

**КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

91

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1), а у вези са чланом 4. став (1) и члана 10. став 2. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево број УП-02-26-3-024-1/19 од 23.08.2019. године, заступан по пуномоћнику, адвокату Невени Томић Лучић, Ивана Фране Јукића 9, 78000 Бања Лука и адвокату Нихаду Сијерчићу Фра Анђела Звиздовић 1/Б2, 71000 Сарајево против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија због спречавања, ограничавања и нарушавања тржишне конкуренције у смислу члана 4. став 1. тачка а), б), ц), д) и е) и злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став 2. тачка а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, а поступајући по Пресуди Суда Босне и Херцеговине број С1 3 У 044011 22 У од 27.05.2024 године, на 16. (шеснаестој) сједници одржаној дана 07.11.2024. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се Захтјев привредног субјекта Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево поднесен против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став 2) тачка а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији на тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ технологије као неоснован.

- Одбија се Захтјев привредног субјекта Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево поднесен против привредног субјекта Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став 2. тачка а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији на тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ технологије као неоснован.
- Одбија се Захтјев привредног субјекта Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево поднесен против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија ради утврђивања забрањених конкуренцијских дјеловања, из члана 4. став (1) тач. а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији на тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ технологије као неоснован.
- Одбија се Захтјев привредног субјекта Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево за надокнадом трошкова као неоснован.
- Обавезује се привредни субјекат Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево да плати административну таксу у укупном износу од 3.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
- Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим Рјешењем се извршава пресуда Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд БиХ), број С1 3 У 044011 22 У од 27.05.2024 године, којом је Суд БиХ уважио тужбу и поништио оспорено Рјешење број УП-02-26-3-024-96/19 од

05.08.2022 године и предмет вратио туженом органу на поновно Рјешавање.

Наведеном пресудом је наложено да се Тужиоцу исплате трошкови управног спора у износу од 877,50 КМ у року од 15 дана под пријетњом принудног извршења.

Конкуренијски савјет је пресуду Суда БиХ запримио дана 28.05.2024 године, под поднеском број УП-02-26-3-024-104/19.

У складу са чланом 37. став 6. Закона о управним споровима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10) кад је тужба поднесена на основу члана 21. овог закона, а Суд нађе да је оправдана, пресудом ће уважити тужбу, поништити оспорени управни акт и одредити у ком ће смислу надлежна институција донијети рјешење или ће пресудом сам ријешити управну ствар, а надлежна институција је при томе везана правним схватањима Суда и примједбама у погледу поступка.

Хронологија поступања у предметном поступку прије горе наведене Пресуде Суда БиХ је била сљедећа:

Конкуренијски савјет је дана 23.08.2019. године запримио Захтјев за покретање поступка под бројем УП-02-26-3-024-1/19 привредног субјекта Telemach d.o.o. Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Telemach) заступан по пуномоћнику, адвокату Невени Томић Лучић, Војводе Радомира Путника 11, 78000 Бања Лука против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија (у даљем тексту: Телеком Србија) и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија (у даљем тексту: РТС) ради утврђивања и санкционисања повреде конкуренције која има ефекте на тржишту производње и емитовања телевизијских канала, односно на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја на територији ентитета Република Српска, због спречавања, ограничавања и нарушавања тржишне конкуренције у смислу члана 4. став 1. тачка а), б), ц), д) и е) и члана 10. став 2. тачка а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон).

Увидом у поднесени Захтјев, Конкуренијски савјет је утврдио да исти није комплетан и уредан, у смислу члана 28. Закона, те је затражило допуну истог актом број УП-02-26-3-024-2/19 од 05.09.2019. године.

Подносилац Захтјева је поднеском запримљеним под бројем УП-02-26-3-024-3/19 од 16.09.2019. године доставио тражене податке/документацију.

Комплетирањем Захтјева, Конкуренијски савјет је Подносиоцу захтјева издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, број УП-02-26-3-024-4/19 од 10.10.2019. године, те исту доставило Подносиоцу захтјева актом број УП-02-26-3-024-5/19.

Конкуренијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без спровођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 60. (шездесетој) сједници одржаној дана 10.10.2019. године донијело Закључак о покретању поступка број УП-02-26-3-024-6/19.

У складу са чланом 33. став (1) Закона, Конкуренијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број УП-02-26-3-024-10/19 дана 10.10.2019. године, те истог дана доставио Захтјев и Закључак на одговор противним странама у поступку: Телекому Србије актом број УП-02-26-3-024-12/19 и РТС-у актом број УП-02-26-3-024-11/19.

Имајући у виду сложеност предмета, као и да је за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа било потребно извршити додатне анализе, Конкуренијски савјет је

оцијенио да је рок за доношење коначног рјешења из члана 41. став (1) тачка а) и ц) Закона потребно продужити за додатна три мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона, те је дана 23.01.2020. године донијело Закључак о продужењу рока број УП-02-26-3-024-36/19 који је достављен странкама у поступку дана 27.01.2020. године и то Подносиоцу захтјева актом број УП-02-26-3-024-37/19, привредном субјекту Телекому Србије актом број УП-02-26-3-024-38/19 и РТС актом број УП-02-26-3-024-39/19.

Након прикупљања свих релевантних чињеница, и утврђивања чињеничног стања, односно наконведеног поступка по Захтјеву Подносиоца захтјева, Конкуренијски савјет је на 68. (шездесетосмој) сједници одржаној дана 23.04.2020. године разматрао Приједлог коначног рјешења.

Приликом разматрања и гласања по Приједлогу рјешења нису постигнути услови предвиђени чланом 24. став (2) Закона о конкуренцији, који прописује да се одлуке Конкуренијског савјета доносе већином гласова присутних чланова с тим да за сваку одлуку мора гласати најмање по један члан из реда конститутивних народа. Из наведеног произилази да Конкуренијски савјет није донио коначну одлуку, па су се с тим у вези стекли услови за доношење рјешења у складу са чланом 11. став (3) Закона, уколико странке поднесу захтјев за исто.

Како нису били испуњени законом прописани услови из члана 24. став (2) Закона, Конкуренијски савјет је дана 30.04.2020. године обавијестио Подносиоца захтјева актом број УП-02-26-3-024-68/19, Телеком Србије актом број УП-02-26-3-024-69/19 и РТС актом број УП-02-26-3-024-70/19 да коначно рјешење у поступку није донесено.

Чланом 41. став (1) тачка ц) Закона је прописано да је након доношења закључка о покретању поступка Конкуренијски савјет дужан донијети коначно рјешење о утврђивању злоупотребе доминантног положаја у року од 4 (четири) мјесеца, а ставом (2) истог члана да се рок за доношење коначног рјешења може продужити до три мјесеца.

Надаље, чланом 11. став (2) Закона прописано је да уколико Конкуренијски савјет не донесе рјешење у року из члана 41. став (1) тачка ц) Закона, сматра се да се закљученим споразумом односно поступањем привредног субјекта не злоупотребљава доминантни положај.

На посебан захтјев привредног субјекта, Конкуренијски савјет у складу са чланом 11. став (3) Закона доноси рјешење да се поступањем привредног субјекта не злоупотребљава доминантан положај.

Конкуренијски савјет из напријед наведених разлога није донио коначно рјешење у законском року из члана 41. став (1) тачка ц) Закона.

Привредни субјекат Telemach је путем адвоката Невене Томић Лучић поднио Конкуренијском савјету посебан Захтјев за доношење рјешења у смислу члана 11. став (3) Закона, дана 06.05.2020. године под бројем УП-02-26-3-024-72/19.

Конкуренијски савјет је на 69. (шездесетосмој) сједници одржаној дана 28.05.2020. године разматрао Нацрт коначног рјешења по посебном Захтјеву Подносиоца захтјева, међутим, како нису били испуњени законски услови у смислу члана 24. став (2) Закона, исто није усвојено.

Суд Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд БиХ) донио је Пресуду број С1 3 У 03619520 У од 20.04.2022. године, којом је Суд БиХ уважио тужбу и наложио Конкуренијском савјету да у року од 30 дана од дана пријема пресуде одлучи о захтјеву тужиоца од 23.08.2019. године ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став 1. тачка а), б), ц), д) и е) и злоупотребе

доминантног положаја у смислу члана 10. став 2. тачке а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији.

Конкурenciјски савјет је у датом року од 30 дана предложио Нацрт рјешења, међутим како нису били испуњени законом прописани услови из члана 24. став (2) Закона, Конкурenciјски савјет је дана 30.05.2022. године обавијестио Подносиоца захтјева актом број УП-02-26-3-024-89/19, Телеком Србије актом број УП-02-26-3-024-90/19 и РТС актом број УП-02-26-3-024-91/19 да коначно рјешење у поступку није донесено.

О истом је обавјештен и Суд БиХ актом број УП-02-26-3-024-92/19 од 30.05.2022 године.

На посебан захтјев привредног субјекта Telemach, Конкурenciјски савјет у складу са чланом 11. став (3) Закона доноси Рјешење број УП-02-26-3-024-96/19 од 05.08.2022. године да се поступањем привредног субјекта не злоупотребава доминантан положај.

Против наведеног Рјешења привредни субјекат Telemach је поднио тужбу и покренуо управни спор пред Судом БиХ, те је Суд БиХ и донио Пресуду број С1 3 У 044011 22 У од 27.05.2024. године, којом је Суд БиХ уважио тужбу и поништио оспорено Рјешење број УП-02-26-3-024-96/19 од 05.08.2022. године и предмет вратио туженом органу на поновно Рјешавање. Наведеном пресудом је наложено да се Тужиоцу исплате трошкови управног спора у износу од 877,50 КМ у року од 15 дана под пријетњом принудног извршења.

Како је пресуда Суда БиХ обавезујућа за Конкурenciјски савјет при чему је Подносилац захтјева (поднесак број УП-02-26-3-024-106/19 од 12.06.2024. године) остао код поднесеног Захтјева, исто је наставило са поступком.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекат Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево, привредни субјекат Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија и Јавна медијска установа Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија.

1.1. Привредни субјекат Telemach d.o.o. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина

Привредни субјект Telemach друштво за пружање услуга у области телекомуникација д.о.о. Сарајево, ул. Цемала Биједића бр. 216., Сарајево, регистрован је код Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем 65-01-0620-08. Његов оснивач је Bosnia Broadband S.a.r.l. из Луксембурга, Rue de Rollingergrund, L- 2440 Луксембург.

Привредни субјект Telemach је привредно друштво које је активно у пружању телекомуникацијских услуга. Један је од телекомуникацијских оператора у Босни и Херцеговини који дистрибуира медијски садржај преко кабловске техничке платформе и пружа услуге приступа интернету и повезане услуге као и услуге фиксне телефоније претплатницима.

1.2. Привредни субјекат Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија

Привредни субјекат Телеком Србија а.д., Таковска бр. 2, 11000 Београд, Р. Србија, уписан је под матичним бројем 17162543 Агенције за привредне регистре Р. Србије, је акционарско друштво чији се уписани, ауторизовани, издати и уплаћени акцијски капитал састоји од 1.000.000.000 обичних акција, од ког броја се 58,10% налази у власништву Републике Србије, 20,00% у сопственом власништву, а преостали број у власништву мањинских акционара.

Основна дјелатност Телеком Србија је пружање телекомуникационих услуга, од којих су најзначајније услуге

домаћег и међународног телефонског саобраћаја, фиксне телефонске услуге, транзитирање саобраћаја, пренос података, закуп линија, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге.

Повезана друштва привредног субјекта Телеком Србије у Босни и Херцеговини су привредни субјекти Мtel а.д. Бања Лука и Logosoft д.о.о. Сарајево.

1.3. Јавна медијска установа Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија -РТС

РТС, са регистрованим сједиштем на адреси ул. Таковска бр. 10, регистрован је у Привредном суду у Београду под матичним бројем 17644661. РТС је јавни медијски сервис у смислу Закона о јавним медијским сервисима ("Службени гласник РС", бр. 83/2014, 103/2015 и 08/2016), независан и самосталан правни субјект који, у складу са чланом 2. став 1. ЗЈМС, обављањем своје основне дјелатности, омогућава остваривање јавног интереса у области јавног информисања, и пружа опште и свеобухватне медијске услуге које подразумевају информативне, образовне, културне и забавне садржаје намјене свим дјелима друштва.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкурenciјски савјет је у току поступка примјенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр.18/06 и 34/10), одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ" бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) (у даљем тексту: ЗУП) у смислу члана 26. Закона.

Споразум о стабилизацији и придруживању између европских заједница и његових држава чланица, с једне стране и Босне и Херцеговине с друге стране ("Службени гласник БиХ - међународни уговори" бр. 10/08 - у даљем тексту: Споразум о стабилизацији и придруживању) одредба чл. 71. о примјени критерија и правне стечевине Европске уније, те члана 43. став (1) Закона, омогућују Конкурenciјском савјету у сврху оцјене датог случаја, да се може користити судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

У свом Захтјеву, Подносилац захтјева, описује чињенично стање и околности, те прилаже доказе за које сматра да поткрепљују наведено, а које су разлог за подношење Захтјева, те укратко наводи слиједиће:

- да се Захтјев подноси против привредних субјеката Телеком Србија које на територији Босне и Херцеговине има зависна друштва привредни субјекат Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука (скраћене ознаке фирме Телеком Српске а.д. Бања Лука и Мtel а.д. Бања Лука), са сједиштем на адреси Улица Вука Караџића број 2, Бања Лука и Logosoft д.о.о. Сарајево, са сједиштем на адреси Игманска 9, Сарајево, те Јавне медијске установе Радио-телевизија Србије, са сједиштем на адреси Таковска 10, Београд, Република Србија ("РТС");
- да се Захтјев подноси у складу са одредбама члана 28. Закона о конкуренцији а у вези са одредбама чланова 4. и 10. Закона, ради покретања поступка испитивања повреде конкуренције;
- да Подносилац захтјева сматра да се радња учесника на тржишту која за циљ или посљедицу има или може да има значајно ограничавање, нарушавање или спречавање конкуренције може у конкретном случају алтернативно окарактерисати

- као забрањени рестриктивни споразум или као злоупотреба доминантног положаја РТС-а/Телеком Србија на велепродајном тржишту дистрибуције медијског (ТВ) садржаја на територији Републике Српске, те Захтјев подноси са алтернативним захтјевом, а прецизну карактеризацију предметне повреде оставља Савјету;
- да је Подносилац захтјева телекомуникациона компанија која дјелује као оператор дигиталне и аналогне кабловске телевизије, пружалац услуге широкопојасног интернета и као оператор фиксне телефоније, као и да на територији Босне и Херцеговине, Подносилац захтјева услуге пружа путем разних технологија - путем кабловске инфраструктуре, MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), сателитски пренос DTH (Direct-to-Home) или OTT (over the top) платформе;
 - да од свих горе наведених технологија, Подносилац захтјева услуге на подручју ентитета Република Српска пружа искључиво путем DTH (Direct-to-Home) те OTT технологије, а у недостатку властите кабловске инфраструктуре;
 - да као што је напоменуто, Подносилац је дио корпоративне групације - United Group, која пружа телекомуникационе услуге, услуге везане за производњу и емитовање телевизијских канала, оглашавање и повезане услуге у неколико земаља у региону;
 - да је привредно друштво Телеком Србија регистровано као друштво чија је претежна дјелатност кабловске телекомуникације у Републици Србији и да се као такво бави пружањем телекомуникационих услуга, од којих су најзначајније услуге домаћег и међународног телефонског саобраћаја, услуге фиксног телефонског саобраћаја, транзитирање саобраћаја, пренос података, закуп линија, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге;
 - да Телеком Србија пружа и услуге у области закупа, изградње, управљања и заштите телекомуникационе инфраструктуре, издаје телефонске именике, пружа услуге позива преко оператора и услуге коришћења електронског именика у области фиксних телефонских услуга. Такођер посједује лиценце за мобилну и фиксну телефонију, за фиксни бежични приступ, а уписано је као оператор у евиденцију коју води Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ), и за услуге приступа широкопојасној мрежи, интернет услуге, услуге дистрибуције медијских садржаја и др.;
 - да је већински власник Телеком Србија Република Србија, са учешћем од 58,1%. Друштво има и 20% сопствених акција, док су мањински акционари власници преосталих акција. У Босни и Херцеговини, Телеком Србија је присутна преко својих зависних друштава Телекомуникације Републике Српске, а.д. Бања Лука (скраћена ознака фирме Телеком Српске а.д. Бања Лука и Mtel а.д. Бања Лука), са сједиштем на адреси Улица Вука Караџића број 2, Бања Лука и Logosoft д.о.о. Сарајево, са сједиштем на адреси Игманска 9, Сарајево;
 - да оба зависна друштва Телеком Србија у БиХ пружају телекомуникационе услуге, укључујући фиксну телефонију, дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и услуга интернета, а Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука и услугу мобилне телефоније;
 - да је Телеком Србија путем својих зависних друштава у БиХ, доминантан на цијелом низу телекомуникационих тржишта, а ако се посматра релевантно географско тржиште ентитета Република Српска, овај привредни субјект има монополски положај или изразито доминантан положај на практично свим телекомуникационим тржиштима, након аквизиција пословних субјеката Телрад Нет, Блицнет и најаве преузимања пословног субјекта Елта-Кабел;
 - да такођер Телеком Србија је преко повезаног лица, HD-WIN д.о.о. Београд, присутан у производњи и емитовању телевизијских канала ("Арена Спорт") на тржишту Босне и Херцеговине, а након закључивања споразума са РТС-ом, и у дистрибуцији телевизијских канала јавног медијског сервиса Републике Србије на територији Босне и Херцеговине;
 - да сматрају битним напоменути да је привредни субјекат HD-WIN, повезано лице Телекома Србија, по пријави истог Подносиоца већ кажњавано пред Конкурентским савјетом за злоупотребу доминантног положаја у вези са емитовањем канала "Арена Спорт" (за више детаља видјети рјешење број 04-26-2-019-80-III15 од 16.02.2016. године, које је доступно на службеној страници Конкурентског савјета: <http://bihkonk.gov.ba/datoteka/RJEŠENJE-Telemach-HD-WIN-16022016-bos.pdf>);
 - да је РТС национална медијска кућа у Републици Србији, односно медијски јавни сервис Републике Србије, те да производи и емитује различите програмске садржаје и канале, посједује разгранату мрежу дописништава, телетекст и интернет издање, музичку продукцију, продукцију носача звука (ППП), издавачку дјелатност, истраживачку службу и документациони центар;
 - да су Законом о јавним медијским сервисима Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", бр. 83/2014, 103/2015 и 108/2016) у члану 7. дефинисани јавни интереси и циљеви које треба остваривати РТС, а који између осталог укључују и информисање припадника српског народа који живи ван територије Републике Србије;
 - да је РТС основана чланом 2. Закона о јавним медијским сервисима Републике Србије те није уписана у привредне регистре, те стога као доказ правног субјективитета овог лица Подносилац доставља наведени закон којим је РТС основан;
 - да је у мају 2018. године, РТС објавио јавни позив за подношење понуда за успостављање пословне сарадње на дистрибуцији програма РТС, односно ре-емитовање програма РТС на територији Србије и у иностранству сопственим дистрибутивним платформама и уступање права на закључивање комерцијалних уговора са другим операторима медијских садржаја;
 - да је Нацрт Уговора о преносу права на дистрибуцију програма објављен на Интернет страници РТС-а садржи одредбе о ексклузивној

- дистрибуцији у Србији и иностранству (члан 2. Нацрта Уговора). Нацрт Уговора предвиђа да се Уговор закључује у периоду од три године од дана обостраног потписивања, по спроведеној процедури пред Комисијом за заштиту конкуренције Републике Србије (члан 9. Нацрта Уговора);
- да према информацијама доступним на интернет страни Савјета, РТС и Телеком Србија нису поднијели захтев за појединачно изузеће споразума од забране у Босни и Херцеговини;
 - да је дана 23.10.2018. године, Подносилац захтјева примио Понуду пословне сарадње за услугу дистрибуције РТС канала од Телеком Србија који је у Понуди навео да је од 1. октобра 2018. године постао генерални заступник РТС телевизијских канала;
 - да је у новембру 2018. године, Телеком Србија доставио Telemachu модел уговора уз понуду за дистрибуцију РТС канала;
 - да како је иницијална понуда садржавала дискриминаторне услове за дистрибуцију РТС канала путем ДТХ технологије, Подносилац се већ Савјету обраћао са захтјевом за покретање поступка поводом напријед наведених радњи Телеком Србија и/или РТС;
 - да након што је Конкуренцијски савјет под бројем предмета: УП-02-26-2-46/18 почео да прелиминарно испитује њихов захтјев за покретање поступка, пословни субјект Телеком Србија је дана 07.01.2019. године доставио нову понуду од 28.12.2018. године, којом је цијену за дистрибуцију садржаја путем ДТХ платформе изједначио са цијенама које су понуђене за кабловску и ИПТВ дистрибуцију медијских садржаја - канала РТС-а;
 - да вјерујући како се ради о намјери пословних субјеката Телеком Србија и/или РТС да своју понуду ускладе са Законом, Подносилац је дана 19.03.2019. године повукао свој захтјев, након чега је Конкуренцијски савјет дана 07.05.2019. године донијело Закључак о обустављању поступка;
 - да су након овога, Подносилац захтјева и Телеком Србија закључили уговор о дистрибуцији РТС канала путем ДТХ платформе;
 - да је у међувремену, дана 24.05.2019. године, Подносилац захтјева затражио понуду за дистрибуцију истих канала путем ОТТ те да је пословни субјект Телеком Србија дана 03.06.2019. године послао нову понуду, којом поново нуди дискриминаторне услове (далеко вишу цијену) за дистрибуцију медијских садржаја - канала РТС путем ОТТ платформе;
 - да све већи број корисника се опредјељује да медијске садржаје прати преко ОТТ платформе, те је јасно да та технологија представља будућност дистрибуције медијских садржаја;
 - да је евидентно да ОТТ платформе већ имају значајну улогу на релевантном тржишту, те да ће нарочито представљати значајан сегмент релевантног тржишта у будућности при чему њихово пословање и доступност већ врши значајан конкурентски притисак на пословање конвенционалних оператора;
 - да је пословни субјект Телеком Србија доставио понуду која садржи дискриминаторне услове (знатно више цијене) за дистрибуцију РТС канала ОТТ корисницима у БиХ у односу на оне који користе друге технологије;
 - да узимајући у обзир значај ОТТ технологија по услове конкуренције на тржишту, нарочито је опасан дискриминаторни третман у погледу нових платформи, јер повезано лице Телеком Србија ускраћивањем сарадње или неправичним условима у односу на ОТТ платформе настоји да спријечи њихов развој, односно конкурентски притисак на пословање, а с обзиром да је преузео највећи дио кабловске инфраструктуре на територији Републике Српске (имајући у виду претходно описане аквизиције);
 - да у досадашњим анализама тржишта, регулатори у региону су конзистентно сматрали да је услуга дистрибуције медијских садржаја јединствена у погледу врсте мреже преко које се пружа, изузимајући радиодифузију;
 - да различити третман ОТТ платформе и ИПТВ, кабловске и ДТХ платформе у погледу комерцијалних услова дистрибуције садржаја представља очигледну дискриминацију пружалаца услуге преко ОТТ платформе, без оправдања;
 - да пракса регулатора јесте да се тржиште дистрибуције медијских садржаја посматра на технолошки неутралној основи. Трошкови дистрибуције могу бити само мањи у погледу ОТТ платформе у односу на трошкове конвенционалних технологија дистрибуције. У погледу третмана ОТТ платформе у оквиру релевантних тржишта, регулатори у региону (нпр. Комисија за заштиту конкуренције Републике Србије) имају конзистентну и изричиту праксу којом посматрају наведено тржиште на технолошки неутралном основу (Рјешење број 6/0-02-430/2018-8 од 02.08.2018. године - Телеком Србија/Го4Уу ИИ);
 - да цитирају из наведеног Рјешења: "Прво тржиште производа одређено је као малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја, а Комисија је приликом његовог одређивања, за потребе испитивања ефеката пријављене концентрације, имала у виду своју досадашњу праксу и праксу која постоји у ЕУ. Комисија је услугу дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствену, без обзира на различите техничке облике дистрибуције медијских садржаја, односно без обзира на врсту мреже преко које се пружа ова услуга. Зато је и малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствено и технолошки неутрално узимајући у обзир пружање услуге дистрибуције крајњим корисницима, иако циљно друштво пружа услуге дистрибуције медијског садржаја преко интернета само путем ОТТ платформе. Комисија је у релевантно тржиште производа укључила све услуге дистрибуције медијских садржаја на територији Републике Србије које, независно од технологије, оператори пружају претплатницима преко електронских комуникационих мрежа. У Републици Србији, услуге дистрибуције се пружају преко кабловске мреже (коаксијалне, хибридне - КДС), јавне фиксне телефонске мреже (ИПТВ), сателитске мреже (DTH-Direct-to-Home), бежичне мреже, путем ДТТ (земаљски дигитални пренос,

- земаљска дигитална телевизија), као и путем ОТТ платформе";
- да с обзиром да ОТТ платформа представља дио тржишта, уговорне стране су дужне да је третирају недискриминаторно у односу на друге дистрибутивне платформе. Поред наведених околности, природа ОТТ услуге, односно повезани трошкови емитовања садржаја преко интернета у погледу на класичну дистрибуцију медијских садржаја, основано указују да наплата накнаде за дистрибуцију у конкретном случају и за конкретни програмски садржај заиста јесте неправична, те да дискриминаторна структура постојеће понуде за дистрибуцију представља ограничавање тржишта, тако што се онемогућава или отежава развој ОТТ платформи које представљају алтернативу повезаним лицима дистрибутера на територији Босне и Херцеговине;
 - да с обзиром да ОТТ платформа не зависи од инфраструктуре оператора, јасно је да Телеком Србија наведеном политиком значајно отежава развој алтернативних платформи, наметањем дискриминаторних и неправичних услова у односу на сопствену понуду;
 - да понуђена цијена од (...) ** ¹ за дистрибуцију путем ОТТ платформе значајно је виша од цијена за дистрибуцију путем осталих технологија од (...) ** ЕВР, за шта нема никаквог техничког ни економског оправдања;
 - да у свом допису од 7.8.2019. године, Подносилац захтјева је упозорио на ову дискриминацију, али до данас није примио никакав одговор, нити корекцију понуде за дистрибуцију РТС канала у БиХ путем ОТТ платформе, те је принуђен покренути овај нови поступак како би заштитио своја права, јер је по досадашњој пракси очигледно да пословне субјекте Телеком Србија и РТС тек пријетња поступком пред Конкурenciјским савјетом може мотивисати на усклађивање понуде са Законом;
 - да се Захтјев подноси због дискриминаторних услова садржаних у Понуди, а у односу на врсту платформе за дистрибуцију медијских садржаја. У Босни и Херцеговини, према одредбама досадашњих понуда од 23.10.2018. године и 28.12.2018. године, за ИПТВ, ДТХ и кабловску дистрибуцију, канали РТС 1, РТС 2 и РТС 3 се емитују бесплатно уколико се купи канал РТС Свет (...) **, док се за ОТТ канали РТС1, РТС 2 и РТС 3 се емитују бесплатно уколико се купи канал РТС Свет (...) **;
 - да се може уочити, у Босни и Херцеговини Телеком Србија покушава да наплаћује знатно вишу цијену за ОТТ дистрибуцију релевантних РТС канала у поређењу са ДТХ, ИПТВ и кабловском дистрибуцијом истих канала, иако за то не постоји било какво техничко или економско оправдање;
 - да исто тако, нпр. за дистрибуцију истих канала путем исте (ОТТ) технологије, Телеком Србија и/или РТС нуде значајно нижу цијену и у самој Србији, те не постоји никакво рационално оправдање да на територији Босне и Херцеговине захтјева већу цијену од (...) ** по кориснику од територије гдје предметни садржај представља јавни медијски сервис, изузев евидентне радње злоупотребе;
 - да Подносилац захтјева сматра да наведена структура понуде представља или забрањени рестриктивни споразум или злоупотребу доминантног положаја једног или другог учесника на тржишту (РТС-а или Телеком Србија), у зависности од тога који од наведених учесника на тржишту је дефинисао комерцијалне услове понуде;
 - да предлажу да Конкурenciјски савјет током поступка од Противних страна прикупи одговарајуће информације и документе како би се утврдило која је Противна страна формирала овакву незакониту комерцијалну понуду;
 - да конкретно, рестриктивним споразумом би се кршила одредба члана 4 став 1. тачка б), д) и е) Закона (ограничавање и контрола производње, тржишта, техничког развоја или инвестиција; примјена различитих услова за послове исте врсте са различитим учесницима на истом тржишту, којима се доводе у конкурентно неповољнији положај; условљавање закључења споразума прихватањем додатних обавеза друге уговорне стране, које по својој природи или пословној сврси нису у вези са предметом споразума);
 - да радња злоупотребе доминантног положаја би се огледала у кршењу одредаба члана 10. став 2. тачка а), б), ц) и д) Закона (непосредно или посредно наметање неоправданих куповних или продајних цијена или других неоправданих услова пословања; ограничавање тржишта или техничког развоја; примјена различитих услова на послове исте врсте са другим учесницима на тржишту, чиме се они стављају у конкурентно неповољнији положај; условљавање закључења споразума уз прихватање додатних обавеза које, по својој природи или пословној сврси, нису у вези са предметом таквих споразума);
 - да коначно, наведена дискриминацна није у складу ни са Нацртом Уговора. Према члану 2. Нацрта Уговора, РТС се обавезао да у потпуности примјењује Закон о заштити конкуренције Републике Србије, као и друге позитивноправне прописе који се односе на заштиту конкуренције, те да поступи у складу са одлукама надлежних органа за заштиту конкуренције;
 - да се дистрибутер обавезао да ће уступати право на реемитовање операторима уважавајући тржишне параметре на свакој територији, усклађујући понуду и уговорне услове са прописима о заштити конкуренције. При том, дистрибутер се изричито обавезао да неће дискриминаторно третирали поједине операторе нити на било који други начин реметити стабилност тржишта, што се односи и на операторе ОТТ платформи;
 - да не постоји оправдање за различити третман ОТТ платформе садржан у Понуди од 03.06.2019. године, у односу на ДТХ, ИПТВ и кабловску платформу. Захтјевањем плаћања очигледно значајно веће накнаде од стране ОТТ платформи, Телеком Србија, односно РТС, врше очигледну дискриминацију ОТТ оператора, чиме се одређени оператори доводе у повољнији положај на тржишту;

¹ (...) ** podaci predstavljaju poslovnu tajnu

- да с обзиром на природу ОТТ платформе и чињеницу да је сам Телеком Србија (преко својих повезаних лица - Mtel и Logosoft) присутан на тржишту дистрибуције медијских садржаја и да има широко распрострањену приступну мрежу на територији Републике Српске, очигледно је да се оваквим условима ограничава тржиште и технички развој;
- да такођер, према члану (...)**. Имајући у виду да се ради о вертикалном споразуму, уговорним странама је забрањено да договарају цијене по којима ће Телеком Србија дистрибуирати РТС програм оператерима у БиХ зато што је одржавање препродајних цијена строго ограничење (hard core restriction), које је забрањено босанскохерцеговачким прописима о заштити конкуренције;
- да Подносилац захтјева сматра да Конкуренцијски савјет има основа да покрене поступак испитивања недозвољеног утврђивања цијена у даљој продаји у погледу предметне Понуде;
- да Подносилац сматра да се предметна повреда конкуренције може окарактерисати било као рестриктивни споразум, било као злоупотреба доминантног положаја, у зависности од тога која је од Противних страна донијела одлуку о спорној комерцијалној политици;
- да према члану (...)**;
- да је јасно да је РТС упознат са условима и детаљима предметне понуде, односно да понуда највјероватније не представља унилатерални акт Телеком Србија, већ да су се уговорне стране споразумјеле о предметној повреди конкуренције, односно међусобно усагласиле дискриминаторни концепт понуде од 03.06.2019 године. Дакле, уговорне стране су, како у својству непосредних конкурената, тако и у својству учесника активних на различитом нивоу тржишта, закључиле споразум којим се спроводе описана ограничења конкуренције на тржишту;
- да међутим, имајући у виду значај РТС-а, као јавног медијског сервиса Републике Србије, односно његову муст-хаве природу за операторе који дјелују на територији Републике Српске (укључујући Подносиоца), те чињеницу да је Телеком Србија истовремено конкурент операторима (укључујући Подносиоца) и искључиви дистрибутер канала (који преузима тржишну снагу РТС-а), могло би се сматрати да предметна понуда од 03.06.2019 године представља и злоупотребу доминантног положаја;
- да Подносилац захтјева посебно жели да истакне непосредни економски интерес Телеком Србија, као оператора који је вертикално интегрисан и присутан како у дистрибуцији медијских садржаја, тако и у производњи и емитовању телевизијских канала, да ограничи приступ алтернативних оператора програму РТС-а, односно онемогући конкуренцију у погледу дистрибуције РТС канала;
- да релевантна тржишта на којима се манифестују ефекти предметне повреде конкуренције су: (а) велепродајно тржиште дистрибуције медијског (ТВ) садржаја (тржиште на којем су активни РТС у производњи и емитовању канала, односно Телеком Србија у дистрибуцији канала операторима); (б) дистрибуција медијских садржаја (тржиште на којима су активни оператори којима је упућена понуда, односно сам Телеком Србија у пружању малопродајне услуге корисницима);
- да велепродајно тржиште дистрибуције медијског (ТВ) садржаја представља тржиште на коме се, на страни понуде, појављују произвођачи/издавачи медијских (ТВ) садржаја, док се на страни тражње појављују оператори - дистрибутери медијског садржаја, који право дистрибуције медијског (ТВ) садржаја купују од произвођача (директно или преко посредника/заступника) и такав медијски (ТВ) садржај даље дистрибуирају, у малопродаји, до крајњих корисника, посредством различитих дистрибутивних платформи. Произвођачи медијског (ТВ) садржаја - емитери набављају "сиров" медијски садржај, производњом сопственог садржаја или куповином права на лиценцирање специјализованог садржаја, одређених филмова, спортских и музичких догађаја и уклапају овај "сиров" садржај у одређену програмску шему (канал са програмом емитовања). Право дистрибуције одређеног канала се потом продаје дистрибутерима медијског садржаја (операторима), директно или преко заступника. Даље се ти канали заједно са свим другим каналима (терестријалним и кабловским) дистрибуирају до крајњих корисника. РТС, односно његови канали као такви, имају задатак да информишу, образују и забаве, али представљају и институцију која има посебну улогу у друштвеном, културном и политичком животу Републике Србије, али и српског народа који живи ван Србије. У том смислу, РТС одржава везу између грађана других земља који су српске националности са Србијом. Имајући то у виду, јасно је да на датом тржишту не постоји замјенив производ, односно да се ради о "муст хаве" производу за операторе дистрибуције медијских садржаја у Републици Српској. Такође, треба имати у виду и да је Телеком Србија активна на сродним тржиштима путем сопствене производње и дистрибуције "Арена Спорт" канала, односно да поред вертикалне интеграције представља и непосредног конкурента РТС-у;
- да у вези малопродајног тржишта дистрибуције медијских садржаја у прошлости, медијски садржаји су се емитовали претежно бежично, путем аналогног земаљског радио преноса. Емитери су користили торњеве за емитовање ради преноса телевизијског и радио сигнала, а гледаоци су преко антена примали сигнал. Временом, развој технологије и инфраструктуре је омогућио употребу аналогне кабловске мреже (коаксијални каблови), којима је било могуће доставити сигнал директно до домаћинства. Додатно, сателитски пренос је омогућио да се медијски сигнал пренесе преко великих раздаљина. Са развојем дигиталних технологија, ширењем доступног протока и трендом конвергенције у телекомуникацијама (могућност коришћења различитих технологија за суштински исте циљеве - слање електронске дигиталне информације од тачке А до тачке Б и натраг), медијски садржај је сада могуће доставити претплатницима користећи широк спектар различитих дигиталних технологија, укључујући земаљски пренос (имајући у виду и дигитални

- облик, ДТТ), CATV - кабловску инфраструктуру, ИПТВ (Internet protocol Television), MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), satelitski prenos DTH (Direct-to-Home) или ОТТ (over the top) платформе. У Републици Српској, Телеком Србија је активан на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја путем ДТХ и ИПТВ платформе, док Подносилац захтјева услуге на овој територији пружа услуге искључиво путем ДТХ и ОТТ платформе. Ефекти Понуде ће се директно одразити на малопродајном нивоу тржишта, с обзиром да увођење више накнаде за емитовање РТС-а на ОТТ платформи може довести до (а) повећања трошкова, па потенцијално и цијена за кориснике ОТТ платформи; или (б) искључења РТС пакета из понуде ОТТ платформи. Ефекти Понуде у погледу утврђивања цијена у даљој продаји евидентни су сами по себи;
- да имајући у виду карактеристике релевантних услуга и предмет пословне сарадње између Телеком Србија и РТС-а, законски дефинисану обавезу РТС-а да информира припаднике српског народа ван Србије (укључујући Србе у Републици Српској), односно чињеницу да по општепознатим сазнањима, канали РТС немају посебан значај за гледаоце нити гледаност на територији Федерације Босне и Херцеговине, Подносилац захтјева предлаже да Конкурентијски савјет релевантна географска тржишта дефинише као територију ентитета Република Српска;
 - да како је раније и навео, предметна повреда се може окарактерисати као рестриктиван споразум или као злоупотреба доминантног положаја, у зависности од тога да ли је комерцијална понуда која је Подносиоцу захтјева достављена од пословног субјекта Телеком Србија креирана самостално или представља усаглашену комерцијалну одлуку овог пословног субјекта и РТС;
 - да премда из наведених чињеница произилази највјероватније да су се уговорне стране споразумјеле о предметној повреди конкуренције, односно међусобно усагласиле дискриминаторски концепт Понуде, Подносилац нема начин да сазна како је формирана понуда противних страна (која је од страна одговорна за утврђивање комерцијалних услова понуде), те да предлажу да Конкурентијски савјет утврди ове чињенице кроз упите противним странама;
 - да је из наведених разлога присиљен да означи оба наведена основа, а задржава право да у наставку поступка (у зависности од изјашњења РТС и Телеком Србија, те доказа које Конкурентијски савјет прикупи и достави Подносиоцу захтјева), евентуално прецизира захтјев у односу на само један од наведених основа;
 - да уколико Конкурентијски савјет утврди да су пословни субјекти Телеком Србија и РТС заједнички утврдили и Подносиоцу понудили комерцијалну понуду за дистрибуцију канала РТС у БиХ, то би значило да су ова два пословна субјекта недозвољено договарали цијене у даљој продаји у погледу Понуде Подносиоцу, што представља забрањени споразум пословних субјеката Телеком Србија и РТС, којим се директно или индиректно утврђују цијене односно други трговински услови, ограничава и контролише тржиште, технички развој, нарушава тржишну конкуренцију на основу извора снабдијевања, те закључује споразум којим се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези с предметом споразума, што представља радње повреде Закона у односу на одредбе члана 4. став 1. тачка а), б), ц) и е) Закона;
 - да такође, споразум наведених пословних субјеката о заједничком формулисању цијене, представља и "примјену различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију" из члана 4. став 1. тачка д) Закона о конкуренцији, обзиром да је цијена за ОТТ технологију виша у односу на упоредиве технологије које користе остали оператери у БиХ;
 - да Подносилац захтјева скреће пажњу на бројну праксу Конкурентијског савјета у погледу утврђивања сличних (или чак мање очигледних) радњи као нарушавања конкуренције из ове одредбе (нпр. Спорт Клуб, Арена Спорт, АМУС, итд);
 - да према томе, када је у питању закључење забрањеног споразума, уколико би Конкурентијски савјет утврдило да је комерцијална политика за дистрибуцију канала РТС представљала усаглашен приједлог пословних субјеката Телеком Србија и РТС, као независних пословних субјеката, Подносилац сматра да би постојао забрањени споразум из члана 4. став 1. тачка а), б), ц), д) и е) Закона. те је овакав споразум наведених пословних субјеката ништаван у складу са чланом 4. став 2. Закона;
 - да уколико би Конкурентијски савјет утврдио да је наведена понуда била формирана самостално од било којег од ова два пословна субјекта, Подносилац сматра да би се такве радње могле сматрати злоупотребом доминантног положаја, а имајући у виду да оба пословна субјекта имају доминантан положај (као што је детаљно образложено у Захтјеву) и то РТС на велепродајном тржишту дистрибуције канала РТС у Републици Српској, а Телеком Србија на малопродајном тржишту дистрибуције канала РТС у Републици Српској;
 - да уколико Телеком Србија није учествовао у формирању цијена, него је само проводио комерцијалну политику РТС-а и на малопродајном нивоу тржишта, то би значило да радње злоупотребе врши РТС, посредством Телеком Србија као свог агента (видјети одлуке Конкурентијског савјета у предметима Спорт Клуб и Арена Спорт). Пословна страна која је донијела одлуку о спорној комерцијалној политици и различитом третману ОТТ платформе у односу на ДТХ, ИПТВ и кабловску платформу, овим радњама чини повреде наметањем нелојалних куповних и продајних цијена и других трговинских услова, којима ограничава конкуренцију, ограничава тржиште и технички развој на штету потрошача, примјењује различите услове за сличну врсту послова са осталим странама, те закључује споразум којим се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи

или обичајима у трговини нису у вези с предметом споразума. Наведене радње представљају повреде Закона у односу на одредбе члана 10. став 2. тачка а), б), ц) и д) Закона.

На основу горе наведеног, Конкуренијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без провођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 60. (шездесетој) сједници одржаној дана 10.10. 2019. године донијело Закључак о покретању поступка број УП-02-26-3-024-6/19 (у даљем тексту: Закључак).

Конкуренијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број УП-02-26-3-024-10/19 дана 10.10.2019. године.

Конкуренијски савјет, у складу са чланом 33. став (1) Закона, је доставио дана 10.10.2019. године Захтјев и Закључак на одговор противним странама у поступку: Телекому Србије актом број УП-02-26-3-024-12/19 и РТС-у актом број УП-02-26-3-024-11/19.

Привредни субјекат Телеком Србије се дана 28.10.2019. године обратио Конкуренијском савјету за одобравање додатног рока, актом запримљеним под бројем УП-02-26-3-024-15/19 (е-маилом послали дана 25.10.2019. године - запримљен под бројем УП-02-26-3-024-14/19).

Конкуренијски савјет је актом број УП-02-26-3-024-16/19 од дана 29.10.2019. године одобрио продужење рока за доставу одговора, те је Телеком Србије у одобреном року доставио одговор на Захтјев и Закључак Конкуренијском савјету, у смислу члана 33. став (3) Закона, поднеском запримљеним путем е-маила дана 02.12.2019. године под бројем УП-02-26-3-024-20/19 и УП-02-26-3-024-21/19 (путем службене поште исти акти су запримљени дана 16.12.2019. године под бројевима: УП-02-26-3-024-25/19 и УП-02-26-3-024-26/19).

Конкуренијски савјет се актом број УП-02-26-3-024-22/19 дана 05.12.2019. године обратио Телекому Србије да доставе информацију да ли дијелове одговора које су означили као пословном тајном, могу се доставити привредном субјекту Telemach на увид и очитовање, те је привредни субјекат Телеком Србије актом запримљеним путем е-маила под бројем УП-02-26-3-024-26/19 дана 17.12.2019. године (путем службене поште исти акт је запримљен дана 06.01.2020. године под бројем УП-02-26-3-024-28/19) доставио одговор да подаци садржани у параграфима 89. и 92. Изјашњења остану пословна тајна у складу са одредбом члана 38. Закона.

Телеком Србије у достављеном одговору наводи следеће:

- да у Захтјеву је наведено да је у конкретном случају, повреда конкуренције последица злоупотребе доминантног положаја или закључења забрањеног споразума;
- да наводна радња повреде састоји се у понуди дискриминишућих услова за дистрибуцију РТС канала на тржишту дистрибуције медијских (ТВ) садржала на територији ентитета Република Српска. За наводну повреду конкуренције је, према Подносиоцу захтјева, одговорно или привредно друштво Телеком или Јавна медијска установа Радио-телевизија Србије ("РТС");
- да резимирају следеће: Telemach злоупотребљава доминантан положај на тржишту дистрибуције медијског садржаја путем своје ОТТ платформе, тако што директно намеће нелојалне цијене крајњим корисницима, чиме ограничава конкуренцију на тржишту;

- да Telemach злоупотребљава процесна овлашћења, имајући у виду законску обавезу Савјета да покрене поступак испитивања потенцијалне повреде конкуренције након добијања комплетног и уредног захтјева, на следећи начин:
 - EON TV пакет који је доступан у Србији може се гледати у БиХ простим прикључивањем на интернет;
 - EON TV пакет се такође у БиХ може гледати преко ВПН-а, чија употреба у БиХ је дозвољена;
- да специфичност ОТТ услуге - наведене услуге не представљају услуге електронских комуникација већ, по својим карактеристикама, представљају дистрибуцију медијског садржаја која се не врши у континуитету, односно представљају видео-он-деманд. Наведена услуга сматра се услугом информационог друштва;
- да релевантно тржиште производа - имајући у виду специфичности ОТТ услуга, као и праксу Европске комисије ("ЕК"), Подносилац изјашњења сматра да релевантно тржиште производа мора бити дефинисано као тржиште дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформе;
- да релевантно географско тржиште:
 - регионално (БиХ, Србија, Црна Гора, Хрватска и Сјеверна Македонија), тако да исто обухвата језички хомогене области;
 - алтернативно, имајући у виду дискреционо право Савјета да релевантно географско тржиште одреди уже, исто једино може бити одређено као територија БиХ;
 - да међутим, будући да су удјели Телекома и РТС-а на релевантном тржишту производа занемарљиви како на територији БиХ, тако и у региону, питање релевантног географског тржишта може остати отворено.
- да удио Телекома на релевантном тржишту БиХ износи (..)***%, док је удио на регионалном тржишту знатно нижи;
- да удио РТС-а у Републици Српској је (..)***%. С обзиром на овако низак удио РТС-а на територији ужој од БиХ, недвосмислено се може закључити (и) да је удио РТС на територији БиХ знатно мањи, (ии) те да је удио РТС на вишеструко ширем регионалном подручју несумњиво занемарљив.
- да злоупотреба доминантног положаја - будући да Телеком има занемарљив тржишни удио од свега (..)***% у БиХ, а још нижи регионално, јасно је да исти никако не може имати доминантан положај, који би могао злоупотријебити;
- да рестриктивни споразум усљед занемарљивих тржишних удјела Телекома и РТС-а, уговор закључен између њих представља споразум мале вриједности и као такав не подлијеже пријави Савјету.
- да у оквиру дистрибуције медијског садржаја постоји значајна разлика између правних режима који регулишу дјелатност дистрибуције услуга медијских садржаја путем: (и) електронских комуникационих услуга и (ии) режима пружања услуга информационог друштва,
- да електронске комуникационе услуге пружају се на један од следећих начина: КДС услуге (кабловски дистрибуциони систем) - кабловски интернет омогућава повезивање на интернет

- коришћењем кабловске мреже, којом се дистрибуира и телевизијски програм; ДТТ услуге (енгл. Digital terrestrial television/дигитална земаљска телевизија) -технологија за земаљску телевизију у којој копнене телевизијске станице емитују телевизијски садржај радио таласима ка уређајима у кућама потрошача, у дигиталном формату; ДТХ услуга (енгл. Direct-to-Home /кабловско - сателитски систем преноса ТВ канала) - метода пријема сателитске телевизије помоћу сигнала који се преносе са сателита за директно емитовање; ИПТВ услуга (енгл. Internet Protocol television/интернет протокол телевизија) - може се сматрати хибридом, јер се налази између дистрибутера ОТТ садржаја и дистрибутера кабловске телевизије. Ово је у основи формално структурирана услуга на дигиталној телевизији заснована на претплати, а доступна је потрошачима само путем затворене интернет мреже одређеног провајдера (енгл. Интернет Сервице Провидер или ИСП);
- да са друге стране, ОТТ услуге (енгл. Over the top) подразумевају дистрибуцију медијског садржаја путем отворене, јавне интернет мреже. Медијски садржај се гледаоцима директно дистрибуира као самосталан производ, те се ОТТ подводи под режим пружања услуга информационог друштва;
 - да додатно, разлике између електронских комуникационих услуга и ОТТ услуга су изражене и са аспекта крајњих корисника. Тако, на примјер, дистрибутер медијског садржаја путем услуга информационог друштва (ОТТ услуге), који не укључи одређени ТВ програм у своју понуду не онемогућава корисника на одређеном подручју да прати тај програм, јер његова платформа није технички ограничена само на то подручје, већ тај ТВ програм може бити доступан корисницима преко било које друге платформе која врши дистрибуцију медијског садржаја путем услуга информационог друштва. Наведено није случај са услугама електронских комуникација;
 - да ОТТ представља генерични појам за пружање услуга путем отвореног, јавног интернета, тако што пружалац услуге користи постојећи приступ интернету да би својим корисницима подијелио медијске садржаје. Дакле, медијски садржај се дистрибуира корисницима директно путем отворене интернет мреже, потпуно заобилазећи телекомуникације, вишеканалну телевизију и потпуно независно од постојања било какве инфраструктуре;
 - да наине, главне карактеристике ОТТ услуге, које истовремено представљају и предност за кориснике, су следеће чињенице: (и) да је за дистрибуцију медијског садржаја потребно да корисник има само приступ редовном, јавном интернету, као и да (ии) корисник може да управља медијским садржајем, односно, корисник бира садржај којем ће да приступи, као и кад ће му приступити, те може "вратити" одређени програм;
 - да будући да ОТТ не представља услугу електронских комуникација потребно је прецизно дефинисати шта наведена услуга представља. У том смислу, битно је имати у виду да се ОТТ, по својим карактеристикама, може сматрати услугом информационог друштва;
- да наине, Закон о електронском правном и пословном промету (ЗЕППП) у члану 3. став 1. тачка (х) дефинише услугу информационог друштва на следећи начин: "услуга информационог друштва; услуга која се уобичајено обавља за накнаду, на даљину, електронским средствима, и на појединачни захтјев корисника, а нарочито: он-лине продаја роба и услуга, он-лине нуђење информација, он-лине рекламирање, електронски претраживачи и могућности тражења података, као и услуге којима се преносе информације путем електронске мреже и омогућава приступ таквој мрежи, или чувају информације корисника";
 - да пружање наведених услуга је слободно и не подлијеже режиму одобрења, а како је прописано у члану 14. став 1. ЗЕППП: "За предузимање и пружање услуга даваоцу услуга није потребна посебна службена дозвола, сааласност, одобрење или концесија, или задовољавање других захтјева једнаког правног дјеловања".
 - да дакле, пружаоцу услуге ОТТ није потребна никаква дозвола нити одобрење за предузимање такве услуге, односно иста не подлијеже обавези испуњења посебних регулаторних услова;
 - да додатно, битно је истаћи да је у Извјештају о напретку БиХ за 2019. Годину експлицитно потврђено да је ЗЕППП усклађен са релевантним европским прописима:"[...] Закон о електронском правном и пословном промету (закон о електронској трговини) на државном нивоу, [...] у великој мјери усклађен са Директивом о електронској трговини.";
 - да Директива о електронској трговини, на коју Извјештај о напретку упућује, као и њене измјене и допуне, јасно дефинишу услуге информационог друштва како слиједи:"дистрибуција медијског садржаја у смислу Директиве ЕЕЦ/89/552 путем телевизије и радија не представљају услугу од информационог друштва, будући да нису пружене на појединачни захтјев; с друге стране; услуге које се пружају од једне до друге тачке (енгл. поинт то поинт), као што су услуге на захтјев (енгл. видео-он-деманд) или комуникационе услуге путем електронске мејл комуникације, представљају услуге информационог друштва";
 - да такође, Директива о услугама информационог друштва у члану 1 (б) прецизира појам услуге информационог друштва, те их дефинише на следећи начин:"услуга подразумева било коју услугу информационог друштва, тј. сваку услугу која се обично пружа за накнаду, на даљину, електронским путем и на појединачан захтјев примаоца услуга";
 - да Директива о дистрибуцији медијских садржаја, која је потом измијењена и допуњена, у члану 1. (г) прецизно дефинише видео-он-деманд услуге, како слиједи:"аудио визуелне медијске услуге на захтјев [енгл. видео-он-деманд] (односно аудио визуелне медијске услуге које се не пружају у континуитету) представљају аудио визуелне медијске услуге пружаоца за гледање програма на појединачни захтјев, у тренутку који је корисник сам одабрао, на основу каталога програма који су понуђени од стране пружаоца услуге";

- да дакле, ОТТ услуга: (и) омогућава кориснику приступ аудио визуелним медијским услугама, (ии) на његов захтјев (или) у тренутку који је сам одабрао, те програм не мора гледати у континуитету, већ истим може управљати, сходно својим преференцијама. Дакле, у складу са наведеним ОТТ услуге представљају аудио визуелне медијске услуге на захтјев (енгл. video-on-demand);
- да је дакле јасно да се ова услуга значајно разликује од "класичне" дистрибуције медијског садржаја, која подразумева праћење програма континуирано, без измена, монтаже и прекида, односно, без могућности прилагођавања истог сопственим потребама;
- да ОТТ, као video-on-demand услуга, представља изузетно динамичан и све присутнији облик дистрибуције медијског садржаја, чији број корисника убрзано расте, будући да крајњи корисник може, на захтјев, да: (и) одабере и погледа видео садржај (ии) контролише временски редослијед у којем се видео садржај гледа;
- да сходно томе, јасно је да дистрибуција медијског садржаја путем ОТТ-а данас постаје све заступљенија, те су само неки од највећих учесника на тржишту Netflix. Amazon Prime Video. HBO GO. HBO Now. HBO Max. Hulu. YouTube TV. YouTube Premium. Disney+. Apple TV+. Crunchyroll. DC Universe. FunimationNow. Google Play Movies & TV. PlayStation Vue. Pluto TV. Sling TV. VRV. NetTV Plus. BritBox, SKY On Demand. Chili. Mediaset Premium. Videoland. Ziggo GO. NPO Start. RTL XL, Showmax. iflix. lovn. Oovola. Now TV. SPM Plus и др;
- да како би се надметали са доминантним играчима на овом пољу, попут горе наведених, неки емитери, као што су ProSiebenSat.1 и RTL, су 2018. године почели планирање својих ОТТ платформи, те је очигледно да тамо гдје је некада доминирала "традиционална" (free-to-air, кабловска, сателитска) телевизија, данас је видљив раст различитих врста видео-он-деманд услуга;
- да специфичност ОТТ услуга је препозната и од стране Европског регулатора за електронске комуникације ("БЕРЕЦ"), који је у свом извјештају навео да регулатива ЕУ до сада није прецизирала шта би био јасан показатељ да одређене врсте услуга потпадају под дефиницију услуга електронских комуникација (нпр. KDS, DTT, DTH и IPTV), те је тачно одређење остављено националним регулаторним тијелима. Међутим, БЕРЕЦ је направио разлику између регулаторног третмана услуга електронских комуникација и ОТТ услуга;
- да у том смислу, БЕРЕЦ је дефинисао ОТТ као услуге које обухватају дистрибуцију садржаја и апликација преко интернета, садржаја који се налази на интернету, претраживаче, хостинг услуге, е-маил услуге, инстант поруке, видео и мултимедијални садржаји, итд;
- да такође, прецизирао је да се ОТТ односи на садржај који обично долази од трећег лица (ОТТ дистрибутера), а не од стране пружаоца услуге интернета са којим је закључен уговор (МП - Интернет аццесс провидер, тј. ИСП - Интернет Сервице Провидер). Наиме, ради бољег разумјевања, битно је указати да је у случају пружања услуге путем ИПТВ, исто лице дистрибутер медијског садржаја и пружалац услуге интернета;
- да даље, БЕРЕЦ је извршио додатну сегментацију ОТТ услуга, како слиједи:
 - (1) ОТТ-О; ОТТ услуга која се у суштини квалификује као услуга електронских комуникација, тј. не разликује се од истих, те се у овој класификацији налазе из разлога упоредивости;
 - (2) ОТТ-1: ОТТ услуга која се не квалификује као услуга електронских комуникација, али потенцијално конкурише услугама електронских комуникација;
 - (3) ОТТ-2: остале ОТТ услуге - попут услуга "електронске трговине, стриминг видеа и музике."
- да БЕРЕЦ база података показује да већина националних регулаторних тијела нема надлежност да захтјева податке од ОТТ-1 и ОТТ-2 пружаоца услуга, као што је то случај и са националним регулаторним тијелом БиХ, односно Регулаторном агенцијом за комуникације ("РАК");
- да према информацијама које посједујемо, РАК није надлежан за спровођење ЗЕППП који уређује ову врсту услуга, нити у својим годишњим извјештајима објављује податке о заступљености ове врсте дистрибуције на тржишту у БиХ, из чега могу закључити да ОТТ услуге РАК не сматра услугама електронских комуникација;
- да наиме, наведено произлази и из доказа који овим путем достављамо Савјету, а гдје се јасно наводи да "пружање ОТТ услуга не спада у надлежност Регулаторне агенције за комуникације" и да "пружање ОТТ услуга није регулисано правилима Агенције, тако да за ову врсту дјелатности није потребна дозвола или сагласност Агенције"; (доказ: Е-маил вишег стручног сарадника за односе са јавношћу Регулаторне агенције за комуникације);
- да БЕРЕЦ додаје да су ОТТ-2 услуге дефинисане као услуге пружене преко интернета али које не конкуришу услугама електронских комуникација. Ове услуге су обухваћене правним оквирима, те морају да буду у складу осталим прописима, прије свега са регулативом која уређује услуге информационог друштва, прописима о заштити података и прописима о заштити конкуренције;
- да додатно, ЕК је 2018. године објавила смјернице за анализу тржишта и процјену значајне тржишне моћи према регулаторном оквиру ЕУ за електронске комуникационе мреже и услуге, у којима наводи да су се ОТТ услуге, као и други начини комуникације преко интернета, појавили као потенцијални конкурент постојећим малопродајним комуникационим услугама. ЕК додаје да је на националним регулаторним тијелима да процјене да ли ће ове услуге представљати супституат традиционалним телекомуникационим услугама;
- да у циљу бољег разумјевања специфичности ОТТ дистрибуције, треба имати у виду да је Европска аудиовизуелна обсерваторија, као тијело основано од стране Конкуренцијски савјета Европе, надлежно за преглед, између осталог, он-деманд

- услуга, у својој публикацији ИРИС Плус 2016-3 навела да се приходи на он-деманд тржишту највише увећавају. Предвиђа се да ће глобални приходи од СВОД (subscription on-demand - као једна од врста видео-он-деманд услуга) услуга бити дуплирани, са 14,6 милијарди долара 2016. године, на 34,6 милијарди долара 2021. године, према Јунипер Ресеарч". С друге стране, само у Западној Европи, СВОД услуге су 2016. године порасле са једне на три милијарде долара, те ХИС Маркит предвиђа да ће достићи 5,2 милијарде долара 2020. године. Он-деманд аудиовизуелне услуге су постављене тако да постану главни елемент међународног тржишта аудиовизуелних садржаја наредних година. Дакле, из наведеног недвосмислено следи да он-деманд аудиовизуелне медијске услуге имају потенцијала да замјене телевизијско емитавање;
- да даље, у погледу тржишта БиХ, битно је истаћи да постоје могућност коришћења следећих ОТТ услуга:
 - У БиХ тренутно је дозвољен стриминг преко ОТТ платформи који врше сљедећи велики дистрибутери: Netflix, Amazon Prime Video, HBO GO i EON TV;
 - да поред ових дистрибутера садржаја преко интернета, корисницима у БиХ доступне су и све остале ОТТ стриминг платформе. Ове платформе доступне су користећи ВПН (енгл: Виртуал Привате Нетворк) методе којима се штити ИП (енгл: Интернет Протокол address) адреса корисника, омогућавајући му коришћење било које ОТТ платформе, било гдје у свијету. У овом случају ради се о незаконитом коришћењу ОТТ садржаја, те не постоје званични подаци о броју ових корисника. Овакво незаконито коришћење ОТТ садржаја присутно је у великој мјери, међутим њихово (не)законито коришћење није детаљно регулисано нити санкционисано у БиХ, те не постоји евиденција о удјелима тих учесника на тржишту чији се садржај незаконито користи, али несумњиво се ради о удјелима који су високи. Такође, ако узмемо у обзир и забрану неоправданих географских рестрикција (енгл: гео-блоцкинг) уведена од стране Европског парламента, а која се примјењује од 3. децембра 2018. године, очигледна је велика доступност садржаја дистрибуираног путем ОТТ технологије.
 - да из Прилога 2 се јасно види (и) велика разлика између цијена које су одредили конкуренти Telemach -а и цијене коју је одредио Telemach за дистрибуцију преко својих ОТТ платформи, односно ЕОН ТВ-а и НетТВ Плус, (ии) просјечна цијена ВПН-а узимајући у обзир цијене највећих дистрибутера ВПН-а на глобалном тржишту. На основу представљеног, недвосмислено се може закључити да иако неке од горе поменутих ОТТ платформи нису доступне на територији БиХ корисник који се налази на тој територији има могућност гледања сваке од горе наведених ОТТ платформи;
 - да наиме, да би корисник могао да приступи било којој од њих неопходно је да (и) обезбједи један од ВПН пакета услуга и (ии) се претплати на неку
 - да даље, у погледу тржишта БиХ, битно је истаћи да постоје могућност коришћења следећих ОТТ услуга:
 - да имајући у виду то да највећи учесници на глобалном тржишту дистрибуције медијског садржаја преко ОТТ платформи одређују своје цијене знатно ниже од цијена које је одредио Telemach као доминантан учесник на регионалном тржишту, очигледно не да Telemach врши злоупотребу свог доминантног положаја;
 - да у том смислу, битно је имати у виду да Telemach, повезано лице Унифед Гроуп, заједно са њим, као јединствени учесник на тржишту: (и) представља водећег пружаоца услуга медијског садржаја у југоисточној Европи, (ии) са највећом покривеношћу у шест држава, међу којима је и БиХ, (иии) са преко 3,74 милиона корисника;
 - да сходно свему напред наведеном, јасно слиједи да ОТТ услуга представља; (и) услугу информационог друштва, како у складу са националним, тако и у складу са прописима ЕУ и стога (ии) специфичан вид дистрибуције медијског садржаја, на којем Телеком није активан, за разлику од Подносиоца захтјева, који је доминантан учесник на наведеном тржишту;
 - да приликом дефинисања релевантног тржишта, битно је имати у виду не само прописе БиХ, већ и правне тековине ЕУ (енгл. ЕУ аџис), Наиме, напомињу да је БиХ ратификовала Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и Босне и Херцеговине, с друге стране ("ССП"), који има јачу правну снагу од закона, те исти представља основ за увођење права Европске уније као извора права у области заштите конкуренције;
 - да дакле, Савјет има међународну обавезу да примјењује прописе ЕУ и инструменте тумачења права ЕУ, а у складу са чл. 71 ССП, будући да је изричито прописано да: "Свака пракса супротна овом члану оцјењиват ће се на основу критерија који произилазе из примјене конкуренцијских правила важећих у Заједници, посебно чл. 81., 82., 86. и 87. Уговора о ЕЗ и инструментата за тумачење које су усвојиле институције Заједнице";
 - да додатно, чланом 43. став 7. Закона прописано је да ће се: "Конкуренијски савјет ради оцјене датог случаја, користити судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије";
 - да је коначно, наведена обавеза потврђена и од стране самог Савјета, које у својим званичним документима и пракси, цитира, израђује прописе и позива се на право и праксу Европске уније;
 - да дакле, из наведеног јасно слиједи да је у складу са наведеним одредбама ССП и ЗоК Савјет у обавези да поред прописа БиХ, примјени инструмент тумачења Европске уније, односно правне тековине ЕУ, које укључују прописе и праксу институција ЕУ;
 - да Подносилац захтјева као релевантно тржиште на којем се манифестују ефекти наводне повреде

- конкуренције наводи тржиште дистрибуције медијског садржаја;
- да у погледу одређења тржишта производа на коме настају ефекти наводне повреде конкуренције, члан 3. став 2. ЗоК регулише на следећи начин: "Релевантно тржиште производа и/или обухвата све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенљивим, под прихватљивим условима, имајући у виду нарочито њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајну намјену, начин употребе, услове продаје и цијене";
 - да додатно, чланом 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта на исти начин се дефинише релевантно тржиште производа, док је чланом 8. замјенљиви производ одређен на следећи начин: "Замјенљиви производ (супститут) је производ који с обзиром на своје карактеристике, цијену, најмену и навике потрошача, односно купца може замијенити други (релевантни) производ и на тај начин задовољити исту потребу потрошача, односно купца.";
 - да у складу са претходно наведеним, произилази да ОТТ услуге, као услуге информационог друштва и услуге електронских комуникација не представљају замјениве производе, узимајући у обзир специфичности ОТТ које је Подносилац изјашњења претходно детаљно образложио. Конкретно, за разлику од услуга електронских комуникација, ОТТ услуге (и) не захтјевају постојање било какве инфраструктуре, (и) пружају се путем отворене интернет мреже, (и) омогућавају кориснику да управља медијским садржајем којим се на овај начин преноси;
 - да супротно томе, битно је истаћи да: (и) електронске комуникационе услуге попут КДС, ДТТ и ДТХ, захтјевају постојање одређене инфраструктуре за дистрибуцију медијског садржаја, док (и) ИПТВ захтјева постојање затворене интернет мреже пружаоца услуге дистрибуције медијског садржаја;
 - да додатно, пружаоци електронских комуникационих услуга су у обавези да претходно прибаве одређену врсту одобрења РАК-а. У том смислу, РАК у својим годишњим извјештајима једино пружа податке о заступљености услуга електронских комуникација на релевантном тржишту;
 - да претходно ие потврђено чињеницом да РАК нема податак о броју корисника ОТТ услуга, као ни о удјелу ОТТ услуга на тржишту дистрибуције медијских садржаја. Тако је у годишњем извјештају РАК-а за 2018. годину наведено да пружаоци услуга путем кабловске мреже и сателита заузимају 82% тржишта дистрибуције медијских садржаја, док пружаоци услуга путем ИПТВ платформе (међу њима и они који услуге пружају путем ИПТВ мреже и преко сателита) имају уддио од 12%, у потпуности изостављајући ОТТ услуге;
 - да на крају, наглашавамо да је Подносилац захтјева, као јединствени учесник на тржишту са Унифед Гроуп, потпуно контрадикторно ставу изнесенем у Захтјеву о дистрибуцији медијског садржаја као јединственом тржишту производа, у сопственом поступку пред ЕК, истакао да се наведено тржиште, разликује од тржишта дистрибуције медијског садржаја који се врши у континуитету (енгл. линеар) и оних које се не врше у континуитету (енгл. нон-линеар). У истом поступку ЕК је крајем 2018. године утврдила да, релевантно географско тржиште као територију која обухвата језички хомогено подручје, односно БиХ, Хрватску, Сјеверну Македонију, Црну Гору, Србију и део Словеније;
 - да стога, јасно је да је и сам Подносилац захтјева изричито признао постојање специфичности дистрибуције садржаја преносом који се не врши у континуитету (енгл. нон-линеар), а у који спада и видео-он-деманд односно ОТТ.;
 - да све напријед наведено, потврђено је у пракси ЕК која је тржиште дистрибуције медијског садржаја додатно сегментирала. Наиме, ЕК је у више наврата одредила релевантно тржиште производа као тржиште дистрибуције медијског садржаја преносом који се не врши у континуитету (енгл. нон-линеар) а у који спада и видео-он-деманд;
 - да такође, јасно су наведене значајне разлике, и то у погледу потражње, важећег законодавства и цијена, између ове врсте дистрибуције медијског садржаја и класичне (енгл. линеар) дистрибуције, односно оне која се емитује у континуитету (енгл. нон-линеар);
 - да с обзиром на то да је једна од главних карактеристика ОТТ услуга та да је за дистрибуцију медијског садржаја потребно да корисник има само приступ интернету, сваки корисник који има приступ интернету може вршити ОТТ стриминг, што значи да је сваки корисник интернета потенцијални корисник ОТТ услуге;
 - да имајући у виду све наведено, релевантно тржиште производа је у овом конкретном случају, тржиште дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформи;
 - да Подносилац захтјева је предложио да се као релевантно географско тржиште одреди територија ентитета Република Српска;
 - да са друге стране, Телеком сматра да, у складу са праксом ЕК, релевантно географско тржиште треба одредити регионално, и то тако да обухвата скоро цијелу територију бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије ("СФРЈ") - Босне и Херцеговине, Сјеверне Македоније, Србије, Хрватске и Црне Горе, које представљају језички хомогено подручје;
 - да наиме, питање релевантног географског тржишта је у праву ЕУ уређено Регулацивом ЕК о концентрацијама (енгл. EC Merger Regulation). Ова регулатива одређује релевантно географско тржиште као подручје на којем привредна друштва учествују у понуди и потражњи производа и услуга, те на којем су услови конкуренције довољно хомогени тако да се могу разликовати од сусједних области, јер су услови конкуренције у тим областима знатно другачији;
 - да даља тумачења одредби поменуте Регулациве пружа пракса ЕК. У више наврата ЕК је одредила релевантно географско тржиште дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформи примјеном критеријума непостојања језичких баријера. Наиме, ЕК је узимала у обзир различитост регулаторних режима, језичке

- барјере, културне и друге факторе при дефинисању тржишта, те су тржишта одређена као национална у случају Њемачке, Холандије и Велике Британије;
- да у конкретном случају, горе наведени услов који је био одлучујући при дефинисању релевантног географског тржишта као националног, није испуњен јер не постоје језичке барјере међу државама чланицама бивше СФРЈ;
 - да крајњи корисници у наведеним јурисдикцијама гледају исте ТВ канале, иако понекад са донекле различитим локалним фокусима, јер становници држава бивше СФРЈ говоре претежно исти језик;
 - да релевантно географско тржиште треба из тог разлога проширити на ово језички хомогено подручје, у складу са ранијом праксом ЕК. Наиме, ЕК је одлучујући у великом броју предмета, дефинисал релевантно географско тржиште тако да је за дистрибуцију медијског садржаја путем ОТТ платформи одредила територију која обухвата језички хомогене области;
 - да коначно, напомињемо да је чак и Савјет у својој Одлуци предвидео могућност ширег одређења географског тржишта, те је прописано да исто може бити утврђено и на међународном нивоу;
 - да имајући у виду да је подручје држава бивше СФРЈ, језички хомогено, са заједничким социјално- економским наслеђем, јасно је да тржиште треба одредити регионално;
 - да алтернативно, сматрају да тржиште ни у ком случају није могуће одредити уже од територије БиХ;
 - да прије свега, предметна понуда пословне сарадње за услугу дистрибуције РТС ТВ програма садржи изричиту одредбу која као релевантну територију дистрибуције РТС ТВ програма путем ОТТ платформе предвиђа БиХ, односно целокупну територију БиХ као релевантно географско тржиште. Сходно свему наведеном, релевантно географско тржиште ни у ком случају не може бити одређено уже од територије БиХ;
 - да такође, уговор о дистрибуцији РТС ТВ програма претходно закључен између Телекома и Telemach , 07. августа 2019. године, а у вези ремитовања/дистрибуције ТВ програма путем ДТХ преноса, одређује релевантно географско тржиште на сљедећи начин: "[...] за ремитовање/дистрибуцију медијских садржаја на територији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Територија) као и да је заинтересован да на Територији дистрибуира и ТВ програме РТС-а.";
 - да у овом случају релевантно географско тржиште је одређено као национално, јер је ријеч о дистрибуцији ТВ програма преко ДТХ платформе, односно ријеч је о дистрибуцији преко сателита, те је јасно да је дистрибуција географски ограничена само на подручје БиХ;
 - да у складу са претходно наведеним, на становишту смо да је релевантно географско тржиште потребно одредити као регионално, тако да исто обухвата језички хомогене области. Алтернативно, имајући у виду дискреционо право Савјета да релевантно географско тржиште одреди уже. Подносилац изјашњења предлаже да исто буде одређено као територија БиХ;
 - да коначно, будући да су удјели Телекома и РТС-а на релевантном тржишту производа занемарљиви како на територији БиХ, тако и у региону Подносилац изјашњења је става да питање релевантног географског тржишта може остати отворено;
 - да како би се израчунали удјели Телекома и РТС-а на релевантном тржишту, а у смислу алтернативно предложеног релевантног географског тржишта, неопходно је узети у обзир укупан број корисника интернета у региону, односно БиХ, јер они представљају потенцијалне кориснике ОТТ услуга (имајући у виду специфичности ОТТ које су горе детаљно образложене);
 - да у складу са јавно доступним годишњим извјештајима РАК , закључно са 31. децембром 2018. године, укупан број корисника интернет услуга у БиХ у 2018. години био је 3.195.294. С друге стране, укупан број Телеком корисника интернет услуга у БиХ у 2018. години био је 220.089. Када се узму у обзир ови подаци, удио Телекома на релевантном тржишту БиХ износи (...)**%;
 - да додатно, удио Телеком-а на релевантном регионалном тржишту је знатно мањи од (...)**%, с обзиром да је у овом случају обухваћена скоро цјелокупна територија бивше СФРЈ;
 - да што се тиче удјела РТС на релевантном тржишту, према најновијим подацима, гледаност пакета програма РТС у Републици Српској је (...)**%. С обзиром на овако низак удио РТС-а на територији ужој од БиХ, недвосмислено се може закључити (и) да је удио РТС на територији БиХ знатно мањи, (и) те да је удио РТС на вишеструко ширем регионалном подручју несумњиво занемарљив;
 - да као што је претходно наведено, укупно учешће Телекома на релевантном тржишту износи највише (...)**% у зависности од дефиниције релевантног географског тржишта;
 - да наиме, доминантан положај у БиХ уређује ЗоК, чији члан 9. став 2. прописује сљедеће: "Претпоставља се да привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има удио већи од 40%";
 - да исто је предвиђено и чланом 6. став 1. Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја : "Претпоставља се да привредни субјекат може имати доминантни положај на релевантном тржишту производа или услуга ако има тржишно учешће веће од 40%"
 - да додатно, пракса судова ЕУ дефинише доминантан положај на основу економске снаге, као позицију која привредном друштву омогућава спријечавање ефективне конкуренције на релевантном тржишту пружајући му моћ да у значајној мјери одржи независност у односу на остале учеснике на тржишту, купце и крајње потрошаче. Постојање доминантног положаја може произаћи из неколико фактора који, посматрани појединачно, не указују нужно на постојање доминантног положаја на тржишту, при чему велики тржишни удио представља један од основних показатеља таквог положаја;

- да у том смислу, битно је истаћи да ЕК стоји на становишту да тржишни удио који не прелази 40% на релевантном тржишту представља показатељ да учесник на тржишту са наведеним удјелом нема доминантан положај. Додатно, из судске праксе ЕУ слиједи да чак и постојање тржишног удјела од 50% не мора значити да постоји доминантан положај, уколико у конкретном случају не долази до спречавања конкуренције на релевантном тржишту;
- да је битно напоменути да у теорији, праву и пракси права конкуренције, ни доминантност ни тзв. монополи сами по себи (лат. пер се) нису забрањени. Напротив, доминантност је често позитивна, јер располаже великом количином ефикасности и уштеда, и постиже такозване економије обима и обрта. Ни сам Закон не забрањује доминантност, већ умјесто тога он искључиво забрањује злоупотребу доминантног положаја, и то чланом 10, став 1 на следећи начин: "Забрањена је свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту.";
- да из наведеног јасно слиједи да је ријеч о занемарљивом удјелу Телекома на релевантном тржишту, који не даје основа за закључак да постоји доминантан положај, а узимајући у обзир да се удио Телекома, не приближава прагу који је предвиђен прописима БиХ од 40%. Будући да је удио занемарљив, јасно је да никакав доминантан положај не може постојати, те да самим тим ни не може доћи до злоупотребе таквог положаја, односно нарушавања, ограничавања или спрјечавања конкуренције;
- да надаље, у погледу тврдњи Подносиоца захтјева да уговор о дистрибуцији програма закључен између Телекома и РТС-а ("Уговор") представља забрањени споразум, истичу да будући да је ријеч о споразуму мале вриједности, овај уговор не представља забрањени споразум;
- да наине, Уговор је закључен између Телекома и РТС-а, која као јавна медијска установа и независни и самостални субјект права пружа опште и свеобухватне медијске услуге. С друге стране, Телеком је привредно друштво које за своју основну дјелатност има пружање телекомуникационих услуга. Како Телеком и РТС послују на различитим нивоима производно-дистрибутивног ланца, Уговор представља вертикални споразум. Док РТС производи програмски садржај, Телеком врши даљу дистрибуцију овог садржаја у земљи и иностранству;
- да су Споразуми мале вриједности у складу са чланом 8. Закона регулисани на следећи начин: "(1) Одредбе члана 4, став 1 овог закона не примјењују се на споразуме мале вриједности; (2) Споразумом мале вриједности сматра се споразум ако је заједничко тржишно учешће учесника споразума и привредних субјеката под њиховом контролом на релевантном тржишту незнатно, изузев тешких ограничења; (3) Споразуми мале вриједности у смислу овог закона су; а) ако укупни тржишни удјел учесника споразума на релевантно тржишту не премашује 10% у случају када је споразум закључен између привредних субјеката који су стварни или потенцијални конкуренти, односно када дјелују на истом нивоу производње или трговине; б) ако тржишни удјел сваке од страна на релевантном тржишту не премашује 15% у случају када је привредни споразум закључен између привредних субјеката који нису стварни или потенцијални конкуренти, односно када дјелују на различитим нивоима производње или трговине; в) споразуми у којима је тешко одредити да ли се ради о споразуму између конкурентних или привредних субјеката који нису конкурентни, код којих ће се примјени ти праг до 10% удјела на релевантном тржишту; Конкурenciјски савјет подзаконским актом ће ближе дефинисати услове и критерије који споразуми мале вриједности морају испуњавати, као и тешка ограничења.";
- да имајући у виду да је цитираним одредбом у случају вертикалних споразума прописано да тржишни удио сваке од страна на релевантном тржишту не премашује 15%, као и то да је удио Телекома највише (.)**%. односно удио РТС-а највише (.)**% (у зависности од дефиниције релевантног географског тржишта), очигледно је да Уговор испуњава услов из члана 8. став 3. Закона односно представља споразум мале вриједности, што ие у складу и са прописима ЕУ;
- да такође, споразуми мале вриједности су детаљније уређени Одлуком о споразумима мале вриједности која у члану 3. прописује шта се подразумјева под незнатним тржишним учешћем на следећи начин: "[...] б) тржишно учешће било којег учесника споразума или привредних субјеката под њиховом контролом које није веће од 15% (петнаест) на релевантном тржишту на којем споразум производи ефекте, и то у случају када је споразум закључен између привредних субјеката који нису стварни или потенцијални тржишни конкуренти на било којем од тих релевантних тржишта (у даљем тексту: неконкурентни привредни субјекти)";
- да дакле, цитиране одредбе прописују праг од 15% за вертикалне споразуме, те Подносилац изјашњења још једном истиче да је очигледно да Уговор испуњава наведени услов, односно не може ни за циљ ни за последицу имати спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на релевантном тржишту;
- да коначно, Телеком подржава наводе Подносиоца захтјева да се све већи број корисника опредјељује да прати медијске садржаје преко ОТТ платформи, као и то да оне играју све значајнију улогу на релевантном тржишту и врше значајан конкурентски притисак. Будући да ОТТ технологија представља будућност дистрибуције медијског садржаја и у складу са свим наведеним, Телеком планира да започне пласирање садржаја путем сопствене ОТТ технологије;
- да су наине објаснили да је тренутно на територији БиХ преко ОТТ платформи дозвољен стриминг бројних дистрибутера, попут Нетфлих, Амазон Приме Видео, ХБО ГО, међу којима је доминантан ЕОН ТВ, односно платформа Подносиоца захтјева. Поред тога, уз помоћ поменутих ВПН методе врши се недозвољен стриминг садржаја других дистрибутера путем ОТТ технологије на територији БиХ, као што је већ наведено;

- да имајући у виду овакву ситуацију на тржишту, јасно је да (и) потражња за пласирањем садржаја путем ОТТ технологије постоји, и (и) потражња је препозната од стране бројних великих дистрибутера који већ активно врше стриминг садржаја на овај начин;
- да сљедствено томе јасно је да и Подносилац изјашњења има економски интерес да развија овај вид дистрибуције медијског садржаја, који мора бити конкурентан осталим учесницима на тржишту, који имају већ развијене ОТТ платформе и да у том смислу, потпуно је економски оправдано да Телеком жели максимално да заштити свој ексклузивни садржај на тај начин што га неће учинити доступним свима, односно што ће га учинити доступним по вишој цијени;
- да са друге стране, будући да Телеком на релевантном тржишту има занемарљив удио, односно готово безначајан, исти не може ни имати доминантни положај, а самим тим ни вршити злоупотребу истог;
- да додатно, поменутих недозвољених коришћењем било које ОТТ платформе било гдје у свијету помоћу ВПН методе којом се штити ИП адреса корисника, а које због своје природе не може да се прати нити контролише, наноси се штета директно дистрибутерима садржаја;
- да у складу са наведеним, постоји ризик да било који корисник интернета, било у БиХ, било у региону, може помоћу поменуте методе без ограничења недозвољено користити Телеком ОТТ услуге. На тај начин се Подносиоцу захтјева наноси штета у виду изгубљене добити, која би била остварена када би се коришћење његових услуга вршило на дозвољен начин, односно уз плаћање мјесечне накнаде. Подносилац изјашњења је стога своју цијену формирао на основу постојећег ризика недозвољеног коришћења његових услуга;
- да имајући у виду све напријед наведено, Подносилац изјашњења сматра да нису испуњени услови за даље вођење поступка, односно да ие исти потребно обуставити, из сљедећих разлога:
- да прво, Телеком на релевантном тржишту дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ-а, било на територији БиХ било на регионалном тржишту, има занемарљив тржишни удио и свакако нема доминантан положај који би могао злоупотријебити, те су у овом смислу наводи Подносиоца захтјева апсолутно неосновани;
- да додатно, Телеком указује да и сам Подносилац захтјева износи контрадикторне закључке. Наиме, у Захтјеву Telemach указује на "значај РТС-а, као јавног медијског сервиса Републике Србије, односно његову муст-хаве природу за операторе који дјелују на територији Републике Српске (укључујући Подносиоца)". С друге стране, у саопштењима за јавност Подносилац захтјева, преко повезаних лица, односно као исти учесник на тржишту, истиче значај НИ, као прве регионалне и локалне 24-часовне платформе за емитовање вијести и актуелности за више од 20 милиона људи на Балкану. Нарочито је истакнуто да се Н1 емитује путем кабловских емитера у Босни и Херцеговини, Хрватској, Сјеверној Македонији, Србији и Црној Гори, кроз ОТТ платформу Нет ТВ Плус;
- да је дакле, јасно да Подносиоцу захтјева РТС канали никако не могу бити од суштинског значаја за извјештавање о друштвено-политичким дешавањима у Босни и Херцеговини, будући да су информације о истим доступне путем Н1 који чак има и продукциони центар у БиХ. Штавише, будући да се наведени програм емитује за више од 20 милиона корисника на Балкану, при чему се милионском броју корисника емитује путем ОТТ платформе Нет ТВ Плус, суштинско питање се заправо односи на положај Подносиоца захтјева на релевантном тржишту;
- да штавише, сам Подносилац захтјева је истакао сљедеће: "својим корисницима ћемо да наставимо да обезбједујемо најквалитетнију понуду, па тако умјесто РТС-а уводимо нови, регионални канал из Србије, Нова С. На овом каналу гледаоци ће моћи да прате информативни програм који чине вијести које реално осликавају стварност у Србији";
- да дакле, како је сам Подносилац изјашњења навео да је предност канала Нова С да вијести на њему осликавају реалну ситуацију у Србији, јасно слиједи да РТС канали никако не могу имати "муст-хаве природу". Наведено је потврђено и чињеницом да се на Telemach листи канала Н1 налази на првом мјесту, док је Нова С на шестом мјесту. Како је, према ријечима Подносиоца захтјева, Нова С замијенила РТС онда је јасно да би и овај програм био на идентичан начин позициониран;
- да примјеном аргумената а контрарио, изводе јасан закључак да РТС никако не може имати "муст- хаве природу", јер у том случају исти сигурно не би имао значајно нижу нумерацију од осталих информативних канала, попут Н1 и РПРС. С друге стране, Телеком је имао уговорну обавезу да са операторима са којима закључује уговоре договори најбољу могућу нумерацију за РТС канале, што у конкретном случају није било могуће;
- друго, Телеком и РТС, услед занемарљивих тржишних удјела, нису били у обавези да поднесу захтјев за појединачно изузеће Уговора од забране, а све у складу са одредбом члана 8. Закона;
- да наравно, имајући у виду да је у складу са чланом 32. став. 2 Закона Савјет дужно да донесе закључак о покретању поступка у року од 30 дана од дана пријема захтјева, односно да нема дискрециону оцену да одлучи да ли ће поступак покренути, Подносиоцу захтјева је јасно да Савјет мора испитати све наводе из Захтјева, те уколико је става да је Уговор морао бити поднијет Савјету на оцјену, Телеком моли Савјет да ово Изјашњење сматра захтјевом за појединачно изузеће Уговора од забране;
- да додатно, управо због горе наведене обавезе Савјета да по захтјеву мора покренути поступак, Телеком је става да Подносилац захтјева злоупотребљава своја процесна овлашћења из сљедећих разлога:
ЕОН ТВ пакет који је доступан у Србији може се гледати у БиХ простим прикључивањем на интернет;

- ЕОН ТВ пакет се такође у БиХ може гледати преко ВПН-а, чија употреба у БиХ је дозвољена; (доказ - е-маил шефа одсјека за мреже и услуге Регулаторне агенције за комуникације)
- да дакле, из напред наведеног, јасно слиједи да: (и) Телеком на релевантном тржишту има занемарљив тржишни удео, (и) Telemach на наведеном тржишту има доминантан положај, који злоупотребљава (и) су РТС канали корисницима Telemach а доступни уз једини услов постојања интернет конекције, те је јасно да апсолутно никакво нарушавање, спречавање или ограничавање конкуренције може бити посљедица Телекомових радњи, већ баш супротно, радњи Telemach а;
- да имајући у виду да је и поред свега напријед наведеног Telemach поднио Захтјев, јасно да је циљ истог био једино злоупотреба процесних овлашћења и обавезе Савјета да мора покренути поступак.

РТС се дана 07.11.2019. године обратио КонкурENCIЈском савјету за одобравање додатног рока, актом запримљеним под бројем УП-02-26-3-024-17/19, те је исти и одобрен актом број УП-02-26-3-024-18/19 од дана 11.11.2019. РТС је у одобреном року доставило одговор на Захтјев и Закључак КонкурENCIЈском савјету, у смислу члана 33. став (3) Закона, поднеском запримљеним путем е-маила дана 05.12.2019. године под бројем УП-02-26-3-024-23/19 (исти акт опет послан е-маилом 06.12.2019. године под бројем УП-02-26-3-024-24/19), те путем службене поште исти акт је запримљен дана 06.01.2020. године под бројем УП-02-26-3-024-29/19.

РТС у свом одговору у битном наводи следеће:

- Захтјев и допуна Захтјева привредног субјекта Telemach у односу на РТС, у цијелости су неосновани;
- да прије свега, РТС није учествовао у формирању понуде привредног субјекта Телеком Србија поводом које је привредни субјекат Telemach поднио Захтјев и допуна Захтјева за покретање поступка. Напротив, уговором закљученим између РТС-а и привредног субјекта Телеком Србија изричито је предвиђено да привредни субјекат Телеком Србија као дистрибутер, неће дискриминаторно третирати поједине оператере, већ да ће право на реемитовање програма уступати уважавајући тржишне параметре на свакој територији, усклађујући понуде с прописима о заштити конкуренције који важе на тим територијама. Како РТС није учествовао у формирању понуде, то се и не може изјашњавати у односу на њене елементе;
- да при наведеном, иако није учествовао у формирању понуде привредног субјекта Телеком Србија поводом које је привредни субјекат Telemach d.o.o. поднио Захтјев и допуна Захтјева за покретање поступка, РТС ипак указује да дискриминаторан може бити не само третман који је различит у упоредивим ситуацијама, већ и онај који је исти у ситуацијама које нису упоредиве;
- да дистрибуција медијских садржаја (телевизијских програма), путем електронских комуникационих мрежа, као електронска комуникациона услуга и дистрибуција медијских садржаја путем јавног, отвореног интернета, као

ОТТ - овер тхе топ услуга информационог друштва;

- да наведена два модела дистрибуције нису међусобно упоредива, имајући у виду да дистрибуција путем електронских комуникационих мрежа подразумјева баријере у виду инвестиција у инфраструктуру и задовољавање строгих регулаторних услова на регулисаном тржишту електронских комуникација, док дистрибуција путем јавног, отвореног интернета, као ОТТ - овер тхе топ услуга информационог друштва, такве баријере не подразумјева, односно не захтјева инвестиције у инфраструктуру, будући да се користи инфраструктура трећих лица, нити захтева задовољавање строгих регулаторних услова на регулисаном тржишту електронских комуникација, будући да је по својој природи услуга информационог друштва, какве услуге се по правилу пружају слободно;
- да даље, неприхватљиво је да се за потребе дефиниције релевантног географског тржишта, као на доказ наведеног "must have" статуса телевизијских програма РТС-а у Босни и Херцеговини, односно било ком њеном ентитету, привредни субјекат Telemach у Захтјеву и допуни Захтјева за покретање поступка, позива на прописе друге државе, конкретно Републике Србије;
- да из тога што, у складу са прописима Републике Србије, јавни интерес, који јавни медијски сервис остварује кроз своје програмске садржаје, укључује и информисање грађана Републике Србије у иностранству, као и припадника српског народа који живи ван територије Републике Србије, не може произилазити наводна незамјенљивост или "must have" статус РТС-ових канала у Босни и Херцеговини, односно било ком њеном ентитету;
- да с друге стране, како у члану 7. Закона о јавним медијским сервисима Републике Србије на који се привредни субјекат Telemach у Захтјеву и допуни Захтјева за покретање поступка позива, чињеница да је у јавном интересу који јавни медијски сервис Републике Србије остварује кроз своје програмске садржаје, информисање грађана Републике Србије у иностранству, као и припадника српског народа који живи ван територије Републике Србије, није условљења бројем грађана Републике Србије на некој територији у иностранству, нити удјелом припадника српског народа на тој територији, чак и да пропис Републике Србије може обавезивати дистрибутере медијских садржаја у Босни и Херцеговини, не види се основ за различит третман Републике Српске у односу на Федерацију Босне и Херцеговине и за дефинисање само територије Републике Српске као релевантног географског тржишта;
- да на крају, РТС ни уз сав напор није успио да обезбједи релевантне податке о гледаности својих канала у Босни и Херцеговини. Наиме, агенција која се бави мјерењем гледаности телевизијских програма у Босни и Херцеговини, канале РТС-а не укључује у своје мјерење. Резултати који се мјере, су резултати прије свега канала који се емитују терестрички, чија је гледаност, логично, у Босни и Херцеговини највећа и који су зато и

најинтересантнији оглашивачима у Босни и Херцеговини;

- да у наведеном смислу, како РТС није учествовао у формирању понуде привредног субјекта Телеком Србија поводом које је привредни субјекат Telemach поднио Захтјев и допуну Захтјева за покретање поступка, то није ни могао, извршити радње повреде Закона о конкуренцији из члана 4. став 1.;
- да како даље, РТС нема у БиХ доминантан положај, који положај привредни субјекат Telemach, будући да не постоје услови за исти из члана 9. став 1. Закона, покушава да докаже позивајући се на прописе друге државе, то не постоје ни радње повреде Закона о конкуренцији из члана 10. став 2.

Конкуренијски савјет је актом број. УП-02-26-3-024-29/19 од 03.01.2020. године, запримљене одговоре привредног субјекта Телеком Србије и РТС, доставила привредном субјекту Telemach на увид и евенуално очитовање.

Привредни субјекат Telemach се обратио овом органу путем фаха актом запримљеним под бројем УП-02-26-3-024-31/19 од 08.01.2020. године (службеном поштом запримљен под бројем УП-02-26-3-024-32/19) са Захтјевом за увид у спис и Захтјев за продужење рока за достављање одговора - акт број УП-02-26-3-024-33/19 од 15.01.2020. године (службеном поштом запримљен под бројем УП-02-26-3-024-35/19 дана 20.01.2020. године).

Конкуренијски савјет је привредном субјекту Telemach одобрио тражено актом број УП-02-26-3-024-34/19 дана 15.01.2020. године, те је извршен Увид у спис - акт број УП-02-26-3-024-36/19 дана 20.01.2020. године.

Привредни субјекат Telemach је дана 04.02.2020. године путем е-маила доставио очитовање запримљено под бројем УП-02-26-3-024-40/19 (службеном поштом запримљен под бројем УП-02-26-3-024-41/19 дана 06.02.2020. године).

У наведеном очитовању привредни субјекат Telemach наводи следеће:

- да је Подносилац као релевантна тржишта производа на којима се манифестују ефекти предметног споразума предложио: а) veleпродајно тржиште дистрибуције медијског (ТВ) садржаја; и б) малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја;
- да ниједно од наведених тржишта није одређено случајно: према пракси Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије ("Комисија") у поступку појединачног изузећа од забране ексклузивног уговора о дистрибуцији програма закљученог између Телеком Србија и РТС-а (за који није ни тражено појединачно изузеће у Босни и Херцеговини), Противна страна је сама предложила прво тржиште за потребе анализе предметне сарадње, а србијанска Комисија је анализирала ефекте споразума на повезаном малопродајном тржишту, имајући у виду предмет и природу споразума (као прилог: Рјешење о појединачном изузећу Уговора о дистрибуцији програма бр. 4/0- 03-683/2018-7 од 22.10.2018. године ("Рјешење о изузећу"));
- да што се тиче ефеката споразума на малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја (ускраћивањем предметног садржаја операторима који конкуришу повезаном друштву Телеком Србија у Босни и Херцеговини), Противна страна

је у поступку пред србијанском Комисијом наглашавала природу ОТТ услуге као услуге информационог друштва, односно услуге којима корисник приступа преко отвореног, јавног интернета, да пружалац услуге информационог друштва нема, односно не користи, своју посебну намјенску везу (терестричку, кабловску, сателитску, или ИПТВ везу посредством телефонске парнице) са корисником ради доставе услуге, већ да је допрема посредством отвореног интернета, да је раст брзине приступа интернету омогућио да се на овај начин, односно као ОТТ услуга информационог друштва, пружа и услуга дистрибуције медијских садржаја - посредством такозваних ОТТ платформи за дистрибуцију медијских садржаја, те да је пружање услуга информационог друштва слободно, да за њихово пружање није потребна посебна дозвола или одобрење, па чак ни регистрација у регистру оператора, као што је то случај за услуге електронских комуникација;

- да је Противна страна изнијела став да је дио тржишта на који се споразум односи мали, с обзиром да се тиче само дистрибуције путем ОТТ платформи, те да споразум треба сматрати споразумом мањег значаја. Србијанска Комисија је, међутим, одбила овакве оцјене и закључила следеће у погледу дефиниције релевантног тржишта производа: "Полазећи од чињенице да су, према оцјени Комисије, Уговором регулисана ексклузивна права за комерцијалној дистрибуцију програма РТС-а који су предмет Уговора, Комисија дефиницију релевантног тржишта производа предложено од стране Подносилаца захтјева - veleпродајно тржиште дистрибуције медијског садржаја, оцјењује као прихватљиву. Ово из разлога што се, на основу Уговора, друштву "Телеком Србија" даје право да на veleпродајном нивоу врши "даљу продају" програма РТС-а који су предмет Уговора, односно да реемитовање тих програма на комерцијалној основи 4 уговора са другим операторима који се баве дистрибуцијом медијског садржаја у смислу прописа који се односе на електронске комуникације. Ексклузивни карактер Уговора произлази из уговорене обавезе РТС-а да у периоду важења Уговора неће пренијети овлашћења која уступа друштву "Телеком Србија" на другом дистрибутера.";
- да међутим, приликом прихватања наведене дефиниције релевантног тржишта, Комисија је имала у виду да се Уговором истовремено друштву "Телеком Србија" даје право на реемитовање, односно дистрибуцију програма РТС-а који су предмет Уговора на његовим дистрибутивним платформама, за које право друштво "Телеком Србија" плаћа мјесечну накнаду РТС-у;
- да је значај овог тржишта у чињеници да из начина на који је формулисан члан 6. Уговора произлази да је истим обухваћена и ОТТ платформа РТС-а, односно да путем поменутих платформи РТС самостално на територији Републике Србије неће дистрибуирати програме који су предмет Уговора, из ког разлога у овом дијелу Уговор има карактеристику и хоризонталног споразума;
- да је дакле, ријеч о праву које је у вези са малопродајним тржиштем дистрибуције медијског

- садржаја, а његов додатни значај произлази и из чињенице да се управо на том тржишту јављају и ефекти Уговора који проистичу из датог ексклузивног права друштву "Телеком Србија" за комерцијалну дистрибуцију на veleпродајном нивоу.";
- да "према оцјени Комисије, независно од сличности и/или разлика измеђи услуге дистрибуције медијског садржаја као услуге информационог друштва и услуге дистрибуције медијских садржаја у смислу прописа о електронским комуникацијама, за потребе дефинисања релевантног тржишта производа у погледу третмана ОТТ платформе РТС-а, у овом предмету нема основа за другачије поступање у односу на досадашњи праксу Комисије. Наиме, приликом одлучивања у поступцима контроле концентрација као једно од релевантних тржишта производа одређено је малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја при чему је Комисија приликом његовог одређивања имала у виду сопствену, али и праксу која постоји и у Европској унији. Том приликом Комисија је услугу дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствену, без обзира на различите техничке облике дистрибуције медијских садржаја, односно без обзира на врсту мреже преко које се пружа ова услуга. Зато је и малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствено и технолошки неутрално, узимајући у обзир пружање услуге дистрибуције крајњим корисницима. Као резултат поменутог приступа Комисије у релевантно тржиште производа је укључила све услуге дистрибуције медијских садржаја независно од технологије, односно услуге дистрибуције преко кабловске мреже (коаксијалне, хибридне - КДС), јавне фиксне телефонске мреже (ИПТВ), сателитске мреже (ДТХ - Direct to the home), бежичне мреже, путем ДТТ (земаљски дигитални пренос, земаљска дигитална телевизија), као и путем ОТТ платформе.";
 - да као што је образложено у Захтјеву за покретање поступка, у досадашњим анализама тржишта, регулатори у региону су конзистентно сматрали да је услуга дистрибуције медијских садржаја јединствена у погледу врсте мреже преко које се пружа. Практика регулатора јесте да се тржиште дистрибуције медијских садржаја посматра на технолошки неутралној основи. Србијанска Комисија има изричиту праксу, која се односи управо на пословање Телеком Србија, којом посматра наведено тржиште на технолошки неутралном основу, односно сматра ОТТ платформу дијелом релевантног тржишта: "Прво тржиште производа одређено је као малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја, а Комисија је приликом његовог одређивања, за потребе испитивања ефеката пријављене концентрације, имала у виду своју досадашњу праксу и праксу која постоји у ЕУ. Комисија је услугу дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствени, без обзира на различите техничке облике дистрибуције медијских садржаја, односно без обзира на врсту мреже преко које се пружа ова услуга. Зато је и малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствено и технолошки неутрално, узимајући и обзир пружање услуге дистрибуције крајњим корисницима, иако циљно друштво пружа услуге дистрибуције медијског садржаја преко интернета само путем ОТТ (Овев-тхе-Топ) платформ;
 - да Комисија у релевантно тржиште производа је укључила све услуге дистрибуције медијских садржаја на територији Републике Србије које, независно од технологије, оператори пружају претплатницима преко електронских комуникационих мрежа. У Републици Србији, услуге дистрибуције се пружају преко кабловске мреже (коаксијалне, хибридне - КДС), јавне фиксне телефонске мреже (ИПТВ), сателитске мреже (ДТХ - Direct to the Home), бежичне мреже, путем ДТТ (земаљски дигитални пренос, земаљска дигитална телевизија), као и путем ОТТ платформе.";
 - да су "очекивања да ће у наредном периоду све значајнију улогу у пружању ове врсте услуга имати оптички каблови и ОТТ (Over The Top - технологија дистрибуције мултимедијалног садржаја путем интернета), услед њихових предности по питању капацитета и брзине преноса садржаја.";
 - да што се тиче праксе Европске комисије у погледу дефиниције релевантног тржишта производа, Европска комисија неспорно прави разлику између линеарних и нелинеарних услуга:
 - "ТВ дистрибутери се или ограничавају на емитовање и чињење доступним ТВ канала крајњим корисницима, или послују као агрегатори канала, који "пакетирају" ТВ канале. ТВ услуге које се пружају крајњим корисницима се састоје од: (и) пакета линеарних ТВ канала (које су стекли или самостално произвели) и (ии) садржаја агрегираног у нелинеарним услугама, попут видеа-на-захтјев, видеа-на-захтјев за претплату, трансакционог видеа-на-захтјев и плаћања по гледању. ТВ садржај се може доставити крајњим корисницима различитим техничким средствима, укључујући кабловску, сателитску и ИПТВ (платформу). Тзв. овер-тхе-топ ("ОТТ") играчи емитују канале и садржај како у линеарном, тако и нелинеарном облику коришћења Интернета.";
 - да "На коначном нивоу ланца производа, малопродајни пружаоци ТВ услуга нуде ТВ претплату крајњим корисницима, која се типично састоји из избора пакета који комбинују различити број ТВ канала (различити оператори могу другачије пакетирати канале). Додатно, одређени ТВ канали се могу дистрибуирати самостално, било као додатак на традиционалну ТВ претплату или преко ОТТ услуге"
 - да "Када ТВ емитери пружају ОТТ услуге самостално, такви споразуми се закључују између Либерту Глобал и пружаоца услуга који би се такмичили са плаћеним телевизијским пакетима Либерту Глобал. Када су ТВ емитери чинили садржај доступним трећим лицима (пружаоцима ОТТ услуга), такви споразуми би ограничили приступ потенцијалним конкурентима плаћене ТВ платформе Либерту Глобал инпутима потребним за пружање услуга. Вјероватни ефекти такве стратегије би се осјетили изван холандског

- тржишта за куповину плаћених телевизијских канала, наиме на малопродајном тржишту ТВ услуга на којима би се такве ОТТ услуге такмичиле са плаћеном ТВ платформом спојеног субјекта. Комисија је уочила да су ОТТ услуге у настајању које су представљале значајну конкурентску пријетњу традиционалном плаћеном ТВ-у. Комисија је нашла доказе који су указивали да је подносилац пријаве имао сваки подстицај да спријечи, онемогући или осујети ОТТ иновацију. Користећи своју повећану моћ купца, спојени ентитет је могао да спријечи иновативне ТВ услуге да уђу на тржиште стицања плаћених ТВ канала и малопродајног пружања плаћених ТВ услуга, смањујући квалитет и избор холандских потрошача";
- да "Комисија разумије да је могуће нудити ТВ канале у линеарној форми преко Интернета, примјера ради стриминг-ом уживо ТВ програма који се емитује на ТВ каналима преко кабловске телевизије, што је НПО (у том тренутку) недавно лансирао;
 - да "Уколико би ОТТ понуда била успјешна, потрошачи би имали истински избор између кабловске претплате подносиоца пријаве и садржаја доступног преко Интернета. ОТТ услуге су стога (још тада; 2014) представљале вид конкуренције у настанку у односу на кабловске услуге учесника на тржишту;
 - да "Уколико не би биле ометане, ОТТ услуге би вјероватно вршиле растући конкуренцијски притисак на традиционални дистрибутивни модел оператора кабловске телевизије. Аквизиција линеарних плаћених ТВ канала и пружање ОТТ услуга се обично преговара заједнички између ТВ емитера и учесника у концентрацији. Ово је видљиво из уговорних аранжмана за те услуге. Типично, уговорне одредбе којима се регулише могућност ТВ емитера да понуде цијели ТВ садржај путем ОТТ-а чине дио истог споразума као права за линеарне плаћене ТВ канале. Без обзира на то да ли се уговорне ОТТ клаузуле на крају налазе у истом или посебном уговору, комерцијални преговори на ОТТ понуду емитера се одвијају истовремено са, или као дио, укупних преговора за дистрибуцију плаћених ТВ канала.";
 - да "Постоји шест главних техничких метода чињења доступним аудиовизуелних садржаја крајњим корисницима: (и) аналогна и дигитална терестријална телевизија; (ии) сателит; (иии) кабловска дистрибуција; (ив) ИПТВ; (в) Интернет генерално; (ви) 3Г мобилне технологије" (Рјешење Европске комисије М.8665 - Discovery-Sripps - напомене ради Европска комисија у цитираном предмету је инсистирала да се обавезе странке у поступку прошире и на ОТТ платформу, као важан дио релевантног тржишта);
 - да радује што Противна страна прати праксу Европске комисије (посебно у односу на Подносиоца), али никаква контрадикторност у наводима Подносиоца не постоји, нити европска пракса подржава изнијете закључке Противне стране о посебном ОТТ тржишту. Линеарни или нелинеаран је садржај, а не платформа, при чему је и у трансакцији VS Partners/United Group, подносилац пријаве нотирао да релевантно тржиште малопродаје плаћених ТВ услуга треба да обухвати све дистрибутивне технологије, те како линеарни, тако и нелинеарни садржај. Наиме, путем ОТТ, као и ИПТВ или кабловске платформе, могуће је емитовати како линеаран садржај (ТВ канал), тако и нелинеарни садржај (видео на захтјев). Разлика се не састоји у дистрибутивној платформи, већ у врсти садржаја који се емитује - да ли су у питању линеарни ТВ канали, са утврђеном програмском шемом, или појединачне емисије или садржаји који се чине доступним на захтјев корисника (нпр. филмови или спортски мечеви у библиотеци оператора);
 - да Е.ОН и други оператори имају видеотеке преко којих емитују видео-на-захтјев, али истовремено емитују и линеарне канале попут РТС-а у оквиру платформе, као пакет канала истовјетан конвенционалној дистрибуцији. Ништа од овога није чак ни специфично за ОТТ, јер се исто може чинити и преко других техничких платформи оператора. Неке платформе могу пласирати искључиво садржаје на захтјев ("Интернет видео клубови"), што онда може вршити индиректан притисак на конвенционалне операторе; међутим, то није случај са ОТТ платформама локалних оператора у Босни и Херцеговини;
 - да графички приказ Европске комисије у предмету на који се Противна страна позива (News Corp/БСкуБ., стр. 6) јасно указује да се прави разлика између линеарног и нелинеарног емитовања, али да се "отворени" Интернет сматра једном од равноправних дистрибутивних платформи - у 2010. години. Нејасно је како је Противна страна пропустила да примјети цитирајући праксу Европске комисије (нпр. предмете News Corp/Premiere ili Liberty Global / Virgin Media) доста јасну разлику између линеарних канала (гдје се програми емитују према програмској шеми, попут спорног РТС-а у конкретном случају) и нелинеарних платформ;
 - да поред (не)линеарности садржаја, фактор који посебно разликује ОТТ платформе локалног или регионалног карактера у односу на глобалне платформе јесте програмска концепција, односно доступност локализованог садржаја. Нетфлих је несумњиво занимљив корисницима који прате претежно америчке серије и филмове; међутим, има ограничену употребну вриједност у односу на кориснике који прате домаћи програм, информативне канале или спортске садржаје од интереса за локалну популацију. За разлику од тога, корисник који гледа телевизију може јој приступити преко Е.ОН-а или конвенционалне ИПТВ услуге ВН Телекома и не примјетити било какву разлику у услузи коју тражи (ТВ каналима; исто је случај са ДТХ или кабловском дистрибуцијом);
 - да Противна страна као основне карактеристике ОТТ платформе описала: (и) да је за дистрибуцију медијског садржаја потребно да корисник има приступ редовном, јавном интернету ("заобилазећи телекомуникације и независно од постојања било какве инфраструктуре"); и (ии) да корисник може да управља медијским садржајем, односно бира садржај којем ће приступити, те може "вратити" одређени програм;

- да што се тиче тачке (и), јасно је да је постојање инфраструктуре за широкопојасни приступ Интернету код корисника понудио сине ора по за пружање услуга преко ОТГ платформе. Оператор ОТГ платформе не мора бити истовремено и власник Интернет инфраструктуре, али слична поставка је и у случају изнајмљивања инфраструктуре или битстреам приступа оператора-корисника мрежи. Само Савјет је у рјешењу број УП-05-26-1-005-24/19 од 18.07.2019. године, којим је одобрена концентрација на тржишту малопродаје фиксне телефоније, мобилне телефоније, тржишту пружања услуга интернета, те на тржишту дистрибуције радио и ТВ програма, на територији Босне и Херцеговине, која ће настати стицањем контроле привредног субјекта Mtel а.д. Бања Лука над привредним субјектом "Елта-Кабел" д.о.о. Добој, управо истакао могућност најма мреже: "Закуп мрежне инфраструктуре за алтернативног оператора је економичније рјешење у односу на опцију прибављања мрежне дозволе и изградњу властите мреже". Из угла корисника, није релевантно која је платформа подлога за пружање услуге, те да ли је то случај директно или индиректно: важно је да ли се платформа користи за дистрибуцију медијских садржаја;
- да што се тиче тачке (ии), услуге враћања уназад, односно (не)могућности манипулације линеарним ТВ каналима, Противна страна износи нетачне информације. Не постоји нужност континуираног праћења програма без измјене, монтаже и прекида код конвенционалне дистрибуције медијских садржаја у 2020. години. Услуге манипулације садржајем данас представљају саставни дио конвенционалне дистрибуције медијских садржаја (Цатцх-Уп, Тиме-Схифт) и нису везане за ОТГ платформу као такву. Сам Телеком Србија нуди услуге попут снимања садржаја, паузирања (могућности враћања ТВ садржаја до 60 минута уназад) и гледања уназад (могућности враћања ТВ садржаја до 7 дана уназад). Јасно је да манипулација садржајем није специфичност ОТГ платформе, већ додатна функционалност коју неке платформе могу посједовати. ОТГ оператори који емитују ТВ канале не могу бесконачно чинити доступним корисницима конкретни садржај канала, јер би на тај начин кршили ауторска права власника интелектуалне својине, те се уобичајено на ове канале примјењује исти режим као на конвенционалне платформе;
- да разлог зашто се Противна страна фокусира искључиво на нелинеарне ОТГ платформе у свом изјашњењу је јасан, али није основан. ОТГ платформе оператора емитују линеарне канале, са програмском шемом, на потпуно исти начин као и преко других платформи. Суштинско питање при дефиницији релевантног тржишта производа јесте: да ли се преко платформе емитују линеарни ТВ канали ("услуге које се пружају у континуитету"), у замјену за претплату корисника. Е.ОН платформа нуди и линеарне и нелинеарне услуге (потоње путем посебног каталога/видеоотеке), те је понуда за дистрибуцију РТС-а захтијевана с обзиром на линеарну функционалност (чега су Противне стране свјесне, јер су управо за овај вид дистрибуције дале понуду и управо то желе да онемогуће). С обзиром да се преко ОТГ платформе емитују линеарни ТВ канали у замјену за претплату, чинећи је функционално еквивалентном ЦАТВ или ИПТВ услугом из угла корисника, ОТГ услуга замјенљива је са конвенционалном дистрибуцијом медијских садржаја. Питање да ли је оваква услуга посебно регулисана је одвојено питање, на исти начин као и специфичности сателитске дистрибуције у односу на друге платформе дистрибуције медијских садржаја;
- да је занимљиво да Противна страна цитира Смјернице за анализу тржишта и процјену значајне тржишне моћи према регулаторном оквиру ЕУ за електронске комуникационе мреже и услуге из 2018. године, а онда их (не)намјерно погрешно интерпретира. Наиме, наведене смјернице су потпуно јасне: "Додатно, тзв. over-the-top (ОТТ) услуге или друге комуникациске услуге везане за Интернет су се појавиле као потенцијална конкурентска снага у односу на постојеће малопродајне комуникациске услуге. Сходно томе, национална регулаторна тијела би требало да анализирају да ли такве услуге могу, према очекиваном развоју тржишта, бити дјелимично или потпуно замјенљиве са традиционалним телекомуникациским услугама. Национална регулаторна тијела би такође требало да размотре да ли тржишна снага инцумбент оператора може бити (цијеновно) ограничена производима или услугама изван релевантног тржишта и повезаних малопродајних тржишта, попут ОТТ играча који послују на основу онлине комуникациских услуга.",
- да дакле, чак и према секторским прописима, при претходној анализи тржишта, Европска комисија је става да се ОТТ услуге морају узимати у обзир, што је потпуно супротно логици Противне стране према којој представљају одвојено тржиште и незамјенљив производ. Противна страна би могла покушати да (погрешно) тврди да ОТТ услуге нису замјенљиве са конвенционалним услугама дистрибуције медијских садржаја у Босни и Херцеговини. Међутим, не може легитимно навести да пракса Европске комисије сматра да ОТТ услуге не представљају дио релевантног тржишта, с обзиром да то евидентно није тачно. Чињеница да секторска регулатива још увијек није препознала посебно наведене услуге би било као тврдити да Скупе или Вхатсап не конкуришу ВН Telecom-у у гласовним услугама: можете покушати, али ризикујете да испаднете неозбиљни;
- да при том, забрињавајућа је теза Противне стране према којој изричито незаконито коришћење интелектуалне својине треба сматрати доказом наводне динамичности и отворености тржишта, са све детаљном инструкцијом и обрадом комерцијалних услова незаконитог преузимања садржаја. Могуће је да употреба ВПН методе није забрањена сама по себи у Босни и Херцеговини: међутим, њена злоупотреба представља кривично дјело недозвољеног коришћења ауторских права, за које се може бити кажњен казном затвора до три године. Управо из наведеног разлога је оваква злоупотреба непосредно противна и условима коришћења свих ОТТ платформи, које задржавају

- право раскида уговора и накнаде штете у случају утврђивања повреде;
- да ради објашњења разлике која би требало да буде очигледна Противној страни као одговорном учеснику на тржишту: (и) није незаконито купити нож, али јесте незаконито убити некога истим; (ии) постоје значајне разлике између незаконитих и законитих радњи у погледу анализе услова конкуренције; и (иии) ако се урачунава незаконит приступ ОТТ платформама, тржиште ОТТ-а на Антарктику је врло динамично, с обзиром да постоји једнака могућност приступа сваком садржају као на хипотетичком тржишту БиХ. Прибављањем посебних техничких рјешења за кршење ауторских права се несумњиво баве одређени корисници, који ризикују последице противправног поступања, оваква ситуација се несумњиво не може поредити са корисником који легално приступа садржају, уз одговарајућу техничку подршку, дефинисаним програмима који су доступни у оквиру платформе и пакета оператора у складу са уговорима са произвођачима ТВ канала. Такође, овакав приступ није нешто што би очекивали да сваки или већина разумних потрошача учини, нити да га учесник на тржишту забринут за ауторска права анализира и пропагира;
 - да према Закону о конкуренцији, релевантно тржиште обухвата све производе које потрошачи или корисници сматрају међусобно замјенљивим под прихватљивим условима, имајући у виду нарочито њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене. Јасно је да постоје одређене специфичности ОТТ услуга у односу на друге платформе, али исто је случај и за ДТХ или ДТТ технологију, те представљају само посебне функционалности услуге. Евидентно је да би крајњи потрошачи сматрали услуге Е.ОН ОТТ платформе замјенљивим услугама конвенционалних дистрибутера медијских садржаја, а само у ограниченој мјери Нетфлих-а. Потреба која се задовољава је истовјетна: праћење пакета ТВ канала, односно линеарних медијских садржаја, у замјену за предефинисану претплату. Ниједан од критеријума које Противна страна наводи (инфраструктура, приступ преко отворене Интернет мреже, омогућавање управљања садржајем) - или није специфичан за предметну платформу, или није релевантан за крајњег корисника, већ евентуално за оператора који услугу треба да пружа (што није основни принцип при дефиницији релевантног тржишта);
 - да Телеком Србија је несумњиво свјестан цитиране упоредне праксе - на крају крајева, иста се између осталог односи на његово пословање и на предметни уговорни однос. Стога природа ОТТ платформе као таква није спорна, нити су потребна образложења коју је Противна страна износила у Изјашњењу - ОТТ треба сматрати дијелом релевантног тржишта ефеката споразума, на којем повезана друштва Телеком Србија представљају стварне конкуренте Telemach -у и другим операторима, а не посебно релевантно тржиште дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформе, како то Противна страна покушава приказати;
- да у том смислу, посебно је забавно "независно" истицање РТС-а као емитера "разлике између ОТТ и других технологија дистрибуције", у погледу "инвестиција оператора у мрежну инфраструктуру", те задовољавања "строгих регулаторних услова", о којима стриктно говорећи не би требало да има информације, нити да му буду релевантне при сопственом пословању (с обзиром да сам није оператор, већ емитер);
 - да према Закону о конкуренцији, релевантно географско тржиште обухвата целокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантних услуга под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима. Према Одлуци о релевантном тржишту, географске области у којима се услови тржишне конкуренције значајно разликују неће се узимати у обзир при одређивању релевантног географског тржишта. Тржиште се може дефинисати, по изузетку, на међународном нивоу;
 - да прије свега, није тачно да је у предмету ВС Партнерс/Унитед Гроуп, Европска комисија дефинисала релевантно географско тржиште као "територију БиХ, Сјеверне Македоније, Србије, Хрватске и Црне Горе које представљају језички хомогено подручје". Европска комисија је навела да је у претходној пракси разматрала, али на крају оставила отвореним, да ли географску дефиницију тржишта ТВ услуга треба утврдити на националном нивоу или највише тако да покрије лингвистички хомогена подручја, те да резултати истраге тржишта нису дали разлоге за одступање од претходног приступа. Један одговор на тржишну истрагу је указао да би географско тржиште требало дефинисати на начин на који Телеком Србија предлаже, али је Комисија закључила да није потребно дефинисати тржиште у конкретном случају те да, чак и кад би се усвојио овај приједлог неименованог трећег лица, не би било разлога за забринутост по конкуренцију у конкретном случају;
 - да друго, сама Противна страна наводи да је Европска комисија узимала у обзир: (и) различитост регулаторних режима; (ии) језичке баријере; (иии) културне и друге факторе при дефинисању тржишта, те да су тржишта одређена као национална у случају Њемачке, Холандије и Велике Британије. Лијепо је што је Противна страна уочила непостојање језичких баријера на простору бивше Југославије, са све полицентричним босанско-хрватско-црногорско-српским језиком. Међутим, Противна страна у потпуности игнорише друге описане критеријуме, односно различите регулаторне режиме, те различите културне и друге факторе између ових јурисдикција, који између осталог условљавају и значајну разлику у понуди самих Противних страна за дистрибуцију на различитим територијама, као што је приказано у досадашњем току поступка. Према Одлуци о тржишту, за утврђивање релевантног тржишта у обзир се узимају, између осталог, замјенљивост потражње за одређеним производом, постојање потенцијалне

тржишне конкуренције, те препреке приступа релевантном тржишту, које су потпуно другачија и у оквиру ентитета Босне и Херцеговине, и на цијелој територији бивше Југославије. Дакле, услови конкуренције се значајно разликују између Републике Српске и Федерације БиХ, имајући у виду навике корисника и културне и друге факторе релевантне за дефинисање релевантног (медиског и телекомуникационог) тржишта;

- да даље, ефекти предметног споразума нису исти на територији Федерације БиХ и Републике Српске, чак и уколико се понуда нуди на националном нивоу. Као што је Савјету познато, Телеком Србија је аквизицијама оператора Блицнет, Телрад Нет и Елта Кабел стекао готово монополски положај на значајном подручју територије Републике Српске, гдје претежно посједује телекомуникациону инфраструктуру. Управо на овој територији канал РТС представља кључни инпут за пословање оператора. Ограничавање развоја ОТТ платформе, којом се омогућава приступ корисницима невезано за телекомуникациону инфраструктуру, Телеком Србија управо на овом подручју онемогућава развој конкуренције, односно алтернативне понуде корисницима којом би се ублажила његова постојећа тржишна снага;
- да све до ових одлука, које су предмет оспоравања, Савјет је скоро искључиво посматрао локална тржишта када су у питању релевантна тржишта у области телекомуникација, што се види и из табеле испод:

Број и датум рјешења/за кључка	Стицалац	Циљно друштво/дио друштва	Релевантно географско тржиште
04-26-1-044-36-III/15 од 19.05.2016.	Telemach d.o.o.	ЦАТВ пословање привредног субјекта АБК д.о.о. Илица - Сарајево	Територија Општине Илица
05-26-1-039-32-III/15 од 16.02.2016.	Telemach d.o.o.	"Глобал Интернет" д.о.о. Нови Травник	Општине Нови Травник, Витез, Ливно, Томиславград, Купрес, Бугојно, Доњи Вакуф, Травник и Бусовача
01-26-1-026-51-III/14 од 25.09.2014.	"Блицнет" д.о.о. за телекомуникације Бања Лука	"ТЕЛРАД НЕТ" д.о.о. Бијељина	Подручје Бијељине, Лопара, Угљевика, Брода и Брчког
06-26-1-02-19-III/14 од 10.06.2014.	Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука	Logosoft д.о.о. Сарајево	Градови Сарајево, Тузла и Зеница
01-26-1-037-145-III/13 од 07.05.2014.	Telemach d.o.o.	"АРТНЕТ" д.о.о. Кисељак и "ВИ-НЕТ" д.о.о. Високо	За Арт-Нет: Средњобосански кантон (општине Бусовача, Фојница, Кисељак, Крешево, Травник и Витез), Зеничко-добојски кантон (Општина Вареш) и Херцеговачко-неретвански кантон (Општине Јабланица и Прозор - Рама) За ВИ-НЕТ: Зеничко-добојски кантон (Какањ и Високо)
03-26-1-026-39-III/13 од 07.05.2014.	Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука	Елнет д.о.о. Лакташи	Мрежна група Бања Лука која обухвата тржишта Бања Луке, Србца,

			Челинца, Котор Вароши, Кнежева, Градишка, Прњавора и Лакташа
05-26-1-025-5-III/13 од 13.11.2013.	"Блицнет" друштво са ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука	Дјелови привредног субјекта "Н0 ЛИМИТ геџнхологи" д.о.о. Сански Мост	Тржиште општина Сански Мост, Пазин, Босанска Крупа, Велика Кладуша и Бужим
06-26-1-006-13-III/13 од 16.05.2013.	"АНЕКС" друштво за ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука (ранији назив друштва Блицнет)	Друштво за производњу, промет, услуге и маркетинг "ДУОС" Пале	Подручје Републике Српске, те Пале и Рогатица (на основу дјеловања привредног субјекта "ДУОС")
04-26-1-05-27-III/12 од 04.09.2012.	"АНЕКС" друштво за ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука (ранији назив друштва Блицнет)	Дјелови привредног субјекта "ЕЛТА-КАБЕЛ" за пренос звука, слике и осталих информација д.о.о. Добој	Тржиште општина Чајничке, Фоча, Кнежево и мјесна заједница Љубија (општина Приједор)
05-26-1-07-12-III/12 од 04.09.2012.	"АНЕКС" друштво за ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука (ранији назив друштва Блицнет)	ТВ Кабел д.о.о. Вишеград	Општина Вишеград у Регији Фоча
01-03-26-054-15-III/08 од 16.03.2009.	"АНЕКС" друштво за ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука (ранији назив друштва Блицнет)	Дјелови привредног субјекта Друштво за инжењеринг и промет комуникационе опреме и услуга КОМИНГ - ПРО д.о.о. Градишка	За Интернет услуге (диал уп и бродбанд интернет) - регије Бања Лука и Приједор. За услуге кабловске дистрибуције радио и телевизијског програма - општине Бања Лука, Лакташи и Градишка
01-05-26-044-12-III/08 од 11.02.2009.	"АНЕКС" друштво за ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука (ранији назив друштва Блицнет)	Дјелови привредног субјекта Ки системи - Компјутерски инжењеринг д.о.о. Приједор	Регије Бања Лука и Приједор
01-06-26-045-10-III/08 од 13.01.2009.	"АНЕКС" друштво за ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука (ранији назив друштва Блицнет)	Дјелови привредног субјекта ПРОФЕЛ - КОМУНИКАЦИЈЕ д.о.о. предузеће за израду и одржавање комуникацијских система, Приједор	Општине Бања Лука, и Приједор и Сански Мост
01-06-26-021-5-III/08 од 24.07.2008.	"АНЕКС" друштво за ограниченом одговорношћу за телекомуникације Бања Лука (ранији назив друштва Блицнет)	НЕТКОМ друштво са ограниченом одговорношћу за инжењеринг, услуге производње и трговину Бања Лука	Општине Бања Лука, Котор Варош и Челинац

- да према Смјерницама за анализу тржишта и процјену значајне тржишне моћи према регулаторном оквиру ЕУ за електронске комуникационе мреже и услуге из 2018. године, географска област релевантног тржишта се утврђује на основу два главна критеријума: (и) области коју покрива мрежа; и (ии) постојања једнаког регулаторног оквира на одређеном

- географском подручју. Према Препоруци Европске комисије о релевантним тржиштима производа и услуга у сектору електронских комуникација из 2014. године, национална регулаторна тијела треба да утврде географско подручје гдје су услови конкуренције слични или довољно хомогени и које се може разликовати од сусједних територија гдје су услови конкуренције значајно различити, посебно имајући у виду питање да ли потенцијални оператор са значајном тржишном снагом може да се понаша на исти начин широм своје мреже, или се суочава са значајно другачијим условима конкуренције тако да су му активности ограничене на неким подручјима, али не на другим. Природно је да су за Телеком Србија групу различити услови конкуренције на подручју гдје значајних конкурената има, или гдје их нема. Према Смјерницама из 2018. године, секторски регулатори морају да утврде територијалне јединице које су одговарајуће величине, осликавају структуру мреже свих релевантних оператора, те посједују јасне и стабилне границе кроз вријеме. Сви наведени услови оправдавају разликовање територије Републике Српске и ФБиХ у предметном случају, с обзиром на ограничења у распрострањености мрежа на националној територији;
- да дакле, посебно у погледу ефеката спорне радње на малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја, у потпуности је оправдана анализа ефеката спорних радњи на територији Републике Српске, јер предметна радња фактички управо циља и проузрокује посљедице на територији Републике Српске, а не утиче значајније на услове конкуренције на националном тржишту;
 - да као што је наведено у претходним поднесцима, имајући у виду карактеристике релевантних услуга и предмет пословне сарадње између Телеком Србија и РТС-а, законски дефинисану обавезу РТС-а да информише припаднике српског народа ван Србије (укључујући Србе у Републици Српској) и заинтересованост корисника на овој територији за програм РТС-а, односно чињеницу да по општелознатим сазнањима, канали РТС немају посебан значај за гледаоце, нити гледаност на територији Федерације Босне и Херцеговине, Подносилац је предложио (и остаје при томе) да Конкурнцијски савјет релевантна географска тржишта дефинише као територију ентитета Република Српска. У том погледу, треба имати у виду да уговорна територија не одређује релевантно тржиште - када би то био случај, свака странка у поступку би могла самостално одредити релевантно тржиште умјесто Конкурнцијски савјета, што наравно није циљ законских одредаба;
 - да дакле, као што је образложено у оквиру овог поднеска, неоправдано је изузимање ОТТ платформе из дефиниције релевантног тржишта дистрибуције медијских садржаја, како покушава аргументовати Противна страна. Међутим, такође је неистинит навод Противне стране како Telemach посједује доминантан положај чак и на (погрешно) дефинисаном релевантном тржишту;
 - да наиме, сва три инцумбент оператора у Босни и Херцеговини представљају стварне или потенцијалне конкуренте у пружању ОТТ услуга, односно активни су у пружању услуга корисницима преко ОТТ платформе (често упаковано са сопственом мобилном услугом, коју Telemach не пружа):
 - Mtel пружа ОТТ услуге преко платформе ТВ То Го. Иако је тачно да је ТВ То Го услуга везана за ТВ пакете у понуди Mtel-а, ово представља само (занимљиву) тренутну одлуку овог привредног субјекта - у Републици Србији, слична апликација Телеком Србија (мтс ТВ ГО), односно телевизијски програм путем отвореног Интернета се пружа и корисницима који немају ТВ услугу Телеком Србија, при чему Телеком Србија већ управља ОТТ платформом ГО4ТВ, која је доступна широм свијета (изузев у региону), те је јасно да не постоје техничка ограничења за пружање ОТТ услуга на територији Босне и Херцеговине;
 - ВН Telecom пружа ОТТ услуге путем платформе Моја TV - GO;
 - ХТ Еронет пружа ОТТ услуге путем платформе НОМЕ.TV.
 - да у свим описаним случајевима, наведени оператори поред нелинеарних услуга нуде и конвенционалну дистрибуцију ТВ канала у свом основном пакету. Независно од тога, нејасно је по којој основи Противна страна тржишно учешће појединих оператора на тржишту широкопојасног приступа Интернету узима за приказ стања на тржишту дистрибуције медијских садржаја (чак и само преко ОТТ платформе). За правилну анализу ефеката предметног односа (односно, анализу тржишне моћи Телеком Србија групе), неопходно је анализирати тржишно учешће Телеком Србија групе на релевантном тржишту дистрибуције медијских садржаја у Републици Српској;
 - да што се тиче РТС-а, Противна страна је навела процјену да је гледаност пакета програма РТС-а у Републици Српској (...)***%. Противна страна није доставила никакве доказе поткријељености наведене процјене, али прелиминарно указујемо да је оваква гледаност изузетно висока за плаћени канал (односно, канал који нема националну фреквенцију, те није доступан свим корисницима путем бесплатног приступа);
 - да ће Telemach у току поступка доставити Савјету одговарајуће податке којима ће овај податак ставити у контекст ради додатне потврде "муст хаве" природе предметног канала, поред већ изнијетих навода;
 - да саме Противне стране наводе да је ОТТ "изузетно динамичан и све присутнији облик дистрибуције медијских садржаја, чији број корисника убрзано расте", да "недвосмислено произилази да on-demand аудиовизуелне медијске услуге имају потенцијала да замијене телевизијско емитовање";
 - да истовремено, телевизијски канал РТС је од кључног значаја за пословање оператора на територији Републике Српске, која представља подручје гдје је Телеком Србија група претежно активна - ускраћивањем наведеног канала, Телеком Србија онемогућава учинковиту конкуренцију путем ОТТ платформе која му поред ДТХ једина може ефективно конкурисати на

- наведеној територији, јер не зависи од инфраструктуре, а за разлику од ДТХ омогућава напредне сервисе корисницима;
- да Телеком Србија се обавезао да ће уступати право на реемитовање програма иностраним и домаћим операторима уважавајући тржишне параметре на свакој територији, усклађујући понуду и уговорене услове у складу са прописима о заштити конкуренције који важе на тим територијама, те да неће неповољније, односно дискриминаторно третирати поједине операторе, нити на било који други начин реметити стабилност било којег тржишта;
 - да различити третман ОТТ платформе и ИПТВ, кабловске и ДТХ платформе у погледу комерцијалних услова дистрибуције садржаја представља очигледну дискриминацију пружалаца услуге преко ОТТ платформи, без оправдања;
 - да у том смислу, Савјет би у оцјени намјере Телеком Србија да изврши повреду конкуренције посебно требало да има у виду претходну праксу у погледу ДТХ платформе - дискриминација конкурената очито представља модел понашања Телеком Србија групе везано за конкретни канал и уговорни однос;
 - да у том смислу, Телеком Србија, који је у изјашњењу понудио Савјету приручник за вршење кривичних дјела, дужан је да образложи како је могуће да вишом цијеном штити ексклузивни садржај у Босни и Херцеговини, када у сусједној Србији за исту платформу тражи драстично мању цијену (имајући у виду истовјетну описану могућност незаконитог приступа);
 - да у том смислу, немогуће је да Телеком Србија формира своју цијену на основу постојећег ризика недозвољеног коришћења услуга у Босни и Херцеговини, а не и у Србији; немогуће је да Телеком Србија ризик недозвољеног коришћења услуга калкулише значајно више од премиум глобалних канала; немогуће је да Телеком Србија ризик недозвољеног коришћења услуга смањује одбијањем сарадње са легалним платформама, које му плаћају коришћење садржаја; немогуће је да Телеком Србија ризик недозвољеног коришћења услуга калкулише тако да цијена канала представља толико значајни постотак у укупној цијени накнаде на једној дистрибутивној платформи, а не и на другима;
 - да Телеком Србија би био дужан да објасни, уколико је у питању легитимна намјера заштите ауторских права, које трошкове конкретно монетизује са предметним цијенама (с обзиром да трошкови садржаја не расту драматично када је у питању јавни медијски сервис, који се финансира из вишеструких извора). Истовремено, РТС преко сопствене ОТТ платформе РТС Планета програм корисницима нуди без икакве накнаде, очито са мањим разлозима за забринутост од Телеком-а Србија при дистрибуцији истовјетног канала;
 - да што се тиче примједба Противне стране у погледу алтернативних канала доступних грађанима у продукцији повезаних лица Telemach - а, истичемо да су карактеристике РТС-а које га чине кључним инпут-ом за кориснике у Републици Српској детаљно образложене; ниједан други канал, независно од квалитета информација и

продукције, нема сличне одлике за кориснике у Републици Српској, нити приступ сличној библиотеци садржаја попут јавног медијског сервиса Републике Србије. У том погледу, покушај надокнаде канала алтернативним садржајем, односно нумерација програма, немају никаквог значаја за оцјену важности предметног канала, нити хипотетичка нумерација РТС канала коју сама са собом разматра Противна страна, има значаја за анализу Конкурентијски савјета у предметном поступку;

- да Подносилац сматра да интенција наведене политике представља очигледну дискриминацију конкурентских оператора, односно онемогућавање учинковите конкуренције ускраћивањем кључног садржаја неопходног за учешће на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја на територији Републике Српске гдје је Телеком Србија група претежно присутна, те да разлики које је Телеком Србија изио у изјашњењу, нису у корелацији са тржишним поступањем, односно економски оправданим пословањем, те остаје при захтјевима у досадашњем току поступка.

4. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјект дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Противна страна (Телеком Србија) је у погледу релевантног тржишта указала на праксу у одређивању релевантног тржишта са аспекта начина дистрибуције ТВ сигнала, односно, указала на разлике између дистрибуције ТВ канала путем: кабловске дистрибуције (КДС), интернет платформе (ИПТВ), путем сателита (ДТХ), путем ДТТ платформе и ОТТ.

Такођер Подносилац захтјева као релевантно тржиште је предлагао да то буду два тржишта и то: veleprodajno тржиште дистрибуције медијског (ТВ) садржаја и малопродајно тржиште дистрибуције медијског (ТВ) садржаја.

Привредни субјекат Telemach код одређивања географског тржишта предложио је да то буде подручје ентитета Република Српска, наводећи значај РТС канала за грађане Републике Српске.

Конкурентијски савјет је услугу дистрибуције медијских садржаја посматрао као јединствену, без обзира на различите техничке облике дистрибуције медијских садржаја, односно без обзира на врсту мреже преко које се пружа ова услуга.

Као резултат поменутог приступа, у релевантно тржиште производа је укључио све услуге дистрибуције

медиских садржаја независно од технологије, односно услуге дистрибуције преко кабловске мреже (коаксијалне, хибридне - КДС), јавне фиксне телефонске мреже (ИПТВ), сателитске мреже (ДТХ - Direct to the home), бежичне мреже, путем ДТТ (земаљски дигитални пренос, земаљска дигитална телевизија), као и путем ОТТ платформе.

Конкуренијски савјет је оцијенио да начин дистрибуције ТВ сигнала са аспекта крајњег потрошача/корисника у конкретном случају није релевантан, да се ради о међусобно замјењивим производима/услугама, те да нема разлога за диференцијацију релевантног тржишта по овом основу, те да у конкретном случају ради се о продаји права за дистрибуцију медијских садржаја РТС канала.

Такођер, имајући у виду Понуду број 262129/1-2019 од 03.06.2019. године која је предмет овог поступка, Конкуренијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља тржиште дистрибуције медијских садржаја РТС канала.

Конкуренијски савјет је као релевантно географско тржиште одредио да је то територија Босне и Херцеговине, јер привредни субјекат Telemach као Подносилац захтјева дјелује или има могућност да дјелује на цијелој територији Босне и Херцеговине, а и уговори којима је регулисано право дистрибуције ТВ канала РТС на основу понуда закључују се за територију Босне и Херцеговине.

У смислу наведеног, Конкуренијски савјет је за релевантно тржиште предметног поступка утврдио тржиште дистрибуције медијских садржаја РТС канала на територији Босне и Херцеговине.

5. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка ради утврђивања свих мјеродавних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона, Конкуренијски савјет је прикупљало податке и документацију и од других тијела /институција које нису странке у поступку.

Слиједом наведеног, Конкуренијски савјет је затражио од Регулаторне агенције за комуникације (РАК), актом број УП-02-26-3-024-47/19 од 03.03.2020. године податке односно објашњење који се односе на ОТТ технологију (на који је начин регулисано, да ли је потребна дозвола за кориштење наведене технологије и др.)

РАК је актом запримљеним под бројем УП-02-26-3-024-52/19 од 12.03.2020. године навела да услуга пружања дистрибуције путем отвореног интернета односно ОТТ технологије тренутно није регулисана законским и подзаконским прописима у БиХ, тако да за ову врсту дјелатности није потребна сагласност као ни дозвола РАК-а, те да не воде евиденцију о пружаоцима услуга дистрибуције путем ОТТ платформи, нити корисници дозвола за дистрибуцију аудиовизуелних и медијских услуга радија (дозвола) имају обавезу да РАК-у достављају информације о својим активностима путем ОТТ платформе.

Такођер, Конкуренијски савјет се обратило и агенцији Audience Measurement д.о.о. Сарајево, као јединој овлаштеној агенцији од стране Института за стандардизацију и мјерење гледаности тв канала у БиХ, са захтјевом број УП-02-26-3-024-63/19 од 08.04.2020. године (путем е-маила) који се траже подаци о гледаности РТС тв канала у Босни и Херцеговини.

Audience Measurement д.о.о. Сарајево је путем е-маила доставила одговор запримљен под бројем УП-02-26-3-024-64/19 од 08.04.2020. године у којем наводе да се не баве мјерењем гледаности иностраних тв канала у Босни и Херцеговини те не посједују тражене податке.

6. Усмена расправа

У даљем току поступка, будући да се ради о поступку странака са супротним интересима, Конкуренијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, за дан 12.03.2020. године (позиви послани дана 11.02.2020. године Подносиоцу захтјева актом број УП-02-26-3-024-42/19, Телекому Србије актом број УП-02-26-3-024-43/19 и РТС-у актом број УП-02-26-3-024-44/19.

Дана 25.02.2020. године путем е-маила запримљен је упит РТС-а под бројем УП-02-26-3-024-45/19 у вези могућности њиховог заступања од стране адвоката из Београда, Р. Србија, те је Конкуренијски савјет актом број УП-02-26-3-024-46/19 од 26.02.2020. године упутио одговор у вези наведеног упита.

Дана 11.03.2020. године путем е-маила запримљен је захтјев Телекома Србије под бројем УП-02-26-3-024-48/19 за одгоду рочишта усљед наступања ванредних околности узрокованих појавом вируса ЦОВИД 19, те је иста одложена и обавијештене су све странке у поступку актима број УП-02-26-3-024-49/19, УП-02-26-3-024-50/19 и УП-02-26-3-024-51/19.

Због неизвјесности одржавања усмене расправе усљед наведене ситуације, Конкуренијски савјет је послао захтјеве за достављање одређених појашњења и података и то: према привредном субјекту Telemach у актом број УП-02-26-3-024-55/19, РТС-у актом број УП-02-26-3-024-54/19 и Телекому Србије актом број УП-02-26-3-024-53/19 дана 17.03.2020. године.

Привредни субјекат Telemach је путем е-маила дана 31.03.2020. године доставио очитовање запримљено под бројем УП-02-26-3-024-56/19 у којем се наводи следеће:

- на питање да ли у склопу дозволе коју им издаје РАК могу нудити крајњим корисницима аудио визуелни медијски садржај путем ОТТ технологије, привредни субјекат Telemach наводи да дозвола за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија коју Подносиоцу издаје РАК издаје се за пружање услуге дистрибуције програма крајњим корисницима и технолошки је неутрална (не постоји посебна дозвола за ДТХ, кабловску и друге технологије). По сазнањима Подносиоца, РАК сматра да дистрибуција аудиовизуелних медијских садржаја путем ОТТ платформе није регулисана прописима РАК-а, те се за исту не издаје посебна дозвола од стране РАК-а;
- на питање каква је разлика између ДТХ и ОТТ технологије у смислу трошкова по оператера, Подносилац захтјева је навео да разлика између ДТХ и ОТТ технологија у погледу трошкова огледа се у различитој структури трошкова за оператера, имајући у виду разлику у структури оперативних и капиталних трошкова, а прије свега и разлику у трошковима који се издвајају за развој ОТТ система и технологије за оператера, те да Подносилац захтјева није радио упоредне анализе ових трошкова. Такођер, Подносилац сматра да питање разлике у трошковима ОТТ и ДТХ технологије по оператера не представља релевантно питање у погледу испитивања повреде конкуренције од стране Телеком Србије и РТС-а, нити је предмет овог поступка. Евентуална разлика у трошковима дистрибуције између ове двије платформе никако не може представљати ваљан разлог или оправдање за различит третман ОТТ платформе и ДТХ платформе у погледу

- комерцијалних услова дистрибуције медијских садржаја на релевантном велепродајном тржишту;
- на питање на који начин примјењују ОТТ технологије у склопу њихових услуга, да ли у ограниченом обиму, у склопу неких пакета или сл, у свом одговору наводе да Подносилац услуге дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформе нуди као самостални производ. Уз друге производе се нуди тзв. мултицреен функционалност, која је технолошки једнака ОТТ-у (обје подразумијевају дистрибуцију медијских садржаја путем Интернет Протокола). РТС и Телеком Србија су у својим понудама за друге технологије већ омогућили коришћење мултицреен функционалности у склопу предметних пакета и то без икакве надоплате (по укупној цијени од (..) ** по кориснику). С друге стране, понуда РТС и Телеком Србија за дистрибуцију самосталне ОТТ услуге износи (..) **. Дакле, оператер који жели ОТТ нудити као самосталну услугу, од РТС/Телеком Србија има за (..) ** вишу понуду од понуде за дистрибуцију РТС путем других технологија (нпр. ИПТВ), која укључује ОТТ-у технолошки подударну мултицреен функционалност. Дакле, јасно је да је једини циљ овакве понуде спречавање Подносиоца (а можда и неких других оператера, као што су нпр. ВН Telecom или НТ Egonet) да корисницима у Републици Српској понуде ОТТ услугу. ОТТ би ти оператери на подручју РС тренутно могли пружати као самосталну услугу, јер након аквизиција пословних субјеката Телрад Нет, Блицнет и Елта-Кабел постоји потпуни монопол пословног субјекта Телеком Србија и његових повезаних лица на практично свим релевантним тржиштима телекомуникационих услуга на подручју Републике Српске. Стога је очито да предметна понуда за ОТТ дистрибуцију канала РТС представља дио пословне стратегије Телеком Србија за стицање и одржавање монопола на свим телекомуникационим тржиштима на подручју Републике Српске, без обзирања на кршење правила заштите конкуренције;
 - На питање да ли су у обавези да РАК-у достављају податке у вези дистрибуције аудио визуелног медијског садржаја и који су то подаци, привредни субјекат Telemach наводи да носиоци дозвола за дистрибуцију аудиовизуелних садржаја у обавези су и достављају РАК-у податке о свом пословању, укључујући и податке о свим промјенама о којима је Подносилац дужан информисати РАК, а у складу са Правилном о дозволама за дистрибуцију аудио визуелних медијских услуга и медијских услуга радија 79/16 и на захтјев РАК-а. Носиоци ових дозвола достављају РАК-у своју листу канала који су предмет дистрибуције, као и број корисника;
 - На питање да ли територијално нуде своје услуге на цијелом територију БиХ, одговарају да Подносилац у складу са својим технолошким капацитетима, у смислу различитих техничких облика дистрибуције у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, нуди своје услуге на територији цијеле Босне и Херцеговине. На територији Републике Српске, Подносилац пружа услугу дистрибуције аудиовизуелних

медијских услуга путем ДТХ технологије, те засад није у могућности да понуди услуге интернета и фиксне телефоније, нити пакете телекомуникационих услуга (изузев на подручју Мркоњић Града, гдје има своју мрежну инфраструктуру);

- На питање да ли с обзиром да су дио велике групације те да имају и властите садржаје које дистрибуишу, на који начин формирају понуду односно цијену по којој ће неки оператер дистрибуисати њихове садржаје и да ли ти цијеновници се разликују у односу на технологију путем које ће се дистрибуисати крајњим корисницима (ДТН, IPTV, ОТТ и сл.), Подносилац истиче да не располаже подацима на који начин чланице групације Подносиоца формирају понуду за дистрибуцију својих канала, односно цијену по којој ће оператер дистрибуисати понуђене садржаје.

Такођер као што су навели у посљедњем поднеску, Подносилац овим путем доставља додатне информације о значају РТС канала за кориснике на релевантном тржишту. Наиме, Подносилац је ангажовао независну реномирану агенцију за истраживање тржишта (ИПСОС) ради анализе питања значаја програма РТС-а за гледаоце путем анкете корисника. Налази наведене анкете су изузетно индикативни за одлуку Конкурентијског савјета у конкретном случају:

- (..) ** укупног броја испитаника у Републици Српској користи услуге дистрибуције медијских садржаја повезаних лица Телеком Србија (укључујући ново-стечене компаније), а свега (..) **% Подносиоца. Уколико би се из разматрања искључила лица која не користе услуге дистрибутера медијских садржаја уопште ((..) **%), наведени размјер би несумњиво био још већи, односно очигледно је да Телеком Србија поседује изразито доминантан положај на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја у Републици Српској. Подносилац је једини значајни конкурент Телеком Србија на наведеном тржишту, при чему има значајни компаративни недостатак у погледу телекомуникационе инфраструктуре која се не може реплицирати, односно (не)посједовања упоредиве мреже са Телеком Србија;
- Канал РТС1 се гледа у (..) **% домаћинства, РТС2 у (..) **% домаћинства, а РТС3 у (..) **% домаћинства. Поређења ради, ово је значајно већа гледаност од престижних спортских канала (који су идентификовани као посебно релевантно тржиште од стране Конкурентијски савјета у претходној пракси), изнад одређених терестријалних канала у Босни и Херцеговини (нпр. Нова БХ), далеко изнад других регионалних јавних медијских сервиса (нпр. ХРТ), а свега мало мање од јавног медијског сервиса Републике Српске и БН телевизије (која такођер има РАК дозволу за телевизијско емитовање путем земаљске радиодифузије), те упоредиво са цјелокупним портфолијом Pink програма (који обухватају различите драмске, филмске, дјечје и друге канале). При том, наведени канали се редовно гледају од стране корисника, те приказани подаци не представљају статистички изузетак;
- (..) **% грађана Републике Српске наводи да гледа канале РТС-а. При том, (..) ** % грађана наводи да

- гледа канале једном или више пута дневно, а још (.)**% пар пута седмично;
- (.)**% грађана Републике Српске наводи "да им је битно да ТВ провајдер има канале РТС-а у понуди", при чему (.)**% грађана Републике Српске "очекује од свог ТВ провајдера да има канале РТС-а у понуди". Статистички закључак анализе је да би за конкурентну понуду било неопходно да се ови канали укључе у понуду ТВ провајдера који ће пружати услуге у Републици Српској;

С обзиром да Подносилац представља јединог значајнијег конкурента Телеком Србија у Републици Српској, те да ОТГ платформа Подносиоца омогућава корисницима да прате телевизијске садржаје преко инфраструктуре других оператора (односно, омогућава корисницима већи избор пружаоца услуге, који не зависи искључиво од доступне инфраструктуре оператора), јасан је интерес Телеком Србија у онемогућавању дистрибуције конкретних муст-хаве садржаја конкуренту на територији гдје је претежно активан путем дискриминаторне понуде.

Даље, Противна страна је навела процјену да је гледаност пакета програма РТС-а у Републици Српској (.)**%. Указују Конкурентијском савјету да је за плаћени телевизијски садржај, односно за канале који се не емитују преко националних фреквенција, оваква гледаност изузетно висока. Природно је да терестријални канали који се емитују без накнаде и емитују програм општег усмјерења имају већу гледаност од канала који се емитују на плаћеним платформама; међутим, као што ће бити додатно образложено, гледаност РТС-а у Републици Српској је на нивоу емитера који се емитују преко терестријалних фреквенција, а значајно већа од било ког другог плаћеног телевизијског канала.

Према претходној пракси Конкурентијског савјета, на националној територији је у 2014. години највећу гледаност је имао БХРТ са 24,57%, Радио телевизија ФБиХ са 16,64%, РТРС са 16,19%, па ОБН са 10,25%, а потом Хауат са 6,67% и Пинк БХ са 5,36%. Очигледно је из ових података да је гледаност РТС-а у Републици Српској, због претходно описаних концепцијских питања, значајно већа од уобичајене гледаности плаћених телевизијских канала, те да је због тог значаја упоредива са гледаношћу националних емитера. Међутим, за разлику од националних емитера, РТС се не емитује и не чини доступним свим операторима без накнаде: напротив, овај кључни канал Телеком Србија, као вертикално интегрисана компанија и доминантни учесник на тржишту дистрибуције медијских садржаја, може ускратити конкурентима дискриминаторном понудом, те онемогућити развој алтернативне услуге сопственим телекомуникационим услугама на малопродајном нивоу тржишта.

Ради додатног образложења, указују Конкурентијском савјету да је према Рјешењу Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије бр. 4/0-03-683/2018-7 од 22. октобра 2018. године (достављено раније у току поступка), цјелокупна гледаност свих канала United Media у Републици Србији у референтној години износила свега 2,43%. Према истој одлуци, гледаност РТС-а у Републици Српској би била упоредива са националним емитерима у Републици Србији Нарру или Прва, а испод само РТС-а и Pink-а. Узевши у обзир ове чињенице заједно са претходно описаним концепцијским питањима везаним за природу канала РТС-а, очигледно је да предметни канал мора представљати кључни ресурс за пословање оператора на релевантном тржишту, односно очигледна је радња повреде коју у конкретном случају врши Телеком Србија.

Посебно скрећу пажњу да је Конкурентијско Савјет у досадашњој пракси (предмети Спорт Клуб и Арена Спорт) канале са далеко мањом гледаношћу и друштвеним значајем (канале који служе практично искључиво за забаву) третирао као муст-хаве производ, те је очигледно да такав третман морају имати и РТС канали, који су гледанији од специјализованих спортских канала, а осим тога емитују и садржаје који су неупоредиви (прије свега у области образовног, документарног и играног програма) са садржајима било којег другог емитера.

Дакле, како је неспорно да уговор закључен између Противних страна представља забрањен споразум (Противне стране су то саме потврдиле подносећи га на појединачно изузеће Комисији за заштиту конкуренције Републике Србије), те како сви докази и анализе показују да РТС канали представљају муст-хаве производ за гледаоце на дијелу територије БиХ који представља релевантно географско тржиште (ентитет Република Српска), то је јасно да су Противне стране забрањен споразум примијениле без прибављања појединачног изузећа (а исти није изузет било којим групним изузећем), те је пословни субјект Телеком Србија закључењем и примјеном забрањеног споразума злоупотребило доминантан положај на начин описан у Захтјеву.

РТС је путем е-маила дана 06.04.2020. године доставио читовање за примљено под бројем УП-02-26-3-024-58/19 у којем се наводи следеће:

- Да на основу Уговора о дистрибуцији програма број 04410 од 26.09.2018. године, за накнаду предвиђену чланом 4., РТС је уступио привредном субјекту Телеком Србија право дистрибуције својих телевизијских програма таксативно наведених у самом Уговору те преузео обавезу да током трајања уговора неће смањивати број канала;
- Да су сва остала права и обавезе РТС-а наведена су у самом Уговору и да РТС других права и обавезе по основу на тај начин уговорене сарадње, осим уговорених нема;
- Да РТС ни на који начин не учествује у формирању понуде на основу које Телеком Србија нуди канале РТС-а, нити даје сагласност на формирање такве понуде;
- Да Телеком Србија није у обавези да доставља РТС-у податке, изузев копија уговора закључених са операторима и њиховим заступницима, како је предвиђено чланом 2. став 12. и чланом 7. став 3. Уговора. Информације из достављених уговора РТС користи за потребе мониторинга неовлашћеног искориштавања својих програма у смислу одредаба члана 7. став 4. и 5. и члана 8. Уговора.

Телеком Србија је путем е-маила дана 06.04.2020. године доставио читовање за примљено под бројем УП-02-26-3-024-57/19 у којем се одређени дијелови у складу са чланом 38. означени као пословна тајна те као такви не смију бити доступни Telemach у нити трећим лицима наводе следеће:

- Да податке о закљученим уговорима за дистрибуцију програмских садржаја РТС-а са операторима у БиХ (укључујући и ваша повезана друштва) и то податке кад су закључени, на који период, с којим оператором у БиХ, која технологија је у питању и цијену емитовања за наведене канале (односно пакете) достављају у

- табеларном прегледу који означавају пословном тајном;
- Да на упит који начин формирају Понуду, односно цијену за дистрибуцију РТС канала и да ли наведена цијена треба бити одобрена од стране РТС-а, те који су параметри, калкулације, Телеком Србија у одговору како слиједи " У том смислу, Телеком истиче да је калкулација за цијену прије свега настала на основу више фактора, између којих је и трошак који Телеком плаћа РТС за права која је Телеком стекао на јавном тендеру. Наиме, мјесечна накнада коју Телеком плаћа РТС-у износи (..)**евра, док приход Телекома, изузимајући приход од услуга пружених од стране његових повезаних друштва, износи свега (..)** евра. Ово значи да Телеком суштински субвенционише цијену, јер би цијена била значајно већа да је била формирана на основу елементарног трошковног модела. Узимајући у обзир наведено потребно је извршити одређена прилагођавања цијене. У том смислу, како је то наведено у параграфу 70, у Србији постоји разлика у цијени између дистрибуције путем ОТТ у односу на остале системе дистрибуције, па тако за пружање услуга дистрибуције РТС програма користећи ОТТ технологију одређена је виша цијена по кориснику";
 - Да Телеком такође жели да истакне и врло битну чињеницу да Телеком за пружање услуга дистрибуције медијских садржаја својим повезаним друштвима МТЕЛ Бања Лука (Logosoft, Телрад и Блицнет) наплаћује мјесечну накнаду у износу од (..)** евра по кориснику (одређено анексом уговора од 1. јануара 2020. године) и то за бундле-ован комерцијални садржај док Telemach - у, за комерцијални садржај пружен преко ДТХ платформе који није бундле-ован, наплаћује (..)** евра, чиме би се могло доћи до закључка да Телеком врши "дискриминацију" над сопственим друштвима. Управо из наведеног јасно следи, да је Телеком услед цијене коју плаћа РТС-у, а која није формирана на основу елементарног трошковног модела, био принуђен да врши одређена "прилагођавања" цијене, не само у односу на друге оперatore, него и у односу на своје повезано лице;
 - Такође, цијена коју је Телеком одредио за пружање својих услуга не подлијеже одобрењу од стране РТС.
 - Да у вези упита зашто је цијена за ОТТ у понуди Telemach у у несразмјери у односу на понуду за оперatore са подручја Републике Србије наводе да погледу наведеног, Телеком истиче да је РТС (РТС 1 и РТС 2) у Србији јавни сервис, те у том смислу није могуће упоредити тржиште Србије са тржиштем БиХ, као ни са територијама других сусједних држава.
 - Да ипак, Телеком наглашава да је чак и у Србији направљена разлика у цијенама за пружање кабловских и ОТТ услуга. Дакле, пружање услуге дистрибуције РТС програма користећи КДС технологију у Србији је бесплатно, те се наплаћују само одређене додатне услуге као што је враћање уназад садржаја итд. С друге стране, за пружање услуга дистрибуције РТС програма користећи ОТТ технологију одређена цијена је (..)** евра по кориснику.
- Такођер у достављеном одговору дају и очитовање на одговор Telemach а од 06.02.2020. године у којем између осталог наводе:
- Да остају код свог изјашњења те се противе се наводима Telemach -а да релевантно тржиште производа мора бити одређено као тржиште дистрибуције медијског садржаја, из разлога који ће у наставку бити детаљно образложени;
 - Да Телеком истиче да је Европска комисија ("ЕК") више пута изразила потребу за ефикасном реакцијом на нове регулаторне изазове у вези са све бројнијим и значајнијим уговорним односима између пружалаца ОТТ услуга и крајњих корисника. ЕК је закључила да се дигитални простор значајно измијенио са појавом ОТТ платформи, те да регулаторни оквир треба ажурирати у складу са динамиком развоја информационих технологија;
 - У том смислу битно је истаћи основну специфичност ОТТ, а то је да само ова платформа нуди приступ медијском садржају по принципу "било када - било гдје - са било ког уређаја" (енг. анутиме/ануwxере/ану девике) - ТВ, смарт телефона, таблета, десктоп и лаптоп рачунара, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV. Будући да корисник неке од ОТТ услуга може, на било ком мјесту, у било које вријеме и преко било којег од наведених уређаја приступити медијским садржајима, никако се не може тврдити да су, из аспекта корисника, ове платформе међусобно замјенљиве;
 - Да је јасно је да, предметне технологије дистрибуције нису међусобно замјенљиве из аспекта корисника, али оне то нису чак ни из перспективе оператора осталих конвенционалних платформи, будући да: (и) је пружање ОТТ услуга слободно и пружалац ОТТ услуга не подлијеже режиму дозвола нити одобрења, односно не подлијеже обавези испуњења посебних регулаторних услуга, и нарочито (ии) пружање ОТТуслуга не спада у надлежност Регулаторне агенције за комуникације и као такво није регулисано правилима Агенције (молимо погледајте Прилог 4 Изјашњења Телекома од 2. децембра 2019. године);
 - Да Европски парламент ("ЕП") се у студији посвећеној пружаоцима ОТТ бавио питањем у којој мјери су услуге традиционалних оператора као што су КДС, ДТХ и ИПТВ суштински еквивалентне ОТТ услугама и да ли је адекватно третирати их на исти начин и подводити под истоврсни правни режим
 - Да имајући у виду нарочито чињеницу да је ЕП у сопственој студији диференцирао ОТТ и пружаоце традиционалних телекомуникационих услуга на основу перцепције потрошача, а не према начину испоруке или плаћања, подносилац изјашњења недвосмислено закључује да у конкретном случају услуга дистрибуције медијског садржаја мора бити посматрана као издвојено тржиште.
 - Да додатно, битно је истаћи да је ЕК у својој досадашњој пракси препознала специфичности и разлике у системима дистрибуције медијских садржаја приликом дефинисања релевантног тржишта производа. У том смислу, ЕК је у

- предмету MСГ Media Service4 истакла сљедеће: "По мишљењу Комисије, може се сматрати да постоји посебно тржиште за кабловске телевизијске мреже."
- Да дакле, из наведеног јасно слиједи да је ЕК утврдила управо супротно ономе што Telemach у свом изјашњењу наводи, те је направила јасну разлику између одређених начина дистрибуције, односно одредила да кабловске мреже представљају посебно тржиште. Овим се подразумева да пружање услуга путем ОТТ технологије мора бити одређено као посебно тржиште јер су разлике у овом случају тек енормне.
 - Да коначно, Телеком указује на иницијативу од стране ЕК, Wi-Fi4EU6, чији је циљ спровођење Wi-Fi мрежа, односно спровођење високо квалитетне Wi-Fi конекције на свим јавним мјестима, у цијелој Европи. Основна идеја ове иницијативе дакле јесте управо да сви грађани, било да живе у граду или селу, имају бесплатан приступ вирелес интернету на било ком јавном мјесту.
 - Да на овај начин је итекако олакшан приступ интернету, а очигледно је и да, уколико Wi-Fi конекција постоји гдје год, корисници могу да приступе ТВ садржају чак не плаћајући ни мобилни интернет, већ само плаћањем и приступом некој од ОТТ платформи.
 - Да позивајући се на одредбе Закона који прецизира дефиницију релевантног тржишта као и одредбе члана 4. Одлуке о дефинисању релевантног тржишта, те одредбе члана 8. исте Одлуке по питању замјенивог производа оцјена замјенивости ОТТ технологије другим врстама дистрибуције медијског садржаја зависи од анализе (и) карактеристика и намјене производа, (ии) цијене, као и (иии) навика крајњих корисника. Избор платформе која се користи за пружање услуга заиста не би био од значаја за крајњег корисника, како тврди Telemach, у случају да дистрибуција медијских садржаја преко свих платформи обухвата исте цијене, да је у смислу географске покривености једнако доступна свим корисницима, као и да на исти начин одговара на потребе крајњих корисника. Међутим, то није случај.
 - Да супротно наводима Telemach -а да "из угла корисника није релевантно која је платформа основа за пружање услуге", већ је једино важно "да ли се платформа користи за дистрибуцију медијских садржаја", детаљно образложу чињеницу да се ОТТ никако не може сматрати замјенивим у односу на остале дистрибутивне мреже.
 - Традиционалним операторима су неопходне лиценце за емитовање као и врло компликована инфраструктурна подршка у виду каблова, сателитских антена и различитих уређаја путем којих испоручују услугу крајњим корисницима, што није случај са ОТТ операторима. Такође, традиционални оператори су у обавези да уговарају гаранцију квалитета услуге и промену цијена врше уз претходно одобрење регулаторног органа, док ОТТ оператори немају такве обавезе и најчешће нуде корисницима флексибилан уговор који је подложен промјени у било ком тренутку.
- Дакле, наведене разлике са аспекта оператора се неминовно пресликавају и на кориснике, тако да услед наведеног постоји разлика у цијени и квалитету услуге крајњим корисницима.
- Надаље, ОТТ услуге досежу до крајњих корисника у свим крајевима свијета (па чак и на Антарктику) и то у било ком тренутку и без било каквих инфраструктурних трошкова што је врло тешко или потпуно немогуће извести када говоримо о традиционалним платформама.
 - С обзиром на то да испуњавање наведених предуслова за коришћење традиционалних технологија захтјева значајна прилагођавања и надоградњу постојеће приступне мреже, укључујући и високе иреверзибилне и трансакционе трошкове, компетитивна предност ОТТ платформи на релевантном тржишту је очигледна.
 - Чињеница да ОТТ оператори омогућавају истовремено праћење садржаја на више уређаја (ТВ, смарт телефонима, таблетима, десктоп и лаптоп рачунарима, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV) чини их много атрактивнијим за кориснике у односу на кабловске, сателитске и друге ТВ оперatore. Крајњи корисник чије су навике формиране коришћењем услуга ОТТ оператора, по правилу користи услугу оператора употребом смарт телефона на различитим локацијама као и са рачунара. У хипотетичкој ситуацији у којој би такав корисник требало да пређе на услуге оператора који користи неку другу врсту технологије, исти би морао да се одрекне могућности приступа медијским садржајима са различитих локација путем нпр. таблета, рачунара или смарт телефона. Дакле, кориснику који је навикао да медијским садржајима приступа кад год жели одакле год жели, под условом да има приступ отвореном интернету, никако не може бити свеједно да ли пружалац услуге користи ОТТ или неку другу врсту платформе, која му ту погодност не омогућава.
 - Географска покривеност конвенционалних платформи и ОТТ технологије се не подударају, будући да ОТТ платформа пружа могућност приступа медијским садржајима са различитих мјеста од стране једног истог корисника, под условом да исти има приступ интернет мрежи. Стога, једино ОТТ технологија, посматрано у контексту свих постојећих технологија дистрибуције медијских садржаја, пружа крајњем кориснику могућност да приступи медијским садржајима независно од подручја на коме се налази. С друге стране, приступ медијским садржајима од стране крајњег корисника посредством свих осталих технологија дистрибуције је фиксиран и ограничен на домаћинство.
 - Из наведеног јасно слиједи да из перспективе крајњег корисника није свеједно који тип технологије се користи за емитовање медијских садржаја, будући да ОТТ технологија омогућава корисницима да приступају медијским садржајима са различитих локација, све док су исте покривене интернет мрежом, што није случај са осталим видовима дистрибуције.

- У прилог међусобне незајменљивости осталих технологија дистрибуције, Подносилац изјашњења наводи примјер разлике између кабловске и ОТТ технологије, са аспекта трошкова прикључења, односно преласка са једне врсте технологије на другу. Наиме, из ценовника услуга које пружа Telemach произилази да је крајњи корисник изложен различитим трошковима у случају прикључења на кабловску, односно интернет телевизију, па се тако у случају прикључења објекта на кабловски комуникациони систем плаћа(..)** (кућа) односно(..)** (стан) БАМ, док прикључна такса за интернет телевизију износи свега (..)** БАМ;
- Надаље детаљно појашњава разлике између ОТТ и других технологија (КДС, ДТХ и ИПТВ) (параграфи 26-41 одговора);
- Из Одговора је лако уочљиво потпуно неосновано ослањање Telemach -а на одлуке Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије ("Комисија") при изношењу своје аргументације. Овакав начин изношења навода ни мало не изненађује, с обзиром на непостојање конкретних доказа који би поткријепили нетачне наводе Telemach -а.
- Надаље Телеком истиче да је овакво позивање на одлуке и ставове Комисије неосновано из разлога што је у случају изузећа предметног уговора одлуком Комисије, релевантно тржиште производа било одређено као велепродајно тржиште дистрибуције медијског садржаја из простог разлога што су предметним уговором били обухваћени сви начини дистрибуције медијског садржаја (ИПТВ, ОТТ, ДТТ, КДС и ДТХ). С друге стране, у конкретном случају Телеком је Telemach -у дао понуду за закључење уговора искључиво за даљу дистрибуцију путем ОТТ платформе, те Подносилац не види основ малициозног ширења тржишта на све видове дистрибуције медијског садржаја.
- Да образлажући оправданост дефинисања релевантног тржишта производа независно од врсте дистрибуције медијског садржаја, Telemach се позива на одлуке Комисије, али изоставља да примјети како цитиране одлуке, заиста обухватајући све услуге дистрибуције медијског садржаја, заправо тако образложење дају за контролу концентрација, а не за повреду конкуренције у виду рестриктивног споразума или злоупотребе доминантног положаја. Наиме, сам Telemach на 2. страни свог Одговора на изјашњење противних страна цитира део решења Комисије бр. 4/0-03-683/2018-7 од 22. октобра 2018. године у коме јасно стоји: "Наиме, приликом одлучивања у поступцима контроле концентрација као једно од релевантних тржишта производа одређено је малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја, [...] Том приликом Комисија је услугу дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствену, без обзира на различите техничке облике дистрибуције ...".
- Да исти "превид" се Telemach -у догодио и на страни 3. Одговора на изјашњење противних страна, па је тако сам цитирајући решење Комисије бр. 6/0-02-764/2018-19 од 31.12.2018. године заправо указао на праксу одређивања релевантног тржишта производа као технолошки неутралног баш у области оцјене концентрација: "Комисија је приликом његовог одређивања [тржишта] за потребе испитивања ефеката пријављене концентрације [...] је услугу дистрибуције медијских садржаја посматрала као јединствену без обзира на различите техничке облике дистрибуције".
- Да није јасно због чега Telemach упорно пропушта да примјети да образложења Комисије на која се сам позива говоре о ефектима концентрација, које су се спроводиле са учесницима на тржишту који послују на више релевантних тржишта, што је битна разлика у односу на питања о којима се одлучује у конкретном случају, а то је дистрибуција искључиво путе ОТТ платформе.
- Да Telemach, односно United Media Network ("УМН") као јединствени учесник на тржишту са Telemach -ом је, започињући медијску кампању #dasevidiN110 у Србији, којом је јавно и изричито указивао на муст хаве карактер канала Н1, и сам потврдио огромне разлике између ОТТ и других начина дистрибуције медијских садржаја, и то тако што је онемогућио Телекому и његовим повезаним друштвима дистрибуцију канала Н1, док је дистрибуција истог канала била доступна на веб-сајту Н1, односно преко ОТТ. Дакле, и поред тога што је канал Н1 био доступан посредством ОТТ платформе, вођена је кампања #дасевидиН1. Јасно је да је на овај начин УМН направила разлику између ОТТ и других начина дистрибуције пошто је сматрала да дистрибуција канала Н1 само преко ОТТ платформе није довољна да се он "види". Због свега наведеног, УМН је и сама схватила контрадикторност својих поступања, те је врло брзо укинула ливе стремаинг преко Н1 веб-сајта, који смо претходно описали, али само у Србији. У Хрватској и Босни и Херцеговини је ливе стремаинг канала Н1 још увијек доступан.
- Да међутим, супротно свему наведеном, УМН је у више наврата јавно доводио у питање законит и тачан рад Комисије, при чему је такође оспоравао независност Комисије тврдећи да је Комисија (и) доносила своје одлуке без услова, (ии) супротно својој пракси, (иии) да је занемаривала информације које су јој достављане у току поступка, (ив) да је одбила преиспитивање своје одлуке, (в) каснила са достављањем документације, (ви) неоправдано обуставила поступак, (вии) неоправдано одбила да покрене поступак, као и (виии) неоправдано одбила да изрекне привремену мјеру.
- Да из наведеног је јасно да се Telemach -ово понашање најбоље може описати као венуре контра фацтум проприум, односно противречно понашање (супротно ранијем), а које је једино могуће објаснити Telemach -овим перфидним понашањем и коришћењем праксе Комисије само у случајевима када сматра да је у складу са његовим наводима.
- Да коначно, Телеком истиче да је за цијелу ЕУ, са којом Telemach представља јединственог учесника на тржишту, карактеристично не само контрадикторно, већ и незаконито понашање. Наиме, Земаљски суд у Франкфурту на Мајни је препознао незаконитост поступања УМН и

- његових повезаних друштава, те је одредио привремену мјеру против Солфорд Традинг Лимитед, које је повезано друштво са УМН. Наведеном привременом мјером забрањено је даље незаконито емитовање телевизијског садржаја на територији Њемачке преко NetTV Плус платформе (која је ОТТ платформа), те је суд за случај непоступања по привременој мјери предвидио казну од чак 250.000 евра.
- Да као и у Иницијативи, Telemach у Одговору предлаже да се релевантно географско тржиште дефинише као територија ентитета Република Српска, користећи аргументе да "по општепознатим сазнањима, канали РТС немају посебан значај за гледаоце, нити гледаност на територији Федерације Босне и Херцеговине".
 - Да са друге стране, Телеком остаје при тврдњи да је релевантно географско тржиште потребно одредити као регионално, тако да исто обухвата језички хомогене области. Алтернативно, релевантно географско тржиште могуће је одредити уже (и најуже) као територију БиХ.
 - Да Телеком у претходном поднеску јасно истакао да је, у складу са праксом ЕК, потребно одредити релевантно географско тржиште тако да обухвата територију Босне и Херцеговине, Сјеверне Македоније, Србије, Хрватске и Црне Горе, које представљају језички хомогено подручје, будући да не постоје језичке баријере.
 - Да додатно, осврнувши се још једном на став самог Савјета да се географско тржиште може одредити и на међународном нивоу, као и на заједничко социјално-економско наслијеђе, јасно је да тржиште треба одредити регионално.
 - Да алтернативно, тржиште је могуће најуже одредити као територију БиХ.
 - Да је нетачна тврдња Telemach -а да РТС канали немају значај за популацију на територији Федерације Босне и Херцеговине. Да је заиста тако, понуда пословне сарадње за услугу дистрибуције РТС ТВ програма, а посебно уговор о дистрибуцији РТС ТВ програма путем ДТХ закључен између Телекома и Telemach , не би релевантну територију одредили национално, односно као подручје целокупне територије БиХ.
 - Да прије свега, предметна понуда садржи изричиту одредбу која као релевантну територију дистрибуције РТС ТВ програма путем ОТТ платформе предвиђа cjелокупну територију БиХ као релевантно географско тржиште.
 - Да поврх свега, уговор о дистрибуцији РТС програма закључен између Телекома и Telemach-а дана 7. августа 2019. године, одређује релевантно географско тржиште као национално, јер је ријеч о дистрибуцији ТВ програма преко ДТХ платформе, односно преко сателита, те је да је дистрибуција географски ограничена на cjелокупно подручје БиХ. Стога, остаје нејасно како је, према Telemach -у, РТС од значаја за цијелу Босну и Херцеговину када се ради о дистрибуцији путем ДТХ, а није у случају дистрибуције путем ОТТ.
 - Да је јасно да Telemach настоји насумично да одреди тржиште које не може бити релевантно, како би вештачки створио слику да Телеком има значајно већи удео од оног који суштински има на правилно одређеном релевантном географском тржишту.
 - Да коначно, и овом приликом се истиче да су удјели Телекома и РТС на релевантном тржишту производа занемарљиви како на територији БиХ, тако и у региону, те питање релевантног географског тржишта може остати отворено.
- Конкурenciјски савјет је дана 08.04.2020. године послало обавијест свим странкама у поступку да имајући у виду cjелокупну ситуацију у Босни и Херцеговини која је наступила као посљедица појаве вируса ЦОВИД 19, те поступајућу у складу са дописом Савјета министара број 01-07-5-849/20 од 16.03.2020. године Конкурenciјско Савјета БиХ је донијело Упутство о поступању број 02-2-84-1/20 од 17.03.2020. године те имајући у виду одредбе члана 146. ЗУП-а ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) није у могућности одржати усмену расправу по наведеном предмету, те ће овај орган у наведеном поступку одлучити на основу доступних података и документације у складу са чланом 39. став 2. Закона о конкуренцији.
- Наведеним обавјештењем достављени су и сви горе наведени одговори свим странама у поступку на евентуално изјашњење (допис према Telemach у број УП-02-26-3-024-60/19, допис према Телекому Србије број УП-02-26-3-024-61/19 и допис према РТС-у број УП-02-26-3-024-62/19).
- Привредни субјекат Telemach у поднеску за примљеном под бројем УП-02-26-3-024-66/19 од 13.04.2020. године навео следеће:
- (...)**. С обзиром да уговор такође садржи одредбе који се односе на уважавање тржишних параметара на свакој територији са прописима о заштити конкуренције, о недискриминаторном третману оператора (укључујући различите технолошке платформе), односно о неремећењу стабилности тржишта, сама чињеница да РТС не поступа против спорне понуде Телеком Србија у складу са правима додијељеним уговором указује да је учествовао у формулисању услова, или да на исте накнадно пристаје, независно од чињенице да су очигледно супротни уговорним одредбама;
 - Да Телеком Србија не доставља суштински нове наводе у односу на претходна изјашњења као и да не нуди кредибилне одговоре на: (и) изричиту праксу србијанске Комисије за заштиту конкуренције у оцјени појединачног изузећа предметног уговора, која није прихватила његове наводе о специфичностима ОТТ услуге када је анализирала предметни уговор и његове ефекте на конкуренцију (са посебним освртом на ОТТ платформе); (ии) изричиту европску праксу (на коју се претходно неправилно позивао); (иии) критеријуме спецификације ОТТ услуге који су претходно већ детаљно оспорени; (ив) ОТТ платформе самих инцумбент оператора, који очигледно пружају сличне услуге. Стога, може се легитимно оцијенити да ћутање Противне стране више говори од њених ријечи;
 - Да имајући у виду претходна објашњења у вези ОТТ технологије (гlediшта Европске комисије и др.), те сматрају да независно од свих карактеристика, све платформе припадају истом тржишту;
 - Да што се тиче карактеристика и намјена производа, односно навика крајњих корисника, Телеком Србија поново инсистира на позицији

оператора, не корисника, те на компаративној предности ОТТ платформе. Ове разлике нису релевантне, нити одлучујуће за дефиницију релевантног тржишта. Из угла корисника, принцип "било када - било гдје - са било ког уређаја" на који се позива Телеком Србија није такав каквим га приказује Противна страна. ОТТ услуга је везана за постојање широкопојасне инфраструктуре за приступ Интернету, те уколико корисник нема приступ Интернету одговарајуће (значајне) брзине, не може ни остварити приступ услузи медијских садржаја (или остварује приступ значајно различитог квалитета услуге у зависности од провајдера Интернета). Мобилност услуге у погледу дистрибуције медијског садржаја не представља основну карактеристику услуге (за разлику од, примјера ради, мобилних комуникација), већ садржај који се емитује. Корисници линеарне медијске садржаје и даље претежно прате у оквиру својих домаћинстава, те мобилност ОТТ апликације не представља незамјенљиву одлику ОТТ платформе, поготово не у мјери да диференцира посебно релевантно тржиште (што је очигледно из упоредне праксе);

- Да у том погледу, корисници неће узимати ОТТ платформу поред постојеће платформе за дистрибуцију медијских садржаја, јер им није потребна, а посебно у погледу линеарних медијских садржаја - они ће је користити умјесто конвенционалне дистрибуције медијских садржаја (тзв. цорд-цуттинг). Корисници неће узимати Е.ОН поред услуге дистрибуције медијских садржаја Мтел-а, како би могли да гледају РТС на мобилном телефону - они ће узети Е.ОН умјесто услуге Мтел-а, зато што Мтел, примјера ради, има превисоку цијену или недовољно добру корисничку подршку. Дакле, уколико би Конкуренцијски савјет сматрао да је тржиште Босне и Херцеговине посебно и специфично у односу на упоредну праксу, морао би да спроведе посебну анализу којом би показао да корисници третирају ОТТ услуге другачије од "контролисаних услуга", по терминологији Противне стране, односно да су такве услуге комплементарне, а не замјенљиве из угла корисника - посебно у погледу линеарних услуга, које су предмет поступка. КДС услуга је везана за мрежну инфраструктуру оператора који је пружа, који углавном није доступна или распрострањена на свим територијама, те од овакве инфраструктуре зависи могућност приступа корисницима; али су ДТХ или ДТТ технологија доступне корисницима на читавој територији која је покривена радио сигналом или сигналом сателита, без додатне мрежне инфраструктуре (у случају Босне и Херцеговине, на практично читавој националној територији). Независно од наведеног, ове платформе су у претходној пракси Конкуренцијски савјета сматране дијелом истог релевантног тржишта. Ако контрола над инфраструктуром није одлучујућа чињеница у погледу закупа мреже, није јасно зашто би била у погледу ОТТ платформе. Такође, постоје значајна ограничења у функционалностима ДТХ платформе (нпр. број канала или немогућност двосмјерне комуникације са корисником), па је наведена платформа у претходној пракси Конкуренцијски

савјета сматрана дијелом истог релевантног тржишта са кабловском или ИПТВ мрежом, која таква ограничења немају. Постоји разлика у погледу аналогне или дигиталне услуге дистрибуције медијских садржаја (нпр. у погледу квалитета слике или броја канала који се нуде корисницима), као и у могућности пружања повезаних услуга које представљају основни смјер развоја релевантних телекомуникационих тржишта (нпр. у капацитету протока широкопојасног Интернета на располагању корисницима у погледу ИПТВ платформе или (не)могућности оператора да пакетирају мобилну телефонију са осталим услугама), па је Конкуренцијски савјет обухватао различите платформе истим релевантним тржиштем. Као што је Конкуренцијски савјету познато, постоје значајне ценовне разлике између ДТХ платформе и КДС понуде, па су наведене платформе у претходној пракси Конкуренцијски савјета конзистентно сматране дијелом истог релевантног тржишта. Различити регулаторни третман одређених платформи такође не представља кључну разлику из угла крајњих корисника - као што је претходно наведено, важна је функционалност самих платформи, која јесте међусобно замјенљива. При том, Противна страна у једном тренутку инсистира на анализама којима се разматра будућа регулатива ОТТ услуга, а с друге потенцира тренутну нерегулисаност одређених сегмената пружања ОТТ услуга као кључни аргумент зашто не представљају дио тржишта. Подсјећања ради, Подносилац посебно истиче да је у претходним изјашњењима, Противна страна као основне карактеристике ОТТ платформе описала: (и) да је за дистрибуцију медијског садржаја потребно да корисник има приступ редовном, јавном интернету ("заобилазећи телекомуникације и независно од постојања било какве инфраструктуре"); и (ии) да корисник може да управља медијским садржајем, односно бира садржај којем ће приступити, те може "вратити" одређени програм. Након одговора на наведене аргументе, Противна страна није оспорила аргументацију Подносиоца, већ покушава да пронађе додатне "специфичности" ОТТ платформе које би наводно оправдале посебну дефиницију тржишта;

- Да Подносилац сматра да Телеком Србија није оспорио ни актуелну праксу Европске комисије која му не иде у прилог, а коју је претходно сам цитирао, те не сматра потребним или продуктивним да у предметном поднеску посебно одговара на цитирање предмета из 1994. године, усвојене у значајно другачијим тржишним околностима у телекомуникацијама, нивоа развоја права конкуренције у самој Европској унији и доступних технолошких рјешења, потенцијалних иницијатива за пласман одређених технолошких рјешења у будућности Европске комисије, или студија Европског парламента посвећених потпуно неповезаним питањима (анализом специфичности одређене платформе и испитивањем евентуалног посебног регулаторног режима), а не дефинисању релевантног тржишта у погледу прописа из области права конкуренције, у складу са законском методологијом). Подсјећања ради, нити

- Конкуренцијски савјет, нити регулатори у региону, нити Европска комисија нису у својој скоројој пракси закључили да кабловске мреже представљају посебно релевантно тржиште, с чим је Телеком Србија несумњиво добро упознат, с обзиром на своју тржишну позицију у појединим технолошким платформама (и претходну праксу);
- Да Конкуренцијски савјет би требало да буде посебно обазриво на инсистирању Противне стране на дефиницији ОТГ платформе као посебног релевантног тржишта. Наиме, чак ни Противна страна не оспорава да постоји конкурентски притисак ОТГ платформе на конвенционалну дистрибуцију медијских садржаја, и чак истиче да је ОТГ платформа технолошки напреднија, односно погоднија за кориснике у односу на конвенционалну дистрибуцију медијских садржаја;
 - Да међутим, Подносилац, који контролише кључни ресурс за пословање ОТГ оператора, њима - који му суштински једини и могу учинковито конкурисати на територији која је предмет повреде конкуренције, с обзиром на лимите ДТХ технологије - очигледно нуди другачије и неоправдано горе услове у односу на конвенционалне операторе. Противна страна се не изјашњава на наводе о сопственим активностима у пружању услуга путем ОТГ-а, које су детаљно образложене;
 - Да није ли очигледно, стога, да Противна страна ограничава развој релевантног тржишта, у корист одређене платформе преко које сам пружа услуге? Колика је величина ОТГ "тржишта" у Босни и Херцеговини, те да ли би разумно било комерцијално оправдано посматрати ове кориснике као засебно тржиште од свих осталих? Коначно, Конкуренцијски савјет би требало да има у виду циљ аргументације Противне стране у конкретном случају;
 - Да под претпоставком да постоји одговарајућа инфраструктура (проток Интернета) да ли је РТС који корисници гледају преко ОТГ-а другачији од РТС-а доступног преко кабловске понуде Мтел-а? Наравно да није, те стога аргументи Противне стране немају смисла, осим у контексту предметног ограничавања тржишта које Противна страна покушава да спроведе;
 - Да Телеком Србија је Telemach-у дао понуду за закључење уговора путем свих дистрибутивних платформи, те је уговор о дистрибуцији и закључен у погледу ДТХ платформе (након накнадне корекције понуде од стране Противне стране после пријаве Конкуренцијски савјету²). Тачно је да је понуда за ОТГ дата накнадно и у посебном документу, али Телеком Србија има овлашћење да врши лиценцирање канала преко различитих дистрибутивних платформи и ништа га не спречава да истовремено понуду упути и за ОТГ, као што је рецимо урадио у Србији. Дјелује да би могућност за странку у поступку да прилагођава дефиницију релевантног тржишта у зависности од тога како сама формулише понуду била доста згодна за странку у поступку, али не нужно и за тржишну конкуренцију. Поступак се управо и води зато што за једну платформу,
- Противна страна без економског оправдања нуди дискриминаторне услове;
- Да не постоји (или не би требало да постоји) посебна дефиниција релевантног тржишта за контролу концентрација у односу на рестриктивне споразуме. Принципи дефиниције релевантног тржишта, а посебно закључци надлежних органа, засновани су на истим економским и правним постулатима, односно одредбама прописа. Да је србијанска Комисија за заштиту конкуренције сматрала да треба да анализира ефекте на посебно тржиште ОТГ услуга, то би и учинила у цитираој пракси. У сваком случају, Конкуренцијски савјет ће несумњиво примијетити да Телеком Србија заправо није оспорио дефиницију релевантног тржишта усвојену од стране србијанске Комисије за заштиту конкуренције у поступку испитивања конкретног уговора са РТС-ом, који се у већој мјери тичао и ОТГ платформе, није понудио контра-аргумент, нити поднио тужбу против одлуке наведеног органа, што ће несумњиво бити узето у обзир при утврђивању чињеничног стања у предмету;
 - Да наводи о активностима повезаних лица Telemach -а у погледу дистрибуције канала на различитим платформама немају никакве везе са предметом поступка. Управо као у конкретном предмету, намера медијске кампање #дасевидиН1 јесте да се програмски садржај учини доступним најширем броју корисника преко различитих технолошких платформи (што је супротно активностима Телеком Србија). Наведена кампања нема везе са дефиницијом релевантног тржишта, или ОТГ платформом, а наводи Телеком Србија су паушални и непоткријепљени. Исто тако (премда то дјелује очигледно), Telemach би хтио да истакне да привремена мјера у Франкфурту на Мајни нема никакве везе са ускраћивањем канала или дискриминацијом у Републици Српској. Све и да су повезана лица Telemach -а повредиле немачко законодавство, то не ослобађа Мтел обавезе да поштује Закон о конкуренцији у Босни и Херцеговини;
 - Да право одређене странке у поступку да се не сложи или оспорава налазе управног органа у конкретном случају у коме је донио погрешну одлуку, не онемогућава странку у поступку да се позива на праксу и закључке тог органа у другим релевантним случајевима. Према ојени Телеком Србија, уколико се било која странка у поступку (нека то буде и Telemach , или његова повезана лица) не слаже са неком одлуком, губи право да се позове на праксу истог органа, да не би била сматрана "перфидном". Telemach сматра да право и економија не функционишу тако, те да би продуктивније коришћење поднеска Противне стране било да је Противна страна покушала да аргументовано оспори праксу са којом се не слаже (ако се не слаже - на крају крајева, није поднијела тужбу, и на основу цитираног рјешења примјењује уговор), пошто то није учинила у конкретном поднеску. На крају, повезана лица Подносиоца управо и траже равноправан и истовијетан третман са Противном страном, што је очигледно из изјава које иста цитира у изјашњењу.

- Да Телеком Србија не доставља суштински нове наводе у односу на претходна изјашњења. Телеком Србија се тако не изјашњава на: (и) изричиту праксу србијанске Комисије за заштиту конкуренције у оцјени појединачног изузећа предметног уговора, која је тржиште дефинисала на националном (а не регионалном) нивоу; (ии) изричиту европску праксу (на коју се претходно неправилно позивао); (иии) претходну праксу Конкуренцијског савјета, која не подржава његове постулате о географском опсегу тржишта; (ив) значајно другачијим последицама предметне радње на кориснике на територијама ентитета, односно програмској усмјерености РТС канала као таквој;
- Да је Telemach своје тврдње поткријепи посебном анализом, која је достављена Конкуренцијски савјету у току поступка. Дјелује да би могућност за странку у поступку да прилагођава дефиницију релевантног тржишта у зависности од тога како формулише понуду (нпр. да ли је упути одвојено за ФБиХ и РС или заједно) била доста згодна за странку у поступку, али не нужно и за тржишну конкуренцију. Ништа у предложеној дефиницији тржишта од стране Подносиоца није насумично, већ одређено у складу са реалним чињеничним стањем и претходном праксом Конкуренцијског савјета, те аргументовано јасним доказима.;
- Да што се тиче "регионалног тржишта", сам Телеком Србија се није изјаснио зашто, уколико тржиште треба посматрати јединствено, има толико различиту понуду у Србији и Босни и Херцеговини, односно зашто "није могуће упоредити тржиште Србије са тржиштем БиХ, као и територијама других сусједних држава" како сам наводи у одговорима Конкуренцијски савјет. Надаље, Телеком Србија није одговорио да ли је Mtel активан на исти начин у ФБиХ и РС-у, односно да ли дискриминаторни третман ОТП платформе има или нема исте ефекте у РС-у (гдје повезана лица Телеком Србија претежно послују са сопственом мрежном инфраструктуром) и у ФБиХ (гдје изузев одређеног подручја у Сарајеву, Mtel претежно није присутан на тржишту), нити да ли наведени канал има исти значај на кориснике у различитим ентитетима, с обзиром на његову природу и програмску концепцију (о чему је могао до сада да се изјасни).

Привредни субјекат Телеком Србије је у поднеску запримљеном под бројем УП-02-26-3-024-65/19 од 13.04.2020. године навео следеће:

- Да у сваком погледу и по сваком критеријуму, а поготово с аспекта крајњег потрошача/корисника, ОТП услуге се никако не могу сматрати замјењивим са било којим другим начином дистрибуције медијског садржаја, будући да: (и) је садржај који се дистрибуира путем ОТП платформе могуће пратити било гдје на свијету, у било које вријеме, на било којем мјесту, преко сваке отворене, јавне фиксне мреже и најбитније путем свеприсутног глобалног Интернета (ии) је садржај доступан преко било којег од телекомуникационих и рачунарских уређаја: ТВ, смарт телефона, таблета, десктоп и лаптоп рачунара, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV2,

(иии) корисник има могућност истовременог кориштења различитих ОТП платформи, док му остали начини дистрибуције медијског садржаја не могу бити кумулативно доступни - тзв. ефекат кумулативности, (ив) корисницима ОТП платформа није замјењива са осталим начинима дистрибуције, будући да су трошкови преласка на друге платформе значајни (енгл. switching costs), док би прелазак са осталих платформи на ОТП био значајно повољнији, (в) корисници ОТП платформе имају могућност кориштења и "видео клуба" (енг. On demand) неког од ОТП дистрибутера, док такву могућност немају корисници осталих платформи;

- Да са аспекта осталих пружалаца услуга дистрибуције медијског садржаја која није ОТП, у односу на оператере који пружају наведену услугу путем ОТП платформе (која је неограничена, слободна, наднационална, глобална и нерегулисана), постоје значајне разлике у виду: (и) неопходне обимне и компликоване физичке инфраструктуре, која захтјева редовно одржавање, потом (ии) обавезе добијања регулаторних дозвола на нивоу сваке појединачне државе, (иии) обавезе извјештавања регулаторних органа и омогућавања вршења контроле од стране регулаторног органа, на нивоу сваке појединачне државе, и (ив) могућност изрицања санкција у случају кршења наведених обавеза, опет на нивоу сваке појединачне државе.3 Другим ријечима, иако је у случају осталих традиционалних дистрибутивних платформи, ради покрића цијеле Европе, неопходно добити и преко 30 регулаторних дозвола у свакој од држава Европе понаособ, за ОТП није потребна ниједна. Дакле, у том случају оператор може одмах пружати услуге дистрибуције медијског садржаја путем ОТП на територији цијеле Европе, без иједне дозволе, односно без икаквих баријера при уласку на тржиште. Исто важи и за цијели свијет у случају ОТП, а све то није могуће у случају осталих платформи;
- Да регионално ако не и шире (Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора, Хрватска и Сјеверна Македонија), обухватајући све језички хомогене области и дијаспору који су сви у стању путем Интернета да прате ОТП, а у складу са праксом Европске комисије ("ЕК");
- Да алтернативно, најуже географско тржиште може бити одређено као тржиште Босне и Херцеговине ("БиХ") будући да: (и) је Telemach носилац дозволе за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга на територији цијеле БиХ, (ии) располаже инфраструктуром на целокупној територији БиХ, стога је (иии) закључно уговор о дистрибуцији РТС програма путем ДТХ за цијелу БиХ, те се и (ив) понуда за дистрибуцију наведеног програма путем ОТП такође односила на цијелу БиХ, и коначно (в) одређивање географског тржишта као националног је потврђено у устаљеној пракси Савјета и ЕК;
- Да Telemach у Изјашњењу истакао да наводно постоји потпуни монопол пословног субјекта Телеком Србија и његових повезаних лица на практично свим релевантним тржиштима телекомуникационих услуга, који је последица

- спроведених аквизиција на територији Републике Српске;
- Да имајући у виду да Савјет, не само да је правоснажно одобрило све концентрације, већ је утврдило да ће предметне концентрације: (и) донијети бенефит крајњим корисницима и (ии) обезбиједити висок квалитет услуга, јасно је да наводи Telemach а иду директно супротно начелу истине и правоснажности, те покушавају непоткрепљеним наводима да накнадно побијају правоснажно утврђене чињенице, и стога представљају недвосмислену злоупотребу процесних овлаштења изношењем нетачних и контрадикторних навода, а што је у складу са досадашњим поступањем овог оператора у поступцима пред Савјетом;
 - Да Telemach тенденциозно: (и) сужава тржиште БиХ на само тржиште Републике Српске, (ии) не прави разлику између значаја и гледаности РТС програма, (иии) доставља истраживање "независне, реномиране агенције за истраживање тржишта", које штити као "повјерљив доказ," чије извођење онда није ни могуће и за које, стога, зна или је морао да зна да не може бити употријебљено у предметном поступку као такво, а у складу са Законом о управном поступку;
 - Да у складу са својом досадашњом праксом изношења нетачних, злонамјерних и контрадикторних података Telemach малициозним позивањем на одлуке Савјета покушава да "укаже" на значај РТС програма, потпуно "занемарујући" чињеницу да је Савјет, управо у одлуци на коју се Telemach позива, правоснажно утврдило да РТС програми по гледаности не спадају ни у првих 16 најгледанијих програма.
 - Да како су већ детаљно образложили у поднеску од 06. априла 2020. године, у сваком погледу, а поготову са аспекта крајњих корисника, ОТТ услуге се никако не могу сматрати замјенљивим са било којим другим начином дистрибуције медијског садржаја, с обзиром на то да је садржај који се дистрибуира путем ОТТ платформи могуће пратити: (и) било гдје на свијету, преко сваке отворене фиксне мреже и интернета (ии) преко најшире могуће лепезе уређаја, односно било којег од телекомуникационих и рачунарских уређаја: TV, smart telefona, tableta, desktop i laptop računara, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV,4 док путем осталих начина дистрибуције није могуће пратити садржај на овај начин и са овако великим дијапазоном уређаја, било гдје, било кад и у било које вријеме. Штавише, не постоји нити једна платоформа на свијету која је по броју уређаја на којима може да се "стреамује" уопште упоредива са ОТТ.
 - Да додатно, са аспекта корисника, постоје значајне разлике између ОТТ и традиционалних дистрибутивних платформи, како слиједи: (и) корисник има могућност истовременог кориштења различитих ОТТ платформи, док му остали начини дистрибуције медијског садржаја не могу бити кумулативно доступни, тзв. кумулативни ефекат (нпр. може истовремено да буде корисник и EON i HBO GO, i Netflix, без икаквих додатних инфраструктурних трошкова, "увођења кабла и прикључка", простом претплатом и конекцијом на универзални интернет), (ии) корисницима ОТТ, ова платформа није замјенљива са осталим начинима дистрибуције, будући да су трошкови преласка (енгл. switching costs) на друге платформе значајни, док би прелазак са осталих платформи на ОТТ био значајно повољнији и лакши за корисника, (иии) корисници ОТТ платформи имају могућност кориштења и "видео клуба" ОТТ дистрибутера (енгл. on demand), док такву могућност немају корисници осталих платформи. "Видео клуб" функција је од посебног значаја као карактеристика уско повезана са ОТТ платформом, а која омогућава потпуну слободу корисника да гледа преко десетина хиљада серија, филмова, документарца, информативних садржаја и другог, а по свом избору. Овакву могућност и слободу корисници на другим платформама немају.
 - Да додатно, још једном скрећемо пажњу Савјету да је ЕК у својој досадашњој пракси увијек препознала специфичности и разлике у историјским системима дистрибуције медијских садржаја приликом дефинисања релевантног тржишта производа. У том смислу, нпр. ЕК је у предмету MSG Media Service5 истакла сљедеће: "По мишљењу Комисије, може се сматрати да постоји посебно тржиште за кабловске телевизијске мреже."
 - Да дакле, из наведеног слиједи да је ЕК увијек разликовала историјски претходне од каснијих технологија, односно радила управо супротно ономе што Telemach константно наводи, те је ЕК правила разлику између одређених начина дистрибуције, односно одредила да кабловске мреже представљају посебно тржиште у односу на друга тржишта ранија и каснија по свом настанку,
 - Да дакле, јасно је да специфичности одређене методе дистрибуције морају увијек бити узете у обзир, те је јасно да, како је то прије више од 20 година била кабловска мрежа, у вријеме када је Интернет тек био у зачетку, данас то мора бити ОТТ јасно дефинисан као другачије тржиште инхерентно везано за свеprisутност интернета као инфраструктуре која замјењује старе кабловске мреже, гдје је ОТТ са бројним специфичностима које га разликују од свих осталих начина дистрибуције из аспекта корисника;
 - Да стога, остајући при свим наводима које смо већ изнијели у нашим претходним изјашњењима, овим путем ћемо се додатно осврнути на наводе Telemach -а који су били усмјерени на разлику између ОТТ и осталих начина дистрибуције медијског садржаја са аспекта оператора;
 - Да наиме, како смо већ истакли, кључне разлике са аспекта традиционалних оператора су сљедеће: (и) лиценце за емитовање и врло компликована инфраструктурна подршка у виду каблова, сателитских антена и различитих уређаја путем којих испоручују услугу крајњим корисницима, што није случај са ОТТ операторима; (ии) обавеза уговарања гаранције квалитета услуге и промјена цијене врши се уз претходно одобрење регулаторног органа, док ОТТ оператори немају такве обавезе и најчешће нуде корисницима флексибилан уговор који је подложен промјени у било ком тренутку; (иии) док је тзв. "нет неутралност" Интернета од виталне важности за

- фер конкуренцију на тржишту ОТТ, а у корист крајњих потрошача, ово питање је без апсолутно икаквог значаја и утицаја за било коју другу платформу;
- Да је овдје битно још једном истаћи да у случају дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформе не постоји ниједна баријера за улазак на овако специфично тржиште као што постоји на другим платформама, и то је кључна разлика у односу на остале дистрибутивне платформе. Наиме, иако је у случају осталих историјских и традиционалних дистрибутивних платформи ради нпр. покривања цијеле Европе неопходно добити и преко 30 регулаторних дозвола у свакој од држава Европе понаособ, за ОТТ није потребна нити једна. Дакле, у том случају оператор може одмах пружати услуге дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ на територији цијеле Европе, без иједне дозволе, односно без икаквих баријера при уласку на тржиште, свакоме ко говори и разумије језик или титле било којег видео садржаја;
 - Да Telemach је истакао да Регулаторна агенција за комуникације ("РАК") издаје дозволу за пружање услуге дистрибуције програма крајњим корисницима, при чему не постоји посебна дозвола за ДТХ, КДС и друге технологије, те је иста технолошки неутрална.
 - Да је наведено тачно, те у вези са неспорном чињеницом да пружање ОТТ услуга не спада у надлежност РАК-а и као такво није регулисано правилима (молимо погледајте Прилог 4 изјашњења Телекома од 2. децембра 2019. године), јасно слиједи да пружање наведене услуге путем ОТТ-а не подлијеже: (и) нити обавези добијања дозволе (и) нити изјештавања РАК-а, као што је то случај са свим осталим начинима дистрибуције медијског садржаја, а како је и сам Telemach истакао
 - Да друго пружалац услуге дистрибуције медијског садржаја путем било које друге технологије, осим ОТТ, дужан је да РАК-у омогући и спровођење контроле, па је тако у обавези да овлашћеним лицима омогући приступ свим просторијама и средствима, укључујући и сву службену документацију и опрему, а у циљу провјере поштовања правила, налога, инструкција и захтјева РАК, и то под пријетњом санкције⁹. С друге стране, пружалац услуге дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформе нема ниједну од наведених обавеза.
 - Да Telemach истиче и сљедеће: "разлика између ДТХ и ОТТ технологије у погледу трошкова огледа се у различитој структури трошкова за оператора, имајући у виду разлику у структури оперативних и капиталних трошкова", али изненада закључује да "питање разлике у трошковима ОТТ и ДТХ технологије по оператора не представља релевантно питање у погледу испитивања повреде конкуренције".
 - Да наведени закључак је врло интересантан управо са аспекта повреде конкуренције будући да се наведене трошковне разлике са аспекта оператора неминовно пресликавају и на кориснике, тако да услед различитих трошкова по операторе постоји разлика у цијени и квалитету услуга крајњим корисницима (молимо погледајте параграф 24 изјашњења Телекома од 06. априла 2020. године).
 - Да Телеком остаје при тврдњи да је релевантно географско тржиште потребно одредити као регионално ако не и шире, тако да исто обухвата језички хомогене области, што је у складу са устаљеном праксом ЕК, која је одлуке заснивала на чињеници непостојања језичких баријера.¹⁰ Штавише јавно доступна пракса показује да исте садржаје не само да прате корисници у региону Западног Балкана, већ и цјелокупна дијаспора са простора бивше Југославије диљем Европе и свијета.
 - Да алтернативно, релевантно географско тржиште могуће је најуже одредити као територију БиХ, из разлога који ће детаљно бити образложени у наставку: Прво, Telemach је корисник дозволе за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга за територију цијеле БиХ¹¹. Такође, Telemach врши дистрибуцију медијског садржаја путем ОТТ на територији цијеле БиХ, што је и сам потврдио у Изјашњењу, наводећи сљедеће: "Подносилац у складу са својим технолошким капацитетима, у смислу различитих техничких облика дистрибуције у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, нуди своје услуге на територији цијеле Босне и Херцеговине." Ово произлази и из чињенице да је Интернет, као инфраструктура од виталног значаја искључиво за ОТТ, једнако доступан на цјелокупном и недиљевом тржишту БиХ сваком њеном грађанину једнако;
 - Да понуда за дистрибуцију РТС ТВ програма путем ОТТ платформе садржи изричиту одредбу која као релевантну територију дистрибуције предвиђа цјелокупну територију БиХ као релевантно географско тржиште.
 - Да испада да је у случају уговора о дистрибуцији РТС програма закљученог између Телекома и Telemach -а дана 7. августа 2019. године, за Telemach, РТС био "муст хаве" за цијелу БиХ, док за идентичне програме, али дистрибуиране путем ОТТ сад тврди управо супротно. Другим ријечима предметни уговор одређује релевантно географско тржиште као национално, јер је ријеч о дистрибуцији ТВ програма преко ДТХ платформе, односно преко сателита, при чему је дистрибуција географски ограничена на цјелокупну територију БиХ. За исти садржај, РТС програме, када се дистрибуирају путем Интернета, преко ОТТ, Telemach сада тврди директно супротно, да РТС није "must have" за цијелу БиХ (*venire contra factum proprium*).
 - Да из цитираног "На територији Републике Српске, Подносилац пружа услугу дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга путем ДТХ технологије, те засад није у могућности да понуди услуге интернета и фиксне телефоније, нити пакете телекомуникационих услуга (изузев на подручју Мркоњић Града, гдје има своју мрежну инфраструктуру" се може видјети да на територији Републике Српске Telemach има "ограничену" мрежну инфраструктуру (која је потребна за дистрибуцију путем ОТТ), само на подручју Мркоњића Града, те је јасно да је и комерцијални интерес Telemach -а да дистрибуцију РТС програма врши на територији цијеле БиХ, а не

- само на ограниченој територији Републике Српске, која би јој била доступна одмах, без закупа инфраструктуре других оператора. Наведено је потврђено и чињеницом да је Telemach већ дистрибутер РТС програма путем ДТХ у цијелој БиХ, иако је у Републици Српској претежно присутан преко ДТХ.
- Дакле, из цитираног се може видјети да на територији Републике Српске Telemach има "ограничену" мрежну инфраструктуру (која је потребна за дистрибуцију путем ОТТ), само на подручју Мркоњића Града, те је јасно да је и комерцијални интерес Telemach -а да дистрибуцију РТС програма врши на територији цијеле БиХ, а не само на ограниченој територији Републике Српске, која би јој била доступна одмах, без закупа инфраструктуре других оператора. Наведено је потврђено и чињеницом да је Telemach већ дистрибутер РТС програма путем ДТХ у цијелој БиХ, иако је у Републици Српској претежно присутан преко ДТХ.
 - Стога, остаје нејасно како је, према Telemach -у: (и) РТС од значаја за цијелу БиХ кад се ради о дистрибуцији путем ДТХ, док (ии) је у случају дистрибуције путем ОТТ значајан само за Републику Српску, иако би на том тржишту Telemach тренутно могао вршити дистрибуцију у Мркоњић Граду.
 - Коначно, напомињемо да је Савјет у својој устаљеној пракси, више пута јасно заузело став да је тржиште пружања услуга дистрибуције радио телевизијског програма подручје читаве БиХ из разлога што, оператори услуга дистрибуције радио и ТВ програма у БиХ пружају ове услуге својим корисницима путем мрежне телекомуникацијске инфраструктуре, коју могу и закупити од других оператора.¹³ Наведено је потврдила и ЕК која не само да је тржиште одредила као национално, већ је утврдила да исто може бити и шире, односно дефинисано према лингвистички хомогеном тржишту, односно, као регионално у конкретном случају, како је и сам Подносилац истакао у својим пређашњим поднесцима (молимо погледајте параграф 15)¹⁴.
 - Имајући у виду све напријед наведено, устаљену праксу Савјета, ЕК, као и наводе самог Telemach-а да послује на цијелом тржишту БиХ, несумњиво слиједи да релевантно географско тржиште као најуже може бити одређено једино као цијела територија БиХ.
 - Дакле, имајући у виду све наведено, Телеком напомиње да је правилна дефиниција релевантног тржишта кључна за (и) утврђивање удјела Телекома и РТС, као и (ии) оцјену постојања евентуалне злоупотребе доминантног положаја и обавезе пријаве закључења уговора између Телекома и РТС, при чему је неопходно имати у виду да је (иии) сам регулатор (РАК) указао на специфичност тржишта дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ, изричито наводећи да дистрибуција путем ОТТ не спада у његову надлежност, за разлику од регулативе осталих начина дистрибуције. Стога, тачно утврђивање специфичности тржишта дистрибуције путем ОТТ и његове незамјенљивости са осталим традиционалним начинима дистрибуције је предуслов за било какву правну квалификацију и утврђивање горе наведених питања;
 - Да у свијетлу свега горе наведеног, а посебно имајући у виду супротстављене ставове странака и значај за рјешавање у овој управној ствари, Телеком предлаже извођење доказа вјештачењем на околност специфичности дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ, односно на његову разлику у односу на остале начине дистрибуције путем ДТХ, КДС и ИПТВ технологија, а од стране вештака информацијско комуникацијске струке, односно информатике и информационе технологије.
 - Да Телеком послује у складу са законом, поштујући правила заштите конкуренције и доприносећи добробити потрошача. У том смислу битно је истаћи да су нетачни и крајње паушални наводи Подносиоца иницијативе да "постоји потпуни монопол пословног субјекта Телеком Србија и његових повезаних лица на практично свим релевантним тржиштима телекомуникационих услуга".
 - Да наиме, за овакве наводе о потпуном монополу Telemach није понудио ниједан доказ, при чему је потпуно занемарио чињеницу да је Савјет допустило аквизиције повезаних лица и, супротно наводима Telemach-а, правоснажно утврдило да ће предметне концентрације допринјети квалитету услуга и донијети бенефите крајњим корисницима.
 - Да имајући у виду да је Савјет одобрило Телекомову аквизицију (и) привредног друштва Logosoft д.о.о. Сарајево, рјешењем број 06-26-1-02-19-ИИИ/14 од 10. јуна 2014. године, (ии) друштва Телрад Нет д.о.о. Бијелина, рјешењем број УП-05-26-1-005-14/18 од 02. августа 2018. године, (иии) друштва Блещнет д.о.о. Бања Лука, рјешењем број УП-05-26-1-036-20/18 од 20. децембра 2018. године и (ив) друштва Елта Кабел д.о.о. Добој, рјешењем број УП-05-26-1-005-24/19 од 18. јула 2019. године, те да је у сва четири случаја правоснажно нашло да предметне концентрације неће довести до спречавања, ограничавања или нарушавања тржишне конкуренције на релевантним тржиштима, апсолутно су нетачни наводи Telemach-а да захваљујући наведеним аквизицијама постоји потпуни монопол Телекома;
 - Поред тога што је изношење овако озбиљних навода о успостављању потпуног монопола, супротно правоснажно одлученим управним стварима снабђевеним начелом истине и правне обавезности у каснијим поступцима (начело рес иудицата), а без пружања иједног релевантног доказа, неозбиљно и нетачно (будући да постоје рјешења Савјета којима се свака од наведених аквизиција одобрава), оно представља још један доказ да Telemach праксу надлежних тијела за заштиту конкуренције користи селективно, злоупотребом процесних овлашћења, и са намјером да изнуди рјешење које му у датим околностима иде у прилог.
 - Да напомињу да је овакво поступање Telemach-а већ било предмет разматрања Савјета (Рјешење бр. УП-05-26-1-005-24/19 од 18. јула 2019. године и Рјешење бр. УП-05-26-1-036-20/18 од 20. децембра 2018. године).

- Да давање нетачних података, односно лажни искази и контрадикторно поступање Telemach-а додатно је потврђено наводима других учесника на тржишту. Наиме, у свом изјашњењу поводом пријаве концентрације привредних друштва Mtel а.д. Бања Лука и Блицнет д.о.о. Бања Лука20, привредни субјект TX tv д.о.о. Тузла наводи да су поједини канали недоступни осталим операторима на тржишту јер их Telemach, захваљујући свом монополском положају на тржишту, држи ексклузивно;
- Да поврх свега, а у циљу указивања да Telemach и у овом случају покушава да изврши притисак на Савјет, истичемо да Telemach у свом Изјашњењу наводи да његова ОТТ платформа "омогућава корисницима да прате телевизијске садржаје преко инфраструктуре других оператора" и омогућава пружање услуга које "не зависи искључиво од доступне инфраструктуре оператора";
- Да из наведеног се види да и сам Telemach увиђа јасне специфичности ОТТ технологије које је Подносилац у својим претходним поднесцима истицао, а које воде закључку да је тржиште потребно дефинисати уважавајући ове специфичности ОТТ платформе. Наиме, како је у случају дистрибуције медијског садржаја потребан само приступ било којој Wi-Fi мрежи, односно свеprisутном Интернету, јасно је да у том случају није потребна никаква додатна инфраструктура, која је неопходна код осталих традиционалних начина дистрибуције.
- Да слиједствено, јасно је да је намјера Telemach -а у овом поступку управо иста као и у пређашњим, а то је злоупотреба процесних овлаштења изношењем нетачних и контрадикторних навода, са јасном намјером да услјед недостатка конкретних чињеница и доказа за своје тврдње, покуша извршити притисак на рад Савјета.
- Да као што је Телеком претходно истицао у току поступка, удјели Телекома и РТС на релевантном тржишту у БиХ су занемарљиви. Наиме, уддио Телекома на тржишту дистрибуције медијских садржаја путем ОТТ платформе износи свега (.)**%, при чему је неопходно узети у обзир и да је уддио Телекома на релевантном тржишту у регионалном погледу знатно мањи, док је шире са дијаспором, једва изнад (.)**, на (.)** децимали (напомињемо да је у пракси ово последње најправилније географско тржиште).
- Да с друге стране, уддио РТС у Републици Српској (једина доступна информација о удјелу РТС) износи свега (.)**%, те је очигледно да је овај уддио на релевантном географском тржишту, односно територији цијеле БиХ, много мањи, при чему Телеком додатно наводи и тврдњу самог Telemach -а да је, јер је РТС доступан и у Федерацији БиХ, "чињеница да по општепознатим сазнањима, канали РТС немају посебан значај за гледаоце, нити гледаност на територији Федерације Босне и Херцеговине", те с обзиром на ово нема ни мјеста тврдњи да је на цијелокупној територији БиХ уддио гледаности РТС велики, већ напротив знатно мањи од горе наведених (.)**%, а као такав и занемарљив;
- Да првенствено, у погледу Прилога 1 уз Изјашњење, који представља истраживање (анкету) о значају РТС програма агенције ИПСОС ("Истраживање"), Телеком прије свега истиче да су у Изјашњењу наведени само општи закључци из Истраживања, али да је садржина прилога повјерљива и као таква није доступна Телекому, нити му је дата на изјашњење. Другим ријечима имају приједлог за извођење доказа од Telemach а, као стране која је иницирала овај поступак, са паралелним захтјевом да се доказ учини повјерљивим и тиме и фактички и правно онемогући његово извођење - школски примјер злоупотребе процесних овлаштења.
- Да у том смислу, битно је имати у виду да у складу са чланом 10. и чланом 134. став 3. Закона о управном поступку БиХ, Савјет не може донијети нити засновати своју одлуку на наводима једне стране (Telemach а) за које није постојала могућност изјашњавања друге стране (Телекома).
- Да стога, јасно слиједи да се Истраживање не може користити у предметном поступку, те да се о њему не може расправљати и да исто не може бити релевантно за доношење одлуке, у смислу члана 10. Закона о управном поступку.
- Да међутим, Телеком ће се у наставку изјаснити на закључке изнијете у Изјашњењу Telemach -а, који су наводно засновани на предметном Истраживању;
- Да прво, Telemach у цијелом Изјашњењу тенденциозно сужава географско тржиште на Републику Српску, па у том духу наводи да (.)**% укупног броја испитаника у Републици Српској користи услуге дистрибуције медијских садржаја повезаних лица Телеком Србија, а свега (.)**% Подносиоца [Telemach -а]". Очигледна је намјера Telemach -а да сузи географско тржиште на Републику Српску имајући у виду да је, на цијелокупној територији БиХ, Телекомов уддио значајно мањи, док је уддио Telemach -а огроман и самим тим стварно представља не само значајног конкурента Телекому, него и доминантног учесника на тржишту дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ;
- Да Телеком моли Савјет да има на уму да је наведено Истраживање спроведено само у Републици Српској и то за све видове дистрибуције медијских садржаја на тој територији, док је, с друге стране, релевантно тржиште неопходно утврдити имајући у виду искључиво дистрибуцију путем ОТТ и то на сувереној, цијелокупној и недјелјивој територију БиХ, коју никако није оправдано "цијепати" на начин на који то тенденциозно чини Telemach .
- Да друго, неопходно је уочити да изјава Telemach -а да се "канал РТС1 гледа у (.)**% домаћинства, РТС2 у (.)**% домаћинства, а РТС3 у (.)**% домаћинства", као и да "(.)**% грађана Републике Српске наводи да гледа канале РТС-а" нема никакав значај за овај поступак јер Telemach не прави разлику између значаја канала и гледаности. Наводи о утисцима грађана у само једном од ентитета БиХ о томе колико су им субјективно битни РТС програми није исто што и званично и реално статистички утврђена гледаност предметних програма у БиХ или било којем њеном дијелу, те је немогуће извести било какве закључке и донијети коначну одлуку на основу неформалних

- изјава грађана о томе колико пута наводно дневно или седмично гледају РТС програме или би то жељели;
- Да Telemach износи у потпуности неоправдано и злонамерно поређење гледаности националних емитера на територији цијеле БиХ, са гледаношћу од (...) **% РТС програма само на територији Републике Српске (једина доступна тачна информација о гледаности РТС). Овакво свјесно коришћење уже или шире дефинисаног тржишта од стране Telemach -а, у зависности од тога у које сврхе се и у ком тренутку користи, представља очигледно малициозно понашање Telemach -а у циљу покушаја доказивања неоснованих навода;
 - Да као доказ наведеног, посебно истичемо да је у истом предмету Савјет утврдило да, РТС програми на територији БиХ не спадају ни у првих 16 програма по гледаности у БиХ (као јединој валидној и објективној статистичкој категорији која се не базира на субјективним утисцима и наводима), већ спадају у "Остале", што говори о њиховој занемарљивој гледаности (погледати табелу испод). У сред оваквог чињеничног стања, није могуће тврдити да РТС програми представљају муст хаве програме;
 - Да је занимљиво како Telemach при изношењу својих наизглед позитивних навода о незамењивости РТС канала за само потребе овог предмета, истовремено у потпуности игнорише чињеницу да спортски програми са премиум садржајем попут Спорт Клуба, односно дистрибуција наведеног садржаја, представља засебно тржиште у складу са одавно устаљеном праксом ЕК24, при чему је у неким одлукама утврђено чак и значајно уже релевантно тржиште производа за дистрибуцију премиум спортског садржаја²⁵, што све није случај са колажним каналима попут РТС. Стога је Савјет, држећи се досадашње праксе ЕК и своје праксе, спортске програме правилно увек третирао као засебно тржиште;
 - Да јасно слиједи да је поређење РТС програма са програмима који дистрибуирају спортски садржај тек неоправдано, с обзиром да РТС програми представљају такозване програме колажног типа, и као такви не могу уопште бити део истог релевантног тржишта производа са спортским програмима премиум садржаја;
 - Коначно, Телеком истиче да је, услјед занемарљивих тржишних удјела Телекома и РТС на релевантном тржишту, јасно да се предметни случај апсолутно не може упоредити са ситуацијом на тржишту Републике Србије, на којем РТС послује као јавни медијски сервис и самим тим има с једне стране природно веће удјеле на тржишту, али и с друге, далеко органиченије регулисан простор у односу на нпр. Telemach . Међутим све ово искључиво важи за Републику Србију. Стога, обавеза пријаве наведеног споразума, која је постојала у Републици Србији, услјед занемарљивих тржишних удјела није постојала у БиХ. Додатно, услјед занемарљивих удјела на релевантном тржишту, јасно је да Телеком нема доминантан положај, па тако исти не може ни злоупотријебити.
- РТС није доставио додатно изјашњење.

7. Пресуда Суда БиХ

Суд БиХ је донио Пресуду број С1 3 У 044011 22 У од 27.05.2024 године, којом је Суд БиХ уважио тужбу и поништио оспорено Рјешење број УП-02-26-3-024-96/19 од 05.08.2022 године и предмет вратио туженом органу на поновно Рјешавање.

У наведеној пресуди Суд је између осталог навео да је одредбом члана 26. Закона одређено да се у поступцима пред Конкуренијским савјетом, уколико није другачије прописано законом примјењују одредбе ЗУП-а. Одредбом члана 208. ЗУП-а је одређено да је надлежни орган дужан по захтјеву странке донијети рјешење и доставити га странци што прије, на шта упућује и члан 24. Закона који прописује начин доношења одлуке и не даје могућност да Конкуренијски савјет не доноси одлуку по проведеном поступку.

У вези с оспореним рјешењем о непостојању злоупотребе доминантног положаја, Суд БиХ спочитава Конкуренијском савјету да оспорено рјешење не садржи разлоге о одлучним чињеницама од којих зависи оцјена да ли се о захтјеву тужитеља могло одлучити у меритуму, због чега суд није могао испитати правилност и законитост рјешења у односу на чињенично стање као ни основаност навода тужитеља.

Стога у складу са чланом 200. став 2. ЗУП-а у поновљеном поступку ће овај орган дати одговоре на све приговоре наведене у жалби, имајући у виду и ставове Савјета Суда БиХ и Закона о конкуренцији, те донијети правилну и закониту одлуку, након што правилно и потпуно утврди чињенично стање и након правилне оцјене доказа.

7.1. Наставак поступка у складу са Пресудом Суда БиХ

Поступајући по пресуди Суда БиХ, Конкуренијски савјет се обратило привредном субјекту Telemach актом број УП-02-26-3-024-105/19 од 31.05.2024. године са захтјевом да се као странка изјасне да ли остају при Захтјеву поднесеним дана 23.08.2019 године те да се доставе подаци о банковном рачуну потребном за извршење Пресуде која се односи на исплату трошкова спора у износу од 877,50 КМ.

Поднеском за примљеним под бројем УП-02-26-3-024-106/19 од 12.06.2024 године достављени су тражени банковни подаци који се односе на исплату трошкова спора у износу од 877,50 КМ, те је наведено да остају код Захтјева поднесеног дана 23.08.2019. године.

Конкуренијски савјет је извршило уплату трошкова управног спора у износу од 877,50 КМ у корист привредног субјекта Telemach дана 18.06.2024 године електронским путем, чиме је извршило налог Суда БиХ.

Наведеним поднеском, привредни субјекат Telemach је навео да је чињенично стање у довољној мјери утврђено и јасно, те не захтијева одржавање усмене расправе у поновљеном поступку, али ће на исту приступити, уколико Конкуренијски савјет буде сматрало да је процесно неопходно одржавање исте.

Такођер, привредни субјекат Telemach још једном подсјећа да је Телеком Србија у конкретном случају дистрибуције РТС канала у БиХ провео активности које представљају школски примјер пријављених повреда конкуренције и санкционише РТС и Телеком Србију како је то предложено у Захтјеву и досадашњем току поступка уз обавезивање истих да Telemach -у солидарно надокнаде трошкове поступка према трошковнику који је достављен у току иницијално проведеног поступка, а који овим путем проширују захтјевом за накнаду трошкова овог поднеска у износу од 240,00 КМ + ПДВ (акт број УП-02-26-3-024-109/19 од 07.08.2024 године).

У вези предметне Пресуде, Конкурenciјски савјет БиХ се дана 12.06.2024 године обратило привредном субјекту РТС актом број УП-02-26-3-024-107/19 и привредном субјекту Телеком Србије актом број УП-02-26-3-024-108/19 којим им је достављена предметна пресуда Суда БиХ и затражено да се читају да ли сматрају потребним одржавање усмене расправе у поновном поступку, с обзиром да иста у 2020 години није одржана из епидемиолошких разлога узрокованих пандемијом Цовид 19 и немогућности доласка странака на исту, те подсјећања ради Конкурenciјски савјет је послало писмене захтјеве за достављање одређених појашњења и података које је планирало тражити на усменој расправи, те омогућило свим странама у поступку да се изјасне о траженом, да дају одговоре на наводе супротних страна те да је и одржана усмена расправа, иста би садржавала управо све наведено.

На наведени захтјев Конкурenciјског Савјет ни РТС нити Телеком Србије нису се очитовали, те овај орган је закључио да исти сматрају да да је чињенично стање у довољној мјери утврђено и јасно, те не захтијева одржавање усмене расправе у поновљеном поступку.

Накнадно, привредни субјекат Телеком Србије је дописима за примљеним под бројевима: УП-02-26-3-024-110/19 од дана 30.08.2024 године и УП-02-26-3-024-111/19 од 23.09.2024 године доставило своје изјашњење у којем између осталог истичу да немају доминантан положај ни на велепродајном нити на малопродајном тржишту медијског садржаја те да се њихов удио може гледати једино кроз призму гледаности РТС канала, која је на тржишту БиХ занемарљива, што показују и подаци повезаног друштва Телеком Србије, Мтел-а чији корисници исказују малу заинтересованост.

Надаље истичу да је према подацима РАК-а за 2020 годину, Телеком Србије са повезаним лицима присутан на тржишту дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија са 25,1 % удјела док је Telemach са својим повезаним лицима присутан на истом тржишту у БиХ са 40,4%.

Телеком Србије истиче да нема нити са једним оператером присутним на тржитишту БиХ закључен уговор о дистрибуцији РТС канала путем ОТТ технологије.

Телеком Србије истиче да ОТТ технологија није регулисана од стране РАК-а и није распрострањена од стране корисника, те да РАК не препознаје ово тржиште и самим тиме на таквом тржишту није могуће утврдити какви су услови пословања у виду броја корисника, трошкова, опреме и сл, укључујући и одговарајућу цијену дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформе, што упућује на миноран значај ове технологије у односу на ЦАТВ, ДТХ и ИПТВ технологијама.

Имајући у виду карактеристике ОТТ платформе а то је да су доступне путем отвореног интернета користећи ВПН методе којима се штити ИП адреса корисника чиме је олакшана могућности незаконитог кориштења, те да исто није регулисано нити санкционисано у БиХ, нити се може пратити и контролисати чиме се наноси директно штета дистрибутерима садржаја.

Да је Телеком Србија током преговора са привредним субјектом Telemach имао то у виду као и чињеницу да је повезано друштво Солфорд Традинг Лимитед Унитед Гроупе којој припада и Telemach неовлашћено дистрибуисало четири бх тв канала у Њемачкој.

Такођер наводе да не постоји забрањени споразум између привредног субјекта Телеком Србије и РТС, с обзиром да ни на који начин РТС није учествовао у формирању понуде на основу које Телеком Србије нуди

канале РТС-а, нити је дао сагласност за формирање такве понуде.

Наведени одговори привредног субјекта Телеком Србије послани су привредном субјекту Telemach на упознавање и евенуално очитовање дописом број УП-02-26-3-024-112/19 од 30.09.2024 године, на који је достављено очитовање под бројем УП-02-26-3-024-113/19 од 09.10.2024 године.

Стога је Конкурenciјски савјет у складу са чланом 39. став 2. Закона о конкуренцији, утврдило да није спорно чињенично стање и да не постоје друге сметње за доношење рјешења, те да се може и без заказивања усмене расправе донијети рјешење.

На основу свега наведеног Конкурenciјски савјет је одлучило као у тачкама 1., 2., 3., 4., 5. и 6. диспозитива овога Рјешења.

8. Утврђивање чињеничног стања

Конкурenciјски савјет је у току поступка, на неоспоран начин утврдило слиједеће чињенице:

- да је Подносилац захтјева телекомуникациона компанија која дјелује као оператор дигиталне и аналогне кабловске телевизије, пружалац услуге широкопојасног интернета и као оператор фиксне телефоније, као и да на територији Босне и Херцеговине;
- да Подносилац захтјева услуга пружа путем разних технологија - путем кабловске инфраструктуре (КДС), ММДС (Мултицханнел Мултипоинт Дистрибутион Сервице), сателитски пренос ДТХ (Дирецт-то-Хоме) или ОТТ (овер тхе топ) платформе;
- да од свих горе наведених технологија, Подносилац захтјева услуга на подручју ентитета Република Српска пружа искључиво путем ДТХ (Дирецт-то-Хоме) те ОТТ технологије, а у недостатку властите кабловске инфраструктуре;
- да је привредно друштво Телеком Србија регистровано као друштво чија је претежна дјелатност кабловске телекомуникације у Републици Србији и да се као такво бави пружањем телекомуникационих услуга, од којих су најзначајније услуге домаћег и међународног телефонског саобраћаја, услуге фиксног телефонског саобраћаја, транзитирање саобраћаја, пренос података, закуп линија, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге;
- да у Босни и Херцеговини, Телеком Србија је присутна преко својих зависних друштава Телекомуникације Републике Српске, а.д. Бања Лука (скраћена ознака фирме Телеком Српске а.д. Бања Лука и Мтел а.д. Бања Лука), са сједиштем на адреси Улица Вука Караџића број 2, Бања Лука и Logosoft д.о.о. Сарајево, са сједиштем на адреси Игманска 9, Сарајево;
- да оба зависна друштва Телеком Србија у БиХ пружају телекомуникационе услуге, укључујући фиксну телефонију, дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и услуга интернета, а Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука и услугу мобилне телефоније;
- да је РТС национална медијска кућа у Републици Србији, односно медијски јавни сервис Републике Србије, те да производи и емитује различите програмске садржаје и канале, посједује разгранату мрежу дописништава, телетекст и интернет

- издање, музичку продукцију, продукцију носача звука (ППП), издавачку дјелатност, истраживачку службу и документациони центар;
- да је у мају 2018. године, РТС објавио јавни позив за подношење понуда за успостављање пословне сарадње на дистрибуцији програма РТС, односно ре-емитовање програма РТС на територији Србије и у иностранству сопственим дистрибутивним платформама и уступање права на закључивање комерцијалних уговора са другим операторима медијских садржаја;
 - да је нацрт Уговора о дистрибуцији који намјеравају да закључе РТС и Телеком Србија изузет од забране - забрањени споразум Рјешењем Комисије за заштиту конкуренције Р.Србије број 4/0-03-683/2018-7 од 22.10.2018. године са роком важења 3 године;
 - да је дана 26.09.2018. године закључен под бројем 4110 - Уговор о дистрибуцији програма између РТС-а и Телекома Србије;
 - да је (..)**;
 - да је (..)**;
 - да је (..)**. Да на основу важећих законских прописа и њиховог тумачења од стране надлежних регулаторних тијела и Министарстава Републике Србије реемитовање програма : РТС 1, РТС 2, РТС 3 у оквиру кабловских и линеарних ИП ТВ платформи на територији Републике Србије је на некомерцијалним основама, а за све остале платформе постоји правни основ и важећа законска регулатива за комерцијалну дистрибуцију свих програма РТС;
 - да је (..)**;
 - да је (..)**;
 - да је (..)**;
 - да је (..)**;
 - да је (..)**;
 - да је (..)**;
 - да се предмет уговора, односно пренос права на дистрибуцију односно на дистрибуцију основних канала (РТС Свет, РТС 1, 2 и 3) и специјализираних канала (РТС Живот, РТС Драма, РТС Музика, РТС Коло, РТС Трезор, РТС Полетарац), те других РТС канала који евентуално буду успостављени током периода важења Уговора;
 - да се (..)**;
 - да (..)**;
 - да је дана 23.10.2018. године, Подносилац захтјева примио Понуду пословне сарадње за услугу дистрибуције РТС канала од Телеком Србија који је у Понуди навео да мјесечна накнада износи (..)** ЕУР-а по кориснику за дистрибуцију РТС канала путем ДТ технологијеХ технологије;
 - да се с обзиром на достављену понуду од стране Телекома Србије која је садржавала услове за дистрибуцију РТС канала путем ДТХ технологије са којима нису били сагласни, Подносилац захтјева се обратио Конкуренцијском савјету са захтјевом за покретање поступка поводом напријед наведених радњи Телеком Србија и/или РТС;
 - да након што је Конкуренцијски савјет под бројем предмета: УП-02-26-2-46/18 почео да прелиминарно испитује њихов захтјев за покретање поступка, пословни субјект Телеком Србија је дана 07.01.2019. године доставио нову понуду од 28.12.2018. године, којом је цијену за дистрибуцију садржаја путем ДТХ платформе изједначио са цијенама које су понуђене за кабловску и ИПТВ дистрибуцију медијских садржаја - канала РТС-а односно понудио је мјесечну цијену од (..)** ЕУР-а по кориснику ;
 - да је Подносилац захтјева дана 19.03.2019. године повукао свој захтјев, након чега је Конкуренцијски савјет дана 07.05.2019. године донијело закључак о обустављању поступка број УП-02-26-1-46/19 ;
 - да су након овога, Подносилац захтјева и Телеком Србија закључили Уговор број 321738/1-2019 о дистрибуцији РТС канала путем ДТХ платформе дана 11.07.2019. године за подручје Босне и Херцеговине, те је Цјеновником као саставним дијелом Уговора утврђена мјесечна накнада од (..)** ЕУР-а по кориснику за канал РТС Свет чиме се добија бесплатно емитовање канала РТС 1, РТС 2 и РТС 3 (основни пакет);
 - да је у међувремену, дана 24.05.2019. године, Подносилац захтјева затражио понуду за дистрибуцију истих канала путем ОТТ те да је пословни субјект Телеком Србија дана 03.06.2019. године послао Понуду број 262129/1-2019, којом нуди да за дистрибуцију медијских садржаја - канала РТС путем ОТТ платформе се плаћа мјесечна накнада у износу од (..)** ЕУР по кориснику за РТС Свет чиме се добија бесплатно емитовање канала РТС 1, РТС 2 и РТС 3 (основни пакет);
 - да је понуђена цијена од (..)** ЕУР за дистрибуцију путем ОТТ платформе значајно виша од цијена за дистрибуцију путем осталих технологија од (..)** ЕУР;
 - да се дистрибуција канала РТС путем ОТТ технологије у Републици Србији наплаћује у виду мјесечне накнаде у износу од (..)** ЕУР-а по кориснику за РТС Свет чиме се добија бесплатно емитовање канала РТС 1, РТС 2 и РТС 3 (основни пакет);
 - да у БиХ, према одредбама досадашњих понуда од 23.10.2018. године и 28.12.2018. године, за ИПТВ, ДТХ и кабловску дистрибуцију, канали РТС 1, РТС 2 и РТС 3 се емитују бесплатно уколико се купи канал РТС Свет (ЕУР (..)** по кориснику), док се за ОТТ канали РТС1, РТС 2 и РТС 3 се емитују бесплатно уколико се купи канал РТС Свет (ЕУР (..)** по кориснику);
 - да пружање услуге дистрибуције путем отвореног интернета односно ОТТ технологије тренутно није регулисана законским и подзаконским прописима у БиХ, те се као таква може пружати без дозволе РАК-а;
 - да привредни субјекат Телеком Србије нема закључене уговоре са другим операторима за дистрибуцију канала РТС-а путем ОТТ технологије;
 - да је Телеком Србија потписао до сада 7 уговора о дистрибуцији РТС програма (КДС, ИПТВ, ДТХ), у БиХ и то: КТ Сара, МАХ ТВ, ОРТАК, ТЕРЦ ТРАДЕ ЦОМПАНИ; ТЕЛЕМАСН , ЗИП ЗАП и са својим повезаним друштвом Mtel (укључујући Logosoft, Блицнет и Телрад);
 - да без обзира на платформу којом се користе за дистрибуцију РТС програма (КДС, ИПТВ, ДТХ), цијена за горе наведене операторе износи (..)** ЕУР мјесечно по кориснику (РТС Свет) и (..)** еур

- (РТС Драма, Живот, Коло, Трезор, Музика, Полетарац) изузев за Mtel укључујући и његова повезана друштва;
- према достављеним подацима Телекома Србије, једини оператери који дистрибуишу РТС програме путем ДТХ технологије су Telemach и Mtel (укључујући Logosoft, Блицнет и Телрад), те да немају склопљене уговоре ни са једним оператером који би вршио дистрибуцију РТС програма путем ОТТ технологије;
- да је Телеком Србија закључио уговор са својим повезаним друштвом Mtel (укључујући Logosoft, Блицнет и Телрад) гдје је била уговорена фиксна мјесечна накнада у износу од (..)** ЕУР-а, да би се од 01.01.2020. године наплаћивао мјесечни износ од (..)** ЕУР-а по кориснику (канал: РТС Свет, РТС 1, 2, 3, РТС Драма, Живот, Коло, Трезор, Музика, Полетарац, Стар ТВ, СуперСтар ТВ, Агро ТВ, Женска ТВ (престанак емитовања од 1.9.2019.), Китцхен ТВ - од 1.1.2020. без канала: Стар ТВ, СуперСтар ТВ, Агро ТВ);
- да су сви уговори закључени на комерцијалној основи у трајању од 3 године, изузев за Mtel који поред тога што је комерцијални уједно је и "бандлован";
- да термин "бандловати" поједине услуге значи направити скуп услуга које се кориснику презентују јединствено, што појефтиније цијену обједињених производа и услуга;
- Аудиенце Меасуремнт д.о.о. Сарајево је путем е-маила доставила одговор запримљен под бројем УП-02-26-3-024-63/19 од 08.04.2020. године у којем наводе да се не баве мјерењем гледаности иностраних тв канала у Босни и Херцеговини;
- да РТС ни на који начин не учествује у формирању понуде на онову које Телеком Србија нуди канале РТС-а, нити даје сагласност на формирање такве понуде;
- да је Телеком Србија потврдио да цијена коју је одредио за пружање својих услуга не подлијеже одобрењу од стране РТС;
- да Телеком Србија није у обавези да доставља РТС-у податке, изузев копија уговора закључених са операторима и њиховим заступницима, како је предвиђено чланом 2. став 12. и чланом 7. став 3. Уговора. Информације из достављених уговора РТС користи за потребе мониторинга неовлашћеног искориштавања својих програма у смислу одредаба члана 7. став 4. и 5. и члана 8. Уговора;
- да је пред Земаљским судом у Франкфурта на Мајни, у правном спору које је покренуо привредни субјект ГО4УУ д.о.о. Београд - Савски Венац, Булевар Франше д'Еепреа 88, Београд Република Србија (као повезано лице привредног субјекта Телеком Србија) против привредног субјекта Солфорд Традинг Лимитед, Улица бр. 2, 3030 Лимасол, Кипар, друштва које послује у оквиру групације Униатед Медиа, због комерцијалне повреде ауторских права четири канала која се емитују у Босни и Херцеговини (АТВ; БН, ТВ, ТВ К3 и РТРС) путем ИПТВ платформе, одлуком број 2-06 О 002/20 од дана 17.01.2020. године изречена привремена мјера привредном субјекту Солфорд Традинг Лимитед због хитности, без усменог саслушања;

- да је Конкуренцијски савјет дана 22.12.2020. године под бројем 01-26-7-16-4/20, донијело Мишљење којим је, између осталог, утврђено да Закон о конкуренцији не прописује комерцијалне, техничке нити било какве услове по којима би се закључивали уговори о пословној сарадњи између привредних субјеката, нити на било који начин утиче на ток преговора између пословних партнера у циљу склапања пословних споразума а на основу поднесеног захтјева за издавање мишљења привредног субјекта Телеком Србије у вези са питањем да ли је привредни субјект Телеком Србија, у складу са Законом о конкуренцији, у обавези да закључи уговор о дистрибуцији РТС канала путем ЕОН ОТТ платформе на територији Босне и Херцеговине са привредним субјектом Telemach ;
- да је напријед наведеним мишљењем констатовано и да сходно својим законом додијелим надлежностима, Конкуренцијски савјет има искључиву овласт у одлучивању о постојању забрањеног конкуренцијског дјеловања на тржишту Босне и Херцеговине и примјени одредби Закона о конкуренцији у смислу ех пост регулације у поступцима заштите тржишне конкуренције;
- да Подносилац захтјева истиче да у прилог њиховој тврдњи да је ријеч о повреди права конкуренције од стране Телеком Србије је и чињеница да је у току трајања Другог поступка Телеком Србије путем Конкуренцијског савјета доставио Понуду са измјењеном цијеном за дистрибуцију РТС канала путем ОТТ технологије у износу од (..)** ЕУР-а која се сада не разликује од цијена формираних за кабловску, ИПТВ и ДТХ дистрибуцију медијских садржаја, која је важила 30 дана од датума запримања у Конкуренцијском савјету те да је тиме потврдио све наводе Подносиоца захтјева које се односе на повреду правила конкуренције;
- да је наведеним понашањем Телеком Србије потврдио је наводе Подносиоца захтјева о неоправдано високој цијени за услуге дистрибуције РТС канала путем ОТТ платформе, имајући у виду да је дошло до напрасне промјене цијене са (..)** ЕУР-а на (..)** ЕУР-а без адекватног образложења, односно да није више "економски оправдана" усљед специфичности ОТТ платформе;

9. Оцјена доказа

9.1. Доминантан положај

Након сагледавања свих релевантних чињеница и доказа странака у поступку, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа Конкуренцијски савјет је утврдило слиједеће:

Члан 9. став (1) Закона прописује да привредни субјект има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такођер узимајући у обзир удио тог привредног субјекта на тржишту, учешће које на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште.

Члан 9. став (2) Закона претпоставља да привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има удјел већи од 40,0%.

Члан 2. Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја даље разрађује појам доминантног положаја, те одређује да привредни субјект на релевантном тржишту производа или услуга има доминантан положај, када се због своје тржишне снаге може понашати и дјеловати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, и на тај начин ограничава или спрјечава ефикасну конкуренцију.

Члан 10. став (2) тачке а), б) ц), и) д) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја и то а) директним или индиректним наметањем нелојалних куповних и продајних цијена или других трговинских услова којима се ограничава конкуренција; б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, ц) примјењујући различите услове за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкуренцијски положај; д) закључујући споразуме којима се условљава да друга странка прихвати додатне обавезе које по својој нарави или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

9.2. Злоупотреба доминантног положаја - Телеком Србија

У односу на наводе Подносиоца захтјева да привредни субјект Телеком Србије чини повреде Закона, а које се одражавају у чињеници да је Понуда број 262129/1-2019 која се односи на дистрибуцију медијских садржаја РТС канала путем ОТТ технологије цјеновно неоправдано виша у односу на цијену дистрибуције путем других технологија у смислу члана 10. став (2) под а) Закона, Конкуренцијски савјет је утврдило следеће:

Конкуренцијски савјет је анализом релевантног тржишта неоспорно утврдило да привредни субјект Телеком Србија има доминантан положај на релевантном тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала у Босни и Херцеговини узимајући у обзир ексклузивно право које му је дато Уговором број 4110 од 26.09.2018. године са РТС-ом да врши даљу продају ТВ канала РТС на комерцијалној основи како у Србији тако и у иностранству уз одговарајућу накнаду према РТС-у, те да у периоду важења Уговора, наведена права се неће пренијети на другог дистрибутера.

Наиме, (.)**.

Такођер (.)**.

Наведено потврђује да привредни субјект Телеком Србија на основу ексклузивних права у вези даље дистрибуције медијских садржаја РТС канала има 100% тржишни удио те самим тим нити један други привредни субјект не врши нити може вршити дистрибуцију наведених канала на подручју Босне и Херцеговине.

Као разлог за наведену Понуду број 262129/1-2019 од 03.06.2019. године која се по понуђеној цијени разликује од цијене која је била садржана у Понуди за дистрибуцију РТС програма путем ДТХ технологије од 28.12.2018. године, Телеком Србије као Противна страна је навела да је ријеч о различитим технологијама будући да ОТТ технологија омогућава корисницима да приступају медијским садржајима са различитих локација, све док су исте покривене интернет мрежом, што није случај са осталим начинима дистрибуције.

Надаље, привредни субјекат Телеком Србије је навео да имајући у виду карактеристике ОТТ платформе а то је да су доступне путем отвореног интернета користећи ВПН методе којима се штити ИП адреса корисника чиме је олакшана могућности незаконитог кориштења, те да исто није регулисано нити санкционисано у БиХ, нити се може пратити и контролисати чиме се наноси директно штета дистрибутерима садржаја. и самим тиме на таквом тржишту није могуће утврдити какви су услови пословања у виду броја

корисника, трошкова, опреме и сл, укључујући и одговарајућу цијену дистрибуције медијског садржаја путем ОТТ платформе, што упућује на чињеницу да се ове технологије у битном разликују у односу на КДС, ДТХ и ИПТВ технологије.

Такођер, у прилог овој тврдњи је и изјава Телеком Србија да током преговора са привредним субјектом Telemach имао у виду и чињеницу да је повезано друштво Солфорд Традинг Лимитед Унитед Гроуп-е којој припада и Telemach неовлашћено дистрибуисало четири бх тв канала у Њемачкој.

У вези формирања цијене за дистрибуцију наведених садржаја путем ОТТ технологије, Телеком Србије је навео да је настала на основу више фактора између којих је и трошак који Телеком Србије плаћа РТС-у за права која је Телеком стекао на јавном тендеру, те да Телеком Србије суштински субвенционише цијену, јер би цијена била значајно већа да је била формирана на основу елементарног трошковног модела и да је био принуђен да врши одређена "прилагођавања" цијене, не само у односу на друге оператере, него и у односу на своје повезано лице.

У вези свега наведеног, Конкуренцијски савјет је као битну цијенило чињеницу да пружање услуге дистрибуције путем отвореног интернета односно ОТТ технологије тренутно није регулисана законским и подзаконским прописима у БиХ, те се као таква може пружати без дозволе РАК- као и чињеница да се ОТТ технологија не може сматрати замјенивом у односу на КДС, ДТХ и ИПТВ технологије имајући у виду специфичности наведене технологије, као и чињеница да Телеком Србије нема закључене уговоре о дистрибуцији РТС канала путем ОТТ платформе са другим оператерима.

На основу наведеног, Конкуренцијски савјет није утврдило да привредни субјект Телеком Србија врши цјеновну дискриминацију с обзиром да исти нема склопљене уговоре о дистрибуцији РТС канала путем ОТТ платформе са другим привредним субјектима, односно оператерима у Босни и Херцеговини, а да се поређење понуђених цијена са цијенама под којима се склапају уговори о дистрибуцији у Републици Србији о дистрибуцији РТС канала путем ОТТ платформе (цијена од (.)** ЕУР-а по кориснику (мјесечна накнада)) не могу узети у обзир јер се ради о другом, географски релевантном тржишту које не потпада у надлежност овог органа.

Чињеница да је Телеком формирао цијену за дистрибуцију РТС програма путем ОТТ технологије независно од цијене за дистрибуцију путем осталих технологија није доказ нелојалне цјеновне политике. Како су техничке карактеристике ОТТ услуга такве да исте заобилазе дистрибутивни канал традиционалних оператора, те се у том смислу ове услуге значајно разликују и не могу се сматрати замјенивим са традиционалним услугама електронских комуникација, те је разумљиво да се и цијене за такве услуге могу разликовати од цијена за стандардне услуге преноса сигнала.

Стога Захтјев поднесен у смислу члана 10. став (2) тачка а) Закона се одбија као неоснован.

Надаље, у поступку привредни субјекат Telemach није доказано да се ограничава производња, тржиште или технички развој на штету крајњих потрошача, у смислу члана 10. став (2) под б) Закона а у вези Понуде број 262129/1-2019 која је предмет поступка.

Како је у поступку утврђено да се ради о преговорима двије стране о чему је Конкуренцијски савјет накнадно заузело и мишљење, а у односу на ОТТ платформу која се значајно разликује и не могу се сматрати замјенивим са

традиционалним услугама електронских комуникација, попут нпр. ИПТВ или ДТХ, посебно из угла корисника, Конкурenciјски савјет закључује (...)***. Дакле, у предметном поступку је утврђено да се ради о преговорима два пословна субјекта у циљу успостављања пословне сарадње.

Стога Захтјев поднесен у смислу члана 10. став (2) тачка б) Закона се одбија као неоснован.

Надаље, Подносилац Захтјева наводи да се у предметној ствари ради о примјени различитог третмана и услова за ОТГ платформу у односу на дистрибуцију путем осталих технологија што првенствено представља погрешно тумачење одредбе члана 10. став (2) под ц) Закона јер наведена одредба се не односи на примјену различитих услова за производе или услуге, већ за учеснике на тржишту, а с друге стране, у односу на саму врсту услуге на коју указује Подносилац захтјева, у поступку је утврђено да је техничка карактеристика ОТГ услуга таква да исте заобилазе дистрибутивни канал традиционалних оператора, те се у том смислу ове услуге значајно разликују и не могу се сматрати замјенивим са традиционалним услугама електронских комуникација, попут нпр. ИПТВ или ДТХ, посебно из угла корисника. Надаље, утврђено је да Телеком Србије на територији Босне и Херцеговине, као географски одређеном релевантном тржишту, није закључио уговор о дистрибуцији РТС канала путем ОТГ платформе нити са једним оператором, те није могуће утврдити примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова са осталим странама, чиме би евентуално било могуће утврдити и неравноправан и неповољан конкурентски положај Подносиоца захтјева.

Стога Захтјев поднесен у смислу члана 10. став (2) тачка ц) Закона се одбија као неоснован.

У односу на захтјев да се утврди повреда у смислу члана 10. став (2) под д) Закона, Конкурenciјски савјет темељем утврђеног чињеничног стања у поступку није утврдило на који начин привредни субјекат Телеком Србије условљава привредног субјекта Telemach да прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговачким обичајима немају везе са предметом таквог споразума, уз напомену да је напријед наведено од стране РАК-а, да пружање ОТГ услуга тренутно није регулисано правилима РАК-а, те за ову врсту дјелатности није потребна дозвола или сагласност истог, те да је према РАК-у техничка карактеристика ОТГ услуга таква да заобилазе дистрибутивни канал традиционалних оператора.

Стога Захтјев поднесен у смислу члана 10. став (2) тачка д) Закона се одбија као неоснован.

У складу са напријед наведеним, Конкурenciјски савјет, Захтјев привредног субјекта Telemach који се односи на повреду Закона из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) одбија као неоснован.

Слиједом наведеног, Конкурenciјски савјет је одлучило као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

9.3. Злоупотреба доминантног положаја - РТС

Конкурenciјски савјет је утврдило да РТС није присутан на релевантном тржишту, тј. не учествује на тржишту дистрибуције РТС програма путем ОТГ технологије у Босни и Херцеговини. РТС је активан на тржишту производње и емитовања канала, те је привредног субјекту Телеком Србија као партнеру дистрибутеру, темељем Уговора 4110 од 26.09.2018. године, уступио право на дистрибуцију РТС програма на комерцијалној основи у Републици Србији и иностранству, уз одређену накнаду за кориштење наведеног права.

Конкурenciјски савјет је утврдило да је РТС задржао право самосталне дистрибуције наведеног као и да је према члану 6. Уговора о дистрибуцији програма, РТС задржао

право да искључиво сопствену ОТГ платформу "РТС Планета" користи за омогућавање личног приступа садржајима РТС-а крајњим корисницима, односно физичким и правним лицима, на ограниченом броју личних уређаја преко јавног отвореног интернета, те да за то од крајњих корисника наплаћује лиценцну накнаду. Исто право, према члану 1. Уговора о дистрибуцији програма од 26.09.2018. године, привредни субјект Телеком Србија није стекао.

У складу са напријед наведеним, Захтјев у дијелу који се односи на наведеног субјекта и повреду Закона из члана 10. став 2. тачка а), б), ц) и д) Закона о конкурenciји се одбија као неоснован.

Слиједом наведеног, Конкурenciјски савјет је одлучило као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

Овдје напомињемо да подаци достављени од стране привредног субјекта Telemach који се односе на гледаност РТС канала у Републици Српској, чије је истраживање на њихов захтјев спровео Ипсос анкетирањем грађана, у смислу да се укаже на значај РТС канала у Републици Српској као ни податке достављене од противне стране који сматрају да гледаност РТС канала од (...)**% указује на њихов мали значај на наведеном тржишту нисмо разматрали, с обзиром да агенција Аудиенце меасурмент д.о.о. Сарајево као једина овлаштена агенција од стране Института за мјеритељство не ради мониторинг нити мјери гледаност иностраних канала, те не постоји релевантни подаци за наведено.

9.4. Забрањени споразум

Чланом 4. став (1) Закона о конкурenciји прописано је да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката, који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкурenciје на релевантном тржишту, а који се односе на:

- а) Директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговачких услова;
- б) Ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања;
- ц) Подјелу тржишта или извора снабдијевања;
- д) Примјену различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкурenciју;
- е) Закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези са предметом споразума.

Споразуми забрањени у складу са ставом (1) члана 4. Закона о конкурenciји су ништавни.

Такођер, чланом 101. Уговора о функционисању Европске уније, са којим је усклађен члан 4. Закон о конкурenciји, забрањују се заједничка дјеловања предузетника који штете постојећој или потенцијалној тржишној конкурenciји, а у коначници потрошачима.

Забрањеним споразумима се првенствено настоји остале тржишне учеснике/конкуренте искључити с тржишта, како би створили могућност повисивања цијена, те остваривања додатне добити.

Дакле, забрањени су споразуми између предузетника, привредних субјекта који су стварни или потенцијални конкуренти на тржишту, а забраном су обухваћени како хоризонтални, тако и вертикални споразуми.

Надаље, наведеним чланом 101. Уговора о функционисању Европске уније се забрањује антиконкурenciјско понашање које настаје као резултат

усклађене воље два или више предузетника, а што се је и усаглашено у судској пракси Европске уније, обзиром да је Европски суд у пресуди донесеној у предмету: "Бауер АГ в. Цоммисион оф тхе Еуропеан Цомунитиес" од дана 26.10.2000. године, утврдио да је концепт споразума у смислу члана 85. став 1 Уговора о Европској заједници (члан 101. Уговор о функционисању Европске уније), усмјерен на постојање воље између најмање двије стране. Односно, неопходна је усклађена воља привредних субјеката и намјера за штетним поступањем.

9.5. Забрањени споразум између Телекома Србије и РТС-а

Привредни субјекат Telemach поднесеним Захтјевом надаље сматра да се Понуда број 262129/1-2019 од 03.06.2019. године може окарактерисати као рестриктиван споразум у зависности од тога да ли је комерцијална понуда која је Подносиоцу захтјева достављена од пословног субјекта Телеком Србија креирана самостално или представља усаглашену комерцијалну одлуку овог пословног субјекта и РТС. С обзиром да Подносилац нема начин да сазна како је формирана понуда противних страна из наведених разлога присиљен да је значи оба основа (злоупотребу доминантног положаја и забрањени споразум).

Конкуренијски савјет је у предметном поступку испитивало у оквиру Закона о конкуренцији, а у складу са својим надлежностима прописаним истим законом, да ли је дошло до испуњења бића дјела из члана 4. став (1) под а), б), ц) д) и е) Закона о конкуренцији.

На основу Уговора број 4110 од од 26.09.2018. године (члан 2. став 1. Уговора) (**).

У вези формирања саме Понуде која је предмет поступка, овај орган упутио је допис број УП-02-26-3-024-53/19 Телекому Србије и допис број УП-02-26-3-024-54/19 РТС-у у смислу да се изјасне на који начин се формира понуда за дистрибуцију ТВ канала РТС, у смислу да ли РТС учествује у формирању исте или даје сагласност на цијену коју сачини Телеком Србије.

У изјашњењу запримљеним дана 06.04.2020. године под бројем УП-02-26-3-024-58/19, РТС је навео они ни на који начин не учествује у формирању понуде на онову које Телеком Србија нуди канале РТС-а, нити дају сагласност на формирање такве понуде као и да Телеком Србија није у обавези да доставља РТС-у податке, изузев копија уговора закључених са операторима и њиховим заступницима, како је предвиђено чланом 2. став 12. и чланом 7. став 3. Уговора.

Информације из достављених уговора РТС користи за потребе мониторинга неовлашћеног искориштавања својих програма у смислу одредаба члана 7. став 4. и 5. и члана 8. Уговора.

У изјашњењу запримљеним дана 06.04.2020. године под бројем УП-02-26-3-024-57/19 Телеком Србија је потврдио да цијена коју је одредио за пружање својих услуга не подлијеже одобрењу од стране РТС, те да они самостално одређују цијену за пружање својих услуга.

Имајући у виду наведено, односно да је привредни субјекат Телеком Србија самостално и потпуно независно од РТС-а сачинио предметну понуду, односно да нису договарали цијене у даљој продаји, Конкуренијски савјет није могло утврдити постојање забрањеног споразума на релеватним тржиштима дистрибуције медијског садржаја РТС канала путем платформе ОТП платформе у Босни и Херцеговини, у смислу члана 4. Закона став (1) а), б), ц) д) и е) Закона о конкуренцији.

Конкуренијски савјет је утврдило да је према члану 6. Уговора о дистрибуцији програма, РТС задржао право да искључиво сопствену ОТП платформу "РТС Планета" коју користи за омогућавање личног приступа садржајима РТС-а

крајњим корисницима, односно физичким и правним лицима, на ограниченом броју личних уређаја преко јавног отвореног интернета, те да за то од крајњих корисника наплаћује лиценцу накнаду. Исто право, према члану 1. Уговора о дистрибуцији програма од 26.09.2018. године, привредни субјект Телеком Србија није стекао.

Слиједом наведеног, Конкуренијски савјет је одлучило као у тачки 3. диспозитива.

10. Трошкови поступка

Чланом 105. став 1. Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став 2. истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној страници надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку. Ако је у таквом случају која од странака дјелимично успјела са својим захтјевом, она је дужна надокнадити противној страници трошкове сразмјерно дијелу свог захтјева с којим није успјела.

Према одредби члана 105. став (3) Закона о управном поступку трошкови за правно заступање надокнађују се само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Конкуренијски савјет је у смислу члана 105. став (4) Закона о управном поступку, упознао са обавезом подношења захтјева за накнаду трошкова све странке у поступку.

Чланом 108. став 1) истог Закона је прописано да у рјешењу којим се поступак завршава, орган који доноси рјешење одређује ко сноси трошкове поступка, њихов износ и коме се и у којем року имају исплатити.

Конкуренијски савјет је приликом израчуна укупних трошкова поступка, узело у обзир одредбе Закона о управном поступку, и Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката ("Службени гласник Републике Српске", број 68/05) (у даљем тексту: Тарифа).

Подносилац захтјева је путем пуномоћника адвоката Невене Томић Лучић поднио Захтјев за надокнаду трошкова запримљеним дана 31.03.2020. године под бројем УП-02-26-3-024-56/19 и допуна истог запримљеног под бројем УП-02-26-3-024-67/19 дана 13.04.2020. године слjedeћег садржаја: састављање захтјева за покретање поступка 300,00 КМ, допуна Захтјева 300,00 КМ, састављане поднеска којим се очитује на изјашњење супротне стране 300,00 КМ, састав поднеска којим се очитују на захтјев Конкуренијског савјета 300,00 КМ, одсуство из канцеларије у трајању од 5 часова током пута у Сарајево ради присуствовања усменој расправи (иста отказана) 240,00 КМ, трошкови пута у Сарајево ради приступа заказаној усменој расправи 220,00 КМ, састав поднеска којим се додатно очитују на изјашњења противних страна 300,00 КМ, паушал од 25% на укупан износ трошкова 490,00 КМ, такса на захтјев у износу од 2.000,00 КМ и такса на рјешење у износу од 3.000,00 КМ.

Трошкови од 2.450,00 КМ увећани за износ ПДВ-а укупно износе 2.866,50 КМ те са таксом на захтјев у износу од 2.000,00 КМ и таксом на рјешење у износу од 3.000,00 КМ износе 7.866,50 КМ.

Накнадно дописом привредни субјекат Telemach је поднио захтјев за накнаду трошкова у износу од 240,00 КМ + ПДВ= 280,80 КМ (према Тарифнику ФБиХ због преузимања предмета) који се односи на изјашњење поводом пресуде. (акт број УП-02-26-3-024-109/19 од 07.08.2024 године).

Конкуренијски савјет је утврдило да је предметни трошковник сачињен у складу са стварним трошковима поступка, и у складу са прописом који регулише висину

адвокатских трошкова заступања, јер адвокатски трошкови заступања Подносиоца захтјева су утврђени у складу са Тарифом број 3 и чланом 14. Тарифе који прописује висину адвокатских трошкова у управном поступку.

Стога је Конкурenciјски савјет утврдило да укупни трошкови које Подносилац захтјева потражује износе 8.147,30 КМ са урачунатим ПДВ-ом.

Конкурenciјски савјет је одбило захтјев Подносиоца захтјева за надокнаду трошкова поступка, будући да наведени привредни субјекат није успио у поступку, те стога нема право на надокнаду трошкова поступка, у смислу Закона о управном поступку.

Противне стране нису поднијеле захтјев за накнаду трошкова поступка.

Слиједом наведеног, Конкурenciјски савјет је одлучило као у тачки 4. диспозитива.

11. Административна такса

Подносилац Захтјева на ово Рјешење у складу са чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка ф) и тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурenciјским савјетом ("Службени гласник БиХ", број 30/06, 18/11 и 75/18) је обавезан платити административну таксу у износу од 3.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став. 2. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкурenciјским савјетом, Подносилац Пријаве након извршене уплате је дужан уплатницу као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкурenciјском савјету, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносилац захтјева не изврши уплату административне таксе, Конкурenciјски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедуре која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Слиједом наведеног Конкурenciјски савјет је одлучило као у тачки 5. диспозитива овог Рјешења.

12. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Број УП-02-26-3-024-114/19

07. новембра 2024. године

Сарајево

Предсједник

Иво Јеркић, с. р.

Конкурenciјско вјеће Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1), а у вези са чланом 4. став (1) и члана 10. став 2. Закона о конкурenciји ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo број UP-02-26-3-024-1/19 од 23.08.2019. године, заступан по пуномоћнику, адвокату Neveni Tomić Lučić, Ivana Frane Jukića 9, 78000 Banja Luka и адвокату Nihadu Sijerčiću Fra Anđela Zvizdović 1/B2, 71000 Sarajevo против привредног субјекта Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija и Јавне медијске установе Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija због спречавања, ограничавања и нарушавања тржишне конкурenciје у смислу члана 4. став 1. тачка а), б), с), д) и е) и злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став 2. тачка а), б),

с) и д) Закона о конкурenciји, а поступајући по Presуди Suda Bosne i Hercegovine број S1 3 U 044011 22 U од 27.05.2024. године, на 16. (шеснаестој) сједници одржаној дана 07.11. 2024 године, је донијело

РЈЕШЕЊЕ

1. Оdbija се Захтјев привредног субјеката Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo поднесен против привредног субјекта Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став 2) тачка а), б), с) и д) Закона о конкурenciји на тржишту дистрибуције медијских садржаја RTS канала путем OTT технологије као неоснован.
2. Оdbija се Захтјев привредног субјеката Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo поднесен против привредног субјекта Јавне медијске установе Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став 2. тачка а), б), с) и д) Закона о конкурenciји на тржишту дистрибуције медијских садржаја RTS канала путем OTT технологије као неоснован.
3. Оdbija се Захтјев привредног субјеката Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo поднесен против привредног субјекта Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija и Јавне медијске установе Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija ради утврђивања забрањених конкурenciјских djelovanja, из члана 4. став (1) таč. а), б), с), д) и е) Закона о конкурenciји на тржишту дистрибуције медијских садржаја RTS канала путем OTT технологије као неоснован.
4. Оdbija се Захтјев привредног субјеката Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo за надокнадом трошкова као неоснован.
5. Обавезује се привредни субјекат Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo да плати административну таксу у укупном износу од 3.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
6. Ово Рјешење је коначно и бит ће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима entитета и Брчко distrikta Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим Рјешењем се извршава presуда Suda Bosne i Hercegovine (у даљем тексту: Суд БиХ), број S1 3 U 044011 22 U од 27.05.2024 године, којом је Суд БиХ уважио тузбу и поништио osporeno Рјешење број UP-02-26-3-024-96/19 од 05.08.2022 године и предмет вратио туженом органу на поновно Рјешавање.

Наведеном presудом је наложено да се Тузиоцу исплате трошкови управног спора у износу од 877,50 КМ у року од 15 дана под пријетном принудном извршења.

Конкурenciјско вјеће је presуду Suda BiH запримило дана 28.05.2024 године, под поднеском број UP-02-26-3-024-104/19.

У складу са чланом 37. став 6. Закона о управним споровима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10) кад је тузба поднесена на основу члана 21. овог закона, а Суд нађе да је оправдана, presудом ће уважити тузбу, поништити osporeni управни акт и одредити у ком ће смислу надлежна институција донјети рјешење или ће presудом сам riješiti управну ствар, а надлежна институција је при томе vezana правним shvatanjima Suda и primjedbama у погледу поступка.

Хронологија поступања у предметном поступку прије горе наведене Presуде Suda BiH је била sljedeća:

Конкурenciјско вјеће је дана 23.08.2019. године запримило Захтјев за покретање поступка под бројем UP-02-26-3-024-1/19 привредног субјекта Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216,

71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Podnosilac zahtjeva ili Telemach) zastupan po punomoćniku, advokatu Neveni Tomić Lučić, Vojvode Radomira Putnika 11, 78000 Banja Luka protiv privrednog subjekata Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija (u daljem tekstu: Telekom Srbija) i Javne medijske ustanove Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija (u daljem tekstu: RTS) radi utvrđivanja i sankcionisanja povrede konkurencije koja ima efekte na tržištu proizvodnje i emitovanja televizijskih kanala, odnosno na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja na teritoriji entiteta Republika Srpska, zbog sprječavanja, ograničavanja i narušavanja tržišne konkurencije u smislu člana 4. stav 1. tačka a), b), c), d) i e) i člana 10. stav 2. tačka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon).

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti nije kompletan i uredan, u smislu člana 28. Zakona, te je zatražilo dopunu istog aktom broj UP-02-26-3-024-2/19 od 05.09.2019. godine.

Podnosilac Zahtjeva je podneskom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-3/19 od 16.09.2019. godine dostavio tražene podatke/dokumentaciju.

Kompletiranjem Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je Podnosiocu zahtjeva izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu člana 28. stav (3) Zakona, broj UP-02-26-3-024-4/19 od 10.10.2019. godine, te istu dostavilo Podnosiocu zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-5/19.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, na 60. (šezdesetoj) sjednici održanoj dana 10.10. 2019. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj UP-02-26-3-024-6/19.

U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnosiocu zahtjeva, aktom broj UP-02-26-3-024-10/19 dana 10.10.2019. godine, te istog dana dostavio Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnim stranama u postupku: Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-12/19 i RTS-u aktom broj UP-02-26-3-024-11/19.

Imajući u vidu složenost predmeta, kao i da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza bilo potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je ocijenio da je rok za donošenje konačnog rješenja iz člana 41. stav (1) tačka a) i c) Zakona potrebno produžiti za dodatna tri mjeseca u smislu člana 41. stav (2) Zakona, te je dana 23.01.2020. godine donijelo Zaključak o produženju roka broj UP-02-26-3-024-36/19 koji je dostavljen strankama u postupku dana 27.01.2020. godine i to Podnosiocu zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-37/19, privrednom subjektu Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-38/19 i RTS aktom broj UP-02-26-3-024-39/19.

Nakon prikupljanja svih relevantnih činjenica, i utvrđivanja činjeničnog stanja, odnosno nakon provedenog postupka po Zahtjevu Podnosioca zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na 68. (šezdesetosmoj) sjednici održanoj dana 23.04.2020. godine razmatralo Prijedlog konačnog rješenja.

Prilikom razmatranja i glasanja po Prijedlogu rješenja nisu postignuti uslovi predviđeni članom 24. stav (2) Zakona o konkurenciji, koji propisuje da se odluke Konkurencijskog vijeća donose većinom glasova prisutnih članova s tim da za svaku odluku mora glasati najmanje po jedan član iz reda konstitutivnih naroda. Iz navedenog proizilazi da Konkurencijsko vijeće nije donijelo konačnu odluku, pa su se s tim u vezi stekli uslovi za donošenje rješenja u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona, ukoliko stranke podnesu zahtjev za isto.

Kako nisu bili ispunjeni zakonom propisani uslovi iz člana 24. stav (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dana 30.04.2020.

godine obavijestilo Podnosioca zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-68/19, Telekom Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-69/19 i RTS aktom broj UP-02-26-3-024-70/19 da konačno rješenje u postupku nije doneseno.

Članom 41. stav (1) tačka c) Zakona je propisano da je nakon donošenja zaključka o pokretanju postupka Konkurencijsko vijeće dužno donijeti konačno rješenje o utvrđivanju zloupotrebe dominantnog položaja u roku od 4 (četiri) mjeseca, a stavom (2) istog člana da se rok za donošenje konačnog rješenja može produžiti do tri mjeseca.

Nadalje, članom 11. stav (2) Zakona propisano je da ukoliko Konkurencijsko vijeće ne donese rješenje u roku iz člana 41. stav (1) tačka c) Zakona, smatra se da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem privrednog subjekta ne zloupotrebljava dominantan položaj.

Na poseban zahtjev privrednog subjekta, Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona donosi rješenje da se postupanjem privrednog subjekta ne zloupotrebljava dominantan položaj.

Konkurencijsko vijeće iz naprijed navedenih razloga nije donijelo konačno rješenje u zakonskom roku iz člana 41. stav (1) tačka c) Zakona.

Privredni subjekat Telemach je putem advokata Nevene Tomić Lučić podnio Konkurencijskom vijeću poseban Zahtjev za donošenje rješenja u smislu člana 11. stav (3) Zakona, dana 06.05.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-72/19.

Konkurencijsko vijeće je na 69. (šezdesetdevetoj) sjednici održanoj dana 28.05.2020. godine razmatralo Nacrt konačnog rješenja po posebnom Zahtjevu Podnosioca zahtjeva, međutim, kako nisu bili ispunjeni zakonski uslovi u smislu člana 24. stav (2) Zakona, isto nije usvojeno.

Sud Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud BiH) donio je Presudu broj S1 3 U 03619520 U od 20.04.2022. godine, kojom je Sud BiH uvažio tužbu i naložio Konkurencijskom vijeću da u roku od 30 dana od dana prijema presude odluči o zahtjevu tužioca od 23.08.2019. godine radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav 1. tačka a), b), c), d) i e) i zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav 2. tačke a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je u datom roku od 30 dana predložilo Nacrt rješenja, međutim kako nisu bili ispunjeni zakonom propisani uslovi iz člana 24. stav (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dana 30.05.2022 godine obavijestilo Podnosioca zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-89/19, Telekom Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-90/19 i RTS aktom broj UP-02-26-3-024-91/19 da konačno rješenje u postupku nije doneseno.

O istom je obavješten i Sud BiH aktom broj UP-02-26-3-024-92/19 od 30.05.2022 godine.

Na poseban zahtjev privrednog subjekta Telemach, Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona donosi Rješenje broj UP-02-26-3-024-96/19 od 05.08.2022 godine da se postupanjem privrednog subjekta ne zloupotrebljava dominantan položaj.

Protiv navedenog Rješenja privredni subjekat Telemach je podnio tužbu i pokrenuo upravni spor pred Sudom BiH, te je Sud BiH i donio Presudu broj S1 3 U 044011 22 U od 27.05.2024 godine, kojom je Sud BiH uvažio tužbu i poništio osporeno Rješenje broj UP-02-26-3-024-96/19 od 05.08.2022 godine i predmet vratio tuženom organu na ponovno Rješavanje. Navedenom presudom je naloženo da se Tužiocu isplate troškovi upravnog spora u izosu od 877,50 KM u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Kako je presuda Suda BiH obavezujuća za Konkurencijsko vijeće pri čemu je Podnosilac zahtjeva (podnesak broj UP-02-26-3-024-106/19 od 12.06.2024. godine) ostao kod podnesenog Zahtjeva, isto je nastavilo sa postupkom.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekat Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo, privredni subjekat Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija i Javna medijska ustanova Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija.

1.1. Privredni subjekat Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Privredni subjekt Telemach društvo za pružanje usluga u oblasti telekomunikacija d.o.o. Sarajevo, ul. Džemala Bijedića br. 216, Sarajevo, registrovan je kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0620-08. Njegov osnivač je Bosnia Broadband S.a.r.l. iz Luksemburga, Rue de Rollingergrund, L-2440 Luksemburg.

Privredni subjekt Telemach je privredno društvo koje je aktivno u pružanju telekomunikacijskih usluga. Jedan je od telekomunikacijskih operatora u Bosni i Hercegovini koji distribuira medijski sadržaj preko kablovske tehničke platforme i pruža usluge pristupa internetu i povezane usluge kao i usluge fiksne telefonije pretplaticima.

1.2. Privredni subjekat Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija

Privredni subjekat Telekom Srbija a.d., Takovska br. 2, 11000 Beograd, R. Srbija, upisan je pod matičnim brojem 17162543 Agencije za privredne registre R. Srbije, je dioničarko društvo čiji se upisani, autorizovani, izdati i uplaćeni dionički kapital sastoji od 1.000.000.000 običnih dionica, od kog broja se 58,10% nalazi u vlasništvu Republike Srbije, 20,00% u sopstvenom vlasništvu, a preostali broj u vlasništvu manjinskih dioničara.

Osnovna djelatnost Telekom Srbija je pružanje telekomunikacionih usluga, od kojih su najznačajnije usluge domaćeg i međunarodnog telefonskog saobraćaja, fiksne telefonske usluge, tranzitiranje saobraćaja, prenos podataka, zakup linija, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internet i multimedijalne usluge.

Povezana društva privrednog subjekta Telekom Srbija u Bosni i Hercegovini su privredni subjekti Mtel a.d. Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo.

1.3. Javna medijska ustanova Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija -RTS

RTS, sa registrovanim sjedištem na adresi ul. Takovska br. 10, registrovan je u Privrednom sudu u Beogradu pod matičnim brojem 17644661. RTS je javni medijski servis u smislu Zakona o javnim medijskim servisima ("Službeni glasnik RS", br. 83/2014, 103/2015 i 08/2016), nezavisan i samostalan pravni subjekt koji, u skladu sa članom 2. stav 1. ZJMS, obavljanjem svoje osnovne djelatnosti, omogućava ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja, i pruža opšte i sveobuhvatne medijske usluge koje podrazumevaju informativne, obrazovne, kulturne i zabavne sadržaje namjenjene svim dijelovima društva.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br.18/06 i 34/10), odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH" br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljem tekstu: ZUP) u smislu člana 26. Zakona.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - međunarodni ugovori" br. 10/08 - u daljem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba čl. 71. o primjeni kriterija i pravne stečevine Evropske unije, te člana 43. stav (1) Zakona, omogućuju

Konkurencijskom vijeću u svrhu ocjene datog slučaja, da se može koristiti sudskom praksom Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnosilac zahtjeva, opisuje činjenično stanje i okolnosti, te prilaže dokaze za koje smatra da potkrepljuju navedeno, a koje su razlog za podnošenje Zahtjeva, te ukratko navodi slijedeće:

- da se Zahtjev podnosi protiv privrednih subjekata Telekom Srbija koje na teritoriji Bosne i Hercegovine ima zavisna društva privredni subjekat Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka (skraćene oznake firme Telekom Srpske a.d. Banja Luka i Mtel a.d. Banja Luka), sa sjedištem na adresi Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Igmanska 9, Sarajevo, te Javne medijske ustanove Radio-televizija Srbije, sa sjedištem na adresi Takovska 10, Beograd, Republika Srbija ("RTS");
- da se Zahtjev podnosi u skladu sa odredbama člana 28. Zakona o konkurenciji a u vezi sa odredbama članova 4. i 10. Zakona, radi pokretanja postupka ispitivanja povrede konkurencije;
- da Podnosilac zahtjeva smatra da se radnja učesnika na tržištu koja za cilj ili posljedicu ima ili može da ima značajno ograničavanje, narušavanje ili sprječavanje konkurencije može u konkretnom slučaju alternativno okarakterisati kao zabranjeni restriktivni sporazum ili kao zloupotreba dominantnog položaja RTS-a/Telekom Srbija na veleprodajnom tržištu distribucije medijskog (TV) sadržaja na teritoriji Republike Srpske, te Zahtjev podnosi sa alternativnim zahtjevom, a preciznu karakterizaciju predmetne povrede ostavlja Vijeću;
- da je Podnosilac zahtjeva telekomunikaciona kompanija koja djeluje kao operator digitalne i analogne kablovske televizije, pružalac usluge širokopojsnog interneta i kao operator fiksne telefonije, kao i da na teritoriji Bosne i Hercegovine, Podnosilac zahtjeva usluge pruža putem raznih tehnologija - putem kablovske infrastrukture, MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), satelitski prenos DTH (Direct-to-Home) ili OTT (over the top) platforme;
- da od svih gore navedenih tehnologija, Podnosilac zahtjeva usluge na području entiteta Republika Srpska pruža isključivo putem DTH (Direct-to-Home) te OTT tehnologije, a u nedostatku vlastite kablovske infrastrukture;
- da kao što je napomenuto, Podnosilac je dio korporativne grupacije - United Group, koja pruža telekomunikacijske usluge, usluge vezane za proizvodnju i emitovanje televizijskih kanala, oglašavanje i povezane usluge u nekoliko zemalja u regionu;
- da je privredno društvo Telekom Srbija registrovano kao društvo čija je pretežna djelatnost kablovske telekomunikacije u Republici Srbiji i da se kao takvo bavi pružanjem telekomunikacionih usluga, od kojih su najznačajnije usluge domaćeg i međunarodnog telefonskog saobraćaja, usluge fiksnog telefonskog saobraćaja, tranzitiranje saobraćaja, prenos podataka, zakup linija, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internet i multimedijalne usluge;

- da Telekom Srbija pruža i usluge u oblasti zakupa, izgradnje, upravljanja i zaštite telekomunikacione infrastrukture, izdaje telefonske imenike, pruža usluge poziva preko operatora i usluge korišćenja elektronskog imenika u oblasti fiksnih telefonskih usluga. Također posjeduje licence za mobilnu i fiksnu telefoniju, za fiksni bežični pristup, a upisano je kao operator u evidenciju koju vodi Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge (RATEL), i za usluge pristupa širokopojasnoj mreži, internet usluge, usluge distribucije medijskih sadržaja i dr.;
- da je većinski vlasnik Telekom Srbija Republika Srbija, sa učešćem od 58,1%. Društvo ima i 20% sopstvenih dionica, dok su manjinski dioničari vlasnici preostalih dionica. U Bosni i Hercegovini, Telekom Srbija je prisutna preko svojih zavisnih društava Telekomunikacije Republike Srpske, a.d. Banja Luka (skraćena oznaka firme Telekom Srpske a.d. Banja Luka i Mtel a.d. Banja Luka), sa sjedištem na adresi Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Igmanska 9, Sarajevo;
- da oba zavisna društva Telekom Srbija u BiH pružaju telekomunikacione usluge, uključujući fiksnu telefoniju, distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i usluga interneta, a Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka i uslugu mobilne telefonije;
- da je Telekom Srbija putem svojih zavisnih društava u BiH, dominantan na cijelom nizu telekomunikacionih tržišta, a ako se posmatra relevantno geografsko tržište entiteta Republika Srpska, ovaj privredni subjekt ima monopolski položaj ili izrazito dominantan položaj na praktično svim telekomunikacionim tržištima, nakon akvizicija poslovnih subjekata Telrad Net, Blicnet i najave preuzimanja poslovnog subjekta Elta-Kabel;
- da također Telekom Srbija je preko povezanog lica, HD-WIN d.o.o. Beograd, prisutan u proizvodnji i emitovanju televizijskih kanala ("Arena Sport") na tržištu Bosne i Hercegovine, a nakon zaključivanja sporazuma sa RTS-om, i u distribuciji televizijskih kanala javnog medijskog servisa Republike Srbije na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- da smatraju bitnim napomenuti da je privredni subjekat HD-WIN, povezano lice Telekoma Srbija, po prijavi istoga Podnosioca već kašnjavano pred Konkurencijskim Vijećem za zloupotrebu dominantnog položaja u vezi sa emitovanjem kanala "Arena Sport" (za više detalja vidjeti rješenje broj 04-26-2-019-80-III5 od 16.02.2016. godine, koje je dostupno na službenoj stranici Konkurencijskog Vijeća: <http://bihkonk.gov.ba/datoteka/RJEŠENJE-Telemach-HD-WIN-16022016-bos.pdf>);
- da je RTS nacionalna medijska kuća u Republici Srbiji, odnosno medijski javni servis Republike Srbije, te da proizvodi i emituje različite programske sadržaje i kanale, posjeduje razgranatu mrežu dopisništava, teletext i internet izdanje, muzičku produkciju, produkciju nosača zvuka (PGP), izdavačku djelatnost, istraživačku službu i dokumentacioni centar;
- da su Zakonom o javnim medijskim servisima Republike Srbije ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 83/2014, 103/2015 i 108/2016) u članu 7. definisani javni interesi i ciljevi koje treba ostvarivati RTS, a koji između ostalog uključuju i informisanje pripadnika srpskog naroda koji živi van teritorije Republike Srbije;
- da je RTS osnovana članom 2. Zakona o javnim medijskim servisima Republike Srbije te nije upisana u privredne registre, te stoga kao dokaz pravnog subjektiviteta ovog lica Podnosilac dostavlja navedeni zakon kojim je RTS osnovan;
- da je u maju 2018. godine, RTS objavio javni poziv za podnošenje ponuda za uspostavljanje poslovne saradnje na distribuciji programa RTS, odnosno re-emitovanje programa RTS na teritoriji Srbije i u inostranstvu sopstvenim distributivnim platformama i ustupanje prava na zaključivanje komercijalnih ugovora sa drugim operatorima medijskih sadržaja;
- da je Nacrt Ugovora o prenosu prava na distribuciju programa objavljen na Internet stranici RTS-a sadrži odredbe o ekskluzivnoj distribuciji u Srbiji i inostranstvu (član 2. Nacrta Ugovora). Nacrt Ugovora predviđa da se Ugovor zaključuje u periodu od tri godine od dana obostranog potpisivanja, po sprovedenoj proceduri pred Komisijom za zaštitu konkurencije Republike Srbije (član 9. Nacrta Ugovora);
- da prema informacijama dostupnim na internet strani Vijeća, RTS i Telekom Srbija nisu podnijeli zahtev za pojedinačno izuzeće sporazuma od zabrane u Bosni i Hercegovini;
- da je dana 23.10.2018. godine, Podnosilac zahtjeva primio Ponudu poslovne saradnje za uslugu distribucije RTS kanala od Telekom Srbija koji je u Ponudi naveo da je od 1. oktobra 2018. godine postao generalni zastupnik RTS televizijskih kanala;
- da je u novembru 2018. godine, Telekom Srbija dostavio Telemach-u model ugovora uz ponudu za distribuciju RTS kanala;
- da kako je inicijalna ponuda sadržavala diskriminatorne uslove za distribuciju RTS kanala putem DTH tehnologije, Podnosilac se već Vijeću obraćao sa zahtjevom za pokretanje postupka povodom naprijed navedenih radnji Telekom Srbija i/ili RTS;
- da nakon što je Konkurencijsko vijeće pod brojem predmeta: UP-02-26-2-46/18 počelo da preliminarno ispituje njihov zahtjev za pokretanje postupka, poslovni subjekt Telekom Srbija je dana 07.01.2019. godine dostavio novu ponudu od 28.12.2018. godine, kojom je cijenu za distribuciju sadržaja putem DTH platforme izjednačio sa cijenama koje su ponudene za kablovsku i IPTV distribuciju medijskih sadržaja - kanala RTS-a;
- da vjerujući kako se radi o namjeri poslovnih subjekata Telekom Srbija i/ili RTS da svoju ponudu usklade sa Zakonom, Podnosilac je dana 19.03.2019. godine povukao svoj zahtjev, nakon čega je Konkurencijsko vijeće dana 07.05.2019. godine donijelo zaključak o obustavljanju postupka;
- da su nakon ovoga, Podnosilac zahtjeva i Telekom Srbija zaključili ugovor o distribuciji RTS kanala putem DTH platforme;
- da je u međuvremenu, dana 24.05.2019. godine, Podnosilac zahtjeva zatražio ponudu za distribuciju istih kanala putem OTT te da je poslovni subjekt Telekom Srbija dana 03.06.2019. godine poslao novu ponudu, kojom ponovo nudi diskriminatorne uslove (daleko višu cijenu) za distribuciju medijskih sadržaja - kanala RTS putem OTT platforme;

- da sve veći broj korisnika se opredjeljuje da medijske sadržaje prati preko OTT platformi, te je jasno da ta tehnologija predstavlja budućnost distribucije medijskih sadržaja;
- da je evidentno da OTT platforme već imaju značajnu ulogu na relevantnom tržištu, te da će naročito predstavljati značajan segment relevantnog tržišta u budućnosti pri čemu njihovo poslovanje i dostupnost već vrši značajan konkurentski pritisak na poslovanje konvencionalnih operatora;
- da je poslovni subjekt Telekom Srbija dostavio ponudu koja sadrži diskriminatorne uslove (znatno više cijene) za distribuciju RTS kanala OTT korisnicima u BiH u odnosu na one koji koriste druge tehnologije;
- da uzimajući u obzir značaj OTT tehnologija po uslove konkurencije na tržištu, naročito je opasan diskriminatorni tretman u pogledu novih platformi, jer povezano lice Telekom Srbija uskraćivanjem saradnje ili nepravilnim uslovima u odnosu na OTT platforme nastoji da spriječi njihov razvoj, odnosno konkurentski pritisak na poslovanje, a s obzirom da je preuzeo najveći dio kablovske infrastrukture na teritoriji Republike Srpske (imajući u vidu prethodno opisane akvizicije);
- da u dosadašnjim analizama tržišta, regulatori u regionu su konzistentno smatrali da je usluga distribucije medijskih sadržaja jedinstvena u pogledu vrste mreže preko koje se pruža, izuzimajući radiodifuziju;
- da različiti tretman OTT platforme i IPTV, kablovske i DTH platforme u pogledu komercijalnih uslova distribucije sadržaja predstavlja očiglednu diskriminaciju pružalaca usluge preko OTT platformi, bez opravdanja;
- da praksa regulatora jeste da se tržište distribucije medijskih sadržaja posmatra na tehnološki neutralnoj osnovi. Troškovi distribucije mogu biti samo manji u pogledu OTT platformi u odnosu na troškove konvencionalnih tehnologija distribucije. U pogledu tretmana OTT platforme u okviru relevantnih tržišta, regulatori u regionu (npr. Komisija za zaštitu konkurencije Republike Srbije) imaju konzistentnu i izričitu praksu kojom posmatraju navedeno tržište na tehnološki neutralnom osnovu (Rješenje broj 6/0-02-430/2018-8 pd 02.08.2018. godine - Telekom Srbija/Go4Yu II);
- da citiraju iz navedenog Rješenja: "Prvo tržište proizvoda određeno je kao maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, a Komisija je prilikom njegovog određivanja, za potrebe ispitivanja efekata prijavljene koncentracije, imala u vidu svoju dosadašnju praksu i praksu koja postoji u EU. Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije medijskih sadržaja, odnosno bez obzira na vrstu mreže preko koje se pruža ova usluga. Zato je i maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstveno i tehnološki neutralno uzimajući u obzir pružanje usluge distribucije krajnjim korisnicima, iako ciljno društvo pruža usluge distribucije medijskog sadržaja preko interneta samo putem OTT platforme. Komisija je u relevantno tržište proizvoda uključila sve usluge distribucije medijskih sadržaja na teritoriji Republike Srbije koje, nezavisno od tehnologije, operatori pružaju pretplatnicima preko elektronskih komunikacionih mreža. U Republici Srbiji, usluge distribucije se pružaju preko kablovske mreže (koaksijalne, hibridne - KDS), javne fiksne telefonske mreže (IPTV), satelitske mreže (DTH-Direct-to-Home), bežične mreže, putem DTT (zemaljski digitalni prenos, zemaljska digitalna televizija), kao i putem OTT platforme";
- da s obzirom da OTT platforma predstavlja dio tržišta, ugovorne strane su dužne da je tretiraju nediskriminatorno u odnosu na druge distributivne platforme. Pored navedenih okolnosti, priroda OTT usluge, odnosno povezani troškovi emitovanja sadržaja preko interneta u pogledu na klasičnu distribuciju medijskih sadržaja, osnovano ukazuju da naplata naknade za distribuciju u konkretnom slučaju i za konkretni programski sadržaj zaista jeste nepravilna, te da diskriminatorna struktura postojeće ponude za distribuciju predstavlja ograničavanje tržišta, tako što se onemogućava ili otežava razvoj OTT platformi koje predstavljaju alternativu povezanim licima distributera na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- da s obzirom da OTT platforma ne zavisi od infrastrukture operatora, jasno je da Telekom Srbija navedenom politikom značajno otežava razvoj alternativnih platformi, nametanjem diskriminatornih i nepravilnih uslova u odnosu na sopstvenu ponudu;
- da ponuđena cijena od (...)**¹ za distribuciju putem OTT platforme značajno je viša od cijena za distribuciju putem ostalih tehnologija od (...)** EUR, za šta nema nikakvog tehničkog ni ekonomskog opravdanja;
- da u svom dopisu od 7.8.2019. godine, Podnosilac zahtjeva je upozorio na ovu diskriminaciju, ali do danas nije primio nikakav odgovor, niti korekciju ponude za distribuciju RTS kanala u BiH putem OTT platforme, te je prinuđen pokrenuti ovaj novi postupak kako bi zaštitio svoja prava, jer je po dosadašnjoj praksi očigledno da poslovne subjekte Telekom Srbija i RTS tek prijetnja postupkom pred Konkurencijskim vijećem može motivisati na usklađivanje ponude sa Zakonom;
- da se Zahtjev podnosi zbog diskriminatornih uslova sadržanih u Ponudi, a u odnosu na vrstu platforme za distribuciju medijskih sadržaja. U Bosni i Hercegovini, prema odredbama dosadašnjih ponuda od 23.10.2018. godine i 28.12.2018. godine, za IPTV, DTH i kablovsku distribuciju, kanali RTS 1, RTS 2 i RTS 3 se emituju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (...)**, dok se za OTT kanali RTS1, RTS 2 i RTS 3 se emituju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (...)**;
- da se može uočiti, u Bosni i Hercegovini Telekom Srbija pokušava da naplaćuje znatno višu cijenu za OTT distribuciju relevantnih RTS kanala u poređenju sa DTH, IPTV i kablovskom distribucijom istih kanala, iako za to ne postoji bilo kakvo tehničko ili ekonomsko opravdanje;
- da isto tako, npr. za distribuciju istih kanala putem iste (OTT) tehnologije, Telekom Srbija i/ili RTS nude značajno nižu cijenu i u samoj Srbiji, te ne postoji nikakvo racionalno opravdanje da na teritoriji Bosne i Hercegovine zahtijeva veću cijenu od (...)** po korisniku od teritorije gdje predmetni sadržaj

¹ (...)** podaci predstavljaju poslovnu tajnu

- predstavlja javni medijski servis, izuzev evidentne radnje zloupotrebe;
- da Podnosilac zahtjeva smatra da navedena struktura ponude predstavlja ili zabranjeni restriktivni sporazum ili zloupotrebu dominantnog položaja jednog ili drugog učesnika na tržištu (RTS-a ili Telekom Srbija), u zavisnosti od toga koji od navedenih učesnika na tržištu je definisao komercijalne uslove ponude;
 - da predlažu da Konkurencijsko vijeće tokom postupka od Protivnih strana prikupi odgovarajuće informacije i dokumente kako bi se utvrdilo koja je Protivna strana formirala ovakvu nezakonitu komercijalnu ponudu;
 - da konkretno, restriktivnim sporazumom bi se kršila odredba člana. 4 stav 1. tačka b), d) i e) Zakona (ograničavanje i kontrola proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili investicija; primjena različitih uslova za poslove iste vrste sa različitim učesnicima na istom tržištu, kojima se dovode u konkurentno nepovoljniji položaj; uslovljavanje zaključenja sporazuma prihvatanjem dodatnih obaveza druge ugovorne strane, koje po svojoj prirodi ili poslovnoj svrsi nisu u vezi sa predmetom sporazuma);
 - da radnja zloupotrebe dominantnog položaja bi se ogledala u kršenju odredaba člana 10. stav 2. tačka a), b), c) i d) Zakona (neposredno ili posredno nametanje neopravdanih kupovnih ili prodajnih cijena ili drugih neopravdanih uslova poslovanja; ograničavanje tržišta ili tehničkog razvoja; primjena različitih uslova na poslove iste vrste sa drugim učesnicima na tržištu, čime se oni stavljaju u konkurentno nepovoljniji položaj; uslovljavanje zaključenja sporazuma uz prihvatanje dodatnih obaveza koje, po svojoj prirodi ili poslovnoj svrsi, nisu u vezi sa predmetom takvih sporazuma);
 - da konačno, navedena diskriminacija nije u skladu ni sa Nacrtom Ugovora. Prema članu 2. Nacrta Ugovora, RTS se obavezao da u potpunosti primjenjuje Zakon o zaštiti konkurencije Republike Srbije, kao i druge pozitivnopravne propise koji se odnose na zaštitu konkurencije, te da postupi u skladu sa odlukama nadležnih organa za zaštitu konkurencije;
 - da se distributer obavezao da će ustupati pravo na reemitovanje operatorima uvažavajući tržišne parametre na svakoj teritoriji, usklađujući ponudu i ugovorne uslove sa propisima o zaštiti konkurencije. Pri tome, distributer se izričito obavezao da neće diskriminativno tretirati pojedine operatore niti na bilo koji drugi način remetiti stabilnost tržišta, što se odnosi i na operatore OTT platformi;
 - da ne postoji opravdanje za različiti tretman OTT platforme sadržan u Ponudi od 03.06.2019. godine, u odnosu na DTH, IPTV i kablovsku platformu. Zahtijevanjem plaćanja očigledno značajno veće naknade od strane OTT platformi, Telekom Srbija, odnosno RTS, vrše očiglednu diskriminaciju OTT operatora, čime se određeni operatori dovode u povoljniji položaj na tržištu;
 - da s obzirom na prirodu OTT platforme i činjenicu da je sam Telekom Srbija (preko svojih povezanih lica - Mtel i Logosoft) prisutan na tržištu distribucije medijskih sadržaja i da ima široko rasprostranjenu pristupnu mrežu na teritoriji Republike Srpske, očigledno je da se ovakvim uslovima ograničava tržište i tehnički razvoj;
 - da također, prema članu (.)**. Imajući u vidu da se radi o vertikalnom sporazumu, ugovornim stranama je zabranjeno da dogovaraju cijene po kojima će Telekom Srbija distribuirati RTS program operaterima u BiH zato što je održavanje preprodajnih cijena strogo ograničenje (hard core restriction), koje je zabranjeno bosanskohercegovačkim propisima o zaštiti konkurencije;
 - da Podnosilac zahtjeva smatra da Konkurencijsko vijeće ima osnova da pokrene postupak ispitivanja nedozvoljenog utvrđivanja cijena u daljoj prodaji u pogledu predmetne Ponude;
 - da Podnosilac smatra da se predmetna povreda konkurencije može okarakterisati bilo kao restriktivni sporazum, bilo kao zloupotreba dominantnog položaja, u zavisnosti od toga koja je od Protivnih strana donijela odluku o spornoj komercijalnoj politici;
 - da prema članu (.)**;
 - da je jasno da je RTS upoznat sa uslovima i detaljima predmetne ponude, odnosno da ponuda najvjerovatnije ne predstavlja unilateralni akt Telekom Srbija, već da su se ugovorne strane sporazumjele o predmetnoj povredi konkurencije, odnosno međusobno usaglasile diskriminatorni koncept ponude od 03.06.2019 godine. Dakle, ugovorne strane su, kako u svojstvu neposrednih konkurenata, tako i u svojstvu učesnika aktivnih na različitom nivou tržišta, zaključile sporazum kojim se sprovode opisana ograničenja konkurencije na tržištu;
 - da međutim, imajući u vidu značaj RTS-a, kao javnog medijskog servisa Republike Srbije, odnosno njegovu must-have prirodu za operatore koji djeluju na teritoriji Republike Srpske (uključujući Podnosioca), te činjenicu da je Telekom Srbija istovremeno konkurent operatorima (uključujući Podnosioca) i isključivi distributer kanala (koji preuzima tržišnu snagu RTS-a), moglo bi se smatrati da predmetna ponuda od 03.06.2019 godine predstavlja i zloupotrebu dominantnog položaja;
 - da Podnosilac zahtjeva posebno želi da istakne neposredni ekonomski interes Telekom Srbija, kao operatora koji je vertikalno integrisan i prisutan kako u distribuciji medijskih sadržaja, tako i u proizvodnji i emitovanju televizijskih kanala, da ograniči pristup alternativnih operatora programu RTS-a, odnosno onemoguću konkurenciju u pogledu distribucije RTS kanala;
 - da relevantna tržišta na kojima se manifestuju efekti predmetne povrede konkurencije su: (a) veleprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja (tržište na kojem su aktivni RTS u proizvodnji i emitovanju kanala, odnosno Telekom Srbija u distribuciji kanala operatorima); (b) distribucija medijskih sadržaja (tržište na kojima su aktivni operatori kojima je upućena ponuda, odnosno sam Telekom Srbija u pružanju maloprodajne usluge korisnicima);
 - da veleprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja predstavlja tržište na kome se, na strani ponude, pojavljuju proizvođači/izdavači medijskih (TV) sadržaja, dok se na strani tražnje pojavljuju operatori - distributeri medijskog sadržaja, koji pravo distribucije medijskog (TV) sadržaja kupuju od proizvođača (direktno ili preko posrednika/zastupnika) i takav medijski (TV) sadržaj dalje distribuiraju, u maloprodaji, do krajnjih korisnika, posredstvom različitih distributivnih platformi. Proizvođači medijskog (TV) sadržaja - emiteri nabavljaju "sirov" medijski sadržaj, proizvodnjom sopstvenog sadržaja ili

- kupovinom prava na licenciranje specijalizovanog sadržaja, određenih filmova, sportskih i muzičkih događaja i uklapaju ovaj "sirov" sadržaj u određenu programsku šemu (kanal sa programom emitovanja). Pravo distribucije određenog kanala se potom prodaje distributerima medijskog sadržaja (operatorima), direktno ili preko zastupnika. Dalje se ti kanali zajedno sa svim drugim kanalima (terestrijalnim i kablovskim) distribuiraju do krajnjih korisnika. RTS, odnosno njegovi kanali kao takvi, imaju zadatak da informišu, obrazuju i zabave, ali predstavljaju i instituciju koja ima posebnu ulogu u društvenom, kulturnom i političkom životu Republike Srbije, ali i srpskog naroda koji živi van Srbije. U tom smislu, RTS održava vezu između građana drugih zemlja koji su srpske nacionalnosti sa Srbijom. Imajući to u vidu, jasno je da na datom tržištu ne postoji zamjenljiv proizvod, odnosno da se radi o "must have" proizvodu za operatore distribucije medijskih sadržaja u Republici Srpskoj. Takođe, treba imati u vidu i da je Telekom Srbija aktivna na srodnim tržištima putem sopstvene proizvodnje i distribucije "Arena Sport" kanala, odnosno da pored vertikalne integracije predstavlja i neposrednog konkurenta RTS-u;
- da u vezi maloprodajnog tržišta distribucije medijskih sadržaja u prošlosti, medijski sadržaji su se emitovali pretežno bežično, putem analognog zemaljskog radio prenosa. Emiteri su koristili tornjeve za emitovanje radi prenosa televizijskog i radio signala, a gledaoci su preko antena primali signal. Vremenom, razvoj tehnologije i infrastrukture je omogućio upotrebu analogne kablovske mreže (koaksijalni kablovi), kojima je bilo moguće dostaviti signal direktno do domaćinstva. Dodatno, satelitski prenos je omogućio da se medijski signal prenese preko velikih razdaljina. Sa razvojem digitalnih tehnologija, širenjem dostupnog protoka i trendom konvergencije u telekomunikacijama (mogućnost korištenja različitih tehnologija za suštinski iste ciljeve - slanje elektronske digitalne informacije od tačke A do tačke B i natrag), medijski sadržaj je sada moguće dostaviti pretplatnicima koristeći širok spektar različitih digitalnih tehnologija, uključujući zemaljski prenos (imajući u vidu i digitalni oblik, DTT), CATV - kablovsku infrastrukturu, IPTV (Internet protocol Television), MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), satelitski prenos DTH (Direct-to-Home) ili OTT (over the top) platforme. U Republici Srpskoj, Telekom Srbija je aktivan na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja putem DTH i IPTV platforme, dok Podnosilac zahtjeva usluge na ovoj teritoriji pruža usluge isključivo putem DTH i OTT platforme. Efekti Ponude će se direktno odraziti na maloprodajnom nivou tržišta, s obzirom da uvođenje više naknade za emitovanje RTS-a na OTT platformi može dovesti do (a) povećanja troškova, pa potencijalno i cijena za korisnike OTT platformi; ili (b) isključenja RTS paketa iz ponude OTT platformi. Efekti Ponude u pogledu utvrđivanja cijena u daljoj prodaji evidentni su sami po sebi;
 - da imajući u vidu karakteristike relevantnih usluga i predmet poslovne saradnje između Telekom Srbija i RTS-a, zakonski definisanu obavezu RTS-a da informiše pripadnike srpskog naroda van Srbije (uključujući Srbe u Republici Srpskoj), odnosno činjenicu da po opštepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledaoce niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, Podnosilac zahtjeva predlaže da Konkurencijsko vijeće relevantna geografska tržišta definiše kao teritoriju entiteta Republika Srpska;
 - da kako je ranije i naveo, predmetna povreda se može okarakterisati kao restriktivan sporazum ili kao zloupotreba dominantnog položaja, u zavisnosti od toga da li je komercijalna ponuda koja je Podnosiocu zahtjeva dostavljena od poslovnog subjekta Telekom Srbija kreirana samostalno ili predstavlja usaglašenu komercijalnu odluku ovog poslovnog subjekta i RTS;
 - da premda iz navedenih činjenica proizilazi najvjerovatnije da su se ugovorne strane sporazumjele o predmetnoj povredi konkurencije, odnosno međusobno usaglasile diskriminatorski koncept Ponude, Podnosilac nema način da sazna kako je formirana ponuda protivnih strana (koja je od strana odgovorna za utvrđivanje komercijalnih uslova ponude), te da predlaže da Konkurencijsko vijeće utvrdi ove činjenice kroz upite protivnim stranama;
 - da je iz navedenih razloga prisiljen da označi oba navedena osnova, a zadržava pravo da u nastavku postupka (u zavisnosti od izjašnjenja RTS i Telekom Srbija, te dokaza koje Konkurencijsko vijeće prikupi i dostavi Podnosiocu zahtjeva), eventualno precizira zahtjev u odnosu na samo jedan od navedenih osnova;
 - da ukoliko Konkurencijsko vijeće utvrdi da su poslovni subjekti Telekom Srbija i RTS zajednički utvrdili i Podnosiocu ponudili komercijalnu ponudu za distribuciju kanala RTS u BiH, to bi značilo da su ova dva poslovna subjekta nedozvoljeno dogovarali cijene u daljoj prodaji u pogledu Ponude Podnosiocu, što predstavlja zabranjeni sporazum poslovnih subjekata Telekom Srbija i RTS, kojim se direktno ili indirektno utvrđuju cijene odnosno drugi trgovinski uslovi, ograničava i kontroliše tržište, tehnički razvoj, narušava tržišnu konkurenciju na osnovu izvora snadbijevanja, te zaključuje sporazum kojim se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma, što predstavlja radnje povrede Zakona u odnosu na odredbe člana 4. stav 1. tačka a), b), c) i e) Zakona;
 - da takođe, sporazum navedenih poslovnih subjekata o zajedničkom formisanju cijene, predstavlja i "primjenu različitih uslova za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju" iz člana 4. stav 1. tačka d) Zakona o konkurenciji, obzirom da je cijena za OTT tehnologiju viša u odnosu na uporedive tehnologije koje koriste ostali operateri u BiH;
 - da Podnosilac zahtjeva skreće pažnju na brojnu praksu Konkurencijskog vijeća u pogledu utvrđivanja sličnih (ili čak manje očiglednih) radnji kao narušavanja konkurencije iz ove odredbe (npr. Sport Klub, Arena Sport, AMUS, itd);
 - da prema tome, kada je u pitanju zaključenje zabranjenog sporazuma, ukoliko bi Konkurencijsko vijeće utvrdilo da je komercijalna politika za distribuciju kanala RTS predstavljala usaglašen prijedlog poslovnih subjekata Telekom Srbija i RTS, kao nezavisnih poslovnih subjekata, Podnosilac smatra da bi postojao zabranjeni sporazum iz člana 4. stav 1.

- тачка а), б), с), д) и е) Закона. те је овакав споразум наведених пословних субјеката ништан у складу са чланом 4. став 2. Закона;
- да уколико би Конкуренцијско вјеће утврдило да је наведена понуда била формирана самостално од било којег од ова два пословна субјекта, Подносилац сматра да би се такве радње могле сматрати злоупотребом доминантног положаја, а имајући у виду да оба пословна субјекта имају доминантан положај (као што је детаљно образложено у Захтјеву) и то RTS на veleprodajnom тржишту дистрибуције канала RTS у Републици Српској, а Telekom Србија на maloprodajnom тржишту дистрибуције канала RTS у Републици Српској;
 - да уколико Telekom Србија није учествовао у формирању цијена, него је само проводио комерцијалну политику RTS-а и на maloprodajnom nivou тржишта, то би значило да радње злоупотребе врши RTS, посредством Telekom Србија као свог агента (видјети одлуке Конкуренцијског вјећа у предметима Sport Klub i Arena Sport). Пословна страна која је донијела одлуку о спornoј комерцијалној политици и различитом третману OTT платформе у односу на DTH, IPTV и кабловску платформу, овим радњима чини повреду наметанјем нелојалних куповних и продајних цијена и других трговинских услова, којима ограничава конкуренцију, ограничава тржиште и технички развој на штету потрошача, примјенjuje различите услове за сличну врсту послова са осталим странама, те закључује споразум којим се друга страна условљува да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у веzi с предметом споразума. Наведене радње представљају повреде Закона у односу на одредбе члана 10. став 2. тачка а), б), с) и д) Закона.

На основу горе наведеног, Конкуренцијско вјеће је оцијенило да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без провођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 60. (шездесетој) сједници одржаној дана 10.10. 2019. године донијело Закључак о покретању поступка број UP-02-26-3-024-6/19 (у даљем тексту: Закључак).

Конкуренцијско вјеће је доставило Закључак Подносиоцу захтјева, актом број UP-02-26-3-024-10/19 дана 10.10.2019. године.

Конкуренцијско вјеће, у складу са чланом 33. став (1) Закона, је доставило дана 10.10.2019. године Захтјев и Закључак на одговор противним странама у поступку: Telekomу Србије актом број UP-02-26-3-024-12/19 и RTS-у актом број UP-02-26-3-024-11/19.

Привредни субјекат Telekom Србије се дана 28.10.2019. године обратио Конкуренцијском вјећу за одобравање додатног рока, актом запримљеним под бројем UP-02-26-3-024-15/19 (e-mailом послати дана 25.10.2019. године - запримљен под бројем UP-02-26-3-024-14/19).

Конкуренцијско вјеће је актом број UP-02-26-3-024-16/19 од дана 29.10.2019. године одобрило проужење рока за доставу одговора, те је Telekom Србије у одобреном року доставило одговор на Захтјев и Закључак Конкуренцијском вјећу, у смислу члана 33. став (3) Закона, поднеском запримљеним путем e-mailа дана 02.12.2019. године под бројем UP-02-26-3-024-20/19 и UP-02-26-3-024-21/19 (путем службене поште исти акти су запримљени дана 16.12.2019. године под бројевима: UP-02-26-3-024-25/19 и UP-02-26-3-024-26/19).

Конкуренцијско вјеће се актом број UP-02-26-3-024-22/19 дана 05.12.2019. године обратило Telekomу Србије да доставе информацију да ли дијелове одговора које су означили као пословном тајном, могу се доставити привредном субјекту

Telemach на увид и очитовање, те је привредни субјекат Telekom Србије актом запримљеним путем e-mailа под бројем UP-02-26-3-024-26/19 дана 17.12.2019. године (путем службене поште исти акт је запримљен дана 06.01.2020. године под бројем UP-02-26-3-024-28/19) доставио одговор да подаци садржани у параграфима 89. и 92. Изјашњења остану пословна тајна у складу са одредбом члана 38. Закона.

Telekom Србије у достављеном одговору наводи следеће:

- да у Захтјеву је наведено да је у конкретном случају, повреда конкуренције последица злоупотребе доминантног положаја или закључења забранjenог споразума;
- да наводна радња повреде састоји се у понуди дискриминишућих услова за дистрибуцију RTS канала на тржишту дистрибуције медијских (TV) садржала на територији ентитета Република Српска. За наводну повреду конкуренције је, према Подносиоцу захтјева, одговорно или привредно друштво Telekom или Јавна медијска установа Радио-телевизија Србије ("RTS");
- да резимирају следеће: Telemach злоупотребује доминантан положај на тржишту дистрибуције медијског садржаја путем своје OTT платформе, тако што директно намеће нелојалне цијене крајњим корисницима, чиме ограничава конкуренцију на тржишту;
- да Telemach злоупотребује процесна овлашћења, имајући у виду законску обавезу Вјећа да покрене поступак испитивања потенцијалне повреде конкуренције након добијања комплетног и уредног захтјева, на следећи начин:
 - EON TV пакет који је доступан у Србији може се гледати у БиХ простим прикључивањем на интернет;
 - EON TV пакет се такође у БиХ може гледати преко VPN-а, чија употреба у БиХ је дозвољена;
- да специфичност OTT услуге - наведене услуге не представљају услуге електронских комуникација већ, по својим карактеристикама, представљају дистрибуцију медијског садржаја која се не врши у континуитету, односно представљају video-on-demand. Наведена услуга сматра се услугом информационог друштва;
- да релевантно тржиште производа - имајући у виду специфичности OTT услуга, као и праксу Европске комисије ("ЕК"), Подносилац изјашњења сматра да релевантно тржиште производа мора бити дефинисано као тржиште дистрибуције медијског садржаја путем OTT платформе;
- да релевантно географско тржиште:
 - регионално (БиХ, Србија, Црна Гора, Хрватска и Sjeverna Makedonija), тако да исто обухвата језички хомогене области;
 - алтернативно, имајући у виду дискреционо право Вјећа да релевантно географско тржиште одреди уže, исто једино може бити одређено као територија БиХ;
 - да међутим, будући да су удјели Telekomа и RTS-а на релевантном тржишту производа занемарљиви како на територији БиХ, тако и у региону, питање релевантног географског тржишта може остати отворено.
- да удјело Telekomа на релевантном тржишту БиХ износи (...)**%, док је удјело на регионалном тржишту знатно нижи;
- да удјело RTS-а у Републици Српској је (...)**%. С обзиром на овако низак удјело RTS-а на територији ужој од БиХ, недвосмислено се може закључити (i) да је удјело RTS на територији БиХ знатно мањи, (ii) те да је

- udio RTS na višestruko širem regionalnom području nesumnjivo zanemarljiv.
- da zloupotreba dominantnog položaja - budući da Telekom ima zanemarljiv tržišni udio od svega (..)**% u BiH, a još niži regionalno, jasno je da isti nikako ne može imati dominantan položaj, koji bi mogao zloupotrijebiti;
 - da restriktivni sporazum usljed zanemarljivih tržišnih udjela Telekoma i RTS-a, ugovor zaključen između njih predstavlja sporazum male vrijednosti i kao takav ne podliježe prijavi Vijeću.
 - da u okviru distribucije medijskog sadržaja postoji značajna razlika između pravnih režima koji regulišu djelatnost distribucije usluga medijskih sadržaja putem: (i) elektronskih komunikacionih usluga i (ii) režima pružanja usluga informacionog društva,
 - da elektronske komunikacione usluge pružaju se na jedan od sljedećih načina: KDS usluge (kablovski distribucionni sistem) - kablovski internet omogućava povezivanje na internet korišćenjem kablovske mreže, kojom se distribuira i televizijski program; DTT usluge (engl. Digital terrestrial television/digitalna zemaljska televizija) -tehnologija za zemaljsku televiziju u kojoj kopnene televizijske stanice emituju televizijski sadržaj radio talasima ka uređajima u kućama potrošača, u digitalnom formatu; DTH usluga (engl. Direct-to-Home /kablovsko - satelitski sistem prenosa TV kanala) - metoda prijema satelitske televizije pomoću signala koji se prenose sa satelita za direktno emitovanje; IPTV usluga (engl. Internet Protocol television/internet protokol televizija) - može se smatrati hibridom, jer se nalazi između distributera OTT sadržaja i distributera kablovske televizije. Ovo je u osnovi formalno strukturisana usluga na digitalnoj televiziji zasnovana na pretplati, a dostupna je potrošačima samo putem zatvorene internet mreže određenog provajdera (engl. Internet Service Provider ili ISP);
 - da sa druge strane, OTT usluge (engl. Over the top) podrazumjevaju distribuciju medijskog sadržaja putem otvorene, javne internet mreže. Medijski sadržaj se gledaocima direktno distribuira kao samostalan proizvod, te se OTT podvodi pod režim pružanja usluga informacionog društva;
 - da dodatno, razlike između elektronskih komunikacionih usluga i OTT usluga su izražene i sa aspekta krajnjih korisnika. Tako, na primjer, distributer medijskog sadržaja putem usluga informacionog društva (OTT usluge), koji ne uključuje određeni TV program u svoju ponudu ne onemogućava korisnika na određenom području da prati taj program, jer njegova platforma nije tehnički ograničena samo na to područje, već taj TV program može biti dostupan korisnicima preko bilo koje druge platforme koja vrši distribuciju medijskog sadržaja putem usluga informacionog društva. Navedeno nije slučaj sa uslugama elektronskih komunikacija;
 - da OTT predstavlja generični pojam za pružanje usluga putem otvorenog, javnog interneta, tako što pružalac usluge koristi postojeći pristup internetu da bi svojim korisnicima podijelio medijske sadržaje. Dakle, medijski sadržaj se distribuira korisnicima direktno putem otvorene internet mreže, potpuno zaobilazeći telekomunikacije, višekanalnu televiziju i potpuno nezavisno od postojanja bilo kakve infrastrukture;
 - da naime, glavne karakteristike OTT usluge, koje istovremeno predstavljaju i prednost za korisnike, su sljedeće činjenice: (i) da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima samo pristup redovnom, javnom internetu, kao i da (ii) korisnik može da upravlja medijskim sadržajem, odnosno, korisnik bira sadržaj kojem će da pristupi, kao i kad će mu pristupiti, te može "vratiti" određeni program;
 - da budući da OTT ne predstavlja uslugu elektronskih komunikacija potrebno je precizno definisati šta navedena usluga predstavlja. U tom smislu, bitno je imati u vidu da se OTT, po svojim karakteristikama, može smatrati uslugom informacionog društva;
 - da naime, Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu (ZEPPP) u članu 3. stav 1. tačka (h) definiše uslugu informacionog društva na sljedeći način: "usluga informacionog društva; usluga koja se uobičajeno obavlja za naknadu, na daljinu, elektronskim sredstvima, i na pojedinačni zahtjev korisnika, a naročito: on-line prodaja roba i usluga, on-line nuđenje informacija, on-line reklamiranje, elektronski pretraživači i mogućnosti traženja podataka, kao i usluge kojima se prenose informacije putem elektronske mreže i omogućava pristup takvoj mreži, ili čuvaju informacije korisnika,;"
 - da pružanje navedenih usluga je slobodno i ne podliježe režimu odobrenja, a kako je propisano u članu 14. stav 1. ZEPPP: "Za preduzimanje i pružanje usluga davaocu usluga nije potrebna posebna službena dozvola, saalasnost, odobrenje ili koncesija, ili zadovoljavanje drugih zahtjeva jednakog pravnog djelovanja".
 - da dakle, pružaocu usluge OTT nije potrebna nikakva dozvola niti odobrenje za preduzimanje takve usluge, odnosno ista ne podliježe obavezni ispunjenja posebnih regulatornih uslova;
 - da dodatno, bitno je istaći da je u Izvještaju o napretku BiH za 2019. godinu eksplicitno potvrđeno da je ZEPPP usklađen sa relevantnim evropskim propisima:"[...] Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu (zakon o elektronskoj trgovini) na državnom nivou, [...] u velikoj mjeri usklađen sa Direktivom o elektronskoj trgovini.;"
 - da Direktiva o elektronskoj trgovini, na koju Izvještaj o napretku upućuje, kao i njene izmjene i dopune, jasno definišu usluge informacionog društva kako slijedi:"distribucija medijskog sadržaja u smislu Direktive EEC/89/552 putem televizije i radija ne predstavljaju uslugu od informacionog društva, budući da nisu pružene na pojedinačni zahtjev; s druge strane; usluge koje se pružaju od jedne do druge tačke (engl. point to point), kao što su usluge na zahtjev (engl. video-on-demand) ili komunikacione usluge putem elektronske mejl komunikacije, predstavljaju usluge informacionog društva";
 - da takođe, Direktiva o uslugama informacionog društva u članu 1 (b) precizira pojam usluge informacionog društva, te ih definiše na sljedeći način:"usluga podrazumjeva bilo koju uslugu informacionog društva, tj. svaku uslugu koja se obično pruža za naknadu, na daljinu, elektronskim putem i na pojedinačan zahtjev primaoca usluga";
 - da Direktiva o distribuciji medijskih sadržaja, koja je potom izmijenjena i dopunjena, u članu 1. (g) precizno definiše video-on-demand usluge, kako slijedi:"audio

- vizuelne medijske usluge na zahtjev [engl. video-on-demand] (odnosno audio vizuelne medijske usluge koje se ne pružaju u kontinuitetu) predstavljaju audio vizuelne medijske usluge pružaoca za gledanje programa na pojedinačni zahtjev, u trenutku koji je korisnik sam odabrao, na osnovu kataloga programa koji su ponuđeni od strane pružaoca usluge";
- da dakle, OTT usluga: (i) omogućava korisniku pristup audio vizuelnim medijskim uslugama, (ii) na njegov zahtjev (ili) u trenutku koji je sam odabrao, te program ne mora gledati u kontinuitetu, već istim može upravljati, shodno svojim preferencijama. Dakle, u skladu sa navedenim OTT usluge predstavljaju audio vizuelne medijske usluge na zahtjev (engl. video-on-demand);
 - da je dakle jasno da se ova usluga značajno razlikuje od "klasične" distribucije medijskog sadržaja, koja podrazumjeva praćenje programa kontinuirano, bez izmjena, montaže i prekida, odnosno, bez mogućnosti prilagođavanja istog sopstvenim potrebama;
 - da OTT, kao video-on-demand usluga, predstavlja izuzetno dinamičan i sve prisutniji oblik distribucije medijskog sadržaja, čiji broj korisnika ubrzano raste, budući da krajnji korisnik može, na zahtjev, da: (i) odabere i pogleda video sadržaj (ii) kontroliše vremenski redoslijed u kojem se video sadržaj gleda;
 - da shodno tome, jasno je da distribucija medijskog sadržaja putem OTT-a danas postaje sve zastupljenija, te su samo neki od najvećih učesnika na tržištu Netflix. Amazon Prime Video. HBO GO. HBO Now. HBO Max. Hulu. YouTube TV. YouTube Premium. Disnev+. Apple TV+. Crunchyroll. DC Universe. FunimationNow. Google Play Movies & TV. PlayStation Vue. Pluto TV. Sling TV. VRV. NetTV Plus. BritBox, SKY On Demand. Chili. Mediaset Premium. Videoland. Ziggo GO. NPO Start. RTL XL, Showmax. iflix. lovn. Oovala. Now TV. SPM Plus i dr;
 - da kako bi se nadmetali sa dominantnim igračima na ovom polju, poput gore navedenih, neki emiteri, kao što su ProSiebenSat.1 i RTL, su 2018. godine počeli planiranje svojih OTT platformi, te je očigledno da tamo gdje je nekada dominirala "tradicionalna" (free-to-air, kablovska, satelitska) televizija, danas je vidljiv rast različitih vrsta video-on-demand usluga;
 - da specifičnost OTT usluga je prepoznata i od strane Evropskog regulatora za elektronske komunikacije ("BEREC"), koji je u svom izvještaju naveo da regulativa EU do sada nije precizirala šta bi bio jasan pokazatelj da određene vrste usluga potpadaju pod definiciju usluga elektronskih komunikacija (npr. KDS, DTT, DTH i IPTV), te je tačno određenje ostavljeno nacionalnim regulatornim tijelima. Međutim, BEREC je napravio razliku između regulatornog tretmana usluga elektronskih komunikacija i OTT usluga;
 - da u tom smislu, BEREC je definisao OTT kao usluge koje obuhvataju distribuciju sadržaja i aplikacija preko interneta, sadržaja koji se nalazi na internetu, pretraživače, hosting usluge, e-mail usluge, instant poruke, video i multimedijalni sadržaji, itd;
 - da takođe, precizirao je da se OTT odnosi na sadržaj koji obično dolazi od trećeg lica (OTT distributera), a ne od strane pružaoca usluge interneta sa kojim je zaključen ugovor (MP -Internet access provider, tj. ISP - Internet Service Provider.). Naime, radi boljeg razumjevanja, bitno je ukazati da je u slučaju pružanja usluge putem IPTV, isto lice distributer medijskog sadržaja i pružalac usluge interneta;
 - da dalje, BEREC je izvršio dodatnu segmentaciju OTT usluga, kako slijedi:
 - (1) OTT-0: OTT usluga koja se u suštini kvalifikuje kao usluga elektronskih komunikacija, tj. ne razlikuje se od istih, te se u ovoj klasifikaciji nalaze iz razloga uporedivosti;
 - (2) OTT-1: OTT usluga koja se ne kvalifikuje kao usluga elektronskih komunikacija, ali potencijalno konkuriše uslugama elektronskih komunikacija;
 - (3) OTT-2: ostale OTT usluge - poput usluga "elektronske trgovine, streaming videa i muzike."
 - da BEREC baza podataka pokazuje da većina nacionalnih regulatornih tijela nema nadležnost da zahtjeva podatke od OTT-1 i OTT-2 pružaoca usluga, kao što je to slučaj i sa nacionalnim regulatornim tijelom BiH, odnosno Regulatorom agencijom za komunikacije ("RAK");
 - da prema informacijama koje posjedujemo, RAK nije nadležan za sprovođenje ZEPPP koji uređuje ovu vrstu usluga, niti u svojim godišnjim izvještajima objavljuje podatke o zastupljenosti ove vrste distribucije na tržištu u BiH, iz čega mogu zaključiti da OTT usluge RAK ne smatra uslugama elektronskih komunikacija;
 - da naime, navedeno proizlazi i iz dokaza koji ovim putem dostavljamo Vijeću, a gdje se jasno navodi da "pružanje OTT usluga ne spada u nadležnost Regulatorne agencije za komunikacije" i da "pružanje OTT usluga nije regulisano pravilima Agencije, tako da za ovu vrstu djelatnosti nije potrebna dozvola ili saglasnost Agencije"; (dokaz: E-mail višeg stručnog saradnika za odnose sa javnošću Regulatorne agencije za komunikacije);
 - da BEREC dodaje da su OTT-2 usluge definisane kao usluge pružene preko interneta ali koje ne konkurišu uslugama elektronskih komunikacija. Ove usluge su obuhvaćene pravnim okvirima, te moraju da budu u skladu ostalim propisima, prije svega za regulativom koja uređuje usluge informacionog društva, propisima o zaštiti podataka i propisima o zaštiti konkurencije;
 - da dodatno, EK je 2018. godine objavila smjernice za analizu tržišta i procjenu značajne tržišne moći prema regulatornom okviru EU za elektronske komunikacione mreže i usluge, u kojima navodi da su se OTT usluge, kao i drugi načini komunikacije preko interneta, pojavili kao potencijalni konkurent postojećim maloprodajnim komunikacionim uslugama. EK dodaje da je na nacionalnim regulatornim tijelima da procjene da li će ove usluge predstavljati supstitut tradicionalnim telekomunikacionim uslugama;
 - da u cilju boljeg razumjevanja specifičnosti OTT distribucije, treba imati u vidu da je Evropska audiovizuelna observatorija, kao tijelo osnovano od strane Konkurencijsko vijeća Evrope, nadležno za pregled, između ostalog, on-demand usluga, u svojoj publikaciji IRIS Plus 2016-3 navela da se prihodi na on-demand tržištu najviše uvećavaju. Predviđa se da će globalni prihodi od SVOD (subscription on-demand - kao jedna od vrsta video-on-demand usluga) usluga biti duplirani, sa 14,6 milijardi dolara 2016. godine, na 34,6 milijardi dolara 2021. godine, prema Juniper Research". S druge strane, samo u Zapadnoj Evropi,

- SVOD usluge su 2016. godine porasle sa jedne na tri milijarde dolara, te HIS Markit predviđa da će dostići 5,2 milijarde dolara 2020. godine. On-demand audiovizuelne usluge su postavljene tako da postanu glavni element međunarodnog tržišta audiovizuelnih sadržaja narednih godina. Dakle, iz navedenog nedvosmisleno sledi da on-demand audiovizuelne medijske usluge imaju potencijala da zamjene televizijsko emitovanje;
- da dalje, u pogledu tržišta BiH, bitno je istaći da postoje mogućnost korišćenja sljedećih OTT usluga:
 - U BiH trenutno je dozvoljen streaming preko OTT platformi koji vrše sljedeći veliki distributeri: Netflix, Amazon Prime Video, HBO GO i EON TV;
 - da pored ovih distributera sadržaja preko interneta, korisnicima u BiH dostupne su i sve ostale OTT streaming platforme. Ove platforme dostupne su koristeći VPN (engl: Virtual Private Network) metode kojima se štiti IP (engl: Internet Protocol address) adresa korisnika, omogućavajući mu korišćenje bilo koje OTT platforme, bilo gdje u svijetu. U ovom slučaju radi se o nezakonitom korišćenju OTT sadržaja, te ne postoje zvanični podaci o broju ovih korisnika. Ovakvo nezakonito korišćenje OTT sadržaja prisutno je u velikoj mjeri, međutim njihovo (ne)zakonito korišćenje nije detaljno regulisano niti sankcionisano u BiH, te ne postoji evidencija o udjelima tih učesnika na tržištu čiji se sadržaj nezakonito koristi, ali nesumnjivo se radi o udjelima koji su visoki. Takođe, ako uzmemo u obzir i zabranu neopravdanih geografskih restrikcija (engl: geo-blocking) uvedenu od strane Evropskog parlamenta, a koja se primjenjuje od 3. decembra 2018. godine, očigledna je velika dostupnost sadržaja distribuiranog putem OTT tehnologije.
 - da iz Priloga 2 se jasno vidi (i) velika razlika između cijena koje su odredili konkurenti Telemach-a i cijene koju je odredio Telemach za distribuciju preko svojih OTT platformi, odnosno EON TV-a i NetTV Plus, (ii) prosječna cijena VPN-a uzimajući u obzir cijene najvećih distributera VPN-a na globalnom tržištu. Na osnovu predstavljenog, nedvosmisleno se može zaključiti da iako neke od gore pomenutih OTT platformi nisu dostupne na teritoriji BiH korisnik koji se nalazi na toj teritoriji ima mogućnost gledanja svake od gore navedenih OTT platformi;
 - da naime, da bi korisnik mogao da pristupi bilo kojoj od njih neophodno je da (i) obezbijedi jedan od VPN paketa usluga i (ii) se pretplati na neku OTT platformu. Ukoliko uzmemo u obzir gore navedene cijene ovih usluga, nesumnjivo se može zaključiti da i pored korišćenja i jedne i druge usluge, cijena koju korisnik plaća i dalje je višestruko niža od cijene koju nudi Telemach samo za streaming preko jedne od svojih OTT platformi;
 - da imajući u vidu to da najveći učesnici na globalnom tržištu distribucije medijskog sadržaja preko OTT platformi određuju svoje cijene znatno niže od cijena koje je odredio Telemach kao dominantan učesnik na regionalnom tržištu, očigledno je da Telemach vrši zloupotrebu svog dominantnog položaja;
 - da u tom smislu, bitno je imati u vidu da Telemach, povezano lice United Group, zajedno sa njim, kao jedinstveni učesnik na tržištu: (i) predstavlja vodećeg pružaoca usluga medijskog sadržaja u jugoistočnoj Evropi, (ii) sa najvećom pokrivenošću u šest država, među kojima je i BiH, (iii) sa preko 3,74 miliona korisnika;
 - da shodno svemu napred navedenom, jasno slijedi da OTT usluga predstavlja; (i) uslugu informacionog društva, kako u skladu sa nacionalnim, tako i u skladu sa propisima EU i stoga (ii) specifičan vid distribucije medijskog sadržaja, na kojem Telekom nije aktivan, za razliku od Podnosioca zahtjeva, koji je dominantan učesnik na navedenom tržištu;
 - da prilikom definisanja relevantnog tržišta, bitno je imati u vidu ne samo propise BiH, već i pravne tekovine EU (engl. EU aquis), Naime, napominju da je BiH ratifikovala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane ("SSP"), koji ima jaču pravnu snagu od zakona, te isti predstavlja osnov za uvođenje prava Evropske unije kao izvora prava u oblasti zaštite konkurencije;
 - da dakle, Vijeće ima međunarodnu obavezu da primjenjuje propise EU i instrumente tumačenja prava EU, a u skladu sa čl. 71 SSP, budući da je izričito propisano da: "Svaka praksa suprotna ovom članu ocjenjivat će se na osnovu kriterija koji proizilaze iz primjene konkurencijskih pravila važećih u Zajednici, posebno čl. 81., 82., 86. i 87. Ugovora o EZ i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice";
 - da dodatno, članom 43. stav 7. Zakona propisano je da će se: "Konkurencijsko vijeće radi ocjene datog slučaja, koristiti sudskom praksom Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije";
 - da je konačno, navedena obaveza potvrđena i od strane samog Vijeća, koje u svojim zvaničnim dokumentima i praksi, citira, izrađuje propise i poziva se na pravo i praksu Evropske unije;
 - da dakle, iz navedenog jasno slijedi da je u skladu sa navedenim odredbama SSP i ZoK Vijeće u obavezi da pored propisa BiH, primjeni instrument tumačenja Evropske unije, odnosno pravne tekovine EU, koje uključuju propise i praksu institucija EU;
 - da Podnosilac zahtjeva kao relevantno tržište na kojem se manifestuju efekti navodne povrede konkurencije navodi tržište distribucije medijskog sadržaja;
 - da u pogledu određenja tržišta proizvoda na kome nastaju efekti navodne povrede konkurencije, član 3. stav 2. ZoK reguliše na sljedeći način: "Relevantno tržište proizvoda i/ili obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenljivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu naročito njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajnu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene";
 - da dodatno, članom 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta na isti način se definiše relevantno tržište proizvoda, dok je članom 8. zamjenjivi proizvod određen na sljedeći način: "Zamjenjivi proizvod (supstitut) je proizvod koji s obzirom na svoje karakteristike, cijenu, najmenu i navike potrošača, odnosno kupca može zamijeniti drugi (relevantni) proizvod i na taj način zadovoljiti istu potrebu potrošača, odnosno kupca.";

- da u skladu sa prethodno navedenim, proizilazi da OTT usluge, kao usluge informacionog društva i usluge elektronskih komunikacija ne predstavljaju zamjenjive proizvode, uzimajući u obzir specifičnosti OTT koje je Podnosilac izjašnjenja prethodno detaljno obrazložio. Konkretno, za razliku od usluga elektronskih komunikacija, OTT usluge (i) ne zahtijevaju postojanje bilo kakve infrastrukture, (ii) pružaju se putem otvorene internet mreže, (iii) omogućavaju korisniku da upravlja medijskim sadržajem kojim se na ovaj način prenosi;
- da suprotno tome, bitno je istaći da: (i) elektronske komunikacione usluge poput KDS, DTT i DTH, zahtijevaju postojanje određene infrastrukture za distribuciju medijskog sadržaja, dok (ii) IPTV zahtjeva postojanje zatvorene internet mreže pružaoca usluge distribucije medijskog sadržaja;
- da dodatno, pružaoci elektronskih komunikacionih usluga su u obavezi da prethodno pribave određenu vrstu odobrenja RAK-a. U tom smislu, RAK u svojim godišnjim izvještajima jedino pruža podatke o zastupljenosti usluga elektronskih komunikacija na relevantnom tržištu;
- da prethodno je potvrđeno činjenicom da RAK nema podataka o broju korisnika OTT usluga, kao ni o udjelu OTT usluga na tržištu distribucije medijskih sadržaja. Tako je u godišnjem izvještaju RAK-a za 2018. godinu navedeno da pružaoci usluga putem kablovske mreže i satelita zauzimaju 82% tržišta distribucije medijskih sadržaja, dok pružaoci usluga putem IPTV platforme (među njima i oni koji usluge pružaju putem IPTV mreže i preko satelita) imaju udio od 12%, u potpunosti izostavljajući OTT usluge;
- da na kraju, naglašavamo da je Podnosilac zahtjeva, kao jedinstveni učesnik na tržištu sa United Group, potpuno kontradiktorno stavu iznesenom u Zahtjevu o distribuciji medijskog sadržaja kao jedinstvenom tržištu proizvoda, u sopstvenom postupku pred EK, istakao da se navedeno tržište, razlikuje od tržišta distribucije medijskog sadržaja koji se vrši u kontinuitetu (engl. linear) i onih koje se ne vrše u kontinuitetu (engl. non-linear). U istom postupku EK je krajem 2018. godine utvrdila da, relevantno geografsko tržište kao teritoriju koja obuhvata jezički homogeno područje, odnosno BiH, Hrvatsku, Severnu Makedoniju, Crnu Goru, Srbiju i deo Slovenije;
- da stoga, jasno je da je i sam Podnosilac zahtjeva izričito priznao postojanje specifičnosti distribucije sadržaja prenosom koji se ne vrši u kontinuitetu (engl. non-linear). a u koji spada i video-on-demand odnosno OTT.;
- da sve naprijed navedeno, potvrđeno je u praksi EK koja je tržište distribucije medijskog sadržaja dodatno segmentirala. Naime, EK je u više navrata odredila relevantno tržište proizvoda kao tržište distribucije medijskog sadržaja prenosom koji se ne vrši u kontinuitetu (engl. non-linear) a u koji spada i video-on-demand;
- da takođe, jasno su navedene značajne razlike, i to u pogledu potražnje, važećeg zakonodavstva i cijena, između ove vrste distribucije medijskog sadržaja i klasične (engl. linear) distribucije, odnosno one koja se emituje u kontinuitetu (engl. non-linear);
- da s obzirom na to da je jedna od glavnih karakteristika OTT usluga ta da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima samo pristup internetu, svaki korisnik koji ima pristup internetu može vršiti OTT streaming, što znači da je svaki korisnik interneta potencijalni korisnik OTT usluge;
- da imajući u vidu sve navedeno, relevantno tržište proizvoda je u ovom konkretnom slučaju, tržište distribucije medijskog sadržaja putem OTT platformi;
- da Podnosilac zahtjeva je predložio da se kao relevantno geografsko tržište odredi teritorija entiteta Republika Srpska;
- da sa druge strane, Telekom smatra da, u skladu sa praksom EK, relevantno geografsko tržište treba odrediti regionalno, i to tako da obuhvata skoro cijelu teritoriju bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("SFRJ") - Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvatske i Crne Gore, koje predstavljaju jezički homogeno područje;
- da naime, pitanje relevantnog geografskog tržišta je u pravu EU uređeno Regulativom EK o koncentracijama (engl. EC Merger Regulation). Ova regulativa određuje relevantno geografsko tržište kao područje na kojem privredna društva učestvuju u ponudi i potražnji proizvoda i usluga, te na kojem su uslovi konkurencije dovoljno homogeni tako da se mogu razlikovati od susjednih oblasti, jer su uslovi konkurencije u tim oblastima znatno drugačiji;
- da dalja tumačenja odredbi pomenute Regulative pruža praksa EK. U više navrata EK je odredila relevantno geografsko tržište distribucije medijskog sadržaja putem OTT platformi primjenom kriterijuma nepostojanja jezičkih barijera. Naime, EK je uzimala u obzir različitost regulatornih režima, jezičke barijere, kulturne i druge faktore pri definisanju tržišta, te su tržišta određena kao nacionalna u slučaju Njemačke, Holandije i Velike Britanije;
- da u konkretnom slučaju, gore navedeni uslov koji je bio odlučujući pri definisanju relevantnog geografskog tržišta kao nacionalnog, nije ispunjen jer ne postoje jezičke barijere među državama članicama bivše SFRJ;
- da krajnji korisnici u navedenim jurisdikcijama gledaju iste TV kanale, iako ponekad sa donekle različitim lokalnim fokusima, jer stanovnici država bivše SFRJ govore pretežno isti jezik;
- da relevantno geografsko tržište treba iz tog razloga proširiti na ovo jezički homogeno područje, u skladu sa ranijom praksom EK. Naime, EK je odlučujući u velikom broju predmeta, definisala relevantno geografsko tržište tako da je za distribuciju medijskog sadržaja putem OTT platformi odredila teritoriju koja obuhvata jezički homogene oblasti;
- da konačno, napominjemo da je čak i Vijeće u svojoj Odluci predvidelo mogućnost šireg određenja geografskog tržišta, te je propisano da isto može biti utvrđeno i na međunarodnom nivou;
- da imajući u vidu da je područje država bivše SFRJ, jezički homogeno, sa zajedničkim socijalno-ekonomskim nasljeđem, jasno je da tržište treba odrediti regionalno;
- da alternativno, smatraju da tržište ni u kom slučaju nije moguće odrediti uže od teritorije BiH;
- da prije svega, predmetna ponuda poslovne saradnje za uslugu distribucije RTS TV programa sadrži izričitu odredbu koja kao relevantnu teritoriju distribucije RTS TV programa putem OTT platforme predviđa BiH, odnosno cjelokupnu teritoriju BiH kao relevantno geografsko tržište. Shodno svemu navedenom,

- relevantno geografsko tržište ni u kom slučaju ne može biti određeno uže od teritorije BiH;
- da takode, ugovor o distribuciji RTS TV programa prethodno zaključen između Telekoma i Telemach, 07. avgusta 2019. godine, a u vezi reemitovanja/distribucije TV programa putem DTH prenosa, određuje relevantno geografsko tržište na sljedeći način: "[...] za reemitovanje/distribuciju medijskih sadržaja na teritoriji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Teritorija) kao i da je zainteresovan da na Teritoriji distribuira i TV programe RTS-a.";
 - da u ovom slučaju relevantno geografsko tržište je određeno kao nacionalno, jer je riječ o distribuciji TV programa preko DTH platforme, odnosno riječ je o distribuciji preko satelita, te je jasno da je distribucija geografski ograničena samo na područje BiH;
 - da u skladu sa prethodno navedenim, na stanovištu smo da je relevantno geografsko tržište potrebno odrediti kao regionalno, tako da isto obuhvata jezički homogenu oblast. Alternativno, imajući u vidu diskreciono pravo Vijeća da relevantno geografsko tržište odredi uže. Podnosilac izjašnjenja predlaže da isto bude određeno kao teritorija BiH;
 - da konačno, budući da su udjeli Telekoma i RTS-a na relevantnom tržištu proizvoda zanemarljivi kako na teritoriji BiH, tako i u regionu Podnosilac izjašnjenja je stava da pitanje relevantnog geografskog tržišta može ostati otvoreno;
 - da kako bi se izračunali udjeli Telekoma i RTS-a na relevantnom tržištu, a u smislu alternativno predloženog relevantnog geografskog tržišta, neophodno je uzeti u obzir ukupan broj korisnika interneta u regionu, odnosno BiH, jer oni predstavljaju potencijalne korisnike OTT usluga (imajući u vidu specifičnosti OTT koje su gore detaljno obrazložene);
 - da u skladu sa javno dostupnim godišnjim izvještajima RAK, zaključno sa 31. decembrom 2018. godine, ukupan broj korisnika internet usluga u BiH u 2018. godini bio je 3.195.294. S druge strane, ukupan broj Telekom korisnika internet usluga u BiH u 2018. godini bio je 220.089. Kada se uzmu u obzir ovi podaci, udio Telekoma na relevantnom tržištu BiH iznosi (...)**%;
 - da dodatno, udio Telekom-a na relevantnom regionalnom tržištu je znatno manji od (...)**%, s obzirom da je u ovom slučaju obuhvaćena skoro cjelokupna teritorija bivše SFRJ;
 - da što se tiče udjela RTS na relevantnom tržištu, prema najnovijim podacima, gledanost paketa programa RTS u Republici Srpskoj je (...)**%. S obzirom na ovako nizak udio RTS-a na teritoriji uže od BiH, nedvosmisleno se može zaključiti (i) da je udio RTS na teritoriji BiH znatno manji, (ii) te da je udio RTS na višestruko širem regionalnom području nesumnjivo zanemarljiv;
 - da kao što je prethodno navedeno, ukupno učešće Telekoma na relevantnom tržištu iznosi najviše (...)**% u zavisnosti od definicije relevantnog geografskog tržišta;
 - da naime, dominantan položaj u BiH uređuje ZoK, čiji član 9. stav 2. propisuje sljedeće: "Pretpostavlja se da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima udio veći od 40%";
 - da isto je predviđeno i članom 6. stav 1. Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja:
- "Pretpostavlja se da privredni subjekat može imati dominantni položaj na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ako ima tržišno učešće veće od 40%".
- da dodatno, praksa sudova EU definiše dominantan položaj na osnovu ekonomske snage, kao poziciju koja privrednom društvu omogućava spriječavanje efektivne konkurencije na relevantnom tržištu pružajući mu moć da u značajnoj mjeri održi nezavisnost u odnosu na ostale učesnike na tržištu, kupce i krajnje potrošače. Postojanje dominantnog položaja može proizaći iz nekoliko faktora koji, posmatrani pojedinačno, ne ukazuju nužno na postojanje dominantnog položaja na tržištu, pri čemu veliki tržišni udio predstavlja jedan od osnovnih pokazatelja takvog položaja;
 - da u tom smislu, bitno je istaći da EK stoji na stanovištu da tržišni udio koji ne prelazi 40% na relevantnom tržištu predstavlja pokazatelj da učesnik na tržištu sa navedenim udjelom nema dominantan položaj. Dodatno, iz sudske prakse EU slijedi da čak i postojanje tržišnog udjela od 50% ne mora značiti da postoji dominantan položaj, ukoliko u konkretnom slučaju ne dolazi do spriječavanja konkurencije na relevantnom tržištu;
 - da je bitno napomenuti da u teoriji, pravu i praksi prava konkurencije, ni dominantnost ni tzv. monopoli sami po sebi (lat. per se) nisu zabranjeni. Naprotiv, dominantnost je često pozitivna, jer raspolaze velikom količinom efikasnosti i ušteda, i postiže takozvane ekonomije obima i obrta. Ni sam Zakon ne zabranjuje dominantnost, već umjesto toga on isključivo zabranjuje zloupotrebu dominantnog položaja, i to članom 10. stav 1 na sljedeći način: "Zabranjena je svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu";
 - da iz navedenog jasno slijedi da je riječ o zanemarljivom udjelu Telekoma na relevantnom tržištu, koji ne daje osnova za zaključak da postoji dominantan položaj, a uzimajući u obzir da se udio Telekoma, ne približava pragu koji je predviđen propisima BiH od 40%. Budući da je udio zanemarljiv, jasno je da nikakav dominantan položaj ne može postojati, te da samim tim ni ne može doći do zloupotrebe takvog položaja, odnosno narušavanja, ograničavanja ili spriječavanja konkurencije;
 - da nadalje, u pogledu tvrdnji Podnosioca zahtjeva da ugovor o distribuciji programa zaključen između Telekoma i RTS-a ("Ugovor") predstavlja zabranjeni sporazum, ističu da budući da je riječ o sporazumu male vrijednosti, ovaj ugovor ne predstavlja zabranjeni sporazum;
 - da naime, Ugovor je zaključen između Telekoma i RTS-a, koja kao javna medijska ustanova i nezavisni i samostalni subjekt prava pruža opšte i sveobuhvatne medijske usluge. S druge strane, Telekom je privredno društvo koje za svoju osnovnu djelatnost ima pružanje telekomunikacionih usluga. Kako Telekom i RTS posluju na različitim nivoima proizvodno-distributivnog lanca, Ugovor predstavlja vertikalni sporazum. Dok RTS proizvodi programski sadržaj, Telekom vrši dalju distribuciju ovog sadržaja u zemlji i inostranstvu;
 - da su Sporazumi male vrijednosti u skladu sa članom 8. Zakona regulisani na sljedeći način: "(1) Odredbe člana 4, stav 1 ovog zakona ne primjenjuju se na sporazume male vrijednosti; (2) Sporazumom male

- vrijednosti smatra se sporazum ako je zajedničko tržišno učešće učesnika sporazuma i privrednih subjekata pod njihovom kontrolom na relevantnom tržištu nezatno, izuzev teških ograničenja; (3) Sporazumi male vrijednosti u smislu ovog zakona su; a) ako ukupni tržišni udjel učesnika sporazuma na relevantno tržištu ne premašuje 10% u slučaju kada je sporazum zaključen između privrednih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istom nivou proizvodnje ili trgovine; b) ako tržišni udjel svake od strana na relevantnom tržištu ne premašuje 15% u slučaju kada je privredni sporazum zaključen između privrednih subjekata koji nisu stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na različitim nivoima proizvodnje ili trgovine; v) sporazumi u kojima je teško odrediti da li se radi o sporazumu između konkurentnih ili privrednih subjekata koji nisu konkurentni, kod kojih će se primjeni ti prag do 10% udjela na relevantnom tržištu; Konkurencijsko vijeće podzakonskim aktom će bliže definirati uslove i kriterije koji sporazumi male vrijednosti moraju ispunjavati, kao i teška ograničenja.";
- da imajući u vidu da je citiranom odredbom u slučaju vertikalnih sporazuma propisano da tržišni udio svake od strana na relevantnom tržištu ne premašuje 15%, kao i to da je udio Telekomu najviše (.)**%. odnosno udio RTS-a najviše (.)**% (u zavisnosti od definicije relevantnog geografskog tržišta), očigledno je da Ugovor ispunjava uslov iz člana 8. stav 3. Zakona odnosno predstavlja sporazum male vrijednosti, što ie u skladu i sa propisima EU;
 - da takođe, sporazumi male vrijednosti su detaljnije uređeni Odlukom o sporazumima male vrijednosti koja u članu 3. propisuje šta se podrazumjeva pod neznatnim tržišnim učešćem na sljedeći način: "[...] b) tržišno učešće bilo kojeg učesnika sporazuma ili privrednih subjekata pod njihovom kontrolom koje nije veće od 15% (petnaest) na relevantnom tržištu na kojem sporazum proizvodi efekte, i to u slučaju kada je sporazum zaključen između privrednih subjekata koji nisu stvarni ili potencijalni tržišni konkurenti na bilo kojem od tih relevantnih tržišta (u daljem tekstu: nekonkurentni privredni subjekti)";
 - da dakle, citirane odredbe propisuju prag od 15% za vertikalne sporazume, te Podnosilac izjašnjenja još jednom ističe da je očigledno da Ugovor ispunjava navedeni uslov, odnosno ne može ni za cilj ni za posljedicu imati sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na relevantnom tržištu;
 - da konačno, Telekom podržava navode Podnosioca zahtjeva da se sve veći broj korisnika opredjeljuje da prati medijske sadržaje preko OTT platformi, kao i to da one igraju sve značajniju ulogu na relevantnom tržištu i vrše značajan konkurentski pritisak. Budući da OTT tehnologija predstavlja budućnost distribucije medijskog sadržaja i u skladu sa svim navedenim, Telekom planira da započne plasiranje sadržaja putem sopstvene OTT tehnologije;
 - da su naime objasnili da je trenutno na teritoriji BiH preko OTT platformi dozvoljen streaming brojnih distributera, poput Netflix, Amazon Prime Video, HBO GO, među kojima je dominantan EON TV, odnosno platforma Podnosioca zahtjeva. Pored toga, uz pomoć pomenute VPN metode vrši se nedozvoljen streaming sadržaja drugih distributera putem OTT tehnologije na teritoriji BiH, kao što je već navedeno; da imajući u vidu ovakvu situaciju na tržištu, jasno je da (i) potražnja za plasiranjem sadržaja putem OTT tehnologije postoji, i (ii) potražnja je prepoznata od strane brojnih velikih distributera koji već aktivno vrše streaming sadržaja na ovaj način;
 - da sljedstveno tome jasno je da i Podnosilac izjašnjenja ima ekonomski interes da razvija ovaj vid distribucije medijskog sadržaja, koji mora biti konkurentan ostalim učesnicima na tržištu, koji imaiu već razvijene OTT platforme i da u tom smislu, potpuno je ekonomski opravdano da Telekom želi maksimalno da zaštiti svoj ekskluzivni sadržaj na taj način što ga neće učiniti dostupnim svima, odnosno što će ga učiniti dostupnim po višoj cijeni;
 - da sa druge strane, budući da Telekom na relevantnom tržištu ima zanemarliv udio, odnosno gotovo beznačajan, isti ne može ni imati dominantni položaj, a samim tim ni vršiti zloupotrebu istog;
 - da dodatno, pomenutim nedozvoljenim korišćenjem bilo koje OTT platforme bilo gdje u svijetu pomoću VPN metode kojom se štiti IP adresa korisnika, a koje zbog svoje prirode ne može da se prati niti kontroliše, nanosi se šteta direktno distributerima sadržaja;
 - da u skladu sa navedenim, postoji rizik da bilo koji korisnik interneta, bilo u BiH, bilo u regionu, može pomoću pomenute metode bez ograničenja nedozvoljeno koristiti Telekom OTT usluge. Na taj način se Podnosiocu zahtjeva nanosi šteta u vidu izgubljene dobiti, koja bi bila ostvarena kada bi se korišćenje njegovih usluga vršilo na dozvoljen način, odnosno uz plaćanje mjesečne naknade. Podnosilac izjašnjenja je stoga svoju cijenu formirao na osnovu postojećeg rizika nedozvoljenog korišćenja njegovih usluga;
 - da imajući u vidu sve naprijed navedeno, Podnosilac izjašnjenja smatra da nisu ispunjeni uslovi za dalje vođenje postupka, odnosno da ie isti potrebno obustaviti, iz sljedećih razloga:
 - da prvo, Telekom na relevantnom tržištu distribucije medijskog sadržaja putem OTT-a, bilo na teritoriji BiH bilo na regionalnom tržištu, ima zanemarljiv tržišni udio i svakako nema dominantan položaj koji bi mogao zloupotrijebiti, te su u ovom smislu navodi Podnosioca zahtjeva apsolutno neosnovani;
 - da dodatno, Telekom ukazuje da i sam Podnosilac zahtjeva iznosi kontradiktorne zaključke. Naime, u Zahtjevu Telemach ukazuje na "značaj RTS-a, kao javnog medijskog servisa Republike Srbije, odnosno njegovu must-have prirodu za operatore koji djeluju na teritoriji Republike Srpske (uključujući Podnosioca)". S druge strane, u saopštenjima za javnost Podnosilac zahtjeva, preko povezanih lica, odnosno kao isti učesnik na tržištu, ističe značaj N1, kao prve regionalne i lokalne 24-časovne platforme za emitovanje vijesti i aktuelnosti za više od 20 miliona ljudi na Balkanu. Naročito je istaknuto da se N1 emituje putem kablovskih emitera u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji i Crnoj Gori, kroz OTT platformu Net TV Plus;
 - da je dakle, jasno da Podnosiocu zahtjeva RTS kanali nikako ne mogu biti od suštinskog značaja za izvještavanje o društveno-političkim dešavanjima u Bosni i Hercegovini, budući da su informacije o istim dostupne putem N1 koji čak ima i produkioni centar u

- BiH. Štaviše, budući da se navedeni program emituje za više od 20 miliona korisnika na Balkanu, pri čemu se milionskom broju korisnika emituje putem OTT platforme Net TV Plus, suštinsko pitanje se zapravo odnosi na položaj Podnosioca zahtjeva na relevantnom tržištu;
- da štaviše, sam Podnosilac zahtjeva je istakao sljedeće: "svojim korisnicima ćemo da nastavimo da obezbjeđujemo najkvalitetniju ponudu, pa tako umjesto RTS-a uvodimo novi, regionalni kanal iz Srbije, Nova S. Na ovom kanalu gledaoci će moći da prate informativni program koji čine vijesti koje realno oslikavaju stvarnost u Srbiji";
 - da dakle, kako je sam Podnosilac izjašnjenja naveo da je prednost kanala Nova S da vijesti na njemu oslikavaju realnu situaciju u Srbiji, jasno slijedi da RTS kanali nikako ne mogu imati "must-have prirodu". Navedeno je potvrđeno i činjenicom da se na Telemach listi kanala N1 nalazi na prvom mjestu, dok je Nova S na šestom mjestu. Kako je, prema riječima Podnosioca zahtjeva, Nova S zamijenila RTS onda je jasno da bi i ovaj program bio na identičan način pozicioniran;
 - da primjenom argumentuma a contrario, izvode jasan zaključak da RTS nikako ne može imati "must-have prirodu", jer u tom slučaju isti sigurno ne bi imao značajno nižu numeraciju od ostalih informativnih kanala, poput N1 i RTRS. S druge strane, Telekom je imao ugovornu obavezu da sa operatorima sa kojima zaključuje ugovore dogovori najbolju moguću numeraciju za RTS kanale, što u konkretnom slučaju nije bilo moguće;
 - drugo, Telekom i RTS, usljed zanemarljivih tržišnih udjela, nisu bili u obavezi da podnesu zahtjev za pojedinačno izuzeće Ugovora od zabrane, a sve u skladu sa odredbom člana 8. Zakona;
 - da naravno, imajući u vidu da je u skladu sa članom 32. stav. 2 Zakona Vijeće dužno da donese zaključak o pokretanju postupka u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva, odnosno da nema diskrecionu ocjenu da odluči da li će postupak pokrenuti, Podnosiocu zahtjeva je jasno da Vijeće mora ispitati sve navode iz Zahtjeva, te ukoliko je stava da je Ugovor morao biti podnjet Vijeću na ocjenu, Telekom moli Vijeće da ovo Izjašnjenje smatra zahtjevom za pojedinačno izuzeće Ugovora od zabrane;
 - da dodatno, upravo zbog gore navedene obaveze Vijeća da po zahtjevu mora pokrenuti postupak, Telekom je stava da Podnosilac zahtjeva zloupotrebljava svoja procesna ovlaštenja iz sljedećih razloga:
 - EON TV paket koji je dostupan u Srbiji može se gledati u BiH prostim priključivanjem na internet;
 - EON TV paket se takođe u BiH može gledati preko VPN-a, čija upotreba u BiH je dozvoljena; (dokaz - e-mail šefa odsjeka za mreže i usluge Regulatorne agencije za komunikacije)
 - da dakle, iz napred navedenog, jasno slijedi da: (i) Telekom na relevantnom tržištu ima zanemarljiv tržišni udeo, (ii) Telemach na navedenom tržištu ima dominantan položaj, koji zloupotrebljava (iii) su RTS kanali korisnicima Telemacha dostupni uz jedini uslov postojanja internet konekcije, te je jasno da apsolutno nikakvo narušavanje, sprečavanje ili ograničavanje konkurencije može biti posljedica Telekomovih radnji, već baš suprotno, radnji Telemacha;
 - da imajući u vidu da je i pored svega naprijed navedenog Telemach podnio Zahtjev, jasno da je cilj istog bio jedino zloupotreba procesnih ovlaštenja i obaveze Vijeća da mora pokrenuti postupak.
- RTS se dana 07.11.2019. godine obratio Konkurencijskom vijeću za odobravanje dodatnog roka, aktom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-17/19, te je isti i odobren aktom broj UP-02-26-3-024-18/19 od dana 11.11.2019. RTS je u odobrenom roku dostavilo odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, u smislu člana 33. stav (3) Zakona, podneskom zaprimljenim putem e-maila dana 05.12.2019. godine pod brojem UP-02-26-3-024-23/19 (isti akt opet poslan e-mailom 06.12.2019. godine pod brojem UP-02-26-3-024-24/19), te putem službene pošte isti akt je zaprimljen dana 06.01.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-29/19.
- RTS u svom odgovoru u bitnom navodi sljedeće:
- Zahtjev i dopuna Zahtjeva privrednog subjekta Telemach u odnosu na RTS, u cijelosti su neosnovani;
 - da prije svega, RTS nije učestvovao u formiranju ponude privrednog subjekta Telekom Srbija povodom koje je privredni subjekat Telemach podnio Zahtjev i dopunu Zahtjeva za pokretanje postupka. Naprotiv, ugovorom zaključenim između RTS-a i privrednog subjekta Telekom Srbija izričito je predviđeno da privredni subjekat Telekom Srbija kao distributer, neće diskriminatorski tretirati pojedine operatore, već da će pravo na reemitovanje programa ustupati uvažavajući tržišne parametre na svakoj teritoriji, uskladujući ponude s propisima o zaštiti konkurencije koji važe na tim teritorijama. Kako RTS nije učestvovao u formiranju ponude, to se i ne može izjašnjavati u odnosu na njene elemente;
 - da pri navedenom, iako nije učestvovao u formiranju ponude privrednog subjekta Telekom Srbija povodom koje je privredni subjekat Telemach d.o.o. podnio Zahtjev i dopunu Zahtjeva za pokretanje postupka, RTS ipak ukazuje da diskriminatoran može biti ne samo tretman koji je različit u uporedivim situacijama, već i onaj koji je isti u situacijama koje nisu uporedive;
 - da distribucija medijskih sadržaja (televizijskih programa), putem elektronskih komunikacionih mreža, kao elektronska komunikaciona usluga i distribucija medijskih sadržaja putem javnog, otvorenog interneta, kao OTT - over the top usluga informacionog društva;
 - da navedena dva modela distribucije nisu međusobno uporediva, imajući u vidu da distribucija putem elektronskih komunikacionih mreža podrazumjeva barijere u vidu investicija u infrastrukturu i zadovoljavanje strogih regulatornih uslova na regulisanom tržištu elektronskih komunikacija, dok distribucija putem javnog, otvorenog interneta, kao OTT - over the top usluga informacionog društva, takve barijere ne podrazumjeva, odnosno ne zahtjeva investicije u infrastrukturu, budući da se koristi infrastruktura trećih lica, niti zahtjeva zadovoljavanje strogih regulatornih uslova na regulisanom tržištu elektronskih komunikacija, budući da je po svojoj prirodi usluga informacionog društva, kakve usluge se po pravilu pružaju slobodno;
 - da dalje, neprihvatljivo je da se za potrebe definicije relevantnog geografskog tržišta, kao na dokaz navodnog "must have" statusa televizijskih programa RTS-a u Bosni i Hercegovini, odnosno bilo kom njenom entitetu, privredni subjekat Telemach u

- Zahtjevu i dopuni Zahtjeva za pokretanje postupka, poziva na propise druge države, konkretno Republike Srbije;
- da iz toga što, u skladu sa propisima Republike Srbije, javni interes, koji javni medijski servis ostvaruje kroz svoje programske sadržaje, uključuje i informisanje građana Republike Srbije u inostranstvu, kao i pripadnika srpskog naroda koji živi van teritorije Republike Srbije, ne može proizlaziti navodna nezamjenljivost ili "must have" status RTS-ovih kanala u Bosni i Hercegovini, odnosno bilo kom njenom entitetu;
 - da s druge strane, kako u članu 7. Zakona o javnim medijskim servisima Republike Srbije na koji se privredni subjekat Telemach u Zahtjevu i dopuni Zahtjeva za pokretanje postupka poziva, činjenica da je u javnom interesu koji javni medijski servis Republike Srbije ostvaruje kroz svoje programske sadržaje, informisanje građana Republike Srbije u inostranstvu, kao i pripadnika srpskog naroda koji živi van teritorije Republike Srbije, nije uslovljena brojem građana Republike Srbije na nekoj teritoriji u inostranstvu, niti udjelom pripadnika srpskog naroda na toj teritoriji, čak i da propis Republike Srbije može obavezivati distributere medijskih sadržaja u Bosni i Hercegovini, ne vidi se osnov za različit tretman Republike Srpske u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine i za definisanje samo teritorije Republike Srpske kao relevantnog geografskog tržišta;
 - da na kraju, RTS ni uz sav napor nije uspio da obezbjedi relevantne podatke o gledanosti svojih kanala u Bosni i Hercegovini. Naime, agencija koja se bavi mjerenjem gledanosti televizijskih programa u Bosni i Hercegovini, kanale RTS-a ne uključuje u svoje mjerenje. Rezultati koji se mjere, su rezultati prije svega kanala koji se emituju terestrički, čija je gledanost, logično, u Bosni i Hercegovini najveća i koji su zato i najinteresantniji oglašivačima u Bosni i Hercegovini;
 - da u navedenom smislu, kako RTS nije učestvovao u u formiranju ponude privrednog subjekta Telekom Srbija povodom koje je privredni subjekat Telemach podnio Zahtjev i dopunu Zahtjeva za pokretanje postupka, to nije ni mogao, izvršiti radnje povrede Zakona o konkurenciji iz člana 4. stav 1.;
 - da kako dalje, RTS nema u BiH dominantan položaj, koji položaj privredni subjekat Telemach, budući da ne postoje uslovi za isti iz člana 9. stav 1. Zakona, pokušava da dokaže pozivajući se na propise druge države, to ne postoje ni radnje povrede Zakona o konkurenciji iz člana 10. stav 2.

Konkurencijsko vijeće je aktom broj. UP-02-26-3-024-29/19 od 03.01.2020. godine, zaprimljene odgovore privrednog subjekta Telekom Srbije i RTS, dostavila privrednom subjektu Telemach na uvid i eventualno očitovanje.

Privredni subjekat Telemach se obratio ovom organu putem faxes aktom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-31/19 od 08.01.2020. godine (službenom poštom zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-32/19) sa Zahtjevom za uvid u spis i Zahtjev za produženje roka za dostavljanje odgovora - akt broj UP-02-26-3-024-33/19 od 15.01.2020. godine (službenom poštom zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-35/19 dana 20.01.2020. godine).

Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu Telemach odobrila traženo aktom broj UP-02-26-3-024-34/19 dana 15.01.2020. godine, te je izvršen Uvid u spis - akt broj UP-02-26-3-024-36/19 dana 20.01.2020. godine.

Privredni subjekat Telemach je dana 04.02.2020. godine putem e-maila dostavio očitovanje zaprimljeno pod brojem UP-02-26-3-024-40/19 (službenom poštom zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-41/19 dana 06.02.2020. godine).

U navedenom očitovanju privredni subjekat Telemach navodi sljedeće:

- da je Podnosilac kao relevantna tržišta proizvoda na kojima se manifestuju efekti predmetnog sporazuma predložio: a) veleprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja; i b) maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja;
- da nijedno od navedenih tržišta nije opredijeljeno slučajno: prema praksi Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije ("Komisija") u postupku pojedinačnog izuzeća od zabrane ekskluzivnog ugovora o distribuciji programa zaključenog između Telekom Srbija i RTS- a (za koji nije ni traženo pojedinačno izuzeće u Bosni i Hercegovini), Protivna strana je sama predložila prvo tržište za potrebe analize predmetne saradnje, a srbijanska Komisija je analizirala efekte sporazuma na povezanom maloprodajnom tržištu, imajući u vidu predmet i prirodu sporazuma (kao prilog: Rješenje o pojedinačnom izuzeću Ugovora o distribuciji programa br. 4/0-03-683/2018-7 od 22.10.2018. godine ("Rješenje o izuzeću"));
- da što se tiče efekata sporazuma na maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja (uskraćivanjem predmetnog sadržaja operatorima koji konkurišu povezanom društvu Telekom Srbija u Bosni i Hercegovini), Protivna strana je u postupku pred srbijanskom Komisijom naglašavala prirodu OTT usluge kao usluge informacionog društva, odnosno usluge kojima korisnik pristupa preko otvorenog, javnog interneta, da pružalac usluge informacionog društva nema, odnosno ne koristi, svoju posebnu namjensku vezu (terestričku, kablovsku, satelitsku, ili IPTV vezu posredstvom telefonske parice) sa korisnikom radi dostave usluge, već da je doprema posredstvom otvorenog interneta, da je rast brzine pristupa internetu omogućio da se na ovaj način, odnosno kao OTT usluga informacionog društva, pruža i usluga distribucije medijskih sadržaja - posredstvom takozvanih OTT platformi za distribuciju medijskih sadržaja, te da je pružanje usluga informacionog društva slobodno, da za njihovo pružanje nije potrebna posebna dozvola ili odobrenje, pa čak ni registracija u registru operatora, kao što je to slučaj za usluge elektronskih komunikacija;
- da je Protivna strana iznijela stav da je dio tržišta na koji se sporazum odnosi mali, s obzirom da se tiče samo distribucije putem OTT platformi, te da sporazum treba smatrati sporazumom manjeg značaja. Srbijanska Komisija je, međutim, odbila ovakve ocjene i zaključila sljedeće u pogledu definicije relevantnog tržišta proizvoda: "Polazeći od činjenice da su, prema ocjeni Komisije, Ugovorom regulisana ekskluzivna prava za komercijalnu distribuciju programa RTS-a koji su predmet Ugovora, Komisija definiciju relevantnog tržišta proizvoda predloženu od strane Podnosilaca zahtjeva - veleprodajno tržište distribucije medijskog sadržaja, ocjenjuje kao prihvatljivu. Ovo iz razloga što se, na osnovu Ugovora, društvu "Telekom Srbija" daje pravo da na veleprodajnom nivou vrši "dalju prodaju" programa RTS-a koji su predmet Ugovora, odnosno da

- reemitovanje tih programa na komercijalnoj osnovi 4 ugovara sa drugim operatorima koji se bave distribucijom medijskog sadržaja u smislu propisa koji se odnose na elektronske komunikacije. Ekskluzivni karakter Ugovora proizlazi iz ugovorene obaveze RTS-a da u periodu važenja Ugovora neće prenijeti ovlaštenja koja ustupa društvu "Telekom Srbija" na drugog distributera.";
- da međutim, prilikom prihvatanja navedene definicije relevantnog tržišta, Komisija je imala u vidu da se Ugovorom istovremeno društvu "Telekom Srbija" daje pravo na reemitovanje, odnosno distribuciju programa RTS-a koji su predmet Ugovora na njegovim distributivnim platformama, za koje pravo društvo "Telekom Srbija" plaća mjesečnu naknadu RTS-u;
 - da je značaj ovog tržišta u činjenici da iz načina na koji je formulisani član 6. Ugovora proizlazi da je istim obuhvaćena i OTT platforma RTS-a, odnosno da putem pomenute platforme RTS samostalno na teritoriji Republike Srbije neće distribuirati programe koji su predmet Ugovora, iz kog razloga u ovom dijelu Ugovor ima karakteristiku i horizontalnog sporazuma;
 - da je dakle, riječ o pravu koje je u vezi sa maloprodajnim tržištem distribucije medijskog sadržaja, a njegov dodatni značaj proizlazi i iz činjenice da se upravo na tom tržištu javljaju i efekti Ugovora koji proističu iz datog ekskluzivnog prava društvu "Telekom Srbija" za komercijalnu distribuciju na veleprodajnom nivou.";
 - da "prema ocjeni Komisije, nezavisno od sličnosti i/ili razlika između usluge distribucije medijskog sadržaja kao usluge informacionog društva i usluge distribucije medijskih sadržaja u smislu propisa o elektronskim komunikacijama, za potrebe definisanja relevantnog tržišta proizvoda u pogledu tretmana OTT platforme RTS-a, u ovom predmetu nema osnova za drugačije postupanje u odnosu na dosadašnju praksu Komisije. Naime, prilikom odlučivanja u postupcima kontrole koncentracija kao jedno od relevantnih tržišta proizvoda određeno je maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja pri čemu je Komisija prilikom njegovog određivanja imala u vidu sopstvenu, ali i praksu koja postoji i u Evropskoj uniji. Tom prilikom Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije medijskih sadržaja, odnosno bez obzira na vrstu mreže preko koje se pruža ova usluga. Zato je i maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstveno i tehnološki neutralno, uzimajući u obzir pružanje usluge distribucije krajnjim korisnicima. Kao rezultat pomenutog pristupa Komisije u relevantno tržište proizvoda je uključila sve usluge distribucije medijskih sadržaja nezavisno od tehnologije, odnosno usluge distribucije preko kablovske mreže (koaksijalne, hibridne - KDS), javne fiksne telefonske mreže (IPTV), satelitske mreže (DTH - Direct to the home), bežične mreže, putem DTT (zemaljski digitalni prenos, zemaljska digitalna televizija), kao i putem OTT platforme.";
 - da kao što je obrazloženo u Zahtjevu za pokretanje postupka, u dosadašnjim analizama tržišta, regulatori u regionu su konzistentno smatrali da je usluga distribucije medijskih sadržaja jedinstvena u pogledu vrste mreže preko koje se pruža. Praksa regulatora jeste da se tržište distribucije medijskih sadržaja posmatra na tehnološki neutralnoj osnovi. Srbijska Komisija ima izričitu praksu, koja se odnosi upravo na poslovanje Telekom Srbija, kojom posmatra navedeno tržište na tehnološki neutralnom osnovu, odnosno smatra OTT platformu dijelom relevantnog tržišta: "Prvo tržište proizvoda određeno je kao maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, a Komisija je prilikom njegovog određivanja, za potrebe ispitivanja efekata prijavljene koncentracije, imala u vidu svoju dosadašnju praksu i praksu koja postoji u EU. Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije medijskih sadržaja, odnosno bez obzira na vrstu mreže preko koje se pruža ova usluga. Zato je i maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstveno i tehnološki neutralno, uzimajući i obzir pružanje usluge distribucije krajnjim korisnicima, iako ciljno društvo pruža usluge distribucije medijskog sadržaja preko interneta samo putem OTT (Over-the-Top) platforme;
 - da Komisija u relevantno tržište proizvoda je uključila sve usluge distribucije medijskih sadržaja na teritoriji Republike Srbije koje, nezavisno od tehnologije, operatori pružaju pretplatnicima preko elektronskih komunikacionih mreža. U Republici Srbiji, usluge distribucije se pružaju preko kablovske mreže (koaksijalne, hibridne - KDS), javne fiksne telefonske mreže (IPTV), satelitske mreže (DTH - Direct to the Home), bežične mreže, putem DTT (zemaljski digitalni prenos, zemaljska digitalna televizija), kao i putem OTT platforme.";
 - da su "očekivanja da će u narednom periodu sve značajniju ulogu u pružanju ove vrste usluga imati optički kablovi i OTT (Over The Top - tehnologija distribucije multimedijalnog sadržaja putem interneta), usljed njihovih prednosti po pitanju kapaciteta i brzine prenosa sadržaja.";
 - da što se tiče prakse Evropske komisije u pogledu definicije relevantnog tržišta proizvoda, Evropska komisija nesporno pravi razliku između linearnih i nelinearnih usluga;
 - "TV distributeri se ili ograničavaju na emitovanje i činjenje dostupnim TV kanala krajnjim korisnicima, ili posluju kao agregatori kanala, koji "paketiraju" TV kanale. TV usluge koje se pružaju krajnjim korisnicima se sastoje od: (i) paketa linearnih TV kanala (koje su stekli ili samostalno proizveli) i (ii) sadržaja agregiranog u nelinearnim uslugama, poput videa-na-zahhtjev, videa-na-zahhtjev za pretplatu, transakcionog videa-na-zahhtjev i plaćanja po gledanju. TV sadržaj se može dostaviti krajnjim korisnicima različitim tehničkim sredstvima, uključujući kablovsku, satelitsku i IPTV (platformu). Tzv. over-the-top ("OTT") igrači emituju kanale i sadržaj kako u linearnom, tako i nelinearnom obliku korišćenja Interneta.";
 - da "Na konačnom nivou lanca proizvoda, maloprodajni pružaoci TV usluga nude TV pretplatu krajnjim korisnicima, koja se tipično sastoji iz izbora paketa koji kombinuju različiti broj TV kanala (različiti operatori mogu drugačije paketirati kanale). Dodatno, određeni TV kanali se mogu distribuirati samostalno, bilo kao dodatak na tradicionalnu TV pretplatu ili preko OTT usluge".
 - da "Kada TV emiteri pružaju OTT usluge samostalno, takvi sporazumi se zaključuju između Liberty Global i

- pružaoca usluga koji bi se takmičili sa plaćenim televizijskim paketima Liberty Global. Kada su TV emiteri činili sadržaj dostupnim trećim licima (pružaocima OTT usluga), takvi sporazumi bi ograničili pristup potencijalnim konkurentima plaćene TV platforme Liberty Global inputima potrebnim za pružanje usluga. Vjerovatni efekti takve strategije bi se osjetili izvan holandskog tržišta za kupovinu plaćenih televizijskih kanala, naime na maloprodajnom tržištu TV usluga na kojima bi se takve OTT usluge takmičile sa plaćenom TV platformom spojenog subjekta. Komisija je uočila da su OTT usluge u nastajanju koje su predstavljale značajnu konkurentsku prijetnju tradicionalnom plaćenom TV-u. Komisija je našla dokaze koji su ukazivali da je podnosilac prijave imao svaki podsticaj da spriječi, onemogući ili osujeti OTT inovaciju. Koristeći svoju povećanu moć kupca, spojeni entitet je mogao da spriječi inovativne TV usluge da uđu na tržište sticanja plaćenih TV kanala i maloprodajnog pružanja plaćenih TV usluga, smanjujući kvalitet i izbor holandskih potrošača";
- da "Komisija razumije da je moguće nuditi TV kanale u linearnoj formi preko Interneta, primjera radi striming-om uživo TV programa koji se emituje na TV kanalima preko kablovske televizije, što je NPO (u tom trenutku) nedavno lansirao";
 - da "Ukoliko bi OTT ponuda bila uspješna, potrošači bi imali istinski izbor između kablovske pretplate podnosioca prijave i sadržaja dostupnog preko Interneta. OTT usluge su stoga (još tada; 2014) predstavljale vid konkurencije u nastanku u odnosu na kablovske usluge učesnika na tržištu;
 - da "Ukoliko ne bi bile ometane, OTT usluge bi vjerovatno vršile rastući konkurencijski pritisak na tradicionalni distributivni model operatora kablovske televizije. Akvizicija linearnih plaćenih TV kanala i pružanje OTT usluga se obično pregovara zajednički između TV emitera i učesnika u koncentraciji. Ovo je vidljivo iz ugovornih aranžmana za te usluge. Tipično, ugovorne odredbe kojima se regulišu mogućnost TV emitera da ponude cijeli TV sadržaj putem OTT-a čine dio istog sporazuma kao prava za linearne plaćene TV kanale. Bez obzira na to da li se ugovorne OTT klauzule na kraju nalaze u istom ili posebnom ugovoru, komercijalni pregovori na OTT ponudu emitera se odvijaju istovremeno sa, ili kao dio, ukupnih pregovora za distribuciju plaćenih TV kanala.";
 - da "Postoji šest glavnih tehničkih metoda činjenja dostupnim audiovizuelnih sadržaja krajnjim korisnicima: (i) analogna i digitalna terestrijalna televizija; (ii) satelit; (iii) kablovska distribucija; (iv) IPTV; (v) Internet generalno; (vi) 3G mobilne tehnologije" (Rješenje Evropske komisije M.8665 - Discovery-Sripps - napomene radi Evropska komisija u citiranom predmetu je insistirala da se obaveze stranke u postupku prošire i na OTT platformu, kao važan dio relevantnog tržišta);
 - da raduje što Protivna strana prati praksu Evropske komisije (posebno u odnosu na Podnosioca), ali nikakva kontradiktornost u navodima Podnosioca ne postoji, niti evropska praksa podržava iznesene zaključke Protivne strane o posebnom OTT tržištu. Linearni ili nelinearan je sadržaj, a ne platforma, pri čemu je i u transakciji VS Partners/United Group, podnosilac prijave notirao da relevantno tržište maloprodaje plaćenih TV usluga treba da obuhvati sve distributivne tehnologije, te kako linearni, tako i nelinearni sadržaj. Naime, putem OTT, kao i IPTV ili kablovske platforme, moguće je emitovati kako linearan sadržaj (TV kanal), tako i nelinearni sadržaj (video na zahtjev). Razlika se ne sastoji u distributivnoj platformi, već u vrsti sadržaja koji se emituje - da li su u pitanju linearni TV kanali, sa utvrđenom programskom šemom, ili pojedinačne emisije ili sadržaji koji se čine dostupnim na zahtjev korisnika (npr. filmovi ili sportski mečevi u biblioteci operatora);
 - da EON i drugi operatori imaju videoteke preko kojih emituju video-na-zahhtjev, ali istovremeno emituju i linearne kanale poput RTS-a u okviru platforme, kao paket kanala istovjetan konvencionalnoj distribuciji. Ništa od ovoga nije čak ni specifično za OTT, jer se isto može činiti i preko drugih tehničkih platformi operatora. Neke platforme mogu plasirati isključivo sadržaje na zahtjev ("Internet video klubovi"), što onda može vršiti indirektan pritisak na konvencionalne operatore; međutim, to nije slučaj sa OTT platformama lokalnih operatora u Bosni i Hercegovini;
 - da grafički prikaz Evropske komisije u predmetu na koji se Protivna strana poziva (News Corp/BSkyB., str. 6) jasno ukazuje da se pravi razlika između linearnog i nelinearnog emitovanja, ali da se "otvoreni" Internet smatra jednom od ravnopravnih distributivnih platformi - u 2010. godini. Nejasno je kako je Protivna strana propustila da primijeti citirajući praksu Evropske komisije (npr. predmete News Corp / Premiere ili Liberty Global / Virgin Media) dosta jasnu razliku između linearnih kanala (gdje se programi emituju prema programskoj šemi, poput spornog RTS-a u konkretnom slučaju) i nelinearnih platform;
 - da pored (ne)linearnosti sadržaja, faktor koji posebno razlikuje OTT platforme lokalnog ili regionalnog karaktera u odnosu na globalne platforme jeste programska koncepcija, odnosno dostupnost lokalizovanog sadržaja. Netflix je nesumnjivo zanimljiv korisnicima koji prate pretežno američke serije i filmove; međutim, ima ograničenu upotrebnu vrijednost u odnosu na korisnike koji prate domaći program, informativne kanale ili sportske sadržaje od interesa za lokalnu populaciju. Za razliku od toga, korisnik koji gleda televiziju može joj pristupiti preko EON-a ili konvencionalne IPTV usluge VN Telekoma i ne primijetiti bilo kakvu razliku u usluzi koju traži (TV kanalima; isto je slučaj sa DTH ili kablovskom distribucijom);
 - da Protivna strana kao osnovne karakteristike OTT platforme opisala: (i) da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima pristup redovnom, javnom internetu ("zaobilazeći telekomunikacije i nezavisno od postojanja bilo kakve infrastrukture"); i (ii) da korisnik može da upravlja medijskim sadržajem, odnosno bira sadržaj kojem će pristupiti, te može "vratiti" određeni program;
 - da što se tiče tačke (i), jasno je da je postojanje infrastrukture za širokopojasni pristup Internetu kod korisnika *conditio sine qua pop* za pružanje usluga preko OTT platforme. Operator OTT platforme ne mora biti istovremeno i vlasnik Internet infrastrukture, ali slična postavka je i u slučaju iznajmljivanja infrastrukture ili bitstream pristupa operatora-korisnika mreži. Samo Vijeće je u rješenju broj UP-05-26-1-005-

24/19 od 18.07.2019. godine, kojim je odobrena koncentracija na tržištu maloprodaje fiksne telefonije, mobilne telefonije, tržištu pružanja usluga interneta, te na tržištu distribucije radio i TV programa, na teritoriji Bosne i Hercegovine, koja će nastati sticanjem kontrole privrednog subjekta Mtel a.d. Banja Luka nad privrednim subjektom "Elta-Kabel" d.o.o. Doboj, upravo istakao mogućnost najma mreže: "Zakup mrežne infrastrukture za alternativnog operatora je ekonomičnije rješenje u odnosu na opciju pribavljanja mrežne dozvole i izgradnju vlastite mreže". Iz ugla korisnika, nije relevantno koja je platforma podloga za pružanje usluge, te da li je to slučaj direktno ili indirektno: važno je da li se platforma koristi za distribuciju medijskih sadržaja;

- da što se tiče tačke (ii), usluge vraćanja unazad, odnosno (ne)mogućnosti manipulacije linearnim TV kanalima, Protivna strana iznosi netačne informacije. Ne postoji nužnost kontinuiranog praćenja programa bez izmjene, montaže i prekida kod konvencionalne distribucije medijskih sadržaja u 2020. godini. Usluge manipulacije sadržajem danas predstavljaju sastavni dio konvencionalne distribucije medijskih sadržaja (Catch-Up, Time-Shift) i nisu vezane za OTT platformu kao takvu. Sam Telekom Srbija nudi usluge poput snimanja sadržaja, pauziranja (mogućnosti vraćanja TV sadržaja do 60 minuta unazad) i gledanja unazad (mogućnosti vraćanja TV sadržaja do 7 dana unazad). Jasno je da manipulacija sadržajem nije specifičnost OTT platforme, već dodatna funkcionalnost koju neke platforme mogu posjedovati. OTT operatori koji emituju TV kanale ne mogu beskonačno činiti dostupnim korisnicima konkretni sadržaj kanala, jer bi na taj način kršili autorska prava vlasnika intelektualne svojine, te se uobičajeno na ove kanale primjenjuje isti režim kao na konvencionalne platforme;
- da razlog zašto se Protivna strana fokusira isključivo na nelinearne OTT platforme u svom izjašnjenju je jasan, ali nije osnovan. OTT platforme operatora emituju linearne kanale, sa programskom šemom, na potpuno isti način kao i preko drugih platformi. Suštinsko pitanje pri definiciji relevantnog tržišta proizvoda jeste: da li se preko platforme emituju linearni TV kanali ("usluge koje se pružaju u kontinuitetu"), u zamjenu za pretplatu korisnika. EON platforma nudi i linearne i nelinearne usluge (potonje putem posebnog kataloga/videoteke), te je ponuda za distribuciju RTS-a zahtijevana s obzirom na linearnu funkcionalnost (čega su Protivne strane svjesne, jer su upravo za ovaj vid distribucije dale ponudu i upravo to žele da onemoguće). S obzirom da se preko OTT platforme emituju linearni TV kanali u zamjenu za pretplatu, čineći je funkcionalno ekvivalentnom CATV ili IPTV uslugom iz ugla korisnika, OTT usluga zamjenljiva je sa konvencionalnom distribucijom medijskih sadržaja. Pitanje da li je ovakva usluga posebno regulisana je odvojeno pitanje, na isti način kao i specifičnosti satelitske distribucije u odnosu na druge platforme distribucije medijskih sadržaja;
- da je zanimljivo da Protivna strana citira Smjernice za analizu tržišta i procjenu značajne tržišne moći prema regulatornom okviru EU za elektronske komunikacione mreže i usluge iz 2018. godine, a onda ih (ne)namjerno pogrešno interpretira. Naime, navedene smjernice su potpuno jasne: "Dodatno, tzv.

over-the-top (OTT) usluge ili druge komunikacijske usluge vezane za Internet su se pojavile kao potencijalna konkurentna snaga u odnosu na postojeće maloprodajne komunikacijske usluge. Shodno tome, nacionalna regulatorna tijela bi trebala da analiziraju da li takve usluge mogu, prema očekivanom razvoju tržišta, biti djelimično ili potpuno zamjenljive sa tradicionalnim telekomunikacijskim uslugama. Nacionalna regulatorna tijela bi takođe trebala da razmotre da li tržišna snaga incumbent operatora može biti (cijenovno) ograničena proizvodima ili uslugama izvan relevantnog tržišta i povezanih maloprodajnih tržišta, poput OTT igrača koji posluju na osnovu online komunikacijskih usluga.";

- da dakle, čak i prema sektorskim propisima, pri prethodnoj analizi tržišta, Evropska komisija je stava da se OTT usluge moraju uzimati u obzir, što je potpuno suprotno logici Protivne strane prema kojoj predstavljaju odvojeno tržište i nezamjenljiv proizvod. Protivna strana bi mogla pokušati da (pogrešno) tvrdi da OTT usluge nisu zamjenljive sa konvencionalnim uslugama distribucije medijskih sadržaja u Bosni i Hercegovini. Međutim, ne može legitimno navesti da praksa Evropske komisije smatra da OTT usluge ne predstavljaju dio relevantnog tržišta, s obzirom da to evidentno nije tačno. Činjenica da sektorska regulativa još uvijek nije prepoznala posebno navedene usluge bi bilo kao tvrditi da Skype ili Whatsapp ne konkurišu BH Telecom-u u glasovnim uslugama: možete pokušati, ali rizikujete da ispadnete neozbiljni;
- da pri tom, zabrinjavajuća je teza Protivne strane prema kojoj izričito nezakonito korištenje intelektualne svojine treba smatrati dokazom navodne dinamičnosti i otvorenosti tržišta, sa sve detaljnom instrukcijom i obradom komercijalnih uslova nezakonitog preuzimanja sadržaja. Moguće je da upotreba VPN metode nije zabranjena sama po sebi u Bosni i Hercegovini: međutim, njena zloupotreba predstavlja krivično djelo nedozvoljenog korištenja autorskih prava, za koje se može biti kažnjen kaznom zatvora do tri godine. Upravo iz navedenog razloga je ovakva zloupotreba neposredno protivna i uslovima korištenja svih OTT platformi, koje zadržavaju pravo raskida ugovora i naknade štete u slučaju utvrđivanja povrede;
- da radi objašnjenja razlike koja bi trebalo da bude očigledna Protivnoj strani kao odgovornom učesniku na tržištu: (i) nije nezakonito kupiti nož, ali jeste nezakonito ubiti nekoga istim; (ii) postoje značajne razlike između nezakonitih i zakonitih radnji u pogledu analize uslova konkurencije; i (iii) ako se uračunava nezakonit pristup OTT platformama, tržište OTT-a na Antarktiku je vrlo dinamično, s obzirom da postoji jednaka mogućnost pristupa svakom sadržaju kao na hipotetičkom tržištu BiH. Pribavljanjem posebnih tehničkih rješenja za kršenje autorskih prava se nesumnjivo bave određeni korisnici, koji rizikuju posljedice protivpravnog postupanja, ovakva situacija se nesumnjivo ne može porediti sa korisnikom koji legalno pristupa sadržaju, uz odgovarajuću tehničku podršku, definisanim programima koji su dostupni u okviru platforme i paketa operatora u skladu sa ugovorima sa proizvođačima TV kanala. Takođe, ovakav pristup nije nešto što bi očekivali da svaki ili većina razumnih potrošača učini, niti da ga učesnik na tržištu zabrinut za autorska prava analizira i propagira;

- da prema Zakonu o konkurenciji, relevantno tržište obuhvata sve proizvode koje potrošači ili korisnici smatraju međusobno zamjenljivim pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu naročito njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene. Jasno je da postoje određene specifičnosti OTT usluga u odnosu na druge platforme, ali isto je slučaj i za DTH ili DTT tehnologiju, te predstavljaju samo posebne funkcionalnosti usluge. Evidentno je da bi krajnji potrošači smatrali usluge EON OTT platforme zamjenljivim uslugama konvencionalnih distributera medijskih sadržaja, a samo u ograničenoj mjeri Netflix-a. Potreba koja se zadovoljava je istovjetna: praćenje paketa TV kanala, odnosno linearnih medijskih sadržaja, u zamjenu za predefinisano pretplatu. Nijedan od kriterijuma koje Protivna strana navodi (infrastruktura, pristup preko otvorene Internet mreže, omogućavanje upravljanja sadržajem) - ili nije specifičan za predmetnu platformu, ili nije relevantan za krajnjeg korisnika, već eventualno za operatora koji uslugu treba da pruža (što nije osnovni princip pri definiciji relevantnog tržišta);
- da Telekom Srbija je nesumnjivo svjestan citirane uporedne prakse - na kraju krajeva, ista se između ostalog odnosi na njegovo poslovanje i na predmetni ugovorni odnos. Stoga priroda OTT platforme kao takva nije sporna, niti su potrebna obrazloženja koju je Protivna strana iznosila u Izjašnjenju - OTT treba smatrati dijelom relevantnog tržišta efekata sporazuma, na kojem povezana društva Telekom Srbija predstavljaju stvarne konkurente Telemach-u i drugim operatorima, a ne posebno relevantno tržište distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme, kako to Protivna strana pokušava prikazati;
- da u tom smislu, posebno je zabavno "nezavisno" isticanje RTS-a kao emitera "razlike između OTT i drugih tehnologija distribucije", u pogledu "investicija operatora u mrežnu infrastrukturu", te zadovoljavanja "strogih regulatornih uslova", o kojima striktno govoreći ne bi trebalo da ima informacije, niti da mu budu relevantne pri sopstvenom poslovanju (s obzirom da sam nije operator, već emiter);
- da prema Zakonu o konkurenciji, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima. Prema Odluci o relevantnom tržištu, geografske oblasti u kojima se uslovi tržišne konkurencije značajno razlikuju neće se uzimati u obzir pri određivanju relevantnog geografskog tržišta. Tržište se može definisati, po izuzetku, na međunarodnom nivou;
- da prije svega, nije tačno da je u predmetu VS Partners/United Group, Evropska komisija definisala relevantno geografsko tržište kao "teritoriju BiH, Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvateke i Crne Gore koje predstavljaju jezički homogeno područje". Evropska komisija je navela da je u prethodnoj praksi razmatrala, ali na kraju ostavila otvorenim, da li geografsku definiciju tržišta TV usluga treba utvrditi na nacionalnom nivou ili najviše tako da pokrije lingvistički homogena područja, te da rezultati istrage tržišta nisu dali razloge za odstupanje od prethodnog pristupa. Jedan odgovor na tržišnu istragu je ukazao da bi geografsko tržište trebalo definisati na način na koji Telekom Srbija predlaže, ali je Komisija zaključila da nije potrebno definisati tržište u konkretnom slučaju te da, čak i kad bi se usvojio ovaj prijedlog neimenovanog trećeg lica, ne bi bilo razloga za zabrinutost po konkurenciju u konkretnom slučaju;
- da drugo, sama Protivna strana navodi da je Evropska komisija uzimala u obzir: (i) različitost regulatornih režima; (ii) jezičke barijere; (iii) kulturne i druge faktore pri definisanju tržišta, te da su tržišta određena kao nacionalna u slučaju Njemačke, Holandije i Velike Britanije. Lijepo je što je Protivna strana uočila nepostojanje jezičkih barijera na prostoru bivše Jugoslavije, sa sve policentričnim bosansko- hrvatsko- crnogorsko- srpskim jezikom. Međutim, Protivna strana u potpunosti ignoriše druge opisane kriterijume, odnosno različite regulatorne režime, te različite kulturne i druge faktore između ovih jurisdikcija, koji između ostalog uslovljavaju i značajnu razliku u ponudi samih Protivnih strana za distribuciju na različitim teritorijama, kao što je prikazano u dosadašnjem toku postupka. Prema Odluci o tržištu, za utvrđivanje relevantnog tržišta u obzir se uzimaju, između ostalog, zamjenljivost potražnje za određenim proizvodom, postojanje potencijalne tržišne konkurencije, te prepreke pristupa relevantnom tržištu, koje su potpuno drugačija i u okviru entiteta Bosne i Hercegovine, i na cijeloj teritoriji bivše Jugoslavije. Dakle, uslovi konkurencije se značajno razlikuju između Republike Srpske i Federacije BiH, imajući u vidu navike korisnika i kulturne i druge faktore relevantne za definisanje relevantnog (medijskog i telekomunikacionog) tržišta;
- da dalje, efekti predmetnog sporazuma nisu isti na teritoriji Federacije BiH i Republike Srpske, čak i ukoliko se ponuda nudi na nacionalnom nivou. Kao što je Vijeću poznato, Telekom Srbija je akvizicijama operatora Blicnet, Telrad Net i Elta Kabel stekao gotovo monopolski položaj na značajnom području teritorije Republike Srpske, gdje pretežno posjeduje telekomunikacionu infrastrukturu. Upravo na ovoj teritoriji kanal RTS predstavlja ključni input za poslovanje operatora. Ograničavanje razvoja OTT platforme, kojom se omogućava pristup korisnicima nevezano za telekomunikacionu infrastrukturu, Telekom Srbija upravo na ovom području onemogućava razvoj konkurencije, odnosno alternativne ponude korisnicima kojom bi se ublažila njegova postojeća tržišna snaga;
- da sve do ovih odluka, koje su predmet osporavanja, Vijeće je skoro isključivo posmatrao lokalna tržišta kada su u pitanju relevantna tržišta u oblasti telekomunikacija, što se vidi i iz table ispod:

Broj i datum rješenja/zaključka	Sticalac	Ciljno društvo/dio društva	Relevantno geografsko tržište
04-26-1- 044-36- II/15 od 19.05.2016.	Telemach d.o.o.	CATV poslovanje privrednog subjekta ABK d.o.o. Iliđa - Sarajevo	Teritorija Opštine Iliđa
05-26-1-039- 32- II/15 od 16.02.2016.	Telemach d.o.o.	"Global Internet" d.o.o. Novi Travnik	Opštine Novi Travnik, Vitez, Livno, Tomislavgrad, Kupres, Bugojno, Donji Vakuf, Travnik i Busovača
01-26-1-026- 51-	"Blicnet" d.o.o. za	"TELRAD NET"	Područje Bijeljine,

II/14 од 25.09.2014.	telekomunikacije Banja Luka	d.o.o. Bijeljina	Lopara, Ugljevika, Broda i Brčkog
06-26-1-02-19-II/14 од 10.06.2014.	Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka	Logosoft d.o.o. Sarajevo	Gradovi Sarajevo, Tuzla i Zenica
01-26-1-037-145-II/13 од 07.05.2014.	Telemach d.o.o.	"ARTNET" d.o.o. Kiseljak i "VI-NET" d.o.o. Visoko	Za Art-Net: Srednjo-bosanski kanton (opštine Busovača, Fojnica, Kiseljak, Kreševo, Travnik i Vitez), Zeničko-dobojski kanton (Opština Vareš) i Hercegovacko-neretvanski kanton (Opštine Jablanica i Prozor - Rama) Za VI-NET: Zeničko-dobojski kanton (Kakanj i Visoko)
03-26-1-026-39-II/13 од 07.05.2014.	Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka	Elnet d.o.o. Laktaši	Mrežna grupa Banja Luka koja obuhvata tržišta Banja Luke, Srbca, Čelince, Kotor Varoši, Kneževa, Gradiške, Prnjavora i Laktaša
05-26-1-025-5-II/13 од 13.11.2013.	"Blicnet" društvo sa ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka	dijelovi privrednog subjekta "NO LIMIT technology" d.o.o. Sanski Most	Tržište opština Sanski Most, Cazin, Bosanska Krupa, Velika Kladuša i Bužim
06-26-1-006-13-II/13 од 16.05.2013.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Društvo za proizvodnju, promet, usluge i marketing "DUOS" Pale	Područje Republike Srpske, te Pale i Rogatica (na osnovu djelovanja privrednog subjekta "DUOS")
04-26-1-05-27-II/12 од 04.09.2012.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Dijelovi privrednog subjekta "ELTA-KABEL" za prenos zvuka, slike i ostalih informacija d.o.o. Doboj	Tržište opština Čajniče, Foča, Kneževo i mjesna zajednica Ljubija (opština Prijedor)
05-26-1-07-12-II/12 од 04.09.2012.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	TV Kabel d.o.o. Višegrad	Opština Višegrad u Regiji Foča
01-03-26-054-15-II/08 од 16.03.2009.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Dijelovi privrednog subjekta Društvo za inženjering i promet komunikacione opreme i usluga KOMING - PRO d.o.o. Gradiška	Za Internet usluge (dial up i broadband internet) - regije Banja Luka i Prijedor. Za usluge kablovske distribucije radio i televizijskog programa - opštine Banja Luka, Laktaši i Gradiška
01-05-26-044-12-II/08 од 11.02.2009.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Dijelovi privrednog subjekta Ki sistemi - Komputerski inženjering d.o.o. Prijedor	Regije Banja Luka i Prijedor
01-06-26-045-10-II/08 од 13.01.2009.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Dijelovi privrednog subjekta PROFEL - KOMUNIKACIJE d.o.o. preduzeće za izradu i održavanje komunikacijskih sistema, Prijedor	Opštine Banja Luka, i Prijedor i Sanski Most
01-06-26-021-5-	"ANEKS" društvo	NETKOM društvo	Opštine Banja Luka,

II/08 од 24.07.2008.	za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	sa ograničenom odgovornošću za inženjering, usluge proizvodnje i trgovinu Banja Luka	Kotor Varoš i Čelinac
----------------------	---	--	-----------------------

- da prema Smjernicama za analizu tržišta i procjenu značajne tržišne moći prema regulatornom okviru EU za elektronske komunikacione mreže i usluge iz 2018. godine, geografska oblast relevantnog tržišta se utvrđuje na osnovu dva glavna kriterijuma: (i) oblasti koju pokriva mreža: i (ii) postojanja jednakog regulatornog okvira na određenom geografskom području. Prema Preporuci Evropske komisije o relevantnim tržištima proizvoda i usluga u sektoru elektronskih komunikacija iz 2014. godine, nacionalna regulatorna tijela treba da utvrde geografsko područje gdje su uslovi konkurencije slični ili dovoljno homogeni i koje se može razlikovati od susjednih teritorija gdje su uslovi konkurencije značajno različiti, posebno imajući u vidu pitanje da li potencijalni operator sa značajnom tržišnom snagom može da se ponaša na isti način širom svoje mreže, ili se suočava sa značajno drugačijim uslovima konkurencije tako da su mu aktivnosti ograničene na nekim područjima, ali ne na drugim. Prirodno je da su za Telekom Srbija grupu različiti uslovi konkurencije na području gdje značajnih konkurenata ima, ili gdje ih nema. Prema Smjernicama iz 2018. godine, sektorski regulatori moraju da utvrde teritorijalne jedinice koje su odgovarajuće veličine, oslikavaju strukturu mreže svih relevantnih operatora, te posjeduju jasne i stabilne granice kroz vrijeme. Svi navedeni uslovi opravdavaju razlikovanje teritorije Republike Srpske i FBiH u predmetnom slučaju, s obzirom na ograničenja u rasprostranjenosti mreža na nacionalnoj teritoriji;
- da dakle, posebno u pogledu efekata sporne radnje na maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, u potpunosti je opravdana analiza efekata spornih radnji na teritoriji Republike Srpske, jer predmetna radnja faktički upravo cilja i prouzrokuje posljedice na teritoriji Republike Srpske, a ne utiče značajnije na uslove konkurencije na nacionalnom tržištu;
- da kao što je navedeno u prethodnim podnescima, imajući u vidu karakteristike relevantnih usluga i predmet poslovne saradnje između Telekom Srbija i RTS-a, zakonski definisanu obavezu RTS-a da informiše pripadnike srpskog naroda van Srbije (uključujući Srbe u Republici Srpskoj) i zainteresovanost korisnika na ovoj teritoriji za program RTS-a, odnosno činjenicu da po opštepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledaoce, niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, Podnosilac je predložio (i ostaje pri tome) da Konkurencijsko vijeće relevantna geografska tržišta definiše kao teritoriju entiteta Republika Srpska. U tom pogledu, treba imati u vidu da ugovorna teritorija ne određuje relevantno tržište - kada bi to bio slučaj, svaka stranka u postupku bi mogla samostalno odrediti relevantno tržište umjesto Konkurencijsko vijeća, što naravno nije cilj zakonskih odredaba;
- da dakle, kao što je obrazloženo u okviru ovog podneska, neopravdano je izuzimanje OTT platforme iz definicije relevantnog tržišta distribucije medijskih sadržaja, kako pokušava argumentovati Protivna strana. Međutim, takođe je neistinit navod Protivne

- strane kako Telemach posjeduje dominantan položaj čak i na (pogrešno) definisanom relevantnom tržištu;
- da naime, sva tri incumbent operatora u Bosni i Hercegovini predstavljaju stvarne ili potencijalne konkurente u pružanju OTT usluga, odnosno aktivni su u pružanju usluga korisnicima preko OTT platforme (često upaketirano sa sopstvenom mobilnom uslugom, koju Telemach ne pruža):
 - Mtel pruža OTT usluge preko platforme TV To Go. Iako je tačno da je TV To Go usluga vezana za TV pakete u ponudi Mtel-a, ovo predstavlja samo (zanimljivu) trenutnu odluku ovog privrednog subjekta - u Republici Srbiji, slična aplikacija Telekom Srbija (mts TV GO), odnosno televizijski program putem otvorenog Interneta se pruža i korisnicima koji nemaju TV uslugu Telekom Srbija, pri čemu Telekom Srbija već upravlja OTT platformom GO4TV, koja je dostupna širom svijeta (izuzev u regionu), te je jasno da ne postoje tehnička ograničenja za pružanje OTT usluga na teritoriji Bosne i Hercegovine;
 - BH Telecom pruža OTT usluge putem platforme Moja TV - GO ;
 - HT Eronet pruža OTT usluge putem platforme HOME.TV.
 - da u svim opisanim slučajevima, navedeni operatori pored nelinearnih usluga nude i konvencionalnu distribuciju TV kanala u svom osnovnom paketu. Nezavisno od toga, nejasno je po kojoj osnovi Protivna strana tržišno učešće pojedinih operatora na tržištu širokopojasnog pristupa Internetu uzima za prikaz stanja na tržištu distribucije medijskih sadržaja (čak i samo preko OTT platforme). Za pravilnu analizu efekata predmetnog odnosa (odnosno, analizu tržišne moći Telekom Srbija grupe), neophodno je analizirati tržišno učešće Telekom Srbija grupe na relevantnom tržištu distribucije medijskih sadržaja u Republici Srpskoj;
 - da što se tiče RTS-a, Protivna strana je navela procjenu da je gledanost paketa programa RTS-a u Republici Srpskoj (...**%. Protivna strana nije dostavila nikakve dokaze potkrijepljenosti navedene procjene, ali preliminarno ukazujemo da je ovakva gledanost izuzetno visoka za plaćeni kanal (odnosno, kanal koji nema nacionalnu frekvenciju, te nije dostupan svim korisnicima putem besplatnog pristupa);
 - da će Telemach u toku postupka dostaviti Vijeću odgovarajuće podatke kojima će ovaj podatak staviti u kontekst radi dodatne potvrde "must have" prirode predmetnog kanala, pored već iznijetih navoda;
 - da same Protivne strane navode da je OTT "izuzetno dinamičan i sve prisutniji oblik distribucije medijskih sadržaja, čiji broj korisnika ubrzano raste", da "nedvosmisleno proizilazi da on-demand audiovizuelne medijske usluge imaju potencijala da zamijene televizijsko emitovanje";
 - da istovremeno, televizijski kanal RTS je od ključnog značaja za poslovanje operatora na teritoriji Republike Srpske, koja predstavlja područje gdje je Telekom Srbija grupa pretežno aktivna - uskraćivanjem navedenog kanala, Telekom Srbija onemogućava učinkovitu konkurenciju putem OTT platforme koja mu pored DTH jedina može efektivno konkurisati na navedenoj teritoriji, jer ne zavisi od infrastrukture, a za razliku od DTH omogućava napredne servise korisnicima;
 - da Telekom Srbija se obavezao da će ustupati pravo na reemitovanje programa inostranim i domaćim operatorima uvažavajući tržišne parametre na svakoj teritoriji, usklađujući ponudu i ugovorene uslove u skladu sa propisima o zaštiti konkurencije koji važe na tim teritorijama, te da neće nepovoljnije, odnosno diskriminatorno tretirati pojedine operatore, niti na bilo koji drugi način remetiti stabilnost bilo kojeg tržišta;
 - da različiti tretman OTT platforme i IPTV, kablovske i DTH platforme u pogledu komercijalnih uslova distribucije sadržaja predstavlja očiglednu diskriminaciju pružalaca usluge preko OTT platformi, bez opravdanja;
 - da u tom smislu, Vijeće bi u ocjeni namjere Telekom Srbija da izvrši povredu konkurencije posebno trebalo da ima u vidu prethodnu praksu u pogledu DTH platforme - diskriminacija konkurenata očito predstavlja model ponašanja Telekom Srbija grupe vezano za konkretni kanal i ugovorni odnos;
 - da u tom smislu, Telekom Srbija, koji je u izjašnjenju ponudio Vijeću priručnik za vršenje krivičnih djela, dužan je da obrazloži kako je moguće da višom cijenom štiti ekskluzivni sadržaj u Bosni i Hercegovini, kada u susjednoj Srbiji za istu platformu traži drastično manju cijenu (imajući u vidu istovjetnu opisanu mogućnost nezakonitog pristupa);
 - da u tom smislu, nemoguće je da Telekom Srbija formira svoju cijenu na osnovu postojećeg rizika nedozvoljenog korišćenja usluga u Bosni i Hercegovini, a ne i u Srbiji; nemoguće je da Telekom Srbija rizik nedozvoljenog korišćenja usluga kalkuliše značajno više od premium globalnih kanala; nemoguće je da Telekom Srbija rizik nedozvoljenog korišćenja usluga smanjuje odbijanjem saradnje sa legalnim platformama, koje mu plaćaju korišćenje sadržaja; nemoguće je da Telekom Srbija rizik nedozvoljenog korišćenja usluga kalkuliše tako da cijena kanala predstavlja toliko značajni postotak u ukupnoj cijeni naknade na jednoj distributivnoj platformi, a ne i na drugima;
 - da Telekom Srbija bi bio dužan da objasni, ukoliko je u pitanju legitimna namjera zaštite autorskih prava, koje troškove konkretno monetizuje sa predmetnim cijenama (s obzirom da troškovi sadržaja ne rastu dramatično kada je u pitanju javni medijski servis, koji se finansira iz višestrukih izvora). Istovremeno, RTS preko sopstvene OTT platforme RTS Planeta program korisnicima nudi bez ikakve naknade, očito sa manjim razlozima za zabrinutost od Telekom-a Srbija pri distribuciji istovjetnog kanala;
 - da što se tiče primjedaba Protivne strane u pogledu alternativnih kanala dostupnih građanima u produkciji povezanih lica Telemach-a, ističemo da su karakteristike RTS-a koje ga čine ključnim input-om za korisnike u Republici Srpskoj detaljno obrazložene; nijedan drugi kanal, nezavisno od kvaliteta informacija i produkcije, nema slične odlike za korisnike u Republici Srpskoj, niti pristup sličnoj biblioteci sadržaja poput javnog medijskog servisa Republike Srbije. U tom pogledu, pokušaj nadoknade kanala alternativnim sadržajem, odnosno numeracija programa, nemaju nikakvog značaja za ocjenu važnosti predmetnog kanala, niti hipotetička numeracija RTS kanala koju sama sa sobom razmatra Protivna strana,

ima značaja za analizu Konkurencijsko vijeća u predmetnom postupku;

- da Podnosilac smatra da intencija navedene politike predstavlja očiglednu diskriminaciju konkurentskih operatora, odnosno onemogućavanje učinkovite konkurencije uskraćivanjem ključnog sadržaja neophodnog za učešće na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja na teritoriji Republike Srpske gdje je Telekom Srbija grupa pretežno prisutna, te da razlozi koje je Telekom Srbija iznio u izjašnjenju, nisu u korelaciji sa tržišnim postupanjem, odnosno ekonomski opravdanim poslovanjem, te ostaje pri zahtjevima u dosadašnjem toku postupka.

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Protivna strana (Telekom Srbija) je u pogledu relevantnog tržišta ukazala na praksu u određivanju relevantnog tržišta sa aspekta načina distribucije TV signala, odnosno, ukazala na razlike između distribucije TV kanala putem: kablovske distribucije (KDS), internet platforme (IPTV), putem satelita (DTH), putem DTT platforme i OTT.

Također Podnosilac zahtjeva kao relevantno tržište je predlagao da to budu dva tržišta i to: veleprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja i maloprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja. Privredni subjekat Telemach kod određivanja geografskog tržišta predložio je da to bude područje entiteta Republika Srpska, navodeći značaj RTS kanala za građane Republike Srpske.

Konkurencijsko vijeće je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatralo kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije medijskih sadržaja, odnosno bez obzira na vrstu mreže preko koje se pruža ova usluga.

Kao rezultat pomenutog pristupa, u relevantno tržište proizvoda je uključila sve usluge distribucije medijskih sadržaja nezavisno od tehnologije, odnosno usluge distribucije preko kablovske mreže (koaksijalne, hibridne - KDS), javne fiksne telefonske mreže (IPTV), satelitske mreže (DTH - Direct to the home), bežične mreže, putem DTT (zemaljski digitalni prenos, zemaljska digitalna televizija), kao i putem OTT platforme.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da način distribucije TV signala sa aspekta krajnjeg potrošača/korisnika u konkretnom slučaju nije relevantan, da se radi o međusobno zamjenjivim proizvodima/uslugama, te da nema razloga za difrencijaciju relevantnog tržišta po ovom osnovu, te da u konkretnom slučaju radi se o prodaji prava za distribuciju medijskih sadržaja RTS kanala.

Također, imajući u vidu Ponudu broj 262129/1-2019 od 03.06.2019. godine koja je predmet ovog postupka, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda

i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja tržište distribucije medijskih sadržaja RTS kanala.

Konkurencijsko vijeće je kao relevantno geografsko tržište odredilo da je to teritorija Bosne i Hercegovine, jer privredni subjekat Telemach kao Podnosilac zahtjeva djeluje ili ima mogućnost da djeluje na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, a i ugovori kojima je regulisano pravo distribucije TV kanala RTS na osnovu ponuda zaključuju se za teritoriju Bosne i Hercegovine.

U smislu navedenog, Konkurencijsko vijeće je za relevantno tržište predmetnog postupka utvrdilo tržište distribucije medijskih sadržaja RTS kanala na teritoriji Bosne i Hercegovine.

5. Prikupljanje podataka od trećih lica

U toku postupka radi utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, u smislu člana 35. stav (1) tačke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela/institucija koje nisu stranke u postupku.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je zatražilo od Regulatorne agencije za komunikacije (RAK), aktom broj UP-02-26-3-024-47/19 od 03.03.2020. godine podatke odnosno objašnjenje koji se odnose na OTT tehnologiju (na koji je način regulisano, da li je potrebna dozvola za korištenje navedene tehnologije i dr.)

RAK je aktom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-52/19 od 12.03.2020. godine navela da usluga pružanja distribucije putem otvorenog interneta odnosno OTT tehnologije trenutno nije regulisana zakonskim i podzakonskim propisima u BiH, tako da za ovu vrstu djelatnosti nije potrebna saglasnost kao ni dozvola RAK-a, te da ne vode evidenciju o pružaocima usluga distribucije putem OTT platformi, niti korisnici dozvola za distribuciju audiovizuelnih i medijskih usluga radija (dozvola) imaju obavezu da RAK-u dostavljaju informacije o svojim aktivnostima putem OTT platforme.

Također, Konkurencijsko vijeće se obratilo i agenciji Audience Measurement d.o.o. Sarajevo, kao jedinoj ovlaštenoj agenciji od strane Instituta za standardizaciju i mjeriteljstvo za mjerenje gledanosti tv kanala u BiH, sa zahtjevom broj UP-02-26-3-024-63/19 od 08.04.2020. godine (putem e-maila) koji se traže podaci o gledanosti RTS tv kanala u Bosni i Hercegovini.

Audience Measurement d.o.o. Sarajevo je putem e-maila dostavila odgovor zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-64/19 od 08.04.2020. godine u kojem navode da se ne bave mjerenjem gledanosti inostranih tv kanala u Bosni i Hercegovini te ne posjeduju tražene podatke.

6. Usmena rasprava

U daljem toku postupka, budući da se radi o postupku stranaka sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, za dan 12.03.2020. godine (pozivi poslani dana 11.02.2020. godine Podnosiocu zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-42/19, Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-43/19 i RTS-u aktom broj UP-02-26-3-024-44/19.

Dana 25.02.2020. godine putem e-maila zaprimljen je upit RTS-a pod brojem UP-02-26-3-024-45/19 u vezi mogućnosti njihovog zastupanja od strane advokata iz Beograda, R. Srbija, te je Konkurencijsko vijeće aktom broj UP-02-26-3-024-46/19 od 26.02.2020. godine uputilo odgovor u vezi navedenog upita.

Dana 11.03.2020. godine putem e-maila zaprimljen je zahtjev Telekoma Srbije pod brojem UP-02-26-3-024-48/19 za odgodu ročišta usljed nastupanja vanrednih okolnosti uzrokovanih pojavom virusa COVID 19, te je ista odložena i obaviještene su sve stranke u postupku aktima broj UP-02-26-3-024-49/19, UP-02-26-3-024-50/19 i UP-02-26-3-024-51/19.

Zbog neizvjesnosti održavanja usmene rasprave usljed navedene situacije, Konkurencijsko vijeće je poslalo zahtjeve za dostavljanje određenih pojašnjenja i podataka i to: prema

privrednom subjektu Telemachu aktom broj UP-02-26-3-024-55/19, RTS-u aktom broj UP-02-26-3-024-54/19 i Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-53/19 dana 17.03.2020. godine.

Privredni subjekat Telemach je putem e-maila dana 31.03.2020. godine dostavio očitovanje zaprimljeno pod brojem UP-02-26-3-024-56/19 u kojem se navodi sljedeće:

- na pitanje da li u sklopu dozvole koju im izdaje RAK mogu nuditi krajnjim korisnicima audio vizuelni medijski sadržaj putem OTT tehnologije, privredno subjekat Telemach navodi da dozvola za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija koju Podnosiocu izdaje RAK izdaje se za pružanje usluge distribucije programa krajnjim korisnicima i tehnološki je neutralna (ne postoji posebna dozvola za DTH, kablovsku i druge tehnologije). Po saznanjima Podnosioca, RAK smatra da distribucija audiovizuelnih medijskih sadržaja putem OTT platforme nije regulisana propisima RAK-a, te se za istu ne izdaje posebna dozvola od strane RAK-a;
- na pitanje kakva je razlika između DTH i OTT tehnologije u smislu troškova po operatera, Podnosilac zahtjeva je naveo da razlika između DTH i OTT tehnologija u pogledu troškova ogleda se u različitoj strukturi troškova za operatera, imajući u vidu razliku u strukturi operativnih i kapitalnih troškova, a prije svega i razliku u troškovima koji se izdvajaju za razvoj OTT sistema i tehnologije za operatera, te da Podnosilac zahtjeva nije radio uporedne analize ovih troškova. Također, Podnosilac smatra da pitanje razlike u troškovima OTT i DTH tehnologije po operatera ne predstavlja relevantno pitanje u pogledu ispitivanja povrede konkurencije od strane Telekom Srbije i RTS-a, niti je predmet ovog postupka. Eventualna razlika u troškovima distribucije između ove dvije platforme nikako ne može predstavljati valjan razlog ili opravdanje za različit tretman OTT platforme i DTH platforme u pogledu komercijalnih uslova distribucije medijskih sadržaja na relevantnom veleprodajnom tržištu;
- na pitanje na koji način primjenjuju OTT tehnologije u sklopu njihovih usluga, da li u ograničenom obimu, u sklopu nekih paketa ili sl, u svom odgovoru navode da Podnosilac usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme nudi kao samostalni proizvod. Uz druge proizvode se nudi tzv. multiscreen funkcionalnost, koja je tehnološki jednaka OTT-u (obje podrazumijevaju distribuciju medijskih sadržaja putem Internet Protokola). RTS i Telekom Srbija su u svojim ponudama za druge tehnologije već omogućili korišćenje multiscreen funkcionalnosti u sklopu predmetnih paketa i to bez ikakve nadoplate (po ukupnoj cijeni od (..) ** po korisniku). S druge strane, ponuda RTS i Telekom Srbija za distribuciju samostalne OTT usluge iznosi (..) **. Dakle, operater koji želi OTT nuditi kao samostalnu uslugu, od RTS/Telekom Srbija ima za (..) ** višu ponudu od ponude za distribuciju RTS putem drugih tehnologija (npr. IPTV), koja uključuje OTT-u tehnološki podudarnu multiscreen funkcionalnost. Dakle, jasno je da je jedini cilj ovakve ponude sprečavanje Podnosioca (a možda i nekih drugih operatera, kao što su npr. BH Telecom ili HT Eronet) da korisnicima u Republici Srpskoj ponude OTT uslugu. OTT bi ti operateri na području RS trenutno mogli pružiti kao samostalnu

uslugu, jer nakon akvizicija poslovnih subjekata Telrad Net, Blicnet i Elta-Kabel postoji potpuni monopol poslovnog subjekta Telekom Srbija i njegovih povezanih lica na praktično svim relevantnim tržištima telekomunikacionih usluga na području Republike Srpske. Stoga je očito da predmetna ponuda za OTT distribuciju kanala RTS predstavlja dio poslovne strategije Telekom Srbija za sticanje i održavanje monopola na svim telekomunikacionim tržištima na području Republike Srpske, bez obaziranja na kršenje pravila zaštite konkurencije;

- Na pitanje da li su u obavezi da RAK-u dostavljaju podatke u vezi distribucije audio vizuelnog medijskog sadržaja i koji su to podaci, privredni subjekat Telemach navodi da nosioci dozvola za distribuciju audiovizuelnih sadržaja u obavezi su i dostavljaju RAK-u podatke o svom poslovanju, uključujući i podatke o svim promjenama o kojima je Podnosilac dužan informisati RAK, a u skladu sa Pravilom o dozvolama za distribuciju audio vizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija 79/16 i na zahtjev RAK-a. Nosioci ovih dozvola dostavljaju RAK-u svoju listu kanala koji su predmet distribucije, kao i broj korisnika;
- Na pitanje da li teritorijalno nude svoje usluge na cijelom teritoriju BiH, odgovaraju da Podnosilac u skladu sa svojim tehnološkim kapacitetima, u smislu različitih tehničkih oblika distribucije u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine, nudi svoje usluge na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. Na teritoriji Republike Srpske, Podnosilac pruža uslugu distribucije audiovizuelnih medijskih usluga putem DTH tehnologije, te zasad nije u mogućnosti da ponudi usluge interneta i fiksne telefonije, niti pakete telekomunikacionih usluga (izuzev na području Mrkonjić Grada, gdje ima svoju mrežnu infrastrukturu);
- Na pitanje da li s obzirom da su dio velike grupacije te da imaju i vlastite sadržaje koje distribuišu, na koji način formiraju ponudu odnosno cijenu po kojoj će neki operater distribuisati njihove sadržaje i da li ti cjenovnici se razlikuju u odnosu na tehnologiju putem koje će se distribuisati krajnjim korisnicima (DTH, IPTV, OTT i sl.), Podnosilac ističe da ne raspolaže podacima na koji način članice grupacije Podnosioca formiraju ponudu za distribuciju svojih kanala, odnosno cijenu po kojoj će operater distribuisati ponuđene sadržaje.

Također kao što su naveli u posljednjem podnesku, Podnosilac ovim putem dostavlja dodatne informacije o značaju RTS kanala za korisnike na relevantnom tržištu. Naime, Podnosilac je angažovao nezavisnu renomiranu agenciju za istraživanje tržišta (IPSOS) radi analize pitanja značaja programa RTS-a za gledaoce putem ankete korisnika. Nalazi navedene ankete su izuzetno indikativni za odluku Konkurencijskog vijeća u konkretnom slučaju:

- (..) ** ukupnog broja ispitanika u Republici Srpskoj koristi usluge distribucije medijskih sadržaja povezanih lica Telekom Srbija (uključujući novo-stečene kompanije), a svega (..) ** % Podnosioca. Ukoliko bi se iz razmatranja isključila lica koja ne koriste usluge distributera medijskih sadržaja uopšte ((..) ** %), navedeni razmjer bi nesumnjivo bio još veći, odnosno očigledno je da Telekom Srbija posjeduje izrazito dominantan položaj na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja u Republici Srpskoj.

- Podnosilac je jedini značajniji konkurent Telekom Srbija na navedenom tržištu, pri čemu ima značajni komparativni nedostatak u pogledu telekomunikacione infrastrukture koja se ne može replicirati, odnosno (ne)posjedovanja uporedive mreže sa Telekom Srbija;
- Kanal RTS1 se gleda u (...)***% domaćinstava, RTS2 u (...)***% domaćinstava, a RTS3 u (...)***% domaćinstava. Poređenja radi, ovo je značajno veća gledanost od prestižnih sportskih kanala (koji su identifikovani kao posebno relevantno tržište od strane Konkurencijskog vijeća u prethodnoj praksi), iznad određenih terestrijalnih kanala u Bosni i Hercegovini (npr. Nova BH), daleko iznad drugih regionalnih javnih medijskih servisa (npr. HRT), a svega malo manje od javnog medijskog servisa Republike Srpske i BN televizije (koja također ima RAK dozvolu za televizijsko emitovanje putem zemaljske radiodifuzije), te uporedivo sa cjelokupnim portfolijom Pink programa (koji obuhvataju različite dramske, filmske, dječije i druge kanale). Pri tom, navedeni kanali se redovno gledaju od strane korisnika, te prikazani podaci ne predstavljaju statistički izuzetak;
 - (...)***% građana Republike Srpske navodi da gleda kanale RTS-a. Pri tom, (...)***% građana navodi da gleda kanale jednom ili više puta dnevno, a još (...)***% par puta sedmično;
 - (...)***% građana Republike Srpske navodi "da im je bitno da TV provajder ima kanale RTS-a u ponudi", pri čemu (...)***% građana Republike Srpske "očekuje od svog TV provajdera da ima kanale RTS-a u ponudi". Statistički zaključak analize je da bi za konkurentnu ponudu bilo neophodno da se ovi kanali uključe u ponudu TV provajdera koji će pružati usluge u Republici Srpskoj;

S obzirom da Podnosilac predstavlja jedinog značajnijeg konkurenta Telekom Srbija u Republici Srpskoj, te da OTT platforma Podnosioca omogućava korisnicima da prate televizijske sadržaje preko infrastrukture drugih operatora (odnosno, omogućava korisnicima veći izbor pružaoca usluge, koji ne zavisi isključivo od dostupne infrastrukture operatora), jasan je interes Telekom Srbija u onemogućavanju distribucije konkretnog must-have sadržaja konkurentu na teritoriji gdje je pretežno aktivan putem diskriminativne ponude.

Dalje, Protivna strana je navela procjenu da je gledanost paketa programa RTS-a u Republici Srpskoj (...)***%. Ukazuju Konkurencijskom vijeću da je za plaćeni televizijski sadržaj, odnosno za kanale koji se ne emituju preko nacionalnih frekvencija, ovakva gledanost izuzetno visoka. Prirodno je da terestrijalni kanali koji se emituju bez naknade i emituju program opšteg usmjerenja imaju veću gledanost od kanala koji se emituju na plaćenim platformama; međutim, kao što će biti dodatno obrazloženo, gledanost RTS- a u Republici Srpskoj je na nivou emitera koji se emituju preko terestrijalnih frekvencija, a značajno veća od bilo kog drugog plaćenog televizijskog kanala.

Prema prethodnoj praksi Konkurencijskog vijeća, na nacionalnoj teritoriji je u 2014. godini najveću gledanost je imao BHRT sa 24,57%, Radio televizija FBiH sa 16,64%, RTRS sa 16,19%, pa OBN sa 10,25%, a potom Hayat sa 6,67% i Pink BH sa 5,36%. Očigledno je iz ovih podataka da je gledanost RTS-a u Republici Srpskoj, zbog prethodno opisanih konceptijskih pitanja, značajno veća od uobičajene gledanosti plaćenih televizijskih kanala, te da je zbog tog značaja uporediva sa gledanošću nacionalnih emitera. Međutim, za razliku od nacionalnih emitera, RTS se ne emituje i ne čini dostupnim svim operatorima bez naknade: naprotiv, ovaj ključni kanal Telekom Srbija, kao vertikalno integrisana kompanija i dominantni učesnik na tržištu

distribucije medijskih sadržaja, može uskratiti konkurentima diskriminativnom ponudom, te onemogućiti razvoj alternativne usluge sopstvenim telekomunikacionim uslugama na maloprodajnom nivou tržišta.

Radi dodatnog obrazloženja, ukazuju Konkurencijskom vijeću da je prema Rješenju Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije br. 4/0-03-683/2018-7 od 22. oktobra 2018. godine (dostavljeno ranije u toku postupka), cjelokupna gledanost svih kanala United Media u Republici Srbiji u referentnoj godini iznosila svega 2,43%. Prema istoj odluci, gledanost RTS-a u Republici Srpskoj bi bila uporediva sa nacionalnim emiterima u Republici Srbiji Happy ili Prva, a ispod samo RTS-a i Pink-a. Uzevši u obzir ove činjenice zajedno sa prethodno opisanim konceptijskim pitanjima vezanim za prirodu kanala RTS-a, očigledno je da predmetni kanal mora predstavljati ključni resurs za poslovanje operatora na relevantnom tržištu, odnosno očigledna je radnja povrede koju u konkretnom slučaju vrši Telekom Srbija.

Posebno skreću pažnju da je Konkurencijskovijeće u dosadašnjoj praksi (predmeti Sport Klub i Arena Sport) kanale sa daleko manjom gledanošću i društvenim značajem (kanale koji služe praktično isključivo za zabavu) tretirao kao must-have proizvod, te je očigledno da takav tretman moraju imati i RTS kanali, koji su gledaniji od specijalizovanih sportskih kanala, a osim toga emituju i sadržaje koji su neuporedivi (prije svega u oblasti obrazovnog, dokumentarnog i igranog programa) sa sadržajima bilo kojeg drugog emitera. Dakle, kako je nesporno da ugovor zaključen između Protivnih strana predstavlja zabranjen sporazum (Protivne strane su to same potvrdile podnoseći ga na pojedinačno izuzeće Komisiji za zaštitu konkurencije Republike Srbije), te kako svi dokazi i analize pokazuju da RTS kanali predstavljaju must-have proizvod za gledaoce na dijelu teritorije BiH koji predstavlja relevantno geografsko tržište (entitet Republika Srpska), to je jasno da su Protivne strane zabranjen sporazum primijenile bez pribavljanja pojedinačnog izuzeća (a isti nije izuzet bilo kojim grupnim izuzećem), te je poslovni subjekt Telekom Srbija zaključenjem i primjenom zabranjenog sporazuma zloupotrijebio dominantan položaj na način opisan u Zahtjevu.

RTS je putem e-maila dana 06.04.2020. godine dostavio očitovanje za primljeno pod brojem UP-02-26-3-024-58/19 u kojem se navodi sljedeće:

- Da na osnovu Ugovora o distribuciji programa broj 04410 od 26.09.2018. godine, za naknadu predviđenu članom 4., RTS je ustupio privrednom subjektu Telekom Srbija pravo distribucije svojih televizijskih programa taksativno navedenih u samom Ugovoru te preuzeo obavezu da tokom trajanja ugovora neće smanjivati broj kanala;
- Da su sva ostala prava i obaveze RTS-a navedena su u samom Ugovoru i da RTS drugih prava i obaveze po osnovu na taj način ugovorene saradnje, osim ugovorenih nema;
- Da RTS ni na koji način ne učestvuje u formiranju ponude na onovu koje Telekom Srbija nudi kanale RTS-a, niti daje saglasnost na formiranje takve ponude;
- Da Telekom Srbija nije u obavezi da dostavlja RTS-u podatke, izuzev kopija ugovora zaključenih sa operatorima i njihovim zastupnicima, kako je predviđeno članom 2. stav 12. i članom 7. stav 3. Ugovora. Informacije iz dostavljenih ugovora RTS koristi za potrebe monitoringa neovlašćenog iskorištavanja svojih programa u smislu odredaba člana 7. stav 4. i 5. i člana 8. Ugovora.

Telekom Srbija je putem e-maila dana 06.04.2020. godine dostavio očitovanje za primljeno pod brojem UP-02-26-3-024-57/19 u kojem se određeni dijelovi u skladu sa članom 38.

označeni kao poslovna tajna te kao takvi ne smiju biti dostupni Telemachu niti trećim licima navode sljedeće:

- Da podatke o zaključenim ugovorima za distribuciju programskih sadržaja RTS-a sa operaterima u BiH (uključujući i vaša povezana društva) i to podatke kad su zaključeni, na koji period, s kojim operaterom u BiH, koja tehnologija je u pitanju i cijenu emitovanja za navedene kanale (odnosno pakete) dostavljaju u tabelarnom pregledu koji označavaju poslovnom tajnom;
- Da na upit koji način formiraju Ponudu, odnosno cijenu za distribuciju RTS kanala i da li navedena cijena treba biti odobrena od strane RTS-a, te koji su parametri, kalkulacije, Telekom Srbija u odgovoru kako slijedi " U tom smislu, Telekom ističe da je kalkulacija za cijenu prije svega nastala na osnovu više faktora, između kojih je i trošak koji Telekom plaća RTS za prava koja je Telekom stekao na javnom tenderu. Naime, mjesečna naknada koju Telekom plaća RTS-u iznosi (.)**eura, dok prihod Telekoma, izuzimajući prihod od usluga pruženih od strane njegovih povezanih društava, iznosi svega (.)** eura. Ovo znači da Telekom suštinski subvencionise cijenu, jer bi cijena bila značajno veća da je bila formirana na osnovu elementarnog troškovnog modela. Uzimajući u obzir navedeno potrebno je izvršiti određena prilagođavanja cijene. U tom smislu, kako je to navedeno u paragrafu 70, u Srbiji postoji razlika u cijeni između distribucije putem OTT u odnosu na ostale sisteme distribucije, pa tako za pružanje usluga distribucije RTS programa koristeći OTT tehnologiju određena je viša cijena po korisniku";
- Da Telekom takođe želi da istakne i vrlo bitnu činjenicu da Telekom za pružanje usluga distribucije medijskih sadržaja svojim povezanim društvima MTEL Banja Luka (Logosoft, Telrad i Blicnet) naplaćuje mjesečnu naknadu u iznosu od (.)** eura po korisniku (određeno aneksom ugovora od 01. januara 2020. godine) i to za bundle-ovan komercijalni sadržaj dok Telemach-u, za komercijalni sadržaj pružen preko DTH platforme koji nije bundle-ovan, naplaćuje (.)** eura, čime bi se moglo doći do zaključka da Telekom vrši "diskriminaciju" nad sopstvenim društvima. Upravo iz navedenog jasno sledi, da je Telekom usljed cijene koju plaća RTS-u, a koja nije formirana na osnovu elementarnog troškovnog modela, bio prinuđen da vrši određena "prilagođavanja" cijene, ne samo u odnosu na druge operatore, nego i u odnosu na svoje povezano lice;
- Takođe, cijena koju je Telekom odredio za pružanje svojih usluga ne podliježe odobrenju od strane RTS.
- Da u vezi upita zašto je cijena za OTT u ponudi Telemachu u nesrazmjeri u odnosu na ponudu za operatore sa područja Republike Srbije navode da pogledu navedenog, Telekom ističe da je RTS (RTS 1 i RTS 2) u Srbiji javni servis, te u tom smislu nije moguće uporediti tržište Srbije sa tržištem BiH, kao ni sa teritorijama drugih susjednih država.
- Da ipak, Telekom naglašava da je čak i u Srbiji napravljena razlika u cijenama za pružanje kablovskih i OTT usluga. Dakle, pružanje usluge distribucije RTS programa koristeći KDS tehnologiju u Srbiji je besplatno, te se naplaćuju samo određene dodatne usluge kao što je vraćanje unazad sadržaja itd. S druge strane, za pružanje usluga distribucije RTS programa

koristeći OTT tehnologiju određena cijena je (.)** eura po korisniku.

Također u dostavljenom odgovoru daju i očitovanje na odgovor Telemacha od 06.02.2020. godine u kojem između ostalog navode:

- Da ostaju kod svog izjašnjenja te se protive se navodima Telemach-a da relevantno tržište proizvoda mora biti određeno kao tržište distribucije medijskog sadržaja, iz razloga koji će u nastavku biti detaljno obrazloženi;
- Da Telekom ističe da je Evropska komisija ("EK") više puta izrazila potrebu za efikasnom reakcijom na nove regulatorne izazove u vezi sa sve brojnijim i značajnijim ugovornim odnosima između pružalaca OTT usluga i krajnjih korisnika. EK je zaključila da se digitalni prostor značajno izmijenio sa pojavom OTT platformi, te da regulatorni okvir treba ažurirati u skladu sa dinamikom razvoja informacionih tehnologija;
- U tom smislu bitno je istaći osnovnu specifičnost OTT, a to je da samo ova platforma nudi pristup medijskom sadržaju po principu "bilo kada - bilo gdje - sa bilo kog uređaja" (eng. anytime/anywhere/any device) - TV, smart telefona, tableta, desktop i laptop računara, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV. Budući da korisnik neke od OTT usluga može, na bilo kom mjestu, u bilo koje vrijeme i preko bilo kojeg od navedenih uređaja pristupiti medijskim sadržajima, nikako se ne može tvrditi da su, iz aspekta korisnika, ove platforme međusobno zamjenjive;
- Da je jasno je da, predmetne tehnologije distribucije nisu međusobno zamjenjive iz aspekta korisnika, ali one to nisu čak ni iz perspektive operatora ostalih konvencionalnih platformi, budući da: (i) je pružanje OTT usluga slobodno i pružalac OTT usluga ne podliježe režimu dozvola niti odobrenja, odnosno ne podliježe obavezi ispunjenja posebnih regulatornih usluga, i naročito (ii) pružanje OTT usluga ne spada u nadležnost Regulatorne agencije za komunikacije i kao takvo nije regulisano pravilima Agencije (molimo pogledajte Prilog 4 Izjašnjenja Telekoma od 2. decembra 2019. godine);
- Da Evropski parlament ("EP") se u studiji posvećenoj pružaoциma OTT bavio pitanjem u kojoj mjeri su usluge tradicionalnih operatora kao što su KDS, DTH i IPTV suštinski ekvivalentne OTT uslugama i da li je adekvatno tretirati ih na isti način i podvoditi pod istovrsni pravni režim;
- Da imajući u vidu naročito činjenicu da je EP u sopstvenoj studiji diferencirao OTT i pružaoce tradicionalnih telekomunikacionih usluga na osnovu percepcije potrošača, a ne prema načinu isporuke ili plaćanja, podnosilac izjašnjenja nedvosmisleno zaključuje da u konkretnom slučaju usluga distribucije medijskog sadržaja mora biti posmatrana kao izdvojeno tržište;
- Da dodatno, bitno je istaći da je EK u svojoj dosadašnjoj praksi prepoznala specifičnosti i razlike u sistemima distribucije medijskih sadržaja prilikom definisanja relevantnog tržišta proizvoda. U tom smislu, EK je u predmetu MSG Media Service4 istakla sljedeće: "Po mišljenju Komisije, može se smatrati da postoji posebno tržište za kablovske televizijske mreže."

- Da dakle, iz navedenog jasno slijedi da je EK utvrdila upravo suprotno onome što Telemach u svom izjašnjenju navodi, te je napravila jasnu razliku između određenih načina distribucije, odnosno odredila da kablovske mreže predstavljaju posebno tržište. Ovim se podrazumjeva da pružanje usluga putem OTT tehnologije mora biti određeno kao posebno tržište jer su razlike u ovom slučaju tek enormne;
- Da konačno, Telekom ukazuje na inicijativu od strane EK, WiFi4EU6, čiji je cilj sprovođenje Wi-Fi mreža, odnosno sprovođenje visoko kvalitetne Wi-Fi konekcije na svim javnim mjestima, u cijeloj Evropi. Osnovna ideja ove inicijative dakle jeste upravo da svi građani, bilo da žive u gradu ili selu, imaju besplatan pristup wireless internetu na bilo kom javnom mjestu;
- Da na ovaj način je itekako olakšan pristup internetu, a očigledno je i da, ukoliko Wi-Fi konekcija postoji gdje god, korisnici mogu da pristupe TV sadržaju čak ne plaćajući ni mobilni internet, već samo plaćanjem i pristupom nekoj od OTT platformi;
- Da pozivajući se na odredbe Zakona koji precizira definiciju relevantnog tržišta kao i odredbe člana 4. Odluke o definisanju relevantnog tržišta, te odredbe člana 8. iste Odluke po pitanju zamjenjivog proizvoda ocjena zamjenjivosti OTT tehnologije drugim vrstama distribucije medijskog sadržaja zavisi od analize (i) karakteristika i namjene proizvoda, (ii) cijene, kao i (iii) navika krajnjih korisnika. Izbor platforme koja se koristi za pružanje usluga zaista ne bi bio od značaja za krajnjeg korisnika, kako tvrdi Telemach, u slučaju da distribucija medijskih sadržaja preko svih platformi obuhvata iste cijene, da je u smislu geografske pokrivenosti jednako dostupna svim korisnicima, kao i da na isti način odgovara na potrebe krajnjih korisnika. Međutim, to nije slučaj;
- Da suprotno navodima Telemach-a da "iz ugla korisnika nije relevantno koja je platforma osnova za pružanje usluge", već je jedino važno "da li se platforma koristi za distribuciju medijskih sadržaja", detaljno obrazloži činjenicu da se OTT nikako ne može smatrati zamjenjivim u odnosu na ostale distributivne mreže.
- Tradicionalnim operatorima su neophodne licence za emitovanje kao i vrlo komplikovana infrastrukturna podrška u vidu kablova, satelitskih antena i različitih uređaja putem kojih isporučuju uslugu krajnjim korisnicima, što nije slučaj sa OTT operatorima. Takođe, tradicionalni operatori su u obavezi da ugovaraju garanciju kvaliteta usluge i promenu cijena vrše uz prethodno odobrenje regulatornog organa, dok OTT operatori nemaju takve obaveze i najčešće nude korisnicima fleksibilan ugovor koji je podložan promjeni u bilo kom trenutku. Dakle, navedene razlike sa aspekta operatora se neminovno preslikavaju i na korisnike, tako da usljed navedenog postoji razlika u cijeni i kvalitetu usluge krajnjim korisnicima.
- Nadalje, OTT usluge dosežu do krajnjih korisnika u svim krajevima svijeta (pa čak i na Antarktiku) i to u bilo kom trenutku i bez bilo kakvih infrastrukturnih troškova što je vrlo teško ili potpuno nemoguće izvesti kada govorimo o tradicionalnim platformama.
- S obzirom na to da ispunjavanje navedenih preduslova za korišćenje tradicionalnih tehnologija zahtjeva značajna prilagođavanja i nadogradnju postojeće pristupne mreže, uključujući i visoke ireverzibilne i transakcione troškove, kompetitivna prednost OTT platformi na relevantnom tržištu je očigledna.
- Činjenica da OTT operatori omogućavaju istovremeno praćenje sadržaja na više uređaja (TV, smart telefonima, tabletima, desktop i laptop računarima, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV) čini ih mnogo atraktivnijim za korisnike u odnosu na kablovske, satelitske i druge TV operatore. Krajnji korisnik čije su navike formirane korišćenjem usluga OTT operatora, po pravilu koristi uslugu operatora upotrebom smart telefona na različitim lokacijama kao i sa računara. U hipotetičkoj situaciji u kojoj bi takav korisnik trebalo da pređe na usluge operatora koji koristi neku drugu vrstu tehnologije, isti bi morao da se odrekne mogućnosti pristupa medijskim sadržajima sa različitih lokacija putem npr. tableta, računara ili smart telefona. Dakle, korisniku koji je navikao da medijskim sadržajima pristupa kad god želi odakle god želi, pod uslovom da ima pristup otvorenom internetu, nikako ne može biti svejedno da li pružalac usluge koristi OTT ili neku drugu vrstu platforme, koja mu tu pogodnost ne omogućava.
- Geografska pokrivenost konvencionalnih platformi i OTT tehnologije se ne podudaraju, budući da OTT platforma pruža mogućnost pristupa medijskim sadržajima sa različitih mjesta od strane jednog istog korisnika, pod uslovom da isti ima pristup internet mreži. Stoga, jedino OTT tehnologija, posmatrano u kontekstu svih postojećih tehnologija distribucije medijskih sadržaja, pruža krajnjem korisniku mogućnost da pristupi medijskim sadržajima nezavisno od područja na kome se nalazi. S druge strane, pristup medijskim sadržajima od strane krajnjeg korisnika posredstvom svih ostalih tehnologija distribucije je fiksiran i ograničen na domaćinstvo.
- Iz navedenog jasno slijedi da iz perspektive krajnjeg korisnika nije svejedno koji tip tehnologije se koristi za emitovanje medijskih sadržaja, budući da OTT tehnologija omogućava korisnicima da pristupaju medijskim sadržajima sa različitih lokacija, sve dok su iste pokrivene internet mrežom, što nije slučaj sa ostalim vidovima distribucije.
- U prilog međusobne nezamjenljivosti ostalih tehnologija distribucije, Podnosilac izjašnjenja navodi primjer razlike između kablovske i OTT tehnologije, sa aspekta troškova priključenja, odnosno prelaska sa jedne vrste tehnologije na drugu. Naime, iz cjenovnika usluga koje pruža Telemach proizilazi da je krajnji korisnik izložen različitim troškovima u slučaju priključenja na kablovsku, odnosno internet televiziju, pa se tako u slučaju priključenja objekta na kablovski komunikacioni sistem plaća(..)** (kuća) odnosno(..)** (stan) BAM, dok priključna taksa za internet televiziju iznosi svega(..)** BAM;
- Nadalje detaljno pojašnjava razlike između OTT i drugih tehnologija (KDS, DTH i IPTV) (paragrafi 26-41 odgovora);
- Iz Odgovora je lako uočljivo potpuno neosnovano oslanjanje Telemach-a na odluke Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije ("Komisija") pri iznošenju svoje argumentacije. Ovakav način iznošenja navoda ni malo ne iznenađuje, s obzirom na nepostojanje konkretnih dokaza koji bi potkrijepili netačne navode Telemach-a.

- Nadalje Telekom ističe da je ovakvo pozivanje na odluke i stavove Komisije neosnovano iz razloga što je u slučaju izuzeća predmetnog ugovora odlukom Komisije, relevantno tržište proizvoda bilo određeno kao veleprodajno tržište distribucije medijskog sadržaja iz prostog razloga što su predmetnim ugovorom bili obuhvaćeni svi načini distribucije medijskog sadržaja (IPTV, OTT, DTT, KDS i DTH). S druge strane, u konkretnom slučaju Telekom je Telemach-u dao ponudu za zaključenje ugovora isključivo za dalju distribuciju putem OTT platforme, te Podnosilac ne vidi osnov malicioznog širenja tržišta na sve vidove distribucije medijskog sadržaja.
- Da obrazlažući opravdanost definisanja relevantnog tržišta proizvoda nezavisno od vrste distribucije medijskog sadržaja, Telemach se poziva na odluke Komisije, ali izostavlja da primjeti kako citirane odluke, zaista obuhvatajući sve usluge distribucije medijskog sadržaja, zapravo takvo obrazloženje daju za kontrolu koncentracija, a ne za povredu konkurencije u vidu restriktivnog sporazuma ili zloupotrebe dominantnog položaja. Naime, sam Telemach na 2. strani svog Odgovora na izjašnjenje protivnih strana citira deo rešenja Komisije br. 4/0-03-683/2018-7 od 22. oktobra 2018. godine u kome jasno stoji: "Naime, prilikom odlučivanja u postupcima kontrole koncentracija kao jedno od relevantnih tržišta proizvoda određeno je maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, [...] Tom prilikom Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije ...".
- Da isti "previđ" se Telemach-u dogodio i na strani 3. Odgovora na izjašnjenje protivnih strana, pa je tako sam citirajući rešenje Komisije br. 6/0-02-764/2018-19 od 31.12.2018. godine zapravo ukazao na praksu određivanja relevantnog tržišta proizvoda kao tehnološki neutralnog baš u oblasti ocjene koncentracija: "Komisija je prilikom njegovog određivanja [tržišta] za potrebe ispitivanja efekata prijavljene koncentracije [...] je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu bez obzira na različite tehničke oblike distribucije".
- Da nije jasno zbog čega Telemach uporno propušta da primjeti da obrazloženja Komisije na koja se sam poziva govore o efektima koncentracija, koje su se sprovođile sa učesnicima na tržištu koji posluju na više relevantnih tržišta, što je bitna razlika u odnosu na pitanja o kojima se odlučuje u konkretnom slučaju, a to je distribucija isključivo pute OTT platforme.
- Da Telemach, odnosno United Media Network ("UMN") kao jedinstveni učesnik na tržištu sa Telemach-om je, započinjući medijsku kampanju #dasevidiN110 u Srbiji, kojom je javno i izričito ukazivao na must have karakter kanala N1, i sam potvrdio ogromne razlike između OTT i drugih načina distribucije medijskih sadržaja, i to tako što je onemogućio Telekomu i njegovim povezanim društvima distribuciju kanala N1, dok je distribucija istog kanala bila dostupna na veb-sajtu N1, odnosno preko OTT. Dakle, i pored toga što je kanal N1 bio dostupan posredstvom OTT platforme, vođena je kampanja #dasevidiN1. Jasno je da je na ovaj način UMN napravila razliku između OTT i drugih načina distribucije pošto je smatrala da distribucija kanala N1 samo preko OTT platforme nije dovoljna da se on "vidi". Zbog svega navedenog, UMN je i sama shvatila kontradiktornost svojih postupanja, te je vrlo brzo ukinula live streaming preko N1 veb-sajta, koji smo prethodno opisali, ali samo u Srbiji. U Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini je live streaming kanala N1 još uvijek dostupan.
- Da međutim, suprotno svemu navedenom, UMN je u više navrata javno dovodio u pitanje zakonit i tačan rad Komisije, pri čemu je takođe osporavao nezavisnost Komisije tvrdeći da je Komisija (i) donosila svoje odluke bez uslova, (ii) suprotno svojoj praksi, (iii) da je zanemarivala informacije koje su joj dostavljane u toku postupka, (iv) da je odbila preispitivanje svoje odluke, (v) kasnila sa dostavljanjem dokumentacije, (vi) neopravdano obustavila postupak, (vii) neopravdano odbila da pokrene postupak, kao i (viii) neopravdano odbila da izrekne privremenu mjeru.
- Da iz navedenog je jasno da se Telemach-ovo ponašanje najbolje može opisati kao venire contra factum proprium, odnosno protivrečno ponašanje (suprotno ranijem), a koje je jedino moguće objasniti Telemach-ovim perfidnim ponašanjem i korišćenjem prakse Komisije samo u slučajevima kada smatra da je u skladu sa njegovim navodima.
- Da konačno, Telekom ističe da je za cijelu EU, sa kojom Telemach predstavlja jedinstvenog učesnika na tržištu, karakteristično ne samo kontradiktorno, već i nezakonito ponašanje. Naime, Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni je prepoznao nezakonitost postupanja UMN i njegovih povezanih društava, te je odredio privremenu mjeru protiv Solford Trading Limited, koje je povezano društvo sa UMN. Navedenom privremenom mjerom zabranjeno je dalje nezakonito emitovanje televizijskog sadržaja na teritoriji Njemačke preko NetTV Plus platforme (koja je OTT platforma), te je sud za slučaj nepostupanja po privremenoj mjeri predvidio kaznu od čak 250.000 eura.
- Da kao i u Inicijativi, Telemach u Odgovoru predlaže da se relevantno geografsko tržište definiše kao teritorija entiteta Republika Srpska, koristeći argumente da "po opštepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledaoce, niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine".
- Da sa druge strane, Telekom ostaje pri tvrdnji da je relevantno geografsko tržište potrebno odrediti kao regionalno, tako da isto obuhvata jezički homogene oblasti. Alternativno, relevantno geografsko tržište moguće je odrediti uže (i najuže) kao teritoriju BiH.
- Da Telekom u prethodnom podnesku jasno istakao da je, u skladu sa praksom EK, potrebno odrediti relevantno geografsko tržište tako da obuhvata teritoriju Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvatske i Crne Gore, koje predstavljaju jezički homogeno područje, budući da ne postoje jezičke barijere.
- Da dodatno, osvrnuvši se još jednom na stav samog Vijeća da se geografsko tržište može odrediti i na međunarodnom nivou, kao i na zajedničko socijalno-ekonomsko naslijeđe, jasno je da tržište treba odrediti regionalno.
- Da alternativno, tržište je moguće najuže odrediti kao teritoriju BiH.
- Da je netačna tvrdnja Telemach-a da RTS kanali nemaju značaj za populaciju na teritoriji Federacije

Bosne i Hercegovine. Da je zaista tako, ponuda poslovne saradnje za uslugu distribucije RTS TV programa, a posebno ugovor o distribuciji RTS TV programa putem DTH zaključen između Telekoma i Telemach, ne bi relevantnu teritoriju odredili nacionalno, odnosno kao područje celokupne teritorije BiH.

- Da prije svega, predmetna ponuda sadrži izričitu odredbu koja kao relevantnu teritoriju distribucije RTS TV programa putem OTT platforme predviđa cjelokupnu teritoriju BiH kao relevantno geografsko tržište.
- Da povrh svega, ugovor o distribuciji RTS programa zaključen između Telekoma i Telemach-a dana 7. avgusta 2019. godine, određuje relevantno geografsko tržište kao nacionalno, jer je riječ o distribuciji TV programa preko DTH platforme, odnosno preko satelita, te je da je distribucija geografski ograničena na cjelokupno područje BiH. Stoga, ostaje nejasno kako je, prema Telemach-u, RTS od značaja za cijelu Bosnu i Hercegovinu kada se radi o distribuciji putem DTH, a nije u slučaju distribucije putem OTT.
- Da je jasno da Telemach nastoji nasumično da odredi tržište koje ne može biti relevantno, kako bi vještački stvorio sliku da Telekom ima značajno veći udio od onog koji suštinski ima na pravilno određenom relevantnom geografskom tržištu.
- Da konačno, i ovom prilikom se ističe da su udjeli Telekoma i RTS na relevantnom tržištu proizvođa zanemarljivi kako na teritoriji BiH, tako i u regionu, te pitanje relevantnog geografskog tržišta može ostati otvoreno.

Konkurencijsko vijeće je dana 08.04.2020. godine poslalo obavijest svim strankama u postupku da imajući u vidu cjelokupnu situaciju u Bosni i Hercegovini koja je nastupila kao posljedica pojave virusa COVID 19, te postupajući u skladu sa dopisom Vijeća ministara broj 01-07-5-849/20 od 16.03.2020. godine Konkurencijsko vijeće BiH je donijelo Uputstvo o postupanju broj 02-2-84-1/20 od 17.03.2020. godine te imajući u vidu odredbe člana 146. ZUP-a ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) nije u mogućnosti održati usmenu raspravu po navedenom predmetu, te će ovaj organ u navedenom postupku odlučiti na osnovu dostupnih podataka i dokumentacije u skladu sa članom 39. stav 2. Zakona o konkurenciji.

Navedenim obavještenjem dostavljeni su i svi gore navedeni odgovori svim stranama u postupku na eventualno izjašnjenje (dopis prema Telemachu broj UP-02-26-3-024-60/19, dopis prema Telekomu Srbije broj UP-02-26-3-024-61/19 i dopis prema RTS-u broj UP-02-26-3-024-62/19).

Privredni subjekat Telemach u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-02-26-3-024-66/19 od 13.04.2020. godine naveo sljedeće:

- (...)**. S obzirom da ugovor također sadrži odredbe koji se odnose na uvažavanje tržišnih parametara na svakoj teritoriji sa propisima o zaštiti konkurencije, o nediskriminatomom tretmanu operatora (uključujući različite tehnološke platforme), odnosno o neremećenju stabilnosti tržišta, sama činjenica da RTS ne postupa protiv sporne ponude Telekom Srbija u skladu sa pravima dodijeljenim ugovorom ukazuje da je učestvovao u formulisanju uslova, ili da na iste naknadno pristaje, nezavisno od činjenice da su očigledno suprotni ugovornim odredbama;
- Da Telekom Srbija ne dostavlja suštinski nove navode u odnosu na prethodna izjašnjenja kao i da ne nudi

kredibilne odgovore na: (i) izričitu praksu srbijanske Komisije za zaštitu konkurencije u ocjeni pojedinačnog izuzeća predmetnog ugovora, koja nije prihvatila njegove navode o specifičnostima OTT usluge kada je analizirala predmetni ugovor i njegove efekte na konkurenciju (sa posebnim osvrtom na OTT platforme); (ii) izričitu evropsku praksu (na koju se prethodno nepravilno pozivao); (iii) kriterijume specifikacije OTT usluge koji su prethodno već detaljno osporeni; (iv) OTT platforme samih incumbent operatora, koji očigledno pružaju slične usluge. Stoga, može se legitimno ocijeniti da ćutanje Protivne strane više govori od njenih riječi;

- Da imajući u vidu prethodna objašnjenja u vezi OTT tehnologije (gledišta Evropske komisije i dr.), te smatraju da nezavisno od svih karakteristika, sve platforme pripadaju istom tržištu;
- Da što se tiče karakteristika i namjena proizvoda, odnosno navika krajnjih korisnika, Telekom Srbija ponovo insistira na poziciji operatora, ne korisnika, te na komparativnoj prednosti OTT platformi. Ove razlike nisu relevantne, niti odlučujuće za definiciju relevantnog tržišta. Iz ugla korisnika, princip "bilo kada - bilo gdje - sa bilo kog uređaja" na koji se poziva Telekom Srbija nije takav kakvim ga prikazuje Protivna strana. OTT usluga je vezana za postojanje širokopolasne infrastrukture za pristup Internetu, te ukoliko korisnik nema pristup Internetu odgovarajuće (značajne) brzine, ne može ni ostvariti pristup usluzi medijskih sadržaja (ili ostvaruje pristup značajno različitog kvaliteta usluge u zavisnosti od provajdera Interneta). Mobilnost usluge u pogledu distribucije medijskog sadržaja ne predstavlja osnovnu karakteristiku usluge (za razliku od, primjera radi, mobilnih komunikacija), već sadržaj koji se emituje. Korisnici linearne medijske sadržaja i dalje pretežno prate u okviru svojih domaćinstava, te mobilnost OTT aplikacije ne predstavlja nezamjenljivu odliku OTT platforme, pogotovo ne u mjeri da diferencira posebno relevantno tržište (što je očigledno iz uporedne prakse);
- Da u tom pogledu, korisnici neće uzimati OTT platformu pored postojeće platforme za distribuciju medijskih sadržaja, jer im nije potrebna, a posebno u pogledu linearnih medijskih sadržaja - oni će je koristiti umjesto konvencionalne distribucije medijskih sadržaja (tzv. cord-cutting). Korisnici neće uzimati EON pored usluge distribucije medijskih sadržaja Mtel-a, kako bi mogli da gledaju RTS na mobilnom telefonu - oni će uzeti EON umjesto usluge Mtel-a, zato što Mtel, primjera radi, ima previsoku cijenu ili nedovoljno dobru korisničku podršku. Dakle, ukoliko bi Konkurencijsko vijeće smatrao da je tržište Bosne i Hercegovine posebno i specifično u odnosu na uporednu praksu, morao bi da sprovede posebnu analizu kojom bi pokazao da korisnici tretiraju OTT usluge drugačije od "kontrolisanih usluga", po terminologiji Protivne strane, odnosno da su takve usluge komplementarne, a ne zamjenjive iz ugla korisnika - posebno u pogledu linearnih usluga, koje su predmet postupka. KDS usluga je vezana za mrežnu infrastrukturu operatora koji je pruža, koji uglavnom nije dostupna ili rasprostranjena na svim teritorijama, te od ovakve infrastrukture zavisi mogućnost pristupa korisnicima; ali su DTH ili DTT tehnologija dostupne korisnicima na čitavoj teritoriji koja je pokrivena radio

- signalom ili signalom satelita, bez dodatne mrežne infrastrukture (u slučaju Bosne i Hercegovine, na praktično čitavoj nacionalnoj teritoriji). Nezavisno od navedenog, ove platforme su u prethodnoj praksi Konkurencijsko vijeće smatrane dijelom istog relevantnog tržišta. Ako kontrola nad infrastrukturom nije odlučujuća činjenica u pogledu zakupa mreže, nije jasno zašto bi bila u pogledu OTT platforme. Takođe, postoje značajna ograničenja u funkcionalnostima DTH platforme (npr. broj kanala ili nemogućnost dvosmjernе komunikacije sa korisnikom), pa je navedena platforma u prethodnoj praksi Konkurencijsko vijeće smatrana dijelom istog relevantnog tržišta sa kablovskom ili IPTV mrežom, koja takva ograničenja nemaju. Postoji razlika u pogledu analogne ili digitalne usluge distribucije medijskih sadržaja (npr. u pogledu kvaliteta slike ili broja kanala koji se nude korisnicima), kao i u mogućnosti pružanja povezanih usluga koje predstavljaju osnovni smjer razvoja relevantnih telekomunikacionih tržišta (npr. u kapacitetu protoka širokopojasnog Interneta na raspolaganju korisnicima u pogledu IPTV platforme ili (ne)mogućnosti operatora da paketiраju mobilnu telefoniju sa ostalim uslugama), pa je Konkurencijsko vijeće obuhvatao različite platforme istim relevantnim tržištem. Kao što je Konkurencijsko vijeće poznato, postoje značajne cjenovne razlike između DTH platforme i KDS ponude, pa su navedene platforme u prethodnoj praksi Konkurencijskog vijeća konzistentno smatrane dijelom istog relevantnog tržišta. Različiti regulatorni tretman određenih platformi takođe ne predstavlja ključnu razliku iz ugla krajnjih korisnika - kao što je prethodno navedeno, važna je funkcionalnost samih platformi, koja jeste međusobno zamjenljiva. Pri tom, Protivna strana u jednom trenutku insistira na analizama kojima se razmatra buduća regulativa OTT usluga, a s druge potencira trenutnu neregulisanoost određenih segmenata pružanja OTT usluga kao ključni argument zašto ne predstavljaju dio tržišta. Podsjećanja radi, Podnosilac posebno ističe da je u prethodnim izjašnjenjima, Protivna strana kao osnovne karakteristike OTT platforme opisala: (i) da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima pristup redovnom, javnom internetu ("zaobilazeći telekomunikacije i nezavisno od postojanja bilo kakve infrastrukture"); i (ii) da korisnik može da upravlja medijskim sadržajem, odnosno bira sadržaj kojem će pristupiti, te može "vratiti" određeni program. Nakon odgovora na navedene argumente, Protivna strana nije osporila argumentaciju Podnosioca, već pokušava da pronađe dodatne "specifičnosti" OTT platforme koje bi navodno opravdale posebnu definiciju tržišta;
- Da Podnosilac smatra da Telekom Srbija nije osporio ni aktuelnu praksu Evropske komisije koja mu ne ide u prilog, a koju je prethodno sam citirao, te ne smatra potrebnim ili produktivnim da u predmetnom podnesku posebno odgovara na citiranje predmeta iz 1994. godine, usvojene u značajno drugačijim tržišnim okolnostima u telekomunikacijama, nivoa razvoja prava konkurencije u samoj Evropskoj uniji i dostupnih tehnoloških rješenja, potencijalnih inicijativa za plasman određenih tehnoloških rješenja u budućnosti Evropske komisije, ili studija Evropskog parlamenta posvećenih potpuno nepovezanim pitanjima (analizom specifičnosti određene platforme i ispitivanjem eventualnog posebnog regulatornog režimal, a ne definisanju relevantnog tržišta u pogledu propisa iz oblasti prava konkurencije, u skladu sa zakonskom metodologijom). Podsjećanja radi, niti Konkurencijsko vijeće, niti regulatori u regionu, niti Evropska komisija nisu u svojoj skorijoj praksi zaključili da kablovske mreže predstavljaju posebno relevantno tržište, s čim je Telekom Srbija nesumnjivo dobro upoznat, s obzirom na svoju tržišnu poziciju u pojedinim tehnološkim platformama (i prethodnu praksu);
 - Da Konkurencijsko vijeće bi trebalo da bude posebno obazrivo na insistiranju Protivne strane na definiciji OTT platforme kao posebnog relevantnog tržišta. Naime, čak ni Protivna strana ne osporava da postoji konkurentski pritisak OTT platforme na konvencionalnu distribuciju medijskih sadržaja, i čak ističe da je OTT platforma tehnološki naprednija, odnosno pogodnija za korisnike u odnosu na konvencionalnu distribuciju medijskih sadržaja;
 - Da međutim, Podnosilac, koji kontroliše ključni resurs za poslovanje OTT operatora, njima - koji mu suštinski jedini i mogu učinkovito konkurisati na teritoriji koja je predmet povrede konkurencije, s obzirom na limite DTH tehnologije - očigledno nudi drugačije i neopravdano gore uslove u odnosu na konvencionalne operatore. Protivna strana se ne izjašnjava na navode o sopstvenim aktivnostima u pružanju usluga putem OTT-a, koje su detaljno obrazložene;
 - Da nije li očigledno, stoga, da Protivna strana ograničava razvoj relevantnog tržišta, u korist određene platforme preko koje sam pruža usluge? Kolika je veličina OTT "tržišta" u Bosni i Hercegovini, te da li bi razumno bilo komercijalno opravdano posmatrati ove korisnike kao zasebno tržište od svih ostalih? Konačno, Konkurencijsko vijeće bi trebalo da ima u vidu cilj argumentacije Protivne strane u konkretnom slučaju;
 - Da pod pretpostavkom da postoji odgovarajuća infrastruktura (protok Interneta) da li je RTS koji korisnici gledaju preko OTT-a drugačiji od RTS-a dostupnog preko kablovske ponude Mtel-a? Naravno da nije, te stoga argumenti Protivne strane nemaju smisla, osim u kontekstu predmetnog ograničavanja tržišta koje Protivna strana pokušava da sprovede;
 - Da Telekom Srbija je Telemach-u dao ponudu za zaključenje ugovora putem svih distributivnih platformi, te je ugovor o distribuciji i zaključen u pogledu DTH platforme (nakon naknadne korekcije ponude od strane Protivne strane posle prijave Konkurencijsko vijeću2). Tačno je da je ponuda za OTT data naknadno i u posebnom dokumentu, ali Telekom Srbija ima ovlašćenje da vrši licenciranje kanala preko različitih distributivnih platformi i ništa ga ne sprečava da istovremeno ponudu uputi i za OTT, kao što je recimo uradio u Srbiji. Djeluje da bi mogućnost za stranku u postupku da prilagođava definiciju relevantnog tržišta u zavisnosti od toga kako sama formuliše ponudu bila dosta zgodna za stranku u postupku, ali ne nužno i za tržišnu konkurenciju. Postupak se upravo i vodi zato što za jednu platformu, Protivna strana bez ekonomskog opravdanja nudi diskriminatorne uslove;
 - Da ne postoji (ili ne bi trebalo da postoji) posebna definicija relevantnog tržišta za kontrolu koncentracija u odnosu na restriktivne sporazume. Principi definicije

- relevantnog tržišta, a posebno zaključci nadležnih organa, zasnovani su na istim ekonomskim i pravnim postulatima, odnosno odredbama propisa. Da je srbijanska Komisija za zaštitu konkurencije smatrala da treba da analizira efekte na posebno tržište OTT usluga, to bi i učinila u citiranoj praksi. U svakom slučaju, Konkurencijsko vijeće će nesumnjivo primijetiti da Telekom Srbija zapravo nije osporio definiciju relevantnog tržišta usvojenu od strane srbijanske Komisije za zaštitu konkurencije u postupku ispitivanja konkretnog ugovora sa RTS-om, koji se u većoj mjeri ticao i OTT platforme, nije ponudio kontra-argument, niti podnio tužbu protiv odluke navedenog organa, što će nesumnjivo biti uzeto u obzir pri utvrđivanju činjeničnog stanja u predmetu;
- Da navodi o aktivnostima povezanih lica Telemach-a u pogledu distribucije kanala na različitim platformama nemaju nikakve veze sa predmetom postupka. Upravo kao u konkretnom predmetu, namera medijske kampanje #dasevidiN1 jeste da se programski sadržaj učini dostupnim najširem broju korisnika preko različitih tehnoloških platformi (što je suprotno aktivnostima Telekom Srbija). Navedena kampanja nema veze sa definicijom relevantnog tržišta, ili OTT platformom, a navodi Telekom Srbija su paušalni i nepotkrijepljeni. Isto tako (premda to djeluje očigledno), Telemach bi htio da istakne da privremena mjera u Frankfurtu na Majni nema nikakve veze sa uskraćivanjem kanala ili diskriminacijom u Republici Srpskoj. Sve i da su povezana lica Telemach-a povredile nemačko zakonodavstvo, to ne oslobađa Mtel obaveze da poštuje Zakon o konkurenciji u Bosni i Hercegovini;
 - Da pravo određene stranke u postupku da se ne složi ili osporava nalaze upravnog organa u konkretnom slučaju u kome je donio pogrešnu odluku, ne onemogućava stranku u postupku da se poziva na praksu i zaključke tog organa u drugim relevantnim slučajevima. Prema ocjeni Telekom Srbija, ukoliko se bilo koja stranka u postupku (neka to bude i Telemach, ili njegova povezana lica) ne slaže sa nekom odlukom, gubi pravo da se pozove na praksu istog organa, da ne bi bila smatrana "perfidnom". Telemach smatra da pravo i ekonomija ne funkcionišu tako, te da bi produktivnije korišćenje podneska Protivne strane bilo da je Protivna strana pokušala da argumentovano ospori praksu sa kojom se ne slaže (ako se ne slaže - na kraju krajeva, nije podnijela tužbu, i na osnovu citiranog rješenja primjenjuje ugovor), pošto to nije učinila u konkretnom podnesku. Na kraju, povezana lica Podnosioca upravo i traže ravnopravan i istovijetan tretman sa Protivnom stranom, što je očigledno iz izjava koje ista citira u izjašnjenju.
 - Da Telekom Srbija ne dostavlja suštinski nove navode u odnosu na prethodna izjašnjenja. Telekom Srbija se tako ne izjašnjava na: (i) izričitu praksu srbijanske Komisije za zaštitu konkurencije u ocjeni pojedinačnog izuzeća predmetnog ugovora, koja je tržište definisala na nacionalnom (a ne regionalnom) nivou; (ii) izričitu evropsku praksu (na koju se prethodno nepravilno pozivao); (iii) prethodnu praksu Konkurencijsko vijeća, koja ne podržava njegove postavke o geografskom opsegu tržišta; (iv) značajno drugačijim posljedicama predmetne radnje na korisnike na teritorijama entiteta, odnosno programskoj usmjerenosti RTS kanala kao takvoj;
 - Da je Telemach svoje tvrdnje potkrijepio posebnom analizom, koja je dostavljena Konkurencijsko vijeću u toku postupka. Djeluje da bi mogućnost za stranku u postupku da prilagođava definiciju relevantnog tržišta u zavisnosti od toga kako formuliše ponudu (npr. da li je uputi odvojeno za FBiH i RS ili zajedno) bila dosta zgodna za stranku u postupku, ali ne nužno i za tržišnu konkurenciju. Ništa u predloženoj definiciji tržišta od strane Podnosioca nije nasumično, već opredjeljeno u skladu sa realnim činjeničnim stanjem i prethodnom praksom Konkurencijsko vijeća, te argumentovano jasnim dokazima;
 - Da što se tiče "regionalnog tržišta", sam Telekom Srbija se nije izjasnio zašto, ukoliko tržište treba posmatrati jedinstveno, ima toliko različitu ponudu u Srbiji i Bosni i Hercegovini, odnosno zašto "nije moguće uporediti tržište Srbije sa tržištem BiH, kao i teritorijama drugih susjednih država" kako sam navodi u odgovorima Konkurencijsko vijeće. Nadalje, Telekom Srbija nije odgovorio da li je Mtel aktivan na isti način u FBiH i RS-u, odnosno da li diskriminatorski tretman OTT platforme ima ili nema iste efekte u RS-u (gdje povezana lica Telekom Srbija pretežno posluju sa sopstvenom mrežnom infrastrukturom) i u FBiH (gdje izuzev određenog područja u Sarajevu, Mtel pretežno nije prisutan na tržištu), niti da li navedeni kanal ima isti značaj na korisnike u različitim entitetima, s obzirom na njegovu prirodu i programsku koncepciju (o čemu je mogao do sada da se izjasni).
- Privredni subjekat Telekom Srbije je u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-02-26-3-024-65/19 od 13.04.2020. godine naveo sljedeće:
- Da u svakom pogledu i po svakom kriterijumu, a pogotovo s aspekta krajnjeg potrošača/korisnika, OTT usluge se nikako ne mogu smatrati zamjenjivim sa bilo kojim drugim načinom distribucije medijskog sadržaja, budući da: (i) je sadržaj koji se distribuira putem OTT platformi moguće pratiti bilo gdje na svijetu, u bilo koje vrijeme, na bilo kojem mjestu, preko svake otvorene, javne fiksne mreže i najbitnije putem sveprisutnog globalnog Interneta (ii) je sadržaj dostupan preko bilo kojeg od telekomunikacionih i računarskih uređaja: TV, smart telefona, tableta, desktop i laptop računara, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV2, (iii) korisnik ima mogućnost istovremenog korištenja različitih OTT platformi, dok mu ostali načini distribucije medijskog sadržaja ne mogu biti kumulativno dostupni - tzv. efekat kumulativnosti, (iv) korisnicima OTT platforma nije zamjenjiva sa ostalim načinima distribucije, budući da su troškovi prelaska na druge platforme značajni (engl. switching costs), dok bi prelazak sa ostalih platformi na OTT bio značajno povoljniji, (v) korisnici OTT platformi imaju mogućnost korištenja i "video kluba" (eng. On demand) nekog od OTT distributera, dok takvu mogućnost nemaju korisnici ostalih platformi;
 - Da sa aspekta ostalih pružalaca usluga distribucije medijskog sadržaja koja nije OTT, u odnosu na operatore koji pružaju navedenu uslugu putem OTT platforme (koja je neograničena, slobodna, nadnacionalna, globalna i neregulirana), postoje značajne razlike u vidu: (i) neophodne obimne i komplikovane fizičke infrastrukture, koja zahtjeva redovno održavanje, potom (ii) obaveze dobijanja

- regulatornih dozvola na nivou svake pojedinačne države, (iii) obaveze izvještavanja regulatornih organa i omogućavanja vršenja kontrole od strane regulatornog organa, na nivou svake pojedinačne države, i (iv) mogućnost izricanja sankcija u slučaju kršenja navedenih obaveza, opet na nivou svake pojedinačne države.³ Drugim riječima, iako je u slučaju ostalih tradicionalnih distributivnih platformi, radi pokrivanja cijele Evrope, neophodno dobiti i preko 30 regulatornih dozvola u svakoj od država Evrope ponaosob, za OTT nije potrebna nijedna. Dakle, u tom slučaju operator može odmah pružati usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT na teritoriji cijele Evrope, bez ijedne dozvole, odnosno bez ikakvih barijera pri ulasku na tržište. Isto važi i za cijeli svijet u slučaju OTT, a sve to nije moguće u slučaju ostalih platformi;
- Da regionalno ako ne i šire (Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Hrvatska i Sjeverna Makedonija), obuhvatajući sve jezički homogene oblasti i dijasporu koji su svi u stanju putem Interneta da prate OTT, a u skladu sa praksom Evropske komisije ("EK");
 - Da alternativno, najuže geografsko tržište može biti određeno kao tržište Bosne i Hercegovine ("BiH") budući da: (i) je Telemach nosilac dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga na teritoriji cijele BiH, (ii) raspolaže infrastrukturom na cjelokupnoj teritoriji BiH, stoga je (iii) zaključio ugovor o distribuciji RTS programa putem DTH za cijelu BiH, te se i (iv) ponuda za distribuciju navedenog programa putem OTT takođe odnosila na cijelu BiH, i konačno (v) određivanje geografskog tržišta kao nacionalnog je potvrđeno u ustaljenoj praksi Vijeća i EK;
 - Da Telemach u Izjašnjenju istakao da navodno postoji potpuni monopol poslovnog subjekta Telekom Srbija i njegovih povezanih lica na praktično svim relevantnim tržištima telekomunikacionih usluga, koji je posljedica provedenih akvizicija na teritoriji Republike Srpske;
 - Da imajući u vidu da Vijeće, ne samo da je pravosnažno odobrilo sve koncentracije, već je utvrdilo da će predmetne koncentracije: (i) donijeti benefit krajnjim korisnicima i (ii) obezbijediti visok kvalitet usluga, jasno je da navodi Telemacha idu direktno suprotno načelu istine i pravosnažnosti, te pokušavaju nepotkrepljenim navodima da naknadno pobijaju pravosnažno utvrđene činjenice, i stoga predstavljaju nedvosmisleno zloupotrebu procesnih ovlaštenja iznošenjem netačnih i kontradiktornih navoda, a što je u skladu sa dosadašnjim postupanjem ovog operatora u postupcima pred Vijećem;
 - Da Telemach tendenciozno: (i) sužava tržište BiH na samo tržište Republike Srpske, (ii) ne pravi razliku između značaja i gledanosti RTS programa, (iii) dostavlja istraživanje "nezavisne, renomirane agencije za istraživanje tržišta", koje štiti kao "povjerljiv dokaz," čije izvođenje onda nije ni moguće i za koje, stoga, zna ili je morao da zna da ne može biti upotrijebljeno u predmetnom postupku kao takvo, a u skladu sa Zakonom o upravnom postupku;
 - Da u skladu sa svojom dosadašnjom praksom iznošenja netačnih, zlonamjernih i kontradiktornih podataka Telemach malicioznom pozivanjem na odluke Vijeća pokušava da "ukaže" na značaj RTS programa, potpuno "zanemarujući" činjenicu da je Vijeće, upravo u odluci na koju se Telemach poziva, pravosnažno utvrdilo da RTS programi po gledanosti ne spadaju ni u prvih 16 najgledanijih programa.
 - Da kako su već detaljno obrazložili u podnesku od 06. aprila 2020. godine, u svakom pogledu, a pogotovu sa aspekta krajnjih korisnika, OTT usluge se nikako ne mogu smatrati zamjenljivim sa bilo kojim drugim načinom distribucije medijskog sadržaja, s obzirom na to da je sadržaj koji se distribuira putem OTT platformi moguće pratiti: (i) bilo gdje na svijetu, preko svake otvorene fiksne mreže i interneta (ii) preko najšire moguće lepeze uređaja, odnosno bilo kojeg od telekomunikacionih i računarskih uređaja: TV, smart telefona, tableta, desktop i laptop računara, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV,⁴ dok putem ostalih načina distribucije nije moguće pratiti sadržaj na ovaj način i sa ovako velikim dijapazonom uređaja, bilo gdje, bilo kad i u bilo koje vrijeme. Štaviše, ne postoji niti jedna platforma na svijetu koja je po broju uređaja na kojima može da se "streamuje" uopšte uporediva sa OTT.
 - Da dodatno, sa aspekta korisnika, postoje značajne razlike između OTT i tradicionalnih distributivnih platformi, kako slijedi: (i) korisnik ima mogućnost istovremenog korištenja različitih OTT platformi, dok mu ostali načini distribucije medijskog sadržaja ne mogu biti kumulativno dostupni, tzv. kumulativni efekat (npr. može istovremeno da bude korisnik i EON i HBO GO, i Netflix, bez ikakvih dodatnih infrastrukturnih troškova, "uvodenja kabla i priključka", prostom pretplatom i konekcijom na univerzalni internet), (ii) korisnicima OTT, ova platforma nije zamjenljiva sa ostalim načinima distribucije, budući da su troškovi prelaska (engl. switching costs) na druge platforme značajni, dok bi prelazak sa ostalih platformi na OTT bio značajno povoljniji i lakši za korisnika, (iii) korisnici OTT platformi imaju mogućnost korištenja i "video kluba" OTT distributera (engl. on demand), dok takvu mogućnost nemaju korisnici ostalih platformi. "Video klub" funkcija je od posebnog značaja kao karakteristika usko povezana sa OTT platformom, a koja omogućava potpunu slobodu korisnika da gleda preko desetina hiljada serija, filmova, dokumentaraca, informativnih sadržaja i drugog, a po svom izboru. Ovakvu mogućnost i slobodu korisnici na drugim platformama nemaju.
 - Da dodatno, još jednom skrećemo pažnju Vijeću da je EK u svojoj dosadašnjoj praksi uvijek prepoznavala specifičnosti i razlike u istorijskim sistemima distribucije medijskih sadržaja prilikom definisanja relevantnog tržišta proizvoda. U tom smislu, npr. EK je u predmetu MSG Media Service⁵ istakla sljedeće: "Po mišljenju Komisije, može se smatrati da postoji posebno tržište za kablovske televizijske mreže."
 - Da dakle, iz navedenog slijedi da je EK uvijek razlikovala historijski prethodne od kasnijih tehnologija, odnosno radila upravo suprotno onome što Telemach konstantno navodi, te je EK pravila razliku između određenih načina distribucije, odnosno odredila da kablovske mreže predstavljaju posebno tržište u odnosu na druga tržišta ranija i kasnija po svom nastanku,
 - Da dakle, jasno je da specifičnosti određene metode distribucije moraju uvijek biti uzete u obzir, te je jasno da, kako je to prije više od 20 godina bila kablovska

- mreža, u vrijeme kada je Internet tek bio u začetku, danas to mora biti OTT jasno definisan kao drugačije tržište inherentno vezano za sveprisutnost interneta kao infrastrukture koja zamjenjuje stare kablovske mreže, gdje je OTT sa brojnim specifičnostima koje ga razlikuju od svih ostalih načina distribucije iz aspekta korisnika;
- Da stoga, ostajući pri svim navodima koje smo već iznijeli u našim prethodnim izjašnjenjima, ovim putem ćemo se dodatno osvrnuti na navode Telemach-a koji su bili usmjereni na razliku između OTT i ostalih načina distribucije medijskog sadržaja sa aspekta operatora;
 - Da naime, kako smo već istakli, ključne razlike sa aspekta tradicionalnih operatora su sljedeće: (i) licence za emitovanje i vrlo komplikovana infrastrukturna podrška u vidu kablova, satelitskih antena i različitih uređaja putem kojih isporučuju uslugu krajnjim korisnicima, što nije slučaj sa OTT operatorima; (ii) obaveza ugovaranja garancije kvaliteta usluge i promjena cijene vrši se uz prethodno odobrenje regulatornog organa, dok OTT operatori nemaju takve obaveze i najčešće nude korisnicima fleksibilan ugovor koji je podložan promjeni u bilo kom trenutku; (iii) dok je tzv. "net neutralnost" Interneta od vitalne važnosti za fer konkurenciju na tržištu OTT, a u korist krajnjih potrošača, ovo pitanje je bez apsolutno ikakvog značaja i uticaja za bilo koju drugu platformu;
 - Da je ovdje bitno još jednom istaći da u slučaju distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme ne postoji nijedna barijera za ulazak na ovako specifično tržište kao što postoji na drugim platformama, i to je ključna razlika u odnosu na ostale distributivne platforme. Naime, iako je u slučaju ostalih istorijskih i tradicionalnih distributivnih platformi radi npr. pokrivanja cijele Evrope neophodno dobiti i preko 30 regulatornih dozvola u svakoj od država Evrope ponaosob, za OTT nije potrebna niti jedna. Dakle, u tom slučaju operator može odmah pružati usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT na teritoriji cijele Evrope, bez ijedne dozvole, odnosno bez ikakvih barijera pri ulasku na tržište, svakome ko govori i razumije jezik ili tittle bilo kojeg video sadržaja;
 - Da Telemach je istakao da Regulatorna agencija za komunikacije ("RAK") izdaje dozvolu za pružanje usluge distribucije programa krajnjim korisnicima, pri čemu ne postoji posebna dozvola za DTH, KDS i druge tehnologije, te je ista tehnološki neutralna.
 - Da je navedeno tačno, te u vezi sa nespornom činjenicom da pružanje OTT usluga ne spada u nadležnost RAK-a i kao takvo nije regulisano pravilima (molimo pogledajte Prilog 4 izjašnjenja Telekomu od 2. decembra 2019. godine), jasno slijedi da pružanje navedene usluge putem OTT-a ne podliježe: (i) niti obavezi dobijanja dozvole (ii) niti izvještavanja RAK-a, kao što je to slučaj sa svim ostalim načinima distribucije medijskog sadržaja, a kako je i sam Telemach istakao.
 - Da drugo pružalac usluge distribucije medijskog sadržaja putem bilo koje druge tehnologije, osim OTT, dužan je da RAK-u omogući i sprovođenje kontrole, pa je tako u obavezi da ovlaštenim licima omogući pristup svim prostorijama i sredstvima, uključujući i svu službenu dokumentaciju i opremu, a u cilju provjere poštovanja pravila, naloga, instrukcija i zahtjeva RAK, i to pod prijetnjom sankcije. S druge strane, pružalac usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT platformi nema nijednu od navedenih obaveza.
 - Da Telemach ističe i sljedeće: "razlika između DTH i OTT tehnologije u pogledu troškova ogleda se u različitoj strukturi troškova za operatera, imajući u vidu razliku u strukturi operativnih i kapitalnih troškova", ali iznenada zaključuje da "pitanje razlike u troškovima OTT i DTH tehnologije po operatera ne predstavlja relevantno pitanje u pogledu ispitivanja povrede konkurencije".
 - Da navedeni zaključak je vrlo interesantan upravo sa aspekta povrede konkurencije budući da se navedene troškovne razlike sa aspekta operatora neminovno preslikavaju i na korisnike, tako da uslijed različitih troškova po operatere postoji razlika u cijeni i kvalitetu usluga krajnjim korisnicima (molimo pogledajte paragraf 24 izjašnjenja Telekomu od 06. aprila 2020. godine).
 - Da Telekom ostaje pri tvrdnji da je relevantno geografsko tržište potrebno odrediti kao regionalno ako ne i šire, tako da isto obuhvata jezički homogenu oblast, što je u skladu sa ustaljenom praksom EK, koja je odluke zasnivala na činjenici nepostojanja jezičkih barijera.¹⁰ Štaviše javno dostupna praksa pokazuje da iste sadržaje ne samo da prate korisnici u regionu Zapadnog Balkana, već i cjelokupna dijaspora sa prostora bivše Jugoslavije diljem Evrope i svijeta.
 - Da alternativno, relevantno geografsko tržište moguće je najuže odrediti kao teritoriju BiH, iz razloga koji će detaljno biti obrazloženi u nastavku: Prvo, Telemach je korisnik dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga za teritoriju cijele BiH¹¹. Takođe, Telemach vrši distribuciju medijskog sadržaja putem OTT na teritoriji cijele BiH, što je i sam potvrdio u Izjašnjenju, navodeći sljedeće: "Podnosilac u skladu sa svojim tehnološkim kapacitetima, u smislu različitih tehničkih oblika distribucije u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine, nudi svoje usluge na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine." Ovo proizlazi i iz činjenice da je Internet, kao infrastruktura od vitalnog značaja isključivo za OTT, jednako dostupan na cjelokupnom i nedjeljivom tržištu BiH svakom njenom građaninu jednako;
 - Da ponuda za distribuciju RTS TV programa putem OTT platformi sadrži izričitu odredbu koja kao relevantnu teritoriju distribucije predviđa cjelokupnu teritoriju BiH kao relevantno geografsko tržište.
 - Da ispada da je u slučaju ugovora o distribuciji RTS programa zaključenog između Telekomu i Telemach-a dana 7. avgusta 2019. godine, za Telemach, RTS bio "must have" za cijelu BiH, dok za identične programe, ali distribuirane putem OTT sad tvrdi upravo suprotno. Drugim riječima predmetni ugovor određuje relevantno geografsko tržište kao nacionalno, jer je riječ o distribuciji TV programa preko DTH platforme, odnosno preko satelita, pri čemu je distribucija geografski ograničena na cjelokupnu teritoriju BiH. Za isti sadržaj, RTS programe, kada se distribuiraju putem Interneta, preko OTT, Telemach sada tvrdi direktno suprotno, da RTS nije "must have" za cijelu BiH (venire contra factum proprium).
 - Da iz citiranog "Na teritoriji Republike Srpske, Podnosilac pruža uslugu distribucije audiovizuelnih medijskih usluga putem DTH tehnologije, te zasad nije

- u mogućnosti da ponudi usluge interneta i fiksne telefonije, niti pakete telekomunikacionih usluga (izuzev na području Mrkonjić Grada, gdje ima svoju mrežnu infrastrukturu" se može vidjeti da na teritoriji Republike Srpske Telemach ima "ograničenu" mrežnu infrastrukturu (koja je potrebna za distribuciju putem OTT), samo na području Mrkonjića Grada, te je jasno da je i komercijalni interes Telemach-a da distribuciju RTS programa vrši na teritoriji cijele BiH, a ne samo na ograničenoj teritoriji Republike Srpske, koja bi joj bila dostupna odmah, bez zakupa infrastrukture drugih operatora. Navedeno je potvrđeno i činjenicom da je Telemach već distributer RTS programa putem DTH u cijeloj BiH, iako je u Republici Srpskoj pretežno prisutan preko DTH.
- Dakle, iz citiranog se može vidjeti da na teritoriji Republike Srpske Telemach ima "ograničenu" mrežnu infrastrukturu (koja je potrebna za distribuciju putem OTT), samo na području Mrkonjića Grada, te je jasno da je i komercijalni interes Telemach-a da distribuciju RTS programa vrši na teritoriji cijele BiH, a ne samo na ograničenoj teritoriji Republike Srpske, koja bi joj bila dostupna odmah, bez zakupa infrastrukture drugih operatora. Navedeno je potvrđeno i činjenicom da je Telemach već distributer RTS programa putem DTH u cijeloj BiH, iako je u Republici Srpskoj pretežno prisutan preko DTH.
 - Stoga, ostaje nejasno kako je, prema Telemach-u: (i) RTS od značaja za cijelu BiH kad se radi o distribuciji putem DTH, dok (ii) je u slučaju distribucije putem OTT značajan samo za Republiku Srpsku, iako bi na tom tržištu Telemach trenutno mogao vršiti distribuciju u Mrkonjić Gradu.
 - Konačno, napominjemo da je Vijeće u svojoj ustaljenoj praksi, više puta jasno zauzelo stav da je tržište pružanja usluga distribucije radio televizijskog programa područje čitave BiH iz razloga što, operatori usluga distribucije radio i TV programa u BiH pružaju ove usluge svojim korisnicima putem mrežne telekomunikacijske infrastrukture, koju mogu i zakupiti od drugih operatora.¹³ Navedeno je potvrdila i EK koja ne samo da je tržište odredila kao nacionalno, već je utvrdila da isto može biti i šire, odnosno definisano prema lingvistički homogenom tržištu, odnosno, kao regionalno u konkretnom slučaju, kako je i sam Podnosilac istakao u svojim pređašnjim podnescima (molimo pogledajte paragraf 15)¹⁴.
 - Imajući u vidu sve naprijed navedeno, ustaljenu praksu Vijeća, EK, kao i navode samog Telemach-a da posluje na cijelom tržištu BiH, nesumnjivo slijedi da relevantno geografsko tržište kao najuže može biti određeno jedino kao cijela teritorija BiH.
 - Dakle, imajući u vidu sve navedeno, Telekom napominje da je pravilna definicija relevantnog tržišta ključna za (i) utvrđivanje udjela Telekoma i RTS, kao i (ii) ocjenu postojanja eventualne zloupotrebe dominantnog položaja i obaveze prijave zaključenja ugovora između Telekoma i RTS, pri čemu je neophodno imati u vidu da je (iii) sam regulator (RAK) ukazao na specifičnost tržišta distribucije medijskog sadržaja putem OTT, izričito navodeći da distribucija putem OTT ne spada u njegovu nadležnost, za razliku od regulative ostalih načina distribucije. Stoga, tačno utvrđivanje specifičnosti tržišta distribucije putem OTT i njegove nezamjenljivosti sa ostalim tradicionalnim načinima distribucije je preduslov za bilo kakvu pravnu kvalifikaciju i utvrđivanje gore navedenih pitanja;
 - Da u svijetlu svega navedenog, a posebno imajući u vidu suprotstavljene stavove stranaka i značaj za rješavanje u ovoj upravnoj stvari, Telekom predlaže izvođenje dokaza vještačenjem na okolnost specifičnosti distribucije medijskog sadržaja putem OTT, odnosno na njegovu razliku u odnosu na ostale načine distribucije putem DTH, KDS i IPTV tehnologija, a od strane vještaka informacijsko komunikacijske struke, odnosno informatike i informacione tehnologije.
 - Da Telekom posluje u skladu sa zakonom, poštujući pravila zaštite konkurencije i doprinoseći dobrobiti potrošača. U tom smislu bitno je istaći da su netačni i krajnje paušalni navodi Podnosioca inicijative da "postoji potpuni monopol poslovnog subjekta Telekom Srbija i njegovih povezanih lica na praktično svim relevantnim tržištima telekomunikacionih usluga".
 - Da naime, za ovakve navode o potpunom monopolu Telemach nije ponudio nijedan dokaz, pri čemu je potpuno zanemario činjenicu da je Vijeće dopustilo akvizicije povezanih lica i, suprotno navodima Telemach-a, pravosnažno utvrdilo da će predmetne koncentracije doprinijeti kvalitetu usluga i donijeti benefite krajnjim korisnicima.
 - Da imajući u vidu da je Vijeće odobrilo Telekomovu akviziciju (i) privrednog društva Logosoft d.o.o. Sarajevo, rješenjem broj 06-26-1-02-19-II/14 od 10. juna 2014. godine, (ii) društva Telrad Net d.o.o. Bijeljina, rješenjem broj UP-05-26-1-005-14/18 od 02. avgusta 2018. godine, (iii) društva Blecnet d.o.o. Banja Luka, rješenjem broj UP-05-26-1-036-20/18 od 20. decembra 2018. godine i (iv) društva Elta Kabel d.o.o. Doboj, rješenjem broj UP-05-26-1-005-24/19 od 18. jula 2019. godine, te da je u sva četiri slučaja pravosnažno našlo da predmetne koncentracije neće dovesti do sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišne konkurencije na relevantnim tržištima, apsolutno su netačni navodi Telemach-a da zahvaljujući navedenim akvizicijama postoji potpuni monopol Telekoma;
 - Pored toga što je iznošenje ovako ozbiljnih navoda o uspostavljanju potpunog monopola, suprotno pravosnažno odlučnim upravnim stvarima snabdjevenim načelom istine i pravne obaveznosti u kasnijim postupcima (načelo res iudicata), a bez pružanja ijednog relevantnog dokaza, neozbiljno i netačno (budući da postoje rješenja Vijeća kojima se svaka od navedenih akvizicija odobrava), ono predstavlja još jedan dokaz da Telemach praksu nadležnih tijela za zaštitu konkurencije koristi selektivno, zloupotrebom procesnih ovlaštenja, i sa namjerom da iznudi rješenje koje mu u datim okolnostima ide u prilog.
 - Da napominju da je ovakvo postupanje Telemach-a već bilo predmet razmatranja Vijeća (Rješenje br. UP-05-26-1-005-24/19 od 18. jula 2019. godine i Rješenje br. UP-05-26-1-036-20/18 od 20. decembra 2018. godine)
 - Da davanje netačnih podataka, odnosno lažni iskazi i kontradiktorno postupanje Telemach-a dodatno je potvrđeno navodima drugih učesnika na tržištu. Naime, u svom izjašnjenju povodom prijave koncentracije privrednih društava Mtel a.d. Banja Luka i Blicnet d.o.o. Banja Luka²⁰, privredni subjekt TXtv

- d.o.o. Tuzla navodi da su pojedini kanali nedostupni ostalim operatorima na tržištu jer ih Telemach, zahvaljujući svom monopolskom položaju na tržištu, drži ekskluzivno;
- Da povrh svega, a u cilju ukazivanja da Telemach i u ovom slučaju pokušava da izvrši pritisak na Vijeće, ističemo da Telemach u svom Izjašnjenju navodi da njegova OTT platforma "omogućava korisnicima da prate televizijske sadržaje preko infrastrukture drugih operatora" i omogućava pružanje usluga koje "ne zavisi isključivo od dostupne infrastrukture operatora";
 - Da iz navedenog se vidi da i sam Telemach uvida jasne specifičnosti OTT tehnologije koje je Podnosilac u svojim prethodnim podnescima isticao, a koje vode zaključku da je tržište potrebno definisati uvažavajući ove specifičnosti OTT platforme. Naime, kako je u slučaju distribucije medijskog sadržaja potreban samo pristup bilo kojoj WiFi mreži, odnosno sveprisutnom Internetu, jasno je da u tom slučaju nije potrebna nikakva dodatna infrastruktura, koja je neophodna kod ostalih tradicionalnih načina distribucije.
 - Da slijedstveno, jasno je da je namjera Telemach-a u ovom postupku upravo ista kao i u pređašnjim, a to je zloupotreba procesnih ovlaštenja iznošenjem netačnih i kontradiktornih navoda, sa jasnom namjerom da uslijed nedostatka konkretnih činjenica i dokaza za svoje tvrdnje, pokuša izvršiti pritisak na rad Vijeća.
 - Da kao što je Telekom prethodno isticao u toku postupka, udjeli Telekoma i RTS na relevantnom tržištu u BiH su zanemarljivi. Naime, udio Telekoma na tržištu distribucije medijskih sadržaja putem OTT platformi iznosi svega (.)**%, pri čemu je neophodno uzeti u obzir i da je udio Telekoma na relevantnom tržištu u regionalnom pogledu znatno manji, dok je šire sa dijasporom, jedva iznad (.)**, na (.)** decimali (napominjemo da je u praksi ovo posljednje najpravičnije geografsko tržište).
 - Da s druge strane, udio RTS u Republici Srpskoj (jedina dostupna informacija o udjelu RTS) iznosi svega (.)**%, te je očigledno da je ovaj udio na relevantnom geografskom tržištu, odnosno teritoriji cijele BiH, mnogo manji, pri čemu Telekom dodatno navodi i tvrdnju samog Telemach-a da je, jer je RTS dostupan i u Federaciji BiH, "činjenica da po opštepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledaoce, niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine", te s obzirom na ovo nema ni mjesta tvrdnji da je na cjelokupnoj teritoriji BiH udio gledanosti RTS veliki, već naprotiv znatno manji od gore navedenih (.)**%, a kao takav i zanemarljiv;
 - Da prvenstveno, u pogledu Priloga 1 uz Izjašnjenje, koji predstavlja istraživanje (anketu) o značaju RTS programa agencije IPSOS ("Istraživanje"), Telekom prije svega ističe da su u Izjašnjenju navedeni samo opšti zaključci iz Istraživanja, ali da je sadržina priloga povjerljiva i kao takva nije dostupna Telekomu, niti mu je data na izjašnjenje. Drugim riječima imaju prijedlog za izvođenje dokaza od Telemacha, kao strane koja je inicirala ovaj postupak, sa paralelnim zahtjevom da se dokaz učini povjerljivim i time i faktički i pravno onemogućiti njegovo izvođenje - školski primjer zloupotrebe procesnih ovlaštenja.
 - Da u tom smislu, bitno je imati u vidu da u skladu sa članom 10. i članom 134. stav 3. Zakona o upravnom postupku BiH, Vijeće ne može donijeti niti zasnovati svoju odluku na navodima jedne strane (Telemacha) za koje nije postojala mogućnost izjašnjavanja druge strane (Telekoma).
 - Da stoga, jasno slijedi da se Istraživanje ne može koristiti u predmetnom postupku, te da se o njemu ne može raspravljati i da isto ne može biti relevantno za donošenje odluke, u smislu člana 10. Zakona o upravnom postupku.
 - Da međutim, Telekom će se u nastavku izjasniti na zaključke iznijete u Izjašnjenju Telemach-a, koji su navodno zasnovani na predmetnom Istraživanju;
 - Da prvo, Telemach u cijelom Izjašnjenju tendenciozno sužava geografsko tržište na Republiku Srpsku, pa u tom duhu navodi da (.)**% ukupnog broja ispitanika u Republici Srpskoj koristi usluge distribucije medijskih sadržaja povezanih lica Telekom Srbija, a svega (.)**% Podnosioca [Telemach-a]". Očigledna je namjera Telemach-a da suzi geografsko tržište na Republiku Srpsku imajući u vidu da je, na cjelokupnoj teritoriji BiH, Telekomov udio značajno manji, dok je udio Telemach-a ogroman i samim tim stvarno predstavlja ne samo značajnog konkurenta Telekomu, nego i dominantnog učesnika na tržištu distribucije medijskog sadržaja putem OTT;
 - Da Telekom moli Vijeće da ima na umu da je navedeno Istraživanje sprovedeno samo u Republici Srpskoj i to za sve vidove distribucije medijskih sadržaja na toj teritoriji, dok je, s druge strane, relevantno tržište neophodno utvrditi imajući u vidu isključivo distribuciju putem OTT i to na suverenoj, cjelokupnoj i nedjeljivoj teritoriji BiH, koju nikako nije opravdano "cijepati" na način na koji to tendenciozno čini Telemach.
 - Da drugo, neophodno je uočiti da izjava Telemach-a da se "kanal RTS1 gleda u (.)**% domaćinstava, RTS2 u (.)**% domaćinstava, a RTS3 u (.)**% domaćinstava", kao i da "(.)**% građana Republike Srpske navodi da gleda kanale RTS-a" nema nikakav značaj za ovaj postupak jer Telemach ne pravi razliku između značaja kanala i gledanosti. Navodi o utiscima građana u samo jednom od entiteta BiH o tome koliko su im subjektivno bitni RTS programi nije isto što i zvanično i realno statistički utvrđena gledanost predmetnih programa u BiH ili bilo kojem njenom dijelu, te je nemoguće izvesti bilo kakve zaključke i donijeti konačnu odluku na osnovu neformalnih izjava građana o tome koliko puta navedeno dnevno ili sedmično gledaju RTS programe ili bi to željeli;
 - Da Telemach iznosi u potpunosti neopravdano i zlonamerno poređenje gledanosti nacionalnih emitera na teritoriji cijele BiH, sa gledanošću od (.)**% RTS programa samo na teritoriji Republike Srpske (jedina dostupna tačna informacija o gledanosti RTS). Ovakvo svjesno korišćenje uže ili šire definisanog tržišta od strane Telemach-a, u zavisnosti od toga u koje svrhe se i u kom trenutku koristi, predstavlja očigledno maliciozno ponašanje Telemach-a u cilju pokušaja dokazivanja neosnovanih navoda;
 - Da kao dokaz navedenog, posebno ističemo da je u istom predmetu Vijeće utvrdilo da, RTS programi na teritoriji BiH ne spadaju ni u prvih 16 programa po gledanosti u BiH (kao jedinog validnoj i objektivnoj statističkoj kategoriji koja se ne bazira na subjektivnim utiscima i navodima), već spadaju u "Ostale", što govori o njihovoj zanemarljivoj gledanosti (pogledati tabelu ispod). U sred ovakvog činjeničnog stanja, nije

- могуће тврдити да RTS програми представљају must have програме;
- Да је занимљиво како Telemach при изношењу својих наизглед позитивних навода о незамјенљивости RTS канала за само потребе овог предмета, истовремено у потпуности игнорише чињеницу да спортски програми са premium садржајем попут Sport Kluba, односно дистрибуција наведеног садржаја, представља засебно тржиште у складу са одавно ustalјеном праксом EK24, при чему је у неким одлукaма утврђено чак и значајно уже релевантно тржиште производа за дистрибуцију premium спортског садржаја²⁵, што све није случај са колажним каналима попут RTS. Стога је Вијеће, држећи се досадашње праксе EK и своје праксе, спортске програме правилно увек третирало као засебно тржиште;
 - Да јасно сlijеди да је поређење RTS програма са програмима који дистрибуирају спортски садржај тек неоправдано, с обзиром да RTS програми представљају такозване програме колажног типа, и као такви не могу уопште бити део истог релевантног тржишта производа са спортским програмима premium садржаја;
 - Коначно, Telekom истиче да је, услјед занемарљивих тржишних удјела Telekoma и RTS на релевантном тржишту, јасно да се предметни случај апсолутно не може упоредити са ситуацијом на тржишту Републике Србије, на којем RTS послује као јавни медијски сервис и самим тим има с једне стране природно веће удјеле на тржишту, али и с друге, далеко органиченије регулисан простор у односу на нпр. Telemach. Међутим све ово искључиво важи за Републику Србију. Стога, обавеза пријаве наведеног споразума, која је постојала у Републици Србији, услјед занемарљивих тржишних удјела није постојала у БиХ. Додатно, услјед занемарљивих удјела на релевантном тржишту, јасно је да Telekom нема доминантан положај, па тако исти не може ни злоупотребити.

RTS није доставио додатно изјашњење.

7. Presuda Suda BiH

Sud BiH је donio Presudu број S1 3 U 044011 22 U од 27.05.2024 године, којом је Суд БиХ уважио тужбу и поништио оспорено Рјешење број UP-02-26-3-024-96/19 од 05.08.2022 године и предмет вратио туженом органу на поновно Рјешавање.

У наведеној пресуди Суд је између осталог навео да је одредбом члана 26. Закона одређено да се у поступцима пред Конкуренцијским вијећем, уколико није другачије прописано законом примјенују одредбе ZUP-a. Одредбом члана 208. ZUP-a је одређено да је надлежни орган дужан по захтјеву странке донјети рјешење и доставити га странци што прије, на шта упућује и члан 24. Закона који прописује начин доношења одлуке и не даје могућност да Конкуренцијско вијеће не доноси одлуку по проведеном поступку.

У веzi с оспореним рјешењем о непостојању злоупотребе доминантног положаја, Суд БиХ spoчитава Конкуренцијском вијећу да оспорено рјешење не садржи разлоге о одлучним чињеницама од којих зависи оцена да ли се о захтјеву тужитеља могло одлучити у меритуму, због чега суд није могао испитати правилност и законитост рјешења у односу на чињенично стање као ни оснoваност навода тужитеља.

Стога у складу са чланом 200. став 2. ZUP-a у поновљеном поступку ће овај орган дати одговоре на све приговоре наведене у жалби, имајући у виду и ставове Вијећа Суда БиХ и Закона о конкуренцији, те донјети правилну и закониту одлуку, након што правилно и потпуно утврди чињенично стање и након правилне оcjене доказа.

7.1. Nastavak postupka u skladu sa Presudom Suda BiH

Поступајући по пресуди Суда БиХ, Конкуренцијско вијеће се обратило привредном субјекту Telemach актом број UP-02-26-3-024-105/19 од 31.05.2024. године са захтјевом да се као странка изјасне да ли остају при Захтјеву поднесеном дана 23.08.2019 године те да се доставе подаци о банковном рачуну потребном за извршење Пресуде која се односи на исплату трошкова спора у износу од 877,50 KM.

Поднеском запримленим под бројем UP-02-26-3-024-106/19 од 12.06.2024 године достављени су тражени банковни подаци који се односе на исплату трошкова спора у износу од 877,50 KM, те је наведено да остају код Захтјева поднесеног дана 23.08.2019. године.

Конкуренцијско вијеће је извршило уплату трошкова управног спора у износу од 877,50 KM у корист привредног субјекта Telemach дана 18.06.2024 године електронским путем, чиме је извршило налог Суда БиХ.

Наведеним поднеском, привредни субјекат Telemach је навео да је чињенично стање у довољној мјери утврђено и јасно, те не захтјева одржавање усмене расправе у поновљеном поступку, али ће на исту приступити, уколико Конкуренцијско вијеће буде сматрало да је процесно неопходно одржавање исте.

Такође, привредни субјекат Telemach још једном подсјећа да је Telekom Србија у конкретном случају дистрибуције RTS канала у БиХ провео активности које представљају школски примјер пријављених повреда конкуренције и санкционише RTS и Telekom Србију како је то предложено у Захтјеву и досадашњем току поступка уз обавезивање истих да Telemach-у солидарно надокнаде трошкове поступка према трошковнику који је достављен у току иницијално проведеног поступка, а који овим путем проширују захтјевом за накнаду трошкова овог поднеска у износу од 240,00 KM + PDV (акт број UP-02-26-3-024-109/19 од 07.08.2024 године).

У веzi предметне Пресуде, Конкуренцијско вијеће БиХ се дана 12.06.2024 године обратило привредном субјекту RTS актом број UP-02-26-3-024-107/19 и привредном субјекту Telekom Србије актом број UP-02-26-3-024-108/19 којим им је достављена предметна пресуда Суда БиХ и затражено да се очитају да ли сматрају потребним одржавање усмене расправе у поновном поступку, с обзиром да иста у 2020 години није одржана из епидемиолошких разлога узрокованих пандемијом Covid 19 и немогућности доласка странака на исту, те подсјећања ради Конкуренцијско вијеће је послало писмене захтјеве за достављање одређених појашњења и података које је планирало тражити на усменој расправи, те омогућило свим странaма у поступку да се изјасне о траженом, да дају одговоре на наводе супротних страна те да је и одржана усмена расправа, иста би садржавала управо све наведено.

На наведени захтјев Конкуренцијског вијеће ни RTS нити Telekom Србије нису се очитовали, те овај орган је закључио да исти сматрају да да је чињенично стање у довољној мјери утврђено и јасно, те не захтјева одржавање усмене расправе у поновљеном поступку.

Накнадно, привредни субјекат Telekom Србије је дописима запримленим под бројевима: UP-02-26-3-024-110/19 од дана 30.08.2024 године и UP-02-26-3-024-111/19 од 23.09.2024 године доставило своје изјашњење у којем између осталог иступићу да немају доминантан положај ни на veleprodajном нити на малопродајном тржишту медијског садржаја те да се се њихов удјел може гледати једино кроз призму гледаности RTS канала, која је на тржишту БиХ занемарљива, што показују и подаци повезаног друштва Telekom Србије, Mtel-a чији корисници исказују малу заинтересованост. Nadalje иступићу да је према подацима RAK-a за 2020 годину, Telekom Србије са повезаним лицима присутан на тржишту дистрибуције аудиоvizuelних медијских услуга и медијских

usluga radija sa 25,1 % udjela dok je Telemach sa svojim povezanim licima prisutan na istom tržištu u BiH sa 40,4%.

Telekom Srbije ističe da nema niti sa jednim operatorom prisutnim na tržištu BiH zaključen ugovor o distribuciji RTS kanala putem OTT tehnologije.

Telekom Srbije ističe da OTT tehnologija nije regulisana od strane RAK-a i nije rasprostranjena od strane korisnika, te da RAK ne prepoznaje ovo tržište i samim time na takvom tržištu nije moguće utvrditi kakvi su uslovi poslovanja u vidu broja korisnika, troškova, opreme i sl, uključujući i odgovarajuću cijenu distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme, što upućuje na minoran značaj ove tehnologije u odnosu na CATV, DTH i IPTV tehnologijama.

Imajući u vidu karakteristike OTT platforme a to je da su dostupne putem otvorenog interneta koristeći VPN metode kojima se štiti IP adresa korisnika čime je olakšana mogućnosti nezakonitog korištenja, te da isto nije regulisano niti sankcionisano u BiH, niti se može pratiti i kontrolisati čime se nanosi direktno šteta distributerima sadržaja.

Da je Telekom Srbija tokom pregovora sa privrednim subjektom Telemach imao to u vidu kao i činjenicu da je povezano društvo Solford Trading Limited United Group-e kojoj pripada i Telemach neovlašćeno distribuisalo četiri bh tv kanala u Njemačkoj.

Također navode da ne postoji zabranjeni sporazum između privrednog subjekta Telekom Srbije i RTS, s obzirom da ni na koji način RTS nije učestvovao u formiranju ponude na osnovu koje Telekom Srbije nudi kanale RTS-a, niti je dao saglasnost za formiranje takve ponude.

Navedeni odgovori privrednog subjekta Telekom Srbije poslani su privrednom subjektu Telemach na upoznavanje i eventualno očitovanje dopisom broj UP-02-26-3-024-112/19 od 30.09.2024 godine, na koji je dostavljeno očitovanje pod brojem UP-02-26-3-024-113/19 od 09.10.2024 godine.

Stoga je Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 39. stav 2. Zakona o konkurenciji, utvrdilo da nije sporno činjenično stanje i da ne postoje druge smetnje za donošenje rješenja, te da se može i bez zakazivanja usmene rasprave donijeti rješenje.

Na osnovu svega navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 1., 2., 3., 4., 5. i 6. dispozitiva ovoga Rješenja.

8. Utvrđivanje činjeničnog stanja

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka, na neosporan način utvrdilo slijedeće činjenice:

- da je Podnosilac zahtjeva telekomunikaciona kompanija koja djeluje kao operator digitalne i analogne kablovske televizije, pružalac usluge širokopojasnog interneta i kao operator fiksne telefonije, kao i da na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- da Podnosilac zahtjeva usluge pruža putem raznih tehnologija - putem kablovske infrastrukture (KDS), MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), satelitski prenos DTH (Direct-to-Home) ili OTT (over the top) platforme;
- da od svih gore navedenih tehnologija, Podnosilac zahtjeva usluge na području entiteta Republika Srpska pruža isključivo putem DTH (Direct-to-Home) te OTT tehnologije, a u nedostatku vlastite kablovske infrastrukture;
- da je privredno društvo Telekom Srbija registrovano kao društvo čija je pretežna djelatnost kablovske telekomunikacije u Republici Srbiji i da se kao takvo bavi pružanjem telekomunikacionih usluga, od kojih su najznačajnije usluge domaćeg i međunarodnog telefonskog saobraćaja, usluge fiksnog telefonskog saobraćaja, tranzitiranje saobraćaja, prenos podataka,

zakup linija, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internet i multimedijalne usluge;

- da u Bosni i Hercegovini, Telekom Srbija je prisutna preko svojih zavisnih društava Telekomunikacije Republike Srpske, a.d. Banja Luka (skraćena oznaka firme Telekom Srpske a.d. Banja Luka i Mtel a.d. Banja Luka), sa sjedištem na adresi Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Igmanska 9, Sarajevo;
- da oba zavisna društva Telekom Srbija u BiH pružaju telekomunikacione usluge, uključujući fiksnu telefoniju, distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i usluga interneta, a Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka i uslugu mobilne telefonije;
- da je RTS nacionalna medijska kuća u Republici Srbiji, odnosno medijski javni servis Republike Srbije, te da proizvodi i emituje različite programske sadržaje i kanale, posjeduje razgranatu mrežu dopisništava, teletext i internet izdanje, muzičku produkciju, produkciju nosača zvuka (PGP), izdavačku djelatnost, istraživačku službu i dokumentacioni centar;
- da je u maju 2018. godine, RTS objavio javni poziv za podnošenje ponuda za uspostavljanje poslovne saradnje na distribuciji programa RTS, odnosno reemitovanje programa RTS na teritoriji Srbije i u inostranstvu sopstvenim distributivnim platformama i ustupanje prava na zaključivanje komercijalnih ugovora sa drugim operatorima medijskih sadržaja;
- da je nacrt Ugovora o distribuciji koji namjeravaju da zaključe RTS i Telekom Srbija izuzet od zabrane - zabranjeni sporazum Rješenjem Komisije za zaštitu konkurencije R.Srbije broj 4/0-03-683/2018-7 od 22.10.2018. godine sa rokom važenja 3 godine;
- da je dana 26.09.2018. godine zaključen pod brojem 4110 - Ugovor o distribuciji programa između RTS-a i Telekoma Srbije;
- da je (..)**;
- da je (..)**;
- da je (..)**. Da na osnovu važećih zakonskih propisa i njihovog tumačenja od strane nadležnih regulatornih tijela i Ministarstava Republike Srbije reemitovanje programa : RTS 1, RTS 2, RTS 3 u okviru kablovskih i linearnih IP TV platformi na teritoriji Republike Srbije je na nekomercijalnim osnovama, a za sve ostale platforme postoji pravni osnov i važeća zakonska regulativa za komercijalnu distribuciju svih programa RTS;
- da je (..)**;
- da je (..)**;
- da je (..)**;
- da je (..)**;
- da je (..)**;
- da se predmet ugovora, odnosno prenos prava na distribuciju odnosi na distribuciju osnovnih kanala (RTS Svet, RTS 1, 2 i 3) i specijaliziranih kanala (RTS Život, RTS Drama, RTS Muzika, RTS Kolo, RTS Trezor, RTS Poletarac), te drugih RTS kanala koji eventualno budu uspostavljeni tokom perioda važenja Ugovora;
- da se (..)**;
- da (..)**;
- da je dana 23.10.2018. godine, Podnosilac zahtjeva primio Ponudu poslovne saradnje za uslugu distribucije RTS kanala od Telekom Srbija koji je u

- Ponudi naveo da mjesečna naknada iznosi (..)** EUR-a po korisniku za distribuciju RTS kanala putem DT tehnologijeH tehnologije;
- da se s obzirom na dostavljenu ponudu od strane Telekoma Srbije koja je sadržavala uslove za distribuciju RTS kanala putem DTH tehnologije sa kojima nisu bili saglasni, Podnosilac zahtjeva se obratio Konkurencijskom vijeću sa zahtjevom za pokretanje postupka povodom naprijed navedenih radnji Telekom Srbija i/ili RTS;
 - da nakon što je Konkurencijsko Vijeće pod brojem predmeta: UP-02-26-2-46/18 počeo da preliminarno ispituje njihov zahtjev za pokretanje postupka, poslovni subjekt Telekom Srbija je dana 07.01.2019. godine dostavio novu ponudu od 28.12.2018. godine, kojom je cijenu za distribuciju sadržaja putem DTH platforme izjednačio sa cijenama koje su ponuđene za kablovsku i IPTV distribuciju medijskih sadržaja - kanala RTS-a odnosno ponudio je mjesečnu cijenu od (..)** EUR-a po korisniku ;
 - da je Podnosilac zahtjeva dana 19.03.2019. godine povukao svoj zahtjev, nakon čega je Konkurencijsko vijeće dana 07.05.2019. godine donijelo zaključak o obustavljanju postupka broj UP-02-26-1-46/19 ;
 - da su nakon ovoga, Podnosilac zahtjeva i Telekom Srbija zaključili Ugovor broj 321738/1-2019 o distribuciji RTS kanala putem DTH platforme dana 11.07.2019. godine za područje Bosne i Hercegovine, te je Cjenovnikom kao sastavnim dijelom Ugovora utvđena mjesečna naknada od (..)** EUR-a po korisniku za kanal RTS Svet čime se dobija besplatno emitovanje kanala RTS 1, RTS 2 i RTS 3 (osnovni paket);
 - da je u međuvremenu, dana 24.05.2019. godine, Podnosilac zahtjeva zatražio ponudu za distribuciju istih kanala putem OTT te da je poslovni subjekt Telekom Srbija dana 03.06.2019. godine poslao Ponudu broj 262129/1-2019, kojom nudi da za distribuciju medijskih sadržaja - kanala RTS putem OTT platforme se plaća mjesečna naknada u iznosu od (..)** EUR po korisniku za RTS Svet čime se dobija besplatno emitovanje kanala RTS 1, RTS 2 i RTS 3 (osnovni paket);
 - da je ponuđena cijena od (..)** EUR za distribuciju putem OTT platforme značajno viša od cijena za distribuciju putem ostalih tehnologija od (..)** EUR;
 - da se distribucija kanala RTS putem OTT tehnologije u Republici Srbiji naplaćuje u vidu mjesečne naknade u iznosu od (..)** EUR-a po korisniku za RTS Svet čime se dobija besplatno emitovanje kanala RTS 1, RTS 2 i RTS 3 (osnovni paket);
 - da u BiH, prema odredbama dosadašnjih ponuda od 23.10.2018. godine i 28.12.2018. godine, za IPTV, DTH i kablovsku distribuciju, kanali RTS 1, RTS 2 i RTS 3 se emituju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (EUR (..)** po korisniku), dok se za OTT kanali RTS1, RTS 2 i RTS 3 se emituju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (EUR (..)** po korisniku);
 - da pružanje usluge distribucije putem otvorenog interneta odnosno OTT tehnologije trenutno nije regulisana zakonskim i podzakonskim propisima u BiH, te se kao takva može pružati bez dozvole RAK-a;
 - da privredni subjekat Telekom Srbije nema zaključene ugovore sa drugim operaterima za distibuciju kanala RTS-a putem OTT tehnologije;
- da je Telekom Srbija potpisao do sada 7 ugovora o distribuciji RTS programa (KDS, IPTV, DTH), u BiH i to: KT Sara, MAX TV, ORTAK, TERC TRADE COMPANY; TELEMACH, ZIP ZAP i sa svojim povezanim društvom Mtel (uključujući Logosoft, Blicnet i Telrad);
 - da bez obzira na platformu kojom se koriste za distribuciju RTS programa (KDS, IPTV, DTH), cijena za gore navedene operatore iznosi (..)** EUR mjesečno po korisniku (RTS Svet) i (..)** eur (RTS Drama, Život, Kolo, Trezor, Muzika, Poletarac) izuzev za Mtel uključujući i njegova povezana društva;
 - prema dostavljenim podacima Telekoma Srbije, jedini operateri koji distribuišu RTS programe putem DTH tehnologije su Telemach i Mtel (uključujući Logosoft, Blicnet i Telrad), te da nemaju sklopljene ugovore ni sa jednim operaterom koji bi vršio distribuciju RTS programa putem OTT tehnologije;
 - da je Telekom Srbija zaključio ugovor sa svojim povezanim društvom Mtel (uključujući Logosoft, Blicnet i Telrad) gdje je bila ugovorena fiksna mjesečna naknada u iznosu od (..)** EUR-a, da bi se od 01.01.2020. godine naplaćivao mjesečni iznos od (..)** EUR-a po korisniku (kanali: RTS Svet, RTS 1, 2, 3, RTS Drama, Život, Kolo, Trezor, Muzika, Poletarac, Star TV, SuperStar TV, Agro TV, Ženska TV (prestanak emitovanja od 1.9.2019.), Kitchen TV - od 1.1.2020. bez kanala: Star TV, SuperStar TV, Agro TV);
 - da su svi ugovori zaključeni na komercijalnoj osnovi u trajanju od 3 godine, izuzev za Mtel koji pored toga što je komercijalni ujedno je i "bandlovan";
 - da termin "bandlovati" pojedine usluge znači napraviti skup usluga koje se korisniku prezentuju jedinstveno, što pojeftinjuje cijenu objedinjenih proizvoda i usluga, Audience Measurement d.o.o. Sarajevo je putem e-maila dostavila odgovor zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-63/19 od 08.04.2020. godine u kojem navode da se ne bave mjerenjem gledanosti inostranih tv kanala u Bosni i Hercegovini;
 - da RTS ni na koji način ne učestvuje u formiranju ponude na onovu koje Telekom Srbija nudi kanale RTS-a, niti daje saglasnost na formiranje takve ponude;
 - da je Telekom Srbija potvrdio da cijena koju je odredio za pružanje svojih usluga ne podliježe odobrenju od strane RTS;
 - da Telekom Srbija nije u obavezi da dostavlja RTS-u podatke, izuzev kopija ugovora zaključenih sa operatorima i njihovim zastupnicima, kako je predviđeno članom 2. stav 12. i članom 7. stav 3. Ugovora. Informacije iz dostavljenih ugovora RTS koristi za potrebe monitoringa neovlašćenog iskorištavanja svojih programa u smislu odredaba člana 7. stav 4. i 5. i člana 8. Ugovora;
 - da je pred Zemaškim sudom u Frankfurtu na Majni, u pravnom sporu koje je pokrenuo privredni subjekt GO4YU d.o.o. Beograd - Savski Venac, Bulevar Franše d' Eeprea 88, Beograd Republika Srbija (kao povezano lice privrednog subjekta Telekom Srbija) protiv privrednog subjekta Solford Trading Limited, Ulica br. 2, 3030 Limasol, Kipar, društva koje posluje u okviru grupacije United Media, zbog komercijalne povrede autorskih prava četiri kanala koja se emituju u Bosni i Hercegovini (ATV; BN, TV, TV K3 i RTRS) putem IPTV platforme, odlukom broj 2-06 O 002/20

- od dana 17.01.2020. godine izrečena privremena mjera privrednom subjektu Solford Trading Limited zbog hitnosti, bez usmenog saslušanja;
- da je Konkurencijsko vijeće dana 22.12.2020. godine pod brojem 01-26-7-16-4/20, donijelo Mišljenje kojim je, između ostalog, utvrđeno da Zakon o konkurenciji ne propisuje komercijalne, tehničke niti bilo kakve uslove po kojima bi se zaključivali ugovori o poslovnoj saradnji između privrednih subjekata, niti na bilo koji način utiče na tok pregovora između poslovnih partnera u cilju sklapanja poslovnih sporazumada a na osnovu podnesenog zahtjeva za izdavanje mišljenja privrednog subjekta Telekom Srbije u vezi sa pitanjem da li je privredni subjekt Telekom Srbija, u skladu sa Zakonom o konkurenciji, u obavezi da zaključi ugovor o distribuciji RTS kanala putem EON OTT platforme na teritoriji Bosne i Hercegovine sa privrednim subjektom Telemach;
 - da je naprijed navedenim mišljenjem konstatovano i da shodno svojim zakonom dodijeljenim nadležnostima, Konkurencijsko vijeće ima isključivu ovlast u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja na tržištu Bosne i Hercegovine i primjeni odredbi Zakona o konkurenciji u smislu ex post regulacije u postupcima zaštite tržišne konkurencije;
 - da Podnosilac zahtjeva ističe da u prilog njihovoj tvrdnji da je riječ o povredi prava konkurencije od strane Telekom Srbije je i činjenica da je u toku trajanja Drugog postupka Telekom Srbije putem Konkurencijskog vijeća dostavio Ponudu sa izmjenjenom cijenom za distribuciju RTS kanala putem OTT tehnologije u iznosu od (...)** EUR-a koja se sada ne razlikuje od cijena formiranih za kablovsku, IPTV i DTH distribuciju medijskih sadržaja, koja je važila 30 dana od datuma zaprimanja u Konkurencijskom vijeću te da je time potvrdio sve navode Podnosioca zahtjeva koje se odnose na povredu pravila konkurencije;
 - da je navedenim ponašanjem Telekom Srbije potvrdio je navode Podnosioca zahtjeva o neopravdano visokoj cijeni za usluge distribucije RTS kanala putem OTT platforme, imajući u vidu da je došlo do naprasne promjene cijene sa (...)** EUR-a na (...)** EUR-a bez adekvatnog obrazloženja, odnosno da nije više "ekonomske opravdana" usljed specifičnosti OTT platforme;

9. Ocjena dokaza

9.1. Dominantan položaj

Nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Član 9. stav (1) Zakona propisuje da privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na tržištu, učesće koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište.

Član 9. stav (2) Zakona pretpostavlja da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima udjel veći od 40,0%.

Član 2. Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja dalje razrađuje pojam dominantnog položaja, te određuje da privredni subjekt na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može

ponašati i djelovati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju.

Član 10. stav (2) tačke a), b) c), i d) Zakona propisuje da je zabranjena zloupotreba dominantnog položaja i to a) direktnim ili indirektnim nametanjem nelojalnih kupovnih i prodajnih cijena ili drugih trgovinskih uslova kojima se ograničava konkurencija; b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, c) primjenjujući različite uslove za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurencijski položaj; d) zaključujući sporazume kojima se uslovljava da druga stranka prihvati dodatne obaveze koje po svojoj naravi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

9.2. Zloupotreba dominantnog položaja - Telekom Srbija

U odnosu na navode Podnosioca zahtjeva da privredni subjekt Telekom Srbije čini povrede Zakona, a koje se odražavaju u činjenici da je Ponuda broj 262129/1-2019 koja se odnosi na distribuciju medijskih sadržaja RTS kanala putem OTT tehnologije cjenovno neopravdano viša u odnosu na cijenu distribucije putem drugih tehnologija u smislu člana 10. stav (2) pod a) Zakona, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Konkurencijsko vijeće je analizom relevantnog tržišta neosporno utvrdilo da privredni subjekt Telekom Srbija ima dominantan položaj na relevantnom tržištu distribucije medijskih sadržaja RTS kanala u Bosni i Hercegovini uzimajući u obzir ekskluzivno pravo koje mu je dato Ugovorom broj 4110 od 26.09.2018. godine sa RTS-om da vrši dalju prodaju TV kanala RTS na komercijalnoj osnovi kako u Srbiji tako i u inostranstvu uz odgovarajuću naknadu prema RTS-u, te da u periodu važenja Ugovora, navedena prava se neće prenijeti na drugog distributera.

Naime, (...)**.

Također (...)**.

Navedeno potvrđuje da privredni subjekt Telekom Srbija na osnovu ekskluzivnih prava u vezi dalje distribucije medijskih sadržaja RTS kanala ima 100% tržišni udio te samim tim niti jedan drugi privredni subjekt ne vrši niti može vršiti distribuciju navedenih kanala na području Bosne i Hercegovine.

Kao razlog za navedenu Ponudu broj 262129/1-2019 od 03.06.2019. godine koja se po ponuđenoj cijeni razlikuje od cijene koja je bila sadržana u Ponudi za distribuciju RTS programa putem DTH tehnologije od 28.12.2018. godine, Telekom Srbije kao Protivna strana je navela da je riječ o različitim tehnologijama budući da OTT tehnologija omogućava korisnicima da pristupaju medijskim sadržajima sa različitim lokacija, sve dok su iste pokrivene internet mrežom, što nije slučaj sa ostalim načinima distribucije.

Nadalje, privredni subjekt Telekom Srbije je naveo da imajući u vidu karakteristike OTT platforme a to je da su dostupne putem otvorenog interneta koristeći VPN metode kojima se štiti IP adresa korisnika čime je olakšana mogućnosti nezakonitog korištenja, te da isto nije regulisano niti sankcionisano u BiH, niti se može pratiti i kontrolisati čime se nanosi direktno šteta distributerima sadržaja. i samim time na takvom tržištu nije moguće utvrditi kakvi su uslovi poslovanja u vidu broja korisnika, troškova, opreme i sl, uključujući i odgovarajuću cijenu distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme, što upućuje na činjenicu da se ove tehnologije u bitnom razlikuju u odnosu na KDS, DTH i IPTV tehnologije.

Također, u prilog ovoj tvrdnji je i izjava Telekom Srbije da tokom pregovora sa privrednim subjektom Telemach imao u vidu i činjenicu da je povezano društvo Solford Trading Limited United Group-e kojoj pripada i Telemach neovlašćeno distribuisalo četiri bh tv kanala u Njemačkoj.

U vezi formiranja cijene za distribuciju navedenih sadržaja putem OTT tehnologije, Telekom Srbije je naveo da je nastala na

osnovu više faktora između kojih je i trošak koji Telekom Srbije plaća RTS-u za prava koja je Telekom stekao na javnom tenderu, te da Telekom Srbije suštinski subvencionise cijenu, jer bi cijena bila značajno veća da je bila formirana na osnovu elementarnog troškovnog modela i da je bio prinuđen da vrši određena "prilagodavanja" cijene, ne samo u odnosu na druge operatore, nego i u odnosu na svoje povezano lice.

U vezi svega navedenog, Konkurencijsko vijeće je kao bitnu cijenu činjenicu da pružanje usluge distribucije putem otvorenog interneta odnosno OTT tehnologije trenutno nije regulisana zakonskim i podzakonskim propisima u BiH, te se kao takva može pružati bez dozvole RAK- kao i činjenica da se OTT tehnologija ne može smatrati zamjenjivom u odnosu na KDS, DTH i IPTV tehnologije imajući u vidu specifičnosti navedene tehnologije, kao i činjenica da Telekom Srbije nema zaključene ugovore o distribuciji RTS kanala putem OTT platforme sa drugim operaterima.

Na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće nije utvrdilo da privredni subjekt Telekom Srbija vrši cjenovnu diskriminaciju s obzirom da isti nema sklopljene ugovore o distribuciji RTS kanala putem OTT platforme sa drugim privrednim subjektima, odnosno operaterima u Bosni i Hercegovini, a da se poređenje ponuđenih cijena sa cijenama pod kojima se sklapaju ugovori o distribuciji u Republici Srbiji o distribuciji RTS kanala putem OTT platforme (cijena od (..) ** EUR-a po korisniku (mjesečna naknada)) ne mogu uzeti u obzir jer se radi o drugom, geografski relevantnom tržištu koje ne potpada u nadležnost ovog organa.

Činjenica da je Telekom formirao cijenu za distribuciju RTS programa putem OTT tehnologije nezavisno od cijene za distribuciju putem ostalih tehnologija nije dokaz neobjektivne cjenovne politike. Kako su tehničke karakteristike OTT usluga takve da iste zaobilaze distributivni kanal tradicionalnih operatora, te se u tom smislu ove usluge značajno razlikuju i ne mogu se smatrati zamjenjivim sa tradicionalnim uslugama elektronskih komunikacija, te je razumljivo da se i cijene za takve usluge mogu razlikovati od cijena za standardne usluge prenosa signala.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu člana 10. stav (2) tačka a) Zakona se odbija kao neosnovan.

Nadalje, u postupku privredni subjekt Telemach nije dokazano da se ograničava proizvodnja, tržište ili tehnički razvoj na štetu krajnjih potrošača, u smislu člana 10. stav (2) pod b) Zakona a u vezi Ponude broj 262129/1-2019 koja je predmet postupka.

Kako je u postupku utvrđeno da se radi o pregovorima dvije strane o čemu je Konkurencijsko vijeće naknadno zauzelo i mišljenje, a u odnosu na OTT platformu koja se značajno razlikuje i ne mogu se smatrati zamjenjivim sa tradicionalnim uslugama elektronskih komunikacija, poput npr. IPTV ili DTH, posebno iz ugla korisnika, Konkurencijsko vijeće zaključuje (..) **. Dakle, u predmetnom postupku je utvrđeno da se radi o pregovorima dva poslovna subjekta u cilju uspostavljanja poslovne saradnje.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu člana 10. stav (2) tačka b) Zakona se odbija kao neosnovan.

Nadalje, Podnosilac Zahtjeva navodi da se u predmetnoj stvari radi o primjeni različitog tretmana i uslova za OTT platformu u odnosu na distribuciju putem ostalih tehnologija što prvenstveno predstavlja pogrešno tumačenje odredbe člana 10. stav (2) pod c) Zakona jer navedena odredba se ne odnosi na primjenu različitih uslova za proizvode ili usluge, već za učesnike na tržištu, a s druge strane, u odnosu na samu vrstu usluge na koju ukazuje Podnosilac zahtjeva, u postupku je utvrđeno da je tehnička karakteristika OTT usluga takva da iste zaobilaze distributivni kanal tradicionalnih operatora, te se u tom smislu ove usluge značajno razlikuju i ne mogu se smatrati zamjenjivim sa tradicionalnim uslugama elektronskih komunikacija, poput npr. IPTV ili DTH, posebno iz ugla korisnika. Nadalje, utvrđeno je da

Telekom Srbije na teritoriji Bosne i Hercegovine, kao geografski određenom relevantnom tržištu, nije zaključio ugovor o distribuciji RTS kanala putem OTT platforme niti sa jednim operaterom, te nije moguće utvrditi primjenu različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova sa ostalim stranama, čime bi eventualno bilo moguće utvrditi i neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj Podnosioca zahtjeva.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu člana 10. stav (2) tačka c) Zakona se odbija kao neosnovan.

U odnosu na zahtjev da se utvrdi povreda u smislu člana 10. stav (2) pod d) Zakona, Konkurencijsko vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja u postupku nije utvrdilo na koji način privredni subjekt Telekom Srbije uslovljava privrednog subjekta Telemach da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkim običajima nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma, uz napomenu da je naprijed navedeno od strane RAK-a, da pružanje OTT usluga trenutno nije regulisano pravilima RAK-a, te za ovu vrstu djelatnosti nije potrebna dozvola ili saglasnost istog, te da je prema RAK-u tehnička karakteristika OTT usluga takva da zaobilaze distributivni kanal tradicionalnih operatora.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu člana 10. stav (2) tačka d) Zakona se odbija kao neosnovan.

U skladu sa naprijed navedenim, Konkurencijsko vijeće, Zahtjev privrednog subjekta Telemach koji se odnosi na povredu Zakona iz člana 10. stav (2) tač. a), b), c) i d) odbija kao neosnovan.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

9.3. Zloupotreba dominantnog položaja - RTS

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da RTS nije prisutan na relevantnom tržištu, tj. ne učestvuje na tržištu distribucije RTS programa putem OTT tehnologije u Bosni i Hercegovini. RTS je aktivan na tržištu proizvodnje i emitovanja kanala, te je privrednom subjektu Telekom Srbija kao partneru distributeru, temeljem Ugovora 4110 od 26.09.2018. godine, ustupio pravo na distribuciju RTS programa na komercijalnoj osnovi u Republici Srbiji i inostranstvu, uz određenu naknadu za korištenje navedenog prava.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je RTS zadržao pravo samostalne distribucije navedenog kao i da je prema članu 6. Ugovora o distribuciji programa, RTS zadržao pravo da isključivo sopstvenu OTT platformu "RTS Planeta" koristi za omogućavanje ličnog pristupa sadržajima RTS-a krajnjim korisnicima, odnosno fizičkim i pravnim licima, na ograničenom broju ličnih uređaja preko javnog otvorenog interneta, te da za to od krajnjih korisnika naplaćuje licencnu naknadu. Isto pravo, prema članu 1. Ugovora o distribuciji programa od 26.09.2018. godine, privredni subjekt Telekom Srbija nije stekao.

U skladu sa naprijed navedenim, Zahtjev u dijelu koji se odnosi na navedenog subjekta i povredu Zakona iz člana 10. stav 2. tačka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji se odbija kao neosnovan.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

Ovdje napominjemo da podaci dostavljeni od strane privrednog subjekta Telemach koji se odnose na gledanost RTS kanala u Republici Srpskoj, čije je istraživanje na njihov zahtjev sproveo Ipsos anketiranjem građana, u smislu da se ukazuje na značaj RTS kanala u Republici Srpskoj kao ni podatke dostavljene od protivne strane koji smatraju da gledanost RTS kanala od (..) **% ukazuje na njihov mali značaj na navedenom tržištu nismo razmatrali, s obzirom da agencija Audience measurement d.o.o. Sarajevo kao jedina ovlaštena agencija od strane Instituta za mjeriteljstvo ne radi monitoring niti mjeri gledanost inostranih kanala, te ne postoji relevantni podaci za navedeno.

9.4. Zabranjeni sporazum

Članom 4. stav (1) Zakona o konkurenciji propisano je da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata, koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na:

- a) Direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uslova;
- b) Ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja;
- c) Podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja;
- d) Primjenu različitih uslova za identične transakcije sa drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
- e) Zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma.

Sporazumi zabranjeni u skladu sa stavom (1) člana 4. Zakona o konkurenciji su ništavni.

Također, članom 101. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, sa kojim je usklađen član 4. Zakon o konkurenciji, zabranjuju se zajednička djelovanja preduzetnika koji štete postojećoj ili potencijalnoj tržišnoj konkurenciji, a u konačnici potrošačima.

Zabranjenim sporazumima se prvenstveno nastoji ostale tržišne učesnike/konkurente isključiti s tržišta, kako bi stvorili mogućnost povisivanja cijena, te ostvarivanja dodatne dobiti.

Dakle, zabranjeni su sporazumi između preduzetnika, privrednih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti na tržištu, a zabranom su obuhvaćeni kako horizontalni, tako i vertikalni sporazumi.

Nadalje, navedenim članom 101. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije se zabranjuje antikonkurencijsko ponašanje koje nastaje kao rezultat usklađene volje dva ili više preduzetnika, a što se je i usaglašeno u sudskoj praksi Evropske unije, obzirom da je Evropski sud u presudi donesenoj u predmetu: "Bayer AG v. Commission of the European Communities" od dana 26.10.2000. godine, utvrdio da je koncept sporazuma u smislu člana 85. stav 1 Ugovora o Evropskoj zajednici (član 101. Ugovor o funkcionisanju Evropske unije), usmjeren na postojanje volje između najmanje dvije strane. Odnosno, neophodna je usklađena volja privrednih subjekata i namjera za štetnim postupanjem.

9.5. Zabranjeni sporazum između Telekoma Srbije i RTS-a

Privredni subjekat Telemach podnesenim Zahtjevom nadalje smatra da se Ponuda broj 262129/1-2019 od 03.06.2019. godine može okarakterisati kao restriktivan sporazum u zavisnosti od toga da li je komercijalna ponuda koja je Podnosiocu zahtjeva dostavljena od poslovnog subjekta Telekom Srbija kreirana samostalno ili predstavlja usaglašenu komercijalnu odluku ovog poslovnog subjekta i RTS. S obzirom da Podnosilac nema način da sazna kako je formirana ponuda protivnih strana iz navedenih razloga prisiljen da je označi oba osnova (zloupotrebu dominantnog položaja i zabranjeni sporazum).

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, a u skladu sa svojim nadležnostima propisanim istim zakonom, da li je došlo do ispunjenja bića djela iz člana 4. stav (1) pod a), b), c) d) i e) Zakona o konkurenciji.

Na osnovu Ugovora broj 4110 od od 26.09.2018. godine (član 2. stav 1. Ugovora) (..)***.

U vezi formiranja same Ponude koja je predmet postupka, ovaj organ uputio je dopis broj UP-02-26-3-024-53/19 Telekomu Srbije i dopis broj UP-02-26-3-024-54/19 RTS-u u smislu da se

izjasne na koji način se formira ponuda za distribuciju TV kanala RTS, u smislu da li RTS učestvuje u formiranju iste ili daje saglasnost na cijenu koju sačini Telekom Srbije.

U izjašnjenju zaprimljenim dana 06.04.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-58/19, RTS je naveo oni ni na koji način ne učestvuju u formiranju ponude na onovu koje Telekom Srbija nudi kanale RTS-a, niti daju saglasnost na formiranje takve ponude kao i da Telekom Srbija nije u obavezi da dostavlja RTS-u podatke, izuzev kopija ugovora zaključenih sa operatorima i njihovim zastupnicima, kako je predviđeno članom 2. stav 12. i članom 7. stav 3. Ugovora.

Informacije iz dostavljenih ugovora RTS koristi za potrebe monitoringa neovlašćenog iskorištavanja svojih programa u smislu odredaba člana 7. stav 4. i 5. i člana 8. Ugovora.

U izjašnjenju zaprimljenim dana 06.04.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-57/19 Telekom Srbija je potvrdio da cijena koju je odredio za pružanje svojih usluga ne podliježe odobrenju od strane RTS, te da oni samostalno određuju cijenu za pružanje svojih usluga.

Imajući u vidu navedeno, odnosno da je privredni subjekat Telekom Srbija samostalno i potpuno nezavisno od RTS-a sačinio predmetnu ponudu, odnosno da nisu dogovarali cijene u daljoj prodaji, Konkurencijsko vijeće nije moglo utvrditi postojanje zabranjenog sporazuma na relevantnim tržištima distribucije medijskog sadržaja RTS kanala putem OTT platforme u Bosni i Hercegovini, u smislu člana 4. Zakona stav (1) a), b), c) d) i e) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je prema članu 6. Ugovora o distribuciji programa, RTS zadržao pravo da isključivo sopstvenu OTT platformu "RTS Planeta" koju koristi za omogućavanje ličnog pristupa sadržajima RTS-a krajnjim korisnicima, odnosno fizičkim i pravnim licima, na ograničenom broju ličnih uređaja preko javnog otvorenog interneta, te da za to od krajnjih korisnika naplaćuje licencnu naknadu. Isto pravo, prema članu 1. Ugovora o distribuciji programa od 26.09.2018. godine, privredni subjekat Telekom Srbija nije stekao.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. dispozitiva.

10. Troškovi postupka

Članom 105. stav 1. Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a članom 105. stav 2. istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj strani nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj strani troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

Prema odredbi člana 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Konkurencijsko vijeće je u smislu člana 105. stav (4) Zakona o upravnom postupku, upoznao sa obavezom podnošenja zahtjeva za naknadu troškova sve stranke u postupku.

Članom 108. stav 1) istog Zakona je propisano da u rješenju kojim se postupak završava, organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kojem roku imaju isplatiti.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izračuna ukupnih troškova postupka, uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku, i Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 68/05) (u daljem tekstu: Tarifa).

Podnosilac zahtjeva je putem punomoćnika advokata Nevene Tomić Lučić podnio Zahtjev za nadoknadu troškova zaprimljenim dana 31.03.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-56/19 i dopunu istog zaprimljenog pod brojem UP-02-26-3-024-67/19 dana 13.04.2020. godine sljedećeg sadržaja: sastavljanje zahtjeva za pokretanje postupka 300,00 KM, dopuna Zahtjeva 300,00 KM, sastavljane podneska kojim se očituje na izjašnjenje suprotne strane 300,00 KM, sastav podneska kojim se očituju na zahtjev Konkurencijskog vijeća 300,00 KM, odsustvo iz kancelarije u trajanju od 5 časova tokom puta u Sarajevo radi prisustvovanja usmenoj raspravi (ista otkazana) 240,00 KM, troškovi puta u Sarajevo radi pristupa zakazanoj usmenoj raspravi 220,00 KM, sastav podneska kojim se dodatno očituju na izjašnjenja protivnih strana 300,00 KM, paušal od 25% na ukupan iznos troškova 490,00 KM, taksa na zahtjev u iznosu od 2.000,00 KM i taksa na rješenje u iznosu od 3.000,00 KM.

Troškovi od 2.450,00 KM uvećani za iznos PDV-a ukupno iznose 2.866,50 KM te sa taksom na zahtjev u iznosu od 2.000,00 KM i taksom na rješenje u iznosu od 3.000,00 KM iznose 7.866,50 KM.

Naknadno dopisom privredni subjekat Telemach je podnio zahtjev za naknadu troškova u iznosu od 240,00 KM + PDV= 280,80 KM (prema Tarifniku FBiH zbog preuzimanja predmeta) koji se odnosi na izjašnjenje povodom presude. (akt broj UP-02-26-3-024-109/19 od 07.08.2024 godine).

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je predmetni troškovnik sačinjen u skladu sa stvarnim troškovima postupka, i u skladu sa propisom koji reguliše visinu advokatskih troškova zastupanja, jer advokatski troškovi zastupanja Podnosioca zahtjeva su utvrđeni u skladu sa Tarifom broj 3 i članom 14. Tarife koji propisuje visinu advokatskih troškova u upravnom postupku.

Stoga je Konkurencijsko vijeće utvrdilo da ukupni troškovi koje Podnosilac zahtjeva potražuje iznose 8.147,30 KM sa uračunatim PDV-om.

Konkurencijsko vijeće je odbilo zahtjev Podnosioca zahtjeva za nadoknadu troškova postupka, budući da navedeni privredni subjekat nije uspio u postupku, te stoga nema pravo na nadoknadu troškova postupka, u smislu Zakona o upravnom postupku.

Protivne strane nisu podnijele zahtjev za naknadu troškova postupka.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 4. dispozitiva.

11. Administrativna taksa

Podnosilac Zahtjeva na ovo Rješenje u skladu sa članom 2. tarifni broj 107. stav (1) tačka f) i tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18) je obavezan platiti administrativnu taksu u iznosu od 3.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbom člana 3. stav. 2. tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnosilac Prijave nakon izvršene uplate je dužan uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne takse dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnosilac zahtjeva ne izvrši uplatu administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 5. dispozitiva ovog Rješenja.

12. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-02-26-3-024-114/19
07. novembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (1), a u vezi sa članom 4. stavak (1) i članka 10. stavak (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo broj UP-02-26-3-024-1/19 od 23.08.2019. godine, zastupan po punomoćniku, odvjetniku Neveni Tomić Lučić, Ivana Frane Jukića 9, 78000 Banja Luka i odvjetniku Nihadu Sijerčiću Fra Anđela Zvizdović 1/B2, 71000 Sarajevo protiv gospodarskog subjekta Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija i Javne medijske ustanove Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija zbog sprječavanja, ograničavanja i narušavanja tržišne konkurencije u smislu članka 4. stavak 1. tačka a), b), c), d) i e) i zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 10. stavak 2. tačka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji, a postupajući po Presudi Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 044011 22 U od 27.05.2024 godine, na 16. (šesnaestoj) sjednici održanoj dana 07.11. 2024 godine, je donijelo

RJEŠENJE

- Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekata Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo podnesen protiv gospodarskog subjekata Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak 2) tačka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji na tržištu distribucije medijskih sadržaja RTS kanala putem OTT tehnologije kao neutemeljen.
- Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekata Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo podnesen protiv gospodarskog subjekata Javne medijske ustanove Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak 2. tačka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji na tržištu distribucije medijskih sadržaja RTS kanala putem OTT tehnologije kao neutemeljen.
- Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekata Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo podnesen protiv gospodarskog subjekata Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija i Javne medijske ustanove Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija radi utvrđivanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja, iz članka 4. stavak (1) tač. a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji na tržištu distribucije medijskih sadržaja RTS kanala putem OTT tehnologije kao neutemeljen.
- Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekata Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo za nadoknadom troškova kao neutemeljen.
- Obvezuje se gospodarski subjekat Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo da plati administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 3.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

6. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

Ovim Rješenjem se izvršava presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud BiH), broj S1 3 U 044011 22 U od 27.05.2024 godine, kojom je Sud BiH uvažio tužbu i poništio osporeno Rješenje broj UP-02-26-3-024-96/19 od 05.08.2022 godine i predmet vratio tuženom organu na ponovno Rješavanje.

Navedenom presudom je naloženo da se Tužiocu isplate troškovi upravnog spora u izosu od 877,50 KM u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Konkurencijsko vijeće je presudu Suda BiH zaprimilo dana 28.05.2024 godine, pod podneskom broj UP-02-26-3-024-104/19.

U skladu sa člankom 37. stavak 6. Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10) kad je tužba podnesena na temelju članka 21. ovog zakona, a Sud nade da je opravdana, presudom će uvažiti tužbu, poništiti osporeni upravni akt i odrediti u kom će smislu nadležna institucija donijeti rješenje ili će presudom sam riješiti upravnu stvar, a nadležna institucija je pri tome vezana pravnim shvatanjima Suda i primjedbama u pogledu postupka.

Hronologija postupanja u predmetnom postupku prije gore navedene Presude Suda BiH je bila sljedeća:

Konkurencijsko vijeće je dana 23.08.2019. godine zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka pod brojem UP-02-26-3-024-1/19 gospodarskog subjekta Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Podnositelj zahtjeva ili Telemach) zastupan po punomoćniku, odvjetniku Neveni Tomić Lučić, Vojvode Radomira Putnika 11, 78000 Banja Luka protiv gospodarskog subjekata Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija (u daljem tekstu: Telekom Srbija) i Javne medijske ustanove Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija (u daljem tekstu: RTS) radi utvrđivanja i sankcionisanja povrede konkurencije koja ima učinke na tržištu proizvodnje i emitovanja televizijskih kanala, odnosno na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja na teritoriji entiteta Republika Srpska, zbog sprječavanja, ograničavanja i narušavanja tržišne konkurencije u smislu članka 4. stavak 1. točka a), b), c), d) i e) i članka 10. stavak 2. točka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon).

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti nije kompletan i uredan, u smislu članka 28. Zakona, te je zatražilo dopunu istog aktom broj UP-02-26-3-024-2/19 od 05.09.2019. godine.

Podnositelj Zahtjeva je podneskom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-3/19 od 16.09.2019. godine dostavio tražene podatke/dokumentaciju.

Kompletiranjem Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je Podnositelju zahtjeva izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu članka 28. stavak (3) Zakona, broj UP-02-26-3-024-4/19 od 10.10.2019. godine, te istu dostavilo Podnositelju zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-5/19.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je sukladno članku 32. stavak (2) Zakona, na 60. (šezdesetj) sjednici održanoj dana 10.10. 2019. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj UP-02-26-3-024-6/19.

Sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnositelju zahtjeva, aktom broj UP-02-26-3-024-10/19 dana 10.10.2019. godine, te istog dana dostavio Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnim stranama u

postupku: Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-12/19 i RTS-u aktom broj UP-02-26-3-024-11/19.

Imajući u vidu složenost predmeta, kao i da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza bilo potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da je rok za donošenje konačnog rješenja iz članka 41. stavak (1) točka a) i c) Zakona potrebno produljiti za dodatna tri mjeseca u smislu članka 41. stavak (2) Zakona, te je dana 23.01.2020. godine donijelo Zaključak o produženju roka broj UP-02-26-3-024-36/19 koji je dostavljen strankama u postupku dana 27.01.2020. godine i to Podnositelju zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-37/19, gospodarskom subjektu Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-38/19 i RTS aktom broj UP-02-26-3-024-39/19.

Nakon prikupljanja svih mjerodavnih činjenica, i utvrđivanja činjeničnog stanja, odnosno nakon provedenog postupka po Zahtjevu Podnositelja zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na 68. (šezdesetomj) sjednici održanoj dana 23.04.2020. godine razmatralo Prijedlog konačnog rješenja.

Prilikom razmatranja i glasanja po Prijedlogu rješenja nisu postignuti uvjeti predviđeni člankom 24. stavak (2) Zakona o konkurenciji, koji propisuje da se odluke Konkurencijskog vijeća donose većinom glasova prisutnih članova s tim da za svaku odluku mora glasati najmanje po jedan član iz reda konstitutivnih naroda. Iz navedenog proizilazi da Konkurencijsko vijeće nije donijelo konačnu odluku, pa su se s tim u vezi stekli uvjeti za donošenje rješenja sukladno članku 11. stavak (3) Zakona, ukoliko stranke podnesu zahtjev za isto.

Kako nisu bili ispunjeni zakonom propisani uvjeti iz članka 24. stavak (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dana 30.04.2020. godine obavijestilo Podnositelja zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-68/19, Telekom Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-69/19 i RTS aktom broj UP-02-26-3-024-70/19 da konačno rješenje u postupku nije doneseno.

Članom 41. stavak (1) točka c) Zakona je propisano da je nakon donošenja zaključka o pokretanju postupka Konkurencijsko vijeće dužno donijeti konačno rješenje o utvrđivanju zlouporabe vladajućeg položaja u roku od 4 (četiri) mjeseca, a stavom (2) istog članka da se rok za donošenje konačnog rješenja može produžiti do tri mjeseca.

Nadalje, članom 11. stavak (2) Zakona propisano je da ukoliko Konkurencijsko vijeće ne donese rješenje u roku iz članka 41. stavak (1) točka c) Zakona, smatra se da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem gospodarskog subjekta ne zlouporabljava vladajući položaj.

Na poseban zahtjev gospodarskog subjekta, Konkurencijsko vijeće sukladno članku 11. stavak (3) Zakona donosi rješenje da se postupanjem gospodarskog subjekta ne zlouporabljava vladajući položaj.

Konkurencijsko vijeće iz naprijed navedenih razloga nije donijelo konačno rješenje u zakonskom roku iz članka 41. stavak (1) točka c) Zakona.

Gospodarski subjekat Telemach je putem advokata Nevene Tomić Lučić podnio Konkurencijskom vijeću poseban Zahtjev za donošenje rješenja u smislu članka 11. stavak (3) Zakona, dana 06.05.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-72/19.

Konkurencijsko vijeće je na 69. (šezdesetdevetoj) sjednici održanoj dana 28.05.2020. godine razmatralo Nacrt konačnog rješenja po posebnom Zahtjevu Podnositelja zahtjeva, međutim, kako nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti u smislu članka 24. stavak (2) Zakona, isto nije usvojeno.

Sud Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud BiH) donio je Presudu broj S1 3 U 03619520 U od 20.04.2022. godine, kojom je Sud BiH uvažio tužbu i naložio Konkurencijskom vijeću da u roku od 30 dana od dana prijema presude odluči o zahtjevu tužioca od 23.08.2019. godine radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak 1. točka a), b),

c), d) i e) i zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak 2. tačke a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je u datom roku od 30 dana predložilo Nacrt rješenja, međutim kako nisu bili ispunjeni zakonom propisani uvjeti iz članka 24. stavak (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće je dana 30.05.2022 godine obavijestilo Podnositelja zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-89/19, Telekom Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-90/19 i RTS aktom broj UP-02-26-3-024-91/19 da konačno rješenje u postupku nije doneseno.

O istom je obavješten i Sud BiH aktom broj UP-02-26-3-024-92/19 od 30.05.2022 godine.

Na poseban zahtjev gospodarskog subjekta Telemach, Konkurencijsko vijeće u skladu sa člankom 11. stavak (3) Zakona donosi Rješenje broj UP-02-26-3-024-96/19 od 05.08.2022 godine da se postupanjem gospodarskog subjekta ne zlouporabljava vladajući položaj.

Protiv navedenog Rješenja gospodarski subjekat Telemach je podnio tužbu i pokrenuo upravni spor pred Sudom BiH, te je Sud BiH i donio Presudu broj S1 3 U 044011 22 U od 27.05.2024 godine, kojom je Sud BiH uvažio tužbu i poništio osporeno Rješenje broj UP-02-26-3-024-96/19 od 05.08.2022 godine i predmet vratio tuženom organu na ponovno Rješavanje. Navedenom presudom je naloženo da se Tužiocu isplate troškovi pripremnog spora u izosu od 877,50 KM u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Kako je presuda Suda BiH obavezujuća za Konkurencijsko vijeće pri čemu je Podnositelj zahtjeva (podnesak broj UP-02-26-3-024-106/19 od 12.06.2024. godine) ostao kod podnesenog Zahtjeva, isto je nastavilo sa postupkom.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekat Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo, gospodarski subjekat Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija i Javna medijska ustanova Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija.

1.1. Gospodarski subjekat Telemach d.o.o. Džemala Bijedića 216, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Gospodarski subjekat Telemach društvo za pružanje usluga u oblasti telekomunikacija d.o.o. Sarajevo, ul. Džemala Bijedića br. 216, Sarajevo, registriran je kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0620-08. Njegov osnivač je Bosnia Broadband S.a.r.l. iz Luksemburga, Rue de Rollingergrund, L-2440 Luksemburg.

Gospodarski subjekat Telemach je gospodarsko društvo koje je aktivno u pružanju telekomunikacijskih usluga. Jedan je od telekomunikacijskih operatora u Bosni i Hercegovini koji distribuira medijski sadržaj preko kablovske tehničke platforme i pruža usluge pristupa internetu i povezane usluge kao i usluge fiksne telefonije pretplatnicima.

1.2. Gospodarski subjekat Telekom Srbija a.d. Takovska 2, 11000 Beograd, Republika Srbija

Gospodarski subjekat Telekom Srbija a.d., Takovska br. 2, 11000 Beograd, R. Srbija, upisan je pod matičnim brojem 17162543 Agencije za gospodarske registre R. Srbije, je dioničarko društvo čiji se upisani, autorizovani, izdati i uplaćeni dionički kapital sastoji od 1.000.000.000 običnih dionica, od kog broja se 58,10% nalazi u vlasništvu Republike Srbije, 20,00% u sopstvenom vlasništvu, a preostali broj u vlasništvu manjinskih dioničara.

Osnovna djelatnost Telekom Srbija je pružanje telekomunikacionih usluga, od kojih su najznačajnije usluge domaćeg i međunarodnog telefonskog saobraćaja, fiksne telefonske usluge, tranzitiranje saobraćaja, prenos podataka, zakup linija, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internet i multimedijalne usluge.

Povezana društva gospodarskog subjekta Telekom Srbije u Bosni i Hercegovini su gospodarski subjekti Mtel a.d. Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo.

1.3. Javna medijska ustanova Radio Televizija Srbije, Takovska 10, 11000 Beograd, Republika Srbija - RTS

RTS, sa registrovanim sjedištem na adresi ul. Takovska br. 10, registrovan je u Gospodarskom sudu u Beogradu pod matičnim brojem 17644661. RTS je javni medijski servis u smislu Zakona o javnim medijskim servisima ("Službeni glasnik RS", br. 83/2014, 103/2015 i 08/2016), neovisan i samostalan pravni subjekat koji, sukladno članku 2. stavak 1. ZJMS, obavljanjem svoje osnovne djelatnosti, omogućava ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informiranja, i pruža opće i sveobuhvatne medijske usluge koje podrazumevaju informativne, obrazovne, kulturne i zabavne sadržaje namjenjene svim dijelovima društva.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljem tekstu: ZUP) u smislu članka 26. Zakona.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između europskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - međunarodni ugovori" br. 10/08 - u daljem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba čl. 71. o primjeni kriterija i pravne stečevine Europske unije, te članka 43. stavak (1) Zakona, omogućuju Konkurencijskom vijeću u svrhu ocjene datog slučaja, da se može koristiti sudskom praksom Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelj zahtjeva, opisuje činjenično stanje i okolnosti, te prilaže dokaze za koje smatra da potkrepljuju navedeno, a koje su razlog za podnošenje Zahtjeva, te ukratko navodi sljedeće:

- da se Zahtjev podnosi protiv gospodarskih subjekata Telekom Srbija koje na teritoriji Bosne i Hercegovine ima zavisna društva gospodarski subjekat Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka (skraćene oznake firme Telekom Srpske a.d. Banja Luka i Mtel a.d. Banja Luka), sa sjedištem na adresi Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Igmanska 9, Sarajevo, te Javne medijske ustanove Radio-televizija Srbije, sa sjedištem na adresi Takovska 10, Beograd, Republika Srbija ("RTS");
- da se Zahtjev podnosi u skladu sa odredbama članka 28. Zakona o konkurenciji a u vezi sa odredbama članaka 4. i 10. Zakona, radi pokretanja postupka ispitivanja povrede konkurencije;
- da Podnositelj zahtjeva smatra da se radnja sudionika na tržištu koja za cilj ili posljedicu ima ili može da ima značajno ograničavanje, narušavanje ili sprječavanje konkurencije može u konkretnom slučaju alternativno okarakterizirati kao zabranjeni restriktivni sporazum ili kao zlouporaba vladajućeg položaja RTS-a/Telekom Srbija na veleprodajnom tržištu distribuiranja medijskog (TV) sadržaja na teritoriji Republike Srpske, te Zahtjev podnosi sa alternativnim zahtjevom, a preciznu karakterizaciju predmetne povrede ostavlja Vijeću;
- da je Podnositelj zahtjeva telekomunikaciona kompanija koja djeluje kao operator digitalne i analogne kablovske televizije, pružatelj usluge

- širokopojasnog interneta i kao operator fiksne telefonije, kao i da na teritoriji Bosne i Hercegovine, Podnositelj zahtjeva usluge pruža putem raznih tehnologija - putem kablovske infrastrukture, MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), satelitski prenos DTH (Direct-to-Home) ili OTT (over the top) platforme;
- da od svih gore navedenih tehnologija, Podnositelj zahtjeva usluge na području entiteta Republika Srpska pruža isključivo putem DTH (Direct-to-Home) te OTT tehnologije, a u nedostatku vlastite kablovske infrastrukture;
 - da kao što je napomenuto, Podnositelj je dio korporativne grupacije - United Group, koja pruža telekomunikacijske usluge, usluge vezane za proizvodnju i emitovanje televizijskih kanala, oglašavanje i povezane usluge u nekoliko zemalja u regionu;
 - da je gospodarsko društvo Telekom Srbija registrirano kao društvo čija je pretežita djelatnost kablovske telekomunikacije u Republici Srbiji i da se kao takvo bavi pružanjem telekomunikacionih usluga, od kojih su najznačajnije usluge domaćeg i međunarodnog telefonskog saobraćaja, usluge fiksnog telefonskog saobraćaja, tranzitiranje saobraćaja, prijenos podataka, zakup linija, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internet i multimedijalne usluge;
 - da Telekom Srbija pruža i usluge u oblasti zakupa, izgradnje, upravljanja i zaštite telekomunikacione infrastrukture, izdaje telefonske imenike, pruža usluge poziva preko operatora i usluge korištenja elektronskog imenika u oblasti fiksnih telefonskih usluga. Također posjeduje licence za mobilnu i fiksnu telefoniju, za fiksni bežični pristup, a upisano je kao operator u evidenciju koju vodi Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge (RATEL), i za usluge pristupa širokopojasnoj mreži, internet usluge, usluge distribucije medijskih sadržaja i dr.;
 - da je većinski vlasnik Telekom Srbija Republika Srbija, sa učešćem od 58,1%. Društvo ima i 20% sopstvenih dionica, dok su manjinski dioničari vlasnici preostalih dionica. U Bosni i Hercegovini, Telekom Srbija je prisutan preko svojih ovisnih društava Telekomunikacije Republike Srpske, a.d. Banja Luka (skraćena oznaka firme Telekom Srpske a.d. Banja Luka i Mtel a.d. Banja Luka), sa sjedištem na adresi Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Igmanska 9, Sarajevo;
 - da oba ovisna društva Telekom Srbija u BiH pružaju telekomunikacione usluge, uključujući fiksnu telefoniju, distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i usluga interneta, a Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka i uslugu mobilne telefonije;
 - da je Telekom Srbija putem svojih ovisnih društava u BiH, dominantan na cijelom nizu telekomunikacionih tržišta, a ako se posmatra mjerodavno zemljopisno tržište entiteta Republika Srpska, ovaj gospodarski subjekt ima monopolski položaj ili izrazito dominantan položaj na praktično svim telekomunikacionim tržištima, nakon akvizicija poslovnih subjekata Telrad Net, Blicnet i najave preuzimanja poslovnog subjekta Elta-Kabel;
 - da također Telekom Srbija je preko povezane osobe, HD-WIN d.o.o. Beograd, prisutan u proizvodnji i emitiranju televizijskih kanala ("Arena Sport") na tržištu Bosne i Hercegovine, a nakon zaključivanja sporazuma sa RTS-om, i u distribuciji televizijskih kanala javnog medijskog servisa Republike Srbije na teritoriji Bosne i Hercegovine;
 - da smatraju bitnim napomenuti da je gospodarski subjekat HD-WIN, povezano lice Telekoma Srbija, po prijavi istoga Podnositelja već kažnjavano pred Konkurencijskim Vijećem za zlouporabu vladajućeg položaja u vezi sa emitiranjem kanala "Arena Sport" (za više detalja vidjeti rješenje broj 04-26-2-019-80-III5 od 16.02.2016. godine, koje je dostupno na službenoj stranici Konkurencijskog Vijeća: <http://bihkonk.gov.ba/datoteka/RJEŠENJE-Telemach-HD-WIN-16022016-bos.pdf>);
 - da je RTS nacionalna medijska kuća u Republici Srbiji, odnosno medijski javni servis Republike Srbije, te da proizvodi i emitira različite programske sadržaje i kanale, posjeduje razgranatu mrežu dopisništava, teletekst i internet izdanje, muzičku produkciju, produkciju nosača zvuka (PGP), izdavačku djelatnost, istraživačku službu i dokumentacioni centar;
 - da su Zakonom o javnim medijskim servisima Republike Srbije ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 83/2014, 103/2015 i 108/2016) u članku 7. definirani javni interesi i ciljevi koje treba ostvarivati RTS, a koji između ostalog uključuju i informiranje pripadnika srpskog naroda koji živi van teritorije Republike Srbije;
 - da je RTS utemeljen člankom 2. Zakona o javnim medijskim servisima Republike Srbije te nije upisana u gospodarske registre, te stoga kao dokaz pravnog subjektiviteta ove osobe Podnositelj dostavlja navedeni zakon kojim je RTS utemeljen;
 - da je u svibnju 2018. godine, RTS objavio javni poziv za podnošenje ponuda za uspostavljanje poslovne suradnje na distribuciji programa RTS, odnosno re-emitovanje programa RTS na teritoriji Srbije i u inozemstvu sopstvenim distributivnim platformama i ustupanje prava na zaključivanje komercijalnih ugovora sa drugim operaterima medijskih sadržaja;
 - da je Nacrt Ugovora o prijenosu prava na distribuciju programa objavljen na Internet stranici RTS-a sadrži odredbe o ekskluzivnoj distribuciji u Srbiji i inozemstvu (članak 2. Nacrta Ugovora). Nacrt Ugovora predviđa da se Ugovor zaključuje u periodu od tri godine od dana obostranog potpisivanja, po provedenoj proceduri pred Komisijom za zaštitu konkurencije Republike Srbije (članak 9. Nacrta Ugovora);
 - da prema informacijama dostupnim na internet strani Vijeća, RTS i Telekom Srbija nisu podnijeli zahtjev za pojedinačno izuzeće sporazuma od zabrane u Bosni i Hercegovini;
 - da je dana 23.10.2018. godine, Podnositelj zahtjeva primio Ponudu poslovne suradnje za uslugu distribuiranja RTS kanala od Telekom Srbija koji je u Ponudi naveo da je od 1. listopada 2018. godine postao generalni zastupnik RTS televizijskih kanala;
 - da je u studenom 2018. godine, Telekom Srbija dostavio Telemach-u model ugovora uz ponudu za distribuiranje RTS kanala;
 - da kako je inicijalna ponuda sadržavala diskriminatorne uvjete za distribuiranje RTS kanala

- putem DTH tehnologije, Podnositelj se već Vijeću obraćao sa zahtjevom za pokretanje postupka povodom naprijed navedenih radnji Telekom Srbija i/ili RTS;
- da nakon što je Konkurencijsko vijeće pod brojem predmeta: UP-02-26-2-46/18 počelo da preliminarno ispituje njihov zahtjev za pokretanje postupka, poslovni subjekt Telekom Srbija je dana 07.01.2019. godine dostavio novu ponudu od 28.12.2018. godine, kojom je cijenu za distribuiranje sadržaja putem DTH platforme izjednačio sa cijenama koje su ponuđene za kablovsku i IPTV distribuciju medijskih sadržaja - kanala RTS-a;
 - da vjerujući kako se radi o namjeri poslovnih subjekata Telekom Srbija i/ili RTS da svoju ponudu usklade sa Zakonom, Podnositelj je dana 19.03.2019. godine povukao svoj zahtjev, nakon čega je Konkurencijsko vijeće dana 07.05.2019. godine donijelo Zaključak o obustavljanju postupka;
 - da su nakon ovoga, Podnositelj zahtjeva i Telekom Srbija zaključili ugovor o distribuiranju RTS kanala putem DTH platforme;
 - da je u međuvremenu, dana 24.05.2019. godine, Podnositelj zahtjeva zatražio ponudu za distribuiranju istih kanala putem OTT te da je poslovni subjekt Telekom Srbija dana 03.06.2019. godine poslao novu ponudu, kojom ponovo nudi diskriminatorne uvjete (daleko višu cijenu) za distribuiranje medijskih sadržaja - kanala RTS putem OTT platforme;
 - da sve veći broj korisnika se opredjeljuje da medijske sadržaje prati preko OTT platformi, te je jasno da ta tehnologija predstavlja budućnost distribuiranja medijskih sadržaja;
 - da je evidentno da OTT platforme već imaju značajnu ulogu na mjerodavnom tržištu, te da će naročito predstavljati značajan segment mjerodavnog tržišta u budućnosti pri čemu njihovo poslovanje i dostupnost već vrši značajan konkurentski pritisak na poslovanje konvencionalnih operatera;
 - da je poslovni subjekt Telekom Srbija dostavio ponudu koja sadrži diskriminatorne uvjete (znatno više cijene) za distribuiranje RTS kanala OTT korisnicima u BiH u odnosu na one koji koriste druge tehnologije;
 - da uzimajući u obzir značaj OTT tehnologija po uvjete konkurencije na tržištu, naročito je opasan diskriminatorni tretman u pogledu novih platformi, jer povezano lice Telekom Srbija uskraćivanjem suradnje ili nepravičnim uvjetima u odnosu na OTT platforme nastoji da spriječi njihov razvoj, odnosno konkurentski pritisak na poslovanje, a s obzirom da je preuzeo najveći dio kablovske infrastrukture na teritoriji Republike Srpske (imajući u vidu prethodno opisane akvizicije);
 - da u dosadašnjim analizama tržišta, regulatori u regionu su konzistentno smatrali da je usluga distribucije medijskih sadržaja jedinstvena u pogledu vrste mreže preko koje se pruža, izuzimajući radiodifuziju;
 - da različiti tretman OTT platforme i IPTV, kablovske i DTH platforme u pogledu komercijalnih uvjeta distribucije sadržaja predstavlja očiglednu diskriminaciju pružatelja usluge preko OTT platformi, bez opravdanja;
 - da praksa regulatora jeste da se tržište distribucije medijskih sadržaja posmatra na tehnološki neutralnom temelju. Troškovi distribucije mogu biti samo manji u pogledu OTT platformi u odnosu na troškove konvencionalnih tehnologija distribuiranja. U pogledu tretmana OTT platforme u okviru mjerodavnih tržišta, regulatori u regionu (npr. Komisija za zaštitu konkurencije Republike Srbije) imaju konzistentnu i izričitu praksu kojom posmatraju navedeno tržište na tehnološki neutralnom osnovu (Rješenje broj 6/0-02-430/2018-8 pd 02.08.2018. godine - Telekom Srbija/Go4Yu II);
 - da citiraju iz navedenog Rješenja: "Prvo tržište proizvoda određeno je kao maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, a Komisija je prilikom njegovog određivanja, za potrebe ispitivanja efekata prijavljene koncentracije, imala u vidu svoju dosadašnju praksu i praksu koja postoji u EU. Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije medijskih sadržaja, odnosno bez obzira na vrstu mreže preko koje se pruža ova usluga. Zato je i maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstveno i tehnološki neutralno uzimajući u obzir pružanje usluge distribucije krajnjim korisnicima, iako ciljno društvo pruža usluge distribucije medijskog sadržaja preko interneta samo putem OTT platforme. Komisija je u mjerodavno tržište proizvoda uključila sve usluge distribuiranja medijskih sadržaja na teritoriji Republike Srbije koje, neovisno od tehnologije, operatori pružaju pretplatnicima preko elektronskih komunikacionih mreža. U Republici Srbiji, usluge distribucije se pružaju preko kablovske mreže (koaksijalne, hibridne - KDS), javne fiksne telefonske mreže (IPTV), satelitske mreže (DTH-Direct-to-Home), bežične mreže, putem DTT (zemaljski digitalni prijenos, zemaljska digitalna televizija), kao i putem OTT platforme";
 - da s obzirom da OTT platforma predstavlja dio tržišta, ugovorne strane su dužne da je tretiraju nediskriminatorno u odnosu na druge distributivne platforme. Pored navedenih okolnosti, priroda OTT usluge, odnosno povezani troškovi emitovanja sadržaja preko interneta u pogledu na klasičnu distribuciju medijskih sadržaja, osnovano ukazuju da naplata naknade za distribuciju u konkretnom slučaju i za konkretni programski sadržaj zaista jeste nepravična, te da diskriminatorna struktura postojeće ponude za distribuciju predstavlja ograničavanje tržišta, tako što se onemogućava ili otežava razvoj OTT platformi koje predstavljaju alternativu povezanim osobama distributera na teritoriji Bosne i Hercegovine;
 - da s obzirom da OTT platforma ne ovisi od infrastrukture operatora, jasno je da Telekom Srbija navedenom politikom značajno otežava razvoj alternativnih platformi, nametanjem diskriminatornih i nepravičnih uvjeta u odnosu na sopstvenu ponudu;
 - da ponuđena cijena od (...)**¹ za distribuciju putem OTT platforme značajno je viša od cijena za distribuciju putem ostalih tehnologija od (...)** EUR, za šta nema nikakvog tehničkog ni ekonomskog opravdanja;
 - da u svom dopisu od 7.8.2019. godine, Podnositelj zahtjeva je upozorio na ovu diskriminaciju, ali do danas nije primio nikakav odgovor, niti korekciju ponude za distribuciju RTS kanala u BiH putem OTT platforme, te je prinuđen pokrenuti ovaj novi postupak

¹ (...)** podaci predstavljaju poslovnu tajnu

- kako bi zaštitio svoja prava, jer je po dosadašnjoj praksi očigledno da poslovne subjekte Telekom Srbija i RTS tek prijetnja postupkom pred Konkurencijskim vijećem može motivirati na usklađivanje ponude sa Zakonom;
- da se Zahtjev podnosi zbog diskriminativnih uvjeta sadržanih u Ponudi, a u odnosu na vrstu platforme za distribuciju medijskih sadržaja. U Bosni i Hercegovini, prema odredbama dosadašnjih ponuda od 23.10.2018. godine i 28.12.2018. godine, za IPTV, DTH i kablovsku distribuciju, kanali RTS 1, RTS 2 i RTS 3 se emitiraju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (..)***, dok se za OTT kanali RTS1, RTS 2 i RTS 3 se emitiraju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (..)***;
 - da se može uočiti, u Bosni i Hercegovini Telekom Srbija pokušava da naplaćuje znatno višu cijenu za OTT distribuciju mjerodavnih RTS kanala u poređenju sa DTH, IPTV i kablovskim distribuiranjem istih kanala, iako za to ne postoji bilo kakvo tehničko ili ekonomsko opravdanje;
 - da isto tako, npr. za distribuciju istih kanala putem iste (OTT) tehnologije, Telekom Srbija i/ili RTS nude značajno nižu cijenu i u samoj Srbiji, te ne postoji nikakvo racionalno opravdanje da na teritoriji Bosne i Hercegovine zahtijeva veću cijenu od (..)*** po korisniku od teritorije gdje predmetni sadržaj predstavlja javni medijski servis, izuzev evidentne radnje zlouporabe;
 - da Podnositelj zahtjeva smatra da navedena struktura ponude predstavlja ili zabranjeni restriktivni sporazum ili zlouporabu vladajućeg položaja jednog ili drugog sudionika na tržištu (RTS-a ili Telekom Srbija), u ovisnosti od toga koji od navedenih sudionika na tržištu je definirao komercijalne uvjete ponude;
 - da predlažu da Konkurencijsko vijeće tijekom postupka od Protivnih strana prikupi odgovarajuće informacije i dokumente kako bi se utvrdilo koja je Protivna strana formirala ovakvu nezakonitu komercijalnu ponudu;
 - da konkretno, restriktivnim sporazumom bi se kršila odredba članka 4. stavak (1) točka b), d) i e) Zakona (ograničavanje i kontrola proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili investicija; primjena različitih uvjeta za poslove iste vrste sa različitim sudionicima na istom tržištu, kojima se dovode u konkurentno nepovoljniji položaj; uvjetljavanje zaključenja sporazuma prihvatanjem dodatnih obveza druge ugovorne strane, koje po svojoj prirodi ili poslovnoj svrsi nisu u svezi s predmetom sporazuma);
 - da radnja zlouporabe vladajućeg položaja bi se ogledala u kršenju odredaba članka 10. stavak (2) točke a), b), c) i d) Zakona (neposredno ili posredno nametanje neopravdanih kupovnih ili prodajnih cijena ili drugih neopravdanih uvjeta poslovanja; ograničavanje tržišta ili tehničkog razvoja; primjena različitih uvjeta na poslove iste vrste sa drugim sudionicima na tržištu, čime se oni stavljaju u konkurentno nepovoljniji položaj; uvjetljavanje zaključenja sporazuma uz prihvatanje dodatnih obveza koje, po svojoj prirodi ili poslovnoj svrsi, nisu u svezi s predmetom takvih sporazuma);
 - da konačno, navedena diskriminacija nije sukladna ni s Nacrtom Ugovora. Prema članku 2. Nacrta Ugovora, RTS se obvezao da u potpunosti primjenjuje Zakon o zaštiti konkurencije Republike Srbije, kao i druge pozitivnopravne propise koji se odnose na zaštitu konkurencije, te da postupi u skladu sa odlukama nadležnih organa za zaštitu konkurencije;
 - da se distributer obavezao da će ustupati pravo na reemitovanje operatorima uvažavajući tržišne parametre na svakoj teritoriji, usklađujući ponudu i ugovorne uvjete sa propisima o zaštiti konkurencije. Pri tome, distributer se izričito obvezao da neće diskriminativno tretirati pojedine operatore niti na bilo koji drugi način remetiti stabilnost tržišta, što se odnosi i na operatore OTT platformi;
 - da ne postoji opravdanje za različit tretman OTT platforme sadržan u Ponudi od 03.06.2019. godine, u odnosu na DTH, IPTV i kablovsku platformu. Zahtijevanjem plaćanja očigledno značajno veće naknade od strane OTT platformi, Telekom Srbija, odnosno RTS, vrše očiglednu diskriminaciju OTT operatora, čime se određeni operatori dovode u povoljniji položaj na tržištu;
 - da s obzirom na prirodu OTT platforme i činjenicu da je sam Telekom Srbija (preko svojih povezanih lica - Mtel i Logosoft) prisutan na tržištu distribucije medijskih sadržaja i da ima široko rasprostranjenu pristupnu mrežu na teritoriji Republike Srpske, očigledno je da se ovakvim uvjetima ograničava tržište i tehnički razvoj;
 - da također, prema članku (..)***. Imajući u vidu da se radi o vertikalnom sporazumu, ugovornim stranama je zabranjeno da dogovaraju cijene po kojima će Telekom Srbija distribuirati RTS program operatorima u BiH zato što je održavanje preprodajnih cijena strogo ograničenje (hard core restriction), koje je zabranjeno bosanskohercegovačkim propisima o zaštiti konkurencije;
 - da Podnositelj zahtjeva smatra da Konkurencijsko vijeće ima temelj da pokrene postupak ispitivanja nedozvoljenog utvrđivanja cijena u daljoj prodaji u pogledu predmetne Ponude;
 - da Podnositelj smatra da se predmetna povreda konkurencije može okarakterisati bilo kao restriktivni sporazum, bilo kao zlouporaba vladajućeg položaja, u ovisnosti od toga koja je od Protivnih strana donijela odluku o spornoj komercijalnoj politici;
 - da prema članku (..)***;
 - da je jasno da je RTS upoznat sa uvjetima i detaljima predmetne ponude, odnosno da ponuda najvjerovatnije ne predstavlja unilateralni akt Telekom Srbija, već da su se ugovorne strane sporazumjele o predmetnoj povredi konkurencije, odnosno međusobno usaglasile diskriminativni koncept ponude od 03.06.2019. godine. Dakle, ugovorne strane su, kako u svojstvu neposrednih konkurenata, tako i u svojstvu sudionika aktivnih na različitoj razini tržišta, zaključile sporazum kojim se provode opisana ograničenja konkurencije na tržištu;
 - da međutim, imajući u vidu značaj RTS-a, kao javnog medijskog servisa Republike Srbije, odnosno njegovu must-have prirodu za operatore koji djeluju na teritoriji Republike Srpske (uključujući Podnositelja), te činjenicu da je Telekom Srbija istovremeno konkurent operatorima (uključujući Podnositelja) i isključivi distributer kanala (koji preuzima tržišnu snagu RTS-a), moglo bi se smatrati da predmetna ponuda od 03.06.2019. godine predstavlja i zlouporabu vladajućeg položaja;

- da Podnositelj zahtjeva posebno želi da istakne neposredni gospodarski interes Telekom Srbija, kao operatora koji je vertikalno integriran i prisutan kako u distribuciji medijskih sadržaja, tako i u proizvodnji i emitovanju televizijskih kanala, da ograniči pristup alternativnih operatora programu RTS-a, odnosno onemogućiti konkurenciju u pogledu distribucije RTS kanala;
- da mjerodavna tržišta na kojima se manifestiraju učinci predmetne povrede konkurencije su: (a) veleprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja (tržište na kojem su aktivni RTS u proizvodnji i emitiranju kanala, odnosno Telekom Srbija u distribuciji kanala operatorima); (b) distribucija medijskih sadržaja (tržište na kojima su aktivni operatori kojima je upućena ponuda, odnosno sam Telekom Srbija u pružanju maloprodajne usluge korisnicima);
- da veleprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja predstavlja tržište na kome se, na strani ponude, pojavljuju proizvođači/izdavači medijskih (TV) sadržaja, dok se na strani tražnje pojavljuju operatori - distributeri medijskog sadržaja, koji pravo distribucije medijskog (TV) sadržaja kupuju od proizvođača (izravno ili preko posrednika/zastupnika) i takav medijski (TV) sadržaj dalje distribuiraju, u maloprodaji, do krajnjih korisnika, posredstvom različitih distributivnih platformi. Proizvođači medijskog (TV) sadržaja - emiteri nabavljaju "sirov" medijski sadržaj, proizvodnjom sopstvenog sadržaja ili kupovinom prava na licenciranje specijalizovanog sadržaja, određenih filmova, sportskih i muzičkih događaja i uklapaju ovaj "sirov" sadržaj u određenu programsku šemu (kanal sa programom emitovanja). Pravo distribucije određenog kanala se potom prodaje distributerima medijskog sadržaja (operatorima), izravno ili preko zastupnika. Dalje se ti kanali zajedno sa svim drugim kanalima (terestrijalnim i kablovskim) distribuiraju do krajnjih korisnika. RTS, odnosno njegovi kanali kao takvi, imaju zadatak da informišu, obrazuju i zabave, ali predstavljaju i instituciju koja ima posebnu ulogu u društvenom, kulturnom i političkom životu Republike Srbije, ali i srpskog naroda koji živi van Srbije. U tom smislu, RTS održava vezu između građana drugih zemlja koji su srpske nacionalnosti sa Srbijom. Imajući to u vidu, jasno je da na datom tržištu ne postoji zamjenljiv proizvod, odnosno da se radi o "must have" proizvodu za operatere distribuiranja medijskih sadržaja u Republici Srpskoj. Takođe, treba imati u vidu i da je Telekom Srbija aktivan na srodnim tržištima putem sopstvene proizvodnje i distribuiranja "Arena Sport" kanala, odnosno da pored vertikalne integracije predstavlja i neposrednog konkurenta RTS-u;
- da u svezi maloprodajnog tržišta distribucije medijskih sadržaja u prošlosti, medijski sadržaji su se emitovali pretežno bežično, putem analognog zemaljskog radio prenosa. Emiteri su koristili tornjeve za emitiranje radi prijenosa televizijskog i radio signala, a gledatelji su preko antena primali signal. Vremenom, razvoj tehnologije i infrastrukture je omogućio uporabu analogne kablovske mreže (koaksijalni kablovi), kojima je bilo moguće dostaviti signal izravno do domaćinstva. Dodatno, satelitski prijenos je omogućio da se medijski signal prenese preko velikih razdaljina. Sa razvojem digitalnih tehnologija, širenjem dostupnog protoka i trendom konvergencije u telekomunikacijama (mogućnost korištenja različitih tehnologija za suštinski iste ciljeve - slanje elektronske digitalne informacije od točke A do točke B i natrag), medijski sadržaj je sada moguće dostaviti pretplatnicima koristeći širok spektar različitih digitalnih tehnologija, uključujući zemaljski prijenos (imajući u vidu i digitalni oblik, DTT), CATV - kablovsku infrastrukturu, IPTV (Internet protocol Television), MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), satelitski prijenos DTH (Direct-to-Home) ili OTT (over the top) platforme. U Republici Srpskoj, Telekom Srbija je aktivan na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja putem DTH i IPTV platforme, dok Podnositelj zahtjeva usluge na ovoj teritoriji pruža usluge isključivo putem DTH i OTT platforme. Učinci Ponude će se izravno odraziti na maloprodajnoj razini tržišta, s obzirom da uvođenje više naknade za emitiranje RTS-a na OTT platformi može dovesti do (a) povećanja troškova, pa potencijalno i cijena za korisnike OTT platformi; ili (b) isključenja RTS paketa iz ponude OTT platformi. Efekti Ponude u pogledu utvrđivanja cijena u daljoj prodaji evidentni su sami po sebi;
- da imajući u vidu značajke mjerodavnih usluga i predmet poslovne suradnje između Telekom Srbija i RTS-a, zakonski definiranu obvezu RTS-a da informira pripadnike srpskog naroda van Srbije (uključujući Srbe u Republici Srpskoj), odnosno činjenicu da po općepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledatelje niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, Podnositelj zahtjeva predlaže da Konkurencijsko vijeće mjerodavna zemljopisna tržišta definiše kao teritoriju entiteta Republika Srpska;
- da kako je ranije i naveo, predmetna povreda se može okarakterisati kao restriktivan sporazum ili kao zlouporaba vladajućeg položaja, u ovisnosti od toga da li je komercijalna ponuda koja je Podnositelju zahtjeva dostavljena od poslovnog subjekta Telekom Srbija kreirana samostalno ili predstavlja usaglašenu komercijalnu odluku ovog poslovnog subjekta i RTS;
- da premda iz navedenih činjenica proizilazi najvjerovatnije da su se ugovorne strane sporazumjele o predmetnoj povredi konkurencije, odnosno međusobno usaglasile diskriminatorni koncept Ponude, Podnositelj nema način da sazna kako je formirana ponuda protivnih strana (koja je od strana odgovorna za utvrđivanje komercijalnih uvjeta ponude), te da predlaže da Konkurencijsko vijeće utvrdi ove činjenice kroz upite protivnim stranama;
- da je iz navedenih razloga prisiljen da označi oba navedena temelja, a zadržava pravo da u nastavku postupka (u ovisnosti od izjašnjenja RTS i Telekom Srbija, te dokaza koje Konkurencijsko vijeće prikupi i dostavi Podnositelju zahtjeva), eventualno precizira zahtjev u odnosu na samo jedan od navedenih temelja;
- da ukoliko Konkurencijsko vijeće utvrdi da su poslovni subjekti Telekom Srbija i RTS zajednički utvrdili i Podnositelju ponudili komercijalnu ponudu za distribuciju kanala RTS u BiH, to bi značilo da su ova dva poslovna subjekta nedozvoljeno dogovarali cijene u daljoj prodaji u pogledu Ponude Podnositelju, što predstavlja zabranjeni sporazum poslovnih subjekata Telekom Srbija i RTS, kojim se izravno ili neizravno utvrđuju cijene odnosno drugi trgovinski

uvjeti, ograničava i kontrolira tržište, tehnički razvoj, narušava tržišnu konkurenciju na temelju izvora snadbijevanja, te zaključuje sporazum kojim se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi s predmetom sporazuma, što predstavlja radnje povrede Zakona u odnosu na odredbe članka 4. stavak 1. točka a), b), c) i e) Zakona;

- da takođe, sporazum navedenih poslovnih subjekata o zajedničkom formuliranju cijene, predstavlja i "primjenu različitih uvjeta za istovjetne transakcije s drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju" iz članka 4. stavak 1. točka d) Zakona o konkurenciji, obzirom da je cijena za OTT tehnologiju viša u odnosu na uporedive tehnologije koje koriste ostali operateri u BiH;
- da Podnositelj zahtjeva skreće pažnju na brojnu praksu Konkurencijskog vijeća u pogledu utvrđivanja sličnih (ili čak manje očiglednih) radnji kao narušavanja konkurencije iz ove odredbe (npr. Sport Klub, Arena Sport, AMUS, itd);
- da prema tome, kada je u pitanju zaključenje zabranjenog sporazuma, ukoliko bi Konkurencijsko vijeće utvrdilo da je komercijalna politika za distribuciju kanala RTS predstavljala usaglašen prijedlog poslovnih subjekata Telekom Srbija i RTS, kao neovisnih poslovnih subjekata, Podnositelj smatra da bi postojao zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak 1. točka a), b), c), d) i e) Zakona te je ovakav sporazum navedenih poslovnih subjekata ništavan u skladu sa člankom 4. stavak 2. Zakona;
- da ukoliko bi Konkurencijsko vijeće utvrdilo da je navedena ponuda bila formirana samostalno od bilo kojeg od ova dva poslovna subjekta, Podnositelj smatra da bi se takve radnje mogle smatrati zlouporabom vladajućeg položaja, a imajući u vidu da oba poslovna subjekta imaju vladajući položaj (kao što je detaljno obrazloženo u Zahtjevu) i to RTS na veleprodajnom tržištu distribucije kanala RTS u Republici Srpskoj, a Telekom Srbija na maloprodajnom tržištu distribucije kanala RTS u Republici Srpskoj;
- da ukoliko Telekom Srbija nije učestvovao u formiranju cijena, nego je samo provodio komercijalnu politiku RTS-a i na maloprodajnom nivou tržišta, to bi značilo da radnje zlouporabe vrši RTS, posredstvom Telekom Srbija kao svog agenta (vidjeti odluke Konkurencijskog vijeća u predmetima Sport Klub i Arena Sport). Poslovna strana koja je donijela odluku o spornoj komercijalnoj politici i različitim tretmanu OTT platforme u odnosu na DTH, IPTV i kablovsku platformu, ovim radnjama čini povrede nametanjem nelojalnih kupovnih i prodajnih cijena i drugih trgovinskih uvjeta, kojima ograničava konkurenciju, ograničava tržište i tehnički razvoj na štetu potrošača, primjenjuje različite uvjete za sličnu vrstu poslova sa ostalim stranama, te zaključuje sporazum kojim se druga strana uvjetljava da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma. Navedene radnje predstavljaju povrede Zakona u odnosu na odredbe članka 10. stavak 2. točka a), b), c) i d) Zakona.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te sukladno članku

32. stavak (2) Zakona, na 60. (šezdesetoj) sjednici održanoj dana 10.10.2019. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj UP-02-26-3-024-6/19 (u daljem tekstu: Zaključak).

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnositelju zahtjeva, aktom broj UP-02-26-3-024-10/19 dana 10.10.2019. godine.

Konkurencijsko vijeće, sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, je dostavilo dana 10.10.2019. godine Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnim stranama u postupku: Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-12/19 i RTS-u aktom broj UP-02-26-3-024-11/19.

Gospodarski subjekat Telekom Srbije se dana 28.10.2019. godine obratio Konkurencijskom vijeću za odobravanje dodatnog roka, aktom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-15/19 (e-mailom poslani dana 25.10.2019. godine - zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-14/19).

Konkurencijsko vijeće je aktom broj UP-02-26-3-024-16/19 od dana 29.10.2019. godine odobrilo produljenje roka za dostavu odgovora, te je Telekom Srbije u odobrenom roku dostavilo odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, u smislu članka 33. stavak (3) Zakona, podneskom zaprimljenim putem e-maila dana 02.12.2019. godine pod brojem UP-02-26-3-024-20/19 i UP-02-26-3-024-21/19 (putem službene pošte isti akti su zaprimljeni dana 16.12.2019. godine pod brojevima: UP-02-26-3-024-25/19 i UP-02-26-3-024-26/19).

Konkurencijsko vijeće se aktom broj UP-02-26-3-024-22/19 dana 05.12.2019. godine obratilo Telekomu Srbije da dostave informaciju da li dijelove odgovora koje su označili kao poslovnom tajnom, mogu se dostaviti gospodarskom subjektu Telemach na uvid i očitovanje, te je gospodarski subjekat Telekom Srbije aktom zaprimljenim putem e-maila pod brojem UP-02-26-3-024-26/19 dana 17.12.2019. godine (putem službene pošte isti akt je zaprimljen dana 06.01.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-28/19) dostavio odgovor da podaci sadržani u paragrafima 89. i 92. Izjašnjenja ostanu poslovna tajna sukladno odredbi članka 38. Zakona.

Telekom Srbije u dostavljenom odgovoru navodi sljedeće:

- da u Zahtjevu je navedeno da je u konkretnom slučaju, povreda konkurencije posljedica zlouporabe vladajućeg položaja ili zaključenja zabranjenog sporazuma;
- da navodna radnja povrede sastoji se u ponudi diskriminirajućih uvjeta za distribuciju RTS kanala na tržištu distribucije medijskih (TV) sadržala na teritoriji entiteta Republika Srpska. Za navodnu povredu konkurencije je, prema Podnositelju zahtjeva, odgovorno ili gospodarsko društvo Telekom ili Javna medijska ustanova Radio-televizija Srbije ("RTS");
- da rezimiraju sljedeće: Telemach zlouporabljava vladajući položaj na tržištu distribuiranja medijskog sadržaja putem svoje OTT platforme, tako što izravno nameće nelojalne cijene krajnjim korisnicima, čime ograničava konkurenciju na tržištu;
- da Telemach zlouporabljava procesna ovlaštenja, imajući u vidu zakonsku obvezu Vijeća da pokrene postupak ispitivanja potencijalne povrede konkurencije nakon dobijanja kompletnog i urednog zahtjeva, na sljedeći način:
 - EON TV paket koji je dostupan u Srbiji može se gledati u BiH prostim priključivanjem na internet;
 - EON TV paket se takođe u BiH može gledati preko VPN-a, čija uporaba u BiH je dozvoljena;
- da specifičnost OTT usluge - navedene usluge ne predstavljaju usluge elektronskih komunikacija već, po svojim značajkama, predstavljaju distribuciju

- medijskog sadržaja koja se ne vrši u kontinuitetu, odnosno predstavljaju video-on-demand. Navedena usluga smatra se uslugom informacionog društva;
- da mjerodavno tržište proizvoda - imajući u vidu specifičnosti OTT usluga, kao i praksu Europske komisije ("ЕК"), Podnositelj izjašnjenja smatra da mjerodavno tržište proizvoda mora biti definirano kao tržište distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme;
 - da mjerodavno zemljopisno tržište:
 - regionalno (BiH, Srbija, Crna Gora, Hrvatska i Sjeverna Makedonija), tako da isto obuhvata jezički homogene oblasti;
 - alternativno, imajući u vidu diskreciono pravo Vijeća da mjerodavno zemljopisno tržište odredi uže, isto jedino može biti određeno kao teritorija BiH;
 - da međutim, budući da su udjeli Telekoma i RTS-a na mjerodavnom tržištu proizvoda zanemarjivi kako na teritoriji BiH, tako i u regionu, pitanje mjerodavnog zemljopisnog tržišta može ostati otvoreno.
 - da udio Telekoma na mjerodavnom tržištu BiH iznosi (..)**%, dok je udio na regionalnom tržištu znatno niži;
 - da udio RTS-a u Republici Srpskoj je (..)**%. S obzirom na ovako nizak udio RTS-a na teritoriji užoj od BiH, nedvosmisleno se može zaključiti (i) da je udio RTS na teritoriji BiH znatno manji, (ii) te da je udio RTS na višestruko širem regionalnom području nesumnjivo zanemarljiv.
 - da zlouporaba vladajućeg položaja - budući da Telekom ima zanemarljiv tržišni udio od svega (..)**% u BiH, a još niži regionalno, jasno je da isti nikako ne može imati vladajućipoložaj, koji bi mogao zlouporabiti;
 - da restriktivni sporazum usljed zanemarljivih tržišnih udjela Telekoma i RTS-a, ugovor zaključen između njih predstavlja sporazum male vrijednosti i kao takav ne podliježe prijavi Vijeću.
 - da u okviru distribucije medijskog sadržaja postoji značajna razlika između pravnih režima koji reguliraju djelatnost distribucije usluga medijskih sadržaja putem: (i) elektronskih komunikacionih usluga i (ii) režima pružanja usluga informacionog društva,
 - da elektronske komunikacione usluge pružaju se na jedan od sljedećih načina: KDS usluge (kablovski distribucioni sustav) - kablovski internet omogućava povezivanje na internet korišćenjem kablovske mreže, kojom se distribuira i televizijski program; DTT usluge (engl. Digital terrestrial television/digitalna zemaljska televizija) - tehnologija za zemaljsku televiziju u kojoj kopnene televizijske stanice emitiraju televizijski sadržaj radio talasima ka uređajima u kućama potrošača, u digitalnom formatu; DTH usluga (engl. Direct-to-Home /kablovsko - satelitski sustav prijenosa TV kanala) - metoda prijema satelitske televizije pomoću signala koji se prijenose sa satelita za izravno emitiranje; IPTV usluga (engl. Internet Protocol television/internet protokol televizija) - može se smatrati hibridom, jer se nalazi između distributera OTT sadržaja i distributera kablovske televizije. Ovo je u osnovi formalno strukturirana usluga na digitalnoj televiziji zasnovana na pretplati, a dostupna je potrošačima samo putem zatvorene internet mreže određenog provajdera (engl. Internet Service Provider ili ISP);
 - da sa druge strane, OTT usluge (engl. Over the top) podrazumijevaju distribuciju medijskog sadržaja putem otvorene, javne internet mreže. Medijski sadržaj se gledateljima izravno distribuira kao samostalan proizvod, te se OTT podvodi pod režim pružanja usluga informacionog društva;
 - da dodatno, razlike između elektronskih komunikacionih usluga i OTT usluga su izražene i sa aspekta krajnjih korisnika. Tako, na primjer, distributer medijskog sadržaja putem usluga informacionog društva (OTT usluge), koji ne uključuje određeni TV program u svoju ponudu ne omogućava korisnika na određenom području da prati taj program, jer njegova platforma nije tehnički ograničena samo na to područje, već taj TV program može biti dostupan korisnicima preko bilo koje druge platforme koja vrši distribuiranje medijskog sadržaja putem usluga informacionog društva. Navedeno nije slučaj sa uslugama elektronskih komunikacija;
 - da OTT predstavlja generični pojam za pružanje usluga putem otvorenog, javnog interneta, tako što pružatelj usluge koristi postojeći pristup internetu da bi svojim korisnicima podijelio medijske sadržaje. Dakle, medijski sadržaj se distribuira korisnicima izravno putem otvorene internet mreže, potpuno zaobilazeći telekomunikacije, višekanalnu televiziju i potpuno neovisno od postojanja bilo kakve infrastrukture;
 - da naime, glavne značajke OTT usluge, koje istovremeno predstavljaju i prednost za korisnike, su sljedeće činjenice: (i) da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima samo pristup redovnom, javnom internetu, kao i da (ii) korisnik može da upravlja medijskim sadržajem, odnosno, korisnik bira sadržaj kojim će da pristupi, kao i kad će mu pristupiti, te može "vratiti" određeni program;
 - da budući da OTT ne predstavlja uslugu elektronskih komunikacija potrebno je precizno definirati šta navedena usluga predstavlja. U tom smislu, bitno je imati u vidu da se OTT, po svojim značajkama, može smatrati uslugom informacionog društva;
 - da naime, Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu (ZEPPP) u članku 3. stavak 1. točka (h) definiše uslugu informacionog društva na sljedeći način:

"usluga informacionog društva; usluga koja se uobičajeno obavlja za naknadu, na daljinu, elektronskim sredstvima, i na pojedinačni zahtjev korisnika, a naročito: on-line prodaja roba i usluga, on-line nuđenje informacija, on-line reklamiranje, elektronski pretraživači i mogućnosti traženja podataka, kao i usluge kojima se prijenose informacije putem elektronske mreže i omogućava pristup takvoj mreži, ili čuvaju informacije korisnika;"

 - da pružanje navedenih usluga je slobodno i ne podliježe režimu odobrenja, a kako je propisano u članku 14. stavak 1. ZEPPP: "Za preduzimanje i pružanje usluga davatelju usluga nije potrebna posebna službena dozvola, suglasnost, odobrenje ili koncesija, ili zadovoljavanje drugih zahtjeva jednakog pravnog djelovanja".
 - da dakle, pružatelju usluge OTT nije potrebna nikakva dozvola niti odobrenje za poduzimanje takve usluge, odnosno ista ne podliježe obavezni ispunjenja posebnih regulatornih uvjeta;
 - da dodatno, bitno je istaći da je u Izvješću o napretku BiH za 2019. godinu eksplicitno potvrđeno da je ZEPPP usklađen sa mjerodavnim europskim propisima:"[...] Zakon o elektronskom pravnom i

- poslovnom prometu (zakon o elektronskoj trgovini) na državnoj razini, [...] u velikoj mjeri usklađen sa Direktivom o elektronskoj trgovini.";
- da Direktiva o elektronskoj trgovini, na koju Izvješće o napretku upućuje, kao i njene izmjene i dopune, jasno definiraju usluge informacionog društva kako slijedi: "distribucija medijskog sadržaja u smislu Direktive EEC/89/552 putem televizije i radija ne predstavljaju uslugu od informacionog društva, budući da nisu pružene na pojedinačni zahtjev; s druge strane; usluge koje se pružaju od jedne do druge tačke (engl. point to point), kao što su usluge na zahtjev (engl. video-on-demand) ili komunikacione usluge putem elektronske mejl komunikacije, predstavljaju usluge informacionog društva";
 - da također, Direktiva o uslugama informacionog društva u članku 1. (b) precizira pojam usluge informacionog društva, te ih definira na sljedeći način: "usluga podrazumijeva bilo koju uslugu informacionog društva, tj. svaku uslugu koja se obično pruža za naknadu, na daljinu, elektronskim putem i na pojedinačan zahtjev primatelja usluga";
 - da Direktiva o distribuciji medijskih sadržaja, koja je potom izmijenjena i dopunjena, u članku 1. (g) precizno definira video-on-demand usluge, kako slijedi: "audio-vizualne medijske usluge na zahtjev [engl. video-on-demand] (odnosno audio-vizualne medijske usluge koje se ne pružaju u kontinuitetu) predstavljaju audio-vizualne medijske usluge pružatelja za gledanje programa na pojedinačni zahtjev, u trenutku koji je korisnik sam odabrao, na temelju kataloga programa koji su ponuđeni od strane pružatelja usluge";
 - da dakle, OTT usluga: (i) omogućava korisniku pristup audio-vizualnim medijskim uslugama, (ii) na njegov zahtjev (ili) u trenutku koji je sam odabrao, te program ne mora gledati u kontinuitetu, već istim može upravljati, shodno svojim preferencijama. Dakle, u skladu sa navedenim OTT usluge predstavljaju audio-vizualne medijske usluge na zahtjev (engl. video-on-demand);
 - da je dakle jasno da se ova usluga značajno razlikuje od "klasične" distribucije medijskog sadržaja, koja podrazumijeva praćenje programa kontinuirano, bez izmijena, montaže i prekida, odnosno, bez mogućnosti prilagođavanja istog sopstvenim potrebama;
 - da OTT, kao video-on-demand usluga, predstavlja izuzetno dinamičan i sve prisutniji oblik distribucije medijskog sadržaja, čiji broj korisnika ubrzano raste, budući da krajnji korisnik može, na zahtjev, da: (i) odabere i pogleda video sadržaj (ii) kontrolira vremenski redoslijed u kojem se video sadržaj gleda;
 - da shodno tome, jasno je da distribucija medijskog sadržaja putem OTT-a danas postaje sve zastupljenija, te su samo neki od najvećih sudionika na tržištu Netflix. Amazon Prime Video. HBO GO. HBO Now. HBO Max. Hulu. YouTube TV. YouTube Premium. Disnev+. Apple TV+. Crunchyroll. DC Universe. FunimationNow. Google Play Movies & TV. PlayStation Vue. Pluto TV. Sling TV. VRV. NetTV Plus. BritBox, SKY On Demand. Chili. Mediaset Premium. Videoland. Ziggo GO. NPO Start. RTL XL, Showmax. iflix. lovn. Oovala. Now TV. SPM Plus i dr;
 - da kako bi se nadmetali sa dominantnim igračima na ovom polju, poput gore navedenih, neki emiteri, kao što su ProSiebenSat.1 i RTL, su 2018, godine počeli planiranje svojih OTT platformi, te je očigledno da tamo gdje je nekada dominirala "tradicionalna" (free-to-air, kablovska, satelitska) televizija, danas je vidljiv rast različitih vrsta video-on-demand usluga;
 - da specifičnost OTT usluga je prepoznata i od strane Evropskog regulatora za elektronske komunikacije ("BEREC"), koji je u svom izvješću naveo da regulativa EU do sada nije precizirala šta bi bio jasan pokazatelj da određene vrste usluga potpadaju pod definiciju usluga elektronskih komunikacija (npr. KDS, DTT, DTH i IPTV), te je tačno određenje ostavljeno nacionalnim regulatornim tijelima. Međutim, BEREC je napravio razliku između regulatornog tretmana usluga elektronskih komunikacija i OTT usluga;
 - da u tom smislu, BEREC je definirao OTT kao usluge koje obuhvataju distribuciju sadržaja i aplikacija preko interneta, sadržaja koji se nalazi na internetu, pretraživače, hosting usluge, e-mail usluge, instant poruke, video i multimedijalni sadržaji, itd;
 - da takođe, precizirao je da se OTT odnosi na sadržaj koji obično dolazi od trećeg lica (OTT distributera), a ne od strane pružatelja usluge interneta sa kojim je zaključen ugovor (MP -Internet access provider, tj. ISP - Internet Service Provider.). Naime, radi boljeg razumijevanja, bitno je ukazati da je u slučaju pružanja usluge putem IPTV, isto lice distributer medijskog sadržaja i pružatelj usluge interneta;
 - da dalje, BEREC je izvršio dodatnu segmentaciju OTT usluga, kako slijedi:
 - (1) OTT-O: OTT usluga koja se u suštini kvalificira kao usluga elektronskih komunikacija, tj. ne razlikuje se od istih, te se u ovoj klasifikaciji nalaze iz razloga uporedivosti;
 - (2) OTT-1: OTT usluga koja se ne kvalificira kao usluga elektronskih komunikacija, ali potencijalno konkuriše uslugama elektronskih komunikacija;
 - (3) OTT-2: ostale OTT usluge - poput usluga "elektronske trgovine, streaming videa i muzike."
 - da BEREC baza podataka pokazuje da većina nacionalnih regulatornih tijela nema nadležnost da zahtijeva podatke od OTT-1 i OTT-2 pružatelja usluga, kao što je to slučaj i sa nacionalnim regulatornim tijelom BiH, odnosno Regulatornom agencijom za komunikacije ("RAK");
 - da prema informacijama koje posjedujemo, RAK nije nadležan za provođenje ZEPPE koji uređuje ovu vrstu usluga, niti u svojim godišnjim izvješćima objavljuje podatke o zastupljenosti ove vrste distribucije na tržištu u BiH, iz čega mogu zaključiti da OTT usluge RAK ne smatra uslugama elektronskih komunikacija;
 - da naime, navedeno proizlazi i iz dokaza koji ovim putem dostavljamo Vijeću, a gdje se jasno navodi da "pružanje OTT usluga ne spada u nadležnost Regulatorne agencije za komunikacije" i da "pružanje OTT usluga nije regulirano pravilima Agencije, tako da za ovu vrstu djelatnosti nije potrebna dozvola ili suglasnost Agencije"; (dokaz: E-mail višeg stručnog suradnika za odnose sa javnošću Regulatorne agencije za komunikacije);
 - da BEREC dodaje da su OTT-2 usluge definirane kao usluge pružene preko interneta ali koje ne konkuriraju uslugama elektronskih komunikacija. Ove usluge su obuhvaćene pravnim okvirima, te moraju da budu u

- skladu ostalim propisima, prije svega sa regulativom koja uređuje usluge informacionog društva, propisima o zaštiti podataka i propisima o zaštiti konkurencije;
- da dodatno, EK je 2018. godine objavila smjernice za analizu tržišta i procjenu značajne tržišne moći prema regulatornom okviru EU za elektronske komunikacione mreže i usluge, u kojima navodi da su se OTT usluge, kao i drugi načini komunikacije preko interneta, pojavili kao potencijalni konkurent postojećim maloprodajnim komunikacionim uslugama. EK dodaje da je na nacionalnim regulatornim tijelima da procjene da li će ove usluge predstavljati supstitut tradicionalnim telekomunikacionim uslugama;
 - da u cilju boljeg razumjevanja specifičnosti OTT distribucije, treba imati u vidu da je Europska audiovizualna observatorija, kao tijelo osnovano od strane Konkurencijskog vijeća Europe, nadležno za pregled, između ostalog, on-demand usluga, u svojoj publikaciji IRIS Plus 2016-3 navela da se prihodi na on-demand tržištu najviše uvećavaju. Predviđa se da će globalni prihodi od SVOD (subscription on - demand - kao jedna od vrsta video-on-demand usluga) usluga biti duplirani, sa 14,6 milijardi dolara 2016. godine, na 34,6 milijardi dolara 2021. godine, prema Juniper Research". S druge strane, samo u Zapadnoj Europi, SVOD usluge su 2016. godine porasle sa jedne na tri milijarde dolara, te HIS Markit predviđa da će dostići 5,2 milijarde dolara 2020. godine. On-demand audiovizualne usluge su postavljene tako da postanu glavni element međunarodnog tržišta audiovizualnih sadržaja narednih godina. Dakle, iz navedenog nedvosmisleno slijedi da on-demand audiovizualne medijske usluge imaju potencijala da zamjene televizijsko emitiranje;
 - da dalje, u pogledu tržišta BiH, bitno je istaći da postoje mogućnost korištenja sljedećih OTT usluga:
 - U BiH trenutno je dozvoljen streaming preko OTT platformi koji vrše sljedeći veliki distributeri: Netflix, Amazon Prime Video, HBO GO i EON TV;
 - da pored ovih distributera sadržaja preko interneta, korisnicima u BiH dostupne su i sve ostale OTT streaming platforme. Ove platforme dostupne su koristeći VPN (engl: Virtual Private Network) metode kojima se štiti IP (engl: Internet Protocol address) adresa korisnika, omogućavajući mu korištenje bilo koje OTT platforme, bilo gdje u svijetu. U ovom slučaju radi se o nezakonitom korištenju OTT sadržaja, te ne postoje zvanični podaci o broju ovih korisnika. Ovakvo nezakonito korištenje OTT sadržaja prisutno je u velikoj mjeri, međutim njihovo (ne)zakonito korištenje nije detaljno regulirano niti sankcionisano u BiH, te ne postoji evidencija o udjelima tih sudionika na tržištu čiji se sadržaj nezakonito koristi, ali nesumnjivo se radi o udjelima koji su visoki. Također, ako uzmemo u obzir i zabranu neopravdanih zemljopisnih restrikcija (engl: geo-blocking) uvedenu od strane Europskog parlamenta, a koja se primjenjuje od 3. prosinca 2018. godine, očigledna je velika dostupnost sadržaja distribuiranog putem OTT tehnologije.
 - da iz Priloga 2 se jasno vidi (i) velika razlika između cijena koje su odredili konkurenti Telemach-a i cijene koju je odredio Telemach za distribuciju preko svojih OTT platformi, odnosno EON TV-a i NetTV Plus, (ii) prosječna cijena VPN-a uzimajući u obzir cijene najvećih distributera VPN-a na globalnom tržištu. Na temelju predstavljenog, nedvosmisleno se može zaključiti da iako neke od gore pomenutih OTT platformi nisu dostupne na teritoriji BiH korisnik koji se nalazi na toj teritoriji ima mogućnost gledanja svake od gore navedenih OTT platformi;
 - da naime, da bi korisnik mogao da pristupi bilo kojoj od njih neophodno je da (i) obezbijedi jedan od VPN paketa usluga i (ii) se pretplati na neku OTT platformu. Ukoliko uzmemo u obzir gore navedene cijene ovih usluga, nesumnjivo se može zaključiti da i pored korištenja i jedne i druge usluge, cijena koju korisnik plaća i dalje je višestruko niža od cijene koju nudi Telemach samo za streaming preko jedne od svojih OTT platformi;
 - da imajući u vidu to da najveći učesnici na globalnom tržištu distribucije medijskog sadržaja preko OTT platformi određuju svoje cijene znatno niže od cijena koje je odredio Telemach kao dominantan sudionik na regionalnom tržištu, očigledno je da Telemach vrši zlouporabu svog vladajućeg položaja;
 - da u tom smislu, bitno je imati u vidu da Telemach, povezano lice United Group, zajedno sa njim, kao jedinstveni sudionik na tržištu: (i) predstavlja vodećeg pružatelja usluga medijskog sadržaja u jugoistočnoj Europi, (ii) sa najvećom pokrivenošću u šest država, među kojima je i BiH, (iii) sa preko 3,74 miliona korisnika;
 - da shodno svemu napred navedenom, jasno slijedi da OTT usluga predstavlja; (i) uslugu informacionog društva, kako u skladu sa nacionalnim, tako i u skladu sa propisima EU i stoga (ii) specifičan vid distribucije medijskog sadržaja, na kojem Telekom nije aktivan, za razliku od Podnosioca zahtjeva, koji je dominantan sudionik na navedenom tržištu;
 - da prilikom definiranja mjerodavnog tržišta, bitno je imati u vidu ne samo propise BiH, već i pravne tekovine EU (engl. EU aquis), Naime, napominju da je BiH ratificirala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane ("SSP"), koji ima jaču pravnu snagu od zakona, te isti predstavlja temelj za uvođenje prava Europske unije kao izvora prava u oblasti zaštite konkurencije;
 - da dakle, Vijeće ima međunarodnu obvezu da primjenjuje propise EU i instrumente tumačenja prava EU, a u skladu sa čl. 71 SSP, budući da je izričito propisano da: "Svaka praksa suprotna ovom članku ocjenjivat će se na temelju kriterija koji proizilaze iz primjene konkurencijskih pravila važećih u Zajednici, posebno čl. 81., 82., 86. i 87. Ugovora o EZ i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice";
 - da dodatno, člankom 43. stavak 7. Zakona propisano je da će se: "Konkurencijsko vijeće radi ocjene datog slučaja, koristiti sudskom praksom Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije";
 - da je konačno, navedena obveza potvrđena i od strane samog Vijeća, koje u svojim zvaničnim dokumentima i praksi, citira, izrađuje propise i poziva se na pravo i praksu Europske unije;
 - da dakle, iz navedenog jasno slijedi da sukladno navedenim odredbama SSP i ZoK Vijeće u obavezi da pored propisa BiH, primjeni instrument tumačenja

- Europske unije, odnosno pravne tekovine EU, koje uključuju propise i praksu institucija EU;
- da Podnositelj zahtjeva kao mjerodavno tržište na kojem se manifestiraju efekti navodne povrede konkurencije navodi tržište distribucije medijskog sadržaja;
 - da u pogledu određenja tržišta proizvoda na kome nastaju efekti navodne povrede konkurencije, članak 3. stavak 2. ZoK regulira na sljedeći način: "Mjerodavno tržište proizvoda i/ili obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenljivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu naročito njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajnu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene";
 - da dodatno, člankom 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta na isti način se definira mjerodavno tržište proizvoda, dok je člankom 8. zamjenjivi proizvod određen na sljedeći način: "Zamjenjivi proizvod (supstitut) je proizvod koji s obzirom na svoje značajke, cijenu, najmenu i navike potrošača, odnosno kupca može zamijeniti drugi (mjerodavni) proizvod i na taj način zadovoljiti istu potrebu potrošača, odnosno kupca.";
 - da sukladno sa prethodno navedenim, proizilazi da OTT usluge, kao usluge informacionog društva i usluge elektronskih komunikacija ne predstavljaju zamjenjive proizvode, uzimajući u obzir specifičnosti OTT koje je Podnositelj izjašnjenja prethodno detaljno obrazložio. Konkretno, za razliku od usluga elektronskih komunikacija, OTT usluge (i) ne zahtijevaju postojanje bilo kakve infrastrukture, (ii) pružaju se putem otvorene internet mreže, (iii) omogućavaju korisniku da upravlja medijskim sadržajem kojim se na ovaj način prijenosi;
 - da suprotno tome, bitno je istaći da: (i) elektronske komunikacione usluge poput KDS, DTT i DTH, zahtijevaju postojanje određene infrastrukture za distribuciju medijskog sadržaja, dok (ii) IPTV zahtijeva postojanje zatvorene internet mreže pružatelja usluge distribucije medijskog sadržaja;
 - da dodatno, pružaoci elektronskih komunikacionih usluga su u obvezi da prethodno pribave određenu vrstu odobrenja RAK-a. U tom smislu, RAK u svojim godišnjim izvješćima jedino pruža podatke o zastupljenosti usluga elektronskih komunikacija na mjerodavnom tržištu;
 - da prethodno je potvrđeno činjenicom da RAK nema podatak o broju korisnika OTT usluga, kao ni o udjelu OTT usluga na tržištu distribucije medijskih sadržaja. Tako je u godišnjem izvještaju RAK-a za 2018. godinu navedeno da pružatelji usluga putem kablovske mreže i satelita zauzimaju 82% tržišta distribucije medijskih sadržaja, dok pružatelji usluga putem IPTV platforme (među njima i oni koji usluge pružaju putem IPTV mreže i preko satelita) imaju udjel od 12%, u potpunosti izostavljajući OTT usluge;
 - da na kraju, naglašavamo da je Podnositelj zahtjeva, kao jedinstveni sudionik na tržištu sa United Group, potpuno kontradiktorno stavu iznesenom u Zahtjevu o distribuciji medijskog sadržaja kao jedinstvenom tržištu proizvoda, u sopstvenom postupku pred EK, istakao da se navedeno tržište, razlikuje od tržišta distribucije medijskog sadržaja koji se vrši u kontinuitetu (engl. linear) i onih koje se ne vrše u kontinuitetu (engl. non-linear). U istom postupku EK je krajem 2018. godine ustvrdila da, mjerodavno geografsko tržište kao teritoriju koja obuhvata jezički homogeno područje, odnosno BiH, Hrvatsku, Severnu Makedoniju, Crnu Goru, Srbiju i deo Slovenije;
 - da stoga, jasno je da je i sam Podnositelj zahtjeva izričito priznao postojanje specifičnosti distribucije sadržaja prijenosom koji se ne vrši u kontinuitetu (engl. non-linear), a u koji spada i video-on-demand odnosno OTT.;
 - da sve naprijed navedeno, potvrđeno je u praksi EK koja je tržište distribucije medijskog sadržaja dodatno segmentirala. Naime, EK je u više navrata odredila mjerodavno tržište proizvoda kao tržište distribucije medijskog sadržaja prijenosom koji se ne vrši u kontinuitetu (engl. non-linear) a u koji spada i video-on-demand;
 - da također, jasno su navedene značajne razlike, i to u pogledu potražnje, važećeg zakonodavstva i cijena, između ove vrste distribucije medijskog sadržaja i klasične (engl. linear) distribucije, odnosno one koja se emitira u kontinuitetu (engl. non-linear);
 - da s obzirom na to da je jedna od glavnih karakteristika OTT usluga ta da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima samo pristup internetu, svaki korisnik koji ima pristup internetu može vršiti OTT streaming, što znači da je svaki korisnik interneta potencijalni korisnik OTT usluge;
 - da imajući u vidu sve navedeno, mjerodavno tržište proizvoda je u ovom konkretnom slučaju, tržište distribucije medijskog sadržaja putem OTT platformi;
 - da Podnositelj zahtjeva je predložio da se kao mjerodavno zemljopisno tržište odredi teritorija entiteta Republika Srpska;
 - da sa druge strane, Telekom smatra da, sukladno praksi EK, mjerodavno zemljopisno tržište treba odrediti regionalno, i to tako da obuhvata skoro cijelu teritoriju bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("SFRJ") - Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvatske i Crne Gore, koje predstavljaju jezički homogeno područje;
 - da naime, pitanje mjerodavnog geografskog tržišta je u pravu EU uređeno Regulativom EK o koncentracijama (engl. EC Merger Regulation). Ova regulativa određuje mjerodavno zemljopisno tržište kao područje na kojem gospodarska društva učestvuju u ponudi i potražnji proizvoda i usluga, te na kojem su uvjeti konkurencije dovoljno homogeni tako da se mogu razlikovati od susjednih oblasti, jer su uvjeti konkurencije u tim oblastima znatno drugačiji;
 - da dalja tumačenja odredbi pomenute Regulative pruža praksa EK. U više navrata EK je odredila mjerodavno geografsko tržište distribucije medijskog sadržaja putem OTT platformi primjenom kriterijuma nepostojanja jezičkih barijera. Naime, EK je uzimala u obzir različitost regulatornih režima, jezičke barijere, kulturne i druge faktore pri definiranju tržišta, te su tržišta određena kao nacionalna u slučaju Njemačke, Holandije i Velike Britanije;
 - da u konkretnom slučaju, gore navedeni uvjet koji je bio odlučujući pri definiranju mjerodavnog zemljopisnog tržišta kao nacionalnog, nije ispunjen jer ne postoje jezičke barijere među državama članicama bivše SFRJ;
 - da krajnji korisnici u navedenim jurisdikcijama gledaju iste TV kanale, iako ponekad sa donekle različitim

- lokalnim fokusima, jer stanovnici država bivše SFRJ govore pretežito isti jezik;
- da mjerodavno zemljopisno tržište treba iz tog razloga proširiti na ovo jezički homogeno područje, sukladno ranijoj praksi EK. Naime, EK je odlučujući u velikom broju predmeta, definirala mjerodavno zemljopisno tržište tako da je za distribuciju medijskog sadržaja putem OTT platformi odredila teritoriju koja obuhvata jezički homogenu oblast;
 - da konačno, napominjemo da je čak i Vijeće u svojoj Odluci predvidelo mogućnost šireg određenja zemljopisnog, te je propisano da isto može biti utvrđeno i na međunarodnoj razini;
 - da imajući u vidu da je područje država bivše SFRJ, jezički homogeno, sa zajedničkim socijalno-ekonomskim naslijeđem, jasno je da tržište treba odrediti regionalno;
 - da alternativno, smatraju da tržište ni u kom slučaju nije moguće odrediti uže od teritorije BiH;
 - da prije svega, predmetna ponuda poslovne suradnje za uslugu distribucije RTS TV programa sadrži izričitu odredbu koja kao mjerodavnu teritoriju distribucije RTS TV programa putem OTT platforme predviđa BiH, odnosno cjelokupnu teritoriju BiH kao mjerodavno zemljopisno tržište. Shodno svemu navedenom, mjerodavno zemljopisno tržište ni u kom slučaju ne može biti određeno uže od teritorije BiH;
 - da također, ugovor o distribuciji RTS TV programa prethodno zaključen između Telekoma i Telemach, 07. avgusta 2019. godine, a u vezi reemitovanja/distribucije TV programa putem DTH prijenosa, određuje mjerodavno geografsko tržište na sljedeći način: "[...] za reemitiranje/distribuciju medijskih sadržaja na teritoriji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Teritorija) kao i da je zainteresiran da na Teritoriji distribuira i TV programe RTS-a.";
 - da u ovom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je određeno kao nacionalno, jer je riječ o distribuciji TV programa preko DTH platforme, odnosno riječ je o distribuiranju preko satelita, te je jasno da je distribucija zemljopisno ograničena samo na područje BiH;
 - da u skladu sa prethodno navedenim, na stanovištu smo da je mjerodavno zemljopisno tržište potrebno odrediti kao regionalno, tako da isto obuhvata jezički homogenu oblast. Alternativno, imajući u vidu diskreciono pravo Vijeća da mjerodavno zemljopisno tržište odredi uže. Podnositelj izjašnjenja predlaže da isto bude određeno kao teritorija BiH;
 - da konačno, budući da su udjeli Telekoma i RTS-a na mjerodavnom tržištu proizvoda zanemarljivi kako na teritoriji BiH, tako i u regionu Podnositelj izjašnjenja je stava da pitanje mjerodavnog zemljopisnog tržišta može ostati otvoreno;
 - da kako bi se izračunali udjeli Telekoma i RTS-a na mjerodavnom tržištu, a u smislu alternativno predloženog mjerodavnog zemljopisnog tržišta, neophodno je uzeti u obzir ukupan broj korisnika interneta u regionu, odnosno BiH, jer oni predstavljaju potencijalne korisnike OTT usluga (imajući u vidu specifičnosti OTT koje su gore detaljno obrazložene);
 - da sukladno sa javno dostupnim godišnjim izvješćima RAK-a, zaključno sa 31. prosinca 2018. godine, ukupan broj korisnika internet usluga u BiH u 2018. godini bio je 3.195.294. S druge strane, ukupan broj Telekom korisnika internet usluga u BiH u 2018. godini bio je 220.089. Kada se uzmu u obzir ovi podaci, udio Telekoma na mjerodavnom tržištu BiH iznosi (...)**%;
 - da dodatno, udio Telekom-a na mjerodavnom regionalnom tržištu je znatno manji od (...)**%, s obzirom da je u ovom slučaju obuhvaćena skoro cjelokupna teritorija bivše SFRJ;
 - da što se tiče udjela RTS na mjerodavnom tržištu, prema najnovijim podacima, gledanost paketa programa RTS u Republici Srpskoj je (...)**%. S obzirom na ovako nizak udio RTS-a na teritoriji užoj od BiH, nedvosmisleno se može zaključiti (i) da je udio RTS na teritoriji BiH znatno manji, (ii) da je udio RTS na višestruko širem regionalnom području nesumnjivo zanemarljiv;
 - da kao što je prethodno navedeno, ukupno učešće Telekoma na mjerodavnom tržištu iznosi najviše (...)**% u ovisnosti od definicije mjerodavnog zemljopisnog tržišta;
 - da naime, vladajući položaj u BiH uređuje ZoK, čiji članak 9. stavak 2. propisuje sljedeće: "Pretpostavlja se da gospodarski subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na mjerodavnom tržištu ima udio veći od 40%";
 - da isto je predviđeno i člankom 6. stavak (1) Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja: "Pretpostavlja se da gospodarski subjekat može imati vladajući položaj na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga ako ima tržišno učešće veće od 40%".
 - da dodatno, praksa sudova EU definira vladajući položaj na temelju ekonomske snage, kao poziciju koja gospodarskom društvu omogućava sprječavanje efektivne konkurencije na mjerodavnom tržištu pružajući mu moć da u značajnoj mjeri održa neovisnost u odnosu na ostale sudionike na tržištu, kupce i krajnje potrošače. Postojanje vladajućeg položaja može proizaći iz nekoliko faktora koji, posmatrani pojedinačno, ne ukazuju nužno na postojanje vladajućeg položaja na tržištu, pri čemu veliki tržišni udio predstavlja jedan od temeljnih pokazatelja takvog položaja;
 - da u tom smislu, bitno je istaći da EK stoji na stanovištu da tržišni udio koji ne prelazi 40% na mjerodavnom tržištu predstavlja pokazatelj da sudionik na tržištu sa navedenim udjelom nema vladajući položaj. Dodatno, iz sudske prakse EU slijedi da čak i postojanje tržišnog udjela od 50% ne mora značiti da postoji vladajući položaj, ukoliko u konkretnom slučaju ne dolazi do sprječavanja konkurencije na mjerodavnom tržištu;
 - da je bitno napomenuti da u teoriji, pravu i praksi prava konkurencije, ni dominantnost ni tzv. monopoli sami po sebi (lat. per se) nisu zabranjeni. Naprotiv, dominantnost je često pozitivna, jer raspolaze velikom količinom efikasnosti i ušteda, i postiže takozvane ekonomije obima i obrta. Ni sam Zakon ne zabranjuje dominantnost, već umjesto toga on isključivo zabranjuje zlouporabu vladajućeg položaja, i to člankom 10. stavak (1) na sljedeći način: "Zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više gospodarskih subjekata na mjerodavnom tržištu";
 - da iz navedenog jasno slijedi da je riječ o zanemarljivom udjelu Telekoma na mjerodavnom tržištu, koji ne daje osnova za zaključak da postoji vladajući položaj, a uzimajući u obzir da se udjel Telekoma, ne približava pragu koji je predviđen

- propisima BiH od 40%. Budući da je udjel zanemarljiv, jasno je da nikakav vladajući položaj ne može postojati, te da samim tim ni ne može doći do zlouporabe takvog položaja, odnosno narušavanja, ograničavanja ili sprječavanja konkurencije;
- da nadalje, u pogledu tvrdnji Podnosioca zahtjeva da ugovor o distribuciji programa zaključen između Telekoma i RTS-a ("Ugovor") predstavlja zabranjeni sporazum, ističu da budući da je riječ o sporazumu male vrijednosti, ovaj ugovor ne predstavlja zabranjeni sporazum;
 - da naime, Ugovor je zaključen između Telekoma i RTS-a, koja kao javna medijska ustanova i neovisni i samostalni subjekt prava pruža opće i sveobuhvatne medijske usluge. S druge strane, Telekom je gospodarsko društvo koje za svoju osnovnu djelatnost ima pružanje telekomunikacionih usluga. Kako Telekom i RTS posluju na različitim razinama proizvodno-distributivnog lanca, Ugovor predstavlja vertikalni sporazum. Dok RTS proizvodi programski sadržaj, Telekom vrši dalju distribuciju ovog sadržaja u zemlji i inozemstvu;
 - da su Sporazumi male vrijednosti sukladno članku 8. Zakona regulirani na sljedeći način: "(1) Odredbe članka 4, stavak (1) ovog zakona ne primjenjuju se na sporazume male vrijednosti; (2) Sporazumom male vrijednosti smatra se sporazum ako je zajedničko tržišno učešće sudionika sporazuma i gospodarskih subjekata pod njihovom kontrolom na mjerodavnom tržištu neznatno, izuzev teških ograničenja; (3) Sporazumi male vrijednosti u smislu ovog zakona su; a) ako ukupni tržišni udjel učesnika sporazuma na mjerodavnom tržištu ne premašuje 10% u slučaju kada je sporazum zaključen između gospodarskih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na istoj razini proizvodnje ili trgovine; b) ako tržišni udjel svake od strana na mjerodavnom tržištu ne premašuje 15% u slučaju kada je gospodarski sporazum zaključen između gospodarskih subjekata koji nisu stvarni ili potencijalni konkurenti, odnosno kada djeluju na različitim razinama proizvodnje ili trgovine; v) sporazumi u kojima je teško odrediti da li se radi o sporazumu između konkurentnih ili gospodarskih subjekata koji nisu konkurentni, kod kojih će se primjeni ti prag do 10% udjela na mjerodavnom tržištu; Konkurencijsko vijeće podzakonskim aktom će bliže definirati uvjete i kriterije koji sporazumi male vrijednosti moraju ispunjavati, kao i teška ograničenja.";
 - da imajući u vidu da je citiranom odredbom u slučaju vertikalnih sporazuma propisano da tržišni udjel svake od strana na mjerodavnom tržištu ne premašuje 15%, kao i to da je udjel Telekoma najviše (.)**%. odnosno udio RTS-a najviše (.)**% (u ovisnosti od definicije mjerodavnog zemljopisnog tržišta), očigledno je da Ugovor ispunjava uvjet iz članka 8. stavak 3. Zakona odnosno predstavlja sporazum male vrijednosti, što je sukladno propisima EU;
 - da također, sporazumi male vrijednosti su detaljnije uređeni Odlukom o sporazumima male vrijednosti koja u članku 3. propisuje šta se podrazumijeva pod neznatnim tržišnim učešćem na sljedeći način: "[...] b) tržišno učešće bilo kojeg sudionika sporazuma ili gospodarskih subjekata pod njihovom kontrolom koje nije veće od 15% (petnaest) na mjerodavnom tržištu na kojem sporazum proizvodi učinke, i to u slučaju kada je sporazum zaključen između gospodarskih subjekata koji nisu stvarni ili potencijalni tržišni konkurenti na bilo kojem od tih mjerodavnih tržišta (u daljem tekstu: nekonkurentni gospodarski subjekti)";
 - da dakle, citirane odredbe propisuju prag od 15% za vertikalne sporazume, te Podnositelj izjašnjenja još jednom ističe da je očigledno da Ugovor ispunjava navedeni uvjet, odnosno ne može ni za cilj ni za posljedicu imati sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na mjerodavnom tržištu;
 - da konačno, Telekom podržava navode Podnosioca zahtjeva da se sve veći broj korisnika opredjeljuje da prati medijske sadržaje preko OTT platformi, kao i to da one igraju sve značajniju ulogu na mjerodavnom tržištu i vrše značajan konkurentski pritisak. Budući da OTT tehnologija predstavlja budućnost distribucije medijskog sadržaja i u skladu sa svim navedenim, Telekom planira da započne plasiranje sadržaja putem sopstvene OTT tehnologije;
 - da su naime objasnili da je trenutno na teritoriji BiH preko OTT platformi dozvoljen streaming brojnih distributera, poput Netflix, Amazon Prime Video, HBO GO, među kojima je dominantan EON TV, odnosno platforma Podnosioca zahtjeva. Pored toga, uz pomoć pomenute VPN metode vrši se nedozvoljen streaming sadržaja drugih distributera putem OTT tehnologije na teritoriji BiH, kao što je već navedeno;
 - da imajući u vidu ovakvu situaciju na tržištu, jasno je da (i) potražnja za plasiranjem sadržaja putem OTT tehnologije postoji, i (ii) potražnja je prepoznata od strane brojnih velikih distributera koji već aktivno vrše streaming sadržaja na ovaj način;
 - da sljedstveno tome jasno je da i Podnositelj izjašnjenja ima gospodarski interes da razvija ovaj vid distribucije medijskog sadržaja, koji mora biti konkurentan ostalim sudionicima na tržištu, koji imaju već razvijene OTT platforme i da u tom smislu, potpuno je ekonomski opravdano da Telekom želi maksimalno da zaštiti svoj ekskluzivni sadržaj na taj način što ga neće učiniti dostupnim svima, odnosno što će ga učiniti dostupnim po višoj cijeni;
 - da sa druge strane, budući da Telekom na mjerodavnom tržištu ima zanemarliv udio, odnosno gotovo beznačajan, isti ne može ni imati vladajući položaj, a samim tim ni vršiti zlouporabu istog;
 - da dodatno, pomenutim nedozvoljenim korištenjem bilo koje OTT platforme bilo gdje u svijetu pomoću VPN metode kojom se štiti IP adresa korisnika, a koje zbog svoje prirode ne može da se prati niti kontrolira, nanosi se šteta izravno distributerima sadržaja;
 - da u skladu sa navedenim, postoji rizik da bilo koji korisnik interneta, bilo u BiH, bilo u regionu, može pomoću pomenute metode bez ograničenja nedozvoljeno koristiti Telekom OTT usluge. Na taj način se Podnositelju zahtjeva nanosi šteta u vidu izgubljene dobiti, koja bi bila ostvarena kada bi se korištenje njegovih usluga vršilo na dozvoljen način, odnosno uz plaćanje mjesečne naknade. Podnositelj izjašnjenja je stoga svoju cijenu formirao na temelju postojećeg rizika nedozvoljenog korištenja njegovih usluga;
 - da imajući u vidu sve naprijed navedeno, Podnositelj izjašnjenja smatra da nisu ispunjeni uvjeti za dalje vođenje postupka, odnosno da ie isti potrebno obustaviti, iz sljedećih razloga:

- da prvo, Telekom na mjerodavnom tržištu distribucije medijskog sadržaja putem OTT-a, bilo na teritoriji BiH bilo na regionalnom tržištu, ima zanemarljiv tržišni udjel i svakako nema vladajući položaj koji bi mogao zlouporabiti, te su u ovom smislu navodi Podnositelja zahtjeva apsolutno neutemeljeni;
 - da dodatno, Telekom ukazuje da i sam Podnositelj zahtjeva iznosi kontradiktorne zaključke. Naime, u Zahtjevu Telemach ukazuje na "značaj RTS-a, kao javnog medijskog servisa Republike Srbije, odnosno njegovu must-have prirodu za operatore koji djeluju na teritoriji Republike Srpske (uključujući Podnositelja)". S druge strane, u saopćenjima za javnost Podnositelj zahtjeva, preko povezanih lica, odnosno kao isti sudionik na tržištu, ističe značaj N1, kao prve regionalne i lokalne 24-časovne platforme za emitiranje vijesti i aktualnosti za više od 20 milijuna ljudi na Balkanu. Naročito je istaknuto da se N1 emitiraje putem kablovskih emitera u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji i Crnoj Gori, kroz OTT platformu Net TV Plus;
 - da je dakle, jasno da Podnositelju zahtjeva RTS kanali nikako ne mogu biti od suštinskog značaja za izvještavanje o društveno-političkim dešavanjima u Bosni i Hercegovini, budući da su informacije o istim dostupne putem N1 koji čak ima i produkcionu centar u BiH. Štaviše, budući da se navedeni program emitiraje za više od 20 milijuna korisnika na Balkanu, pri čemu se milijunskom broju korisnika emitiraje putem OTT platforme Net TV Plus, suštinsko pitanje se zapravo odnosi na položaj Podnositelja zahtjeva na mjerodavnom tržištu;
 - da štaviše, sam Podnositelj zahtjeva je istakao sljedeće: "svojim korisnicima ćemo da nastavimo da obezbjeđujemo najkvalitetniju ponudu, pa tako umjesto RTS-a uvodimo novi, regionalni kanal iz Srbije, Nova S. Na ovom kanalu gledatelji će moći da prate informativni program koji čine vijesti koje realno oslikavaju stvarnost u Srbiji";
 - da dakle, kako je sam Podnositelj izjašnjenja naveo da je prednost kanala Nova S da vijesti na njemu oslikavaju realnu situaciju u Srbiji, jasno slijedi da RTS kanali nikako ne mogu imati "must-have prirodu". Navedeno je potvrđeno i činjenicom da se na Telemach listi kanala N1 nalazi na prvom mjestu, dok je Nova S na šestom mjestu. Kako je, prema riječima Podnositelja zahtjeva, Nova S zamijenila RTS onda je jasno da bi i ovaj program bio na istovjetan način pozicioniran;
 - da primjenom argumentuma a contrario, izvode jasan zaključak da RTS nikako ne može imati "must-have prirodu", jer u tom slučaju isti sigurno ne bi imao značajno nižu numeraciju od ostalih informativnih kanala, poput N1 i RTRS. S druge strane, Telekom je imao ugovornu obvezu da sa operatorima sa kojima zaključuje ugovore dogovori najbolju moguću numeraciju za RTS kanale, što u konkretnom slučaju nije bilo moguće;
 - drugo, Telekom i RTS, usljed zanemarljivih tržišnih udjela, nisu bili u obvezi da podnesu zahtjev za pojedinačno izuzeće Ugovora od zabrane, a sve sukladno odredbi članka 8. Zakona;
 - da naravno, imajući u vidu da je sukladno članku 32. stav (2) Zakona Vijeće dužno da donese Zaključak o pokretanju postupka u roku od 30 dana od dana prijama zahtjeva, odnosno da nema diskrecionu ocjenu da odluči da li će postupak pokrenuti, Podnositelju zahtjeva je jasno da Vijeće mora ispitati sve navode iz Zahtjeva, te ukoliko je stava da je Ugovor morao biti podnijen Vijeću na ocjenu, Telekom moli Vijeće da ovo Izjašnjenje smatra zahtjevom za pojedinačno izuzeće Ugovora od zabrane;
 - da dodatno, upravo zbog gore navedene obaveze Vijeća da po zahtjevu mora pokrenuti postupak, Telekom je stava da Podnositelj zahtjeva zlouporabljava svoja procesna ovlaštenja iz sljedećih razloga:
 - EON TV paket koji je dostupan u Srbiji može se gledati u BiH prostim priključivanjem na internet;
 - EON TV paket se također u BiH može gledati preko VPN-a, čija uporaba u BiH je dozvoljena; (dokaz - e-mail šefa odsjeka za mreže i usluge Regulatorne agencije za komunikacije)
 - da dakle, iz napred navedenog, jasno slijedi da: (i) Telekom na mjerodavnom tržištu ima zanemarljiv tržišni udjel, (ii) Telemach na navedenom tržištu ima vladajući položaj, koji zlouporabljava (iii) su RTS kanali korisnicima Telemacha dostupni uz jedini uvjet postojanja internet konekcije, te je jasno da apsolutno nikakvo narušavanje, sprečavanje ili ograničavanje konkurencije može biti posljedica Telekomovih radnji, već baš suprotno, radnji Telemacha;
 - da imajući u vidu da je i pored svega naprijed navedenog Telemach podnio Zahtjev, jasno da je cilj istog bio jedino zlouporaba procesnih ovlaštenja i obveze Vijeća da mora pokrenuti postupak.
- RTS se dana 07.11.2019. godine obratio Konkurencijskom vijeću za odobravanje dodatnog roka, aktom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-17/19, te je isti i odobren aktom broj UP-02-26-3-024-18/19 od dana 11.11.2019. RTS je u odobrenom roku dostavilo odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, u smislu članka 33. stavak (3) Zakona, podneskom zaprimljenim putem e-maila dana 05.12.2019. godine pod brojem UP-02-26-3-024-23/19 (isti akt opet poslan e-mailom 06.12.2019. godine pod brojem UP-02-26-3-024-24/19), te putem službene pošte isti akt je zaprimljen dana 06.01.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-29/19.
- RTS u svom odgovoru u bitnome navodi sljedeće:
- Zahtjev i dopuna Zahtjeva gospodarskog subjekta Telemach u odnosu na RTS, u cijelosti su neutemeljeni;
 - da prije svega, RTS nije učestvovao u formiranju ponude gospodarskog subjekta Telekom Srbija povodom koje je gospodarski subjekat Telemach podnio Zahtjev i dopunu Zahtjeva za pokretanje postupka. Naprotiv, ugovorom zaključenim između RTS-a i gospodarskog subjekta Telekom Srbija izričito je predviđeno da gospodarski subjekat Telekom Srbija kao distributer, neće diskriminatorno tretirati pojedine operatore, već da će pravo na reemitovanje programa ustupati uvažavajući tržišne parametre na svakoj teritoriji, usklađujući ponude s propisima o zaštiti konkurencije koji važe na tim teritorijama. Kako RTS nije učestvovao u formiranju ponude, to se i ne može izjašnjavati u odnosu na njene elemente;
 - da pri navedenom, iako nije učestvovao u formiranju ponude gospodarskog subjekta Telekom Srbija povodom koje je gospodarski subjekat Telemach d.o.o. podnio Zahtjev i dopunu Zahtjeva za pokretanje postupka, RTS ipak ukazuje da diskriminatoran može biti ne samo tretman koji je različit u uporedivim

- situacijama, već i onaj koji je isti u situacijama koje nisu uporedive;
- da distribucija medijskih sadržaja (televizijskih programa), putem elektronskih komunikacionih mreža, kao elektronska komunikaciona usluga i distribucija medijskih sadržaja putem javnog, otvorenog interneta, kao OTT - over the top usluga informacionog društva;
 - da navedena dva modela distribucije nisu međusobno uporediva, imajući u vidu da distribucija putem elektronskih komunikacionih mreža podrazumjeva barijere u vidu investicija u infrastrukturu i zadovoljavanje strogih regulatornih uvjeta na reguliranom tržištu elektronskih komunikacija, dok distribucija putem javnog, otvorenog interneta, kao OTT - over the top usluga informacionog društva, takve barijere ne podrazumjeva, odnosno ne zahtijeva investicije u infrastrukturu, budući da se koristi infrastrukturu trećih lica, niti zahtijeva zadovoljavanje strogih regulatornih uvjeta na regulisanom tržištu elektronskih komunikacija, budući da je po svojoj prirodi usluga informacionog društva, kakve usluge se po pravilu pružaju slobodno;
 - da dalje, neprihvatljivo je da se za potrebe definicije mjerodavnog geografskog tržišta, kao na dokaz navodnog "must have" statusa televizijskih programa RTS-a u Bosni i Hercegovini, odnosno bilo kom njenom entitetu, gospodarski subjekat Telemach u Zahtjevu i dopuni Zahtjeva za pokretanje postupka, poziva na propise druge države, konkretno Republike Srbije;
 - da iz toga što, u skladu sa propisima Republike Srbije, javni interes, koji javni medijski servis ostvaruje kroz svoje programske sadržaje, uključuje i informiranje građana Republike Srbije u inozemstvu, kao i pripadnika srpskog naroda koji živi van teritorije Republike Srbije, ne može proizilaziti navodna nezamjenljivost ili "must have" status RTS-ovih kanala u Bosni i Hercegovini, odnosno bilo kom njenom entitetu;
 - da s druge strane, kako u članku 7. Zakona o javnim medijskim servisima Republike Srbije na koji se gospodarski subjekat Telemach u Zahtjevu i dopuni Zahtjeva za pokretanje postupka poziva, činjenica da je u javnom interesu koji javni medijski servis Republike Srbije ostvaruje kroz svoje programske sadržaje, informiranje građana Republike Srbije u inozemstvu, kao i pripadnika srpskog naroda koji živi van teritorije Republike Srbije, nije uvjetovana brojem građana Republike Srbije na nekoj teritoriji u inozemstvu, niti udjelom pripadnika srpskog naroda na toj teritoriji, čak i da propis Republike Srbije može obavezivati distributere medijskih sadržaja u Bosni i Hercegovini, ne vidi se osnov za različit tretman Republike Srpske u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine i za definiranje samo teritorije Republike Srpske kao mjerodavnog zemljopisnog tržišta;
 - da na kraju, RTS ni uz sav napor nije uspio da obezbjedi mjerodavne podatke o gledanosti svojih kanala u Bosni i Hercegovini. Naime, agencija koja se bavi mjerenjem gledanosti televizijskih programa u Bosni i Hercegovini, kanale RTS-a ne uključuje u svoje mjerenje. Rezultati koji se mjere, su rezultati prije svega kanala koji se emitiraju terestrički, čija je gledanost, logično, u Bosni i Hercegovini najveća i koji su zato i najinteresantniji oglašivačima u Bosni i Hercegovini;
 - da u navedenom smislu, kako RTS nije sudjelovao u u formiranju ponude gospodarskog subjekta Telekom Srbija povodom koje je gospodarski subjekat Telemach podnio Zahtjev i dopunu Zahtjeva za pokretanje postupka, to nije ni mogao, izvršiti radnje povrede Zakona o konkurenciji iz članka 4. stavak (1);
 - da kako dalje, RTS nema u BiH vladajući položaj, koji položaj gospodarski subjekat Telemach, budući da ne postoje uvjeti za isti iz članka 9. stavak 1. Zakona, pokušava da dokaže pozivajući se na propise druge države, to ne postoje ni radnje povrede Zakona o konkurenciji iz članka 10. stavak 2.
- Konkurencijsko vijeće je aktom broj. UP-02-26-3-024-29/19 od 03.01.2020. godine, zaprimljene odgovore gospodarskog subjekta Telekom Srbije i RTS, dostavila gospodarskom subjektu Telemach na uvid i eventualno očitovanje.
- Gospodarski subjekat Telemach se obratio ovom organu putem faxes aktom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-31/19 od 08.01.2020. godine (službenom poštom zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-32/19) sa Zahtjevom za uvid u spis i Zahtjev za produženje roka za dostavljanje odgovora - akt broj UP-02-26-3-024-33/19 od 15.01.2020. godine (službenom poštom zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-35/19 dana 20.01.2020. godine).
- Konkurencijsko vijeće je gospodarskom subjektu Telemach odobrila traženo aktom broj UP-02-26-3-024-34/19 dana 15.01.2020. godine, te je izvršen Uvid u spis - akt broj UP-02-26-3-024-36/19 dana 20.01.2020. godine.
- Gospodarski subjekat Telemach je dana 04.02.2020. godine putem e-maila dostavio očitovanje zaprimljeno pod brojem UP-02-26-3-024-40/19 (službenom poštom zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-41/19 dana 06.02.2020. godine).
- U navedenom očitovanju gospodarski subjekat Telemach navodi sljedeće:
- da je Podnositelj kao mjerodavna tržišta proizvoda na kojima se manifestiraju efekti predmetnog sporazuma predložio: a) veleprodajno tržište distribucije medijskog (TV) sadržaja; i b) maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja;
 - da nijedno od navedenih tržišta nije opredijeljeno slučajno: prema praksi Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije ("Komisija") u postupku pojedinačnog izuzeća od zabrane ekskluzivnog ugovora o distribuciji programa zaključenog između Telekom Srbija i RTS- a (za koji nije ni traženo pojedinačno izuzeće u Bosni i Hercegovini), Protivna strana je sama predložila prvo tržište za potrebe analize predmetne saradnje, a srbijanska Komisija je analizirala efekte sporazuma na povezanom maloprodajnom tržištu, imajući u vidu predmet i prirodu sporazuma (kao prilog: Rješenje o pojedinačnom izuzeću Ugovora o distribuciji programa br. 4/0- 03-683/2018-7 od 22.10.2018. godine ("Rješenje o izuzeću"));
 - da što se tiče efekata sporazuma na maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja (uskraćivanjem predmetnog sadržaja operatorima koji konkurišu povezanom društvu Telekom Srbija u Bosni i Hercegovini), Protivna strana je u postupku pred srbijanskom Komisijom naglašavala prirodu OTT usluge kao usluge informacionog društva, odnosno usluge kojima korisnik pristupa preko otvorenog, javnog interneta, da pružatelj usluge informacionog društva nema, odnosno ne koristi, svoju posebnu namjensku vezu (terestričku, kablovsku, satelitsku, ili IPTV vezu posredstvom telefonske parice) sa

- korisnikom radi dostave usluge, već da je doprema posredstvom otvorenog interneta, da je rast brzine pristupa internetu omogućio da se na ovaj način, odnosno kao OTT usluga informacionog društva, pruža i usluga distribucije medijskih sadržaja - posredstvom takozvanih OTT platformi za distribuciju medijskih sadržaja, te da je pružanje usluga informacionog društva slobodno, da za njihovo pružanje nije potrebna posebna dozvola ili odobrenje, pa čak ni registracija u registru operatora, kao što je to slučaj za usluge elektronskih komunikacija;
- da je Protivna strana iznijela stav da je dio tržišta na koji se sporazum odnosi mali, s obzirom da se tiče samo distribucije putem OTT platformi, te da sporazum treba smatrati sporazumom manjeg značaja. Srbijska Komisija je, međutim, odbila ovakve ocjene i zaključila sljedeće u pogledu definicije mjerodavnog tržišta proizvoda: "Polazeći od činjenice da su, prema ocjeni Komisije, Ugovorom regulirana ekskluzivna prava za komercijalnu distribuciju programa RTS-a koji su predmet Ugovora, Komisija definiciju mjerodavnog tržišta proizvoda predloženu od strane Podnositelja zahtjeva - veleprodajno tržište distribucije medijskog sadržaja, ocjenjuje kao prihvatljivu. Ovo iz razloga što se, na temelju Ugovora, društvu "Telekom Srbija" daje pravo da na veleprodajnom nivou vrši "dalju prodaju" programa RTS-a koji su predmet Ugovora, odnosno da reemitovanje tih programa na komercijalnoj osnovi 4 ugovara sa drugim operatorima koji se bave distribucijom medijskog sadržaja u smislu propisa koji se odnose na elektronske komunikacije. Ekskluzivni karakter Ugovora proizlazi iz ugovorene obaveze RTS-a da u periodu važenja Ugovora neće prenijeti ovlaštenja koja ustupa društvu "Telekom Srbija" na drugog distributera.";
 - da međutim, prilikom prihvatanja navedene definicije mjerodavnog tržišta, Komisija je imala u vidu da se Ugovorom istovremeno društvu "Telekom Srbija" daje pravo na reemitiranje, odnosno distribuciju programa RTS-a koji su predmet Ugovora na njegovim distributivnim platformama, za koje pravo društvo "Telekom Srbija" plaća mjesečnu naknadu RTS-u;
 - da je značaj ovog tržišta u činjenici da iz načina na koji je formulisan članak 6. Ugovora proizlazi da je istim obuhvaćena i OTT platforma RTS-a, odnosno da putem pomenute platforme RTS samostalno na teritoriji Republike Srbije neće distribuirati programe koji su predmet Ugovora, iz kog razloga u ovom dijelu Ugovor ima obilježje i horizontalnog sporazuma;
 - da je dakle, riječ o pravu koje je u vezi sa maloprodajnim tržištem distribucije medijskog sadržaja, a njegov dodatni značaj proizlazi i iz činjenice da se upravo na tom tržištu javljaju i efekti Ugovora koji proističu iz datog ekskluzivnog prava društvu "Telekom Srbija" za komercijalnu distribuciju na veleprodajnom nivou.";
 - da "prema ocjeni Komisije, neovisno od sličnosti i/ili razlika između usluge distribucije medijskog sadržaja kao usluge informacionog društva i usluge distribucije medijskih sadržaja u smislu propisa o elektronskim komunikacijama, za potrebe definiranja mjerodavnog tržišta proizvoda u pogledu tretmana OTT platforme RTS-a, u ovom predmetu nema temelja za drugačije postupanje u odnosu na dosadašnju praksu Komisije. Naime, prilikom odlučivanja u postupcima kontrole koncentracija kao jedno od mjerodavnih tržišta proizvoda određeno je maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja pri čemu je Komisija prilikom njegovog određivanja imala u vidu sopstvenu, ali i praksu koja postoji i u Europskoj uniji. Tom prilikom Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije medijskih sadržaja, odnosno bez obzira na vrstu mreže preko koje se pruža ova usluga. Zato je i maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstveno i tehnološki neutralno, uzimajući u obzir pružanje usluge distribucije krajnjim korisnicima. Kao rezultat pomenutog pristupa Komisije u mjerodavno tržište proizvoda je uključila sve usluge distribucije medijskih sadržaja neovisno od tehnologije, odnosno usluge distribucije preko kablovske mreže (koaksijalne, hibridne - KDS), javne fiksne telefonske mreže (IPTV), satelitske mreže (DTH - Direct to the home), bežične mreže, putem DTT (zemaljski digitalni prijenos, zemaljska digitalna televizija), kao i putem OTT platforme.";
 - da kao što je obrazloženo u Zahtjevu za pokretanje postupka, u dosadašnjim analizama tržišta, regulatori u regionu su konzistentno smatrali da je usluga distribucije medijskih sadržaja jedinstvena u pogledu vrste mreže preko koje se pruža. Praksa regulatora jeste da se tržište distribucije medijskih sadržaja posmatra na tehnološki neutralnoj osnovi. Srbijska Komisija ima izričitu praksu, koja se odnosi upravo na poslovanje Telekom Srbija, kojom posmatra navedeno tržište na tehnološki neutralnom osnovu, odnosno smatra OTT platformu dijelom mjerodavnog tržišta: "Prvo tržište proizvoda određeno je kao maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, a Komisija je prilikom njegovog određivanja, za potrebe ispitivanja efekata prijavljene koncentracije, imala u vidu svoju dosadašnju praksu i praksu koja postoji u EU. Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstveni, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije medijskih sadržaja, odnosno bez obzira na vrstu mreže preko koje se pruža ova usluga. Zato je i maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstveno i tehnološki neutralno, uzimajući i obzir pružanje usluge distribucije krajnjim korisnicima, iako ciljno društvo pruža usluge distribucije medijskog sadržaja preko interneta samo putem OTT (Over-the-Top) platforme;
 - da Komisija u mjerodavno tržište proizvoda je uključila sve usluge distribucije medijskih sadržaja na teritoriji Republike Srbije koje, neovisno od tehnologije, operatori pružaju pretplatnicima preko elektronskih komunikacionih mreža. U Republici Srbiji, usluge distribucije se pružaju preko kablovske mreže (koaksijalne, hibridne - KDS), javne fiksne telefonske mreže (IPTV), satelitske mreže (DTH - Direct to the Home), bežične mreže, putem DTT (zemaljski digitalni prijenos, zemaljska digitalna televizija), kao i putem OTT platforme.";
 - da su "očekivanja da će u narednom periodu sve značajniju ulogu u pružanju ove vrste usluga imati optički kablovi i OTT (Over The Top - tehnologija distribucije multimedijalnog sadržaja putem interneta), usljed njihovih prednosti po pitanju kapaciteta i brzine prijenosa sadržaja.";

- da što se tiče prakse Europske komisije u pogledu definicije mjerodavnog tržišta proizvoda, Europska komisija nesporno pravi razliku između linearnih i nelinearnih usluga;
- "TV distributeri se ili ograničavaju na emitovanje i činjenje dostupnim TV kanala krajnjim korisnicima, ili posluju kao agregatori kanala, koji "paketiraju" TV kanale. TV usluge koje se pružaju krajnjim korisnicima se sastoje od: (i) paketa linearnih TV kanala (koje su stekli ili samostalno proizveli) i (ii) sadržaja agregiranog u nelinearnim uslugama, poput videa-na-zahhtjev, videa-na-zahhtjev za pretplatu, tranzakcionog videa-na-zahhtjev i plaćanja po gledanju. TV sadržaj se može dostaviti krajnjim korisnicima različitim tehničkim sredstvima, uključujući kablovsku, satelitsku i IPTV (platformu). Tzv. over-the-top ("OTT") igrači emitiraju kanale i sadržaj kako u linearnom, tako i nelinearnom obliku korištenja Interneta.";
- da "Na konačnoj razini lanca proizvoda, maloprodajni pružaoci TV usluga nude TV pretplatu krajnjim korisnicima, koja se tipično sastoji iz izbora paketa koji kombiniraju različiti broj TV kanala (različiti operatori mogu drugačije paketirati kanale). Dodatno, određeni TV kanali se mogu distribuirati samostalno, bilo kao dodatak na tradicionalnu TV pretplatu ili preko OTT usluge".
- da "Kada TV emiteri pružaju OTT usluge samostalno, takvi sporazumi se zaključuju između Liberty Global i pružaoca usluga koji bi se takmičili sa plaćenim televizijskim paketima Liberty Global. Kada su TV emiteri činili sadržaj dostupnim trećim licima (pružaocima OTT usluga), takvi sporazumi bi ograničili pristup potencijalnim konkurentima plaćene TV platforme Liberty Global inputima potrebnim za pružanje usluga. Vjerovatni efekti takve strategije bi se osjetili izvan holandskog tržišta za kupovinu plaćenih televizijskih kanala, naime na maloprodajnom tržištu TV usluga na kojima bi se takve OTT usluge takmičile sa plaćenom TV platformom spojenog subjekta. Komisija je uočila da su OTT usluge u nastajanju koje su predstavljale značajnu konkurentsku prijetnju tradicionalnom plaćenom TV-u. Komisija je našla dokaze koji su ukazivali da je podnositelj prijave imao svaki podsticaj da spriječi, onemogući ili osujeti OTT inovaciju. Koristeći svoju povećanu moć kupca, spojeni entitet je mogao da spriječi inovativne TV usluge da uđu na tržište sticanja plaćenih TV kanala i maloprodajnog pružanja plaćenih TV usluga, smanjujući kvalitet i izbor holandskih potrošača";
- da "Komisija razumije da je moguće nuditi TV kanale u linearnoj formi preko Interneta, primjera radi striming-om uživo TV programa koji se emitiraje na TV kanalima preko kablovske televizije, što je NPO (u tom trenutku) nedavno lansirao";
- da "Ukoliko bi OTT ponuda bila uspješna, potrošači bi imali istinski izbor između kablovske pretplate podnositelja prijave i sadržaja dostupnog preko Interneta. OTT usluge su stoga (još tada; 2014) predstavljale vid konkurencije u nastanku u odnosu na kablovske usluge sudionika na tržištu;
- da "Ukoliko ne bi bile ometane, OTT usluge bi vjerovatno vršile rastući konkurencijski pritisak na tradicionalni distributivni model operatora kablovske televizije. Akvizicija linearnih plaćenih TV kanala i pružanje OTT usluga se obično pregovara zajednički između TV emitera i sudionika u koncentraciji. Ovo je vidljivo iz ugovornih aranžmana za te usluge. Tipično, ugovorne odredbe kojima se regulira mogućnost TV emitera da ponude cijeli TV sadržaj putem OTT-a čine dio istog sporazuma kao prava za linearne plaćene TV kanale. Bez obzira na to da li se ugovorne OTT klauzule na kraju nalaze u istom ili posebnom ugovoru, komercijalni pregovori na OTT ponudu emitera se odvijaju istovremeno sa, ili kao dio, ukupnih pregovora za distribuciju plaćenih TV kanala.";
- da "Postoji šest glavnih tehničkih metoda činjenja dostupnim audiovizuelnih sadržaja krajnjim korisnicima: (i) analogna i digitalna terestrijalna televizija; (ii) satelit; (iii) kablovska distribucija; (iv) IPTV; (v) Internet generalno; (vi) 3G mobilne tehnologije" (Rješenje Europske komisije M.8665 - Discovery-Sripps - napomene radi Europska komisija u citiranom predmetu je inzistirala da se obveze stranke u postupku prošire i na OTT platformu, kao važan dio mjerodavnog tržišta);
- da radije što Protivna strana prati praksu Europske komisije (posebno u odnosu na Podnositelja), ali nikakva kontradiktornost u navodima Podnositelja ne postoji, niti europska praksa podržava iznesene zaključke Protivne strane o posebnom OTT tržištu. Linearni ili nelinearan je sadržaj, a ne platforma, pri čemu je i u transakciji VS Partners/United Group, podnositelj prijave notirao da mjerodavno tržište maloprodaje plaćenih TV usluga treba da obuhvati sve distributivne tehnologije, te kako linearni, tako i nelinearni sadržaj. Naime, putem OTT, kao i IPTV ili kablovske platforme, moguće je emitirati kako linearan sadržaj (TV kanal), tako i nelinearni sadržaj (video na zahtjev). Razlika se ne sastoji u distributivnoj platformi, već u vrsti sadržaja koji se emitira - da li su u pitanju linearni TV kanali, sa utvrđenom programskom šemom, ili pojedinačne emisije ili sadržaji koji se čine dostupnim na zahtjev korisnika (npr. filmovi ili sportski mečevi u biblioteci operatora);
- da EON i drugi operatori imaju videoteke preko kojih emitiraju video-na-zahhtjev, ali istovremeno emitiraju i linearne kanale poput RTS-a u okviru platforme, kao paket kanala istovjetan konvencionalnoj distribuciji. Ništa od ovoga nije čak ni specifično za OTT, jer se isto može činiti i preko drugih tehničkih platformi operatora. Neke platforme mogu plasirati isključivo sadržaje na zahtjev ("Internet video klubovi"), što onda može vršiti neizravan pritisak na konvencionalne operatore; međutim, to nije slučaj sa OTT platformama lokalnih operatora u Bosni i Hercegovini;
- da grafički prikaz Europske komisije u predmetu na koji se Protivna strana poziva (News Corp/BSkyB., str. 6) jasno ukazuje da se pravi razlika između linearnog i nelinearnog emitovanja, ali da se "otvoreni" Internet smatra jednom od ravnopravnih distributivnih platformi - u 2010. godini. Nejasno je kako je Protivna strana propustila da primijeti citirajući praksu Europske komisije (npr. predmete News Corp / Premiere ili Liberty Global / Virgin Media) dosta jasnu razliku između linearnih kanala (gdje se programi emitiraju prema programskoj šemi, poput spomog RTS-a u konkretnom slučaju) i nelinearnih platform;
- da pored (ne)linearnosti sadržaja, faktor koji posebno razlikuje OTT platforme lokalnog ili regionalnog karaktera u odnosu na globalne platforme jeste

- programska koncepcija, odnosno dostupnost lokalizovanog sadržaja. Netflix je nesumnjivo zanimljiv korisnicima koji prate pretežno američke serije i filmove; međutim, ima ograničenu uporabnu vrijednost u odnosu na korisnike koji prate domaći program, informativne kanale ili sportske sadržaje od interesa za lokalnu populaciju. Za razliku od toga, korisnik koji gleda televiziju može joj pristupiti preko EON-a ili konvencionalne IPTV usluge VN Telekom a ne primijetiti bilo kakvu razliku u usluzi koju traži (TV kanalima; isto je slučaj sa DTH ili kablovskom distribucijom);
- da Protivna strana kao osnovne karakteristike OTT platforme opisala: (i) da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima pristup redovnom, javnom internetu ("zaobilazeći telekomunikacije i neovisno od postojanja bilo kakve infrastrukture"); i (ii) da korisnik može da upravlja medijskim sadržajem, odnosno bira sadržaj kojem će pristupiti, te može "vratiti" određeni program;
 - da što se tiče tačke (i), jasno je da je postojanje infrastrukture za širokopojasni pristup Internetu kod korisnika *conditio sine qua non* za pružanje usluga preko OTT platforme. Operator OTT platforme ne mora biti istovremeno i vlasnik Internet infrastrukture, ali slična postavka je i u slučaju iznajmljivanja infrastrukture ili bitstream pristupa operatora-korisnika mreži. Samo Vijeće je u rješenju broj UP-05-26-1-005-24/19 od 18.07.2019. godine, kojim je odobrena koncentracija na tržištu maloprodaje fiksne telefonije, mobilne telefonije, tržištu pružanja usluga interneta, te na tržištu distribucije radio i TV programa, na teritoriji Bosne i Hercegovine, koja će nastati stjecanjem kontrole gospodarskog subjekta Mtel a.d. Banja Luka nad gospodarskim subjektom "Elta-Kabel" d.o.o. Doboj, upravo istakao mogućnost najma mreže: "Zakup mrežne infrastrukture za alternativnog operatora je ekonomičnije rješenje u odnosu na opciju pribavljanja mrežne dozvole i izgradnju vlastite mreže". Iz ugla korisnika, nije mjerodavno koja je platforma podloga za pružanje usluge, te da li je to slučaj izravno ili neizravno: važno je da li se platforma koristi za distribuciju medijskih sadržaja;
 - da što se tiče tačke (ii), usluge vraćanja unazad, odnosno (ne)mogućnosti manipuliranja linearnim TV kanalima, Protivna strana iznosi netočne informacije. Ne postoji nužnost kontinuiranog praćenja programa bez izmjene, montaže i prekida kod konvencionalne distribucije medijskih sadržaja u 2020. godini. Usluge manipulacije sadržajem danas predstavljaju sastavni dio konvencionalne distribucije medijskih sadržaja (Catch-Up, Time-Shift) i nisu vezane za OTT platformu kao takvu. Sam Telekom Srbija nudi usluge poput snimanja sadržaja, pauziranja (mogućnosti vraćanja TV sadržaja do 60 minuta unazad) i gledanja unazad (mogućnosti vraćanja TV sadržaja do 7 dana unazad). Jasno je da manipulacija sadržajem nije specifičnost OTT platforme, već dodatna funkcionalnost koju neke platforme mogu posjedovati. OTT operatori koji emitiraju TV kanale ne mogu beskonačno činiti dostupnim korisnicima konkretni sadržaj kanala, jer bi na taj način kršili autorska prava vlasnika intelektualne svojine, te se uobičajeno na ove kanale primjenjuje isti režim kao na konvencionalne platforme;
 - da razlog zašto se Protivna strana fokusira isključivo na nelinearne OTT platforme u svom izjašnjenju je jasan, ali nije utemeljen. OTT platforme operatora emitiraju linearne kanale, sa programskom šemom, na potpuno isti način kao i preko drugih platformi. Suštinsko pitanje pri definiciji mjerodavnog tržišta proizvoda jeste: da li se preko platforme emitiraju linearni TV kanali ("usluge koje se pružaju u kontinuitetu"), u zamjenu za pretplatu korisnika. EON platforma nudi i linearne i nelinearne usluge (potonje putem posebnog kataloga/videoteke), te je ponuda za distribuciju RTS-a zahtijevana s obzirom na linearnu funkcionalnost (čega su Protivne strane svjesne, jer su upravo za ovaj vid distribucije dale ponudu i upravo to žele da onemoguće). S obzirom da se preko OTT platforme emitiraju linearni TV kanali u zamjenu za pretplatu, čineći je funkcionalno ekvivalentnom CATV ili IPTV uslugom iz ugla korisnika, OTT usluga zamjenljiva je sa konvencionalnom distribucijom medijskih sadržaja. Pitanje da li je ovakva usluga posebno regulirana je odvojeno pitanje, na isti način kao i specifičnosti satelitske distribucije u odnosu na druge platforme distribucije medijskih sadržaja;
 - da je zanimljivo da Protivna strana citira Smjernice za analizu tržišta i procjenu značajne tržišne moći prema regulatornom okviru EU za elektronske komunikacione mreže i usluge iz 2018. godine, a onda ih (ne)namjerno pogrešno interpretira. Naime, navedene smjernice su potpuno jasne: "Dodatno, tzv. over-the-top (OTT) usluge ili druge komunikacijske usluge vezane za Internet su se pojavile kao potencijalna konkurentna snaga u odnosu na postojeće maloprodajne komunikacijske usluge. Shodno tome, nacionalna regulatorna tijela bi trebalo da analiziraju da li takve usluge mogu, prema očekivanom razvoju tržišta, biti djelimično ili potpuno zamjenljive sa tradicionalnim telekomunikacijskim uslugama. Nacionalna regulatorna tijela bi takođe trebalo da razmotre da li tržišna snaga incumbent operatora može biti (cjenovno) ograničena proizvodima ili uslugama izvan mjerodavnog tržišta i povezanih maloprodajnih tržišta, poput OTT igrača koji posluju na temelju online komunikacijskih usluga.";
 - da dakle, čak i prema sektorskim propisima, pri prethodnoj analizi tržišta, Europska komisija je stava da se OTT usluge moraju uzimati u obzir, što je potpuno suprotno logici Protivne strane prema kojoj predstavljaju odvojeno tržište i nezamjenljiv proizvod. Protivna strana bi mogla pokušati da (pogrešno) tvrdi da OTT usluge nisu zamjenljive sa konvencionalnim uslugama distribucije medijskih sadržaja u Bosni i Hercegovini. Međutim, ne može legitimno navesti da praksa Europske komisije smatra da OTT usluge ne predstavljaju dio mjerodavnog tržišta, s obzirom da to evidentno nije tačno. Činjenica da sektorska regulativa još uvijek nije prepoznala posebno navedene usluge bi bilo kao tvrditi da Skype ili Whatsapp ne konkurišu BH Telecom-u u glasovnim uslugama: možete pokušati, ali riskirate da ispadnete neozbiljni;
 - da pri tom, zabrinjavajuća je teza Protivne strane prema kojoj izričito nezakonito korištenje intelektualne svojine treba smatrati dokazom navodne dinamičnosti i otvorenosti tržišta, sa sve detaljnom instrukcijom i obradom komercijalnih uvjeta nezakonitog preuzimanja sadržaja. Moguće je da uporaba VPN

- metode nije zabranjena sama po sebi u Bosni i Hercegovini: međutim, njena zlouporaba predstavlja krivično djelo nedozvoljenog korištenja autorskih prava, za koje se može biti kažnjen kaznom zatvora do tri godine. Upravo iz navedenog razloga je ovakva zlouporaba neposredno protivna i uvjetima korištenja svih OTT platformi, koje zadržavaju pravo raskida ugovora i naknade štete u slučaju utvrđivanja povrede;
- da radi objašnjenja razlike koja bi trebalo da bude očigledna Protivnoj strani kao odgovornom učesniku na tržištu: (i) nije nezakonito kupiti nož, ali jeste nezakonito ubiti nekoga istim; (ii) postoje značajne razlike između nezakonitih i zakonitih radnji u pogledu analize uvjeta konkurencije; i (iii) ako se uračunava nezakonit pristup OTT platformama, tržište OTT-a na Antarktiku je vrlo dinamično, s obzirom da postoji jednaka mogućnost pristupa svakom sadržaju kao na hipotetičkom tržištu BiH. Pribavljanjem posebnih tehničkih rješenja za kršenje autorskih prava se nesumnjivo bave određeni korisnici, koji rizikuju posljedice protivpravnog postupanja, ovakva situacija se nesumnjivo ne može porediti sa korisnikom koji legalno pristupa sadržaju, uz odgovarajuću tehničku podršku, definiranim programima koji su dostupni u okviru platforme i paketa operatora u skladu sa ugovorima sa proizvođačima TV kanala. Takođe, ovakav pristup nije nešto što bi očekivali da svaki ili većina razumnih potrošača učini, niti da ga sudionik na tržištu zabrinut za autorska prava analizira i propagira;
 - da prema Zakonu o konkurenciji, mjerodavno tržište obuhvata sve proizvode koje potrošači ili korisnici smatraju međusobno zamjenljivim pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu naročito njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene. Jasno je da postoje određene specifičnosti OTT usluga u odnosu na druge platforme, ali isto je slučaj i za DTH ili DTT tehnologiju, te predstavljaju samo posebne funkcionalnosti usluge. Evidentno je da bi krajnji potrošači smatrali usluge EON OTT platforme zamjenljivim uslugama konvencionalnih distributera medijskih sadržaja, a samo u ograničenoj mjeri Netflix-a. Potreba koja se zadovoljava je istovjetna: praćenje paketa TV kanala, odnosno linearnih medijskih sadržaja, u zamjenu za predefiniранu pretplatu. Nijedan od kriterijuma koje Protivna strana navodi (infrastruktura, pristup preko otvorene Internet mreže, omogućavanje upravljanja sadržajem) - ili nije specifičan za predmetnu platformu, ili nije relevantan za krajnjeg korisnika, već eventualno za operatora koji uslugu treba da pruža (što nije osnovni princip pri definiciji mjerodavnog tržišta);
 - da Telekom Srbija je nesumnjivo svjestan citirane uporedne prakse - na kraju krajeva, ista se između ostalog odnosi na njegovo poslovanje i na predmetni ugovorni odnos. Stoga priroda OTT platforme kao takva nije sporna, niti su potrebna obrazloženja koju je Protivna strana iznosila u Izjašnjenju - OTT treba smatrati dijelom mjerodavnog tržišta efekata sporazuma, na kojem povezana društva Telekom Srbija predstavljaju stvarne konkurente Telemach-u i drugim operatorima, a ne posebno mjerodavno tržište distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme, kako to Protivna strana pokušava prikazati;
 - da u tom smislu, posebno je zabavno "neovisno" isticanje RTS-a kao emitera "razlike između OTT i drugih tehnologija distribucije", u pogledu "investicija operatora u mrežnu infrastrukturu", te zadovoljavanja "stroгих regulatornih uvjeta", o kojima striktno govoreći ne bi trebalo da ima informacije, niti da mu budu mjerodavne pri sopstvenom poslovanju (s obzirom da sam nije operator, već emiter);
 - da prema Zakonu o konkurenciji, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima. Prema Odluci o mjerodavnom tržištu, zemljopisne oblasti u kojima se uvjeti tržišne konkurencije značajno razlikuju neće se uzimati u obzir pri određivanju mjerodavnog zemljopisnog tržišta. Tržište se može definirati, po izuzetku, na međunarodnoj razini;
 - da prije svega, nije tačno da je u predmetu VS Partners/United Group, Europska komisija definirala mjerodavno zemljopisno tržište kao "teritoriju BiH, Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvatske i Crne Gore koje predstavljaju jezički homogeno područje". Europska komisija je navela da je u prethodnoj praksi razmatrala, ali na kraju ostavila otvorenim, da li zemljopisnu definiciju tržišta TV usluga treba utvrditi na nacionalnoj razini ili najviše tako da pokrije lingvistički homogena područja, te da rezultati istrage tržišta nisu dali razloge za odstupanje od prethodnog pristupa. Jedan odgovor na tržišnu istragu je ukazao da bi zemljopisno tržište trebalo definirati na način na koji Telekom Srbija predlaže, ali je Komisija zaključila da nije potrebno definirati tržište u konkretnom slučaju te da, čak i kad bi se usvojio ovaj prijedlog neimenovanog trećeg lica, ne bi bilo razloga za zabrinutost po konkurenciju u konkretnom slučaju;
 - da drugo, sama Protivna strana navodi da je Europska komisija uzimala u obzir: (i) različitost regulatornih režima; (ii) jezičke barijere; (iii) kulturne i druge faktore pri definiranju tržišta, te da su tržišta određena kao nacionalna u slučaju Njemačke, Holandije i Velike Britanije. Lijepo je što je Protivna strana uočila nepostojanje jezičkih barijera na prostoru bivše Jugoslavije, sa sve policentričnim bosansko-hrvatsko-crnogorsko-srpskim jezikom. Međutim, Protivna strana u potpunosti ignorira druge opísane kriterijume, odnosno različite regulatorne režime, te različite kulturne i druge faktore između ovih jurisdikcija, koji između ostalog uvjetuju i značajnu razliku u ponudi samih Protivnih strana za distribuciju na različitim teritorijama, kao što je prikazano u dosadašnjem toku postupka. Prema Odluci o tržištu, za utvrđivanje mjerodavnog tržišta u obzir se uzimaju, između ostalog, zamjenljivost potražnje za određenim proizvodom, postojanje potencijalne tržišne konkurencije, te prepreke pristupa mjerodavnom tržištu, koje su potpuno drugačija i u okviru entiteta Bosne i Hercegovine, i na cijeloj teritoriji bivše Jugoslavije. Dakle, uvjeti konkurencije se značajno razlikuju između Republike Srpske i Federacije BiH, imajući u vidu navike korisnika i kulturne i druge faktore mjerodavne za definiranje mjerodavnog (medijskog i telekomunikacionog) tržišta;
 - da dalje, efekti predmetnog sporazuma nisu isti na teritoriji Federacije BiH i Republike Srpske, čak i

ukoliko se ponuda nudi na nacionalnoj razini. Kao što je Vijeću poznato, Telekom Srbija je akvizicijama operatora Blicnet, Telrad Net i Elta Kabel stekao gotovo monopolski položaj na značajnom području teritorije Republike Srpske, gdje pretežito posjeduje telekomunikacionu infrastrukturu. Upravo na ovoj teritoriji kanal RTS predstavlja ključni input za poslovanje operatora. Ograničavanje razvoja OTT platforme, kojom se omogućava pristup korisnicima nevezano za telekomunikacionu infrastrukturu, Telekom Srbija upravo na ovom području onemogućava razvoj konkurencije, odnosno alternativne ponude korisnicima kojom bi se ublažila njegova postojeća tržišna snaga;

- da sve do ovih odluka, koje su predmet osporavanja, Vijeće je skoro isključivo posmatrao lokalna tržišta kada su u pitanju mjerodavna tržišta u oblasti telekomunikacija, što se vidi i iz tabele ispod:

Broj i datum rješenja/zaključka	Stjecatelj	Ciljno društvo/dio društva	Mjerodavno zemljopisno tržište
04-26-1-044-36-II/15 od 19.05.2016.	Telemach d.o.o.	CATV poslovanje gospodarskog subjekta ABK d.o.o. Ilidža - Sarajevo	Teritorija Općine Ilidža
05-26-1-039-32-II/15 od 16.02.2016.	Telemach d.o.o.	"Global Internet" d.o.o. Novi Travnik	Općine Novi Travnik, Vitez, Livno, Tomislavgrad, Kupres, Bugojno, Donji Vakuf, Travnik i Busovača
01-26-1-026-51-II/14 od 25.09.2014.	"Blicnet" d.o.o. za telekomunikacije Banja Luka	"TELRAD NET" d.o.o. Bijeljina	Područje Bijeljine, Lopara, Ugljevika, Broda i Brčkog
06-26-1-02-19-II/14 od 10.06.2014.	Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka	Logosoft d.o.o. Sarajevo	Gradovi Sarajevo, Tuzla i Zenica
01-26-1-037-145-II/13 od 07.05.2014.	Telemach d.o.o.	"ARTNET" d.o.o. Kiseljak i "VI-NET" d.o.o. Visoko	Za Art-Net: Srednjobosanski kanton (Općine Busovača, Fojnica, Kiseljak, Kreševo, Travnik i Vitez), Zeničko-dobojski kanton (Općina Vareš) i Hercegovačko-neretvanski kanton (Općine Jablanica i Prozor - Rama) Za VI-NET: Zeničko-dobojski kanton (Kakanj i Visoko)
03-26-1-026-39-II/13 od 07.05.2014.	Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka	Elnet d.o.o. Laktaši	Mrežna grupa Banja Luka koja obuhvata tržišta Banja Luke, Srba, Čelince, Kotor Varoši, Kneževa, Gradiške, Prnjavora i Laktaša
05-26-1-025-5-II/13 od 13.11.2013.	"Blicnet" društvo sa ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka	Dijelovi gospodarskog subjekta "NO LIMIT technology" d.o.o. Sanski Most	Tržište općina Sanski Most, Cazin, Bosanska Krupa, Velika Kladuša i Bužim
06-26-1-006-13-II/13 od 16.05.2013.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Društvo za proizvodnju, promet, usluge i marketing "DUOS" Pale	Područje Republike Srpske, te Pale i Rogatica (na temelju djelovanja gospodarskog subjekta "DUOS")
04-26-1-05-27 -	"ANEKS" društvo	Dijelovi	Tržište općina

II/12 od 04.09.2012.	za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	gospodarskog subjekta gospodarskog subjekta "ELTA-KABEL" za prijenos zvuka, slike i ostalih informacija d.o.o. Doboј	Čajniče, Foča, Kneževo i mjesna zajednica Ljubija (općina Prijedor)
05-26-1-07-12-II/12 od 04.09.2012.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	TV Kabel d.o.o. Višegrad	Općina Višegrad u Regiji Foča
01-03-26-054-15-II/08 od 16.03.2009.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Dijelovi gospodarskog subjekta Društvo za inženjering i promet komunikacione opreme i usluga KOMING - PRO d.o.o. Gradiška	Za Internet usluge (dial up i broadband internet) - regije Banja Luka i Prijedor. Za usluge kablovske distribucije radio i televizijskog programa - općine Banja Luka, Laktaši i Gradiška
01-05-26-044-12-II/08 od 11.02.2009.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Dijelovi gospodarskog subjekta Ki sustavi - Kompiuterski inženjering d.o.o. Prijedor	Regije Banja Luka i Prijedor
01-06-26-045-10-II/08 od 13.01.2009.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	Dijelovi gospodarskog subjekta PROFEL - KOMUNIKACIJE d.o.o. preduzeće za izradu i održavanje komunikacijskih sustava, Prijedor	Općine Banja Luka, i Prijedor i Sanski Most
01-06-26-021-5-II/08 od 24.07.2008.	"ANEKS" društvo za ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka (raniji naziv društva Blicnet)	NETKOM društvo sa ograničenom odgovornošću za inženjering, usluge proizvodnje i trgovinu Banja Luka	Općine Banja Luka, Kotor Varoši i Čelinac

- da prema Smjernicama za analizu tržišta i procjenu značajne tržišne moći prema regulatornom okviru EU za elektronske komunikacione mreže i usluge iz 2018. godine, zemljopisna oblast mjerodavnog tržišta se utvrđuje na temelju dva glavna kriterijuma: (i) oblasti koju pokriva mreža: i (ii) postojanja jednakog regulatornog okvira na određenom zemljopisnom području. Prema Preporuci Europske komisije o mjerodavnim tržištima proizvoda i usluga u sektoru elektronskih komunikacija iz 2014. godine, nacionalna regulatorna tijela treba da utvrde zemljopisno područje gdje su uvjeti konkurencije slični ili dovoljno homogeni i koje se može razlikovati od susjednih teritorija gdje su uvjeti konkurencije značajno različiti, posebno imajući u vidu pitanje da li potencijalni operator sa značajnom tržišnom snagom može da se ponaša na isti način širom svoje mreže, ili se suočava sa značajno drugačijim uvjetima konkurencije tako da su mu aktivnosti ograničene na nekim područjima, ali ne na drugim. Prirodno je da su za Telekom Srbija grupu različiti uvjeti konkurencije na području gdje značajnih konkurenata ima, ili gdje ih nema. Prema Smjernicama iz 2018. godine, sektorski regulatori moraju da utvrde teritorijalne jedinice koje su odgovarajuće veličine, oslikavaju strukturu mreže svih mjerodavnih operatora, te posjeduju jasne i stabilne

- granice kroz vrijeme. Svi navedeni uvjeti opravdavaju razlikovanje teritorije Republike Srpske i FBiH u predmetnom slučaju, s obzirom na ograničenja u rasprostranjenosti mreža na nacionalnoj teritoriji;
- da dakle, posebno u pogledu efekata sporne radnje na maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, u potpunosti je opravdana analiza efekata spornih radnji na teritoriji Republike Srpske, jer predmetna radnja faktički upravo cilja i prouzrokuje posljedice na teritoriji Republike Srpske, a ne utječe značajnije na uvjete konkurencije na nacionalnom tržištu;
 - da kao što je navedeno u prethodnim podnescima, imajući u vidu karakteristike mjerodavnih usluga i predmet poslovne suradnje između Telekom Srbija i RTS-a, zakonski definiranu obvezu RTS-a da informira pripadnike srpskog naroda van Srbije (uključujući Srbe u Republici Srpskoj) i zainteresiranost korisnika na ovoj teritoriji za program RTS-a, odnosno činjenicu da po općepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledatelje, niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, Podnositelj je predložio (i ostaje pri tome) da Konkurencijsko vijeće mjerodavna zemljopisna tržišta definira kao teritoriju entiteta Republika Srpska. U tom pogledu, treba imati u vidu da ugovorna teritorija ne određuje mjerodavno tržište - kada bi to bio slučaj, svaka stranka u postupku bi mogla samostalno odrediti mjerodavno tržište umjesto Konkurencijskog vijeća, što naravno nije cilj zakonskih odredaba;
 - da dakle, kao što je obrazloženo u okviru ovog podneska, neopravdano je izuzimanje OTT platforme iz definicije mjerodavnog tržišta distribucije medijskih sadržaja, kako pokušava argumentirati Protivna strana. Međutim, takođe je neistinit navod Protivne strane kako Telemach posjeduje vladajući položaj čak i na (pogrešno) definiranom mjerodavnom tržištu;
 - da naime, sva tri incumbent operatora u Bosni i Hercegovini predstavljaju stvarne ili potencijalne konkurente u pružanju OTT usluga, odnosno aktivni su u pružanju usluga korisnicima preko OTT platforme (često upaketirano sa sopstvenom mobilnom uslugom, koju Telemach ne pruža):
 - Mtel pruža OTT usluge preko platforme TV To Go. Iako je točno da je TV To Go usluga vezana za TV pakete u ponudi Mtel-a, ovo predstavlja samo (zanimljivu) trenutnu odluku ovog gospodarskog subjekta - u Republici Srbiji, slična aplikacija Telekom Srbija (mts TV GO), odnosno televizijski program putem otvorenog Interneta se pruža i korisnicima koji nemaju TV uslugu Telekom Srbija, pri čemu Telekom Srbija već upravlja OTT platformom GO4TV, koja je dostupna širom svijeta (izuzev u regionu), te je jasno da ne postoje tehnička ograničenja za pružanje OTT usluga na teritoriji Bosne i Hercegovine;
 - BH Telecom pruža OTT usluge putem platforme Moja TV - GO;
 - HT Eronet pruža OTT usluge putem platforme HOME.TV.
 - da u svim opisanim slučajevima, navedeni operatori pored nelinearnih usluga nude i konvencionalnu distribuciju TV kanala u svom osnovnom paketu. Neovisno od toga, nejasno je po kojoj osnovi Protivna strana tržišno učešće pojedinih operatora na tržištu širokopojasnog pristupa Internetu uzima za prikaz stanja na tržištu distribucije medijskih sadržaja (čak i samo preko OTT platforme). Za pravilnu analizu efekata predmetnog odnosa (odnosno, analizu tržišne moći Telekom Srbija grupe), neophodno je analizirati tržišno učešće Telekom Srbija grupe na mjerodavnom tržištu distribucije medijskih sadržaja u Republici Srpskoj;
 - da što se tiče RTS-a, Protivna strana je navela procjenu da je gledanost paketa programa RTS-a u Republici Srpskoj (..)**%. Protivna strana nije dostavila nikakve dokaze potkrijepljenosti navedene procjene, ali preliminarno ukazujemo da je ovakva gledanost izuzetno visoka za plaćeni kanal (odnosno, kanal koji nema nacionalnu frekvenciju, te nije dostupan svim korisnicima putem besplatnog pristupa);
 - da će Telemach u toku postupka dostaviti Vijeću odgovarajuće podatke kojima će ovaj podatak staviti u kontekst radi dodatne potvrde "must have" prirode predmetnog kanala, pored već iznesenih navoda;
 - da same Protivne strane navode da je OTT "izuzetno dinamičan i sve prisutniji oblik distribucije medijskih sadržaja, čiji broj korisnika ubrzano raste", da "nedvosmisleno proizilazi da on-demand audiovizualne medijske usluge imaju potencijala da zamijene televizijsko emitovanje";
 - da istovremeno, televizijski kanal RTS je od ključnog značaja za poslovanje operatora na teritoriji Republike Srpske, koja predstavlja područje gdje je Telekom Srbija grupa pretežito aktivna - uskraćivanjem navedenog kanala, Telekom Srbija onemogućava učinkovitu konkurenciju putem OTT platforme koja mu pored DTH jedina može efektivno konkurirati na navedenoj teritoriji, jer ne ovisi od infrastrukture, a za razliku od DTH omogućava napredne servise korisnicima;
 - da Telekom Srbija se obvezao da će ustupati pravo na reemitovanje programa inozemnim i domaćim operatorima uvažavajući tržišne parametre na svakoj teritoriji, usklađujući ponudu i ugovorene uvjete u skladu sa propisima o zaštiti konkurencije koji važe na tim teritorijama, te da neće nepovoljnije, odnosno diskriminatorno tretirati pojedine operatore, niti na bilo koji drugi način remetiti stabilnost bilo kojeg tržišta;
 - da različiti tretman OTT platforme i IPTV, kablovske i DTH platforme u pogledu komercijalnih uvjeta distribucije sadržaja predstavlja očiglednu diskriminaciju pružatelja usluge preko OTT platformi, bez opravdanja;
 - da u tom smislu, Vijeće bi u ocjeni namjere Telekom Srbija da izvrši povredu konkurencije posebno trebalo da ima u vidu prethodnu praksu u pogledu DTH platforme - diskriminacija konkurenata očito predstavlja model ponašanja Telekom Srbija grupe vezano za konkretni kanal i ugovorni odnos;
 - da u tom smislu, Telekom Srbija, koji je u izjašnjenju ponudio Vijeću priručnik za vršenje krivičnih djela, dužan je da obrazloži kako je moguće da višom cijenom štiti ekskluzivni sadržaj u Bosni i Hercegovini, kada u susjednoj Srbiji za istu platformu traži drastično manju cijenu (imajući u vidu istovjetnu opisanu mogućnost nezakonitog pristupa);
 - da u tom smislu, nemoguće je da Telekom Srbija formira svoju cijenu na temelju postojećeg rizika nedozvoljenog korištenja usluga u Bosni i Hercegovini, a ne i u Srbiji; nemoguće je da Telekom

Srbija rizik nedozvoljenog korišćenja usluga kalkuliра значајно више од premium globalnih kanala; немогуће је да Telekom Srbija rizik nedozvoljenog korišćenja usluga smanjuje odbijanjem suradnje са legalnim platformama, које му плаћају коришћење садржаја; немогуће је да Telekom Srbija rizik nedozvoljenog korišćenja usluga kalkuliра тако да цијена канала представља толико значајни постотак у укупној цијени накнаде на једној дистрибутивној платформи, а не и на другима;

- да Telekom Srbija би био дужан да објасни, уколико је у питању легитимна намјера заштите ауторских права, које трошкове конкретно монетизује са предметним цијенaма (с обзиром да трошкови садржаја не расту драматично када је у питању јавни медијски сервис, који се финансира из вишеструких извора). Истовремено, RTS преко сопствене OTT платформе RTS Planeta програм корисницима нуди без икакве накнаде, очито са мањим разлозима за забринутост од Telekom-a Srbija при дистрибуцији истовјетног канала;
- да што се тиче примједба Противне стране у погледу алтернативних канала доступних грађанима у продукцији повезаних лица Telemach-a, истичемо да су значајке RTS-a које га чине кључним inputом за кориснике у Republicи Српској детаљно образложене; ниједан други канал, неовисно од квалитета информација и продукције, нема сличне одлике за кориснике у Republicи Српској, нити приступ сличној библиотеци садржаја попут јавног медијског сервиса Републике Србије. У том погледу, покушај надокнаде канала алтернативним садржајем, односно нумерација програма, немају никаквог значаја за оцјену важности предметног канала, нити хипотетичка нумерација RTS канала коју сама са собом разматра Противна страна, има значаја за анализу Конкуренцијског вјећа у предметном поступку;
- да Подносилац сматра да интенција наведене политике представља очигледну дискриминацију конкурентских оператора, односно онемогућавање уједначене конкуренције ускарачањем кључног садржаја неопходног за судјеловање на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја на територији Републике Српске гдје је Telekom Srbija група претежито присутна, те да разлози које је Telekom Srbija изнио у изјашњењу, нису у корелацији са тржишним поступањем, односно економски оправданим пословањем, те остaje при заhtјевима у досадашњем тјекну поступка.

4. Мјеродавно тржиште

Мјеродавно тржиште концентрације, у смислу чланка 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању мјеродавног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном земљописном тржишту.

Према одредби чланка 4. Одлуке о утврђивању мјеродавног тржишта, мјеродавно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенијивим, под прихватљивим увјетима, имајући у виду посебно њихове битне значајке, квалитет, уобичајену намјену, начин uporabe, увјете продаје и цијене.

Надaље према чланку 5. Одлуке о утврђивању мјеродавног тржишта, мјеродавно тржиште у земљописном смислу обухваћа cjелoкупну или dio територије Босне и Херцеговине на којем гoспoдapски субјект дјелује у продаји и/или куповини мјеродавног производа под једнаким или довољно уједначеним увјетима и који то тржиште битно разликује од увјета тржишне конкуренције на сусједним земљописним тржиштима.

Противна страна (Telekom Srbija) је у погледу мјеродавног тржишта указала на праксу у одређивању мјеродавног тржишта са аспекта начина дистрибуције TV сигнала, односно, указала на разлике између дистрибуције TV канала путем: кабловске дистрибуције (KDS), интернет платформе (IPTV), путем сателита (DTH), путем DTT платформе и OTT.

Такођер Подносилац заhtјева као мјеродавно тржиште је предлагао да то буду два тржишта и то: veleprodajно тржиште дистрибуције медијског (TV) садржаја и малопродајно тржиште дистрибуције медијског (TV) садржаја. Гoспoдapски субјект Telemach код одређивања земљописног тржишта предлoжио је да то буде подручје ентитета Република Српска, наводећи значај RTS канала за грађане Републике Српске.

Конкуренцијско вјеће је услужу дистрибуције медијских садржаја посматрало као јединствену, без обзира на различите техничке облике дистрибуције медијских садржаја, односно без обзира на врсту мреже преко које се пружа ова услуга.

Као резултат поменутог приступа, у мјеродавно тржиште производа је укључила све услуге дистрибуције медијских садржаја неовисно од технологије, односно услуге дистрибуције преко кабловске мреже (коаксијалне, хибридне - KDS), јавне фиксне телефонске мреже (IPTV), сателитске мреже (DTH - Direct to the home), бежићне мреже, путем DTT (земалјски дигитални пријенос, земалјска дигитална телевизија), као и путем OTT платформе.

Конкуренцијско вјеће је оцјенило да начин дистрибуције TV сигнала са аспекта крајњег потрошача/корисника у конкретном случају није мјеродаван, да се ради о међусобно замјенијивим производима/услугама, те да нема разлога за диференцијацију мјеродавног тржишта по овом основу, те да у конкретном случају ради се о продаји права за дистрибуцију медијских садржаја RTS канала.

Такођер, имајући у виду Понуду број 262129/1-2019 од 03.06.2019. године која је предмет овог поступка, Конкуренцијско вјеће је одредило да мјеродавно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља тржиште дистрибуције медијских садржаја RTS канала.

Конкуренцијско вјеће је као мјеродавно земљописно тржиште одредило да је то територија Босне и Херцеговине, јер гoспoдapски субјект Telemach као Подносилац заhtјева дјелује или има могућност да дјелује на цијелој територији Босне и Херцеговине, а и уговори којима је регулирано право дистрибуције TV канала RTS на основу понуда закључују се за територију Босне и Херцеговине.

У смислу наведеног, Конкуренцијско вјеће је за мјеродавно тржиште предметног поступка утврдило тржиште дистрибуције медијских садржаја RTS канала на територији Босне и Херцеговине.

5. Прикупљање података од трећих особа

У току поступка ради утврђивања свих мјеродавних чињеница, у смислу чланка 35. ставак (1) тачке а) и с) Закона, Конкуренцијско вјеће је прикупљало податке и документацију и од других тјела/институција које нису странке у поступку.

Слиједом наведеног, Конкуренцијско вјеће је затражило од Регулаторне агенције за комуникације (РАК), актом број UP-02-26-3-024-47/19 од 03.03.2020. године податке односно објашњење који се односе на OTT технологију (на који је начин регулирано, да ли је потребна дозвола за коришћење наведене технологије и др.)

РАК је актом запримљеним под бројем UP-02-26-3-024-52/19 од 12.03.2020. године навела да услуга пружања дистрибуције путем отвореног интернета односно OTT технологије тренутно није регулирана законским и подзаконским прописима у БиХ, тако да за ову врсту дјелатности није потребна suglasnost као ни дозвола РАК-а, те да не воде евиденцију о пружателјима услуга дистрибуције путем OTT платформи, нити корисницима дозвола за дистрибуцију аудиовизуалних и медијских услуга радија (дозвола)

imaju obvezu da RAK-u dostavljaju informacije o svojim aktivnostima putem OTT platforme.

Također, Konkurencijsko vijeće se obratilo i agenciji Audience Measurement d.o.o. Sarajevo, kao jedinjoj ovlaštenoj agenciji od strane Instituta za standardizaciju i mjeriteljstvo za mjerenje gledanosti tv kanala u BiH, sa zahtjevom broj UP-02-26-3-024-63/19 od 08.04.2020. godine (putem e-maila) koji se traže podaci o gledanosti RTS tv kanala u Bosni i Hercegovini.

Audience Measurement d.o.o. Sarajevo je putem e-maila dostavila odgovor zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-64/19 od 08.04.2020. godine u kojem navode da se ne bave mjerenjem gledanosti inostranih tv kanala u Bosni i Hercegovini te ne posjeduju tražene podatke.

6. Usmena rasprava

U daljem tijeku postupka, budući da se radi o postupku stranaka sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, sukladno članku 39. Zakona, za dan 12.03.2020. godine (pozivi poslani dana 11.02.2020. godine Podnositelju zahtjeva aktom broj UP-02-26-3-024-42/19, Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-43/19 i RTS-u aktom broj UP-02-26-3-024-44/19.

Dana 25.02.2020. godine putem e-maila zaprimljen je upit RTS-a pod brojem UP-02-26-3-024-45/19 u vezi mogućnosti njihovog zastupanja od strane odvjetnika iz Beograda, R. Srbija, te je Konkurencijsko vijeće aktom broj UP-02-26-3-024-46/19 od 26.02.2020. godine uputilo odgovor u vezi navedenog upita.

Dana 11.03.2020. godine putem e-maila zaprimljen je zahtjev Telekoma Srbije pod brojem UP-02-26-3-024-48/19 za odgodu ročišta usljed nastupanja izvanrednih okolnosti uzrokovanih pojavom virusa COVID 19, te je ista odložena i obaviještene su sve stranke u postupku aktima broj UP-02-26-3-024-49/19, UP-02-26-3-024-50/19 i UP-02-26-3-024-51/19.

Zbog neizvjesnosti održavanja usmene rasprave usljed navedene situacije, Konkurencijsko vijeće je poslalo zahtjeve za dostavljanje određenih pojašnjenja i podataka i to: prema gospodarskom subjektu Telemachu aktom broj UP-02-26-3-024-55/19, RTS-u aktom broj UP-02-26-3-024-54/19 i Telekomu Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-53/19 dana 17.03.2020. godine.

Gospodarski subjekat Telemach je putem e-maila dana 31.03.2020. godine dostavio očitovanje zaprimljeno pod brojem UP-02-26-3-024-56/19 u kojem se navodi sljedeće:

- na pitanje da li u sklopu dozvole koju im izdaje RAK mogu nuditi krajnjim korisnicima audio vizualni medijski sadržaj putem OTT tehnologije, gospodarski subjekat Telemach navodi da dozvola za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija koju Podnositelju izdaje RAK izdaje se za pružanje usluge distribucije programa krajnjim korisnicima i tehnološki je neutralna (ne postoji posebna dozvola za DTH, kablovsku i druge tehnologije). Po saznanjima Podnositelja, RAK smatra da distribucija audiovizualnih medijskih sadržaja putem OTT platforme nije regulirana propisima RAK-a, te se za istu ne izdaje posebna dozvola od strane RAK-a;
- na pitanje kakva je razlika između DTH i OTT tehnologije u smislu troškova po operatera, Podnositelj zahtjeva je naveo da razlika između DTH i OTT tehnologija u pogledu troškova ogleda se u različitoj strukturi troškova za operatera, imajući u vidu razliku u strukturi operativnih i kapitalnih troškova, a prije svega i razliku u troškovima koji se izdvajaju za razvoj OTT sustava i tehnologije za operatera, te da Podnositelj zahtjeva nije radio uporedne analize ovih troškova. Također, Podnositelj smatra da pitanje

razlike u troškovima OTT i DTH tehnologije po operatera ne predstavlja mjerodavno pitanje u pogledu ispitivanja povrede konkurencije od strane Telekom Srbije i RTS-a, niti je predmet ovog postupka. Eventualna razlika u troškovima distribucije između ove dvije platforme nikako ne može predstavljati valjan razlog ili opravdanje za različit tretman OTT platforme i DTH platforme u pogledu komercijalnih uvjeta distribucije medijskih sadržaja na mjerodavnom veleprodajnom tržištu;

- na pitanje na koji način primjenjuju OTT tehnologije u sklopu njihovih usluga, da li u ograničenom obimu, u sklopu nekih paketa ili sl, u svom odgovoru navode da Podnositelj usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme nudi kao samostalni proizvod. Uz druge proizvode se nudi tzv. multiscreen funkcionalnost, koja je tehnološki jednaka OTT-u (obje podrazumijevaju distribuciju medijskih sadržaja putem Internet Protokola). RTS i Telekom Srbija su u svojim ponudama za druge tehnologije već omogućili korištenje multiscreen funkcionalnosti u sklopu predmetnih paketa i to bez ikakve nadoplate (po ukupnoj cijeni od (...)** po korisniku). S druge strane, ponuda RTS i Telekom Srbija za distribuciju samostalne OTT usluge iznosi (...)** Dakle, operater koji želi OTT nuditi kao samostalnu uslugu, od RTS/Telekom Srbija ima za (...)** višu ponudu od ponude za distribuciju RTS putem drugih tehnologija (npr. IPTV), koja uključuje OTT-u tehnološki podudarnu multiscreen funkcionalnost. Dakle, jasno je da je jedini cilj ovakve ponude sprječavanje Podnositelja (a možda i nekih drugih operatera, kao što su npr. BH Telecom ili HT Eronet) da korisnicima u Republici Srpskoj ponude OTT uslugu. OTT bi ti operateri na području RS trenutno mogli pružati kao samostalnu uslugu, jer nakon akvizicija poslovnih subjekata Telrad Net, Blicnet i Elta-Kabel postoji potpuni monopol poslovnog subjekta Telekom Srbija i njegovih povezanih osoba na praktično svim mjerodavnim tržištima telekomunikacionih usluga na području Republike Srpske. Stoga je očito da predmetna ponuda za OTT distribuciju kanala RTS predstavlja dio poslovne strategije Telekom Srbija za sticanje i održavanje monopola na svim telekomunikacionim tržištima na području Republike Srpske, bez obaziranja na kršenje pravila zaštite konkurencije;
- Na pitanje da li su u obvezi da RAK-u dostavljaju podatke u vezi distribucije audio vizualnog medijskog sadržaja i koji su to podaci, gospodarski subjekat Telemach navodi da nositelji dozvola za distribuciju audiovizualnih sadržaja u obvezi su i dostavljaju RAK-u podatke o svom poslovanju, uključujući i podatke o svim promjenama o kojima je Podnositelj dužan informirati RAK, a u skladu sa Pravilom o dozvolama za distribuciju audio vizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija 79/16 i na zahtjev RAK-a. Nositelji ovih dozvola dostavljaju RAK-u svoju listu kanala koji su predmet distribucije, kao i broj korisnika;
- Na pitanje da li teritorijalno nude svoje usluge na cijelom teritoriju BiH, odgovaraju da Podnositelj u skladu sa svojim tehnološkim kapacitetima, u smislu različitih tehničkih oblika distribucije u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine, nudi svoje usluge na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. Na

teritoriji Republike Srpske, Podnositelj pruža uslugu distribucije audiovizualnih medijskih usluga putem DTH tehnologije, te zasad nije u mogućnosti da ponudi usluge interneta i fiksne telefonije, niti pakete telekomunikacionih usluga (izuzev na području Mrkonjić Grada, gdje ima svoju mrežnu infrastrukturu);

- Na pitanje da li s obzirom da su dio velike grupacije te da imaju i vlastite sadržaje koje distribuiraju, na koji način formiraju ponudu odnosno cijenu po kojoj će neki operater distribuirati njihove sadržaje i da li ti cjenovnici se razlikuju u odnosu na tehnologiju putem koje će se distribuirati krajnjim korisnicima (DTH, IPTV, OTT i sl.), Podnositelj ističe da ne raspolaže podacima na koji način članice grupacije Podnositelja formiraju ponudu za distribuciju svojih kanala, odnosno cijenu po kojoj će operator distribuirati ponudene sadržaje.

Također kao što su naveli u posljednjem podnesku, Podnositelj ovim putem dostavlja dodatne informacije o značaju RTS kanala za korisnike na mjerodavnom tržištu. Naime, Podnositelj je angažovao neovisnu renomiranu agenciju za istraživanje tržišta (IPSOS) radi analize pitanja značaja programa RTS-a za gledatelje putem ankete korisnika. Nalazi navedene ankete su izuzetno indikativni za odluku Konkurencijskog vijeća u konkretnom slučaju:

- (...)** ukupnog broja ispitanika u Republici Srpskoj koristi usluge distribucije medijskih sadržaja povezanih lica Telekom Srbija (uključujući novostečene kompanije), a svega (...)*** Podnositelja. Ukoliko bi se iz razmatranja isključila lica koja ne koriste usluge distributera medijskih sadržaja uopšte ((...)***), navedeni razmjerni bi nesumnjivo bio još veći, odnosno očigledno je da Telekom Srbija posjeduje izrazito vladajući položaj na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja u Republici Srpskoj. Podnositelj je jedini značajniji konkurent Telekom Srbija na navedenom tržištu, pri čemu ima značajni komparativni nedostatak u pogledu telekomunikacione infrastrukture koja se ne može replicirati, odnosno (ne)posjedovanja uporedive mreže sa Telekom Srbija;
- Kanal RTS1 se gleda u (...)*** domaćinstava, RTS2 u (...)*** domaćinstava, a RTS3 u (...)*** domaćinstava. Poređenja radi, ovo je značajno veća gledanost od prestižnih sportskih kanala (koji su identifikirani kao posebno mjerodavno tržište od strane Konkurencijskog vijeća u prethodnoj praksi), iznad određenih terestrijalnih kanala u Bosni i Hercegovini (npr. Nova BH), daleko iznad drugih regionalnih javnih medijskih servisa (npr. HRT), a svega malo manje od javnog medijskog servisa Republike Srpske i BN televizije (koja također ima RAK dozvolu za televizijsko emitiranje putem zemaljske radiodifuzije), te uporedivo sa cjelokupnim portfolijom Pink programa (koji obuhvataju različite dramske, filmske, dječije i druge kanale). Pri tom, navedeni kanali se redovito gledaju od strane korisnika, te prikazani podaci ne predstavljaju statistički izuzetak;
- (...)*** građana Republike Srpske navodi da gleda kanale RTS-a. Pri tom, (...)** % građana navodi da gleda kanale jednom ili više puta dnevno, a još (...)*** par puta sedmično;
- (...)*** građana Republike Srpske navodi "da im je bitno da TV provajder ima kanale RTS-a u ponudi", pri čemu (...)*** građana Republike Srpske "očekuje od svog TV provajdera da ima kanale RTS-a u

ponudi". Statistički zaključak analize je da bi za konkurentnu ponudu bilo neophodno da se ovi kanali uključe u ponudu TV provajdera koji će pružati usluge u Republici Srpskoj;

S obzirom da Podnositelj predstavlja jedinog značajnijeg konkurenta Telekom Srbija u Republici Srpskoj, te da OTT platforma Podnositelja omogućava korisnicima da prate televizijske sadržaje preko infrastrukture drugih operatera (odnosno, omogućava korisnicima veći izbor pružatelja usluge, koji ne ovisi isključivo od dostupne infrastrukture operatera), jasan je interes Telekom Srbija u onemogućavanju distribucije konkretnog must-have sadržaja konkurentu na teritoriji gdje je pretežno aktivan putem diskriminatorne ponude.

Dalje, protivna strana je navela procjenu da je gledanost paketa programa RTS-a u Republici Srpskoj (...)***. Ukazuju Konkurencijskom vijeću da je za plaćeni televizijski sadržaj, odnosno za kanale koji se ne emitiraju preko nacionalnih frekvencija, ovakva gledanost izuzetno visoka. Prirodno je da terestrijalni kanali koji se emitiraju bez naknade i emitiraju program općeg usmjerenja imaju veću gledanost od kanala koji se emitiraju na plaćenim platformama; međutim, kao što će biti dodatno obrazloženo, gledanost RTS-a u Republici Srpskoj je na razini emitera koji se emitiraju preko terestrijalnih frekvencija, a značajno veća od bilo kog drugog plaćenog televizijskog kanala.

Prema prethodnoj praksi Konkurencijskog vijeća, na nacionalnoj teritoriji je u 2014. godini najveću gledanost je imao BHRT sa 24,57%, Radio televizija FBiH sa 16,64%, RTRS sa 16,19%, pa OBN sa 10,25%, a potom Hayat sa 6,67% i Pink BH sa 5,36%. Očigledno je iz ovih podataka da je gledanost RTS-a u Republici Srpskoj, zbog prethodno opisanih koncepcijskih pitanja, značajno veća od uobičajene gledanosti plaćenih televizijskih kanala, te da je zbog tog značaja uporediva sa gledanošću nacionalnih emitera. Međutim, za razliku od nacionalnih emitera, RTS se ne emitira i ne čini dostupnim svim operatorima bez naknade: naprotiv, ovaj ključni kanal Telekom Srbija, kao vertikalno integrirana kompanija i dominantni sudionik na tržištu distribucije medijskih sadržaja, može uskratiti konkurentima diskriminatornom ponudom, te onemogućiti razvoj alternativne usluge sopstvenim telekomunikacionim uslugama na maloprodajnoj razini tržišta.

Radi dodatnog obrazloženja, ukazuju Konkurencijskom vijeću da je prema Rješenju Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije br. 4/0-03-683/2018-7 od 22. listopada 2018. godine (dostavljeno ranije u tijeku postupka), cjelokupna gledanost svih kanala United Media u Republici Srbiji u referentnoj godini iznosila svega 2,43%. Prema istoj odluci, gledanost RTS-a u Republici Srpskoj bi bila uporediva sa nacionalnim emiterima u Republici Srbiji Happy ili Prva, a ispod samo RTS-a i Pink-a. Uzevši u obzir ove činjenice zajedno sa prethodno opisanim koncepcijskim pitanjima vezanim za prirodu kanala RTS-a, očigledno je da predmetni kanal mora predstavljati ključni resurs za poslovanje operatera na mjerodavnom tržištu, odnosno očigledna je radnja povrede koju u konkretnom slučaju vrši Telekom Srbija.

Posebno skreću pažnju da je Konkurencijskovijeće u dosadašnjoj praksi (predmeti Sport Klub i Arena Sport) kanale sa daleko manjom gledanošću i društvenim značajem (kanale koji služe praktično isključivo za zabavu) tretirao kao must-have proizvod, te je očigledno da takav tretman moraju imati i RTS kanali, koji su gledaniji od specijaliziranih sportskih kanala, a osim toga emitiraju i sadržaje koji su neuporedivi (prije svega u oblasti obrazovnog, dokumentarnog i igranog programa) sa sadržajima bilo kojeg drugog emitera. Dakle, kako je nesporno da ugovor zaključen između Protivnih strana predstavlja zabranjen sporazum (Protivne strane su to same potvrdile podnoseći ga na pojedinačno izuzeće Komisiji za zaštitu konkurencije Republike

Srbije), te kako svi dokazi i analize pokazuju da RTS kanali predstavljaju must-have proizvod za gledatelje na dijelu teritorija BiH koji predstavlja mjerodavno zemljopisno tržište (entitet Republika Srpska), to je jasno da su Protivne strane zabranjen sporazum primijenile bez pribavljanja pojedinačnog izuzeća (a isti nije izuzet bilo kojim grupnim izuzećem), te je poslovni subjekt Telekom Srbija zaključenjem i primjenom zabranjenog sporazuma zlorabio vladajući položaj na način opisan u Zahtjevu.

RTS je putem e-maila dana 06.04.2020. godine dostavio očitovanje zaprimljeno pod brojem UP-02-26-3-024-58/19 u kojem se navodi sljedeće:

- Da na temelju Ugovora o distribuciji programa broj 04410 od 26.09.2018. godine, za naknadu predviđenu člankom 4, RTS je ustupio gospodarskom subjektu Telekom Srbija pravo distribucije svojih televizijskih programa taksativno navedenih u samom Ugovoru te preuzeo obvezu da tijekom trajanja ugovora neće smanjivati broj kanala;
- Da su sva ostala prava i obveze RTS-a navedena su u samom Ugovoru i da RTS drugih prava i obveze po osnovu na taj način ugovorene suradnje, osim ugovorenih nema;
- Da RTS ni na koji način ne učestvuje u formiranju ponude na temelju koje Telekom Srbija nudi kanale RTS-a, niti daje suglasnost na formiranje takve ponude;
- Da Telekom Srbija nije u obvezi da dostavlja RTS-u podatke, izuzev preslika ugovora zaključenih sa operatorima i njihovim zastupnicima, kako je predviđeno člankom 2. stavak 12. i člankom 7. stavak 3. Ugovora. Informacije iz dostavljenih ugovora RTS koristi za potrebe monitoringa neovlaštenog iskorištavanja svojih programa u smislu odredaba članka 7. stavak 4. i 5. i članka 8. Ugovora.

Telekom Srbija je putem e-maila dana 06.04.2020. godine dostavio očitovanje zaprimljeno pod brojem UP-02-26-3-024-57/19 u kojem se određeni dijelovi u skladu sa člankom 38. označeni kao poslovna tajna te kao takvi ne smiju biti dostupni Telemachu niti trećim osobama navode sljedeće:

- Da podatke o zaključenim ugovorima za distribuciju programskih sadržaja RTS-a sa operaterima u BiH (uključujući i vaša povezana društva) i to podatke kad su zaključeni, na koji period, s kojim operaterom u BiH, koja tehnologija je u pitanju i cijenu emitovanja za navedene kanale (odnosno pakete) dostavljaju u tabelarnom pregledu koji označavaju poslovnom tajnom;
- Da na upit koji način formiraju Ponudu, odnosno cijenu za distribuciju RTS kanala i da li navedena cijena treba biti odobrena od strane RTS-a, te koji su parametri, kalkulacije, Telekom Srbija u odgovoru kako slijedi: "U tom smislu, Telekom ističe da je kalkulacija za cijenu prije svega nastala na temelju više faktora, između kojih je i trošak koji Telekom plaća RTS za prava koja je Telekom stekao na javnom tenderu. Naime, mjesečna naknada koju Telekom plaća RTS-u iznosi (..)**eura, dok prihod Telekoma, izuzimajući prihod od usluga pruženih od strane njegovih povezanih društava, iznosi svega (..)** eura. Ovo znači da Telekom suštinski subvencionira cijenu, jer bi cijena bila značajno veća da je bila formirana na temelju elementarnog troškovnog modela. Uzimajući u obzir navedeno potrebno je izvršiti određena prilagođavanja cijene. U tom smislu, kako je to navedeno u paragrafu 70, u Srbiji postoji razlika u cijeni između distribucije putem OTT u odnosu na

ostale sustave distribucije, pa tako za pružanje usluga distribucije RTS programa koristeći OTT tehnologiju određena je viša cijena po korisniku";

- Da Telekom takođe želi da istakne i vrlo bitnu činjenicu da Telekom za pružanje usluga distribucije medijskih sadržaja svojim povezanim društvima MTEL Banja Luka (Logosoft, Telrad i Blicnet) naplaćuje mjesečnu naknadu u iznosu od (..)** eura po korisniku (određeno aneksom ugovora od 01. siječnja 2020. godine) i to za bundle-ovan komercijalni sadržaj dok Telemach-u, za komercijalni sadržaj pružen preko DTH platforme koji nije bundle-ovan, naplaćuje (..)** eura, čime bi se moglo doći do zaključka da Telekom vrši "diskriminaciju" nad sopstvenim društvima. Upravo iz navedenog jasno slijedi, da je Telekom usljed cijene koju plaća RTS-u, a koja nije formirana na temelju elementarnog troškovnog modela, bio prinuđen da vrši određena "prilagođavanja" cijene, ne samo u odnosu na druge operatore, nego i u odnosu na svoje povezano lice;
- Također, cijena koju je Telekom odredio za pružanje svojih usluga ne podliježe odobrenju od strane RTS.
- Da u vezi upita zašto je cijena za OTT u ponudi Telemachu u nesrazmjeri u odnosu na ponudu za operatore sa područja Republike Srbije navode da pogledu navedenog, Telekom ističe da je RTS (RTS 1 i RTS 2) u Srbiji javni servis, te u tom smislu nije moguće uporediti tržište Srbije sa tržištem BiH, kao ni sa teritorijama drugih susjednih država.
- Da ipak, Telekom naglašava da je čak i u Srbiji napravljena razlika u cijenama za pružanje kablovskih i OTT usluga. Dakle, pružanje usluge distribucije RTS programa koristeći KDS tehnologiju u Srbiji je besplatno, te se naplaćuju samo određene dodatne usluge kao što je vraćanje unazad sadržaja itd. S druge strane, za pružanje usluga distribucije RTS programa koristeći OTT tehnologiju određena cijena je (..)** eura po korisniku.

Također u dostavljenom odgovoru daju i očitovanje na odgovor Telemacha od 06.02.2020. godine u kojem između ostalog navode:

- Da ostaju kod svog izjašnjenja te se protive se navodima Telemach-a da mjerodavno tržište proizvoda mora biti određeno kao tržište distribucije medijskog sadržaja, iz razloga koji će u nastavku biti detaljno obrazloženi;
- Da Telekom ističe da je Europska komisija ("EK") više puta izrazila potrebu za efikasnom reakcijom na nove regulatorne izazove u svezi sa sve brojnijim i značajnijim ugovornim odnosima između pružatelja OTT usluga i krajnjih korisnika. EK je zaključila da se digitalni prostor značajno izmijenio sa pojavom OTT platformi, te da regulatorni okvir treba ažurirati u skladu sa dinamikom razvoja informacionih tehnologija;
- U tom smislu bitno je istaći osnovnu specifičnost OTT, a to je da samo ova platforma nudi pristup medijskom sadržaju po principu "bilo kada - bilo gdje - sa bilo kog uređaja" (eng. anytime/anywhere/any device) - TV, smart telefona, tableta, desktop i laptop računara, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV. Budući da korisnik neke od OTT usluga može, na bilo kom mjestu, u bilo koje vrijeme i preko bilo kojeg od navedenih uređaja pristupiti medijskim sadržajima,

- nikako se ne može tvrditi da su, iz aspekta korisnika, ove platforme međusobno zamjenjive;
- Da je jasno je da, predmetne tehnologije distribucije nisu međusobno zamjenjive iz aspekta korisnika, ali one to nisu čak ni iz perspektive operatora ostalih konvencionalnih platformi, budući da: (i) je pružanje OTT usluga slobodno i pružatelj OTT usluga ne podliježe režimu dozvola niti odobrenja, odnosno ne podliježe obvezi ispunjenja posebnih regulatornih usluga, i naročito (ii) pružanje OTT usluga ne spada u nadležnost Regulatorne agencije za komunikacije i kao takvo nije regulirano pravilima Agencije (molimo pogledajte Prilog 4 Izjašnjenja Telekomu od 2. prosinca 2019. godine);
 - Da Europski parlament ("EP") se u studiji posvećenoj pružateljima OTT bavio pitanjem u kojoj mjeri su usluge tradicionalnih operatora kao što su KDS, DTH i IPTV suštinski ekvivalentne OTT uslugama i da li je adekvatno tretirati ih na isti način i podvoditi pod istovrsni pravni režim;
 - Da imajući u vidu naročito činjenicu da je EP u sopstvenoj studiji diferencirao OTT i pružatelje tradicionalnih telekomunikacionih usluga na temelju percepcije potrošača, a ne prema načinu isporuke ili plaćanja, podnositelj izjašnjenja nedvosmisleno zaključuje da u konkretnom slučaju usluga distribucije medijskog sadržaja mora biti posmatrana kao izdvojeno tržište;
 - Da dodatno, bitno je istaći da je EK u svojoj dosadašnjoj praksi prepoznala specifičnosti i razlike u sustavima distribucije medijskih sadržaja prilikom definiranja mjerodavnog tržišta proizvoda. U tom smislu, EK je u predmetu MSG Media Service4 istakla sljedeće: "Po mišljenju Komisije, može se smatrati da postoji posebno tržište za kablovske televizijske mreže."
 - Da dakle, iz navedenog jasno slijedi da je EK utvrdila upravo suprotno onome što Telemach u svom izjašnjenju navodi, te je napravila jasnu razliku između određenih načina distribucije, odnosno odredila da kablovske mreže predstavljaju posebno tržište. Ovim se podrazumjeva da pružanje usluga putem OTT tehnologije mora biti određeno kao posebno tržište jer su razlike u ovom slučaju tek enormne;
 - Da konačno, Telekom ukazuje na inicijativu od strane EK, WiFi4EU6, čiji je cilj provođenje Wi-Fi mreža, odnosno provođenje visoko kvalitetne Wi-Fi konekcije na svim javnim mjestima, u cijeloj Europi. Osnovna ideja ove inicijative dakle jeste upravo da svi građani, bilo da žive u gradu ili selu, imaju besplatan pristup wireless internetu na bilo kom javnom mjestu;
 - Da na ovaj način je itekako olakšan pristup internetu, a očigledno je i da, ukoliko Wi-Fi konekcija postoji gdje god, korisnici mogu da pristupe TV sadržaju čak ne plaćajući ni mobilni internet, već samo plaćanjem i pristupom nekoj od OTT platformi;
 - Da pozivajući se na odredbe Zakona koji precizira definiciju mjerodavnog tržišta kao i odredbe članka 4. Odluke o definiranju mjerodavnog tržišta, te odredbe članka 8. iste Odluke po pitanju zamjenjivog proizvoda ocjena zamjenjivosti OTT tehnologije drugim vrstama distribucije medijskog sadržaja ovisi od analize (i) značajka i namjene proizvoda, (ii) cijene, kao i (iii) navika krajnjih korisnika. Izbor platforme koja se koristi za pružanje usluga zaista ne bi bio od značaja za krajnjeg korisnika, kako tvrdi Telemach, u slučaju da distribucija medijskih sadržaja preko svih platformi obuhvata iste cijene, da je u smislu zemljopisne pokrivenosti jednako dostupna svim korisnicima, kao i da na isti način odgovara na potrebe krajnjih korisnika. Međutim, to nije slučaj;
 - Da suprotno navodima Telemach-a da "iz ugla korisnika nije mjerodavno koja je platforma osnova za pružanje usluge", već je jedino važno "da li se platforma koristi za distribuciju medijskih sadržaja", detaljno obrazložu činjenicu da se OTT nikako ne može smatrati zamjenjivim u odnosu na ostale distributivne mreže.
 - Tradicionalnim operatorima su neophodne licence za emitiranje kao i vrlo komplicirana infrastrukturna podrška u vidu kablova, satelitskih antena i različitih uređaja putem kojih isporučuju uslugu krajnjim korisnicima, što nije slučaj sa OTT operatorima. Također, tradicionalni operatori su u obvezi da ugovaraju garanciju kvalitete usluge i promjenu cijena vrše uz prethodno odobrenje regulatornog organa, dok OTT operatori nemaju takve obveze i najčešće nude korisnicima fleksibilan ugovor koji je podložan promjeni u bilo kom trenutku. Dakle, navedene razlike sa aspekta operatora se neminovno preslikavaju i na korisnike, tako da usljed navedenog postoji razlika u cijeni i kvalitetu usluge krajnjim korisnicima.
 - Nadalje, OTT usluge dosežu do krajnjih korisnika u svim krajevima svijeta (pa čak i na Antarktiku) i to u bilo kom trenutku i bez bilo kakvih infrastrukturnih troškova što je vrlo teško ili potpuno nemoguće izvesti kada govorimo o tradicionalnim platformama.
 - S obzirom na to da ispunjavanje navedenih preduvjeta za korištenje tradicionalnih tehnologija zahtijeva značajna prilagodavanja i nadogradnju postojeće pristupne mreže, uključujući i visoke ireverzibilne i transakcione troškove, kompetitivna prednost OTT platformi na mjerodavnom tržištu je očigledna.
 - Činjenica da OTT operatori omogućavaju istovremeno praćenje sadržaja na više uređaja (TV, smart telefonima, tabletima, desktop i laptop računarima, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV) čini ih mnogo atraktivnijim za korisnike u odnosu na kablovske, satelitske i druge TV operatore. Krajnji korisnik čije su navike formirane korištenjem usluga OTT operatora, po pravilu koristi uslugu operatora uporabom smart telefona na različitim lokacijama kao i sa računara. U hipotetičkoj situaciji u kojoj bi takav korisnik trebalo da pređe na usluge operatora koji koristi neku drugu vrstu tehnologije, isti bi morao da se odrekne mogućnosti pristupa medijskim sadržajima sa različitih lokacija putem npr. tableta, računara ili smart telefona. Dakle, korisniku koji je navikao da medijskim sadržajima pristupa kad god želi odakle god želi, pod uvjetom da ima pristup otvorenom internetu, nikako ne može biti svejedno da li pružatelj usluge koristi OTT ili neku drugu vrstu platforme, koja mu tu pogodnost ne omogućava.
 - Zemljopisna pokrivenost konvencionalnih platformi i OTT tehnologije se ne podudaraju, budući da OTT platforma pruža mogućnost pristupa medijskim sadržajima sa različitih mjesta od strane jednog istog korisnika, pod uvjetom da isti ima pristup internet mreži. Stoga, jedino OTT tehnologija, posmatrano u kontekstu svih postojećih tehnologija distribucije medijskih sadržaja, pruža krajnjem korisniku

- mogućnost da pristupi medijskim sadržajima neovisno od područja na kome se nalazi. S druge strane, pristup medijskim sadržajima od strane krajnjeg korisnika posredstvom svih ostalih tehnologija distribucije je fiksiran i ograničen na domaćinstvo.
- Iz navedenog jasno slijedi da iz perspektive krajnjeg korisnika nije svejedno koji tip tehnologije se koristi za emitiranje medijskih sadržaja, budući da OTT tehnologija omogućava korisnicima da pristupaju medijskim sadržajima sa različitih lokacija, sve dok su iste pokrivene internet mrežom, što nije slučaj sa ostalim vidovima distribucije.
 - U prilog međusobne nezamjenljivosti ostalih tehnologija distribucije, Podnositelj izjašnjenja navodi primjer razlike između kablovske i OTT tehnologije, sa aspekta troškova priključenja, odnosno prelaska sa jedne vrste tehnologije na drugu. Naime, iz troškovnika usluga koje pruža Telemach proizilazi da je krajnji korisnik izložen različitim troškovima u slučaju priključenja na kablovsku, odnosno internet televiziju, pa se tako u slučaju priključenja objekta na kablovski komunikacioni sustav plaća (.)** (kuća) odnosno (.)** (stan) BAM, dok priključna pristojba za internet televiziju iznosi svega (.)** BAM;
 - Nadalje detaljno pojašnjava razlike između OTT i drugih tehnologija (KDS, DTH i IPTV) (paragrafi 26-41 odgovora);
 - Iz Odgovora je lako uočljivo potpuno neutemeljeno oslanjanje Telemach-a na odluke Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije ("Komisija") pri iznošenju svoje argumentacije. Ovakav način iznošenja navoda ni malo ne iznenađuje, s obzirom na nepostojanje konkretnih dokaza koji bi potkrijepili netočne navode Telemach-a.
 - Nadalje Telekom ističe da je ovakvo pozivanje na odluke i stavove Komisije neutemeljeno iz razloga što je u slučaju izuzeća predmetnog ugovora odlukom Komisije, mjerodavno tržište proizvoda bilo određeno kao veleprodajno tržište distribucije medijskog sadržaja iz prostog razloga što su predmetnim ugovorom bili obuhvaćeni svi načini distribucije medijskog sadržaja (IPTV, OTT, DTT, KDS i DTH). S druge strane, u konkretnom slučaju Telekom je Telemach-u dao ponudu za zaključenje ugovora isključivo za dalju distribuciju putem OTT platforme, te Podnositelj ne vidi temelj malicioznog širenja tržišta na sve vidove distribucije medijskog sadržaja.
 - Da obrazlažući opravdanost definiranja mjerodavnog tržišta proizvoda neovisno od vrste distribucije medijskog sadržaja, Telemach se poziva na odluke Komisije, ali izostavlja da primjeti kako citirane odluke, zaista obuhvatajući sve usluge distribucije medijskog sadržaja, zapravo takvo obrazloženje daju za kontrolu koncentracija, a ne za povredu konkurencije u vidu restriktivnog sporazuma ili zlorababe vladajućeg položaja. Naime, sam Telemach na 2. strani svog Odgovora na izjašnjenje protivnih strana citira deo rješenja Komisije br. 4/0-03-683/2018-7 od 22. listopada 2018. godine u kome jasno stoji: "Naime, prilikom odlučivanja u postupcima kontrole koncentracija kao jedno od mjerodavnih tržišta proizvoda određeno je maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, [...] Tom prilikom Komisija je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu, bez obzira na različite tehničke oblike distribucije ...".
 - Da isti "previd" se Telemach-u dogodio i na strani 3. Odgovora na izjašnjenje protivnih strana, pa je tako sam citirajući rješenje Komisije br. 6/0-02-764/2018-19 od 31.12.2018. godine zapravo ukazao na praksu određivanja mjerodavnog tržišta proizvoda kao tehnološki neutralnog baš u oblasti ocjene koncentracija: "Komisija je prilikom njegovog određivanja [tržišta] za potrebe ispitivanja efekata prijavljene koncentracije [...] je uslugu distribucije medijskih sadržaja posmatrala kao jedinstvenu bez obzira na različite tehničke oblike distribucije".
 - Da nije jasno zbog čega Telemach uporno propušta da primjeti da obrazloženja Komisije na koja se sam poziva govore o efektima koncentracija, koje su se provodile sa sudionicima na tržištu koji posluju na više mjerodavnih tržišta, što je bitna razlika u odnosu na pitanja o kojima se odlučuje u konkretnom slučaju, a to je distribucija isključivo pute OTT platforme.
 - Da Telemach, odnosno United Media Network ("UMN") kao jedinstveni sudionik na tržištu sa Telemach-om je, započinjući medijsku kampanju #dasevidiN110 u Srbiji, kojom je javno i izričito ukazivao na must have karakter kanala N1, i sam potvrdio ogromne razlike između OTT i drugih načina distribucije medijskih sadržaja, i to tako što je onemogućio Telekomu i njegovim povezanim društvima distribuciju kanala N1, dok je distribucija istog kanala bila dostupna na web-sajtu N1, odnosno preko OTT. Dakle, i pored toga što je kanal N1 bio dostupan posredstvom OTT platforme, vođena je kampanja #dasevidiN1. Jasno je da je na ovaj način UMN napravila razliku između OTT i drugih načina distribucije pošto je smatrala da distribucija kanala N1 samo preko OTT platforme nije dovoljna da se on "vidi". Zbog svega navedenog, UMN je i sama shvatila kontradiktornost svojih postupanja, te je vrlo brzo ukinula live streaming preko N1 veb-sajta, koji smo prethodno opisali, ali samo u Srbiji. U Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini je live streaming kanala N1 još uvijek dostupan.
 - Da međutim, suprotno svemu navedenom, UMN je u više navrata javno dovodio u pitanje zakonit i točan rad Komisije, pri čemu je također osporavao neovisnost Komisije tvrdeći da je Komisija (i) donosila svoje odluke bez uvjeta, (ii) suprotno svojoj praksi, (iii) da je zanemarivala informacije koje su joj dostavljane u tijeku postupka, (iv) da je odbila preispitivanje svoje odluke, (v) kasnila sa dostavljanjem dokumentacije, (vi) neopravdano obustavila postupak, (vii) neopravdano odbila da pokrene postupak, kao i (viii) neopravdano odbila da izrekne privremenu mjeru.
 - Da iz navedenog je jasno da se Telemach-ovo ponašanje najbolje može opisati kao venire contra factum proprium, odnosno proturiječno ponašanje (suprotno ranijem), a koje je jedino moguće objasniti Telemach-ovim perfidnim ponašanjem i korištenjem prakse Komisije samo u slučajevima kada smatra da je u skladu sa njegovim navodima.
 - Da konačno, Telekom ističe da je za cijelu EU, sa kojom Telemach predstavlja jedinstvenog sudionika na tržištu, karakteristično ne samo kontradiktorno, već i nezakonito ponašanje. Naime, Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni je prepoznao nezakonitost postupanja UMN i njegovih povezanih društava, te je odredio privremenu mjeru protiv Solford Trading Limited, koje je povezano društvo sa UMN.

Navedenom privremenom mjerom zabranjeno je dalje nezakonito emitovanje televizijskog sadržaja na teritoriji Njemačke preko NetTV Plus platforme (koja je OTT platforma), te je sud za slučaj nepostupanja po privremenoj mjeri predvidio kaznu od čak 250.000 eura.

- Da kao i u Inicijativi, Telemach u Odgovoru predlaže da se mjerodavno zemljopisno tržište definira kao teritorija entiteta Republika Srpska, koristeći argumente da "po općepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledatelje, niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine".
- Da sa druge strane, Telekom ostaje pri tvrdnji da je mjerodavno zemljopisno tržište potrebno odrediti kao regionalno, tako da isto obuhvata jezički homogena oblasti. Alternativno, mjerodavno zemljopisno tržište moguće je odrediti uže (i najuže) kao teritoriju BiH.
- Da Telekom u prethodnom podnesku jasno istakao da je, u skladu sa praksom EK, potrebno odrediti mjerodavno zemljopisno tržište tako da obuhvata teritoriju Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvatske i Crne Gore, koje predstavljaju jezički homogeno područje, budući da ne postoje jezičke barijere.
- Da dodatno, osvrnuvši se još jednom na stavak samog Vijeća da se zemljopisno tržište može odrediti i na međunarodnoj razini, kao i na zajedničko socijalno-ekonomsko naslijeđe, jasno je da tržište treba odrediti regionalno.
- Da alternativno, tržište je moguće najuže odrediti kao teritoriju BiH.
- Da je netočna tvrdnja Telemach-a da RTS kanali nemaju značaj za populaciju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Da je zaista tako, ponuda poslovne suradnje za uslugu distribucije RTS TV programa, a posebno ugovor o distribuciji RTS TV programa putem DTH zaključen između Telekoma i Telemach, ne bi mjerodavnu teritoriju odredili nacionalno, odnosno kao područje celokupne teritorije BiH.
- Da prije svega, predmetna ponuda sadrži izričitu odredbu koja kao mjerodavnu teritoriju distribucije RTS TV programa putem OTT platforme predviđa cjelokupnu teritoriju BiH kao mjerodavno zemljopisno tržište.
- Da povrh svega, ugovor o distribuciji RTS programa zaključen između Telekoma i Telemach-a dana 7. kolovoza 2019. godine, određuje mjerodavno zemljopisno tržište kao nacionalno, jer je riječ o distribuciji TV programa preko DTH platforme, odnosno preko satelita, te je da je distribucija zemljopisno ograničena na cjelokupno područje BiH. Stoga, ostaje nejasno kako je, prema Telemach-u, RTS od značaja za cijelu Bosnu i Hercegovinu kada se radi o distribuciji putem DTH, a nije u slučaju distribucije putem OTT.
- Da je jasno da Telemach nastoji nasumično da odredi tržište koje ne može biti mjerodavno, kako bi vještački stvorio sliku da Telekom ima značajno veći udjel od onog koji suštinski ima na pravilno određenom mjerodavnom zemljopisnom tržištu.
- Da konačno, i ovom prilikom se ističe da su udjeli Telekoma i RTS na mjerodavnom tržištu proizvođa zanemarljivi kako na teritoriji BiH, tako i u regionu, te

pitanje mjerodavnog zemljopisno tržišta može ostati otvoreno.

Konkurencijsko vijeće je dana 08.04.2020. godine poslalo obavijest svim strankama u postupku da imajući u vidu cjelokupnu situaciju u Bosni i Hercegovini koja je nastupila kao posljedica pojave virusa COVID 19, te postupajući sukladno sa dopisom Vijeća ministara broj01-07-5-849/20 od 16.03.2020. godine Konkurencijsko vijeće BiH je donijelo Uputstvo o postupanju broj 02-2-84-1/20 od 17.03.2020. godine te imajući u vidu odredbe članka 146. ZUP-a ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) nije u mogućnosti održati usmenu raspravu po navedenom predmetu, te će ovaj organ u navedenom postupku odlučiti na temelju dostupnih podataka i dokumentacije sukladno članku 39. stavak 2. Zakona o konkurenciji.

Navedenim obavještenjem dostavljeni su i svi gore navedeni odgovori svim stranama u postupku na eventualno izjašnjenje (dopis prema Telemachu broj UP-02-26-3-024-60/19, dopis prema Telekomu Srbije broj UP-02-26-3-024-61/19 i dopis prema RTS-u broj UP-02-26-3-024-62/19).

Gospodarski subjekat Telemach u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-02-26-3-024-66/19 od 13.04.2020. godine naveo sljedeće:

- (...)**. S obzirom da ugovor također sadrži odredbe koji se odnose na uvažavanje tržišnih parametara na svakoj teritoriji sa propisima o zaštiti konkurencije, o nediskriminatomom tretmanu operatora (uključujući različite tehnološke platforme), odnosno o neremećenju stabilnosti tržišta, sama činjenica da RTS ne postupa protiv sporne ponude Telekom Srbija u skladu sa pravima dodijeljenim ugovorom ukazuje da je učestvovao u formulisanju uvjeta, ili da na iste naknadno pristaje, neovisno od činjenice da su očigledno suprotni ugovornim odredbama;
- Da Telekom Srbija ne dostavlja suštinski nove navode u odnosu na prethodna izjašnjenja kao i da ne nudi kredibilne odgovore na: (i) izričitu praksu srbijanske Komisije za zaštitu konkurencije u ocjeni pojedinačnog izuzeća predmetnog ugovora, koja nije prihvatila njegove navode o specifičnostima OTT usluge kada je analizirala predmetni ugovor i njegove efekte na konkurenciju (sa posebnim osvrtom na OTT platforme); (ii) izričitu europsku praksu (na koju se prethodno nepravilno pozivao); (iii) kriterijume specifikacije OTT usluge koji su prethodno već detaljno osporeni; (iv) OTT platforme samih incumbent operatora, koji očigledno pružaju slične usluge. Stoga, može se legitimno ocijeniti da ćutanje Protivne strane više govori od njenih riječi;
- Da imajući u vidu prethodna objašnjenja u vezi OTT tehnologije (gledišta Europske komisije i dr.), te smatraju da neovisno od svih značajki, sve platforme pripadaju istom tržištu;
- Da što se tiče značajki i namjena proizvoda, odnosno navika krajnjih korisnika, Telekom Srbija ponovo inzistira na poziciji operatora, ne korisnika, te na komparativnoj prednosti OTT platformi. Ove razlike nisu mjerodavne, niti odlučujuće za definiciju mjerodavnog tržišta. Iz ugla korisnika, princip "bilo kada - bilo gdje - sa bilo kog uređaja" na koji se poziva Telekom Srbija nije takav kakvim ga prikazuje Protivna strana. OTT usluga je vezana za postojanje širokopojasne infrastrukture za pristup Internetu, te ukoliko korisnik nema pristup Internetu odgovarajuće (značajne) brzine, ne može ni ostvariti pristup usluzi medijskih sadržaja (ili ostvaruje pristup značajno

različitog kvaliteta usluge u ovisnosti od provajdera Interneta). Mobilnost usluge u pogledu distribucije medijskog sadržaja ne predstavlja temeljnu značajku usluge (za razliku od, primjera radi, mobilnih komunikacija), već sadržaj koji se emitira. Korisnici linearne medijske sadržaje i dalje pretežno prate u okviru svojih domaćinstava, te mobilnost OTT aplikacije ne predstavlja nezamjenljivu odliku OTT platforme, pogotovo ne u mjeri da diferencira posebno mjerodavno tržište (što je očigledno iz uporedne prakse);

- Da u tom pogledu, korisnici neće uzimati OTT platformu pored postojeće platforme za distribuciju medijskih sadržaja, jer im nije potrebna, a posebno u pogledu linearnih medijskih sadržaja - oni će je koristiti umjesto konvencionalne distribucije medijskih sadržaja (tzv. cord-cutting). Korisnici neće uzimati EON pored usluge distribucije medijskih sadržaja Mtel-a, kako bi mogli da gledaju RTS na mobilnom telefonu - oni će uzeti EON umjesto usluge Mtel-a, zato što Mtel, primjera radi, ima previsoku cijenu ili nedovoljno dobru korisničku podršku. Dakle, ukoliko bi Konkurencijsko vijeće smatralo da je tržište Bosne i Hercegovine posebno i specifično u odnosu na uporednu praksu, morao bi da provede posebnu analizu kojom bi pokazalo da korisnici tretiraju OTT usluge drugačije od "kontroliranih usluga", po terminologiji Protivne strane, odnosno da su takve usluge komplementarne, a ne zamjenjive iz ugla korisnika - posebno u pogledu linearnih usluga, koje su predmet postupka. KDS usluga je vezana za mrežnu infrastrukturu operatora koji je pruža, koji uglavnom nije dostupna ili rasprostranjena na svim teritorijama, te od ovakve infrastrukture ovisi mogućnost pristupa korisnicima; ali su DTH ili DTT tehnologija dostupne korisnicima na čitavoj teritoriji koja je pokrivena radio signalom ili signalom satelita, bez dodatne mrežne infrastrukture (u slučaju Bosne i Hercegovine, na praktično čitavoj nacionalnoj teritoriji). Neovisno od navedenog, ove platforme su u prethodnoj praksi Konkurencijskog vijeća smatrane dijelom istog mjerodavnog tržišta. Ako kontrola nad infrastrukturom nije odlučujuća činjenica u pogledu zakupa mreže, nije jasno zašto bi bila u pogledu OTT platforme. Takođe, postoje značajna ograničenja u funkcionalnostima DTH platforme (npr. broj kanala ili nemogućnost dvosmjernе komunikacije sa korisnikom), pa je navedena platforma u prethodnoj praksi Konkurencijskog vijeća smatrana dijelom istog mjerodavnog tržišta sa kablovskom ili IPTV mrežom, koja takva ograničenja nemaju. Postoji razlika u pogledu analogne ili digitalne usluge distribucije medijskih sadržaja (npr. u pogledu kvaliteta slike ili broja kanala koji se nude korisnicima), kao i u mogućnosti pružanja povezanih usluga koje predstavljaju osnovni smjer razvoja mjerodavnih telekomunikacionih tržišta (npr. u kapacitetu protoka širokopojasnog Interneta na raspolaganju korisnicima u pogledu IPTV platforme ili (ne)mogućnosti operatora da paketiraju mobilnu telefoniju sa ostalim uslugama), pa je Konkurencijsko vijeće obuhvatao različite platforme istim mjerodavnim tržištem. Kao što je Konkurencijskom vijeću poznato, postoje značajne cjenovne razlike između DTH platforme i KDS ponude, pa su navedene platforme u prethodnoj praksi Konkurencijskog vijeća konzistentno smatrane

dijelom istog mjerodavnog tržišta. Različiti regulatorni tretman određenih platformi takođe ne predstavlja ključnu razliku iz ugla krajnjih korisnika - kao što je prethodno navedeno, važna je funkcionalnost samih platformi, koja jeste međusobno zamjenljiva. Pri tom, Protivna strana u jednom trenutku inzistira na analizama kojima se razmatra buduća regulativa OTT usluga, a s druge potencira trenutnu neregularnost određenih segmenata pružanja OTT usluga kao ključni argument zašto ne predstavljaju dio tržišta. Podsjećanja radi, Podnositelj posebno ističe da je u prethodnim izjašnjenjima, Protivna strana kao temeljne značajke OTT platforme opisala: (i) da je za distribuciju medijskog sadržaja potrebno da korisnik ima pristup redovnom, javnom internetu ("zaobilazeći telekomunikacije i neovisno od postojanja bilo kakve infrastrukture"); i (ii) da korisnik može da upravlja medijskim sadržajem, odnosno bira sadržaj kojem će pristupiti, te može "vratiti" određeni program. Nakon odgovora na navedene argumente, Protivna strana nije osporila argumentaciju Podnositelja, već pokušava da pronađe dodatne "specifičnosti" OTT platforme koje bi navodno opravdale posebnu definiciju tržišta;

- Da Podnositelj smatra da Telekom Srbija nije osporio ni aktuelnu praksu Europske komisije koja mu ne ide u prilog, a koju je prethodno sam citirao, te ne smatra potrebnim ili produktivnim da u predmetnom podnesku posebno odgovara na citiranje predmeta iz 1994. godine, usvojene u značajno drugačijim tržišnim okolnostima u telekomunikacijama, razine razvoja prava konkurencije u samoj Europskoj uniji i dostupnih tehnoloških rješenja, potencijalnih inicijativa za plasman određenih tehnoloških rješenja u budućnosti Europske komisije, ili studija Europskog parlamenta posvećenih potpuno nepovezanim pitanjima (analizom specifičnosti određene platforme i ispitivanjem eventualnog posebnog regulatornog režimal, a ne definiranju mjerodavnog tržišta u pogledu propisa iz oblasti prava konkurencije, sukladno zakonskoj metodologiji). Podsjećanja radi, niti Konkurencijsko vijeće, niti regulatori u regionu, niti Europska komisija nisu u svojoj skorijoj praksi zaključili da kablovske mreže predstavljaju posebno mjerodavno tržište, s čim je Telekom Srbija nesumnjivo dobro upoznat, s obzirom na svoju tržišnu poziciju u pojedinim tehnološkim platformama (i prethodnu praksu);
- Da Konkurencijsko vijeće bi trebalo da bude posebno obazrivo na inzistiranju Protivne strane na definiciji OTT platforme kao posebnog mjerodavnog tržišta. Naime, čak ni Protivna strana ne osporava da postoji konkurentski pritisak OTT platforme na konvencionalnu distribuciju medijskih sadržaja, i čak ističe da je OTT platforma tehnološki naprednija, odnosno pogodnija za korisnike u odnosu na konvencionalnu distribuciju medijskih sadržaja;
- Da međutim, Podnositelj, koji kontrolira ključni resurs za poslovanje OTT operatora, njima - koji mu suštinski jedini i mogu učinkovito konkurisati na teritoriji koja je predmet povrede konkurencije, s obzirom na limite DTH tehnologije - očigledno nudi drugačije i neopravdano gore uvjete u odnosu na konvencionalne operatore. Protivna strana se ne izjašnjava na navode o sopstvenim aktivnostima u pružanju usluga putem OTT-a, koje su detaljno obrazložene;

- Da nije li očigledno, stoga, da Protivna strana ograničava razvoj mjerodavnog tržišta, u korist određene platforme preko koje sam pruža usluge? Kolika je veličina OTT "tržišta" u Bosni i Hercegovini, te da li bi razumno bilo komercijalno opravdano posmatrati ove korisnike kao zasebno tržište od svih ostalih? Konačno, Konkurencijsko vijeće bi trebalo da ima u vidu cilj argumentacije Protivne strane u konkretnom slučaju;
- Da pod pretpostavkom da postoji odgovarajuća infrastruktura (protok Interneta) da li je RTS koji korisnici gledaju preko OTT-a drugačiji od RTS-a dostupnog preko kablovske ponude Mtel-a? Naravno da nije, te stoga argumenti Protivne strane nemaju smisla, osim u kontekstu predmetnog ograničavanja tržišta koje Protivna strana pokušava da sprovede;
- Da Telekom Srbija je Telemach-u dao ponudu za zaključenje ugovora putem svih distributivnih platformi, te je ugovor o distribuciji i zaključen u pogledu DTH platforme (nakon naknadne korekcije ponude od strane Protivne strane posle prijave Konkurencijsko vijeću²). Točno je da je ponuda za OTT data naknadno i u posebnom dokumentu, ali Telekom Srbija ima ovlaštenje da vrši licenciranje kanala preko različitih distributivnih platformi i ništa ga ne sprječava da istovremeno ponudu uputi i za OTT, kao što je recimo uradio u Srbiji. Djeluje da bi mogućnost za stranku u postupku da prilagođava definiciju mjerodavnog tržišta u ovisnosti od toga kako sama formulira ponudu bila dosta zgodna za stranku u postupku, ali ne nužno i za tržišnu konkurenciju. Postupak se upravo i vodi zato što za jednu platformu, Protivna strana bez ekonomskog opravdanja nudi diskriminatorne uvjete;
- Da ne postoji (ili ne bi trebalo da postoji) posebna definicija mjerodavnog tržišta za kontrolu koncentracija u odnosu na restriktivne sporazume. Principi definicije mjerodavnog tržišta, a posebno zaključci nadležnih organa, utemeljeni su na istim ekonomskim i pravnim postulatima, odnosno odredbama propisa. Da je srbijanska Komisija za zaštitu konkurencije smatrala da treba da analizira efekte na posebno tržište OTT usluga, to bi i učinila u citiranoj praksi. U svakom slučaju, Konkurencijsko vijeće će nesumnjivo primijetiti da Telekom Srbija zapravo nije osporio definiciju mjerodavnog tržišta usvojenu od strane srbijanske Komisije za zaštitu konkurencije u postupku ispitivanja konkretnog ugovora sa RTS-om, koji se u većoj mjeri ticao i OTT platforme, nije ponudio kontra-argument, niti podnio tužbu protiv odluke navedenog organa, što će nesumnjivo biti uzeto u obzir pri utvrđivanju činjeničnog stanja u predmetu;
- Da navodi o aktivnostima povezanih lica Telemach-a u pogledu distribucije kanala na različitim platformama nemaju nikakve veze sa predmetom postupka. Upravo kao u konkretnom predmetu, namera medijske kampanje #dasevidiN1 jeste da se programski sadržaj učini dostupnim najširem broju korisnika preko različitih tehnoloških platformi (što je suprotno aktivnostima Telekom Srbija). Navedena kampanja nema veze sa definicijom mjerodavnog tržišta, ili OTT platformom, a navodi Telekom Srbija su paušalni i nepotkrijepljeni. Isto tako (premda to djeluje očigledno), Telemach bi htio da istakne da privremena mjera u Frankfurtu na Majni nema nikakve veze sa uskraćivanjem kanala ili diskriminacijom u Republici Srpskoj. Sve i da su povezana lica Telemach-a povrijedile njemačko zakonodavstvo, to ne oslobađa Mtel obveze da poštuje Zakon o konkurenciji u Bosni i Hercegovini;
- Da pravo određene stranke u postupku da se ne složi ili osporava nalaze upravnog organa u konkretnom slučaju u kome je donio pogrešnu odluku, ne onemogućava stranku u postupku da se poziva na praksu i zaključke tog organa u drugim mjerodavnim slučajevima. Prema ocjeni Telekom Srbija, ukoliko se bilo koja stranka u postupku (neka to bude i Telemach, ili njegova povezana lica) ne slaže sa nekom odlukom, gubi pravo da se pozove na praksu istog organa, da ne bi bila smatrana "perfidnom". Telemach smatra da pravo i ekonomija ne funkcioniraju tako, te da bi produktivnije korištenje podneska Protivne strane bilo da je Protivna strana pokušala da argumentovano ospori praksu sa kojom se ne slaže (ako se ne slaže - na kraju krajeva, nije podnijela tužbu, i na temelju citiranog rješenja primjenjuje ugovor), pošto to nije učinila u konkretnom podnesku. Na kraju, povezana lica Podnositelja upravo i traže ravnopravan i istovijetan tretman sa Protivnom stranom, što je očigledno iz izjava koje ista citira u izjašnjenju.
- Da Telekom Srbija ne dostavlja suštinski nove navode u odnosu na prethodna izjašnjenja. Telekom Srbija se tako ne izjašnjava na: (i) izričitu praksu srbijanske Komisije za zaštitu konkurencije u ocjeni pojedinačnog izuzeća predmetnog ugovora, koja je tržište definirala na nacionalnoj (a ne regionalnoj) razini; (ii) izričitu europsku praksu (na koju se prethodno nepravilno pozivao); (iii) prethodnu praksu Konkurencijskog vijeća, koja ne podržava njegove postulata o zemljopisnom opsegu tržišta; (iv) značajno drugačijim posljedicama predmetne radnje na korisnike na teritorijama entiteta, odnosno programskoj usmjerenosti RTS kanala kao takvoj;
- Da je Telemach svoje tvrdnje potkrijepio posebnom analizom, koja je dostavljena Konkurencijskom vijeću u tijeku postupka. Djeluje da bi mogućnost za stranku u postupku da prilagođava definiciju mjerodavnog tržišta u ovisnosti od toga kako formulira ponudu (npr. da li je uputi odvojeno za FBiH i RS ili zajedno) bila dosta zgodna za stranku u postupku, ali ne nužno i za tržišnu konkurenciju. Ništa u predloženoj definiciji tržišta od strane Podnositelja nije nasumično, već opredjeljeno sukladno sa realnim činjeničnim stanjem i prethodnom praksom Konkurencijskog vijeća, te argumentovano jasnim dokazima;
- Da što se tiče "regionalnog tržišta", sam Telekom Srbija se nije izjasnio zašto, ukoliko tržište treba posmatrati jedinstveno, ima toliko različitu ponudu u Srbiji i Bosni i Hercegovini, odnosno zašto "nije moguće uporediti tržište Srbije sa tržištem BiH, kao i teritorijama drugih susjednih država" kako sam navodi u odgovorima Konkurencijsko vijeće. Nadalje, Telekom Srbija nije odgovorio da li je Mtel aktivan na isti način u FBiH i RS-u, odnosno da li diskriminatorni tretman OTT platforme ima ili nema iste efekte u RS-u (gdje povezana lica Telekom Srbija pretežito posluju sa sopstvenom mrežnom infrastrukturom) i u FBiH (gdje izuzev određenog područja u Sarajevu, Mtel pretežno nije prisutan na tržištu), niti da li navedeni kanal ima isti značaj na korisnike u različitim

entitetima, s obzirom na njegovu prirodu i programsku koncepciju (o čemu je mogao do sada da se izjasni).

Gospodarski subjekat Telekom Srbije je u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-02-26-3-024-65/19 od 13.04.2020. godine naveo sljedeće:

- Da u svakom pogledu i po svakom kriterijumu, a pogotovo s aspekta krajnjeg potrošača/korisnika, OTT usluge se nikako ne mogu smatrati zamjenjivim sa bilo kojim drugim načinom distribucije medijskog sadržaja, budući da: (i) je sadržaj koji se distribuira putem OTT platformi moguće pratiti bilo gdje na svijetu, u bilo koje vrijeme, na bilo kojem mjestu, preko svake otvorene, javne fiksne mreže i najbitnije putem sveprisutnog globalnog Interneta (ii) je sadržaj dostupan preko bilo kojeg od telekomunikacionih i računarskih uređaja: TV, smart telefona, tableta, desktop i laptop računara, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV2, (iii) korisnik ima mogućnost istovremenog korištenja različitih OTT platformi, dok mu ostali načini distribucije medijskog sadržaja ne mogu biti kumulativno dostupni - tzv. efekat kumulativnosti, (iv) korisnicima OTT platforma nije zamjenjiva sa ostalim načinima distribucije, budući da su troškovi prelaska na druge platforme značajni (engl. switching costs), dok bi prelazak sa ostalih platformi na OTT bio značajno povoljniji, (v) korisnici OTT platformi imaju mogućnost korištenja i "video kluba" (eng. on demand) nekog od OTT distributera, dok takvu mogućnost nemaju korisnici ostalih platformi;
- Da sa aspekta ostalih pružatelja usluga distribucije medijskog sadržaja koja nije OTT, u odnosu na operatore koji pružaju navedenu uslugu putem OTT platforme (koja je neograničena, slobodna, nadnacionalna, globalna i neregulirana), postoje značajne razlike u vidu: (i) neophodne obimne i komplikovane fizičke infrastrukture, koja zahtijeva redovno održavanje, potom (ii) obveze dobijanja regulatornih dozvola na razini svake pojedinačne države, (iii) obveze izvještavanja regulatornih organa i omogućavanja vršenja kontrole od strane regulatornog organa, na nivou svake pojedinačne države, i (iv) mogućnost izricanja sankcija u slučaju kršenja navedenih obveza, opet na razini svake pojedinačne države.³ Drugim riječima, iako je u slučaju ostalih tradicionalnih distributivnih platformi, radi pokrivanja cijele Europe, neophodno dobiti i preko 30 regulatornih dozvola u svakoj od država Europe ponaosob, za OTT nije potrebna nijedna. Dakle, u tom slučaju operator može odmah pružati usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT na teritoriji cijele Europe, bez ijedne dozvole, odnosno bez ikakvih barijera pri ulasku na tržište. Isto važi i za cijeli svijet u slučaju OTT, a sve to nije moguće u slučaju ostalih platformi;
- Da regionalno ako ne i šire (Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Hrvatska i Sjeverna Makedonija), obuhvatajući sve jezički homogene oblasti i dijasporu koji su svi u stanju putem Interneta da prate OTT, a sukladno praksi Europske komisije ("EK");
- Da alternativno, najuže zemljopisno tržište može biti određeno kao tržište Bosne i Hercegovine ("BiH") budući da: (i) je Telemach nositelj dozvole za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga na teritoriji cijele BiH, (ii) raspolaže infrastrukturom na cjelokupnoj teritoriji BiH, stoga je (iii) zaključio ugovor o distribuciji RTS programa putem DTH za cijelu BiH, te se i (iv) ponuda za distribuciju navedenog programa putem OTT takođe odnosila na cijelu BiH, i konačno (v) određivanje zemljopisnog tržišta kao nacionalnog je potvrđeno u ustaljenoj praksi Vijeća i EK;
- Da Telemach u Izjašnjenju istakao da navodno postoji potpuni monopol poslovnog subjekta Telekom Srbija i njegovih povezanih lica na praktično svim mjerodavnim tržištima telekomunikacionih usluga, koji je posljedica provedenih akvizicija na teritoriji Republike Srpske;
- Da imajući u vidu da Vijeće, ne samo da je pravosnažno odobrilo sve koncentracije, već je ustvrdilo da će predmetne koncentracije: (i) donijeti benefit krajnjim korisnicima i (ii) obezbijediti visok kvalitet usluga, jasno je da navodi Telemacha idu izravno suprotno načelu istine i pravosnažnosti, te pokušavaju nepotkrepljenim navodima da naknadno pobijaju pravosnažno utvrđene činjenice, i stoga predstavljaju nedvosmisleni zloporabu procesnih ovlaštenja iznošenjem netočnih i kontradiktornih navoda, a što je u skladu sa dosadašnjim postupanjem ovog operatora u postupcima pred Vijećem;
- Da Telemach tendenciozno: (i) sužava tržište BiH na samo tržište Republike Srpske, (ii) ne pravi razliku između značaja i gledanosti RTS programa, (iii) dostavlja istraživanje "nezavisne, renomirane agencije za istraživanje tržišta", koje štiti kao "povjerljiv dokaz," čije izvođenje onda nije ni moguće i za koje, stoga, zna ili je morao da zna da ne može biti upotrijebljeno u predmetnom postupku kao takvo, sukladno Zakonu o upravnom postupku;
- Da sukladno svojoj dosadašnjoj praksi iznošenja netačnih, zlonamjernih i kontradiktornih podataka Telemach malicioznom pozivanjem na odluke Vijeća pokušava da "ukaže" na značaj RTS programa, potpuno "zanemarujući" činjenicu da je Vijeće, upravo u odluci na koju se Telemach poziva, pravosnažno ustvrdilo da RTS programi po gledanosti ne spadaju ni u prvih 16 najgledanijih programa.
- Da kako su već detaljno obrazložili u podnesku od 06. aprila 2020. godine, u svakom pogledu, a pogotovu sa aspekta krajnjih korisnika, OTT usluge se nikako ne mogu smatrati zamjenjivim sa bilo kojim drugim načinom distribucije medijskog sadržaja, s obzirom na to da je sadržaj koji se distribuira putem OTT platformi moguće pratiti: (i) bilo gdje na svijetu, preko svake otvorene fiksne mreže i interneta (ii) preko najšire moguće lepeze uređaja, odnosno bilo kojeg od telekomunikacionih i računarskih uređaja: TV, smart telefona, tableta, desktop i laptop računara, Apple TV, Google Chromecast, NVIDIA SHIELD, Xbox, Sony PlayStation, Amazon Fire TV, 4 dok putem ostalih načina distribucije nije moguće pratiti sadržaj na ovaj način i sa ovako velikim dijapazonom uređaja, bilo gdje, bilo kad i u bilo koje vrijeme. Štaviše, ne postoji niti jedna platforma na svijetu koja je po broju uređaja na kojima može da se "streamuje" uopće uporediva sa OTT.
- Da dodatno, sa aspekta korisnika, postoje značajne razlike između OTT i tradicionalnih distributivnih platformi, kako slijedi: (i) korisnik ima mogućnost istovremenog korištenja različitih OTT platformi, dok mu ostali načini distribucije medijskog sadržaja ne

- могу бити кумулативно доступни, тзв. кумулативни ефекат (нпр. може истовремено да буде корисник и EON и HBO GO, и Netflix, без икаквих додатних инфраструктурних троškova, "uvođenja kabla i priključka", prostom pretplatom i konekcijom na univerzalni internet), (ii) korisnicima OTT, ova platforma nije zamjenljiva sa ostalim načinima distribucije, budući da su troškovi prelaska (engl. switching costs) na druge platforme značajni, dok bi prelazak sa ostalih platformi na OTT bio značajno povoljniji i lakši za korisnika, (iii) korisnici OTT platformi imaju mogućnost korištenja i "video kluba" OTT distributera (engl. on demand), dok takvu mogućnost nemaju korisnici ostalih platformi. "Video klub" funkcija je od posebnog značaja kao karakteristika usko povezana sa OTT platformom, a koja omogućava potpunu slobodu korisnika da gleda preko desetina tisuća serija, filmova, dokumentaraca, informativnih sadržaja i drugog, a po svom izboru. Ovakvu mogućnost i slobodu korisnici na drugim platformama nemaju.
- Da dodatno, još jednom skrećemo pažnju Vijeću da je EK u svojoj dosadašnjoj praksi uvijek prepoznavala specifičnosti i razlike u istorijskim sustavima distribucije medijskih sadržaja prilikom definiranja mjerodavnog tržišta proizvoda. U tom smislu, npr. EK je u predmetu MSG Media Service5 istakla sljedeće: "Po mišljenju Komisije, može se smatrati da postoji posebno tržište za kablovske televizijske mreže."
 - Da dakle, iz navedenog slijedi da je EK uvijek razlikovala povijesno prethodne od kasnijih tehnologija, odnosno radila upravo suprotno onome što Telemach konstantno navodi, te je EK pravila razliku između određenih načina distribucije, odnosno odredila da kablovske mreže predstavljaju posebno tržište u odnosu na druga tržišta ranija i kasnija po svom nastanku,
 - Da dakle, jasno je da specifičnosti određene metode distribucije moraju uvijek biti uzete u obzir, te je jasno da, kako je to prije više od 20 godina bila kablovska mreža, u vrijeme kada je Internet tek bio u začetku, danas to mora biti OTT jasno definiran kao drugačije tržište inherentno vezano za sveprisutnost interneta kao infrastrukture koja zamjenjuje stare kablovske mreže, gdje je OTT sa brojnim specifičnostima koje ga razlikuju od svih ostalih načina distribucije iz aspekta korisnika;
 - Da stoga, ostajući pri svim navodima koje smo već iznijeli u našim prethodnim izjašnjenjima, ovim putem ćemo se dodatno osvrnuti na navode Telemach-a koji su bili usmjereni na razliku između OTT i ostalih načina distribucije medijskog sadržaja sa aspekta operatora;
 - Da naime, kako smo već istakli, ključne razlike sa aspekta tradicionalnih operatora su sljedeće: (i) licence za emitiranje i vrlo komplikovana infrastrukturna podrška u vidu kablova, satelitskih antena i različitih uređaja putem kojih isporučuju uslugu krajnjim korisnicima, što nije slučaj sa OTT operatorima; (ii) obveza ugovaranja garancije kvalitete usluge i promjena cijene vrši se uz prethodno odobrenje regulatornog organa, dok OTT operatori nemaju takve obveze i najčešće nude korisnicima fleksibilan ugovor koji je podložan promjeni u bilo kom trenutku; (iii) dok je tzv. "net neutralnost" Interneta od vitalne važnosti za fer konkurenciju na tržištu OTT, a u korist krajnjih potrošača, ovo pitanje je bez apsolutno ikakvog značaja i utjecaja za bilo koju drugu platformu;
 - Da je ovdje bitno još jednom istaći da u slučaju distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme ne postoji nijedna barijera za ulazak na ovako specifično tržište kao što postoji na drugim platformama, i to je ključna razlika u odnosu na ostale distributivne platforme. Naime, iako je u slučaju ostalih povijesnih i tradicionalnih distributivnih platformi radi npr. pokrivanja cijele Europe neophodno dobiti i preko 30 regulatornih dozvola u svakoj od država Europe ponaosob, za OTT nije potrebna niti jedna. Dakle, u tom slučaju operator može odmah pružati usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT na teritoriji cijele Europe, bez ijedne dozvole, odnosno bez ikakvih barijera pri ulasku na tržište, svakome ko govori i razumije jezik ili title bilo kojeg video sadržaja;
 - Da Telemach je istakao da Regulatorna agencija za komunikacije ("RAK") izdaje dozvolu za pružanje usluge distribucije programa krajnjim korisnicima, pri čemu ne postoji posebna dozvola za DTH, KDS i druge tehnologije, te je ista tehnološki neutralna.
 - Da je navedeno točno, te u svezi sa nespornom činjenicom da pružanje OTT usluga ne spada u nadležnost RAK-a i kao takvo nije regulirano pravilima (molimo pogledajte Prilog 4 izjašnjenja Telekomu od 2. prosinca 2019. godine), jasno slijedi da pružanje navedene usluge putem OTT-a ne podliježe: (i) niti obvezi dobijanja dozvole (ii) niti izvještavanja RAK-a, kao što je to slučaj sa svim ostalim načinima distribuiranja medijskog sadržaja, a kako je i sam Telemach istakao.
 - Da drugo pružatelj usluge distribucije medijskog sadržaja putem bilo koje druge tehnologije, osim OTT, dužan je da RAK-u omogući i provođenje kontrole, pa je tako u obvezi da ovlaštenim licima omogući pristup svim prostorijama i sredstvima, uključujući i svu službenu dokumentaciju i opremu, a u cilju provjere poštovanja pravila, naloga, instrukcija i zahtjeva RAK-a, i to pod prijetnjom sankcije. S druge strane, pružatelj usluge distribucije medijskog sadržaja putem OTT platformi nema nijednu od navedenih obveza.
 - Da Telemach ističe i sljedeće: "razlika između DTH i OTT tehnologije u pogledu troškova ogleda se u različitoj strukturi troškova za operatora, imajući u vidu razliku u strukturi operativnih i kapitalnih troškova", ali iznenada zaključuje da "pitanje razlike u troškovima OTT i DTH tehnologije po operatora ne predstavlja mjerodavno pitanje u pogledu ispitivanja povrede konkurencije".
 - Da navedeni zaključak je vrlo interesantan upravo sa aspekta povrede konkurencije budući da se navedene troškovne razlike sa aspekta operatora neminovno preslikavaju i na korisnike, tako da uslijed različitih troškova po operatere postoji razlika u cijeni i kvalitetu usluga krajnjim korisnicima (molimo pogledajte paragraf 24 izjašnjenja Telekomu od 06. travnja 2020. godine).
 - Da Telekom ostaje pri tvrdnji da je mjerodavno zemljopisno tržište potrebno odrediti kao regionalno ako ne i šire, tako da isto obuhvata jezički homogone oblasti, što je sukladno ustaljenoj praksi EK, koja je odluke zasnivala na činjenici nepostojanja jezičkih barijera.¹⁰ Štaviše javno dostupna praksa pokazuje da

- iste sadržaje ne samo da prate korisnici u regionu Zapadnog Balkana, već i cjelokupna dijaspora sa prostora bivše Jugoslavije diljem Europe i svijeta.
- Da alternativno, mjerodavno zemljopisno tržište moguće je najuže odrediti kao teritoriju BiH, iz razloga koji će detaljno biti obrazloženi u nastavku: Prvo, Telemach je korisnik dozvole za distribuciju audiovizualnih medijskih usluga za teritoriju cijele BiH11. Također, Telemach vrši distribuciju medijskog sadržaja putem OTT na teritoriji cijele BiH, što je i sam potvrdio u Izjašnjenju, navodeći sljedeće: "Podnositelj sukladno svojim tehnološkim kapacitetima, u smislu različitih tehničkih oblika distribucije u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine, nudi svoje usluge na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine." Ovo proizlazi i iz činjenice da je Internet, kao infrastruktura od vitalnog značaja isključivo za OTT, jednako dostupan na cjelokupnom i nedjeljivom tržištu BiH svakom njenom građaninu jednako;
 - Da ponuda za distribuciju RTS TV programa putem OTT platformi sadrži izričitu odredbu koja kao mjerodavnu teritoriju distribucije predviđa cjelokupnu teritoriju BiH kao mjerodavno zemljopisno tržište.
 - Da ispada da je u slučaju ugovora o distribuciji RTS programa zaključenog između Telekoma i Telemach-a dana 7. kolovoza 2019. godine, za Telemach, RTS bio "must have" za cijelu BiH, dok za identične programe, ali distribuirane putem OTT sad tvrdi upravo suprotno. Drugim riječima predmetni ugovor određuje mjerodavno zemljopisno tržište kao nacionalno, jer je riječ o distribuciji TV programa preko DTH platforme, odnosno preko satelita, pri čemu je distribucija zemljopisno ograničena na cjelokupnu teritoriju BiH. Za isti sadržaj, RTS programe, kada se distribuiraju putem Interneta, preko OTT, Telemach sada tvrdi izravno suprotno, da RTS nije "must have" za cijelu BiH (venire contra factum proprium).
 - Da iz citiranog "Na teritoriji Republike Srpske, Podnositelj pruža uslugu distribucije audiovizualnih medijskih usluga putem DTH tehnologije, te zasad nije u mogućnosti da ponudi usluge interneta i fiksne telefonije, niti pakete telekomunikacionih usluga (izuzev na području Mrkonjić Grada, gdje ima svoju mrežnu infrastrukturu" se može vidjeti da na teritoriji Republike Srpske Telemach ima "ograničenu" mrežnu infrastrukturu (koja je potrebna za distribuciju putem OTT), samo na području Mrkonjića Grada, te je jasno da je i komercijalni interes Telemach-a da distribuciju RTS programa vrši na teritoriji cijele BiH, a ne samo na ograničenoj teritoriji Republike Srpske, koja bi joj bila dostupna odmah, bez zakupa infrastrukture drugih operatora. Navedeno je potvrđeno i činjenicom da je Telemach već distributer RTS programa putem DTH u cijeloj BiH, iako je u Republici Srpskoj pretežito prisutan preko DTH.
 - Dakle, iz citiranog se može vidjeti da na teritoriji Republike Srpske Telemach ima "ograničenu" mrežnu infrastrukturu (koja je potrebna za distribuciju putem OTT), samo na području Mrkonjića Grada, te je jasno da je i komercijalni interes Telemach-a da distribuciju RTS programa vrši na teritoriji cijele BiH, a ne samo na ograničenoj teritoriji Republike Srpske, koja bi joj bila dostupna odmah, bez zakupa infrastrukture drugih operatora. Navedeno je potvrđeno i činjenicom da je Telemach već distributer RTS programa putem DTH u cijeloj BiH, iako je u Republici Srpskoj pretežito prisutan preko DTH.
 - Stoga, ostaje nejasno kako je, prema Telemach-u: (i) RTS od značaja za cijelu BiH kad se radi o distribuciji putem DTH, dok (ii) je u slučaju distribucije putem OTT značajan samo za Republiku Srpsku, iako bi na tom tržištu Telemach trenutno mogao vršiti distribuciju u Mrkonjić Gradu.
 - Konačno, napominjemo da je Vijeće u svojoj ustaljenoj praksi, više puta jasno zauzelo stav da je tržište pružanja usluga distribucije radio televizijskog programa područje čitave BiH iz razloga što, operatori usluga distribucije radio i TV programa u BiH pružaju ove usluge svojim korisnicima putem mrežne telekomunikacijske infrastrukture, koju mogu i zakupiti od drugih operatora.13 Navedeno je potvrdila i EK koja ne samo da je tržište odredila kao nacionalno, već je utvrdila da isto može biti i šire, odnosno definirano prema lingvistički homogenom tržištu, odnosno, kao regionalno u konkretnom slučaju, kako je i sam Podnositelj istakao u svojim predašnjim podnescima (molimo pogledajte paragraf 15)14.
 - Imajući u vidu sve naprijed navedeno, ustaljenu praksu Vijeća, EK, kao i navode samog Telemach-a da posluje na cijelom tržištu BiH, nesumnjivo slijedi da mjerodavno zemljopisno tržište kao najuže može biti određeno jedino kao cijela teritorija BiH.
 - Dakle, imajući u vidu sve navedeno, Telekom napominje da je pravilna definicija mjerodavnog tržišta ključna za (i) utvrđivanje udjela Telekoma i RTS, kao i (ii) ocjenu postojanja eventualne zlouporabe vladajućeg položaja i obveze prijave zaključenja ugovora između Telekoma i RTS, pri čemu je neophodno imati u vidu da je (iii) sam regulator (RAK) ukazao na specifičnost tržišta distribucije medijskog sadržaja putem OTT, izričito navodeći da distribucija putem OTT ne spada u njegovu nadležnost, za razliku od regulative ostalih načina distribucije. Stoga, točno utvrđivanje specifičnosti tržišta distribucije putem OTT i njegove nezamjenljivosti sa ostalim tradicionalnim načinima distribucije je preduvjet za bilo kakvu pravnu kvalifikaciju i utvrđivanje gore navedenih pitanja;
 - Da u svjetlu svega gore navedenog, a posebno imajući u vidu suprotstavljene stavove stranaka i značaj za rješavanje u ovoj upravnoj stvari, Telekom predlaže izvođenje dokaza vještačenjem na okolnost specifičnosti distribucije medijskog sadržaja putem OTT, odnosno na njegovu razliku u odnosu na ostale načine distribucije putem DTH, KDS i IPTV tehnologija, a od strane veštaka informacijske komunikacijske struke, odnosno informatike i informacione tehnologije.
 - Da Telekom posluje sukladno zakonu, poštujući pravila zaštite konkurencije i doprinoseći dobrobiti potrošača. U tom smislu bitno je istaći da su netočni i krajnje paušalni navodi Podnositelja inicijative da "postoji potpuni monopol poslovnog subjekta Telekom Srbija i njegovih povezanih lica na praktično svim mjerodavnim tržištima telekomunikacionih usluga".
 - Da naime, za ovakve navode o potpunom monopolu Telemach nije ponudio nijedan dokaz, pri čemu je potpuno zanemario činjenicu da je Vijeće dopustilo akvizicije povezanih lica i, suprotno navodima Telemach-a, pravosnažno utvrdilo da će predmetne

- koncentracije doprinijeti kvaliteti usluga i donijeti benefite krajnjim korisnicima.
- Da imajući u vidu da je Vijeće odobrilo Telekomovu akviziciju (i) gospodarskog društva Logosoft d.o.o. Sarajevo, rješenjem broj 06-26-1-02-19-II/14 od 10. lipnja 2014. godine, (ii) društva Telrad Net d.o.o. Bijeljina, rješenjem broj UP-05-26-1-005-14/18 od 02. kolovoza 2018. godine, (iii) društva Blecnet d.o.o. Banja Luka, rješenjem broj UP-05-26-1-036-20/18 od 20. prosinca 2018. godine i (iv) društva Elta Kabel d.o.o. Doboj, rješenjem broj UP-05-26-1-005-24/19 od 18. srpnja 2019. godine, te da je u sva četiri slučaja pravosnažno našlo da predmetne koncentracije neće dovesti do sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišne konkurencije, na mjerodavnim tržištima, apsolutno su netočni navodi Telemach-a da zahvaljujući navedenim akvizicijama postoji potpuni monopol Telekoma;
 - Pored toga što je iznošenje ovako ozbiljnih navoda o uspostavljanju potpunog monopola, suprotno pravosnažno odlučanim upravnim stvarima snabdjevenim načelom istine i pravne obaveznosti u kasnijim postupcima (načelo res iudicata), a bez pružanja ijednog mjerodavnog dokaza, neozbiljno i netočno (budući da postoje rješenja Vijeća kojima se svaka od navedenih akvizicija odobrava), ono predstavlja još jedan dokaz da Telemach praksu nadležnih tijela za zaštitu konkurencije koristi selektivno, zlouporabom procesnih ovlaštenja, i sa namjerom da iznuđi rješenje koje mu u datim okolnostima ide u prilog.
 - Da napominju da je ovakvo postupanje Telemach-a već bilo predmet razmatranja Vijeća (Rješenje br. UP-05-26-1-005-24/19 od 18. srpnja 2019. godine i Rješenje br. UP-05-26-1-036-20/18 od 20. prosinca 2018. godine).
 - Da davanje netočnih podataka, odnosno lažni iskazi i kontradiktorno postupanje Telemach-a dodatno je potvrđeno navodima drugih sudionika na tržištu. Naime, u svom izjašnjenju povodom prijave koncentracije gospodarskih društava Mtel a.d. Banja Luka i Blicnet d.o.o. Banja Luka²⁰, gospodarski subjekt TXtv d.o.o. Tuzla navodi da su pojedini kanali nedostupni ostalim operatorima na tržištu jer ih Telemach, zahvaljujući svom monopolskom položaju na tržištu, drži ekskluzivno;
 - Da povrh svega, a u cilju ukazivanja da Telemach i u ovom slučaju pokušava da izvrši pritisak na Vijeće, ističemo da Telemach u svom Izjašnjenju navodi da njegova OTT platforma "omogućava korisnicima da prate televizijske sadržaje preko infrastrukture drugih operatora" i omogućava pružanje usluga koje "ne ovisi isključivo od dostupne infrastrukture operatora";
 - Da iz navedenog se vidi da i sam Telemach uvida jasne specifičnosti OTT tehnologije koje je Podnositelj u svojim prethodnim podnescima isticao, a koje vode zaključku da je tržište potrebno definirati uvažavajući ove specifičnosti OTT platforme. Naime, kako je u slučaju distribucije medijskog sadržaja potreban samo pristup bilo kojoj WiFi mreži, odnosno sveprisutnom Internetu, jasno je da u tom slučaju nije potrebna nikakva dodatna infrastruktura, koja je neophodna kod ostalih tradicionalnih načina distribucije.
 - Da slijedstveno, jasno je da je namjera Telemach-a u ovom postupku upravo ista kao i u prethodnim, a to je zlouporaba procesnih ovlaštenja iznošenjem netočnih i kontradiktornih navoda, sa jasnom namjerom da uslijed nedostatka konkretnih činjenica i dokaza za svoje tvrdnje, pokuša izvršiti pritisak na rad Vijeća.
 - Da kao što je Telekom prethodno isticao u tijeku postupka, udjeli Telekoma i RTS na mjerodavnom tržištu u BiH su zanemarljivi. Naime, udio Telekoma na tržištu distribucije medijskih sadržaja putem OTT platformi iznosi svega (..)**%, pri čemu je neophodno uzeti u obzir i da je udio Telekoma na mjerodavnom tržištu u regionalnom pogledu znatno manji, dok je šire sa dijasporom, jedva iznad (..)**%, na (..)** decimali (napominjemo da je u praksi ovo posljednje najpriljubljenije zemljopisno tržište).
 - Da s druge strane, udio RTS u Republici Srpskoj (jedina dostupna informacija o udjelu RTS) iznosi svega (..)**%, te je očigledno da je ovaj udio na mjerodavnom zemljopisnom tržištu, odnosno teritoriji cijele BiH, mnogo manji, pri čemu Telekom dodatno navodi i tvrdnju samog Telemach-a da je, jer je RTS dostupan i u Federaciji BiH, "činjenica da po općepoznatim saznanjima, kanali RTS nemaju poseban značaj za gledatelje, niti gledanost na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine", te s obzirom na ovo nema ni mjesta tvrdnji da je na cjelokupnoj teritoriji BiH udio gledanosti RTS veliki, već naprotiv znatno manji od gore navedenih (..)**%, a kao takav i zanemarljiv;
 - Da prvenstveno, u pogledu Priloga 1 uz Izjašnjenje, koji predstavlja istraživanje (anketu) o značaju RTS programa agencije IPSOS ("Istraživanje"), Telekom prije svega ističe da su u Izjašnjenju navedeni samo opći zaključci iz Istraživanja, ali da je sadržina priloga povjerljiva i kao takva nije dostupna Telekomu, niti mu je data na izjašnjenje. Drugim riječima imaju prijedlog za izvođenje dokaza od Telemacha, kao strane koja je inicirala ovaj postupak, sa paralelnim zahtjevom da se dokaz učini povjerljivim i time i faktički i pravno onemogućiti njegovo izvođenje - školski primjer zlouporabe procesnih ovlaštenja.
 - Da u tom smislu, bitno je imati u vidu da sukladno članku 10. i članku 134. stavak 3. Zakona o upravnom postupku BiH, Vijeće ne može donijeti niti utemeljiti svoju odluku na navodima jedne strane (Telemacha) za koje nije postojala mogućnost izjašnjavanja druge strane (Telekoma).
 - Da stoga, jasno slijedi da se Istraživanje ne može koristiti u predmetnom postupku, te da se o njemu ne može raspravljati i da isto ne može biti mjerodavno za donošenje odluke, u smislu članka 10. Zakona o upravnom postupku.
 - Da međutim, Telekom će se u nastavku izjasniti na zaključke iznijete u Izjašnjenju Telemach-a, koji su navodno zasnovani na predmetnom Istraživanju;
 - Da prvo, Telemach u cijelom Izjašnjenju tendenciozno sužava zemljopisno tržište na Republiku Srpsku, pa u tom duhu navodi da (..)**% ukupnog broja ispitanika u Republici Srpskoj koristi usluge distribucije medijskih sadržaja povezanih lica Telekom Srbija, a svega (..)**% Podnositelja [Telemach-a]". Očigledna je namjera Telemach-a da suzi zemljopisno tržište na Republiku Srpsku imajući u vidu da je, na cjelokupnoj teritoriji BiH, Telekomov udio značajno manji, dok je udio Telemach-a ogroman i samim tim stvarno predstavlja ne samo značajnog konkurenta Telekomu, nego i dominantnog sudionika na tržištu distribucije medijskog sadržaja putem OTT;

- Da Telekom moli Vijeće da ima na umu da je navedeno Istraživanje provedeno samo u Republici Srpskoj i to za sve vidove distribucije medijskih sadržaja na toj teritoriji, dok je, s druge strane, mjerodavno tržište neophodno utvrditi imajući u vidu isključivo distribuciju putem OTT i to na suverenoj, cjelokupnoj i nedjeljivoj teritoriji BiH, koju nikako nije opravdano "cijepati" na način na koji to tendenciozno čini Telemach.
- Da drugo, neophodno je uočiti da izjava Telemach-a da se "kanal RTS1 gleda u (...)**% domaćinstava, RTS2 u (...)**% domaćinstava, a RTS3 u (...)**% domaćinstava", kao i da "(...)**% građana Republike Srpske navodi da gleda kanale RTS-a" nema nikakav značaj za ovaj postupak jer Telemach ne pravi razliku između značaja kanala i gledanosti. Navodi o utiscima građana u samo jednom od entiteta BiH o tome koliko su im subjektivno bitni RTS programi nije isto što i zvanično i realno statistički utvrđena gledanost predmetnih programa u BiH ili bilo kojem njenom dijelu, te je nemoguće izvesti bilo kakve zaključke i donijeti konačnu odluku na temelju neformalnih izjava građana o tome koliko puta navodno dnevno ili tjedno gledaju RTS programe ili bi to željeli;
- Da Telemach iznosi u potpunosti neopravdano i zlonamjerno poređenje gledanosti nacionalnih emitera na teritoriji cijele BiH, sa gledanošću od (...)**% RTS programa samo na teritoriji Republike Srpske (jedina dostupna točna informacija o gledanosti RTS). Ovakvo svjesno korištenje uže ili šire definiranog tržišta od strane Telemach-a, u ovisnosti od toga u koje svrhe se i u kom trenutku koristi, predstavlja očigledno maliciozno ponašanje Telemach-a u cilju pokušaja dokazivanja neutemeljenih navoda;
- Da kao dokaz navedenog, posebno ističemo da je u istom predmetu Vijeće utvrdilo da, RTS programi na teritoriji BiH ne spadaju ni u prvih 16 programa po gledanosti u BiH (kao jedinoj validnoj i objektivnoj statističkoj kategoriji koja se ne bazira na subjektivnim utiscima i navodima), već spadaju u "Ostale", što govori o njihovoj zanemarljivoj gledanosti (pogledati tablicu ispod). U sred ovakvog činjeničnog stanja, nije moguće tvrditi da RTS programi predstavljaju must have programe;
- Da je zanimljivo kako Telemach pri iznošenju svojih naizgled pozitivnih navoda o nezamenjivosti RTS kanala za samo potrebe ovog predmeta, istovremeno u potpunosti ignorira činjenicu da sportski programi sa premium sadržajem poput Sport Kluba, odnosno distribucija navedenog sadržaja, predstavlja zasebno tržište sukladno sa odavno ustaljenom praksom EK24, pri čemu je u nekim odlukama utvrđeno čak i značajno uže mjerodavno tržište proizvođača za distribuciju premium sportskog sadržaja²⁵, što sve nije slučaj sa kolažnim kanalima poput RTS. Stoga je Vijeće, držeći se dosadašnje prakse EK i svoje prakse, sportske programe pravilno uvijek tretiralo kao zasebno tržište;
- Da jasno slijedi da je poređenje RTS programa sa programima koji distribuiraju sportski sadržaj tek neopravdano, s obzirom da RTS programi predstavljaju takozvane programe kolažnog tipa, i kao takvi ne mogu uopće biti dio istog mjerodavnog tržišta proizvođača sa sportskim programima premium sadržaja;
- Konačno, Telekom ističe da je, usljed zanemarljivih tržišnih udjela Telekoma i RTS na mjerodavnom tržištu, jasno da se predmetni slučaj apsolutno ne može

uporediti sa situacijom na tržištu Republike Srbije, na kojem RTS posluje kao javni medijski servis i samim tim ima s jedne strane prirodno veće udjele na tržištu, ali i s druge, daleko organičenije reguliran prostor u odnosu na npr. Telemach. Međutim sve ovo isključivo važi za Republiku Srbiju. Stoga, obveza prijave navedenog sporazuma, koja je postojala u Republici Srbiji, uslijed zanemarljivih tržišnih udjela nije postojala u BiH. Dodatno, uslijed zanemarljivih udjela na mjerodavnom tržištu, jasno je da Telekom nema vladajući položaj, pa tako isti ne može ni zlouporabiti.

RTS nije dostavio dodatno izjašnjenje.

7. Presuda Suda BiH

Sud BiH je donio Presudu broj S1 3 U 044011 22 U od 27.05.2024 godine, kojom je Sud BiH uvažio tužbu i poništio osporeno Rješenje broj UP-02-26-3-024-96/19 od 05.08.2022 godine i predmet vratio tuženom organu na ponovno Rješavanje.

U navedenoj presudi Sud je između ostalog naveo da je odredbom članka 26. Zakona određeno da se u postupcima pred Konkurencijskim vijećem, ukoliko nije drugačije propisano zakonom primjenjuju odredbe ZUP-a. Odredbom članka 208. ZUP-a je određeno da je nadležni organ dužan po zahtjevu stranke donijeti rješenje i dostaviti ga stranci što prije, na šta upućuje i članak 24. Zakona koji propisuje način donošenja odluke i ne daje mogućnost da Konkurencijsko vijeće ne donosi odluku po provedenom postupku.

U svezi s osporenim rješenjem o nepostojanju zlouporabe vladajućeg položaja, Sud BiH spočitava Konkurencijskom vijeću da osporeno rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama od kojih ovisi ocjena da li se o zahtjevu tužitelja moglo odlučiti u meritumu, zbog čega sud nije mogao ispitati pravilnost i zakonitost rješenja u odnosu na činjenično stanje kao ni utemeljenost navoda tužitelja.

Stoga, sukladno članku 200. stavak (2) ZUP-a u ponovljenom postupku će ovaj organ dati odgovore na sve prigovore navedene u žalbi, imajući u vidu i stavove Vijeća Suda BiH i Zakona o konkurenciji, te donijeti pravilnu i zakonitu odluku, nakon što pravilno i potpuno utvrdi činjenično stanje i nakon pravilne ocjene dokaza.

7.1. Nastavak postupka sukladno Presudi Suda BiH

Postupajući po presudi Suda BiH, Konkurencijsko vijeće se obratilo gospodarskom subjektu Telemach aktom broj UP-02-26-3-024-105/19 od 31.05.2024. godine sa zahtjevom da se kao stranka izjasne da li ostaju pri Zahtjevu podnesenom dana 23.08.2019. godine te da se dostave podaci o bankovnom računu potrebnom za izvršenje Presude koja se odnosi na isplatu troškova spora u iznosu od 877,50 KM.

Podneskom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-3-024-106/19 od 12.06.2024 godine dostavljeni su traženi bankovni podaci koji se odnose na isplatu troškova spora u iznosu od 877,50 KM, te je navedeno da ostaju kod Zahtjeva podnesenog dana 23.08.2019. godine.

Konkurencijsko vijeće je izvršilo uplatu troškova upravnog spora u iznosu od 877,50 KM u korist gospodarskog subjekta Telemach dana 18.06.2024 godine elektronskim putem, čime je izvršilo nalog Suda BiH.

Navedenim podneskom, gospodarski subjekat Telemach je naveo da je činjenično stanje u dovoljnoj mjeri utvrđeno i jasno, te ne zahtijeva održavanje usmene rasprave u ponovljenom postupku, ali će na istu pristupiti, ukoliko Konkurencijsko vijeće bude smatralo da je procesno neophodno održavanje iste.

Također, gospodarski subjekat Telemach još jednom podsjeća da je Telekom Srbija u konkretnom slučaju distribucije RTS kanala u BiH proveo aktivnosti koje predstavljaju školski primjer prijavljenih povreda konkurencije i sankcioniše RTS i

Telekom Srbiju kako je to predloženo u Zahtjevu i dosadašnjem tijeku postupka uz obvezivanje istih da Telemach-u solidarno naknade troškove postupka prema troškovniku koji je dostavljen u toku inicijalno provedenog postupka, a koji ovim putem proširuju zahtjevom za naknadu troškova ovog podneska u iznosu od 240,00 KM + PDV (akt broj UP-02-26-3-024-109/19 od 07.08.2024. godine).

U vezi predmetne Presude, Konkurencijsko vijeće BiH se dana 12.06.2024 godine obratilo gospodarskom subjektu RTS aktom broj UP-02-26-3-024-107/19 i gospodarskom subjektu Telekom Srbije aktom broj UP-02-26-3-024-108/19 kojim im je dostavljena predmetna presuda Suda BiH i zatraženo da se očitaju da li smatraju potrebnim održavanje usmene rasprave u ponovnom postupku, s obzirom da ista u 2020. godini nije održana iz epidemioloških razloga uzrokovanih pandemijom Covid 19 i nemogućnosti dolaska stranaka na istu, te podsjećanja radi Konkurencijsko vijeće je poslalo pismene zahtjeve za dostavljanje određenih pojašnjenja i podataka koje je planiralo tražiti na usmenoj raspravi, te omogućilo svim stranama u postupku da se izjasne o traženom, da daju odgovore na navode suprotnih strana te da je i održana usmena rasprava, ista bi sadržavala upravo sve navedeno.

Na navedeni zahtjev Konkurencijskog vijeće ni RTS niti Telekom Srbije nisu se očitovali, te ovaj organ je zaključio da isti smatraju da da je činjenično stanje u dovoljnoj mjeri utvrđeno i jasno, te ne zahtijeva održavanje usmene rasprave u ponovljenom postupku.

Naknadno, gospodarski subjekat Telekom Srbije je dopisima zaprimljenim pod brojevima: UP-02-26-3-024-110/19 od dana 30.08.2024. godine i UP-02-26-3-024-111/19 od 23.09.2024. godine dostavilo svoje izjašnjenje u kojem između ostalog ističu da nemaju vladajući položaj ni na veleprodajnom niti na maloprodajnom tržištu medijskog sadržaja te da se se njihov udio može gledati jedino kroz prizmu gledanosti RTS kanala, koja je na tržištu BiH zanemarljiva, što pokazuju i podaci povezanog društva Telekom Srbije, Mtel-a čiji korisnici iskazuju malu zainteresiranost. Nadalje ističu da je prema podacima RAK-a za 2020 godinu, Telekom Srbije sa povezanim licima prisutan na tržištu distribucije audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija sa 25,1 % udjela dok je Telemach sa svojim povezanim licima prisutan na istom tržištu u BiH sa 40,4%.

Telekom Srbije ističe da nema niti sa jednim operaterom prisutnim na tržištu BiH zaključen ugovor o distribuciji RTS kanala putem OTT tehnologije.

Telekom Srbije ističe da OTT tehnologija nije regulirana od strane RAK-a i nije rasprostranjena od strane korisnika, te da RAK ne prepoznaje ovo tržište i samim time na takvom tržištu nije moguće utvrditi kakvi su uvjeti poslovanja u vidu broja korisnika, troškova, opreme i sl, uključujući i odgovarajuću cijenu distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme, što upućuje na minoran značaj ove tehnologije u odnosu na CATV, DTH i IPTV tehnologijama.

Imajući u vidu značajke OTT platforme, a to je da su dostupne putem otvorenog interneta koristeći VPN metode kojima se štiti IP adresa korisnika čime je olakšana mogućnosti nezakonitog korištenja, te da isto nije regulirano niti sankcionisano u BiH, niti se može pratiti i kontrolirati čime se nanosi izravno šteta distributerima sadržaja.

Da je Telekom Srbija tijekom pregovora sa gospodarskim subjektom Telemach imao to u vidu kao i činjenicu da je povezano društvo Solford Trading Limited United Group-e kojoj pripada i Telemach neovlašteno distribuiralo četiri bh tv kanala u Njemačkoj.

Također navode da ne postoji zabranjeni sporazum između gospodarskog subjekta Telekom Srbije i RTS, s obzirom da ni na koji način RTS nije učestvovao u formiranju ponude na temelju

koje Telekom Srbije nudi kanale RTS-a, niti je dao suglasnost za formiranje takve ponude.

Navedeni odgovori gospodarskog subjekta Telekom Srbije poslani su gospodarskom subjektu Telemach na upoznavanje i eventualno očitovanje dopisom broj UP-02-26-3-024-112/19 od 30.09.2024 godine, na koji je dostavljeno očitovanje pod brojem UP-02-26-3-024-113/19 od 09.10.2024. godine.

Stoga je Konkurencijsko vijeće sukladno članku 39. stavak (2) Zakona o konkurenciji, utvrdilo da nije sporno činjenično stanje i da ne postoje druge smetnje za donošenje rješenja, te da se može i bez zakazivanja usmene rasprave donijeti rješenje.

Na temelju svega navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 1., 2., 3., 4., 5. i 6. izreke ovoga Rješenja.

8. Utvrđivanje činjeničnog stanja

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka, na neosporan način utvrdilo slijedeće činjenice:

- da je Podnositelj zahtjeva telekomunikaciona kompanija koja djeluje kao operator digitalne i analogne kablovske televizije, pružatelj usluge širokopojasnog interneta i kao operator fiksne telefonije, kao i da na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- da Podnositelj zahtjeva usluge pruža putem raznih tehnologija - putem kablovske infrastrukture (KDS), MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service), satelitski prijenos DTH (Direct-to-Home) ili OTT (over the top) platforme;
- da od svih gore navedenih tehnologija, Podnositelj zahtjeva usluge na području entiteta Republika Srpska pruža isključivo putem DTH (Direct-to-Home) te OTT tehnologije, a u nedostatku vlastite kablovske infrastrukture;
- da je gospodarsko društvo Telekom Srbija registrirano kao društvo čija je pretežita djelatnost kablovske telekomunikacije u Republici Srbiji i da se kao takvo bavi pružanjem telekomunikacionih usluga, od kojih su najznačajnije usluge domaćeg i međunarodnog telefonskog saobraćaja, usluge fiksnog telefonskog saobraćaja, tranzitiranje saobraćaja, prijenos podataka, zakup linija, usluge na cijelom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne telefonije, internet i multimedijalne usluge;
- da u Bosni i Hercegovini, Telekom Srbija je prisutna preko svojih ovisnih društava Telekomunikacije Republike Srpske, a.d. Banja Luka (skraćena oznaka firme Telekom Srpske a.d. Banja Luka i Mtel a.d. Banja Luka), sa sjedištem na adresi Ulica Vuka Karadžića broj 2, Banja Luka i Logosoft d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Igmanska 9, Sarajevo;
- da oba ovisna društva Telekom Srbija u BiH pružaju telekomunikacione usluge, uključujući fiksnu telefoniju, distribuciju audiovizualnih medijskih usluga i usluga interneta, a Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka i uslugu mobilne telefonije;
- da je RTS nacionalna medijska kuća u Republici Srbiji, odnosno medijski javni servis Republike Srbije, te da proizvodi i emitira različite programske sadržaje i kanale, posjeduje razgranatu mrežu dopisništava, teletekst i internet izdanje, muzičku produkciju, produkciju nosača zvuka (PGP), izdavačku djelatnost, istraživačku službu i dokumentacioni centar;
- da je u svibnu 2018. godine, RTS objavio javni poziv za podnošenje ponuda za uspostavljanje poslovne suradnje na distribuciji programa RTS, odnosno re-emitovanje programa RTS na teritoriji Srbije i u inozemstvu sopstvenim distributivnim platformama i

- ustupanje prava na zaključivanje komercijalnih ugovora sa drugim operatorima medijskih sadržaja;
- da je nacrt Ugovora o distribuciji koji namjeravaju da zaključe RTS i Telekom Srbija izuzet od zabrane - zabranjeni sporazum Rješenjem Komisije za zaštitu konkurencije R.Srbije broj 4/0-03-683/2018-7 od 22.10.2018. godine sa rokom važenja 3 godine;
 - da je dana 26.09.2018. godine zaključen pod brojem 4110 - Ugovor o distribuciji programa između RTS-a i Telekom Srbije;
 - da je (..)**;
 - da je (..)**;
 - da je (..)** Da na temelju važećih zakonskih propisa i njihovog tumačenja od strane nadležnih regulatornih tijela i Ministarstava Republike Srbije reemitiranje programa : RTS 1, RTS 2, RTS 3 u okviru kablovskih i linearnih IP TV platformi na teritoriji Republike Srbije je na nekomercijalnim osnovama, a za sve ostale platforme postoji pravni temelj i važeća zakonska regulativa za komercijalnu distribuciju svih programa RTS;
 - da je (..)**;
 - da je (..)**;
 - da je (..)**;
 - da je (..)**;
 - da je (..)**;
 - da je (..)**;
 - da se predmet ugovora, odnosno prijenos prava na distribuciju odnosi na distribuciju osnovnih kanala (RTS Svet, RTS 1, 2 i 3) i specijaliziranih kanala (RTS Život, RTS Drama, RTS Muzika, RTS Kolo, RTS Trezor, RTS Poletarac), te drugih RTS kanala koji eventualno budu uspostavljeni tijekom perioda važenja Ugovora;
 - da se (..)**;
 - da (..)**;
 - da je dana 23.10.2018. godine, Podnositelj zahtjeva primio Ponudu poslovne suradnje za uslugu distribucije RTS kanala od Telekom Srbija koji je u Ponudi naveo da mjesečna naknada iznosi (..)** EUR-a po korisniku za distribuciju RTS kanala putem DT tehnologijeH tehnologije;
 - da se s obzirom na dostavljenu ponudu od strane Telekom Srbije koja je sadržavala uvjete za distribuciju RTS kanala putem DTH tehnologije sa kojima nisu bili suglasni, Podnositelj zahtjeva se obratio Konkurencijskom vijeću sa zahtjevom za pokretanje postupka povodom naprijed navedenih radnji Telekom Srbija i/ili RTS;
 - da nakon što je Konkurencijsko Vijeće pod brojem predmeta: UP-02-26-2-46/18 počeo da preliminarno ispituje njihov zahtjev za pokretanje postupka, poslovni subjekt Telekom Srbija je dana 07.01.2019. godine dostavio novu ponudu od 28.12.2018. godine, kojom je cijenu za distribuciju sadržaja putem DTH platforme izjednačio sa cijenama koje su ponuđene za kablovsku i IPTV distribuciju medijskih sadržaja - kanala RTS-a odnosno ponudio je mjesečnu cijenu od (..)** EUR-a po korisniku ;
 - da je Podnositelj zahtjeva dana 19.03.2019. godine povukao svoj zahtjev, nakon čega je Konkurencijsko vijeće dana 07.05.2019. godine donijelo zaključak o obustavljanju postupka broj UP-02-26-1-46/19;
 - da su nakon ovoga, Podnositelj zahtjeva i Telekom Srbija zaključili Ugovor broj 321738/1-2019 o distribuciji RTS kanala putem DTH platforme dana 11.07.2019. godine za područje Bosne i Hercegovine, te je Cjenovnikom kao sastavnim dijelom Ugovora utvrdena mjesečna naknada od (..)** EUR-a po korisniku za kanal RTS Svet čime se dobija besplatno emitiranje kanala RTS 1, RTS 2 i RTS 3 (osnovni paket);
 - da je u međuvremenu, dana 24.05.2019. godine, Podnositelj zahtjeva zatražio ponudu za distribuciju istih kanala putem OTT te da je poslovni subjekt Telekom Srbija dana 03.06.2019. godine poslao Ponudu broj 262129/1-2019, kojom nudi da za distribuciju medijskih sadržaja - kanala RTS putem OTT platforme se plaća mjesečna naknada u iznosu od (..)** EUR po korisniku za RTS Svet čime se dobija besplatno emitiranje kanala RTS 1, RTS 2 i RTS 3 (osnovni paket);
 - da je ponuđena cijena od (..)** EUR za distribuciju putem OTT platforme značajno viša od cijena za distribuciju putem ostalih tehnologija od (..)** EUR;
 - da se distribucija kanala RTS putem OTT tehnologije u Republici Srbiji naplaćuje u vidu mjesečne naknade u iznosu od (..)** EUR-a po korisniku za RTS Svet čime se dobija besplatno emitiranje kanala RTS 1, RTS 2 i RTS 3 (osnovni paket);
 - da u BiH, prema odredbama dosadašnjih ponuda od 23.10.2018. godine i 28.12.2018. godine, za IPTV, DTH i kablovsku distribuciju, kanali RTS 1, RTS 2 i RTS 3 se emitiraju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (EUR (..)** po korisniku), dok se za OTT kanali RTS1, RTS 2 i RTS 3 se emitiraju besplatno ukoliko se kupi kanal RTS Svet (EUR (..)** po korisniku);
 - da pružanje usluge distribucije putem otvorenog interneta odnosno OTT tehnologije trenutno nije regulirana zakonskim i podzakonskim propisima u BiH, te se kao takva može pružati bez dozvole RAK-a;
 - da gospodarski subjekat Telekom Srbije nema zaključene ugovore sa drugim operatorima za distribuciju kanala RTS-a putem OTT tehnologije;
 - da je Telekom Srbija potpisao do sada 7 ugovora o distribuciji RTS programa (KDS, IPTV, DTH), u BiH i to: KT Sara, MAX TV, ORTAK, TERC TRADE COMPANY; TELEMACH, ZIP ZAP i sa svojim povezanim društvom Mtel (uključujući Logosoft, Blicnet i Telrad);
 - da bez obzira na platformu kojom se koriste za distribuciju RTS programa (KDS, IPTV, DTH), cijena za gore navedene operatore iznosi (..)** EUR mjesečno po korisniku (RTS Svet) i (..)** eur (RTS Drama, Život, Kolo, Trezor, Muzika, Poletarac) izuzev za Mtel uključujući i njegova povezana društva;
 - prema dostavljenim podacima Telekom Srbije, jedini operatori koji distribuiraju RTS programe putem DTH tehnologije su Telemach i Mtel (uključujući Logosoft, Blicnet i Telrad), te da nemaju sklopljene ugovore ni sa jednim operatorom koji bi vršio distribuciju RTS programa putem OTT tehnologije;
 - da je Telekom Srbija zaključio ugovor sa svojim povezanim društvom Mtel (uključujući Logosoft, Blicnet i Telrad) gdje je bila ugovorena fiksna mjesečna naknada u iznosu od (..)** EUR-a, da bi se od 01.01.2020. godine naplaćivao mjesečni iznos od (..)** EUR-a po korisniku (kanali: RTS Svet, RTS 1, 2, 3, RTS Drama, Život, Kolo, Trezor, Muzika, Poletarac, Star TV, SuperStar TV, Agro TV, Ženska TV (prestanak emitovanja od 1.9.2019.), Kitchen TV -

- od 1.1.2020. bez kanala: Star TV, SuperStar TV, Agro TV;
- da su svi ugovori zaključeni na komercijalnoj osnovi u trajanju od 3 godine, izuzev za Mtel koji pored toga što je komercijalni ujedno je i "bandlovan";
- da termin "bandlovati" pojedine usluge znači napraviti skup usluga koje se korisniku prezentuju jedinstveno, što pojeftinjuje cijenu objedinjenih proizvoda i usluga,
- Audience Measurement d.o.o. Sarajevo je putem e-maila dostavila odgovor zaprimljen pod brojem UP-02-26-3-024-63/19 od 08.04.2020. godine u kojem navode da se ne bave mjerenjem gledanosti inostranih tv kanala u Bosni i Hercegovini;
- da RTS ni na koji način ne sudjeluje u formiranju ponude na onovu koje Telekom Srbija nudi kanale RTS-a, niti daje suglasnost na formiranje takve ponude;
- da je Telekom Srbija potvrdio da cijena koju je odredio za pružanje svojih usluga ne podliježe odobrenju od strane RTS;
- da Telekom Srbija nije u obvezi da dostavlja RTS-u podatke, izuzev kopija ugovora zaključenih sa operatorima i njihovim zastupnicima, kako je predviđeno člankom 2. stavak 12. i člankom 7. stavak 3. Ugovora. Informacije iz dostavljenih ugovora RTS koristi za potrebe monitoringa neovlaštenog iskorištavanja svojih programa u smislu odredaba članka 7. stavak (4) i (5) i članka 8. Ugovora;
- da je pred Zemaljskim sudom u Frankfurtu na Majni, u pravnom sporu koje je pokrenuo gospodarski subjekt GO4YU d.o.o. Beograd - Savski Venac, Bulevar Franše d' Eeprea 88, Beograd Republika Srbija (kao povezano lice gospodarskog subjekta Telekom Srbija) protiv gospodarskog subjekta Solford Trading Limited, Ulica br. 2, 3030 Limasol, Kipar, društva koje posluje u okviru grupacije United Media, zbog komercijalne povrede autorskih prava četiri kanala koja se emitiraju u Bosni i Hercegovini (ATV; BN, TV, TV K3 i RTRS) putem IPTV platforme, odlukom broj 2-06 O 002/20 od dana 17.01.2020. godine izrečena privremena mjera gospodarskom subjektu Solford Trading Limited zbog hitnosti, bez usmenog saslušanja;
- da je Konkurencijsko vijeće dana 22.12.2020. godine pod brojem 01-26-7-16-4/20, donijelo Mišljenje kojim je, između ostalog, utvrđeno da Zakon o konkurenciji ne propisuje komercijalne, tehničke niti bilo kakve uvjete po kojima bi se zaključivali ugovori o poslovnoj suradnji između gospodarskih subjekata, niti na bilo koji način utječe na tijek pregovora između poslovnih partnera u cilju sklapanja poslovnih sporazuma, a na temelju podnesenog zahtjeva za izdavanje mišljenja gospodarskog subjekta Telekom Srbije u vezi sa pitanjem da li je gospodarski subjekt Telekom Srbija, u skladu sa Zakonom o konkurenciji, u obvezi da zaključi ugovor o distribuciji RTS kanala putem EON OTT platforme na teritoriji Bosne i Hercegovine sa gospodarskim subjektom Telemach;
- da je naprijed navedenim mišljenjem konstatovano i da shodno svojim zakonom dodijeljenim nadležnostima, Konkurencijsko vijeće ima isključivu ovlast u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja na tržištu Bosne i Hercegovine i primjeni odredbi Zakona o konkurenciji u smislu ex post regulacije u postupcima zaštite tržišne konkurencije;

- da Podnositelj zahtjeva ističe da u prilog njihovoj tvrdnji da je riječ o povredi prava konkurencije od strane Telekom Srbije je i činjenica da je u tijeku trajanja Drugog postupka Telekom Srbije putem Konkurencijskog vijeća dostavio Ponudu sa izmjenjenom cijenom za distribuciju RTS kanala putem OTT tehnologije u iznosu od (...)** EUR-a koja se sada ne razlikuje od cijena formiranih za kablovsku, IPTV i DTH distribuciju medijskih sadržaja, koja je važila 30 dana od datuma zaprimanja u Konkurencijskom vijeću te da je time potvrdio sve navode Podnositelja zahtjeva koje se odnose na povredu pravila konkurencije;
- da je navedenim ponašanjem Telekom Srbije potvrdio je navode Podnositelja zahtjeva o neopravdano visokoj cijeni za usluge distribucije RTS kanala putem OTT platforme, imajući u vidu da je došlo do naprasne promjene cijene sa (...)** EUR-a na (...)** EUR-a bez adekvatnog obrazloženja, odnosno da nije više "ekonomski opravdana" usljed specifičnosti OTT platforme;

9. Ocjena dokaza

9.1. Vladajući položaj

Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, te na temelju izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo sljedeće:

Članak 9. stavak (1) Zakona propisuje da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog gospodarskog subjekta na tržištu, učešće koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih gospodarskih subjekata na tržište.

Članak 9. stavak (2) Zakona pretpostavlja da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na tržištu roba ili usluga ako na mjerodavnom tržištu ima udjel veći od 40,0%.

Članak 2. Odluke o definiranju kategorije vladajućeg položaja dalje razrađuje pojam vladajućeg položaja, te određuje da gospodarski subjekt na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga ima vladajući položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati u djeloviti u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju.

Članak 10. stavak (2) točke a), b) c), i d) Zakona propisuje da je zabranjena zlouporaba vladajućeg položaja i to a) izravnim ili neizravnim nametanjem neloyalnih kupovnih i prodajnih cijena ili drugih trgovinskih uvjeta kojima se ograničava konkurencija; b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, c) primjenjujući različite uvjete za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurencijski položaj; d) zaključujući sporazume kojima se uvjetuje da druga stranka prihvati dodatne obveze koje po svojoj naravi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

9.2. Zlouporaba vladajućeg položaja - Telekom Srbija

U odnosu na navode Podnositelja zahtjeva da gospodarski subjekt Telekom Srbije čini povredu Zakona, a koje se odražavaju u činjenici da je Ponuda broj 262129/1-2019 koja se odnosi na distribuciju medijskih sadržaja RTS kanala putem OTT tehnologije cjenovno neopravdano viša u odnosu na cijenu distribucije putem drugih tehnologija u smislu članka 10. stavak (2) pod a) Zakona, Konkurencijsko vijeće je ustvrdilo sljedeće:

Konkurencijsko vijeće je analizom mjerodavnog tržišta neosporno ustvrdilo da gospodarski subjekt Telekom Srbija ima

vladajući položaj na mjerodavnom tržištu distribucije medijskih sadržaja RTS kanala u Bosni i Hercegovini uzimajući u obzir ekskluzivno pravo koje mu je dato Ugovorom broj 4110 od 26.09.2018. godine sa RTS-om da vrši dalju prodaju TV kanala RTS na komercijalnoj osnovi kako u Srbiji tako i u inozemstvu uz odgovarajuću naknadu prema RTS-u, te da u periodu važenja Ugovora, navedena prava se neće prenijeti na drugog distributera.

Naime, (..)**.

Također (..)**.

Navedeno potvrđuje da gospodarski subjekt Telekom Srbija na temelju ekskluzivnih prava u svezi dalje distribucije medijskih sadržaja RTS kanala ima 100% tržišni udio te samim tim niti jedan drugi gospodarski subjekt ne vrši niti može vršiti distribuciju navedenih kanala na području Bosne i Hercegovine.

Kao razlog za navedenu Ponudu broj 262129/1-2019 od 03.06.2019. godine koja se po ponuđenoj cijeni razlikuje od cijene koja je bila sadržana u Ponudi za distribuciju RTS programa putem DTH tehnologije od 28.12.2018. godine, Telekom Srbije kao Protivna strana je navela da je riječ o različitim tehnologijama budući da OTT tehnologija omogućava korisnicima da pristupaju medijskim sadržajima sa različitih lokacija, sve dok su iste pokrivene internet mrežom, što nije slučaj sa ostalim načinima distribucije.

Nadalje, gospodarski subjekt Telekom Srbije je naveo da imajući u vidu karakteristike OTT platforme a to je da su dostupne putem otvorenog interneta koristeći VPN metode kojima se štiti IP adresa korisnika čime je olakšana mogućnosti nezakonitog korištenja, te da isto nije regulirano niti sankcionirano u BiH, niti se može pratiti i kontrolirati čime se nanosi izravno šteta distributerima sadržaja i samim time na takvom tržištu nije moguće utvrditi kakvi su uvjeti poslovanja u vidu broja korisnika, troškova, opreme i sl, uključujući i odgovarajuću cijenu distribucije medijskog sadržaja putem OTT platforme, što upućuje na činjenicu da se ove tehnologije u bitnome razlikuju u odnosu na KDS, DTH i IPTV tehnologije.

Također, u prilog ovoj tvrdnji je i izjava Telekom Srbije da tijekom pregovora sa gospodarskim subjektom Telemach imao u vidu i činjenicu da je povezano društvo Solford Trading Limited United Group-e kojoj pripada i Telemach neovlašteno distribuiralo četiri bh tv kanala u Njemačkoj.

U vezi formiranja cijene za distribuciju navedenih sadržaja putem OTT tehnologije, Telekom Srbije je naveo da je nastala na temelju više faktora između kojih je i trošak koji Telekom Srbije plaća RTS-u za prava koja je Telekom stekao na javnom tenderu, te da Telekom Srbije suštinski subvencionira cijenu, jer bi cijena bila značajno veća da je bila formirana na temelju elementarnog troškovnog modela i da je bio prinuđen da vrši određena "prilagodavanja" cijene, ne samo u odnosu na druge operatore, nego i u odnosu na svoje povezano lice.

U vezi svega navedenog, Konkurencijsko vijeće je kao bitnu cijenu činjenicu da pružanje usluge distribucije putem otvorenog interneta odnosno OTT tehnologije trenutno nije regulirana zakonskim i podzakonskim propisima u BiH, te se kao takva može pružati bez dozvole RAK- kao i činjenica da se OTT tehnologija ne može smatrati zamjenjivom u odnosu na KDS, DTH i IPTV tehnologije imajući u vidu specifičnosti navedene tehnologije, kao i činjenica da Telekom Srbije nema zaključene ugovore o distribuciji RTS kanala putem OTT platforme sa drugim operaterima.

Na temelju navedenog, Konkurencijsko vijeće nije utvrdilo da gospodarski subjekt Telekom Srbija vrši cjenovnu diskriminaciju s obzirom da isti nema sklopljene ugovore o distribuciji RTS kanala putem OTT platforme sa drugim gospodarskim subjektima, odnosno operaterima u Bosni i Hercegovini, a da se poređenje ponuđenih cijena sa cijenama pod kojima se sklapaju ugovori o distribuciji u Republici Srbiji o

distribuciji RTS kanala putem OTT platforme (cijena od (..)** EUR-a po korisniku (mjesečna naknada)) ne mogu uzeti u obzir jer se radi o drugom, zemljopisno mjerodavnom tržištu koje ne potpada u nadležnost ovog organa.

Činjenica da je Telekom formirao cijenu za distribuciju RTS programa putem OTT tehnologije neovisno od cijene za distribuciju putem ostalih tehnologija nije dokaz nelojalne cjenovne politike. Kako su tehničke značajke OTT usluga takve da iste zaobilaze distributivni kanal tradicionalnih operatera, te se u tom smislu ove usluge značajno razlikuju i ne mogu se smatrati zamjenjivim sa tradicionalnim uslugama elektronskih komunikacija, te je razumljivo da se i cijene za takve usluge mogu razlikovati od cijena za standardne usluge prijenosa signala.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu članka 10. stavak (2) točka a) Zakona se odbija kao neutemeljen.

Nadalje, u postupku gospodarski subjekt Telemach nije dokazano da se ograničava proizvodnja, tržište ili tehnički razvoj na štetu krajnjih potrošača, u smislu članka 10. stavak (2) pod b) Zakona, a u svezi Ponude broj 262129/1-2019 koja je predmet postupka.

Kako je u postupku utvrđeno da se radi o pregovorima dvije strane o čemu je Konkurencijsko vijeće naknadno zauzelo i mišljenje, a u odnosu na OTT platformu koja se značajno razlikuje i ne mogu se smatrati zamjenjivim sa tradicionalnim uslugama elektronskih komunikacija, poput npr. IPTV ili DTH, posebno iz ugla korisnika, Konkurencijsko vijeće zaključuje (..)**.

Dakle, u predmetnom postupku je utvrđeno da se radi o pregovorima dva poslovna subjekta u cilju uspostavljanja poslovne suradnje.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu članka 10. stavak (2) točka b) Zakona se odbija kao neutemeljen.

Nadalje, Podnositelj Zahtjeva navodi da se u predmetnoj stvari radi o primjeni različitog tretmana i uvjeta za OTT platformu u odnosu na distribuciju putem ostalih tehnologija što prvenstveno predstavlja pogrešno tumačenje odredbe članka 10. stavak (2) pod c) Zakona jer navedena odredba se ne odnosi na primjenu različitih uvjeta za proizvodnu ili usluge, već za sudionike na tržištu, a s druge strane, u odnosu na samu vrstu usluge na koju ukazuje Podnositelj zahtjeva, u postupku je utvrđeno da je tehnička karakteristika OTT usluga takva da iste zaobilaze distributivni kanal tradicionalnih operatera, te se u tom smislu ove usluge značajno razlikuju i ne mogu se smatrati zamjenjivim sa tradicionalnim uslugama elektronskih komunikacija, poput npr. IPTV ili DTH, posebno iz ugla korisnika. Nadalje, utvrđeno je da Telekom Srbije na teritoriji Bosne i Hercegovine, kao zemljopisno određenom mjerodavnom tržištu, nije zaključio ugovor o distribuciji RTS kanala putem OTT platforme niti sa jednim operaterom, te nije moguće utvrditi primjenu različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova sa ostalim stranama, čime bi eventualno bilo moguće utvrditi i neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj Podnositelja zahtjeva.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu članka 10. stavak (2) točka c) Zakona se odbija kao neutemeljen.

U odnosu na zahtjev da se utvrdi povreda u smislu članka 10. stavak (2) pod d) Zakona, Konkurencijsko vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja u postupku nije utvrdilo na koji način gospodarski subjekt Telekom Srbije uvjetuje gospodarski subjekt Telemach da prihvati dodatne obveze niti po svojoj prirodi ili prema trgovačkim običajima nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma, uz napomenu da je naprijed navedeno od strane RAK-a, da pružanje OTT usluga trenutno nije regulirano pravilima RAK-a, te za ovu vrstu djelatnosti nije potrebna dozvola ili suglasnost istog, te da je prema RAK-u tehnička značajka OTT usluga takva da zaobilaze distributivni kanal tradicionalnih operatera.

Stoga Zahtjev podnesen u smislu članka 10. stavak (2) točka d) Zakona se odbija kao neutemeljen.

Sukladno naprijed navedenom, Konkurencijsko vijeće, Zahtjev gospodarskog subjekta Telemach koji se odnosi na povredu Zakona iz članka 10. stavak (2) tač. a), b), c) i d) odbija kao neutemeljen.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

9.3. Zloupotrebavanje položaja - RTS

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da RTS nije prisutan na mjerodavnom tržištu, tj. ne sudjeluje na tržištu distribucije RTS programa putem OTT tehnologije u Bosni i Hercegovini. RTS je aktivan na tržištu proizvodnje i emitiranja kanala, te je gospodarskom subjektu Telekom Srbija kao partneru distributeru, temeljem Ugovora 4110 od 26.09.2018. godine, ustupio pravo na distribuciju RTS programa na komercijalnoj osnovi u Republici Srbiji i inozemstvu, uz određenu naknadu za korištenje navedenog prava.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je RTS zadržao pravo samostalne distribucije navedenog kao i da je prema članku 6. Ugovora o distribuciji programa, RTS zadržao pravo da isključivo sopstvenu OTT platformu "RTS Planeta" koristi za omogućavanje ličnog pristupa sadržajima RTS-a krajnjim korisnicima, odnosno fizičkim i pravnim osobama, na ograničenom broju ličnih uređaja preko javnog otvorenog interneta, te da za to od krajnjih korisnika naplaćuje licencnu naknadu. Isto pravo, prema članku 1. Ugovora o distribuciji programa od 26.09.2018. godine, gospodarski subjekt Telekom Srbija nije stekao.

Sukladno naprijed navedenom, Zahtjev u dijelu koji se odnosi na navedenog subjekta i povredu Zakona iz članka 10. stavak (2) točka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji se odbija kao neutemeljen.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

Ovdje napominjemo da podaci dostavljeni od strane gospodarskog subjekta Telemach koji se odnose na gledanost RTS kanala u Republici Srpskoj, čije je istraživanje na njihov zahtjev proveo Ipsos anketiranjem građana, u smislu da se ukaže na značaj RTS kanala u Republici Srpskoj kao ni podatke dostavljene od protivne strane koji smatraju da gledanost RTS kanala od (...)**% ukazuje na njihov mali značaj na navedenom tržištu nismo razmatrali, s obzirom da agencija Audience measurement d.o.o. Sarajevo kao jedina ovlaštena agencija od strane Instituta za mjeriteljstvo ne radi monitoring niti mjeri gledanost inostranih kanala, te ne postoje mjerodavni podaci za navedeno.

9.4. Zabranjeni sporazum

Člankom 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji propisano je da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prećutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata, koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na:

- Izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uvjeta;
- Ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja;
- Podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja;
- Primjenu različitih uvjeta za identične transakcije sa drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
- Zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi predmeta sporazuma.

Sporazumi zabranjeni u skladu sa stavom (1) članka 4. Zakona o konkurenciji su ništavi.

Također, člankom 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, sa kojim je usklađen članak 4. Zakon o konkurenciji, zabranjuju se zajednička djelovanja preduzetnika koji štete postojećoj ili potencijalnoj tržišnoj konkurenciji, a u konačnici potrošačima.

Zabranjenim sporazumima se prvenstveno nastoji ostale tržišne sudionike/konkurente isključiti s tržišta, kako bi stvorili mogućnost povisivanja cijena, te ostvarivanja dodatne dobiti.

Dakle, zabranjeni su sporazumi između preduzetnika, gospodarskih subjekata koji su stvarni ili potencijalni konkurenti na tržištu, a zabranom su obuhvaćeni kako horizontalni, tako i vertikalni sporazumi.

Nadalje, navedenim člankom 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije se zabranjuje antikonkurencijsko ponašanje koje nastaje kao rezultat usklađene volje dva ili više preduzetnika, a što se je i usaglašeno u sudskoj praksi Europske unije, obzirom da je Europski sud u presudi donesenoj u predmetu: "Bayer AG v. Commission of the European Communities" od dana 26.10.2000. godine, utvrdio da je koncept sporazuma u smislu članka 85. stavak (1) Ugovora o Europskoj zajednici (članak 101. Ugovor o funkcioniranju Europske unije), usmjeren na postojanje volje između najmanje dvije strane. Odnosno, neophodna je usklađena volja gospodarskih subjekata i namjera za štetnim postupanjem.

9.5. Zabranjeni sporazum između Telekoma Srbije i RTS-a

Gospodarski subjekat Telemach podnesenim Zahtjevom nadalje smatra da se Ponuda broj 262129/1-2019 od 03.06.2019. godine može okarakterisati kao restriktivan sporazum u ovisnosti od toga da li je komercijalna ponuda koja je Podnositelju zahtjeva dostavljena od poslovnog subjekta Telekom Srbija kreirana samostalno ili predstavlja usaglašenu komercijalnu odluku ovog poslovnog subjekta i RTS. S obzirom da Podnositelj nema način da sazna kako je formirana ponuda protivnih strana iz navedenih razloga prisiljen da je označi oba temelja (zloupotrebavanje položaja i zabranjeni sporazum).

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, sukladno sa svojim nadležnostima propisanim istim zakonom, da li je došlo do ispunjenja bit će djela iz članka 4. stavak (1) pod a), b), c) d) i e) Zakona o konkurenciji.

Na temelju Ugovora broj 4110 od 26.09.2018. godine (članak 2. stavak 1. Ugovora) (...)**.

U vezi formiranja same Ponude koja je predmet postupka, ovaj organ uputio je dopis broj UP-02-26-3-024-53/19 Telekomu Srbije i dopis broj UP-02-26-3-024-54/19 RTS-u u smislu da se izjasne na koji način se formira ponuda za distribuciju TV kanala RTS, u smislu da li RTS učestvuje u formiranju iste ili daje suglasnost na cijenu koju sačini Telekom Srbije.

U izjašnjenju zaprimljenim dana 06.04.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-58/19, RTS je naveo oni ni na koji način ne učestvuju u formiranju ponude na temelju koje Telekom Srbija nudi kanale RTS-a, niti daju suglasnost na formiranje takve ponude kao i da Telekom Srbija nije u obvezi da dostavlja RTS-u podatke, izuzev preslika ugovora zaključenih sa operatorima i njihovim zastupnicima, kako je predviđeno člankom 2. stavak (12) i člankom 7. stavak (3) Ugovora.

Informacije iz dostavljenih ugovora RTS koristi za potrebe monitoringa neovlaštenog iskorištavanja svojih programa u smislu odredaba članka 7. stavak 4. i 5. i članka 8. Ugovora.

U izjašnjenju zaprimljenim dana 06.04.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-57/19 Telekom Srbija je potvrdio da cijena koju je odredio za pružanje svojih usluga ne podliježe odobrenju od strane RTS, te da oni samostalno određuju cijenu za pružanje svojih usluga.

Imajući u vidu navedeno, odnosno da je gospodarski subjekat Telekom Srbija samostalno i potpuno neovisno od RTS-a sačinio predmetnu ponudu, odnosno da nisu dogovarali cijene u

daljoj prodaji, Konkurencijsko vijeće nije moglo utvrditi postojanje zabranjenog sporazuma na mjerodavnim tržištima distribucije medijskog sadržaja RTS kanala putem OTT platforme u Bosni i Hercegovini, u smislu članka 4. Zakona stavak (1) a), b), c) d) i e) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je prema članku 6. Ugovora o distribuciji programa, RTS zadržao pravo da isključivo sopstvenu OTT platformu "RTS Planeta" koju koristi za omogućavanje osobnog pristupa sadržajima RTS-a krajnjim korisnicima, odnosno fizičkim i pravnim osobama, na ograničenom broju ličnih uređaja preko javnog otvorenog interneta, te da za to od krajnjih korisnika naplaćuje licencnu naknadu. Isto pravo, prema članku 1. Ugovora o distribuciji programa od 26.09.2018. godine, gospodarski subjekt Telekom Srbija nije stekao.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke.

10. Troškovi postupka

Člankom 105. stavak 1. Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

Prema odredbi članka 105. stavak (3) Zakona o upravnom postupku, troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Konkurencijsko vijeće je u smislu članka 105. stavak (4) Zakona o upravnom postupku, upoznao sa obvezom podnošenja zahtjeva za naknadu troškova sve stranke u postupku.

Članom 108. stavak (1) istog Zakona je propisano da u rješenju kojim se postupak završava, organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kojem roku imaju isplatiti.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izračuna ukupnih troškova postupka, uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku, i Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 68/05) (u daljem tekstu: Tarifa).

Podnositelj zahtjeva je putem punomoćnika odvjetnice Nevene Tomić Lučić podnio Zahtjev za nadoknadu troškova zaprimljenim dana 31.03.2020. godine pod brojem UP-02-26-3-024-56/19 i dopunu istog zaprimljenog pod brojem UP-02-26-3-024-67/19 dana 13.04.2020. godine sljedećeg sadržaja: sastavljanje zahtjeva za pokretanje postupka 300,00 KM, dopuna Zahtjeva 300,00 KM, sastavljane podneska kojim se očituje na izjašnjenje suprotne strane 300,00 KM, sastavak podneska kojim se očituju na zahtjev Konkurencijskog vijeća 300,00 KM, odsustvo iz ureda u trajanju od 5 časova tokom puta u Sarajevo radi prisustvovanja usmenoj raspravi (ista otkazana) 240,00 KM, troškovi puta u Sarajevo radi pristupa zakazanoj usmenoj raspravi 220,00 KM, sastavak podneska kojim se dodatno očituju na izjašnjenja protivnih strana 300,00 KM, paušal od 25% na ukupan iznos troškova 490,00 KM, taksa na zahtjev u iznosu od 2.000,00 KM i taksa na rješenje u iznosu od 3.000,00 KM.

Troškovi od 2.450,00 KM uvećani za iznos PDV-a ukupno iznose 2.866,50 KM te sa taksom na zahtjev u iznosu od 2.000,00 KM i taksom na rješenje u iznosu od 3.000,00 KM iznose 7.866,50 KM.

Naknadno dopisom gospodarski subjekat Telemach je podnio zahtjev za naknadu troškova u iznosu od 240,00 KM +

PDV= 280,80 KM (prema Tarifniku FBiH zbog preuzimanja predmeta) koji se odnosi na izjašnjenje povodom presude. (akt broj UP-02-26-3-024-109/19 od 07.08.2024 godine).

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je predmetni troškovnik sačinjen sukladno stvarnim troškovima postupka, i sukladno propisom koji regulira visinu odvjetničkih troškova zastupanja, jer odvjetnički troškovi zastupanja Podnositelja zahtjeva su utvrđeni sukladno Tarifi broj 3 i člankom 14. Tarife koji propisuje visinu odvjetničkih troškova u upravnom postupku.

Stoga je Konkurencijsko vijeće utvrdilo da ukupni troškovi koje Podnositelj zahtjeva potražuje iznose 8.147,30 KM sa uračunatim PDV-om.

Konkurencijsko vijeće je odbilo zahtjev Podnositelja zahtjeva za nadoknadu troškova postupka, budući da navedeni gospodarski subjekat nije uspio u postupku, te stoga nema pravo na nadoknadu troškova postupka, u smislu Zakona o upravnom postupku.

Protivne strane nisu podnijele zahtjev za naknadu troškova postupka.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 4. izreke.

11. Administrativna pristojba

Podnositelj Zahtjeva na ovo Rješenje sukladno članku 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka f) i točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18) je obavezan platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 3.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno odredbi članka 3. stavak (2) točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelj Prijave nakon izvršene uplate je dužan uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositelj zahtjeva ne izvrši uplatu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana člankom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 5. izreke ovog Rješenja.

12. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijama, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-02-26-3-024-114/19

07. studenoga 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, v. r.

Конкуренцијски савет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е) и члана 42. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Закључку о покретању поступка по службеној дужности број УП-04-26-3-003-1/24 од 07.03.2024. године против привредних субјеката "Адо - Транс" д.о.о. Високо, Пословна зона Озраковићи бб, 71320 Високо, "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, Бистуа Нуова 17, 72000 Зеница и "Росо Commerce" д.о.о. Ливно, Жупана Желимира бб, 80101 Ливно, ради утврђивања постојања забрањеног

споразума, на 16. сједници одржаној дана 07.11.2024. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

- УТВРЂУЈЕ СЕ** да су привредни субјекти "Адо - Транс" д.о.о. Високо, Пословна зона Озраковићи бб, 71320 Високо, "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, Бистуа Нуова 17, 72000 Зеница и "Roco Commerce" д.о.о. Ливно, Жупана Желимира бб, 80101 Ливно у поступку јавне набавке уговорног органа Општине Брежа број 726-1-3-6-3-4/23 од 24.02.2023. године, заједничким дјеловањем договорили и усагласили пословну стратегију са циљем да утичу на исход поступка јавне набавке, те су на тај начин склопили забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкуренцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкуренцију на релевантном тржишту.
- ИЗРИЧЕ СЕ** новчана казна привредном субјекту "Адо - Транс" д.о.о. Високо због кршења Закона о конкуренцији утврђеног у тачки 1. овог Рјешења, у износу од 68.295,40 КМ у смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- ИЗРИЧЕ СЕ** новчана казна привредном субјекту "Комград - Зе" д.о.о. Зеница због кршења Закона о конкуренцији утврђеног у тачки 1. овог Рјешења, у износу од 73.171,60 КМ у смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- ИЗРИЧЕ СЕ** новчана казна привредном субјекту "Roco Commerce" д.о.о. Ливно због кршења Закона о конкуренцији утврђеног у тачки 1. овог Рјешења, у износу од 68.334,40 КМ у смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- ИЗРИЧЕ СЕ** новчана казна директору привредног субјекта "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, Мухамеду Шибоњићу, због непоступања по захтјеву Конкурентског савјета у смислу члана 35. Закона, у износу од 5.000,00 КМ (пет хиљада конвертибилних марака), у складу са чланом 49. став (2) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- У случају да се изречене новчане казне из тач. 2., 3., 4. и 5. овог Рјешења, не уплате у наведеном року, исте ће се наплатити присилним путем, у смислу одредби члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.
- ЗАБРАЊУЈЕ СЕ** учесницима на тржишту из тачке 1. диспозитива овог рјешења свако будуће поступање којим би се могла ограничити, нарушити или спријечити конкуренција на начин описан у тачки 1. диспозитива овог рјешења.
- ОДБИЈА СЕ** захтјев привредног субјекта "Адо Транс" д.о.о. Високо и привредног субјекта "Roco Commerce" за накнаду трошкова управног поступка, у cjелости.
- Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурентски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурентски савјет) је дана 03.04.2023. године под бројем 01-26-10-65-1/23, запримио пријаву нарушавања конкуренције у поступку јавне набавке уговорног органа

Општине Брежа под називом Санација дијела локалне цесте Брежа - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик (даљем тексту: Санација локалне цесте Брежа - Махмутовић Ријека"), који је објављен на порталу јавне набавке 24.02.2023. године обавјештењем о набавци број 726-1-3-6-3-4/23 и у "Службеном гласнику БиХ" број 14/23 дана 03.03.2023. године, од стране привредног субјекта чији идентитет је познат Конкурентском савјету (у даљем тексту: Подносилац пријаве) против привредних субјеката Адо - Транс" д.о.о. Високо, Пословна зона Озраковићи бб, 71320 Високо, "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, Бистуа Нуова 17, 72000 Зеница и "Roco Commerce" д.о.о. Ливно, Жупана Желимира бб, 80101 Ливно, због основане сумње да су закључили забрањени споразум из члана 4. Закона о конкуренцији.

1. Странке у поступку

1.1. "Адо - Транс" д.о.о. Високо

Привредни субјект "Адо Транс" д.о.о. Високо, са сједиштем у Високом, Пословна зона Озраковићи бб, уписан је под МБС: 43-01-0140-09 (стари број 1-3243) у судски регистар Општинског суда у Зеници. Између осталих дјелатности, регистрован је за градњу цеста и аутоцеста, као и осталих грађевина нискоградње.

Особа овлаштена за заступање друштва је власник и директор Мурис Фрљак, који заступа друштво без ограничења овлаштења у оквиру регистроване дјелатности.

Укупни приход привредног субјекта "Адо - Транс" у 2022. години, која је претходила повреди тржишне конкуренције, износи 8.536.925,00 КМ.

1.2. Комград - Зе" д.о.о. Зеница

Привредни субјект "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, Бистуа Нуова 17, 72000 Зеница уписан је под МБС: 43-01-0724-11 у судски регистар Општинског суда у Зеници. Између осталих дјелатности, регистрован је за градњу цеста и аутоцеста, као и осталих грађевина нискоградње.

Власници привредног субјекта "Комград-Зе" су Друштво за унутрашњи и међународни пријевоз "Almy - transport" д.о.о. Зеница са од 65% и Град Зеница са 35% власничког удјела.

Особа овлаштена за заступање друштва је директор Мухамед Шибоњић, директор без ограничења овлаштења у оквиру регистроване дјелатности до износа од 1.000.000,00 КМ, а преко тог износа уз сагласност Скупштине друштва.

Укупни приход привредног субјекта "Комград-Зе" у 2022. години, која је претходила повреди тржишне конкуренције, износи 9.146.449,00 КМ.

1.3. "Roco - Commerce" д.о.о. Ливно

Привредни субјект "Роцо - Цоммерце" д.о.о. Ливно, са сједиштем у Ливну, Подградина бб, уписан је под МБС: 1-2999 у судски регистар Општинског суда у Ливну. Између осталих дјелатности, регистрован је за градњу цеста и аутоцеста, као и осталих грађевина нискоградње.

Власник привредног субјекта "Roco Commerce" је Бадров Зборко, а особа овлаштена за заступање друштва је директор Томислав Бадров, који заступа друштво самостално и без ограничења у оквиру регистроване дјелатности.

Приход привредног субјекта "Roco - Commerce" у 2022. години, која је претходила повреди тржишне конкуренције, износи 8.541.801,00 КМ.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкурентски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног

положаја ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), као и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такођер, Конкурентски савјет је узео у обзир релевантне одредбе Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", бр. 39/14 и 59/22) и одредбе Правилника о условима и начину кориштења е - аукције ("Службени гласник БиХ", број 66/16).

Конкурентски савјет у складу са чланом 43. став (7) Закона у сврху ојене датог случаја користило судску праксу Европског суда правде и одлуке Европске комисије, јер је иста важан инструмент за примјену прописа заштити тржишне конкуренције у случају правних празнина или сумњи у тумачењу тих прописа.

3. Поступак по пријави забрањеног конкурентског дјеловања

У пријави забрањеног конкурентског дјеловања запримљеној дана 03.04.2023. године под бројем 01-26-10-65-1/23 од 03.04.2023. године Подносилац пријаве наводи да је Уговорни орган Општина Бреза објавио поступак јавне набавке под називом Санација дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик, који је објављен на порталу јавне набавке 24.02.2023. године обавјештењем о набавци број 726-1-3-6-3-4/23 и у "Службеном гласнику БиХ", број 14/23 дана 03.03.2023. године. Подносилац пријаве је запримио записник о отварању понуда број 02/1-2-11-512-5/23 од 17.03.2023. године, а уговорни орган је заказао е-аукцију која је одржана дана 22.03.2023. године у 9,00 сати. На е - аукцији у року од 2 минуте и 05 секунди понуђачи "Roco Commerce" д.о.о. Ливно и "Комград - Зе" д.о.о. Зеница успјели да промијене цијену својих понуда чак шест пута и то три пута понуђач "Roco Commerce" д.о.о. Ливно и три пута понуђач "Комград-Зе" д.о.о. Зеница. На овај начин су успјели да цијене својих понуда смање за велики износ, те је један понуђач смањио цијену за 50,54% од почетне цијене понуде, а други 42,29% од почетне цијене понуде. Понуђач "Комград -Зе" д.о.о. Зеница успио да цијену своје понуде са почетне цијене од 303.294,88 КМ без ПДВ-а смањи на износ од 150.000,00 КМ без ПДВ-а и на тај начин умањено је цијену своје понуде за чак 50,54%. Понуђач "Roco Commerce" д.о.о. Ливно успио да смањи цијену своје понуде са почетне цијене од 303.216,14 без ПДВ-а на износ од 175.000,00 КМ без ПДВ-а тако да је цијену своје понуде смањено за чак 42,29%. Забрањени споразум односно нарушавање конкуренције се огледа у чињеници да постоји договор између понуђача "Адо - Транс" д.о.о. Високо, "Roco Commerce" д.о.о. Ливно и "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, јер су понуђачи "Roco Commerce" д.о.о. Ливно и "Комград - Зе" д.о.о. Зеница у договору са понуђачем "Адо-Транс" д.о.о. Високо. Понуђачи "Roco - Commerce" и "Комград - Зе" намјерно снижавали цијену својих понуда за максималне износе како би на тај начин погодовали понуђачу "Адо - Транс" . Дана 29.03.2023. године Подносилац пријаве је запримио Одлуку о избору најповољнијег понуђача којом је као најповољнији одабран понуђач "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, те у овом поднеску од 30.03.2023. године обавјештава Конкурентски савјет да тај понуђач нема намјеру да закључи уговор са Општином Бреза за овај поступак јавне набавке, да исти неће доставити додатну документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама БиХ или ако исту достави неће бити исправна, те да ће уговорни орган морати да донесе другу Одлуку о избору најповољнијег понуђача којим ће као најповољнији бити одабран "Roco Commerce" д.о.о. Ливно који такођер нема намјеру закључити никакав уговор са Општином Бреза нити ће доставити документацију

из члана 45. Закона о јавним набавкама БиХ или ако исту достави она неће бити исправна и на тај начин биће одабран понуђач "Адо - Транс" д.о.о. Високо, због којег су понуђачи "Roco Commerce" и "Комград - Зе" и снижавали цијене својих понуда. Сам Подносилац пријаве имао је озбиљне намјере да учествује на е-аукцији али је био спријечен јер су понуђачи "Roco Commerce" и "Комград - Зе" у рекордном року снизили цијене својих понуда до износа којим ни један понуђач не би могао извршити предмет набавке без губитка за своју компанију. Подносилац пријаве као учесник поступка јавне набавке је био спријечен да учествује у е-аукцији, јер су напријед наведени привредни субјекти у рекордном року и максималном износу снизили своје цијене тако да други понуђачи након завршеног договореног снижавања цијене нису имали никакав мотив да сниже цијену своје понуде. Такођер наводи да је "Адо - Транс" понуђач који ће у овом поступку доставити документе из члана 45. Закона о јавним набавкама и закључити уговор са уговорним органом.

Подносилац пријаве такођер наводи да је представник привредног субјекта "Адо - Транс" у вријеме одржавања е-аукције био у просторијама, привредног субјекта "Комград - Зе", те да се Конкурентском савјету обраћа у циљу своје заштите, како би Конкурентски савјет имао доказ унапријед познатог сценарија, јер сматра ове информације релевантним уколико се покрене поступак пред истим.

У вези са наведеним, Конкурентски савјет је дана 05.06.2023. године, Општини Бреза упутио Захтјев за доставу копије тендерске документације свих понуђача, као и сву документацију релевантну за поступак јавне набавке радова под називом Санација дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик.

Општина Бреза је поднеском запримљеним дана 21.06.2023. године под бројем 01-26-10-65-3/23, доставила документацију која потврђује наводе **из пријаве привредног субјекта са заштићеним идентитетом** да је изабран трећерангирани понуђач, након што су прворангирани и другорангирани одустали од уговора.

Између осталог Општина Бреза је доставила следеће одлуке:

- Одлуку о избору најповољнијег понуђача "КОМГРАД - ЗЕ" д.о.о. Зеница број 01/2-04-510-2/23 од 29.03.2023. године са понуђеном цијеном у износу од 150.000,00 КМ, без ПДВ-а,
- Одлуку о додјели Уговора другорангираном понуђачу "ROCO COMMERCE" д.о.о. Ливно, број 01/2-04-510-3/23 од 06.04.2023. године, са понуђеном цијеном од 175.000,00 КМ без ПДВ-а,
- Одлуку о додјели Уговора трећерангираном понуђачу "АДО - ТРАНС" д.о.о. Високо, са понуђеном цијеном у износу од 302.468,46 КМ без ПДВ-а.

Из достављене документације, може се утврдити следеће:

- Да је поступак јавне набавке радова "Санације дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека" покренут од стране Општине Бреза Захтјевом о покретању поступка јавне набавке број 02/1-2-11-512/23 и Одлуком о покретању поступка јавне набавке број 01/2-04-510/23 од 24.02.2023. године,
- Да је процијењена вриједност јавне набавке без ПДВ-а износила 307.692,30 КМ,
- Да је Обавијест о набавци број 726-1-3-6-3-4/23 објављена на Порталу јавних набавки дана 24.02.2023. године, а дана 03.03.2023. године у "Службеном гласнику БИХ", број 14/23,

- Да је на основу обавјештења на Порталу јавних набавки, тендерску документацију са портала Е-набавке преузело 14 (четрнаест) понуђача,
- Да је на јавном отварању понуда био представник понуђача "Адо - Транс" д.о.о. Високо, Ценан Ужичанин,
- Да је укупан број пристиглих и благовремених понуда 6 (шест): "АМЕ" д.о.о. Бреза, "Мушинбеговић Градња" д.о.о. Високо, "Адо - Транс" д.о.о. Високо, "Roco Commerce" д.о.о. Ливно, "Комград - Зе" д.о.о. Зеница и "Демус" д.о.о. Сарајево.

Понуђачи су доставили следеће цијене понуда:

Табела 1.

Ред. бр.	Назив понуђача	Понуђена цијена без ПДВ-а	Понуђени попуст
1.	АДО ТРАНС д.о.о. Високо	302.468,46	--
2.	РОСО COMMERCE д.о.о. Ливно	303.216,14	--
3.	КОМГРАД - ЗЕ д.о.о. Зеница	303.294,88	--
4.	ДЕМУС д.о.о. Зеница	303.794,38	--
5.	АМЕ д.о.о. Бреза	307.411,82	--
6.	МУШИНБЕГОВИЋ ГРАДЊА д.о.о. Високо	307.634,49	--

Уговорни орган, Општина Бреза, је предвидио тендерском документацијом и у систему "Е-набавке" провођење е-аукције.

Комисија за јавне набавке је дана 20.03.2023. године, у складу са Правилником о условима и начину кориштења е-аукције од 21.07.2016., кроз систем јавних набавки заказала одржавање е - аукције за квалификоване понуђаче за дан 22.03.2023. године у 9,00 сати.

Из извјештаја о току и завршетку аукције која је креирана 22.03.2023. године у 9,10 сати је видљива:

КОНЧНА РАНГ ЛИСТА ПОНУЂАЧА КОЈИ СУ УЧЕСТВОВАЛИ У Е-АУКЦИЈИ:

Табела 2.

Ред. бр.	Назив понуђача	Коначна цијена у КМ без ПДВ-а	Умањење цијене	Ранг
1.	КОМГРАД - ЗЕ д.о.о. Зеница	150.000,00	50,54%	1
2.	РОСО COMMERCE д.о.о. Ливно	175.000,00	42,29%	2
3.	АДО ТРАНС д.о.о. Високо	302.468,46	0%	3
4.	ДЕМУС д.о.о. Зеница	303.794,38	0%	4
5.	АМЕ д.о.о. Бреза	307.411,82	0%	5
6.	МУШИНБЕГОВИЋ ГРАДЊА д.о.о. Високо	307.634,49	0%	6

У складу са наведеним дана 29.03.2023. године, донијета је Одлука о избору најповољнијег понуђача привредног субјекта "КОМГРАД - ЗЕ" д.о.о. Зеница.

Међутим, изабрани понуђач је пропустио рок за доставу доказа о квалифицираности из члана 45. став (2) тачке од а) до д) Закона о јавним набавкама, те је дана 06.04.2023. године донијета Одлука о додјели Уговора другорангираном понуђачу привредном субјекту "РОСО COMMERCE" д.о.о. Ливно који такођер није доставио тражену документацију, те је на крају Општински начелник дана 14.04.2023. године донио Одлуку о додјели Уговора трећерангираном понуђачу привредном субјекту "АДО - ТРАНС" д.о.о. Високо.

Из напријед наведеног произилази да је Општина Бреза поднеском запримљеним дана 21.06.2023. године под бројем 01-26-10-65-3/23, доставила документацију, која потврђује наводе из пријаве привредног субјекта са заштићеним идентитетом да је изабран трећерангирани понуђач, након што су прворангирани и другорангирани одустали од уговора.

У складу с тим, Конкурнцијски савјет је утврдио да постоји основана сумња да су "Адо Транс" д.о.о. Високо,

"Комград - Зе" д.о.о. Зеница и Роцо д.о.о. Ливно, закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона о конкуренцији, те је дана 07.03.2024. године донијело Закључак о покретању поступка по службеној дужности број УП-04-26-3-003-1/24.

Дана 01.08.2024. године Конкурнцијски савјет је продужио рок за доношење коначног рјешења за додатна три мјесеца Закључком о продужењу рока број УП-04-26-3-003-41/24.

4. Поступак по Закључку о покретању поступка по службеној дужности

4.1. Очитовање странака у поступку

У складу са чланом 33. став (2) Закона, Конкурнцијски савјет је актом број УП-04-26-3-003-6/24 од 07.03.2024. године доставио Закључак о покретању поступка привредним субјектима против којих је покренут поступак, на одговор.

4.1.1. Очитовање привредног субјекта "Комград-Зе" д.о.о. Зеница

Привредни субјект "Комград - Зе" је доставио одговор у остављеном року, запримљен дана 28.03.2024. године под бројем УП-04-26-3-003-9/24, у којем наводи да је разлог због којег је цијена више пута спуштена резултат неспоразума између директора и радника који је био задужен да води е - аукцију, јер је директор наложио да се током е - аукције цијена може спуштати до шца 10% од првопласиране понуда, а радник који је био задужен да буде оператер у поступцима е - аукције је протумачио да се цијена спушта у износу од 10%.

Надаље наводи да се ради о грешки, ни у ком случају намјери, за коју је проведен и дисциплински поступак против радника - оператера, те му је изречена мјера, писмена опомена пред отказ уговора о раду.

Како привредни субјект "Комград - Зе" није доставио нити један доказ којим би потврдио своје наводе, Конкурнцијски савјет је привредном субјекту "Комград - Зе" д.о.о. Зеница дана 08.04.2024. године, под пријетњом новчане казне из члана 49. Закона о конкуренцији, доставио Захтјев за доставу података документације број УП-04-26-3-003-14/24 од 05.04.2024. године, а у вези са поступцима јавних набавки за период од 2021. до 2023. године са посебним освртом на чињеницу да ли су и раније учествовали били дисквалификовани заборг недостављања података о поступцима и разлозима недостављања документације, као и доставе целокупну кореспонденцију и документацију везану за спорни поступак јавне набавке са копијом књиге протокола.

На наведени Захтјев привредни субјект "Комград-Зе" никада није одговорио.

Дана 11.07.2024. године Конкурнцијски савјет је привредном субјекту "Комград-Зе", под пријетњом новчане казне из члана 49. Закона о конкуренцији, упутио ургенцију за доставу напријед наведених података број УП-04-26-3-003-33/24 од 09.07.2024. године, заједно са захтјевом за додатним информацијама које се односе на доказ када је привредни субјект "Комград - Зе" запримио Записник са отварања понуда, као и са захтјевом за доставу целокупне документације у вези са дисциплинским поступком против запосленика, оператера који је проводио е - аукцију, са копијом књиге протокола.

Након што привредни субјект "Комград-Зе" није поступио по захтјевима Конкурнцијског савјета од 08.04.2024. године и од 11.07.2024. године, Конкурнцијски савјет је, под пријетњом новчане казне из члана 49. Закона о конкуренцији, наведеном привредном субјекту дана 01.08.2024. године доставио још једну ургенцију број УП-04-

26-3-003-40/24 од 31.07.2024. године, али до дана доношења овог рјешења "Комград - Зе" није доставио свој одговор.

4.1.2. Очитовање привредног субјекта "Roco - Commerce" д.о.о. Ливно

Привредни субјект "Roco - Commerce" д.о.о. Ливно је доставио одговор, путем овлаштеног пуномоћника Санела Незирића, адвоката из Сарајева, запримљен дана 29.03.2024. године под бројем УП-04-26-3-003-10/24, у којем се наводи, како слиједи:

- Да примјена члана 4. Закона о конкуренцији није могућа у ситуацији када се ради о јавној набавци радова, односно проширеној и активној конкуренцији, па не постоји основ нити могућност за удруживања одређеног броја понуђача ради склапања недозвољеног уговора,
- Да је понуђач "Roco - Commerce" и у односу на почетну цијену и у односу на цијену након е-аукције, рангиран на друго мјесто ранг листе,
- Да према одредбама Закона о јавним набавкама БиХ и подзаконским правним актима, постоји обавеза провођења е - аукције у поступцима као што су предметни поступак јавне набавке, а на којој е - аукцији понуђачи имају право, односно могућност да спуштају цијене понуде, али и могућност да оставе почетно понуђену цијену без измјена односно без снижавања цијене,
- Да је и самим одредбама тада важећег Правилника о условима и начину кориштења е - аукције прописана могућност снижавања цијене понуде у распону од 0,1% до 10% у односу на цијену понуде, па је јасно да понуђач има могућност да снизи цијену у том распону или да остане код почетне цијене понуде,
- Да није спорно да је понуђач "Roco - Commerce" умањео цијену своје понуде за 42,29% и да иста након проведене е-аукције износи 175.000,00 КМ, као ни да је понуђач "Комград - Зе" такођер, умањео цијене понуде, док преостала четири понуђача нису снижавали своје цијене, те су потврдили почетне цијене достављених понуда,
- Да како у току трајања е - аукције нити једном понуђачу нису видљиви подаци осталих понуђача и ко од осталих понуђача смањује цијену своје понуде, а све према одредбама Правилника о условима и начину кориштења е - аукције у погледу, трајања, тока и завршетка е-аукције, нити овом понуђачу није било видљиво ко од пет осталих понуђача снижава цијену своје понуде, а нити је могао утицати на снижавање цијене осталих понуђача, већ је исти у складу са одредбама Правилника снижавао цијену своје понуде у прописаном распону,
- Да није спорно да је овај понуђач пропустио у прописаном року доставити захтијевана увјерења из члана 45. став (2) тачке од а) до д) Закона о јавним набавкама, али исто тако, такав пропуст не може представљати намјеру и договор у вези са склапањем забрањених уговора,
- Да понуђач "Roco - Commerce" није могао нити је имао утицаја да ли ће првобитно изабрани понуђач прихватити закључење уговора за цијену након е - аукције, као ни да ли ће понуђач који је рангиран послје понуђача "Roco - Commerce" прихватити закључење уговора или ће и тај понуђач одустати од закљученог уговора,

- Да би самим тим било који понуђач који одустане од закључења уговора или не достави прописана увјерења из члана 45. Закона о јавним набавкама, сматраће се одговорним за закључење забрањеног уговора између уговорног органа и понуђача са којим је у коначници склопио уговор, а што је потпуно неправилно и незаконито,
- Да је управо уговорним органима остављена могућност прописивања обавезе достављања гаранције за озбиљност понуде за поступак веће процијењене вриједности као предметна, па је јасно да се управо уговорни органи штите од одустанка понуђача од своје понуде,
- Да су стога неосновани и неаргументовани наводи из пријаве да су привредна лица против којих је поднесена пријава склопили забрањени уговор из члана 4. став (1) тачка б) и ц) Закона, будући да понуђач "Roco - Commerce" није могао имати на утицај на друге понуђаче да ли ће одустати од уговора или истог закључити као што ни други понуђачи нису имали утицај на овог понуђача и одустанак од закључења уговора из разлога који нису познати нити једном од осталих понуђача,
- Да би у коначници овакав начин подношења пријаве значио практично да би се пријава могла поднијети против сваког понуђача који одустане од своје понуде, односно не достави прописана увјерења из члана 45. став (2) тачке од а) до д) Закона о јавним набавкама, односно да би се сваки понуђач који одустане од закључења уговора теретио за радње склапања забрањених уговора заједно са осталим понуђачима који су одустали од уговора, као и понуђача који је прихватио услове уговора и исти уговор закључио.

Конкурентијски савјет је дана 05.04.20204. године актом број УП-04-26-3-003-13/24, привредном субјекту "Roco Commerce" д.о.о. Ливно доставио захтјев за достављање додатних података.

Привредни субјект "Roco Commerce" је доставио одговор на напријед наведени Захтјев поднеском запримљеним под бројем УП-04-26-3-003-18/24 дана 17.04.2024. године и поднеском запримљеним под бројем УП-04-26-3-003-28/24 дана 30.04.2024. године, у којима између осталог наводи следеће:

- Да у периоду од 2021. до 2023. година није био дисквалификован због недостављања документације у поступцима јавних набавки нити елиминисан због недостављања документације утврђене у тендерској документацији уговорног органа,
- Да није имао било какву врсту пословне сарадње са понуђачима "Адо-транс" и "Комград - Зе",
- Да је у више поступака био у конкуренцији са привредним субјектом "Адо-транс" код уговорних органа Град Високо, Општина Илијаш, Општина Бреза, Управа за цесте Кантона 10, Кантонално јавно комунално предузеће "Покоп" д.о.о. Сарајево,
- Да је у поступку набавке коју је провео уговорни орган Управа за цесте Кантона 10, под називом "Ванредно одржавање и санација цеста" , Обавјештење о набавци број 1146-1-3-8-3-2/23, учествовао заједно са понуђачем "Адо - Транс" д.о.о. Високо као група понуђача, али да нису добили уговор, те није било прилике да се оствари пословна сарадња,

- Да нема калкулацију цијена појединачних ставки из тендерске документације, нити има калкулацију коначне цијене на е-аукцији, а што није ни представљало обавезу од стране понуђача,
- Да понуђачи формирају почетну цијену своје понуде на начин калкулације цијене, односно улазних параметара и свих других елемената који утичу на структуру формирања саме цијене односно свих аспеката пословања, прихода, трошкова и улазних цијена односно детаљних информација о релевантним саставним елементима понуде, односно разлога за понуђену почетну цијену,
- Да међутим понуђачи приликом е-аукције и снижавања цијене своје понуде не посједују калкулацију нове, коначне цијене, јер понуђачи у коначници и немају у виду да ли ће други понуђачи снижавати цијене својих понуда и уколико да, у ком проценту,
- Да није обавеза, а нити је исто објективно могуће, да понуђачи врше калкулацију цијене у току трајања е-аукције, посебно имајући у виду да понуђачи немају сазнања ко ће од понуђача учествовати, у којем постотку ће снижавати своју понуду, до које цијене, те није реални нити оправдано очекивати да понуђач у временском период од 10 до 30 минута креира спецификацију коначне цијене на е - аукцији,
- Да не посједује копију своје понуде, јер је исту доставио Уговорном органу.

4.1.3. Очитовање привредног субјекта "Адо - Транс" д.о.о. Високо

Привредни субјект "Адо - Транс" д.о.о. Високо је доставио одговор, путем овлаштеног пуномоћника Алме Биберовић, адвоката из Сарајева, запримљен дана 01.04.2024. године под бројем УП-04-26-3-003-11/24, у којем се наводи, како сlijеди:

- Да је као трећерангирани понуђач у спорном поступку јавне набавке доставио своју понуду на износ од 302.468,46 КМ, а што представља најнижу достављену иницијалну односно почетну цијену понуде,
- Да је уговорни орган у тендерској документацији прописао обавезу провођења процедуре е- аукције, а на којој е - аукцији је понуђачима остављена могућност снижавања цијене своје понуде, али не и обавеза снижавања понуђене цијене,
- Да су поред лица против којих је покренут поступак и поднесена пријава, у поступку учествовали и четворангирани "ДЕМУС" д.о.о. Сарајево, петорангирани понуђач "АМЕ" д.о.о. Бреза и шесторангирани понуђач "Мушинбеговић Градња" д.о.о. Високо, те да нити један од наведених понуђача, односно четверо, пети и шесторангирани понуђачи, као ни трећерангирани понуђач, нису снижавали цијену својих понуда,
- Да се позива на одредбе члана 5. став (2) тачка а) Правилника о условима и начину кориштења е-аукције, којим је прописано да је у току трајања е - аукције учесницима е - аукције у сваком моменту трајања е-аукције видљива тренутна ранг листа, без откривања идентитета понуђача који су учесници е-аукције,
- Да је јасно прописано да идентитет било којег понуђача са ранг листе у току трајања е-аукције није видљив другим понуђачима, па тако нити

- трећерангирани понуђач није имао нити могао имати сазнања ко од понуђача снижава своју цијену, већ само да неки од понуђача снижава цијену и за који проценат, те су сви понуђачи у могућности да снижавају почетне цијене своје понуде у распону од 0,1% до 10% понуђене цијене,
- Да би овакво поступање подносиоца пријаве представљало шаблон према којем би сваки, у коначници, избрани понуђач у ситуацији када одређени понуђач који је био прворангирани одустане од закључења уговора се третирао као понуђач који је закључио уговор на темељу договора са осталим привредним субјектима односно понуђачима, а који начин избора понуђача у ситуацији када прво и другорангирани понуђачи одустану од закључења уговора свакако не представља елементе склапања забрањених споразума,
- Да како је у самом поступку, сходно напријед наведеном, учествовали шест понуђача са достављеним иницијалним цијенама своје понуде, јасно је да нити трећерангирани понуђач, а нити било који од понуђача који се терети пријавом за закључење забрањеног уговора, нису могли утицати на почетне цијене понуда свих шест понуђача, као нити то да ли ће неки од понуђача на е-аукцији снижавати цијену понуде или остати код почетне понуђене цијене,
- Да једнако тако, на исти начин, нити трећерангирани понуђач није могао утицати на иницијалне цијене понуда осталих пет понуђача, а нити да ли ће неки од понуђача у овој ситуацији, прворангирани и другорангирани понуђач, одустати од закључења уговора, односно да ли ће доставити захтијевану документацију,
- Да је нетачно и недоказано образложење пријаве да су се наведени правни субјекти договорили да прворангирани и другорангирани понуђачи снижавају цијену понуде, те након тога да исти одустану од закључења уговора, те тиме омогуће трећерангираном понуђачу да закључи уговор према почетној цијени своје понуде, а нарочито имајући у виду да пријављени привредни субјекти нису међусобно повезани на било који начин, нити власнички нити интересно, било директно или индиректно,
- Да остају нејасни наводи из пријаве којима се терети трећерангирани понуђач, јер то практично значи да би подносилац пријаве теретио за склапање уговора било којег трећерангираног понуђача који је у коначници закључио уговор, односно да је имао договор са прва два понуђача са ранг листе да се уговор додијели управо трећерангираном понуђачу, било да се ради о понуђачу "Адо-Транс" или било којем другом понуђачу,
- Да то значи да би у пракси подразумевало да се пријава подноси против сваког привредног субјекта који буде изабран као најповољнији, а након што неко од понуђача одустане од своје понуде, односно не достави прописана увјерења или одбије закључити уговор са уговорним органом,
- Да није дошло до ситуације из одредбе члана 4. Закона о конкуренцији, односно да недозвољени споразуми у овим ситуацијама нису ни могући, јер

је велики број субјеката могао и учествовати у поступку јавне набавке, јер се ради о набавци радова који обавља велики број субјеката на релевантном тржишту, па је надметање управо било доступно великом броју субјеката,

- Да предлаже да Конкуренијски савјет одбије пријаву као неосновану и обустави покренути поступак по службеној дужности у односу на друштво "Адо - Транс".

Конкуренијски савјет је дана 05.04.20204. године актом број УП-04-26-3-003-12/24, привредном субјекту "Адо-Транс" д.о.о. Високо, доставио захтјев за достављање додатних података.

Привредни субјект "Адо - транс" је доставио одговор на напријед наведени Захтјев поднеском запримљеним под бројем УП-04-26-3-003-17/24 дана 15.04.2024. године и поднеском запримљеним под бројем УП-04-26-3-003-30/24 дана 09.05.2024. године, у којима између осталог наводи следеће:

- Да се након закључења уговора о јавној набавци више не примјењују одредбе Закона о јавној набавци, нити су уговорне стране везане за понуду, тендерску документацију и другу документацију коришћењу током поступка јавне набавке, већ се на уговорена права и обавезе уговорних страна и само егзистирање и поштивање одредби закљученог уговора примјењују одредбе Закона о облигационим односима, па чување документације из проведених поступака јавних набавки не представља нити обавезу за понуђаче, а нити је иста релевантна за даљњу реализацију уговора,
- Да не посједује код себе податке о поступцима јавних набавки у којима је учествовао заједно са привредним субјектима против којих се води поступак пред Конкуренијским савјетом, те да је то у сваком случају мањи број поступака у односу на укупан број поступака на којима је учествовао као понуђач,
- Да је законско право сваког понуђача да одлучи да ли ће у коначници доставити увјерење и потписати уговор о јавној набавци, посебно јер већина уговорних органа прописује обавезу достављања гаранције за озбиљност понуде, па у ситуацији одустања од своје понуде, понуђач је тај који ће сносити терет такве одлуке, односно уговорни орган ће наплатити од понуђача гаранцију за озбиљност понуде,
- Да приликом провођења процедуре е - аукције одлучује да ли ће истом бити прихватљиво да одређени уговор изврши према сниженој цијени или према иницијалној цијени понуде, а постоје и ситуације када клијент учествује и на е-аукцији и снижава цијену понуде на начин да се у моменту трајања е-аукције изврши калкулацију цијене понуде, и у том тренутку изврши процјену у односу на друге чињенице, које укључују број закључених уговора у том моменту и да ли исти очекује да ће закључити још неке уговоре у скоријем периоду,
- Да након завршетка е-аукције за одређене уговоре, постоје и поступци у којима не достави документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама односно одустане од закључења уговора, уколико увиди да из такве цијене неће проистећи очекивана добит за друштво у тој фази, а све из разлога јер се пословна политика фирме

огледа у остваривању што веће пословне добити, а у прилогу којим чињеницама јесу управо остварени резултати у претходним годинама гдје сваке године остварује добре пословне резултате и успјехе,

- Да није учествовао у е-аукцији у поступку набавке Општине Брежа јер није имао простора да снижава своју цијену, те је управо и почетну цијену понуде формирао и извршио калкулацију исте у односу на предмет набавке, те иста цијена од самог момента доставе понуде представља коначну цијену понуде, јер није имао интерес за закључење уговора по нижој цијени, с обзиром на све елементе који су утицали на формирање такве цијене,
- Да у је посљедње три године имао пословну сарадњу са друштвом "Комград - Зе" д.о.о. Зеница на реализацији два уговора за њих у којима је био у улози подизвођача и послове изнајмљивања механизације (финишера) друштва "Комград - Зе" д.о.о. Зеница за уградњу асфалтне масе,
- Да у посљедње три године на начин ангажовања привредног субјекта "Roco - Commerce" д.о.о. Ливно није имао и истог није ангажовао за подизвођача, нити је био ангажован као подизвођач за друштво "Roco - Commerce" д.о.о. Ливно,
- Да је на више поступака учествовао заједно са понуђачима "Roco - Commerce" и "Комград-ЗЕ", као конкурент.

5. Прикупљање података од трећих лица

Конкуренијски савјет је у току предметног поступка утврђивања забрањеног конкуренијског дјеловања у складу са чланом 35. Закона о конкуренијци ради правилног утврђивања чињеничног стања прикупљало податке и од других правних лица која нису странке у поступку.

Конкуренијски савјет је у вези са наведеним дана 18.04.2024. године, упутио захтјев понуђачима који су поред понуђача против којих се води поступак, доставили своје понуде у спорном поступку набавке ("АМЕ" д.о.о. Брежа, "Мушинбеговић Градња" д.о.о. Високо, и "Демус" д.о.о. Сарајево), са питањем зашто нису учествовали у е-аукцији, те да ли сматрају да је било одређених злоупотреба е-аукције од стране понуђача против којих се води поступак пред Конкуренијским савјетом.

Поред наведеног, било је потребно да доставе доказ када су запримили Записник са отварања понуда, како би се утврдило да ли су понуђачи са истим били упознати прије почетка е-аукције.

Одговор на напријед наведени захтјев Конкуренијског савјета у остављеном року је доставио једино понуђач "АМЕ" д.о.о. Брежа, а осталим понуђачима је достављена ургенција и додатни рок за доставу изјашњења (дана 09.07.2024. године привредном субјекту "Демус" д.о.о. Сарајево актом број УП-04-26-3-003-34/24 и привредном субјекту "Мушинбеговић Градња" д.о.о. Високо актом број УП-04-26-3-003-35/24).

Привредни субјект "АМЕ" д.о.о. Брежа, у свом одговору број 138/24 од 26.04.2024. године (запримљен дана 29.04.2024. године под бројем УП-04-26-3-003-26/24) наводи следеће:

Према распореду послова унутар фирме правник прати објаве тендера јавних набавки на Порталу ЈН, те информише Управу о тендерима значајним за фирму. Када управа одлучи да фирма учествује у некој јавној набавци правник доставља технички дио тендера грађевинској оперативи која сачињава понуду и која одређује доње границе вриједности и

економске исплативости понуде, и сачињену понуду доставља правнику. Правник комплетира понуду, доставља понуду уговорном органу и прати објаве на Порталу Јн везано за предметну понуду. Ако се у процесу ЈН примјењује е-аукција правник учествује у е-аукцији поштујући напријед поменуто доњу границу економске исплативости понуде испод које се не исплати изводити радове. **Привредном субјекту "АМЕ" који има и сједиште и базу на подручју Општине Бреза овај тендер је био веома значајан и сматрало се да могу бити најконкурентнији и доставити најповољнију понуду.** Након проведене е-аукције дана 22.03.2023. године у 9,00 сати правник је обавијестио управу да није успио нити једном извршити спуштање цијене понуде, јер су понуђачи "Комград - Зе" и "Roco Commerce" у старту нагло, вртоглаво оборили цијене далеко испод доње границе вриједности и економске исплативости, те да он ту није могао ништа као ни остали понуђачи. Када се погледа процес е-аукције ове јавне набавке из садашње перспективе, према мишљењу привредног субјекта "АМЕ", лако се може уочити да је иста била помно осмишљена и исценирана, с обзиром на то да су понуђачи "Комград - Зе" и "Роцо - Цоммерце" који су хитро, неприродно оборили понуде, па одустали од истих не доставивши квалификациону документацију у законском року, збунили остале понуђаче не оставивши им простор за дјеловање, а истовремено "почистивши" пут да фирма "Адо - Транс" буде проглашена најповољнијим понуђачем са цијеном понуде без е-аукције.

Привредни субјект "Демус" д.о.о. Сарајево је доставио одговор на захтјев дана 11.07.2024. године запримљен под бројем УП-04-26-3-003-36/24, те у истом наводи како слиједи:

- Да привредни субјект "Демус" није учествовао у наведеном поступку из разлога што су понуђачи "КОМГРАД - ЗЕ" и "РОСО COMMERCE" д.о.о. Ливно, који су се такмичили на е-аукцији своје првобитне понуде спустили испод цијене која је прихватљива за "Демус" д.о.о. Сарајево, те су исту сматрали недовољном за остваривање профита,
- Да иако су били спремни за учешће, чињеница да се сједиште "Демус" д.о.о. Сарајево налази у Сарајеву а радови су требали бити изведени на подручју Општине Бреза, удаљеност асфалтне базе и мјеста извођења радова подразумијева додатне трошкове, те би даље снижавање цијене негативно утицало на квалитет услуга и одрживост половања,
- Да се стратегија привредног субјекта "Демус" заснива на пружању висококвалитетних услуга по фер и конкурентним цијенама које омогућавају одрживо пословање и задовољство клијената.
- Да им је Записник са отварања понуда достављен дана 17.03.2023. године путем е-маила, да су исти запримили, те били упознати са списком пристиглих понуда и сажетком у којем су назначене цијене понуда понуђача без ПДВ-а.

Привредни субјект "Мушинбеговић Градња" д.о.о. високо је доставио одговор на захтјев дана 25.07.2024. године запримљен под бројем УП-04-26-3-003-39/24, те у истом наводи да су након предаје понуде, а прије одржавања е-аукције запримили записник о отварању понуда, у којем је наведене који понуђачи су доставили понуде, те цијене у достављеним понудама, те да није могао да учествује у е-аукцији због договора између понуђача "Roco Commerce", "Комград-Зе" и "Адо - транс".

Поред наведеног, Конкурентијски савјет је доставио Захтјев за доставу података број УП-04-26-3-003-23/24 од 18.04.2024. године Општини Бреза, ради достављања додатне

документације из спорног поступка набавке, те је Општина Бреза између осталог доставила како слиједи:

1. Рјешење о именовању Комисије за јавне набавке радова: "Санација дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик,
2. Претходну анализу тржишта,
3. Копију коверата свих понуђача у поступку јавне набавке,
4. Записник о отварању понуда,
5. Записник о ојени понуда,
6. Препоруку комисије,
7. Акте, Обавјештења, доказе,
8. Извјештај о вриједностима додијељених појединачних Уговора за добављача "Адо - Транс" за период 2021. - 2023. година са Портала јавних набавки "е-набавке".

Увидом у достављену документацију може се утврдити да су сви понуђачи добили Записник са отварања понуда дана 17.03.2023. године путем фаха, те су сви били упознати са понуђачима и цијенама понуде сваког од њих појединачно.

Представник понуђача субјект "Адо - транс" је присуствовао отварању понуда и запримио је записник са отварања понуда лично дана 17.03.2023. године.

Конкурентијски савјет је о покренутом поступку актом број УП-04-26-3-003-8/24 од 19.03.2024. године обавијестио и Агенцију за јавне набавке Босне и Херцеговине. С обзиром на чињеницу да учесник у поступку јавне набавке тендерску документацију може преузети са портала Агенције за јавне набавке из система е-набавке, од Агенције за јавне набавке су затражени подаци о томе да ли су привредни субјекти против којих је покренут поступак и/или други понуђачи, приликом преузимања тендерске документације са портала е-набавки и/или у току учествовања на е-аукцији, приступили са исте ИП адресе у спорном поступку јавне набавке "Санација локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека".

Агенција за јавне набавке је доставила податке актом број 04-07-2-452-2/24 од 08.04.2024. године, запримљен од стране Конкурентијског савјета дана 11.04.2024. године под бројем УП-04-26-3-003-16/24.

Увидом у достављене податке о ИП адресама утврђено је да понуђачи нису приступили е-аукцији са истих ИП - адреса.

Поред наведеног Конкурентијски савјет се дана 22.10.2024. године обратио актом број УП-04-26-3-003-50/24 од 22.10.2024. године Граду Високо и актом број УП-04-26-3-003-51/24 Општини Илијаш, са захтјевом за доставу података у вези одређеним поступцима у којима је учествовао привредни субјект "Roco Commerce", који су доставили одговоре у остављеном року.

Општина Илијаш је доставила одговор на захтјев број 04/4-11-2532/24 од 28.10.2024. године, запримљен дана 29.10.2024. године под бројем УП-04-26-3-003-54/24 дана 29.10.2024. године и у истом потврдио сумњу Конкурентијског савјета да привредни субјект "Roco - Commerce" и у неким другим поступцима одустаје од набавке на начин да, иако је изабран као најповољнији понуђач, не достави документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама.

6. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, одређује се као тржиште одређених производа и/или услуга које су предмет обављања дјелатности привредних субјеката на одређеном географском подручју.

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени

гласник БиХ", бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјенивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата целокупну или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Везано за чињеницу да је у предметном поступку утврђено постојање забрањеног споразума између два или више неовисних привредних субјеката који дјелују на истом нивоу нивоу (хоризонтални споразуми) који је за циљ имао ограничити тржишну конкуренцију у предметном поступку јавне набавке, с циљем да се омогући трећангажираном понуђачу на е-аукције, да добије уговор о јавној набавци, Конкурenciјски савјет истиче како прецизно дефинирање релевантног тржишта и тржишне снаге привредног субјекта није ни било потребно када су и циљ и посљедица забрањеног споразума сам по себи противтржишни, као у конкретном случају.

Споразуми о подјели тржишта сами по себи имају циљ ограничити тржишну конкуренцију, те су обухваћени категоријом која је изричито забрањена чланом 101. став (1) Уговора о функционирању Европске уније (у даљем тексту: УФЕУ) који садржајно одговара члану 4. став (1) Закона), с обзиром да се такав циљ не може оправдати анализом економског контекста, у које је смјештано предметно противтржишно поступање (пресуда Сиенс, тачка 218).

Ако је сам циљ споразума ограничити тржишну конкуренцију "подјелом тржишта" није потребно тачно дефинисати предметна тржишта, јер је стварна или потенцијална тржишна конкуренција сигурно ограничена (пресуда Маннесманнрохрен - Верке, тачка 132).

С обзиром на то да се поступање странака које је предмет овог поступка односило искључиво на конкретан поступак јавне набавке, Конкурenciјски савјет је приликом одређивања релевантног тржишта узео у обзир сам предмет поступка који се односи на утврђивање забрањеног конкурenciјског дјеловања, те имајући у виду наведено, одредило да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке уговорног органа Општине Бреза под називом "Санација дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик".

У конкретном случају релевантно географско тржиште је Општина Бреза, јер се предметна набавка односи на санацију дијела локалне цесте у Општини Бреза.

Слиједом наведенога, релевантно тржиште предметног поступка је јавна набавка радова под називом Санација дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик у Општини Бреза.

7. Вјештачење

У циљу прикупљања свих релевантних доказа и чињеница Конкурenciјски савјет се, између осталог, обратио Општини Бреза са захтјевом за доставу података и документације везане за провођење поступка јавне набавке радова на санацији дијела локалне цесте "Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик".

Општина Бреза је у остављеном року поступила по Захтјеву Конкурenciјског савјета, те доставила тражену тендерску документацију дана 30.04.2024. године (КВ. број УП-04-26-3-003-27/24).

Том приликом Општина Бреза је, између осталог доставила и потврде о пријему понуда свих понуђача који су учествовали у предметном поступку набавке, а које су потписане од стране особе која је предала понуду у име добављача, као и од стране овлаштене особе Општине Бреза.

Увидом у потврде које су потписане од стране особе која је испред добављача предала понуду за набавку радова, утврђено је постојање основане сумње да је иста особа предала понуду и потписала потврду Општине Бреза о пријему понуде број 02/1-2-11-512-3/23 од 17.03.2024. године у име добављача "Адо - Транс" д.о.о. Високо у 10,35 сати и предала понуду и потписала потврду Општине Бреза о пријему понуде број 02/1-2-11-512-3/23 од 17.03.2023. године у име добављача "Roco Commerce" д.о.о. Ливно у 10,36 сати, дана 17.03.2023. године.

У вези са наведеним, Конкурenciјски савјет је закључио да је за утврђивање и оцјену чињеница важних за рјешавање управне ствари и утврђивање повреде Закона о конкуренцији, неопходно ангажовати вјештака, у складу са члановима 174. и 176. Закона о управном поступку Босне и Херцеговине.

Слиједом наведеног, Конкурenciјски савјет је дана 01.08.2024. године на 11. сједници донио Закључак о одређивању вјештака по службеној дужности у предмету број УП -0426-3-003-1/24, којим је одређено извођење доказа вјештачењем вјештака Исмета Катане из Сарајева, сталног судског вјештака за вјештачење новца, докумената и рукописа.

Овлаштени вјештак је био дужан предати Конкурenciјском савјету налаз и образложено стручно мишљење о обављеном вјештачењу у којем је требало стручно утврдити да ли потпис особе која је дана 17.03.2023. године, у 10,35 сати у просторијама Општине Бреза предала понуду и потписала потврду о пријему понуде број 02/1-2-11-512-3/23 у име добављача "Адо - Транс" д.о.о. Високо и потпис особе која је истог дана у 10,36 сати предала понуду у просторијама Општине Бреза и потписала потврду о пријему понуде број 02/1-2-11-512-3/23 у име добављача "Roco Commerce" д.о.о. Ливно, због постојања основане сумње да се ради о истој особи.

Конкурenciјски савјет је дана 13.08.2024. године под бројем УП-04-26-3-003-47/24 запримио налаз и мишљење графолошког вјештачења евиденционим број 33/2024. године од 12.08.2024. године у којем се наводи сљедеће: "Један исти скриптер је вјероватно исписао оба спорна парафна потписа у рубрикама "Добављач" на документу "ПОТВРДА о пријему понуде" Општине Бреза број 02/1-2-11-512-3/23 од 17.03.2023. године на име "Добављач" "АДО - ТРАНС ДОО" Високо је дана 17.03.2023. године у 10,35 сати..." и документу "ПОТВРДА о пријему понуде" Општине Бреза број 02/1-2-11-512-4/23 од 17.03.2023. године на име "Добављач" "РОЦО ЦОММЕРЦ" д.о.о. Ливно је дана 17.03.2023. године у 10,36..."

Мишљење и налаз вјештака је достављен привредном субјекту "Адо-транс" актом број УП-04-26-3-003-48/24 од 09.09.2024. године и привредном субјекту "Roco Commerce" актом број УП-04-26-3-003-49/24 од 09.09.2024. године.

Привредни субјекти се нису очитовали на наведено мишљење и налаз.

Из напријед наведеног, недвосмислено је утврђено да је иста особа предала понуду за привредни субјект "Адо-Транс" д.о.о. Високо и "Roco - Commerce" д.о.о. Ливно.

8. Утврђено чињенично стање и оцена доказа

Конкурenciјски савјет је у поступку утврђивања постојања забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона, на неспоран начин утврдио следеће чињенице:

- Да је поступак јавне набавке радова "Санације дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека" покренут од стране Општине Бреза Захтјевом о покретању поступка јавне набавке број 02/1-2-11-512/23 и Одлуком о покретању поступка јавне набавке број 01/2-04-510/23 од 24.02.2023. године,
- Да је јавна набавка проведена путем отвореног поступка јавне набавке,
- Да је процијењена вриједност јавне набавке без ПДВ-а износила 307.692,30 КМ,
- Да је Обавијест о набавци број 726-1-3-6-3-4/23 објављена на Порталу јавних набавки дана 24.02.2023. године, а дана 03.03.2023. године у "Службеном гласнику БИХ", број 14/23,
- Да је на основу обавјештења на Порталу јавних набавки, тендерску документацију са портала Е-набавке преузело 14 (четрнаест) понуђача,
- Да је укупан број пристиглих и благовремених понуда 6 (шест): "АМЕ" д.о.о. Бреза, "Мушинбеговић Градња" д.о.о. Високо, "Адо - Транс" д.о.о. Високо, "Roco Commerce" д.о.о. Ливно, "Комград - Зе" д.о.о. Зеница и "Демус" д.о.о. Сарајево,
- Да је на јавном отварању понуда које је одржано дана 17.03.2024. године био представник понуђача "Адо - Транс" д.о.о. Високо, Џенан Ужичанин,
- Да су понуђачи доставили понуде као у Табели 3,

Табела 3.

Ред. бр.	Назив понуђача	Понуђена цијена без ПДВ-а	Понуђени попуст
1.	АДО ТРАНС д.о.о. Високо	302.468,46	--
2.	ROCO COMMERCE д.о.о. Ливно	303.216,14	--
3.	КОМГРАД - ЗЕ д.о.о. Зеница	303.294,88	--
4.	ДЕМУС д.о.о. Сарајево	303.794,38	--
5.	АМЕ д.о.о. Бреза	307.411,82	--
6.	МУШИНБЕГОВИЋ ГРАДЊА д.о.о. Високо	307.634,49	--

- Да је уговорни орган, Општина Бреза, је предвидио тендерском документацијом и у систему "Е-набавке" провођење е-аукције,
- Да је Комисија за јавне набавке дана 20.03.2023. године, у складу са Правилником о условима и начину кориштења е-аукције од 21.07.2016., кроз систем јавних набавки заказала одржавање е - аукције за квалификоване понуђаче за дан 22.03.2023. године у 9,00 сати,
- Да су сви понуђачи дана 17.03.2023. године путем фак-а запримили Записник са отварања понуда и да су унапријед знали на е-аукцији тачно чија је која понуда и који понуђач спушта цијену понуде у којем тренутку,
- Да је након одржане е-аукције (Извјештај о току и завршетку аукције која је креирана 22.03.2023. године у 9,10 сати) утврђена **КОНАЧНА РАНГ ЛИСТА ПОНУЂАЧА КОЈИ СУ УЧЕСТВОВАЛИ У Е-АУКЦИЈИ, како слједи:**

Табела 4.

Ред. бр.	Назив понуђача	Коначна цијена у КМ без ПДВ-а	Умањење цијене	Ранг
1.	КОМГРАД - ЗЕ д.о.о. Зеница	150.000,00	50,54%	1
2.	ROCO COMMERCE д.о.о. Ливно	175.000,00	42,29%	2

3.	АДО ТРАНС д.о.о. Високо	302.468,46	0%	3
4.	ДЕМУС д.о.о. Сарајево	303.794,38	0%	4
5.	АМЕ д.о.о. Бреза	307.411,82	0%	5
6.	МУШИНБЕГОВИЋ ГРАДЊА д.о.о. Високо	307.634,49	0%	6

- Да су на е - аукцији у року од 2 минуте и 05 секунди понуђачи "Roco Commerce" д.о.о. Ливно и "Комград - Зе" д.о.о. Зеница успјели да промијене цијену својих понуда чак шест пута и то три пута понуђач "Roco Commerce" д.о.о. Ливно и три пута понуђач "Комград-Зе" д.о.о. Зеница,
- Да су на тај начин успјели да цијене својих понуда смање за велики износ, те је један понуђач смањио цијену за 50,54% од почетне цијене понуде, а други 42,29% од почетне цијене понуде
- Да је понуђач "Комград -Зе" д.о.о. Зеница успио да цијену своје понуде са почетне цијене од 303.294,88 КМ без ПДВ-а смањи на износ од 150.000,00 КМ без ПДВ-а и на тај начин умањио је цијену своје понуде за чак 50,54%. Понуђач "Roco Commerce" д.о.о. Ливно успио да смањи цијену своје понуде са почетне цијене од 303.216,14 без ПДВ-а на износ од 175.000,00 КМ без ПДВ-а тако да је цијену своје понуде умањио за чак 42,29%.
- Да су привредни субјекти прворангирани "Комград- Зе" и другорангирани "Roco Commerce" на е-аукцији спуштали цијене испод тржишних и исплативих цијена
- Да су на овај начин онемогућили привредне субјекте "Демус" д.о.о. Сарајево, "Аме" д.о.о. Бреза и "Мушинбеговић Градња" д.о.о. Високо, да учествују на е-аукцији,
- Да у прилог тој чињеници иде и изјава привредног субјекта "Аме" д.о.о. Бреза наводи да **није успио нити једном извршити спуштање цијене понуде на е-аукцију, јер су понуђачи "Комград - Зе" и "Roco Commerce" у старту нагло, вртоглаво оборили цијене далеко испод доње границе вриједности и економске исплативости, те да он ту није могао ништа као ни остали понуђачи,**
- Да привредни субјект "Демус" није учествовао у наведеном поступку из разлога што су понуђачи "КОМГРАД - ЗЕ" и "ROCO COMMERCE" д.о.о. Ливно, који су се такмичили на е-аукцији своје првобитне понуде спустили испод цијене која је прихватљива за "Демус" д.о.о. Сарајево, те су исту сматрали недовољном за остваривање профита,
- Да је исто потврдио и привредни субјект "Мушинбеговић Градња" који сматра да су привредни субјекти "Адо -транс", "Roco - Commerce" и "Комград- Зе" у заједничком договору злоупотребили поступак е-аукције како би "Адо - Транс" добио уговор о јавној набавци, а сви други понуђачи били онемогућени да учествују на истој,
- Да је у складу са наведеним дана 29.03.2023. године, донијета је Одлука о избору најповољнијег понуђача привредног субјекта "КОМГРАД - ЗЕ" д.о.о. Зеница, у складу са критеријем "најнижа цијена".
- Да је изабрани понуђач "Комград - Зе" пропустио рок за доставу доказа о квалифицираности из члана 45. став (2) тачке од а) до д) Закона о јавним набавкама,
- Да је понуђач "Комград - Зе" своје понашање и одустајање од уговора покушао оправдати

- наводима да је разлог због којег је цијена више пута спуштена резултат неспоразума између директора и радника који је био задужен да води е - аукцију, јер је директор наложио да се током е - аукције цијена може спуштати до цца 10% од првопласиране понуда, а радник који је био задужен да буде оператер у поступцима е - аукције је протумачио да се цијена спушта у износу од 10%, те је провео и дисциплински поступак против оператера којем је изречена мјера, писмена опомена пред отказ уговора о раду,
- Да је Конкурнцијски савјет актима од 08.04.2024. године, од 11.07.2024. године и од 01.08.2024. године, под пријетњом новчане казне из члана казне 49. Закона о конкуренцији затражио од привредног субјекта "Комград - Зе" да достави податке у вези са поступцима јавних набавки за период од 2021. до 2023. године са посебним освртом на чињеницу да ли су и раније учествовали били дисквалификовани због недостављања података о поступцима и разлозима недостављања документације, као и доставе цјелокупну кореспонденцију и документацију везану за спорни поступак јавне набавке са копијом књиге протокола, као и да доставе доставу цјелокупне документације у вези са дисциплинским поступком запосленика који је проводио е - аукцију,
 - Да "Комград - Зе" ни након више ургенција није никада поступио по налозима Конкурнцијског савјета, а што је био дужан у смислу члана 35. став (1) пода) Закона о конкуренцији којим је утврђено да су у провођењу поступка, странке и друга правна и физичка лица дужна на захтјев Конкурнцијског савјета или службеног лица доставити сва потребна обавјештења у форми писаних поднесака или усмених изјава, те доставити на увид потребне податке и документацију без обзира на којем се медију налазе,
 - Да у вези са наведеним може се закључити да је привредни субјект "Комград - Зе" Конкурнцијском савјету дао лажну изјаву, те да је привредни субјект "Комград-Зе" знао шта ради приликом спуштања цијене на е-аукцији и био свјестан да ће на исти начин нанијети несагледиву штету понуђачима које је својим поступцима онемогућио да учествују на е-аукцији,
 - Да је дана 06.04.2023. године Општински начелник донио Одлука о додјели Уговора другорангираном понуђачу, привредном субјекту "ROCO COMMERCE" д.о.о. Ливно,
 - Да привредни субјект "Roco - Commerce" такођер није доставио тражену документацију, те да своје понашање на е-аукцији ничим није оправдао нити једним смисленим аргументом,
 - Да није истинита тврдња привредног субјекта "Roco - Commerce" да у току трајања е - аукције нити једном понуђачу нису видљиви подаци осталих понуђача и који од осталих понуђача смањује цијену своје понуде, јер је исти запримио записник са отварања понуде дана 17.03.2024. године, а е-аукција је одржана 22.03.2024. године, те је унапријед знао на е-аукцији чија је која понуда и који понуђач спушта цијену понуде у којем тренутку,
 - Да се привредни субјект "Roco - Commerce" и на другим поступцима јавних набавки понашао на начин да учествује на е-аукцији, те одустаје од уговора о јавној набавци који је добио на начин да није достави документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама (доказ: Поднесак Општине Илијаш број 04/4-11-2532/24, поступак јавне набавке радова "радови на изградњи пута у насељу Вратуша број поступка 976-1-3-68/23),
 - Да је својим поступањем онемогућио осталим понуђачима да учествују на е-аукцији, јер је спуштао цијену понуде испод сваке цијене исплативости, што су потврдили у својим изјавама понуђачи "Демус" д.о.о. Сарајево, "Аме" д.о.о. Бреза и "Мушинбеговић Градња" д.о.о. Високо,
 - Да је привредни субјект "Roco Commerce" и раније имао сарадњу са привредним субјектом "Адо Транс" и то између осталог у поступку набавке пута је провео уговорни орган Управа за цесте Кантона 10, под називом "Вауредно одржавање и санација цеста" , Обавјештење о набавци број 1146-1-3-8-3-2/23, гдје је учествовао заједно са понуђачем "Адо - Транс" д.о.о. Високо као група понуђача, али да нису добили уговор, те се сарадња није до краја провела,
 - Да је на крају општински начелник дана 14.04.2023. године донио Одлуку о додјели Уговора трећерангираном понуђачу привредном субјекту "АДО - ТРАНС" д.о.о. Високо.
 - Да је према његовој изјави, привредни субјект "Адо-Транс" као трећерангирани понуђач у спорном поступку јавне набавке доставио своју понуду на износ од 302.468,46 КМ, што је представљало најнижу достављену иницијалну односно почетну цијену понуде, те није учествовао у е-аукцији, јер му није било исплативо,
 - Да је "Адо - Транс" дао лажну изјаву, идентичну као и привредни субјект "Roco Commerce", да у току трајања е - аукције нити једном понуђачу нису видљиви подаци осталих понуђача и који од осталих понуђача смањује цијену своје понуде, јер је исти путем фах-а запримио записник са отварања понуде дана 17.03.2024. године, а е-аукција је одржана 22.03.2024. године,
 - Да је иста особа предала понуду за привредни субјект "Адо - Транс" и "Roco Commerce" што је потврдио и вјештак грађоолошке струке тј. утврђено је да је "један исти скриптер вјероватно исписао оба спорна парафна потписа у рубрикама "Добављач" на документу "ПОТВРДА о пријему понуде" Општине Бреза број 02/1-2-11-512-3/23 од 17.03.2023. године на име "Добављач" "АДО - ТРАНС ДОО" Високо је дана 17.03.2023. године у 10,35 сати..." и документу "ПОТВРДА о пријему понуде" Општине Бреза број 02/1-2-11-512-4/23 од 17.03.2023. године на име "Добављач" "РОЦО ЦОММЕРЦ" д.о.о. Ливно је дана 17.03.2023. године у 10,36..."
 - Да је "Адо - Транс" на крају потписао уговор и извршио радове из уговора о набавци.
 - Да је "Адо - Транс" у је посљедње три године имао пословну сарадњу са друштвом "Комград - Зе" д.о.о. Зеница на реализацији два уговора за њих у којима је био у улози подизвођача и послове изнајмљивања механизације (финишера) друштва

"Комград - Зе" д.о.о. Зеница за уградњу асфалтне масе,

- Да је Подносилац пријаве и прије него што је закључен уговор имао индикације да постоји договор између понуђача "Адо-Транс", "Комград-Зе" и "Roco Commerce" и да је знао ће "Адо -Транс" као трећерангирани понуђач на крају добити уговор, о чему је благовремено обавијестио и Општину Бреза и Конкурентијски савјет,

9. Забрањени споразум

Члан 4. став (1) Закона прописује да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричитих и прешутних договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката (у даљем тексту: споразуми) који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на:

- a) директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговинских услова;
- b) ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања;
- c) подјелу тржишта или извора снабдијевања;
- d) примјену различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију;
- e) закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези с предметом споразума.

У складу са чланом 3. став (1) Закона о јавним набавкама уговорни органи дужан је да поступа транспарентно, да се у поступку јавне набавке према кандидатима/понуђачима понаша једнако и недискриминирајуће, на начин да осигура правичну и активну конкуренцију, с циљем најефикаснијег кориштења јавних средстава у вези с предметом набавке и његовом сврхом.

Члан 4. став (1) тачка а) Закона о јавним набавкама прописује да је уговорни орган у смислу овог закона свака институција власти у БиХ, ентитетима, Брчко дистрикту БиХ, на нивоу кантона, града или општине (институција власти на државном нивоу, ентитетском или локалном нивоу).

Кандидат/Понуђач коме је достављен приједлог уговор у поступку јавне набавке од стране уговорног органа у сврху доказа о испуњавању услова из члана 45. (лична способност) и члана 47. (економска и финансијска способност) Закона о јавним набавкама дужан је доставити оригинал или овјерену копију документације којом доказује тражено из наведених чланова закона.

Члан 52. став (12) Закона о јавним набавкама прописује да су понуђачи у поступку јавне набавке, дужни да поднесу своју понуду без нарушавања тржишне конкуренције у смислу забрањених договора са понуђачима, те да је за поступке заштите тржишне конкуренције надлежан Конкурентијски савјет Босне и Херцеговине.

Члан 72. став (3) Закона о јавним набавкама је прописао :
"Уговорни орган доставља приједлог уговора оном понуђачу чија је понуда по ранг листи одмах након најуспјешнијег понуђача, у случају да најуспјешнији понуђач:

- a) Пропусти доставити оригинал или овјерену копију документације из чл. 45. и 47. овог закона, не старијод три мјесеца од дана достављања понуде

или захтјева за учешће, у року који одреди уговорни орган; или

- b) Пропусти доставити документацију која је била услов за потписивање уговора, а коју је био дужан прибавити у складу са прописима у Босни и Херцеговини; или
- ц) У писаној форми одбије уговор; или
- д) Пропусти доставити гаранције за извршење уговора у складу са условима из тендерске документације и у року који му је одредио уговорни орган; или
- е) Одбије закључене уговора под условима наведеним у тендерској документацији и понуди коју је доставио."

Одредбама Правилника о условима и начину кориштења е-аукције ("Службени гласник БиХ", број 66/16 уређени су услови и начин кориштења е-аукције у поступку додјеле уговора путем отвореног и ограниченог поступка, преговарачког поступка са објавом обавјештења о набавци и конкурентског захтјева за доставу понуда.

Према Правилнику о условима и начину кориштења е-аукције уговорни органи су од 01.01.2020. године дужни за све поступке јавне набавке из члана 1. став (1) овог правилника, код којих се користи најнижа цијена као критериј за додјелу уговора, предвидјети провођење е-аукције у систему е-Набавке.

Члан 1. став (3) Правилника о условима и начину кориштења е-аукције прописује да је е-аукција начин провођења дијела поступка јавне набавке, који укључује подношење нових цијена, измијењених наниже, или цијена и нових (побољшаних) вриједности које се односе на одређене елементе понуда, а одвија се након почетне оцјене понуда и омогућава њихово рангирање помоћу аутоматских метода оцјењивања у информационом систему е-Набавке (у даљем тексту: систем е-Набавке).

Свако снижавање цијене понуде у случају најниже цијене, као критерија за додјелу уговора, је могуће у распону од 0,1% до 10% најниже почетне цијене свих понуда.

У складу са одредбама овог Правилника, понуђачи су имали могућност да у складу са чланом 8. Правилника снижавају цијену у распону од 1,1% до 10% најниже почетне цијене свих понуда.

На тај начин понуђачи су могли, приликом надметања на е-аукцији, да понуде само цијену која је нижа од тренутно најниже цијене.

Након сагледавања свих релевантних чињеница и доказа странака у поступку, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа Конкурентијски савјет је утврдио слиједеће:

Прописи о заштити тржишне конкуренције примјењују се на поступке јавних набавки у ситуацијама када имамо споразум између привредних субјеката који се у тим поступцима јављају као понуђачи, а који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту и ови споразуми представљају најтеже облике повреде Закона о конкуренцији.

Одредбом члана 4. став (1) Закона тачке б) и ц) утврђено је да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прешутних договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на релевантном тржишту, а који се огледа у ограничавању и контроли производње, тржишта, техничког развоја или улагања (тачка б)) и подјели тржишта или извора снабдијевања (тачка ц)).

У складу са праксом Суда ЕУ, да би постојао "споразум" у смислу члана 101. став (1) УФЕУ, који садржајно одговара члану 4. став (1) Закона, довољно је да су предметни привредни субјекти изразили заједничку вољу да се на тржишту понашају на одређени начин (пресуда АCFChemiefarm, тачка 112), док облик у којем се та усклађеност испољава није сам по себи од одлучујућег значаја (пресуда Волксваген, тачка 37).

Да би ограничење представљало споразум у смислу члана 4. Закона није нужно да га странке сматрају правно обавезујућим. Доиста, у тајном картелу којем су стране итекако свјесне незаконитости свог понашања, јасно је да не могу имати намјеру да њихов тајни споразуми имају било какву уговорну снагу. Споразум, у смислу члана 4. Закона, може постојати ако странке постигну консензус о плану који ограничава или би могао ограничити њихову слободу одређивањем линије њиховог заједничког дјеловања или уздржавања од дјеловања на тржишту. Нису потребни никакви послупци извршења који би могли бити предвиђени у случају облигационог уговора, нити је потребно да такав уговор буде у писаном облику.

Привредни субјекти "Адо-Транс" д.о.о .Високо, "Комград-Зе" д.о.о. Зеница и "Roco Commerce" д.о.о. Ливно не представљају повезане учеснике на тржишту, због чега се између осталог, приликом подношења понуда на јавним набавкама сматрају директним конкурентима и не смију усаглашено дјеловати и своје понуде су били дужни да у складу са чланом 52. став (12) Закона о јавним набавкама поднесу без нарушавања тржишне конкуренције у смислу забрањених договора са понуђачима.

Право је сваког привредног субјекта да самостално одређује своју политику коју намјерава проводити на тржишту, али треба имати у виду да иако тај захтјев самосталности не искључује привредних субјеката да се на разуман начин прилагоде утврђеном или предвиђеном понашању конкурената, он се ипак снажно противи сваком директном или индиректном контакту између таквих субјеката који би могао како утицати на тржишно понашање садашњих или потенцијалних конкурената тако и открити једном таквом конкуренту понашање за које се привредни субјект одлучио или које намјерава проводити на тржишту, када је циљ и/или посљедица тих контаката стварање услова тржишне конкуренције који не одговарају нормалним условима на предметном тржишту, уз вођење рачуна о нарави производа или пружених услуга, о важности и броју привредних субјеката, те о величини наведеног тржишта (пресуда TMobile Netherlands, тачка 33, Dole Food тачка 120, и - Suiker Unive, тачка 174.).

Привредни субјекти "Адо-Транс" д.о.о .Високо, "Комград-Зе" д.о.о. Зеница и "Roco Commerce" д.о.о. Ливно своје понуде нису подносили независно, те су међусобно договорили и усагласили пословну стратегију директном или индиректном размјеном информација у циљу да онемогуће друге учеснике у поступку набавке да учествују у надметању на е-аукцији у поступку јавне набавке уговорног органа Општине Бреза под називом Санација дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик, који је објављен на порталу јавне набавке 24.02.2023. године обавјештењем о набавци број 726-1-3-6-3-4/23 и у "Службеном гласнику БиХ", број 14/23 дана 03.03.2023. године, тј. да добију уговор о јавној набавци.

У спорном поступку набавке понуђачи "Roco Commerce", "Комград Зе" и "Адо - Транс" су усклађено дјеловали, на начин да су привредни субјекти "Roco Commerce", "Комград Зе" онемогућили остале понуђаче да се даље такмичење, јер су спуштали цијену своје знатно испод

тржишне цијене и планираних буџетских средстава уговорног органа, те истовремено омогућили трећем понуђачу у рангу, привредном субјекту "Адо - Транс" да остане са својом понудом у оквиру тржишних цијена, након што су исти као претходна два понуђача одустали од својих понуда у наредном току поступка.

С тим у вези, очито је да је заједничко дјеловање сва три привредна субјекта против којих се води поступак, било унапријед осмишљено и исценирано, с обзиром на то да су понуђачи "Комград - Зе" и "Roco - Commerce" који су хитро, неприродно оборили понуде, одустали од истих не доставивши квалификациону документацију у законском року, на који начин су збунили остале понуђаче не оставивши им простор за дјеловање, а истовремено "почистивши" пут да фирма "Адо - Транс" буде проглашена најповољнијим понуђачем са цијеном понуде без е-аукције.

Будући да су забрана учествовања у противтржишним дјеловањима и споразумима као и санкције прекршитеља општепознати, уобичајено је да се радње обухваћене таквим дјеловањима и споразумима одвијају потајно, да се састанци одржавају далеко од очију јавности и да је документација с тим у вези сведена на минимум, због чега је често потребно одређене детаље реконструирати дедукцијом. О постојању противтржишног дјеловања или споразума може се зато закључити из одређеног броја подударности и индиција које, посматране као цјелина могу творити доказ повреде правила тржишног такмичења (пресуде Aalborg Portland, тачке 55. до 57. и Dresdner Bank, тачке 64. и 65.), које су у овом предмету и више него доказане.

Привредни субјект "Комград" је знао или је морао знати да његово понашање на е-аукцији представља забрањено конкуренцијско дјеловање, колузију у којој је учествовао, а која је била дио заједничког дјеловања усмјереног на ограничавање конкуренције у поступку јавне набавке Општине Бреза, те је својим понашањем допринио исходу поступка јавне набавке којим је ограничио све друге понуђаче да добију прилику да се такмиче на е-аукцији тј. да се такмиче да добију уговор о набавци.

Привредни субјект "Комград - Зе" није оправдао своје понашање на е-аукцији легитимним пословним разлозима на начин што се позивао на незнање оператера који је проводио е-аукцију, јер за то није, осим своје писане изјаве, доставио Конкуренцијском савјету нити један материјални доказ. Напротив, цијело вријеме је игнорисао захтјеве и ургенције Конкуренцијског савјета за доставу додатних образложења, података и документације.

Привредни субјект "Комград" се није оградио од "понашања оператера", нити је обавијестио уговорни орган да одустаје од поступка јавне набавке одмах по сазнању за резултате е-аукције, него је оставио уговорни орган цијело вријеме у заблуди, без иједног акта "чињења" којим би дао до знања уговорном органу да није способен испоштовати цијену коју је понудио на е-аукцији.

На крају привредни субјект "Комград" ни након више ургенција није доставио доказ Конкуренцијском савјету да је провео дисциплински поступак против оператера, на чију грешку у раду се позива, јер је недвосмислено јасно да је у овом поступку имао само један циљ, а то је да се спрјечи било који други, осим привредном субјекту "Адо - Транс", да добије уговор о набавци.

Надаље, привредни субјект "Roco Commerce" је знао или је морао знати да његово понашање на е-аукцији представља забрањено конкуренцијско дјеловање тј. колузију у којој је учествовао а која је била дио плана усмјереног на ограничавање конкуренције у поступку јавне набавке Општине Бреза и својим понашањем је допринио исходу

поступка јавне набавке којим је ограничио све друге понуђаче да уопште добију прилику да се такмиче на е-аукцији тј. да се такмиче да добију уговор о набавци.

Привредни субјект "Roco Commerce" није доставио Конкурнцијском савјету ниједан доказ којим може објаснити и доказати своје понашање на е-аукцији легитимним пословним разлозима.

На крају, привредни субјект "Адо - Транс" који је на почетку понудио тржишну цијену која је била исплатива није нити учествовао на е-аукцији, нити је планирао да на истој учествује јер је знао да ће привредни субјекти "Roco Commerce" и "Комград-Зе" спуштати цијене својих понуда испод тржишних, блокирати друге понуђаче да учествују, те на крају одустати од уговора о набавци и њему оставити чист простор да закључи уговор.

Доказано је у поступку да су се сва три привредна субјекта добро познавала и легитимно сарађивала у неким другим приликама и поступцима, као што је и доказано да је иста особа предала понуду за понуђаче "Адо - Транс" д.о.о. Високо и "Roco Commerce" д.о.о. Ливно. Два понуђача са различитих географских подручја су заједно предали понуду, и то не може указивати ни на шта друго него на унапријед договорену сарадњу између истих.

Привредни субјект "Адо - Транс" је знао или је морао знати да његово понашање на е-аукцији представља забрањено конкурнцијско дјеловање тј. колузију у којој је учествовао а која је била дио плана усмјереног на ограничавање конкурнције у поступку јавне набавке Општине Бреза и својим понашањем је допринио исходу поступка јавне набавке којим је ограничио све друге понуђаче да уопште добију прилику да се такмиче на е-аукцији тј. да се такмиче да добију уговор о набавци.

Конкурнцијски савјет је у предметном поступку испитивало у оквиру Закона о конкурнцији, а у складу са прописаним надлежностима, да ли је дошло до забрањеног конкурнцијског дјеловања из члана 4. став (1) Закона, те је на темељу утврђеног чињеничног стања, достављених доказа, као и аргументације странака изнесених током поступка, неоспорно утврдило да су привредни субјекти "Адо - Транс" д.о.о. Високо, Пословна зона Озраковићи бб, 71320 Високо, "Комград - Зе" д.о.о. Зеница, Бистуа Нуова 17, 72000 Зеница и "Roco Commerce" д.о.о. Ливно, Жупана Желимира бб, 80101 Ливно у поступку јавне набавке уговорног органа Општине Бреза под називом Санација дијела локалне цесте Бреза - Махмутовић Ријека, дионица Булбулушићи - Грабовик, који је објављен на порталу јавне набавке 24.02.2023. године обавјештењем о набавци број 726-1-3-6-3-4/23 и у "Службеном гласнику БиХ" број 14/23 дана 03.03.2023. године, **договорили и усагласили пословну стратегију директном или индиректном размјеном информација**, те су на тај начин склопили забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона о конкурнцији, којим су значајно ограничили и нарушили тржишну конкурнцију на релевантном тржишту.

Имајући у виду наведено, Конкурнцијски савјет је одлучио као у тачки 1. и 7. диспозитива Рјешења.

10. Новчана казна

У складу са чланом 48. став (1) тачке а) Закона, новчаном казном у износу највише до 10,0% (десет) вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казниће се привредни субјект, ако склопи забрањени споразум или на који други начин судјелује у споразуму којим је нарушена, ограничена или спречијена конкурнција у смислу члана 4. овог Закона.

Конкурнцијски савјет је приликом изрицања висине новчане казне узео у обзир намјеру те дужину трајања повреде Закона о конкурнцији, као и посљедице које је иста имала на тржишну конкурнцију, у смислу члана 52. Закона о конкурнцији.

Конкурнцијски савјет је на основу финансијских извјештаја странака против којих се води предметни поступак, утврдио да је привредни субјект "Адо-Транс" у 2022. години као години која је претходила години у којој је наступила повреда закона остварио укупни приход у износу од (...)**¹ КМ, привредни субјект "Комград - Зе" укупни приход у износу од (...)** КМ, а привредни субјект "Roco-Commerce" укупни приход у износу од (...)**КМ.

Како је Конкурнцијски савјет неспорно утврдио да су привредни субјекти "Адо-Транс", Комград-Зе" и "Roco - Commerce" закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке б) и ц) Закона, Конкурнцијски савјет је привредним субјектима изрекао новчану казну висини од по (...)**% укупног прихода, те је привредном субјекту "Адо - Транс" изрекао новчану казну у износу од 68.295,40 КМ, привредном субјекту "Комград-Зе" новчану казну у износу од 73.171,60 КМ, а привредном субјекту "Roco-Commerce" новчану казну у износу од 68.334,40 КМ.

Иако постоји лична одговорност сваког од привредних субјеката због учествовања у споразуму односно усклађеном дјеловању, која се послјеје рефлектира у врсту и тежину казне, привредни субјекти се сматрају саучесницима, те се сматра да су одговорни за "укупну повреду".

Као отежавајућу околност, Конкурнцијски савјет је узео у обзир чињеницу да се забрањени споразуми у јавним набавкама сматрају главним фактором ризика у ефикасну јавну потрошњу, и исти спадају у тешка ограничења тржишне конкурнције.

Они представљају најтежи облик повреде правила тржишне конкурнције нарочито из разлога, што су јавне набавке један од најконкретнијих облика јавне потрошње, јер им је сврха осигурати извођење радова, набавку робе или услуга које грађани директно користе, што се између осталог односи и на грађевинске радове нискоградње тј. санације или градње цеста. Јавне набавке у великој мјери утичу на привредни раст, друштвени напредак и испуњавање важног циља државе да пружи квалитетне услуге грађанима. Грађани имају право на то да се јавна средства троше на најефикаснији, најучинковитији, најтранспарентнији, најодговорнији и најправеднији начин како би могли користити квалитетне јавне услуге, те на крају и даље имати повјерења у јавне институције. Циљ свих тајних споразума тј. забрањених споразума у подручју јавних набавки је да се унапријед утврђеном понуђачу омогући склапање уговора, а такав споразум умањује корисне утинке поштеног, транспарентног, конкурентног тржишта јавне набавке усмјереног на улагање, јер привредним субјектима ограничавају приступ том тржишту, а јавним наручителима, уговорним органима, смањују могућност избора. Присутност тајних (забрањених) споразума на тржишту јавне набавке одвраћа привредне субјекте који поштују закон о јавним набавкама од судјеловања у поступцима додјеле или улагања у пројекте јавног сектора. Тиме су нарочито погођени привредни субјекти који покушавају или требају развити своје пословање, посебно мала и средња предузећа. Једнако су погођени и привредни субјекти који су жељни развити иновативна рјешења за потребе јавног сектора (Обавијест о алатима за борбу против тајних споразума у подручју јавних

¹ (...)** подаци представљају пословну тајну

набавки и смјернице за примјену с тим повезане основе за искључење бр. 2021/Ц/91/01).

Олакшавајућих околности није било.

Конкурентски савјет сматра да је с овако изреченом новчаном казном остварен циљ њезина изрицања у смислу одвраћања од повреда Закона о конкуренцији, не само привредних субјеката против којих се водио поступак, већи у односу на остале адресате Закона о конкуренцији.

Слиједом наведеног је одлучено као у тачки 2., 3. и 4. диспозитива Рјешења.

У складу са чланом 49. став (1) тачка а) Закона, Конкурентски савјет може изрећи привредним субјектима новчане казне које не прелазе 1,0% (један) укупног прихода привредног субјекта у претходној години пословања, ако не поступи по захтјеву у смислу члана 33. и 35. Закона, уколико достављају нетачне или погрешне информације или не осигурају потребне информације у оквиру датог рока.

У складу са ставом (2) истог члана Закона, Конкурентски савјет може изрећи и одговорним лицима привредних субјеката из става (1) овог члана новчане казне у износу од 5.000,00 КМ до 15.000,00 КМ.

Наиме, Конкурентски савјет се у више наврата (актима од 08.04.2024. године, од 11.07.2024. године и од 01.08.2024. године) обраћао привредном субјекту "Комград - Зе" под пријетњом новчане казне из члана 49. Закона о конкуренцији да достави податке у вези са поступцима јавних набавки за период од 2021. до 2023. године са посебним освртом на чињеницу да ли су и раније учествовали били дисквалификовани због недостављања података о поступцима и разлозима недостављања документације, као и доставе целокупну кореспонденцију и документацију везану за спорни поступак јавне набавке са копијом књиге протокола, као и да доставе доставу целокупне документације у вези са дисциплинским поступком запосленика који је проводио е-аукцију.

Привредни субјект "Комград - Зе" ни након више ургенција није никада поступио по налозима Конкурентског савјета, а што је био дужан у смислу члана 35. став (1) под а) Закона о конкуренцији којим је утврђено да су у провођењу поступка, странке и друга правна и физичка лица дужна на захтјев Конкурентског савјета или службеног лица доставити сва потребна обавјештења у форми писаних поднесака или усмених изјава, те доставити на увид потребне податке и документацију без обзира на којем се медију налазе.

С обзиром да привредни субјект "Комград Зе" до дана доношења овог рјешења није поступио по захтјеву Конкурентског савјета у смислу члана 35. Закона односно у оквиру остављених рокова није доставио тражене податке, Конкурентско савјет је у складу са чланом 49. став (2) Закона изрекао новчану казну у износу од 5.000,00 КМ (петхиљадаконвертибилнихмарака) директору Мухамеду Шибонићу, као одговорном лицу привредног субјекта "Комград Зе".

Слиједом наведеног, Конкурентски савјет је одлучио као у тачки 6. диспозитива Рјешења.

11. Трошкови поступка

Чланом 105. став (1) Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање).

У складу са ставом (3) истог члана Закона о управном поступку, када је поступак покренут по службеној дужности окончан повољно по странку, трошкове поступка сноси орган који је поступак покренуо.

Захтјев за накнаду трошкова су поднијели привредни субјекти "Адо - Транс" и "Roco Commerce".

У складу са чланом 108. Закона о управном поступку је утврђено да ће орган који доноси рјешење, у рјешењу којим се поступак завршава, одредити ко сноси трошкове поступка, њихов износ и коме се и у ком року имају исплатити.

Имајући у виду све наведено, као и чињеницу да је поступак окончан на штету привредних субјеката "Адо - Транс" и "Roco Commerce", Конкурентски савјет је одлучио као у тачки 8. диспозитива Рјешења.

12. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број УП-04-26-3-003-56/24

07. новембра 2024. године

Сарајево

Предсједник
Иво Јеркић, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e) i člana 42. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP-04-26-3-003-1/24 od 07.03.2024. godine protiv privrednih subjekata "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- UTVRDUJE SE** da su privredni subjekti "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno u postupku javne nabavke ugovornog organa Općine Breza broj 726-1-3-6-3-4/23 od 24.02.2023. godine, zajedničkim djelovanjem **dogovorili i usaglasili poslovnu strategiju sa ciljem da utiču na ishod postupka javne nabavke**, te su na taj način sklopili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na relevantnom tržištu.
- IZRIČE SE** novčana kazna privrednom subjektu "Ado - Trans" d.o.o. Visoko zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u износу од 68.295,40 КМ у смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- IZRIČE SE** novčana kazna privrednom subjektu "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u износу од 73.171,60 КМ у смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- IZRIČE SE** novčana kazna privrednom subjektu "Roco Commerce" d.o.o. Livno zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u износу од 68.334,40 КМ у смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
- IZRIČE SE** novčana kazna direktoru privrednog subjekta "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Muhamedu Šibonjiću, zbog nepostupanja po zahtjevu Konkurencijskog vijeća u smislu člana 35. Zakona, u износу од 5.000,00 КМ (pethiljadakonvertibilnihmaraka), u складу са чланом 49.

- stav (2) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
6. U slučaju da se izrečene novčane kazne iz tač. 2., 3., 4. i 5. ovog Rješenja, ne uplate u navedenom roku, iste će se naplatiti prisilnim putem, u smislu odredbi člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
 7. **ZABRANJUJE SE** učesnicima na tržištu iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja svako buduće postupanje kojim bi se mogla ograničiti, narušiti ili spriječiti konkurencija na način opisan u tački 1. dispozitiva ovog rješenja.
 8. **ODBLJA SE** zahtjev privrednog subjekta "Ado Trans" d.o.o. Visoko i privrednog subjekta "Roco Commerce" za naknadu troškova upravnog postupka, u cijelosti.
 9. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 03.04.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-1/23, zaprimilo prijavu narušavanja konkurencije u postupku javne nabavke ugovornog organa Općine Breza pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik (daljem tekstu: Sanacija lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka), koji je objavljen na portalu javne nabavke 24.02.2023. godine obavještenjem o nabavci broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine, od strane privrednog subjekta čiji identitet je poznat Konkurencijskom vijeću (u daljem tekstu: Podnosilac prijave) protiv privrednih subjekata Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno, zbog osnovane sumnje da su zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. Zakona o konkurenciji.

1. Stranke u postupku

1.1. "Ado - Trans" d.o.o. Visoko

Privredni subjekt "Ado Trans" d.o.o. Visoko, sa sjedištem u Visokom, Poslovna zona Ozrakovići bb, upisan je pod MBS: 43-01-0140-09 (stari broj 1-3243) u sudski registar Općinskog suda u Zenici. Između ostalih djelatnosti, registrovan je za gradnju cesta i autocesta, kao i ostalih građevina niskogradnje.

Osoba ovlaštena za zastupanje društva je vlasnik i direktor Muris Frljak, koji zastupa društvo bez ograničenja ovlaštenja u okviru registrovane djelatnosti.

Ukupni prihod privrednog subjekta "Ado - Trans" u 2022. godini, koja je prethodila povredi tržišne konkurenciji, iznosi 8.536.925,00 KM.

1.2. Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica

Privredni subjekt "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica upisan je pod MBS: 43-01-0724-11 u sudski registar Općinskog suda u Zenici. Između ostalih djelatnosti, registrovan je za gradnju cesta i autocesta, kao i ostalih građevina niskogradnje.

Vlasnici privrednog subjekta "Komgrad-Ze" su Društvo za unutrašnji i međunarodni prijevoz "Almy - transport" d.o.o. Zenica sa od 65% i Grad Zenica sa 35% vlasničkog udjela.

Osoba ovlaštena za zastupanje društva je direktor Muhamed Šibonjić, direktor bez ograničenja ovlaštenja u okviru registrovane djelatnosti do iznosa od 1.000.000,00 KM, a preko tog iznosa uz saglasnost Skupštine društva.

Ukupni prihod privrednog subjekta "Komgrad-Ze" u 2022. godini, koja je prethodila povredi tržišne konkurenciji, iznosi 9.146.449,00 KM.

1.3. "Roco - Commerce" d.o.o. Livno

Privredni subjekt "Roco - Commerce" d.o.o. Livno, sa sjedištem u Livnu, Podgradina bb, upisan je pod MBS: 1-2999 u sudski registar Općinskog suda u Livnu. Između ostalih djelatnosti, registrovan je za gradnju cesta i autocesta, kao i ostalih građevina niskogradnje.

Vlasnik privrednog subjekta "Roco Commerce" je Badrov Zborok, a osoba ovlaštena za zastupanje društva je direktor Tomislav Badrov, koji zastupa društvo samostalno i bez ograničenja u okviru registrovane djelatnosti.

Prihod privrednog subjekta "Roco- Commerce" u 2022. godini, koja je prethodila povredi tržišne konkurenciji, iznosi 8.541.801,00 KM.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir relevantne odredbe Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", br. 39/14 i 59/22) i odredbe Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e - aukcije ("Službeni glasnik BiH", broj 66/16).

Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona u svrhu ocjene datog slučaja koristilo sudsku praksu Evropskog suda pravde i odluke Evropske komisije, jer je ista važan instrument za primjenu propisao zaštitu tržišne konkurencije u slučaju pravnih praznina ili sumnji u tumačenju tih propisa.

3. Postupak po prijavi zabranjenog konkurencijskog djelovanja

U prijavi zabranjenog konkurencijskog djelovanja zaprimljenoj dana 03.04.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-1/23 od 03.04.2023. godine Podnosilac prijave navodi da je Ugovorni organ općina Breza objavio postupak javne nabavke pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik, koji je objavljen na portalu javne nabavke 24.02.2023. godine obavještenjem o nabavci broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine. Podnosilac prijave je zaprimio zapisnik o otvaranju ponuda broj 02/1-2-11-512-5/23 od 17.03.2023. godine, a ugovorni organ je zakazao e-aukciju koja je održana dana 22.03.2023. godine u 9,00 sati. Na e - aukciji u roku od 2 minute i 05 sekundi ponuđači "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica uspjeli da promijene cijenu svojih ponuda čak šest puta i to tri puta ponuđač "Roco commerce" d.o.o. Livno i tri puta ponuđač "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica. Na ovaj način su uspjeli da cijene svojih ponuda smanje za veliki iznos, te je jedan ponuđač smanjio cijenu za 50,54% od početne cijene ponude, a drugi 42,29% od početne cijene ponude. Ponuđač "Komgrad -Ze" d.o.o. Zenica uspio da cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.294,88 KM bez PDV-a smanji na iznos od 150.000,00 KM bez PDV-a i na taj način umanjio je cijenu svoje ponude za čak 50,54%. Ponuđač "Roco Commerce" d.o.o. Livno uspio da smanji cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.216,14 bez PDV-a na iznos od 175.000,00 KM bez PDV-a tako da je cijenu svoje ponude smanjio za čak 42,29%. Zabranjeni sporazum odnosno narušavanje konkurencije se ogleda u činjenici da postoji dogovor između ponuđača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, jer su ponuđači "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica u dogovoru sa ponuđačem "Ado-Trans" d.o.o. Visoko. Ponuđači "Roco - Commerce" i "Komgrad - Ze" namjerno snižavali cijenu svojih ponuda za maksimalne iznose kako bi na taj način

pogodovali ponuđaču "Ado - Trans". Dana 29.03.2023. godine Podnosilac prijave je zaprimio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je kao najpovoljniji odabran ponuđač "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, te u ovom podnesku od 30.03.2023. godine obavještava Konkurencijsko vijeće da taj ponuđač nema namjeru da zaključi ugovor sa Općinom Breza za ovaj postupak javne nabavke, da isti neće dostaviti dodatnu dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama BiH ili ako istu dostavi neće biti ispravna, te da će ugovorni organ morati da donese drugu Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojim će kao najpovoljniji biti odabran "Roco Commerce" d.o.o. Livno koji također nema namjeru zaključiti nikakav ugovor sa Općinom Breza niti će dostaviti dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama BiH ili ako istu dostavi ona neće biti ispravna i na taj način bit će odabran ponuđač "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, zbog kojeg su ponuđači "Roco Commerce" i "Komgrad - Ze" i snižavali cijene svojih ponuda. Sam Podnosilac prijave imao je ozbiljne namjere da učestvuje na e-aukciji ali je bio spriječen jer su ponuđači "Roco Commerce" i "Komgrad - Ze" u rekordnom roku snizili cijene svojih ponuda do iznosa kojim ni jedan ponuđač ne bi mogao izvršiti predmet nabavke bez gubitka za svoju kompaniju. Podnosilac prijave kao učesnik postupka javne nabavke je bio spriječen da učestvuje u e-aukciji, jer su naprijed navedeni privredni subjekti u rekordnom roku i maksimalnom iznosu snizili svoje cijene tako da drugi ponuđači nakon završenog dogovorenog snižavanja cijene nisu imali nikakav motiv da snize cijenu svoje ponude. Također navodi da je "Ado - Trans" ponuđač koji će u ovom postupku dostaviti dokumente iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama i zaključiti ugovor sa ugovornim organom.

Podnosilac prijave također navodi da je predstavnik privrednog subjekta "Ado - Trans" u vrijeme održavanja e-aukcije bio u prostorijama, privrednog subjekta "Komgrad - Ze", te da se Konkurencijskom vijeću obraća u cilju svoje zaštite, kako bi Konkurencijsko vijeće imalo dokaz unaprijed poznatog scenarija, jer smatra ove informacije relevantnim ukoliko se pokrene postupak pred istim.

U vezi sa navedenim, Konkurencijsko vijeće je dana 05.06.2023. godine, Općini Breza uputilo Zahtjev za dostavu kopije tenderske dokumentacije svih ponuđača, kao i svu dokumentaciju relevantnu za postupak javne nabavke radova pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik.

Općina Breza je podneskom zaprimljenim dana 21.06.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-3/23, dostavila dokumentaciju koja potvrđuje navode **iz prijave privrednog subjekta sa zaštićenim identitetom** da je izabran trećerangirani ponuđač, nakon što su prvorangirani i drugorangirani odustali od ugovora.

Između ostalog Općina Breza je dostavila sljedeće odluke:

- Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača "KOMGRAD - ZE" d.o.o. Zenica broj 01/2-04-510-2/23 od 29.03.2023. godine sa ponudnom cijenom u iznosu od 150.000,00 KM, bez PDV-a,
- Odluku o dodjeli Ugovora drugorangiranom ponuđaču "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno, broj 01/2-04-510-3/23 od 06.04.2023. godine, sa ponudnom cijenom od 175.000,00 KM bez PDV-a,
- Odluku o dodjeli Ugovora trećerangiranom ponuđaču "ADO - TRANS" d.o.o. Visoko, sa ponudnom cijenom u iznosu od 302.468,46 KM bez PDV-a.

Iz dostavljene dokumentacije, može se utvrditi sljedeće:

- Da je postupak javne nabavke radova "Sanacije dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka" pokrenut od strane Općine Breza Zahtjevom o pokretanju postupka javne nabavke broj 02/1-2-11-512/23 i Odlukom o pokretanju postupka javne nabavke broj 01/2-04-510/23 od 24.02.2023. godine,

- Da je procijenjena vrijednost javne nabavke bez PDV-a iznosila 307.692,30 KM,
- Da je Obavijest o nabavci broj 726-1-3-6-3-4/23 objavljena na Portalu javnih nabavki dana 24.02.2023. godine, a dana 03.03.2023. godine u "Službenom glasniku BIH", broj 14/23,
- Da je na osnovu obavještenja na Portalu javnih nabavki, tendersku dokumentaciju sa portala E-nabavke preuzelo 14 (četnaest) ponuđača,
- Da je na javnom otvaranju ponuda bio predstavnik ponuđača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Dženan Užičanin,
- Da je ukupan broj pristiglih i blagovremenih ponuda 6 (šest): "AME" d.o.o. Breza, "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, "Roco Commerce" d.o.o. Livno, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica i "Demus" d.o.o. Sarajevo.

Ponuđači su dostavili sljedeće cijene ponuda:

Tabela 1.

Red. br.	Naziv ponuđača	Ponuđena cijena bez PDV-a	Ponuđeni popust
1.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	--
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	303.216,14	--
3.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	303.294,88	--
4.	DEMUS d.o.o. Zenica	303.794,38	--
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	--
6.	MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	--

Ugovorni organ, općina Breza, je predvidio tenderskom dokumentacijom i u sistemu "E-nabavke" provođenje e-aukcije.

Komisija za javne nabavke je dana 20.03.2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije od 21.07.2016., kroz sistem javnih nabavki zakazala održavanje e - aukcije za kvalifikovane ponuđače za dan 22.03.2023. godine u 9,00 sati.

Iz izvještaja o toku i završetku aukcije koja je kreirana 22.03.2023. godine u 9,10 sati je vidljiva:

KONAČNA RANG LISTA PONUĐAČA KOJI SU UČESTVOVALI U E-AUKCIJI:

Tabela 2.

Red. br.	Naziv ponuđača	Konačna cijena u KM bez PDV-a	Umanjenje cijene	Rang
1.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	150.000,00	50,54%	1
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	175.000,00	42,29%	2
3.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	0%	3
4.	DEMUS d.o.o. Zenica	303.794,38	0%	4
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	0%	5
6.	MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	0%	6

U skladu sa navedenim dana 29.03.2023. godine, donijeta je Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača privrednog subjekta "KOMGRAD - ZE" d.o.o. Zenica.

Međutim, izabrani ponuđač je propustio rok za dostavu dokaza o kvalificiranosti iz člana 45. stav (2) tačke od a) do d) Zakona o javnim nabavkama, te je dana 06.04.2023. godine donijeta Odluka o dodjeli Ugovora drugorangiranom ponuđaču privrednom subjektu "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno koji također nije dostavio traženu dokumentaciju, te je na kraju općinski načelnik dana 14.04.2023. godine donio Odluku o dodjeli Ugovora trećerangiranom ponuđaču privrednom subjektu "ADO - TRANS" d.o.o. Visoko.

Iz naprijed navedenog proizilazi da je Općina Breza podneskom zaprimljenim dana 21.06.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-3/23, dostavila dokumentaciju, koja potvrđuje navode **iz prijave privrednog subjekta sa zaštićenim**

identitetom da je izabran trećerangirani ponuđač, nakon što su prvorangirani i drugorangirani odustali od ugovora.

U skladu s tim, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da postoji osnovana sumnja da su "Ado Trans" d.o.o. Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica i Roco d.o.o. Livno, zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona o konkurenciji, te je dana 07.03.2024. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP-04-26-3-003-1/24.

Dana 01.08.2024. godine Konkurencijsko vijeće je produžilo rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna tri mjeseca Zaključkom o produženju roka broj UP-04-26-3-003-41/24.

4. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

4.1. Očitovanje stranaka u postupku

U skladu sa članom 33. stav (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće je aktom broj UP-04-26-3-003-6/24 od 07.03.2024. godine dostavilo Zaključak o pokretanju postupka privrednim subjektima protiv kojih je pokrenut postupak, na odgovor.

4.1.1. Očitovanje privrednog subjekta "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica

Privredni subjekt "Komgrad - Ze" je dostavio odgovor u ostavljenom roku, zaprimljen dana 28.03.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-9/24, u kojem navodi da je razlog zbog kojeg je cijena više puta spuštena rezultat nesporazuma između direktora i radnika koji je bio zadužen da vodi e - aukciju, jer je direktor naložio da se tokom e - aukcije cijena može spuštati do cca 10% od prvoplasirane ponuda, a radnik koji je bio zadužen da bude operater u postupcima e - aukcije je protumačio da se cijena spušta u iznosu od 10%.

Nadalje navodi da se radi o greški, ni u kom slučaju namjeri, za koju je proveden i disciplinski postupak protiv radnika - operatera, te mu je izrečena mjera, pismena opomena pred otkaz ugovora o radu.

Kako privredni subjekt "Komgrad - Ze" nije dostavio niti jedan dokaz kojim bi potvrdio svoje navode, Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica dana 08.04.2024. godine, pod prijetnjom novčane kazne iz člana 49. Zakona o konkurenciji, dostavilo Zahtjev za dostavu podataka dokumentacije broj UP-04-26-3-003-14/24 od 05.04.2024. godine, a u vezi sa postupcima javnih nabavki za period od 2021. do 2023. godine sa posebnim osvrtnom na činjenicu da li su i ranije učestvovali bili diskvalifikovani zbog nedostavljanja podataka o postupcima i razlozima nedostavljanja dokumentacije, kao i dostave cjelokupnu korespondenciju i dokumentaciju vezanu za sporni postupak javne nabavke sa kopijom knjige protokola.

Na navedeni Zahtjev privredni subjekt "Komgrad-Ze" nikada nije odgovorio.

Dana 11.07.2024. godine Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu "Komgrad-Ze", pod prijetnjom novčane kazne iz člana 49. Zakona o konkurenciji, uputilo urgenciju za dostavu naprijed navedenih podataka broj UP-04-26-3-003-33/24 od 09.07.2024. godine, zajedno sa zahtjevom za dodatnim informacijama koje se odnose na dokaz kada je privredni subjekt "Komgrad - Ze" zaprimio Zapisnik sa otvaranja ponuda, kao i sa zahtjevom za dostavu cjelokupne dokumentacije u vezi sa disciplinskim postupkom protiv zaposlenika, operatera koji je provodio e-aukciju, sa kopijom knjige protokola.

Nakon što privredni subjekt "Komgrad-Ze" nije postupio po zahtjevima Konkurencijskog vijeća od 08.04.2024. godine i od 11.07.2024. godine, Konkurencijsko vijeće je, pod prijetnjom novčane kazne iz člana 49. Zakona o konkurenciji, navedenom privrednom subjektu dana 01.08.2024. godine dostavilo još jednu urgenciju broj UP-04-26-3-003-40/24 od 31.07.2024. godine, ali do dana donošenja ovog rješenja "Komgrad - Ze" nije dostavio svoj odgovor.

4.1.2. Očitovanje privrednog subjekta "Roco - Commerce" d.o.o. Livno

Privredni subjekt "Roco - Commerce" d.o.o. Livno je dostavio odgovor, putem ovlaštenog punomoćnika Sanela Nezirića, advokata iz Sarajeva, zaprimljen dana 29.03.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-10/24, u kojem se navodi, kako slijedi:

- Da primjena člana 4. Zakona o konkurenciji nije moguća u situaciji kada se radi o javnoj nabavci radova, odnosno proširenoj i aktivnoj konkurenciji, pa ne postoji osnov niti mogućnost za udruživanja određenog broja ponuđača radi sklapanja nedozvoljenog ugovora,
- Da je ponuđač "Roco-Commerce" i u odnosu na početnu cijenu i u odnosu na cijenu nakon e-aukcije, rangiran na drugo mjesto rang liste,
- Da prema odredbama Zakona o javnim nabavkama BiH i podzakonskim pravnim aktima, postoji obaveza provođenja e - aukcije u postupcima kao što su predmetni postupak javne nabavke, a na kojoj e - aukciji ponuđači imaju pravo, odnosno mogućnost da spuštaju cijene ponude, ali i mogućnost da ostave početno ponudenu cijenu bez izmjena odnosno bez snižavanja cijene,
- Da je i samim odredbama tada važećeg Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e - aukcije propisana mogućnost snižavanja cijene ponude u rasponu od 0,1% do 10% u odnosu na cijenu ponude, pa je jasno da ponuđač ima mogućnost da snizi cijenu u tom rasponu ili da ostane kod početne cijene ponude,
- Da nije sporno da je ponuđač "Roco - Commerce" umanjio cijenu svoje ponude za 42,29% i da ista nakon provedene e-aukcije iznosi 175.000,00 KM, kao ni da je ponuđač "Komgrad - Ze" također, umanjio cijene ponude, dok preostala četiri ponuđača nisu snižavali svoje cijene, te su potvrdili početne cijene dostavljenih ponuda,
- Da kako u toku trajanja e - aukcije niti jednom ponuđaču nisu vidljivi podaci ostalih ponuđača i ko od ostalih ponuđača smanjuje cijenu svoje ponude, a sve prema odredbama Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e - aukcije u pogledu, trajanja, toka i završetka e-aukcije, niti ovom ponuđaču nije bilo vidljivo ko od pet ostalih ponuđača snižava cijenu svoje ponude, a niti je mogao utjecati na snižavanje cijene ostalih ponuđača, već je isti u skladu sa odredbama Pravilnika snižavao cijenu svoje ponude u propisanom rasponu,
- Da nije sporno da je ovaj ponuđač propustio u propisanom roku dostaviti zahtijevana uvjerenja iz člana 45. stav (2) tačke od a) do d) Zakona o javnim nabavkama, ali isto tako, takav propust ne može predstavljati namjeru i dogovor u vezi sa sklapanjem zabranjenih ugovora,
- Da ponuđač "Roco-Commerce" nije mogao niti je imao utjecaja da li će prvobitno izabrani ponuđač prihvatiti zaključenje ugovora za cijenu nakon e - aukcije, kao ni da li će ponuđač koji je rangiran poslije ponuđača "Roco - Commerce" prihvatiti zaključenje ugovora ili će i taj ponuđač odustati od zaključenog ugovora,
- Da bi samim tim bilo koji ponuđač koji odustane od zaključenja ugovora ili ne dostavi propisana uvjerenja iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama, smatrat će se odgovornim za zaključenje zabranjenog ugovora između ugovornog organa i ponuđača sa kojim je u

- konačnici sklopio ugovor, a što je potpuno nepravilno i nezakonito,
- Da je upravo ugovornim organima ostavljena mogućnost propisivanja obaveze dostavljanja garancije za ozbiljnost ponude za postupak veće procijenjene vrijednosti kao predmetna, pa je jasno da se upravo ugovorni organi štite od odustanka ponuđača od svoje ponude,
- Da su stoga neosnovani i neargumentovani navodi iz prijave da su privredna lica protiv kojih je podnesena prijava sklopili zabranjeni ugovor iz člana 4. stav (1) tačka b) i c) Zakona, budući da ponuđač "Roco - Commerce" nije mogao imati na utjecaj na druge ponuđače da li će odustati od ugovora ili istog zaključiti kao što ni drugi ponuđači nisu imali uticaj na ovog ponuđača i odustanak od zaključenja ugovora iz razloga koji nisu poznati niti jednom od ostalih ponuđača,
- Da bi u konačnici ovakav način podnošenja prijave značio praktično da bi se prijava mogla podnijeti protiv svakog ponuđača koji odustane od svoje ponude, odnosno ne dostavi propisana uvjerenja iz člana 45. stav (2) tačke od a) do d) Zakona o javnim nabavkama, odnosno da bi se svaki ponuđač koji odustane od zaključenja ugovora teretio za radnje sklapanja zabranjenih ugovora zajedno sa ostalim ponuđačima koji su odustali od ugovora, kao i ponuđača koji je prihvatio uslove ugovora i isti ugovor zaključio.

Konkurencijsko vijeće je dana 05.04.20204. godine aktom broj UP-04-26-3-003-13/24, privrednom subjektu "Roco Commerce" d.o.o. Livno dostavilo zahtjev za dostavljanje dodatnih podataka.

Privredni subjekt "Roco Commerce" je dostavio odgovor na naprijed navedeni Zahtjev podneskom zaprimljenim pod brojem UP-04-26-3-003-18/24 dana 17.04.2024. godine i podneskom zaprimljenim pod brojem UP -04-26-3-003-28/24 dana 30.04.2024. godine, u kojima između ostalog navodi sljedeće:

- Da u periodu od 2021. do 2023. godina nije bio diskvalifikovan zbog nedostavljanja dokumentacije u postupcima javnih nabavki niti eliminisan zbog nedostavljanja dokumentacije utvrdene u tenderskoj dokumentaciji ugovornog organa,
- Da nije imao bilo kakvu vrstu poslovne saradnje sa ponuđačima "Ado-trans" i "Komgrad - Ze",
- Da je u više postupaka bio u konkurenciji sa privrednim subjektom "Ado-trans" kod ugovornih organa Grad Visoko, Općina Ilijaš, Općina Breza, Uprava za ceste Kantona 10, Kantonalno javno komunalno preduzeće "Pokop" d.o.o. Sarajevo,
- Da je u postupku nabavke koju je proveo ugovorni organ Uprava za ceste Kantona 10, pod nazivom "Vanredno održavanje i sanacija cesta", Obavještenje o nabavci broj 1146-1-3-8-3-2/23, učestvovao zajedno sa ponuđačem "Ado - Trans" d.o.o. Visoko kao grupa ponuđača, ali da nisu dobili ugovor, te nije bilo prilike da se ostvari poslovna saradnja,
- Da nema kalkulaciju cijena pojedinačnih stavki iz tenderske dokumentacije, niti ima kalkulaciju konačne cijene na e-aukciji, a što nije ni predstavljalo obavezu od strane ponuđača,
- Da ponuđači formiraju početnu cijenu svoje ponude na način kalkulacije cijene, odnosno ulaznih parametara i svih drugih elemenata koji utiču na strukturu formiranja same cijene odnosno svih aspekata poslovanja, prihoda, troškova i ulaznih cijena odnosno detaljnih informacija o relevantnim sastavnim

elementima ponude, odnosno razloga za ponudenu početnu cijenu,

- Da međutim ponuđači prilikom e-aukcije i snižavanja cijene svoje ponude ne posjeduju kalkulaciju nove, konačne cijene, jer ponuđači u konačnici i nemaju u vidu da li će drugi ponuđači snižavati cijene svojih ponuda i ukoliko da, u kom procentu,
- Da nije obaveza, a niti je isto objektivno moguće, da ponuđači vrše kalkulaciju cijene u toku trajanja e-aukcije, posebno imajući u vidu da ponuđači nemaju saznanja ko će od ponuđača učestvovati, u kojem postotku će snižavati svoju ponudu, do koje cijene, te nije realni niti opravdano očekivati da ponuđač u vremenskom period od 10 do 30 minuta kreira specifikaciju konačne cijene na e - aukciji,
- Da ne posjeduje kopiju svoje ponude, jer je istu dostavio Ugovornom organu.

4.1.3. Očitovanje privrednog subjekta "Ado - Trans" d.o.o. Visoko

Privredni subjekt "Ado - Trans" d.o.o. Visoko je dostavio odgovor, putem ovlaštenog punomoćnika Alme Biberović, advokata iz Sarajeva, zaprimljen dana 01.04.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-11/24, u kojem se navodi, kako slijedi:

- Da je kao trećerangirani ponuđač u spornom postupku javne nabavke dostavio svoju ponudu na iznos od 302.468,46 KM, a što predstavlja najnižu dostavljenu inicijalnu odnosno početnu cijenu ponude,
- Da je ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji propisao obavezu provođenja procedure e- aukcije, a na kojoj e - aukciji je ponuđačima ostavljena mogućnost snižavanja cijene svoje ponude, ali ne i obaveza snižavanja ponudene cijene,
- Da su pored lica protiv kojih je pokrenut postupak i podnesena prijava, u postupku učestvovali i četvororangirani "DEMUS" d.o.o. Sarajevo, petorangirani ponuđač "AME" d.o.o. Breza i šestorangirani ponuđač "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, te da niti jedan od navedenih ponuđača, odnosno četvero, peti i šestorangirani ponuđači, kao ni trećerangirani ponuđač, nisu snižavali cijenu svojih ponuda,
- Da se poziva na odredbe člana 5. stav (2) tačka a) Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije, kojim je propisano da je u toku trajanja e - aukcije učesnicima e - aukcije u svakom momentu trajanja e-aukcije vidljiva trenutna rang lista, bez otkrivanja identiteta ponuđača koji su učesnici e-aukcije,
- Da je jasno propisano da identitet bilo kojeg ponuđača sa rang liste u toku trajanja e-aukcije nije vidljiv drugim ponuđačima, pa tako niti trećerangirani ponuđač nije imao niti mogao imati saznanja ko od ponuđača snižava svoju cijenu, već samo da neki od ponuđača snižava cijenu i za koji procenat, te su svi ponuđači u mogućnosti da snižavaju početne cijene svoje ponude u rasponu od 0,1% do 10% ponudene cijene,
- Da bi ovakvo postupanje podnosioca prijave predstavljalo šablon prema kojem bi svaki, u konačnici , izabrani ponuđač u situaciji kada određeni ponuđač koji je bio prvorangirani odustane od zaključenja ugovora se tretirao kao ponuđač koji je zaključio ugovor na temelju dogovora sa ostalim privrednim subjektima odnosno ponuđačima, a koji način izbora ponuđača u situaciji kada prvo i drugorangirani ponuđači odustanu od zaključenja ugovora svakako ne predstavlja elemente sklapanja zabranjenih sporazuma,

- Da kako je u samom postupku, shodno naprijed navedenom, učestvovali šest ponuđača sa dostavljenim inicijalnim cijenama svoje ponude, jasno je da niti trećerangirani ponuđač, a niti bilo koji od ponuđača koji se tereti prijavom za zaključenje zabranjenog ugovora, nisu mogli utjecati na početne cijene ponuda svih šest ponuđača, kao niti to da li će neki od ponuđača na e-aukciji snižavati cijenu ponude ili ostati kod početne ponudene cijene,
 - Da jednako tako, na isti način, niti trećerangirani ponuđač nije mogao utjecati na inicijalne cijene ponuda ostalih pet ponuđača, a niti da li će neki od ponuđača u ovoj situaciji, prvorangirani i drugorangirani ponuđač, odustati od zaključenja ugovora, odnosno da li će dostaviti zahtijevanu dokumentaciju,
 - Da je netačno i nedokazano obrazloženje prijave da su se navedeni pravni subjekti dogovorili da prvorangirani i drugorangirani ponuđači snižavaju cijenu ponude, te nakon toga da isti odustanu od zaključenja ugovora, te time omogućе trećerangiranom ponuđaču da zaključi ugovor prema početnoj cijeni svoje ponude, a naročito imajući u vidu da prijavljeni privredni subjekti nisu međusobno povezani na bilo koji način, niti vlasnički niti interesno, bilo direktno ili indirektno,
 - Da ostaju nejasni navodi iz prijave kojima se tereti trećerangirani ponuđač, jer to praktično znači da bi podnosilac prijave teretio za sklapanje ugovora bilo kojeg trećerangiranog ponuđača koji je u konačnici zaključio ugovor, odnosno da je imao dogovor sa prva dva ponuđača sa rang liste da se ugovor dodijeli upravo trećerangiranom ponuđaču, bilo da se radi o ponuđaču "Ado-Trans" ili bilo kojem drugom ponuđaču,
 - Da to znači da bi u praksi podrazumijevalo da se prijava podnosi protiv svakog privrednog subjekta koji bude izabran kao najpovoljniji, a nakon što neko od ponuđača odustane od svoje ponude, odnosno ne dostavi propisana uvjerenja ili odbije zaključiti ugovor sa ugovornim organom,
 - Da nije došlo do situacije iz odredbe člana 4. Zakona o konkurenciji, odnosno da nedozvoljeni sporazumi u ovim situacijama nisu ni mogući, jer je veliki broj subjekata mogao i učestvovati u postupku javne nabavke, jer se radi o nabavci radova koji obavlja veliki broj subjekata na relevantnom tržištu, pa je nadmetanje upravo bilo dostupno velikom broju subjekata,
 - Da predlaže da Konkurencijsko vijeće odbije prijavu kao neosnovanu i obustavi pokrenuti postupak po službenoj dužnosti u odnosu na društvo "Ado - Trans".
- Konkurencijsko vijeće je dana 05.04.20204. godine aktom broj UP-04-26-3-003-12/24, privrednom subjektu "Ado-Trans" d.o.o. Visoko, dostavilo zahtjev za dostavljanje dodatnih podataka.
- Privredni subjekt "Ado - trans" je dostavio odgovor na naprijed navedeni Zahtjev podneskom zaprimljenim pod brojem UP-04-26-3-003-17/24 dana 15.04.2024. godine i podneskom zaprimljenim pod brojem UP -04-26-3-003-30/24 dana 09.05.2024. godine, u kojima između ostalog navodi sljedeće:
- Da se nakon zaključenja ugovora o javnoj nabavci više ne primjenjuju odredbe Zakona o javnoj nabavci, niti su ugovorne strane vezane za ponudu, tendersku dokumentaciju i drugu dokumentaciju korištenju tokom postupka javne nabavke, već se na ugovorena prava i obaveze ugovornih strana i samo egzistiranje i

poštivanje odredbi zaključenog ugovora primjenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima, pa čuvanje dokumentacije iz provedenih postupaka javnih nabavki ne predstavlja niti obavezu za ponuđače, a niti je ista relevantna za daljnju realizaciju ugovora,

- Da ne posjeduje kod sebe podatke o postupcima javnih nabavki u kojima je učestvovao zajedno sa privrednim subjektima protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijećem, te da je to u svakom slučaju manji broj postupaka u odnosu na ukupan broj postupaka na kojima je učestvovao kao ponuđač,
- Da je zakonsko pravo svakog ponuđača da odluči da li će u konačnici dostaviti uvjerenje i potpisati ugovor o javnoj nabavci, posebno jer većina ugovornih organa propisuje obavezu dostavljanja garancije za ozbiljnost ponude, pa u situaciji odustanka od svoje ponude, ponuđač je taj koji će snositi teret takve odluke, odnosno ugovorni organ će naplatiti od ponuđača garanciju za ozbiljnost ponude,
- Da prilikom provođenja procedure e - aukcije odlučuje da li će istom biti prihvatljivo da određeni ugovor izvrši prema sniženoj cijeni ili prema inicijalnoj cijeni ponude, a postoje i situacije kada klijent učestvuje i na e-aukciji i snižava cijenu ponude na način da se u momentu trajanja e-aukcije izvrši kalkulaciju cijene ponude, i u tom trenutku izvrši procjenu u odnosu na druge činjenice, koje uključuju broj zaključenih ugovora u tom momentu i da li isti očekuje da će zaključiti još neke ugovore u skorijem periodu,
- Da nakon završetka e-aukcije za određene ugovore, postoje i postupci u kojima ne dostavi dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama odnosno odustane od zaključenja ugovora, ukoliko uvidi da iz takve cijene neće proisteći očekivana dobit za društvo u toj fazi, a sve iz razloga jer se poslovna politika firme ogleda u ostvarivanju što veće poslovne dobiti, a u prilogu kojim činjenicama jesu upravo ostvareni rezultati u prethodnim godinama gdje svake godine ostvaruje dobre poslovne rezultate i uspjeh,
- Da nije učestvovao u e-aukciju u postupku nabavke Općine Breza jer nije imao prostora da snižava svoju cijenu, te je upravo i početnu cijenu ponude formirao i izvršio kalkulaciju iste u odnosu na predmet nabavke, te ista cijena od samog momenta dostave ponude predstavlja konačnu cijenu ponude, jer nije imao interes za zaključenje ugovora po nižoj cijeni, s obzirom na sve elemente koji su uticali na formiranje takve cijene,
- Da u je posljednje tri godine imao poslovnu saradnju sa društvom "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica na realizaciji dva ugovora za njih u kojima je bio u ulozi podizvođača i poslove iznajmljivanja mehanizacije (finišera) društva "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica za ugradnju asfaltne mase,
- Da u posljednje tri godine na način angažovanja privrednog subjekta "Roco - Commerce" d.o.o. Livno nije imao i istog nije angažovao za podizvođača, niti je bio angažovan kao podizvođač za društvo "Roco - Commerce" d.o.o. Livno,
- Da je na više postupaka učestvovao zajedno sa ponuđačima "Roco- Commerce" i "Komgrad-ZE", kao konkurent.

5. Prikupljanje podataka od trećih lica

Konkurencijsko vijeće je u toku predmetnog postupka utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja u skladu sa članom 35. Zakona o konkurenciji radi pravilnog utvrđivanja

činjeničnog stanja prikupljalo podatke i od drugih pravnih lica koja nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je u vezi sa navedenim dana 18.04.2024. godine, uputilo zahtjev ponuđačima koji su pored ponuđača protiv kojih se vodi postupak, dostavili svoje ponude u spornom postupku nabavke ("AME" d.o.o. Breza, "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, i "Demus" d.o.o. Sarajevo), sa pitanjem zašto nisu učestvovali u e-aukciji, te da li smatraju da je bilo određenih zloupotreba e-aukcije od strane ponuđača protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijećem.

Pored navedenog, bilo je potrebno da dostave dokaz kada su zaprimili Zapisnik sa otvaranja ponuda, kako bi se utvrdilo da li su ponuđači sa istim bili upoznati prije početka e-aukcije.

Odgovor na naprijed navedeni zahtjev Konkurencijskog vijeća u ostavljenom roku je dostavio jedino ponuđač "AME" d.o.o. Breza, a ostalim ponuđačima je dostavljena urgencija i dodatni rok za dostavu izjašnjenja (dana 09.07.2024. godine privrednom subjektu "Demus" d.o.o. Sarajevo aktom broj UP-04-26-3-003-34/24 i privrednom subjektu "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko aktom broj UP-04-26-3-003-35/24).

Privredni subjekt "AME" d.o.o. Breza, u svom odgovoru broj 138/24 od 26.04.2024. godine (zaprimljen dana 29.04.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-26/24) navodi sljedeće:

Prema rasporedu poslova unutar firme pravnik prati objave tendera javnih nabavki na Portalu JN, te informiše upravu o tenderima značajnim za firmu. Kada uprava odluči da firma učestvuje u nekoj javnoj nabavci pravnik dostavlja tehnički dio tendera građevinskoj operativi koja sačinjava ponudu i koja određuje donje granice vrijednosti i ekonomske isplativosti ponude, i sačinjavu ponudu dostavlja pravniku. Pravnik kompletira ponudu, dostavlja ponudu ugovornom organu i prati objave na Portalu Jn vezano za predmetnu ponudu. Ako se u procesu JN primjenjuje e-aukcija pravnik učestvuje u e-aukciji poštujući naprijed pomenutu donju granicu ekonomske isplativosti ponude ispod koje se ne isplati izvoditi radove. **Privrednom subjektu "AME" koji ima i sjedište i bazu na području Općine Breza ovaj tender je bio veoma značajan i smatralo se da mogu biti najkonkurentniji i dostaviti najpovoljniju ponudu.** Nakon provedene e-aukcije dana 22.03.2023. godine u 9,00 sati pravnik je obavijestio upravu da **nije uspio niti jednom izvršiti spuštanje cijene ponude, jer su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Roco Commerce" u startu naglo, vrtoglavo oborili cijene** daleko ispod donje granice vrijednosti i ekonomske isplativosti, te da on tu nije mogao ništa kao ni ostali ponuđači. Kada se pogleda proces e-aukcije ove javne nabavke iz sadašnje perspektive, prema mišljenju privrednog subjekta "AME", lako se može uočiti da je ista bila pomno osmišljena i iscenirana, s obzirom na to da su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Roco - Commerce" koji su hitro, neprirодно oborili ponude, pa odustali od istih ne dostavivši kvalifikacionu dokumentaciju u zakonskom roku, zbnili ostale ponuđače ne ostavivši im prostor za djelovanje, a istovremeno "počistivši" put da firma "Ado - Trans" bude proglašena najpovoljnijim ponuđačem sa cijenom ponude bez e-aukcije.

Privredni subjekt "Demus" d.o.o. Sarajevo je dostavio odgovor na zahtjev dana 11.07.2024. godine zaprimljen pod brojem UP-04-26-3-003-36/24, te u istom navodi kako slijedi:

- Da privredni subjekt "Demus" nije učestvovao u navedenom postupku iz razloga što su ponuđači "KOMGRAD - ZE" i "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno, koji su se takmičili na e-aukciji svoje prvobitne ponude spustili ispod cijene koja je prihvatljiva za "Demus" d.o.o. Sarajevo, te su istu smatrali nedovoljnom za ostvarivanje profita.
- Da iako su bili spremni za učešće, činjenica da se sjedište "Demus" d.o.o. Sarajevo nalazi u Sarajevu, a

radovi su trebali biti izvedeni na području Općine Breza, udaljenost asfaltne baze i mjesta izvođenja radova podrazumijeva dodatne troškove, te bi dalje snižavanje cijene negativno utjecalo na kvalitet usluga i održivost polovanja.

- Da se strategija privrednog subjekta "Demus" zasniva na pružanju visokokvalitetnih usluga po fer i konkurentnim cijenama koje omogućavaju održivo poslovanje i zadovoljstvo klijenata.
- Da im je Zapisnik sa otvaranja ponuda dostavljen dana 17.03.2023. godine putem e-maila, da su isti zaprimili, te bili upoznati sa spiskom pristiglih ponuda i sažetkom u kojem su naznačene cijene ponuda ponuđača bez PDV-a.

Privredni subjekt "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko je dostavio odgovor na zahtjev dana 25.07.2024. godine zaprimljen pod brojem UP -04-26-3-003-39/24, te u istom navodi da su nakon predaje ponude, a prije održavanja e-aukcije zaprimili zapisnik o otvaranju ponuda, u kojem je navedeno koji ponuđači su dostavili ponude, te cijene u dostavljenim ponudama, te da nije mogao da učestvuje u e-aukciji zbog dogovora između ponuđača "Roco Commerce", "Komgrad-Ze" i "Ado-Trans".

Pored navedenog, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zahtjev za dostavu podataka broj UP-04-26-3-003-23/24 od 18.04.2024. godine Općini Breza, radi dostavljanja dodatne dokumentacije iz spornog postupka nabavke, te je Općina Breza između ostalog dostavila kako slijedi:

1. Rješenje o imenovanju Komisije za javne nabavke radova: "Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik,
2. Prethodnu analize tržišta,
3. Kopiju koverata svih ponuđača u postupku javne nabavke,
4. Zapisnik o otvaranju ponuda,
5. Zapisnik o ocjeni ponuda,
6. Preporuku komisije,
7. Akte, obavještenja, dokaze,
8. Izvještaj o vrijednostima dodijeljenih pojedinačnih Ugovora za dobavljača "Ado - Trans" za period 2021. - 2023. godina sa Portala javnih nabavki "e-nabavke".

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju može se utvrditi da su svi ponuđači dobili Zapisnik sa otvaranja ponuda dana 17.03.2023. godine putem faxesa, te su svi bili upoznati sa ponuđačima i cijenama ponude svakog od njih pojedinačno.

Predstavnik ponuđača subjekt "Ado - trans" je prisustvovao otvaranju ponuda i zaprimio je zapisnik sa otvaranja ponuda lično dana 17.03.2023. godine.

Konkurencijsko vijeće je o pokrenutom postupku aktom broj UP-04-26-3-003-8/24 od 19.03.2024. godine obavijestilo i Agenciju za javne nabavke Bosne i Hercegovine. S obzirom na činjenicu da učesnik u postupku javne nabavke tendersku dokumentaciju može preuzeti sa portala Agencije za javne nabavke iz sistema e-nabavke, od Agencije za javne nabavke su zatraženi podaci o tome da li su privredni subjekti protiv kojih je pokrenut postupak i/ili drugi ponuđači, prilikom preuzimanja tenderske dokumentacije sa portala e-nabavki i/ili u toku učestvovanja na e-aukciji, pristupili sa iste IP adrese u spornom postupku javne nabavke "Sanacija lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka".

Agencija za javne nabavke je dostavila podatke aktom broj 04-07-2-452-2/24 od 08.04.2024. godine, zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 11.04.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-16/24.

Uvidom u dostavljene podatke o IP adresama utvrđeno je da ponuđači nisu pristupili e-aukciji sa istih IP - adresa.

Pored navedenog Konkurencijsko vijeće se dana 22.10.2024. godine obratilo aktom broj UP-04-26-3-003-50/24 od 22.10.2024. godine Gradu Visoko i aktom broj UP-04-26-3-003-51/24 Općini Ilijaš, sa zahtjevom za dostavu podataka u vezi određenim postupcima u kojima je učestvovao privredni subjekt "Roco Commerce", koji su dostavili odgovore u ostavljenom roku.

Općina Ilijaš je dostavila odgovor na zahtjev broj 04/4-11-2532/24 od 28.10.2024. godine, zaprimljen dana 29.10.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-54/24 dana 29.10.2024. godine i u istom potvrdio sumnju Konkurencijskog vijeća da privredni subjekt "Roco - Commerce" i u nekim drugim postupcima odustaje od nabavke na način da, iako je izabran kao najpovoljniji ponuđač, ne dostavi dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama.

6. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, određuje se kao tržište određenih proizvoda i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti privrednih subjekata na određenom geografskom području.

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Vezano za činjenicu da je u predmetnom postupku utvrđeno postojanje zabranjenog sporazuma između dva ili više neovisnih privrednih subjekata koji djeluju na istom nivou (horizontalni sporazumi) koji je za cilj imao ograničiti tržišnu konkurenciju u predmetnom postupku javne nabavke, s ciljem da se omogući trećerangiranom ponuđaču na e -aukcije, da dobije ugovor o javnoj nabavci, Konkurencijsko vijeće ističe kako precizno definiranje relevantnog tržišta i tržišne snage privrednog subjekta nije ni bilo potrebno kada su i cilj i posljedica zabranjenog sporazuma sam po sebi protivtržišni, kao u konkretnom slučaju.

Sporazumi o podjeli tržišta sami po sebi imaju cilj ograničiti tržišnu konkurenciju, te su obuhvaćeni kategorijom koja je izričito zabranjena članom 101. stav (1) Ugovora o funkcioniranju Evropske unije (u daljem tekstu: UFEU) koji sadržajno odgovara članu 4. stav (1) Zakona, s obzirom da se takav cilj ne može opravdati analizom ekonomskog konteksta, u koje je smještanu predmetno protivtržišno postupanje (presuda Siemens, tačka 218).

Ako je sam cilj sporazuma ograničiti tržišnu konkurenciju "podjelom tržišta" nije potrebno tačno definisati predmetna tržišta, jer je stvarna ili potencijalna tržišna konkurencija sigurno ograničena (presuda Mannesmannrohren - Werke, tačka 132).

S obzirom na to da se postupanje stranaka koje je predmet ovog postupka odnosilo isključivo na konkretan postupak javne nabavke, Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja relevantnog tržišta uzelo u obzir sam predmet postupka koji se odnosi na utvrđivanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja, te imajući u vidu navedeno, odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke ugovornog organa Općine Breza pod nazivom "Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik".

U konkretnom slučaju relevantno geografsko tržište je Općina Breza, jer se predmetna nabavka odnosi na sanaciju dijela lokalne ceste u općini Breza.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište predmetnog postupka je javna nabavka radova pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik u Općini Breza.

7. Vještačenje

U cilju prikupljanja svih relevantnih dokaza i činjenica Konkurencijsko vijeće se, između ostalog, obratilo Općini Breza sa zahtjevom za dostavu podataka i dokumentacije vezane za provođenje postupka javne nabavke radova na sanaciji dijela lokalne ceste "Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik".

Općina Breza je u ostavljenom roku postupila po Zahtjevu Konkurencijskog vijeća, te dostavila traženu tendersku dokumentaciju dana 30.04.2024. godine (KV. broj UP-04-26-3-003-27/24).

Tom prilikom Općina Breza je, između ostalog dostavila i potvrde o prijemu ponuda svih ponuđača koji su učestvovali u predmetnom postupku nabavke, a koje su potpisane od strane osobe koja je predala ponudu u ime dobavljača, kao i od strane ovlaštene osobe Općine Breza.

Uvidom u potvrde koje su potpisane od strane osobe koja je ispred dobavljača predala ponudu za nabavku radova, utvrđeno je postojanje osnovane sumnje da je ista osoba predala ponudu i potpisala potvrdu Općine Breza o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2024. godine u ime dobavljača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko u 10,35 sati i predala ponudu i potpisala potvrdu Općine Breza o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2023. godine u ime dobavljača "Roco Commerce" d.o.o. Livno u 10,36 sati, dana 17.03.2023. godine.

U vezi sa navedenim, Konkurencijsko vijeće je zaključilo da je za utvrđivanje i ocjenu činjenica važnih za rješavanje upravne stvari i utvrđivanje povrede Zakona o konkurenciji, neophodno angažovati vještaka, u skladu sa članovima 174. i 176. Zakona o upravnom postupku Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je dana 01.08.2024. godine na 11. sjednici donijelo Zaključak o određivanju vještaka po službenoj dužnosti u predmetu broj UP - 0426-3-003-1/24, kojim je određeno izvođenje dokaza vještačenjem vještaka Ismeta Katane iz Sarajeva, stalnog sudskog vještaka za vještačenje novca, dokumentata i rukopisa.

Ovlašteni vještak je bio dužan predati Konkurencijskom vijeću nalaz i obrazloženo stručno mišljenje o obavljenom vještačenju u kojem je trebalo stručno utvrditi da li potpis osobe koja je dana 17.03.2023. godinu u 10.35 sati u prostorijama Općine Breza predala ponudu i potpisala potvrdu o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 u ime dobavljača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko i potpis osobe koja je istog dana u 10.36 sati predala ponudu u prostorijama Općine Breza i potpisala potvrdu o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 u ime dobavljača "Roco Commerce" d.o.o. Livno, zbog postojanja osnovane sumnje da se radi o istoj osobi.

Konkurencijsko vijeće je dana 13.08.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-47/24 zaprimilo nalaz i mišljenje grafološkog vještačenja evidencioni broj 33/2024. godine od 12.08.2024. godine u kojem se navodi sljedeće: "Jedan isti skriptor je vjerovatno ispisao oba sporna parafna potpisa u rubrikama "Dobavljač" na dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ADO - TRANS DOO" Visoko je dana 17.03.2023. godine u 10,35 sati..." i dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-4/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ROCO COMMERC" d.o.o. Livno je dana 17.03.2023. godine u 10,36..."

Mišljenje i nalaz vještaka je dostavljen privrednom subjektu "Ado-trans" aktom broj UP-04-26-3-003-48/24 od 09.09.2024. godine i privrednom subjektu "Roco Commerce" aktom broj UP-04-26-3-003-49/24 od 09.09.2024. godine.

Privredni subjekti se nisu očitovali na navedeno mišljenje i nalaz.

Iz naprijed navedenog, nedvosmisleno je utvrđeno da je ista osoba predala ponudu za privredni subjekt "Ado-Trans" d.o.o. Visoko i "Roco Commerce" d.o.o. Livno.

8. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Konkurencijsko vijeće je u postupku utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona, na nesporan način utvrdilo sljedeće činjenice:

- Da je postupak javne nabavke radova "Sanacije dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka" pokrenut od strane Općine Breza Zahtjevom o pokretanju postupka javne nabavke broj 02/1-2-11-512/23 i Odlukom o pokretanju postupka javne nabavke broj 01/2-04-510/23 od 24.02.2023. godine,
- Da je javna nabavka provedena putem otvorenog postupka javne nabavke,
- Da je procijenjena vrijednost javne nabavke bez PDV-a iznosila 307.692,30 KM,
- Da je Obavijest o nabavci broj 726-1-3-6-3-4/23 objavljena na Portalu javnih nabavki dana 24.02.2023. godine, a dana 03.03.2023. godine u "Službenom glasniku BiH", broj 14/23,
- Da je na osnovu obavještenja na Portalu javnih nabavki, tendersku dokumentaciju sa portala E-nabavke preuzelo 14 (četnaest) ponuđača,
- Da je ukupan broj pristiglih i blagovremenih ponuda 6 (šest): "AME" d.o.o. Breza, "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, "Roco Commerce" d.o.o. Livno, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica i "Demus" d.o.o. Sarajevo,
- Da je na javnom otvaranju ponuda koje je održano dana 17.03.2024. godine bio predstavnik ponuđača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Dženan Užičanin,
- Da su ponuđači dostavili ponude kao u Tabeli 3,

Tabela 3.

Red. br.	Naziv ponuđača	Ponudena cijena bez PDV-a	Ponudeni popust
1.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	--
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	303.216,14	--
3.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	303.294,88	--
4.	DEMUS d.o.o. Sarajevo	303.794,38	--
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	--
6.	MUŠIBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	--

- Da je ugovorni organ, općina Breza, je predvidio tenderskom dokumentacijom i u sistemu "E-nabavke" provođenje e-aukcije,
- Da je Komisija za javne nabavke dana 20.03.2023. godine, u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije od 21.07.2016. godine, kroz sistem javnih nabavki zakazala održavanje e - aukcije za kvalifikovane ponuđače za dan 22.03.2023. godine u 9,00 sati,
- Da su svi ponuđači dana 17.03.2023. godine putem fax-a zaprimili Zapisnik sa otvaranja ponuda i da su unaprijed znali na e-aukciji tačno čija je koja ponuda i koji ponuđač spušta cijenu ponude u kojem trenutku,
- Da je nakon održane e-aukcije (Izveštaj o toku i završetku aukcije koja je kreirana 22.03.2023. godine u 9,10 sati) utvrđena **KONAČNA RANG LISTA**

PONUĐAČA KOJI SU UČESTVOVALI U E-AUKCIJI, kako slijedi:

Tabela 4.

Red. br.	Naziv ponuđača	Konačna cijena u KM bez PDV-a	Umanjenje cijene	Rang
1.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	150.000,00	50,54%	1
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	175.000,00	42,29%	2
3.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	0%	3
4.	DEMUS d.o.o. Sarajevo	303.794,38	0%	4
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	0%	5
6.	MUŠIBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	0%	6

- Da su na e - aukciji u roku od 2 minute i 05 sekundi ponuđači "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica uspjeli da promijene cijenu svojih ponuda čak šest puta i to tri puta ponuđač "Roco commerce" d.o.o. Livno i tri puta ponuđač "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica,
- Da su na taj način uspjeli da cijene svojih ponuda smanje za veliki iznos, te je jedan ponuđač smanjio cijenu za 50,54% od početne cijene ponude, a drugi 42,29% od početne cijene ponude
- Da je ponuđač "Komgrad -Ze" d.o.o. Zenica uspio da cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.294,88 KM bez PDV-a smanji na iznos od 150.000,00 KM bez PDV-a i na taj način umanjio je cijenu svoje ponude za čak 50,54%. Ponuđač "Roco Commerce" d.o.o. Livno uspio da smanji cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.216,14 bez PDV-a na iznos od 175.000,00 KM bez PDV-a tako da je cijenu svoje ponude umanjio za čak 42,29%.
- Da su privredni subjekti prvorangirani "Komgrad- Ze" i drugorangirani "Roco Commerce" na e-aukciji spuštali cijene ispod tržišnih i isplativih cijena.
- Da su na ovaj način onemogućili privredne subjekte "Demus" d.o.o. Sarajevo, "Ame" d.o.o. Breza i "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, da učestvuju na e-aukciji.
- Da u prilog toj činjenici ide i izjava privrednog subjekta "Ame" d.o.o. Breza navodi da **nije uspio niti jednom izvršiti spuštanje cijene ponude na e-aukciju, jer su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Roco Commerce" u startu naglo, vrtoglavo oborili cijene** daleko ispod donje granice vrijednosti i ekonomske isplativosti, te da on tu nije mogao ništa kao ni ostali ponuđači,
- Da privredni subjekt "Demus" nije učestvovao u navedenom postupku iz razloga što su ponuđači "KOMGRAD - ZE" i "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno, koji su se takmičili na e-aukciji svoje prvobitne ponude spustili ispod cijene koja je prihvatljiva za "Demus" d.o.o. Sarajevo, te su istu smatrali nedovoljnom za ostvarivanje profita,
- Da je isto potvrdio i privredni subjekt "Mušibegović Gradnja" koji smatra da su privredni subjekti "Ado - trans", "Roco - Commerce" i "Komgrad- Ze" u zajedničkom dogovoru zloupotrijebili postupak e-aukcije kako bi "Ado - Trans" dobio ugovor o javnoj nabavci, a svi drugi ponuđači bili onemogućeni da učestvuju na istoj,
- Da je u skladu sa navedenim dana 29.03.2023. godine, donijeta je Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača privrednog subjekta "KOMGRAD - ZE" d.o.o. Zenica, u skladu sa kriterijem "najniža cijena".

- Da je izabrani ponuđač "Komgrad - Ze" propustio rok za dostavu dokaza o kvalificiranosti iz člana 45. stav (2) tačke od a) do d) Zakona o javnim nabavkama,
- Da je ponuđač "Komgrad - Ze" svoje ponašanje i odustajanje od ugovora pokušao opravdati navodima da je razlog zbog kojeg je cijena više puta spuštena rezultat nesporazuma između direktora i radnika koji je bio zadužen da vodi e - aukciju, jer je direktor naložio da se tokom e - aukcije cijena može spuštati do cca 10% od prvoplasirane ponuda, a radnik koji je bio zadužen da bude operater u postupcima e - aukcije je protumačio da se cijena spušta u iznosu od 10%, te je proveo i disciplinski postupak protiv operatera kojem je izrečena mjera, pismena opomena pred otkaz ugovora o radu,
- Da je Konkurencijsko vijeće aktima od 08.04.2024. godine, od 11.07.2024. godine i od 01.08.2024. godine, pod prijetnjom novčane kazne iz člana kazne 49. Zakona o konkurenciji zatražilo od privrednog subjekta "Komgrad - Ze" da dostavi podatke u vezi sa postupcima javnih nabavki za period od 2021. do 2023. godine sa posebnim osvrtom na činjenicu da li su i ranije učestvovali bili diskvalifikovani zbog nedostavljanja podataka o postupcima i razlozima nedostavljanja dokumentacije, kao i dostave cjelokupnu korespondenciju i dokumentaciju vezanu za sporni postupak javne nabavke sa kopijom knjige protokola, kao i da dostave dostavu cjelokupne dokumentacije u vezi sa disciplinskim postupkom zaposlenika koji je provodio e - aukciju,
- Da "Komgrad - Ze" ni nakon više urgencija nije nikada postupio po nalogima Konkurencijskog vijeća, a što je bio dužan u smislu člana 35. stav (1) pod a) Zakona o konkurenciji kojim je utvrđeno da su u provođenju postupka, stranke i druga pravna i fizička lica dužna na zahtjev Konkurencijskog vijeća ili službenog lica dostaviti sva potrebna obavještenja u formi pisanih podnesaka ili usmenih izjava, te dostaviti na uvid potrebne podatke i dokumentaciju bez obzira na kojem se mediju nalaze,
- Da u vezi sa navedenim može se zaključiti da je privredni subjekt "Komgrad - Ze" Konkurencijskom vijeću dao lažnu izjavu, te da je privredni subjekt "Komgrad-Ze" znao šta radi prilikom spuštanja cijene na e-aukciji i bio svjestan da će na isti način nanijeti nesagledivu štetu ponuđačima koje je svojim postupcima onemogućio da učestvuju na e-aukciji,
- Da je dana 06.04.2023. godine Općinski načelnik donio Odluku o dodjeli Ugovora drugorangiranom ponuđaču, privrednom subjektu "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno,
- Da privredni subjekt "Roco - Commerce" također nije dostavio traženu dokumentaciju, te da svoje ponašanje na e-aukciji ničim nije opravdao niti jednim smislenim argumentom,
- Da nije istinita tvrdnja privrednog subjekta "Roco - Commerce" da u toku trajanja e - aukcije niti jednom ponuđaču nisu vidljivi podaci ostalih ponuđača i koji od ostalih ponuđača smanjuje cijenu svoje ponude, jer je isti zaprimio zapisnik sa otvaranja ponude dana 17.03.2024. godine, a e-aukcija je održana 22.03.2024. godine, te je unaprijed znao na e-aukciji čija je koja ponuda i koji ponuđač spušta cijenu ponude u kojem trenutku,
- Da se privredni subjekt "Roco - Commerce" i na drugim postupcima javnih nabavki ponašao na način da učestvuje na e-aukciji, te odustaje od ugovora o javnoj nabavci koji je dobio na način da nije dostavi dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama (dokaz: Podnesak Općine Ilijaš broj 04/4-11-2532/24, postupak javne nabavke radova "radovi na izgradnji puta u naselju Vratuša broj postupka 976-1-3-68/23),
- Da je svojim postupanjem onemogućio ostalim ponuđačima da učestvuju na e-aukciji, jer je spuštao cijenu ponude ispod svake cijene isplativosti, što su potvrdili u svojim izjavama ponuđači "Demus" d.o.o. Sarajevo, "Ame" d.o.o. Breza i "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko,
- Da je privredni subjekt "Roco Commerce" i ranije imao saradnju sa privrednim subjektom "Ado Trans" i to između ostalog u postupku nabavke koju je proveo ugovorni organ Uprava za ceste Kantona 10, pod nazivom "Vanredno održavanje i sanacija cesta", Obavještenje o nabavci broj 1146-1-3-8-3-2/23, gdje je učestvovao zajedno sa ponuđačem "Ado - Trans" d.o.o. Visoko kao grupa ponuđača, ali da nisu dobili ugovor, te se saradnja nije do kraja provela,
- Da je na kraju Općinski načelnik dana 14.04.2023. godine donio Odluku o dodjeli Ugovora trećerangiranom ponuđaču privrednom subjektu "ADO - TRANS" d.o.o. Visoko.
- Da je prema njegovoj izjavi, privredni subjekt "Ado-Trans" kao trećerangirani ponuđač u spornom postupku javne nabavke dostavio svoju ponudu na iznos od 302.468,46 KM, što je predstavljalo najnižu dostavljenu inicijalnu odnosno početnu cijenu ponude, te nije učestvovao u e-aukciji, jer mu nije bilo isplativo,
- Da je "Ado - Trans" dao lažnu izjavu, identičnu kao i privredni subjekt "Roco Commerce", da u toku trajanja e - aukcije niti jednom ponuđaču nisu vidljivi podaci ostalih ponuđača i koji od ostalih ponuđača smanjuje cijenu svoje ponude, jer je isti putem fax-a zaprimio zapisnik sa otvaranja ponude dana 17.03.2024. godine, a e-aukcija je održana 22.03.2024. godine,
- Da je ista osoba predala ponudu za privredni subjekt "Ado - Trans" i "Roco Commerce" što je potvrdio i vještak grafološke struke tj. utvrđeno je da je "jedan isti skripter vjerovatno ispisao oba sporna parafna potpisa u rubrikama "Dobavljač" na dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ADO - TRANS DOO" Visoko je dana 17.03.2023. godine u 10,35 sati..." i dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-4/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno je dana 17.03.2023. godine u 10,36..."
- Da je "Ado - Trans" na kraju potpisao ugovor i izvršio radove iz ugovora o nabavci.
- Da je "Ado - Trans" u je posljednje tri godine imao poslovnu saradnju sa društvom "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica na realizaciji dva ugovora za njih u kojima je bio u ulozi podizvođača i poslove iznajmljivanja mehanizacije (finišera) društva "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica za ugradnju asfaltne mase,
- Da je Podnosilac prijave i prije nego što je zaključen ugovor imao indicije da postoji dogovor između ponuđača "Ado-Trans", "Komgrad-Ze" i "Roco Commerce" i da je znao će "Ado -Trans" kao trećerangirani ponuđač na kraju dobiti ugovor, o čemu

je blagovremeno obavijestio i Općinu Breza i Konkurencijsko vijeće,

9. Zabranjeni sporazum

Član 4. stav (1) Zakona propisuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata (u daljem tekstu: sporazumi) koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na:

- a) direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovinskih uslova;
- b) ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja;
- c) podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja;
- d) primjenu različitih uslova za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
- e) zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma.

U skladu sa članom 3. stav (1) Zakona o javnim nabavkama ugovorni organi dužan je da postupa transparentno, da se u postupku javne nabavke prema kandidatima/ponuđačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom.

Član 4. stav (1) tačka a) Zakona o javnim nabavkama propisuje da je ugovorni organ u smislu ovog zakona svaka institucija vlasti u BiH, entitetima, Brčko distriktu BiH, na nivou kantona, grada ili opštine (institucija vlasti na državnom nivou, entitetskom ili lokalnom nivou).

Kandidat/Ponuđač kome je dostavljen prijedlog ugovor u postupku javne nabavke od strane ugovornog organa u svrhu dokaza o ispunjavanju uslova iz člana 45. (lična sposobnost) i člana 47. (ekonomska i finansijska sposobnost) Zakona o javnim nabavkama dužan je dostaviti original ili ovjerenu kopiju dokumentacije kojom dokazuje traženo iz navedenih članova Zakona.

Član 52. stav (12) Zakona o javnim nabavkama propisuje da su ponuđači u postupku javne nabavke, dužni da podnesu svoju ponudu bez narušavanja tržišne konkurencije u smislu zabranjenih dogovora sa ponuđačima, te da je za postupke zaštite tržišne konkurencije nadležno Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine.

Član 72. stav (3) Zakona o javnim nabavkama je propisao :

"Ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang listi odmah nakon najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač:

- a) Propusti dostaviti original ili ovjerenu kopiju dokumentacije iz čl. 45. i 47. ovog zakona, ne stariju od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude ili zahtjeva za učešće, u roku koji odredi ugovorni organ; ili
- b) Propusti dostaviti dokumentaciju koja je bila uslov za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti u skladu sa propisima u Bosni i Hercegovini: ili
- c) U pisanoj formi odbije ugovor; ili
- d) Propusti dostaviti garancije za izvršenje ugovora u skladu sa uslovima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredio ugovorni organ: ili
- e) Odbije zaključenje ugovora pod uslovima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio."

Odredbama Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", broj 66/16 uređeni su uslovi i

način korištenja e-aukcije u postupku dodjele ugovora putem otvorenog i ograničenog postupka, pregovaračkog postupka sa objavom obavještenja o nabavci i konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda.

Prema Pravilniku o uslovima i načinu korištenja e-aukcije ugovorni organi su od 01.01.2020. godine dužni za sve postupke javne nabavke iz člana 1. stav (1) ovog pravilnika, kod kojih se koristi najniža cijena kao kriterij za dodjelu ugovora, predvidjeti provođenje e-aukcije u sistemu e-Nabavke.

Član 1. stav (3) Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije propisuje da je e-aukcija način provođenja dijela postupka javne nabavke, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sistemu e-Nabavke (u daljem tekstu: sistem e-Nabavke).

Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda.

U skladu sa odredbama ovog Pravilnika, ponuđači su imali mogućnost da u skladu sa članom 8. Pravilnika snižavaju cijenu u rasponu od 1,1% do 10% najniže početne cijene svih ponuda.

Na taj način ponuđači su mogli, prilikom nadmetanja na e-aukciji, da ponude samo cijenu koja je niža od trenutno najniže cijene.

Nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Propisi o zaštiti tržišne konkurencije primjenjuju se na postupke javnih nabavki u situacijama kada imamo sporazum između privrednih subjekata koji se u tim postupcima javljaju kao ponuđači, a koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu i ovi sporazumi predstavljaju najteže oblike povrede Zakona o konkurencije.

Odredbom člana 4. stav (1) Zakona tačke b) i c) utvrđeno je da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se ogleda u ograničavanju i kontroli proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja (tačka b)) i podjeli tržišta ili izvora snabdijevanja (tačka c)).

U skladu sa praksom Suda EU, da bi postojao "sporazum" u smislu člana 101. stav (1) UFEU, koji sadržajno odgovara članu 4. stav (1) Zakona, dovoljno je da su predmetni privredni subjekti izrazili zajedničku volju da se na tržištu ponašaju na određeni način (presuda ACFCHEMIEFARM, tačka 112), dok oblik u kojem se ta usklađenost ispoljava nije sam po sebi od odlučujućeg značaja (presuda Volkswagen, tačka 37).

Da bi ograničenje predstavljalo sporazum u smislu člana 4. Zakona nije nužno da ga stranke smatraju pravno obavezujućim. Doista, u tajnom kartelu kojem su strane itekako svjesne nezakonitosti svog ponašanja, jasno je da ne mogu imati namjeru da njihov tajni sporazumi imaju bilo kakvu ugovornu snagu. Sporazum, u smislu člana 4. Zakona, može postojati ako stranke postignu konsenzus o planu koji ograničava ili bi mogao ograničiti njihovu slobodu određivanjem linije njihovog zajedničkog djelovanja ili uzdržavanja od djelovanja na tržištu. Nisu potrebni nikakvi postupci izvršenja koji bi mogli biti predviđeni u slučaju obližnjeg ugovora, niti je potrebno da takav ugovor bude u pisanoj obliku.

Privredni subjekti "Ado-Trans" d.o.o. Visoko, "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno ne

predstavljaju povezane učesnike na tržištu, zbog čega se između ostalog, prilikom podnošenja ponuda na javnim nabavkama smatraju direktnim konkurentima i ne smiju usaglašeno djelovati i svoje ponude su bili dužni da u skladu sa članom 52. stav (12) Zakona o javnim nabavkama podnesu bez narušavanja tržišne konkurencije u smislu zabranjenih dogovora sa ponuđačima.

Pravo je svakog privrednog subjekta da samostalno određuje svoju politiku koju namjerava provoditi na tržištu, ali treba imati u vidu da iako taj zahtjev samostalnosti ne isključuje pravo privrednih subjekata da se na razuman način prilagode utvrđenom ili predviđenom ponašanju konkurenata, on se ipak snažno protivi svakom direktnom ili indirektnom kontaktu između takvih subjekata koji bi mogao kako utjecati na tržišno ponašanje sadašnjih ili potencijalnih konkurenata tako i otkriti jednom takvom konkurentu ponašanje za koje se privredni subjekt odlučio ili koje namjerava provoditi na tržištu, kada je cilj i/ili posljedica tih kontakata stvaranje uslova tržišne konkurencije koji ne odgovaraju normalnim uslovima na predmetnom tržištu, uz vođenje računa o naravi proizvodnje ili pruženih usluga, o važnosti i broju privrednih subjekata, te o veličini navedenog tržišta (presuda TMobile Netherlands, tačka 33, Dole Food tačka 120, u - Suiker Unive, tačka 174.).

Privredni subjekti "Ado-Trans" d.o.o. Visoko, "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno svoje ponude nisu podnosili nezavisno, te su međusobno dogovorili i usaglasili poslovnu strategiju direktnom ili indirektnom razmjenom informacija u cilju da onemoguće druge učesnike u postupku nabavke da učestvuju u nadmetanju na e-aukciji u postupku javne nabavke ugovornog organa Općine Breza pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik, koji je objavljen na portalu javne nabavke 24.02.2023. godine objavljenoj o nabavci broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine, tj. da dobiju ugovor o javnoj nabavci.

U spornom postupku nabavke ponuđači "Roco Commerce", "Komgrad Ze" i "Ado - Trans" su usklađeno djelovali, na način da su privredni subjekti "Roco Commerce", "Komgrad Ze" onemogućili ostale ponuđače da se dalje takmičenje, jer su spuštali cijenu svoje znatno ispod tržišne cijene i planiranih budžetskih sredstava ugovornog organa, te istovremeno omogućili trećem ponuđaču u rangu, privrednom subjektu "Ado - Trans" da ostane sa svojom ponudom u okviru tržišnih cijena, nakon što su isti kao prethodna dva ponuđača odustali od svojih ponuda u narednom toku postupka.

S tim u vezi, očito je da je zajedničko djelovanje sva tri privredna subjekta protiv kojih se vodio postupak, bilo unaprijed osmišljeno i iscenirano, s obzirom na to da su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Roco - Commerce" koji su hitro, neprirodno oborili ponude, odustali od istih ne dostavivši kvalifikacionu dokumentaciju u zakonskom roku, na koji način su zbnili ostale ponuđače ne ostavivši im prostor za djelovanje, a istovremeno "počistivši" put da firma "Ado - Trans" bude proglašena najpovoljnijim ponuđačem sa cijenom ponude bez e-aukcije.

Budući da su zabrana učestvovanja u protivtržišnim djelovanjima i sporazumima kao i sankcije prekršitelja općepoznati, uobičajeno je da se radnje obuhvaćene takvim djelovanjima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti i da je dokumentacija s tim u vezi svedena na minimum, zbog čega je često potrebno određene detalje rekonstruirati dedukcijom. O postojanju protivtržišnog djelovanja ili sporazuma može se zato zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina mogu tvoriti dokaz povrede pravila tržišnog takmičenja (presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, tačke 64. i 65.), koje su u ovom predmetu i više nego dokazane.

Privredni subjekt "Komgrad" je znao ili je morao znati da njegovo ponašanje na e-aukciji predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje, koluziju u kojoj je učestvovao, a koja je bila dio zajedničkog djelovanja usmjerenog na ograničavanje konkurencije u postupku javne nabavke Općine Breza, te je svojim ponašanjem doprinio ishodu postupka javne nabavke kojim je ograničio sve druge ponuđače da dobiju priliku da se takmiče na e-aukciji tj. da se takmiče da dobiju ugovor o nabavci.

Privredni subjekt "Komgrad - Ze" nije opravdao svoje ponašanje na e-aukciji legitimnim poslovnim razlozima na način što se pozivao na neznanje operatera koji je provodio e-aukciju, jer za to nije, osim svoje pisane izjave, dostavio Konkurencijskom vijeću niti jedan materijalni dokaz. Naprotiv, cijelo vrijeme je ignorisao zahtjeve i urgencije Konkurencijskog vijeća za dostavu dodatnih obrazloženja, podataka i dokumentacije.

Privredni subjekt "Komgrad" se nije ogradio od "ponašanja operatera", niti je obavijestio ugovorni organ da odustaje od postupka javne nabavke odmah po saznanju za rezultate e-aukcije, nego je ostavio ugovorni organ cijelo vrijeme u zabludi, bez ijednog akta "činjenja" kojim bi dao do znanja ugovornom organu da nije sposoban ispoštovati cijenu koju je ponudio na e-aukciji.

Na kraju privredni subjekt "Komgrad" ni nakon više urgencija nije dostavio dokaz Konkurencijskom vijeću da je proveo disciplinski postupak protiv operatera, na čiju grešku u radu se poziva, jer je nedvosmisleno jasno da je u ovom postupku imao samo jedan cilj, a to je da se spriječi bilo koji drugi, osim privrednom subjektu "Ado - Trans", da dobije ugovor o nabavci.

Nadalje, privredni subjekt "Roco Commerce" je znao ili je morao znati da njegovo ponašanje na e-aukciji predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje tj. koluziju u kojoj je učestvovao a koja je bila dio plana usmjerenog na ograničavanje konkurencije u postupku javne nabavke Općine Breza i svojim ponašanjem je doprinio ishodu postupka javne nabavke kojim je ograničio sve druge ponuđače da uopšte dobiju priliku da se takmiče na e-aukciji tj. da se takmiče da dobiju ugovor o nabavci.

Privredni subjekt "Roco Commerce" nije dostavio Konkurencijskom vijeću nijedan dokaz kojim može objasniti i dokazati svoje ponašanje na e-aukciji legitimnim poslovnim razlozima.

Na kraju, privredni subjekt "Ado - Trans" koji je na početku ponudio tržišnu cijenu koja je bila isplativa nije niti učestvovao na e-aukciji, niti je planirao da na istoj učestvuje jer je znao da će privredni subjekti "Roco Commerce" i "Komgrad-Ze" spuštati cijene svojih ponuda ispod tržišnih, blokirati druge ponuđače da učestvuju, te na kraju odustati od ugovora o nabavci i njemu ostaviti čist prostor da zaključi ugovor.

Dokazano je u postupku da su se sva tri privredna subjekta dobro poznavala i legitimno saradivala u nekim drugim prilikama i postupcima, kao što je i dokazano da je ista osoba predala ponudu za ponuđače "Ado - Trans" d.o.o. Visoko i "Roco Commerce" d.o.o. Livno. Dva ponuđača sa različitim geografskih područja su zajedno predali ponudu, i to ne može ukazivati ni na šta drugo nego na unaprijed dogovorenu saradnju između istih.

Privredni subjekt "Ado - Trans" je znao ili je morao znati da njegovo ponašanje na e-aukciji predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje tj. koluziju u kojoj je učestvovao a koja je bila dio plana usmjerenog na ograničavanje konkurencije u postupku javne nabavke Općine Breza i svojim ponašanjem je doprinio ishodu postupka javne nabavke kojim je ograničio sve druge ponuđače da uopšte dobiju priliku da se takmiče na e-aukciji tj. da se takmiče da dobiju ugovor o nabavci.

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, a u skladu sa propisanim nadležnostima, da li je došlo do zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz člana 4. stav (1) Zakona, te je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, dostavljenih dokaza, kao i argumentacije

stranaka iznesenih tokom postupka, neosporno utvrdilo da su privredni subjekti "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno u postupku javne nabavke ugovornog organa Općine Breza pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik, koji je objavljen na portalu javne nabavke 24.02.2023. godine obavještenjem o nabavci broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine, **dogovorili i usaglasili poslovnu strategiju direktnom ili indirektnom razmjenom informacija**, te su na taj način sklopili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na relevantnom tržištu.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. i 7. dispozitiva Rješenja.

10. Novčana kazna

U skladu sa članom 48. stav (1) tačke a) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% (deset) vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako sklopi zabranjeni sporazum ili na koji drugi način sudjeluje u sporazumu kojim je narušena, ograničena ili spriječena konkurencija u smislu člana 4. ovog Zakona.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je na osnovu finansijskih izvještaja stranaka protiv kojih se vodio predmetni postupak, utvrdilo da je privredni subjekt "Ado-Trans" u 2022. godini kao godini koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona ostvario ukupni prihod u iznosu od (...)** KM, privredni subjekt "Komgrad - Ze" ukupni prihod u iznosu od (...)** KM, a privredni subjekt "Roco-Commerce" ukupni prihod u iznosu od (...)** KM.

Kako je Konkurencijsko vijeće nesporno utvrdilo da su privredni subjekti "Ado-Trans", Komgrad-Ze" i "Roco - Commerce" zaključili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je privrednim subjektima izreklo novčanu kaznu visini od po (...)**% ukupnog prihoda, te je privrednom subjektu "Ado - Trans" izreklo novčanu kaznu u iznosu od 68.295,40 KM, privrednom subjektu "Komgrad-Ze" novčanu kaznu u iznosu od 73.171,60 KM, a privrednom subjektu "Roco-Commerce" novčanu kaznu u iznosu od 68.334,40 KM.

Iako postoji lična odgovornost svakog od privrednih subjekata zbog učestvovanja u sporazumu odnosno usklađenom djelovanju, koja se poslije reflektira u vrstu i težinu kazne, privredni subjekti se smatraju saučesnicima, te se smatra da su odgovorni za "ukupnu povredu".

Kao otežavajuću okolnost, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir činjenicu da se zabranjeni sporazumi u javnim nabavkama smatraju glavnim faktorom rizika u efikasnu javnu potrošnju, i isti spadaju u teška ograničenja tržišne konkurencije.

Oni predstavljaju najteži oblik povrede pravila tržišne konkurencije naročito iz razloga, što su javne nabavke jedan od najkonkretnijih oblika javne potrošnje, jer im je svrha osigurati izvođenje radova, nabavku robe ili usluga koje građani direktno koriste, što se između ostalog odnosi i na građevinske radove niskogradnje tj. sanacije ili gradnje cesta. Javne nabavke u velikoj mjeri utiču na privredni rast, društveni napredak i ispunjavanje važnog cilja države da pruži kvalitetne usluge građanima. Građani imaju pravo na to da se javna sredstva troše na najefikasniji,

najučinkovitiji, najtransparentniji, najodgovorniji i najpravedniji način kako bi mogli koristiti kvalitetne javne usluge, te na kraju i dalje imati povjerenja u javne institucije. Cilj svih tajnih sporazuma tj. zabranjenih sporazuma u području javnih nabavki je da se unaprijed utvrđenom ponuđaču omogući sklapanje ugovora, a takav sporazum umanjuje korisne učinke poštenog, transparentnog, konkurentnog tržišta javne nabavke usmjerenog na ulaganje, jer privrednim subjektima ograničavaju pristup tom tržištu, a javnim naručiteljima, ugovornim organima, smanjuju mogućnost izbora. Prisutnost tajnih (zabranjenih) sporazuma na tržištu javne nabavke odvrća privredne subjekte koji poštuju zakon o javnim nabavkama od sudjelovanja u postupcima dodjele ili ulaganja u projekte javnog sektora. Time su naročito pogodeni privredni subjekti koji pokušavaju ili trebaju razviti svoje poslovanje, posebno mala i srednja preduzeća. Jednako su pogodeni i privredni subjekti koji su željni razviti inovativna rješenja za potrebe javnog sektora (Obavijest o alatima za borbu protiv tajnih sporazuma u području javnih nabavki i smjernice za primjenu s tim povezane osnove za isključenje br. 2021/C/91/01).

Oлакšavajućih okolnosti nije bilo.

Konkurencijsko vijeće je smatra da je s ovako izrečenom novčanom kaznom ostvaren cilj njezina izricanja u smislu odvrćanja od povreda Zakona o konkurenciji, ne samo privrednih subjekata protiv kojih se vodio postupak, veći u odnosu na ostale adresate Zakona o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u tački 2., 3. i 4. dispozitiva Rješenja.

U skladu sa članom 49. stav (1) tačka a) Zakona, Konkurencijsko vijeće može izreći privrednim subjektima novčane kazne koje ne prelaze 1,0% (jedan) ukupnog prihoda privrednog subjekta u prethodnoj godini poslovanja, ako ne postupe po zahtjevu u smislu člana 33. i 35. Zakona, ukoliko dostavljaju netačne ili pogrešne informacije ili ne osiguraju potrebne informacije u okviru datog roka.

U skladu sa stavom (2) istog člana Zakona, Konkurencijsko vijeće može izreći i odgovornim licima privrednih subjekata iz stava (1) ovog člana novčane kazne u iznosu od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM:

Naime, Konkurencijsko vijeće se u više navrata (aktima od 08.04.2024. godine, od 11.07.2024. godine i od 01.08.2024. godine) obraćalo privrednom subjektu "Komgrad - Ze" pod prijetnjom novčane kazne iz člana 49. Zakona o konkurenciji da dostavi podatke u vezi sa postupcima javnih nabavki za period od 2021. do 2023. godine sa posebnim osvrtom na činjenicu da li su i ranije učestvovali bili diskvalifikovani zbog nedostavljanja podataka o postupcima i razlozima nedostavljanja dokumentacije, kao i dostave cjelokupnu korespondenciju i dokumentaciju vezanu za sporni postupak javne nabavke sa kopijom knjige protokola, kao i da dostave dostavu cjelokupne dokumentacije u vezi sa disciplinskim postupkom zaposlenika koji je provodio e-aukciju.

Privredni subjekt "Komgrad - Ze" ni nakon više urgencija nije nikada postupio po nalogima Konkurencijskog vijeća, a što je bio dužan u smislu člana 35. stav (1) pod a) Zakona o konkurenciji kojim je utvrđeno da su u provođenju postupka, stranke i druga pravna i fizička lica dužna na zahtjev Konkurencijskog vijeća ili službenog lica dostaviti sva potrebna obavještenja u formi pisanih podnesaka ili usmenih izjava, te dostaviti na uvid potrebne podatke i dokumentaciju bez obzira na kojem se mediju nalaze.

S obzirom da privredni subjekt "Komgrad Ze" do dana donošenja ovog rješenja nije postupio po zahtjevu Konkurencijskog vijeća u smislu člana 35. Zakona odnosno u okviru ostavljenih rokova nije dostavio tražene podatke, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 49. stav (2) Zakona izreklo novčanu kaznu u iznosu od 5.000,00 KM (pethiljadakonvertibilnihmaraka) direktoru Muhamedu Šibonjiću, kao odgovornom licu privrednog subjekta "Komgrad Ze".

¹ (...)** podaci predstavljaju poslovnu tajnu

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 6. dispozitiva Rješenja.

11. Troškovi postupka

Članom 105. stav (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje).

U skladu sa stavom (3) istog člana Zakona o upravnom postupku, kada je postupak pokrenut po službenoj dužnosti okončan povoljno po stranku, troškove postupka snosi organ koji je postupak pokrenuo.

Zahtjev za naknadu troškova su podnijeli privredni subjekti "Ado - Trans" i "Roco Commerce".

U skladu sa članom 108. Zakona o upravnom postupku je utvrđeno da će organ koji donosi rješenje, u rješenju kojim se postupak završava, odrediti ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti.

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da je postupak okončan na štetu privrednih subjekata "Ado - Trans" i "Roco Commerce", Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 8. dispozitiva Rješenja.

12. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-04-26-3-003-56/24

07. novembra 2024. godine

Sarajevo

Predsjednik

Ivo Jerkić, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) i članka 42. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP-04-26-3-003-1/24 od 07.03.2024. godine protiv gospodarskih subjekata "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- UTVRĐUJE SE** da su gospodarski subjekti "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno u postupku javne nabave ugovornog organa Općine Breza broj 726-1-3-6-3-4/23 od 24.02.2023. godine, zajedničkim djelovanjem **dogovorili i usaglasili poslovnu strategiju sa ciljem da utječu na ishod postupka javne nabave**, te su na taj način sklopili zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na mjerodavnom tržištu.
- IZRIČE SE** novčana kazna gospodarskom subjektu "Ado - Trans" d.o.o. Visoko zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u iznosu od 68.295,40 KM u smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijama ovog Rješenja.
- IZRIČE SE** novčana kazna gospodarskom subjektu "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u iznosu od 73.171,60 KM u smislu članka 48. stavak (1) točka b)

Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijama ovog Rješenja.

- IZRIČE SE** novčana kazna gospodarskom subjektu "Roco Commerce" d.o.o. Livno zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u iznosu od 68.334,40 KM u smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijama ovog Rješenja.
- IZRIČE SE** novčana kazna direktoru gospodarskog subjekta "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Muhamedu Šibonjiću, zbog nepostupanja po zahtjevu Konkurencijskog vijeća u smislu članka 35. Zakona, u iznosu od 5.000,00 KM (pettisućakonvertibilnihmaraka), sukladno članku 49. stavak (2) Zakona o konkurenciji, koju je dužan platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijama ovog Rješenja.
- U slučaju da se izrečene novčane kazne iz tač. 2., 3., 4. i 5. ovog Rješenja, ne uplate u navedenom roku, iste će se naplatiti prisilnim putem, u smislu odredbi članka 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.
- ZABRANJUJE SE** sudionicima na tržištu iz točke 1. izreke ovog rješenja svako buduće postupanje kojim bi se mogla ograničiti, narušiti ili spriječiti konkurencija na način opisan u tački 1. izreke ovog rješenja.
- ODBLJA SE** zahtjev gospodarskog subjekta "Ado Trans" d.o.o. Visoko i gospodarskog subjekta "Roco Commerce" za naknadu troškova upravnog postupka, u cijelosti.
- Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 03.04.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-1/23, zaprimilo prijavu narušavanja konkurencije u postupku javne nabave ugovornog organa Općine Breza pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik (u daljem tekstu: Sanacija lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka), koji je objavljen na portalu javne nabave 24.02.2023. godine obavještenjem o nabavi broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine, od strane gospodarskog subjekta čiji identitet je poznat Konkurencijskom vijeću (u daljem tekstu: Podnositelj prijave) protiv gospodarskih subjekata Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno, zbog osnovane sumnje da su zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. Zakona o konkurenciji.

1. Stranke u postupku

1.1. "Ado - Trans" d.o.o. Visoko

Gospodarski subjekt "Ado Trans" d.o.o. Visoko, sa sjedištem u Visokom, Poslovna zona Ozrakovići bb, upisan je pod MBS: 43-01-0140-09 (stari broj 1-3243) u sudski registar Općinskog suda u Zenici. Između ostalih djelatnosti, registriran je za gradnju cesta i autocesta, kao i ostalih građevina niskogradnje.

Osoba ovlaštena za zastupanje društva je vlasnik i direktor Muris Frljak, koji zastupa društvo bez ograničenja ovlaštenja u okviru registrirane djelatnosti.

Ukupni prihod gospodarskog subjekta "Ado - Trans" u 2022. godini, koja je prethodila povredi tržišne konkurenciji, iznosi 8.536.925,00 KM.

1.2. Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica

Gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica upisan je pod MBS: 43-01-0724-11 u

sudski registar Općinskog suda u Zenici. Između ostalih djelatnosti, registriran je za gradnju cesta i autocesta, kao i ostalih građevina niskogradnje.

Vlasnici gospodarskog subjekta "Komgrad-Ze" su Društvo za unutarnji i međunarodni prijevoz "Almy - transport" d.o.o. Zenica sa od 65% i Grad Zenica sa 35% vlasničkog udjela.

Osoba ovlaštena za zastupanje društva je direktor Muhamed Šibonjić, direktor bez ograničenja ovlaštenja u okviru registrirane djelatnosti do iznosa od 1.000.000,00 KM, a preko tog iznosa uz suglasnost Skupštine društva.

Ukupni prihod gospodarskog subjekta "Komgrad-Ze" u 2022. godini, koja je prethodila povredi tržišne konkurenciji, iznosi 9.146.449,00 KM.

1.3. "Roco - Commerce" d.o.o. Livno

Gospodarski subjekt "Roco - Commerce" d.o.o. Livno, sa sjedištem u Livnu, Podgradina bb, upisan je pod MBS: 1-2999 u sudski registar Općinskog suda u Livnu. Između ostalih djelatnosti, registriran je za gradnju cesta i autocesta, kao i ostalih građevina niskogradnje.

Vlasnik gospodarskog subjekta "Roco Commerce" je Badrov Zborko, a osoba ovlaštena za zastupanje društva je direktor Tomislav Badrov, koji zastupa društvo samostalno i bez ograničenja u okviru registrirane djelatnosti.

Prihod gospodarskog subjekta "Roco - Commerce" u 2022. godini, koja je prethodila povredi tržišne konkurenciji, iznosi 8.541.801,00 KM.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir mjerodavne odredbe Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", br. 39/14 i 59/22) i odredbe Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e - aukcije ("Službeni glasnik BiH", broj 66/16).

Konkurencijsko vijeće sukladno članku 43. stavak (7) Zakona u svrhu ocjene datog slučaja koristilo je sudsku praksu Europskog suda pravde i odluke Europske komisije, jer je ista važan instrument za primjenu propisao zaštitu tržišne konkurencije u slučaju pravnih praznina ili sumnji u tumačenju tih propisa.

3. Postupak po prijavi zabranjenog konkurencijskog djelovanja

U prijavi zabranjenog konkurencijskog djelovanja zaprimljenoj dana 03.04.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-1/23 od 03.04.2023. godine Podnositelj prijave navodi da je Ugovorni organ Općina Breza objavio postupak javne nabave pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik, koji je objavljen na portalu javne nabave 24.02.2023. godine obavještenjem o nabavi broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine. Podnositelj prijave je zaprimio zapisnik o otvaranju ponuda broj 02/1-2-11-512-5/23 od 17.03.2023. godine, a ugovorni organ je zakazao e-aukciju koja je održana dana 22.03.2023. godine u 9,00 sati. Na e - aukciji u roku od 2 minute i 05 sekundi ponuđači "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica uspjeli da promijene cijenu svojih ponuda čak šest puta i to tri puta ponuđač "Roco commerce" d.o.o. Livno i tri puta ponuđač "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica. Na ovaj način su uspjeli da cijene svojih ponuda smanje za veliki iznos, te je jedan ponuđač smanjio cijenu za 50,54% od početne cijene ponude, a drugi 42,29% od početne cijene ponude. Ponuđač "Komgrad -Ze"

d.o.o. Zenica uspio da cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.294,88 KM bez PDV-a smanji na iznos od 150.000,00 KM bez PDV-a i na taj način umanjio je cijenu svoje ponude za čak 50,54%. Ponuđač "Roco Commerce" d.o.o. Livno uspio da smanji cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.216,14 bez PDV-a na iznos od 175.000,00 KM bez PDV-a tako da je cijenu svoje ponude smanjio za čak 42,29%. Zabranjeni sporazum odnosno narušavanje konkurencije se ogleda u činjenici da postoji dogovor između ponuđača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, jer su ponuđači "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica u dogovoru sa ponuđačem "Ado-Trans" d.o.o. Visoko. Ponuđači "Roco - Commerce" i "Komgrad - Ze" namjerno snižavali cijenu svojih ponuda za maksimalne iznose kako bi na taj način pogodovali ponuđaču "Ado - Trans". Dana 29.03.2023. godine Podnositelj prijave je zaprimio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je kao najpovoljniji odabran ponuđač "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, te u ovom podnesku od 30.03.2023. godine obavještava Konkurencijsko vijeće da taj ponuđač nema namjeru da zaključi ugovor sa Općinom Breza za ovaj postupak javne nabave, da isti neće dostaviti dodatnu dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama BiH ili ako istu dostavi neće biti ispravna, te da će ugovorni organ morati da donese drugu Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojim će kao najpovoljniji biti odabran "Roco Commerce" d.o.o. Livno koji također nema namjeru zaključiti nikakav ugovor sa Općinom Breza niti će dostaviti dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama BiH ili ako istu dostavi ona neće biti ispravna i na taj način bit će odabran ponuđač "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, zbog kojeg su ponuđači "Roco Commerce" i "Komgrad - Ze" i snižavali cijene svojih ponuda. Sam Podnositelj prijave imao je ozbiljne namjere da sudjeluje na e-aukciji ali je bio spriječen jer su ponuđači "Roco Commerce" i "Komgrad - Ze" u rekordnom roku snizili cijene svojih ponuda do iznosa kojim ni jedan ponuđač ne bi mogao izvršiti predmet nabave bez gubitka za svoju kompaniju. Podnositelj prijave kao sudionik postupka javne nabave je bio spriječen da sudjeluje u e-aukciji, jer su naprijed navedeni gospodarski subjekti u rekordnom roku i maksimalnom iznosu snizili svoje cijene tako da drugi ponuđači nakon završenog dogovorenog snižavanja cijene nisu imali nikakav motiv da snize cijenu svoje ponude. Također navodi da je "Ado - Trans" ponuđač koji će u ovom postupku dostaviti dokumente iz članka 45. Zakona o javnim nabavama i zaključiti ugovor sa ugovornim organom.

Podnositelj prijave također navodi da je predstavnik gospodarskog subjekta "Ado - Trans" u vrijeme održavanja e-aukcije bio u prostorijama, gospodarskog subjekta "Komgrad - Ze", te da se Konkurencijskom vijeću obraća u cilju svoje zaštite, kako bi Konkurencijsko vijeće imalo dokaz unaprijed poznatog scenarija, jer smatra ove informacije mjerodavnim ukoliko se pokrene postupak pred istim.

U vezi sa navedenim, Konkurencijsko vijeće je dana 05.06.2023. godine, Općini Breza uputilo Zahtjev za dostavu kopije tenderske dokumentacije svih ponuđača, kao i svu dokumentaciju mjerodavnu za postupak javne nabave radova pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik.

Općina Breza je podneskom zaprimljenim dana 21.06.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-3/23, dostavila dokumentaciju koja potvrđuje navode iz prijave gospodarskog subjekta sa zaštićenim identitetom da je izabran trećerangirani ponuđač, nakon što su prvorangirani i drugorangirani odustali od ugovora.

Između ostalog Općina Breza je dostavila sljedeće odluke:
- Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača "KOMGRAD - ZE" d.o.o. Zenica broj 01/2-04-510-

2/23 od 29.03.2023. godine sa ponudnom cijenom u iznosu od 150.000,00 KM, bez PDV-a,

- Odluku o dodjeli Ugovora drugorangiranom ponuđaču "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno, broj 01/2-04-510-3/23 od 06.04.2023. godine, sa ponudnom cijenom od 175.000,00 KM bez PDV-a,
- Odluku o dodjeli Ugovora trećerangiranom ponuđaču "ADO - TRANS" d.o.o. Visoko, sa ponudnom cijenom u iznosu od 302.468,46 KM bez PDV-a.

Iz dostavljene dokumentacije, može se utvrditi sljedeće:

- Da je postupak javne nabave radova "Sanacije dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka" pokrenut od strane Općine Breza Zahtjevom o pokretanju postupka javne nabave broj 02/1-2-11-512/23 i Odlukom o pokretanju postupka javne nabave broj 01/2-04-510/23 od 24.02.2023. godine,
- Da je procijenjena vrijednost javne nabave bez PDV-a iznosila 307.692,30 KM,
- Da je obavijest o nabavi broj 726-1-3-6-3-4/23 objavljena na Portalu javnih nabava dana 24.02.2023. godine, a dana 03.03.2023. godine u "Službenom glasniku BiH", broj 14/23,
- Da je na temelju obavještenja na Portalu javnih nabava, tendersku dokumentaciju sa portala E-nabave preuzelo 14 (četnaest) ponuđača,
- Da je na javnom otvaranju ponuda bio predstavnik ponuđača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Dženan Užičanin,
- Da je ukupan broj pristiglih i blagovremenih ponuda 6 (šest): "AME" d.o.o. Breza, "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, "Roco Commerce" d.o.o. Livno, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica i "Demus" d.o.o. Sarajevo.

Ponuđači su dostavili sljedeće cijene ponuda:

Табела 1.

Red. br.	Naziv ponuđača	Ponuđena cijena bez PDV-a	Ponuđeni popust
1.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	--
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	303.216,14	--
3.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	303.294,88	--
4.	DEMUS d.o.o. Zenica	303.794,38	--
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	--
6.	MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	--

Ugovorni organ, općina Breza, je predvidio tenderskom dokumentacijom i u sistemu "E-nabavke" provođenje e-aukcije.

Povjerenstvo za javne nabave je dana 20.03.2023. godine, sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije od 21.07.2016., kroz sustav javnih nabava zakazala održavanje e - aukcije za kvalificirane ponuđače za dan 22.03.2023. godine u 9,00 sati.

Iz izvješća o tijeku i završetku aukcije koja je kreirana 22.03.2023. godine u 9,10 sati je vidljiva:

KONAČNA RANG LISTA PONUĐAČA KOJI SU SUDJELOVALI U E-AUKCIJI:

Таблица 2.

Red. br.	Naziv ponuđača	Konačna cijena u KM bez PDV-a	Umanjenje cijene	Rang
1.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	150.000,00	50,54%	1
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	175.000,00	42,29%	2
3.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	0%	3
4.	DEMUS d.o.o. Zenica	303.794,38	0%	4
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	0%	5
6.	MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	0%	6

Sukladno navedenom dana 29.03.2023. godine, donesena je Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača gospodarskog subjekta "KOMGRAD - ZE" d.o.o. Zenica.

Međutim, izabrani ponuđač je propustio rok za dostavu dokaza o kvalificiranosti iz članka 45. stavak (2) točke od a) do d) Zakona o javnim nabavama, te je dana 06.04.2023. godine donesena Odluka o dodjeli Ugovora drugorangiranom ponuđaču gospodarskom subjektu "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno koji također nije dostavio traženu dokumentaciju, te je na kraju općinski načelnik dana 14.04.2023. godine donio Odluku o dodjeli Ugovora trećerangiranom ponuđaču gospodarskom subjektu "ADO - TRANS" d.o.o. Visoko.

Iz naprijed navedenog proizilazi da je Općina Breza podneskom zaprimljenim dana 21.06.2023. godine pod brojem 01-26-10-65-3/23, dostavila dokumentaciju, koja potvrđuje navode iz prijave gospodarskog subjekta sa zaštićenim identitetom da je izabran trećerangirani ponuđač, nakon što su prvorangirani i drugorangirani odustali od ugovora.

Sukladno navedenom, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da postoji utemeljena sumnja da su "Ado Trans" d.o.o. Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica i Roco d.o.o. Livno, zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona o konkurenciji, te je dana 07.03.2024. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj UP-04-26-3-003-1/24.

Dana 01.08.2024. godine Konkurencijsko vijeće je produžilo rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna tri mjeseca Zaključkom o produženju roka broj UP-04-26-3-003-41/24.

4. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

4.1. Očitovanje stranaka u postupku

Sukladno članku 33. stavak (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće je aktom broj UP-04-26-3-003-6/24 od 07.03.2024. godine dostavilo Zaključak o pokretanju postupka gospodarskim subjektima protiv kojih je pokrenut postupak, na odgovor.

4.1.1. Očitovanje gospodarskog subjekta "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica

Gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" je dostavio odgovor u ostavljenom roku, zaprimljen dana 28.03.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-9/24, u kojem navodi da je razlog zbog kojeg je cijena više puta spuštena rezultat nesporazuma između direktora i radnika koji je bio zadužen da vodi e - aukciju, jer je direktor naložio da se tokom e - aukcije cijena može spuštati do cca 10% od prvoplasirane ponuda, a radnik koji je bio zadužen da bude operater u postupcima e - aukcije je protumačio da se cijena spušta u iznosu od 10%.

Nadalje navodi da se radi o greški, ni u kom slučaju namjeri, za koju je proveden i disciplinski postupak protiv radnika - operatera, te mu je izrečena mjera, pismena opomena pred otkaz ugovora o radu.

Kako gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" nije dostavio niti jedan dokaz kojim bi potvrdio svoje navode, Konkurencijsko vijeće je gospodarskom subjektu "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica dana 08.04.2024. godine, pod prijetnjom novčane kazne iz članka 49. Zakona o konkurenciji, dostavilo Zahtjev za dostavu podataka dokumentacije broj UP-04-26-3-003-14/24 od 05.04.2024. godine, a u vezi sa postupcima javnih nabava za period od 2021. do 2023. godine sa posebnim osvrtom na činjenicu da li su i ranije sudjelovali bili diskvalificirani zbog nedostavljanja podataka o postupcima i razlozima nedostavljanja dokumentacije, kao i dostave cjelokupnu korespondenciju i dokumentaciju vezanu za sporni postupak javne nabave sa preslikom knjige protokola.

Na navedeni Zahtjev gospodarski subjekt "Komgrad-Ze" nikada nije odgovorio.

Dana 11.07.2024. godine Konkurencijsko vijeće je gospodarskom subjektu "Komgrad-Ze", pod prijetnjom novčane kazne iz članka 49. Zakona o konkurenciji, uputilo urgenciju za dostavu naprijed navedenih podataka broj UP-04-26-3-003-33/24 od 09.07.2024. godine, zajedno sa zahtjevom za dodatnim informacijama koje se odnose na dokaz kada je gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" zaprimio Zapisnik sa otvaranja ponuda, kao i sa zahtjevom za dostavu cjelokupne dokumentacije u svezi s disciplinskim postupkom protiv uposlenika, operatera koji je provodio e-aukciju, sa preslikom knjige protokola.

Nakon što gospodarski subjekt "Komgrad-Ze" nije postupio po zahtjevima Konkurencijskog vijeća od 08.04.2024. godine i od 11.07.2024. godine, Konkurencijsko vijeće je, pod prijetnjom novčane kazne iz članka 49. Zakona o konkurenciji, navedenom gospodarskom subjektu dana 01.08.2024. godine dostavilo još jednu urgenciju broj UP-04-26-3-003-40/24 od 31.07.2024. godine, ali do dana donošenja ovog rješenja "Komgrad - Ze" nije dostavio svoj odgovor.

4.1.2. Očitovanje gospodarskog subjekta "Roco - Commerce" d.o.o. Livno

Gospodarski subjekt "Roco - Commerce" d.o.o. Livno je dostavio odgovor, putem ovlaštenog punomoćnika Sanela Nezirića, odvjetnika iz Sarajeva, zaprimljen dana 29.03.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-10/24, u kojem se navodi, kako slijedi:

- Da primjena članka 4. Zakona o konkurenciji nije moguća u situaciji kada se radi o javnoj nabavi radova, odnosno proširenoj i aktivnoj konkurenciji, pa ne postoji temelj niti mogućnost za udruživanja određenog broja ponuđača radi sklapanja nedozvoljenog ugovora,
- Da je ponuđač "Roco-Commerce" i u odnosu na početnu cijenu i u odnosu na cijenu nakon e-aukcije, rangiran na drugo mjesto rang liste,
- Da prema odredbama Zakona o javnim nabavama BiH i podzakonskim pravnim aktima, postoji obaveza provođenja e - aukcije u postupcima kao što su predmetni postupak javne nabave, a na kojoj e - aukciji ponuđači imaju pravo, odnosno mogućnost da spuštaju cijene ponude, ali i mogućnost da ostave početno ponuđenu cijenu bez izmjena odnosno bez snižavanja cijene,
- Da je i samim odredbama tada važećeg Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e - aukcije propisana mogućnost snižavanja cijene ponude u rasponu od 0,1% do 10% u odnosu na cijenu ponude, pa je jasno da ponuđač ima mogućnost da snizi cijenu u tom rasponu ili da ostane kod početne cijene ponude,
- Da nije sporno da je ponuđač "Roco - Commerce" umanjio cijenu svoje ponude za 42,29% i da ista nakon provedene e-aukcije iznosi 175.000,00 KM, kao ni da je ponuđač "Komgrad - Ze" također, umanjio cijene ponude, dok preostala četiri ponuđača nisu snižavali svoje cijene, te su potvrdili početne cijene dostavljenih ponuda,
- Da kako u toku trajanja e - aukcije niti jednom ponuđaču nisu vidljivi podaci ostalih ponuđača ni ko od ostalih ponuđača smanjuje cijenu svoje ponude, a sve prema odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e - aukcije u pogledu, trajanja, tijeka i završetka e-aukcije, niti ovom ponuđaču nije bilo vidljivo ko od pet ostalih ponuđača snižava cijenu svoje ponude, a niti je mogao utjecati na snižavanje cijene ostalih ponuđača, već je isti u skladu sa odredbama Pravilnika snižavao cijenu svoje ponude u propisanom rasponu,

- Da nije sporno da je ovaj ponuđač propustio u propisanom roku dostaviti zahtijevana uvjerenja iz članka 45. stavak (2) točke od a) do d) Zakona o javnim nabavama, ali isto tako, takav propust ne može predstavljati namjeru i dogovor u svezi sa sklapanjem zabranjenih ugovora,
- Da ponuđač "Roco-Commerce" nije mogao niti je imao utjecaja da li će prvobitno izabrani ponuđač prihvatiti zaključenje ugovora za cijenu nakon e - aukcije, kao ni da li će ponuđač koji je rangiran poslije ponuđača "Roco - Commerce" prihvatiti zaključenje ugovora ili će i taj ponuđač odustati od zaključenog ugovora,
- Da bi samim tim bilo koji ponuđač koji odustane od zaključenja ugovora ili ne dostavi propisana uvjerenja iz članka 45. Zakona o javnim nabavama, smatrat će se odgovornim za zaključenje zabranjenog ugovora između ugovornog organa i ponuđača sa kojim je u konačnici sklopio ugovor, a što je potpuno nepravilno i nezakonito,
- Da je upravo ugovornim organima ostavljena mogućnost propisivanja obveze dostavljanja garancije za ozbiljnost ponude za postupak veće procijenjene vrijednosti kao predmetna, pa je jasno da se upravo ugovorni organi štite od odustanka ponuđača od svoje ponude,
- Da su stoga neutemeljeni i neargumentovani navodi iz prijave da su gospodarska lica protiv kojih je podnesena prijava sklopili zabranjeni ugovor iz članka 4. stavak (1) točka b) i c) Zakona, budući da ponuđač "Roco - Commerce" nije mogao imati na utjecaj na druge ponuđače da li će odustati od ugovora ili istog zaključiti kao što ni drugi ponuđači nisu imali utjecaj na ovog ponuđača i odustanak od zaključenja ugovora iz razloga koji nisu poznati niti jednom od ostalih ponuđača,
- Da bi u konačnici ovakav način podnošenja prijave značio praktično da bi se prijava mogla podnijeti protiv svakog ponuđača koji odustane od svoje ponude, odnosno ne dostavi propisana uvjerenja iz članka 45. stavak (2) točke od a) do d) Zakona o javnim nabavama, odnosno da bi se svaki ponuđač koji odustane od zaključenja ugovora teretio za radnje sklapanja zabranjenih ugovora zajedno sa ostalim ponuđačima koji su odustali od ugovora, kao i ponuđača koji je prihvatio uvjete ugovora i isti ugovor zaključio.

Konkurencijsko vijeće je dana 05.04.2024. godine aktom broj UP-04-26-3-003-13/24, gospodarskom subjektu "Roco Commerce" d.o.o. Livno dostavilo zahtjev za dostavljanje dodatnih podataka.

Gospodarski subjekt "Roco Commerce" je dostavio odgovor na naprijed navedeni Zahtjev podneskom zaprimljenim pod brojem UP-04-26-3-003-18/24 dana 17.04.2024. godine i podneskom zaprimljenim pod brojem UP-04-26-3-003-28/24 dana 30.04.2024. godine, u kojima između ostalog navodi sljedeće:

- Da u periodu od 2021. do 2023. godina nije bio diskvalificiran zbog nedostavljanja dokumentacije u postupcima javnih nabava niti eliminiran zbog nedostavljanja dokumentacije utvrđene u tenderskoj dokumentaciji ugovornog organa,
- Da nije imao bilo kakvu vrstu poslovne suradnje sa ponuđačima "Ado-trans" i "Komgrad - Ze",
- Da je u više postupaka bio u konkurenciji sa gospodarskim subjektom "Ado-trans" kod ugovornih organa Grad Visoko, Općina Ilijaš, Općina Breza,

- Uprava za ceste Kantona 10, Kantonalno javno komunalno preduzeće "Pokop" d.o.o. Sarajevo,
- Da je u postupku nabave koju je proveo ugovorni organ Uprava za ceste Kantona 10, pod nazivom "Vanredno održavanje i sanacija cesta", Obavijest o nabavi broj 1146-1-3-8-3-2/23, sudjelovao zajedno sa ponuđačem "Ado - Trans" d.o.o. Visoko kao grupa ponuđača, ali da nisu dobili ugovor, te nije bilo prilike da se ostvari poslovna suradnja,
- Da nema kalkulaciju cijena pojedinačnih stavki iz tenderske dokumentacije, niti ima kalkulaciju konačne cijene na e-aukciji, a što nije ni predstavljalo obvezu od strane ponuđača,
- Da ponuđači formiraju početnu cijenu svoje ponude na način kalkulacije cijene, odnosno ulaznih parametara i svih drugih elemenata koji utječu na strukturu formiranja same cijene odnosno svih aspekata poslovanja, prihoda, troškova i ulaznih cijena odnosno detaljnih informacija o mjerodavnim sastavnim elementima ponude, odnosno razloga za ponuđenu početnu cijenu,
- Da međutim ponuđači prilikom e-aukcije i snižavanja cijene svoje ponude ne posjeduju kalkulaciju nove, konačne cijene, jer ponuđači u konačnici i nemaju u vidu da li će drugi ponuđači snižavati cijene svojih ponuda i ukoliko da, u kom procentu,
- Da nije obveza, a niti je isto objektivno moguće, da ponuđači vrše kalkulaciju cijene u tijeku trajanja e-aukcije, posebno imajući u vidu da ponuđači nemaju saznanja ko će od ponuđača sudjelovati, u kojem postotku će snižavati svoju ponudu, do koje cijene, te nije realni niti opravdano očekivati da ponuđač u vremenskom period od 10 do 30 minuta kreira specifikaciju konačne cijene na e - aukciji,
- Da ne posjeduje prelsku svoju ponude, jer je istu dostavio Ugovornom organu.

4.1.3. Očitovanje gospodarskog subjekta "Ado - Trans" d.o.o. Visoko

Gospodarski subjekt "Ado - Trans" d.o.o. Visoko je dostavio odgovor, putem ovlaštenog punomoćnika Alme Biberović, odvjetnice iz Sarajeva, zaprimljen dana 01.04.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-11/24, u kojem se navodi, kako slijedi:

- Da je kao trećerangirani ponuđač u spornom postupku javne nabave dostavio svoju ponudu na iznos od 302.468,46 KM, a što predstavlja najnižu dostavljenu inicijalnu odnosno početnu cijenu ponude,
- Da je ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji propisao obvezu provedbe procedure e- aukcije, a na kojoj e - aukciji je ponuđačima ostavljena mogućnost snižavanja cijene svoje ponude, ali ne i obveza snižavanja ponuđene cijene,
- Da su pored lica protiv kojih je pokrenut postupak i podnesena prijava, u postupku sudjelovali i četverorangirani "DEMUS" d.o.o. Sarajevo, petorangirani ponuđač "AME" d.o.o. Breza i šestorangirani ponuđač "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, te da niti jedan od navedenih ponuđača, odnosno četvero, peti i šestorangirani ponuđači, kao ni trećerangirani ponuđač, nisu snižavali cijenu svojih ponuda,
- Da se poziva na odredbe članka 5. stavak (2) točka a) Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije, kojim je propisano da je u tijeku trajanja e - aukcije sudionicima e - aukcije u svakom momentu trajanja e-aukcije vidljiva trenutna rang lista, bez otkrivanja identiteta ponuđača koji su sudionici e-aukcije,
- Da je jasno propisano da identitet bilo kojeg ponuđača sa rang liste u tijeku trajanja e-aukcije nije vidljiv drugim ponuđačima, pa tako niti trećerangirani ponuđač nije imao niti mogao imati saznanja ko od ponuđača snižava svoju cijenu, već samo da neki od ponuđača snižava cijenu i za koji procenat, te su svi ponuđači u mogućnosti da snižavaju početne cijene svoje ponude u rasponu od 0,1% do 10% ponuđene cijene,
- Da bi ovakvo postupanje podnositelja prijave predstavljalo šablon prema kojem bi svaki, u konačnici, izabrani ponuđač u situaciji kada određeni ponuđač koji je bio prvorangirani odustane od zaključenja ugovora se tretirao kao ponuđač koji je zaključio ugovor na temelju dogovora sa ostalim gospodarskim subjektima odnosno ponuđačima, a koji način izbora ponuđača u situaciji kada prvo i drugorangirani ponuđači odustanu od zaključenja ugovora svakako ne predstavlja elemente sklapanja zabranjenih sporazuma,
- Da kako je u samom postupku, shodno naprijed navedenom, sudjelovalo šest ponuđača sa dostavljenim inicijalnim cijenama svoje ponude, jasno je da niti trećerangirani ponuđač, a niti bilo koji od ponuđača koji se tereti prijavom za zaključenje zabranjenog ugovora, nisu mogli utjecati na početne cijene ponuda svih šest ponuđača, kao niti to da li će neki od ponuđača na e-aukciji snižavati cijenu ponude ili ostati kod početne ponuđene cijene,
- Da jednako tako, na isti način, niti trećerangirani ponuđač nije mogao utjecati na inicijalne cijene ponuda ostalih pet ponuđača, a niti da li će neki od ponuđača u ovoj situaciji, prvorangirani i drugorangirani ponuđač, odustati od zaključenja ugovora, odnosno da li će dostaviti zahtijevanu dokumentaciju,
- Da je netočno i nedokazano obrazloženje prijave da su se navedeni pravni subjekti dogovorili da prvorangirani i drugorangirani ponuđači snižavaju cijenu ponude, te nakon toga da isti odustanu od zaključenja ugovora, te time omogućuje trećerangiranom ponuđaču da zaključi ugovor prema početnoj cijeni svoje ponude, a naročito imajući u vidu da prijavljeni gospodarski subjekti nisu međusobno povezani na bilo koji način, niti vlasnički niti interesno, bilo izravno ili neizravno,
- Da ostaju nejasni navodi iz prijave kojima se tereti trećerangirani ponuđač, jer to praktično znači da bi podnositelj prijave teretio za sklapanje ugovora bilo kojeg trećerangiranog ponuđača koji je u konačnici zaključio ugovor, odnosno da je imao dogovor sa prva dva ponuđača sa rang liste da se ugovor dodijeli upravo trećerangiranom ponuđaču, bilo da se radi o ponuđaču "Ado-Trans" ili bilo kojem drugom ponuđaču,
- Da to znači da bi u praksi podrazumijevalo da se prijava podnosi protiv svakog gospodarskog subjekta koji bude izabran kao najpovoljniji, a nakon što neko od ponuđača odustane od svoje ponude, odnosno ne dostavi propisana uvjerenja ili odbije zaključiti ugovor sa ugovornim organom,
- Da nije došlo do situacije iz odredbe članka 4. Zakona o konkurenciji, odnosno da nedozvoljeni sporazumi u ovim situacijama nisu ni mogući, jer je veliki broj subjekata mogao i sudjelovati u postupku javne nabave, jer se radi o nabavi radova koji obavlja veliki

broj subjekata na mjerodavnom tržištu, pa je nadmetanje upravo bilo dostupno velikom broju subjekata,

- Da predlaže da Konkurencijsko vijeće odbije prijavu kao neutemeljenu i obustavi pokrenuti postupak po službenoj dužnosti u odnosu na društvo "Ado - Trans".

Konkurencijsko vijeće je dana 05.04.20204. godine aktom broj UP-04-26-3-003-12/24, gospodarskom subjektu "Ado-Trans" d.o.o. Visoko, dostavilo zahtjev za dostavljanje dodatnih podataka.

Gospodarski subjekt "Ado - Trans" je dostavio odgovor na naprijed navedeni Zahtjev podneskom zaprimljenim pod brojem UP-04-26-3-003-17/24 dana 15.04.2024. godine i podneskom zaprimljenim pod brojem UP -04-26-3-003-30/24 dana 09.05.2024. godine, u kojima između ostalog navodi sljedeće:

- Da se nakon zaključenja ugovora o javnoj nabavi više ne primjenjuju odredbe Zakona o javnoj nabavi, niti su ugovorne strane vezane za ponudu, tendersku dokumentaciju i drugu dokumentaciju korištenju tokom postupka javne nabave, već se na ugovorena prava i obveze ugovornih strana i samo egzistiranje i poštivanje odredbi zaključenog ugovora primjenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima, pa čuvanje dokumentacije iz provedenih postupaka javnih nabava ne predstavlja niti obvezu za ponuđače, a niti je ista mjerodavna za daljnju realizaciju ugovora,
- Da ne posjeduje kod sebe podatke o postupcima javnih nabava u kojima je sudjelovao zajedno sa gospodarskim subjektima protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijećem, te da je to u svakom slučaju manji broj postupaka u odnosu na ukupan broj postupaka na kojima je sudjelovao kao ponuđač,
- Da je zakonsko pravo svakog ponuđača da odluči da li će u konačnici dostaviti uvjerenje i potpisati ugovor o javnoj nabavi, posebno jer većina ugovornih organa propisuje obvezu dostavljanja garancije za ozbiljnost ponude, pa u situaciji odustanka od svoje ponude, ponuđač je taj koji će snositi teret takve odluke, odnosno ugovorni organ će naplatiti od ponuđača garanciju za ozbiljnost ponude,
- Da prilikom provođenja procedure e - aukcije odlučuje da li će istom biti prihvatljivo da određeni ugovor izvrši prema sniženoj cijeni ili prema inicijalnoj cijeni ponude, a postoje i situacije kada klijent sudjeluje i na e-aukciji i snižava cijenu ponude na način da se u momentu trajanja e-aukcije izvrši kalkulaciju cijene ponude, i u tom trenutku izvrši procjenu u odnosu na druge činjenice, koje uključuju broj zaključenih ugovora u tom momentu i da li isti očekuje da će zaključiti još neke ugovore u skorijem periodu,
- Da nakon završetka e-aukcije za određene ugovore, postoje i postupci u kojima ne dostavi dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama odnosno odustane od zaključenja ugovora, ukoliko uvidi da iz takve cijene neće proisteći očekivana dobit za društvo u toj fazi, a sve iz razloga jer se poslovna politika firme ogleda u ostvarivanju što veće poslovne dobiti, a u prilogu kojim činjenicama jesu upravo ostvareni rezultati u prethodnim godinama gdje svake godine ostvaruje dobre poslovne rezultate i uspjehe,
- Da nije sudjelovao u e-aukciju u postupku nabave Općine Breza jer nije imao prostora da snižava svoju cijenu, te je upravo i početnu cijenu ponude formirao i izvršio kalkulaciju iste u odnosu na predmet nabave, te ista cijena od samog momenta dostave ponude predstavlja konačnu cijenu ponude, jer nije imao

interes za zaključenje ugovora po nižoj cijeni, s obzirom na sve elemente koji su uticali na formiranje takve cijene,

- Da u je posljednje tri godine imao poslovnu suradnju sa društvom "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica na realizaciji dva ugovora za njih u kojima je bio u ulozi podizvođača i poslove iznajmljivanja mehanizacije (finišera) društva "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica za ugradnju asfaltne mase,
- Da u posljednje tri godine na način angažovanja gospodarskog subjekta "Roco - Commerce" d.o.o. Livno nije imao i istog nije angažovao za podizvođača, niti je bio angažiran kao podizvođač za društvo "Roco - Commerce" d.o.o. Livno,
- Da je na više postupaka sudjelovao zajedno sa ponuđačima "Roco- Commerce" i "Komgrad-ZE", kao konkurent.

5. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Konkurencijsko vijeće je u tijeku predmetnog postupka utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja sukladno članku 35. Zakona o konkurenciji radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja prikupljalo podatke i od drugih pravnih lica koja nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je u svezi sa navedenim dana 18.04.2024. godine, uputilo zahtjev ponuđačima koji su pored ponuđača protiv kojih se vodi postupak, dostavili svoje ponude u spornom postupku nabave ("AME" d.o.o. Breza, "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, i "Demus" d.o.o. Sarajevo), sa pitanjem zašto nisu sudjelovali u e-aukciji, te da li smatraju da je bilo određenih zlouporaba e-aukcije od strane ponuđača protiv kojih se vodi postupak pred Konkurencijskim vijećem.

Pored navedenog, bilo je potrebno da dostave dokaz kada su zaprimili Zapisnik sa otvaranja ponuda, kako bi se utvrdilo da li su ponuđači sa istim bili upoznati prije početka e-aukcije.

Odgovor na naprijed navedeni zahtjev Konkurencijskog vijeća u ostavljenom roku je dostavio jedino ponuđač "AME" d.o.o. Breza, a ostalim ponuđačima je dostavljena urgencija i dodatni rok za dostavu izjašnjenja (dana 09.07.2024. godine gospodarskom subjektu "Demus" d.o.o. Sarajevo aktom broj UP-04-26-3-003-34/24 i gospodarskom subjektu "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko aktom broj UP-04-26-3-003-35/24).

Gospodarski subjekt "AME" d.o.o. Breza, u svom odgovoru broj 138/24 od 26.04.2024. godine (zaprimljen dana 29.04.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-26/24) navodi sljedeće:

Prema rasporedu poslova unutar tvrtke pravnik prati objave tendera javnih nabava na Portalu JN, te informira Upravu o tenderima značajnim za firmu. Kada uprava odluči da tvrtka sudjeluje u nekoj javnoj nabavi pravnik dostavlja tehnički dio tendera građevinskoj operativi koja sačinjava ponudu i koja određuje donje granice vrijednosti i ekonomske isplativosti ponude, i sačinjenu ponudu dostavlja pravniku. Pravnik kompletira ponudu, dostavlja ponudu ugovornom organu i prati objave na Portalu JN vezano za predmetnu ponudu. Ako se u procesu JN primjenjuje e-aukcija pravnik sudjeluje u e-aukciji poštujući naprijed pomenutu donju granicu ekonomske isplativosti ponude ispod koje se ne isplati izvoditi radove. **Gospodarskom subjektu "AME" koji ima i sjedište i bazu na području Općine Breza ovaj tender je bio veoma značajan i smatralo se da mogu biti najkonkurentniji i dostaviti najpovoljniju ponudu.** Nakon provedene e-aukcije dana 22.03.2023. godine u 9,00 sati pravnik je obavijestio upravu da **nije uspio niti jednom izvršiti spuštanje cijene ponude, jer su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Roco Commerce" u startu naglo, vrtoglavo oborili cijene** daleko ispod donje granice vrijednosti i ekonomske isplativosti, te da on tu nije mogao ništa kao ni ostali ponuđači. Kada se pogleda proces e-aukcije ove javne nabave iz sadašnje

perspektive, prema mišljenju gospodarskog subjekta "AME", lako se može uočiti da je ista bila pomno osmišljena i iscenirana, s obzirom na to da su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Rocco - Commerce" koji su hitro, neprirodno oborili ponude, pa odustali od istih ne dostavivši kvalifikacionu dokumentaciju u zakonskom roku, zbnili ostale ponuđače ne ostavivši im prostor za djelovanje, a istovremeno "počistivši" put da firma "Ado - Trans" bude proglašena najpovoljnijim ponuđačem sa cijenom ponude bez e-aukcije.

Gospodarski subjekt "Demus" d.o.o. Sarajevo je dostavio odgovor na zahtjev dana 11.07.2024. godine zaprimljen pod brojem UP-04-26-3-003-36/24, te u istom navodi kako slijedi:

- Da gospodarski subjekt "Demus" nije sudjelovao u navedenom postupku iz razloga što su ponuđači "KOMGRAD - ZE" i "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno, koji su se takmičili na e-aukciji svoje prvobitne ponude spustili ispod cijene koja je prihvatljiva za "Demus" d.o.o. Sarajevo, te su istu smatrali nedovoljnom za ostvarivanje profita.
- Da iako su bili spremni za sudjelovanje, činjenica da se sjedište "Demus" d.o.o. Sarajevo nalazi u Sarajevu, a radovi su trebali biti izvedeni na području Općine Breza, udaljenost asfaltna baze i mjesta izvođenja radova podrazumijeva dodatne troškove, te bi dalje snižavanje cijene negativno utjecalo na kvalitetu usluga i održivost polovanja.
- Da se strategija gospodarskog subjekta "Demus" zasniva na pružanju visokokvalitetnih usluga po fer i konkurentnim cijenama koje omogućavaju održivo poslovanje i zadovoljstvo klijenata.
- Da im je Zapisnik sa otvaranja ponuda dostavljen dana 17.03.2023. godine putem e-maila, da su isti zaprimili, te bili upoznati sa spiskom pristiglih ponuda i sažetkom u kojem su naznačene cijene ponuda ponuđača bez PDV-a.

Gospodarski subjekt "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko je dostavio odgovor na zahtjev dana 25.07.2024. godine zaprimljen pod brojem UP -04-26-3-003-39/24, te u istom navodi da su nakon predaje ponude, a prije održavanja e-aukcije zaprimili zapisnik o otvaranju ponuda, u kojem je navedene koji ponuđači su dostavili ponude, te cijene u dostavljenim ponudama, te da nije mogao da učestvuje u e-aukciji zbog dogovora između ponuđača "Roco Commerce", "Komgrad-Ze" i "Ado-Trans".

Pored navedenog, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zahtjev za dostavu podataka broj UP-04-26-3-003-23/24 od 18.04.2024. godine Općini Breza, radi dostavljanja dodatne dokumentacije iz spornog postupka nabave, te je Općina Breza između ostalog dostavila kako slijedi:

1. Rješenje o imenovanju Povjerenstva za javne nabave radova: "Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik",
2. Prethodnu analize tržišta,
3. Kopiju koverata svih ponuđača u postupku javne nabave,
4. Zapisnik o otvaranju ponuda,
5. Zapisnik o ocjeni ponuda,
6. Preporuku povjerenstva,
7. Akte, obavijesti, dokaze,
8. Izvješće o vrijednostima dodijeljenih pojedinačnih Ugovora za dobavljača "Ado - Trans" za period 2021. - 2023. godina sa Portala javnih nabava "e-nabavke".

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju može se ustvrditi da su svi ponuđači dobili Zapisnik sa otvaranja ponuda dana 17.03.2023. godine putem faxesa, te su svi bili upoznati sa ponuđačima i cijenama ponude svakog od njih pojedinačno.

Predstavnik ponuđača subjekt "Ado - trans" je prisustvovao otvaranju ponuda i zaprimio je zapisnik sa otvaranja ponuda osobno dana 17.03.2023. godine.

Konkurencijsko vijeće je o pokrenutom postupku aktom broj UP-04-26-3-003-8/24 od 19.03.2024. godine obavijestilo i Agenciju za javne nabave Bosne i Hercegovine. S obzirom na činjenicu da sudionik u postupku javne nabave tendersku dokumentaciju može preuzeti sa portala Agencije za javne nabave iz sustava e-nabavke, od Agencije za javne nabave su zatraženi podaci o tome da li su gospodarski subjekti protiv kojih je pokrenut postupak i/ili drugi ponuđači, prilikom preuzimanja tenderske dokumentacije sa portala e-nabavki i/ili u tijeku sudjelovanja na e-aukciji, pristupili sa iste IP adrese u spornom postupku javne nabave "Sanacija lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka".

Agencija za javne nabave je dostavila podatke aktom broj 04-07-2-452-2/24 od 08.04.2024. godine, zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća dana 11.04.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-16/24.

Uvidom u dostavljene podatke o IP adresama utvrđeno je da ponuđači nisu pristupili e-aukciji sa istih IP - adresa.

Pored navedenog Konkurencijsko vijeće se dana 22.10.2024. godine obratilo aktom broj UP-04-26-3-003-50/24 od 22.10.2024. godine Gradu Visoko i aktom broj UP-04-26-3-003-51/24 Općini Ilijaš, sa zahtjevom za dostavu podataka u svezi određenim postupcima u kojima je sudjelovao gospodarski subjekt "Roco Commerce", koji su dostavili odgovore u ostavljenom roku.

Općina Ilijaš je dostavila odgovor na zahtjev broj 04/4-11-2532/24 od 28.10.2024. godine, zaprimljen dana 29.10.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-54/24 dana 29.10.2024. godine i u istom potvrdio sumnju Konkurencijskog vijeća da gospodarski subjekt "Roco - Commerce" i u nekim drugim postupcima odustaje od nabave na način da, iako je izabran kao najpovoljniji ponuđač, ne dostavi dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama.

6. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, određuje se kao tržište određenih proizvoda i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti gospodarskih subjekata na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Vežano za činjenicu da je u predmetnom postupku utvrđeno postojanje zabranjenog sporazuma između dva ili više neovisnih gospodarskih subjekata koji djeluju na istoj razini (horizontalni sporazumi) koji je za cilj imao ograničiti tržišnu konkurenciju u predmetnom postupku javne nabave s ciljem da se omogući trećerangiranom ponuđaču na e-aukcije da dobije ugovor o javnoj nabavi, Konkurencijsko vijeće ističe kako precizno definiranje mjerodavnog tržišta i tržišne snage gospodarskog subjekta nije ni

bilo potrebno kada su i cilj i posljedica zabranjenog sporazuma sam po sebi protivtržišni, kao u konkretnom slučaju.

Sporazumi o podjeli tržišta sami po sebi imaju cilj ograničiti tržišnu konkurenciju, te su obuhvaćeni kategorijom koja je izričito zabranjena člankom 101. stavak (1) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (u daljem tekstu: UFEU) koji sadržajno odgovara članku 4. stavak (1) Zakona), s obzirom da se takav cilj ne može opravdati analizom ekonomskog konteksta, u koje je smješteno predmetno protivtržišno postupanje (presuda Siemens, točka 218).

Ako je sam cilj sporazuma ograničiti tržišnu konkurenciju "podjelom tržišta" nije potrebno točno definirati predmetna tržišta, jer je stvarna ili potencijalna tržišna konkurencija sigurno ograničena (presuda Mannesmannrohren - Werke, točka 132).

S obzirom na to da se postupanje stranaka koje je predmet ovog postupka odnosilo isključivo na konkretan postupak javne nabave, Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja mjerodavnog tržišta uzelo u obzir sam predmet postupka koji se odnosi na utvrđivanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja, te imajući u vidu navedeno, odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave ugovornog organa Općine Breza pod nazivom "Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik".

U konkretnom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je Općina Breza, jer se predmetna nabava odnosi na sanaciju dijela lokalne ceste u općini Breza.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište predmetnog postupka je javna nabava radova pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik u Općini Breza.

7. Vještačenje

U cilju prikupljanja svih mjerodavnih dokaza i činjenica Konkurencijsko vijeće se, između ostalog, obratilo Općini Breza sa zahtjevom za dostavu podataka i dokumentacije vezane za provođenje postupka javne nabave radova na sanaciji dijela lokalne ceste "Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik".

Općina Breza je u ostavljenom roku postupila po Zahtjevu Konkurencijskog vijeća, te dostavila traženu tendersku dokumentaciju dana 30.04.2024. godine (KV. broj UP-04-26-3-003-27/24).

Tom prilikom Općina Breza je, između ostalog dostavila i potvrde o prijemu ponuda svih ponuđača koji su sudjelovali u predmetnom postupku nabave, a koje su potpisane od strane osobe koja je predala ponudu u ime dobavljača, kao i od strane ovlaštene osobe Općine Breza.

Uvidom u potvrde koje su potpisane od strane osobe koja je ispred dobavljača predala ponudu za nabavu radova, utvrđeno je postojanje osnovane sumnje da je ista osoba predala ponudu i potpisala potvrdu Općine Breza o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2024. godine u ime dobavljača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko u 10,35 sati i predala ponudu i potpisala potvrdu Općine Breza o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2023. godine u ime dobavljača "Roco Commerce" d.o.o. Livno u 10,36 sati, dana 17.03.2023. godine.

U vezi sa navedenim, Konkurencijsko vijeće je zaključilo da je za utvrđivanje i ocjenu činjenica važnih za rješavanje upravne stvari i utvrđivanje povrede Zakona o konkurenciji, neophodno angažirati vještaka, u skladu sa članovima 174. i 176. Zakona o upravnom postupku Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je dana 01.08.2024. godine na 11. sjednici donijelo Zaključak o određivanju vještaka po službenoj dužnosti u predmetu broj UP - 0426-3-003-1/24, kojim je određeno izvođenje dokaza vještačenjem vještaka Ismeta Katane iz Sarajeva, stalnog sudskog vještaka za vještačenje novca, dokumenata i rukopisa.

Ovlašteni vještak je bio dužan predati Konkurencijskom vijeću nalaz i obrazloženo stručno mišljenje o obavljenom vještačenju u kojem je trebalo stručno utvrditi da li potpis osobe koja je dana 17.03.2023. godinu u 10.35 sati u prostorijama Općine Breza predala ponudu i potpisala potvrdu o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 u ime dobavljača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko i potpis osobe koja je istog dana u 10.36 sati predala ponudu u prostorijama Općine Breza i potpisala potvrdu o prijemu ponude broj 02/1-2-11-512-3/23 u ime dobavljača "Roco Commerce" d.o.o. Livno, zbog postojanja osnovane sumnje da se radi o istoj osobi.

Konkurencijsko vijeće je dana 13.08.2024. godine pod brojem UP-04-26-3-003-47/24 zaprimilo nalaz i mišljenje grafoložskog vještačenja evidencioni broj 33/2024. godine od 12.08.2024. godine u kojem se navodi sljedeće: "Jedan isti skripter je vjerovatno ispisao oba sporna parafna potpisa u rubrikama "Dobavljač" na dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ADO - TRANS DOO" Visoko je dana 17.03.2023. godine u 10,35 sati..." i dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-4/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ROCO COMMERC" d.o.o. Livno je dana 17.03.2023. godine u 10,36..."

Mišljenje i nalaz vještaka je dostavljen gospodarskom subjektu "Ado-trans" aktom broj UP-04-26-3-003-48/24 od 09.09.2024. godine i gospodarskom subjektu "Roco Commerce" aktom broj UP-04-26-3-003-49/24 od 09.09.2024. godine.

Gospodarski subjekti se nisu očitovali na navedeno mišljenje i nalaz.

Iz naprijed navedenog, nedvosmisleno je utvrđeno da je ista osoba predala ponudu za gospodarski subjekt "Ado-Trans" d.o.o. Visoko i "Roco Commerce" d.o.o. Livno.

8. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Konkurencijsko vijeće je u postupku utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona, na nesporan način utvrdilo sljedeće činjenice:

- Da je postupak javne nabave radova "Sanacije dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka" pokrenut od strane Općine Breza Zahtjevom o pokretanju postupka javne nabave broj 02/1-2-11-512/23 i Odlukom o pokretanju postupka javne nabave broj 01/2-04-510/23 od 24.02.2023. godine,
- Da je javna nabava provedena putem otvorenog postupka javne nabave,
- Da je procijenjena vrijednost javne nabave bez PDV-a iznosila 307.692,30 KM,
- Da je Obavijest o nabavi broj 726-1-3-6-3-4/23 objavljena na Portalu javnih nabavi dana 24.02.2023. godine, a dana 03.03.2023. godine u "Službenom glasniku BIH", broj 14/23,
- Da je na temelju obavijesti na Portalu javnih nabavi, tendersku dokumentaciju sa portala E-nabave preuzelo 14 (četnaest) ponuđača,
- Da je ukupan broj pristiglih i blagovremenih ponuda 6 (šest): "AME" d.o.o. Breza, "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko, "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, "Roco Commerce" d.o.o. Livno, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica i "Demus" d.o.o. Sarajevo,
- Da je na javnom otvaranju ponuda koje je održano dana 17.03.2024. godine bio predstavnik ponuđača "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Dženan Užičanin,
- Da su ponuđači dostavili ponude kao u Tablici 3,

Tablica 3.

Red. br.	Naziv ponuđača	Ponuđena cijena bez PDV-a	Ponuđeni popust
----------	----------------	---------------------------	-----------------

1.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	--
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	303.216,14	--
3.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	303.294,88	--
4.	DEMUS d.o.o. Sarajevo	303.794,38	--
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	--
6.	MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	--

- Da je ugovorni organ, općina Breza, je predvidio tenderskom dokumentacijom i u sustavu "E-nabave" provođenje e-aukcije,
- Da je Povjerenstvo za javne nabave dana 20.03.2023. godine, sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije od 21.07.2016. godine, kroz sustavu javnih nabava zakazala održavanje e - aukcije za kvalificirane ponuđače za dan 22.03.2023. godine u 9,00 sati,
- Da su svi ponuđači dana 17.03.2023. godine putem faxesa zaprimili Zapisnik sa otvaranja ponuda i da su unaprijed znali na e-aukciji točno čija je koja ponuda i koji ponuđač spušta cijenu ponude u kojem trenutku,
- Da je nakon održane e-aukcije (Izvjешće o tijeku i završetku aukcije koja je kreirano 22.03.2023. godine u 9,10 sati) utvrđena **KONAČNA RANG LISTA PONUDAČA KOJI SU SUDJELOVALI U E-AUKCIJI, kako slijedi:**

Tablica 4.

Red. br.	Naziv ponuđača	Konačna cijena u KM bez PDV-a	Umanjenje cijene	Rang
1.	KOMGRAD - ZE d.o.o. Zenica	150.000,00	50,54%	1
2.	ROCO COMMERCE d.o.o. Livno	175.000,00	42,29%	2
3.	ADO TRANS d.o.o. Visoko	302.468,46	0%	3
4.	DEMUS d.o.o. Sarajevo	303.794,38	0%	4
5.	AME d.o.o. Breza	307.411,82	0%	5
6.	MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA d.o.o. Visoko	307.634,49	0%	6

- Da su na e - aukciji u roku od 2 minute i 05 sekundi ponuđači "Roco Commerce" d.o.o. Livno i "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica uspjeli da promijene cijenu svojih ponuda čak šest puta i to tri puta ponuđač "Roco commerce" d.o.o. Livno i tri puta ponuđač "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica,
- Da su na taj način uspjeli da cijene svojih ponuda smanje za veliki iznos, te je jedan ponuđač smanjio cijenu za 50,54% od početne cijene ponude, a drugi 42,29% od početne cijene ponude
- Da je ponuđač "Komgrad -Ze" d.o.o. Zenica uspio da cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.294,88 KM bez PDV-a smanji na iznos od 150.000,00 KM bez PDV-a i na taj način umanjio je cijenu svoje ponude za čak 50,54%. Ponuđač "Roco Commerce" d.o.o. Livno uspio da smanji cijenu svoje ponude sa početne cijene od 303.216,14 bez PDV-a na iznos od 175.000,00 KM bez PDV-a tako da je cijenu svoje ponude umanjio za čak 42,29%.
- Da su gospodarski subjekti prvorangirani "Komgrad-Ze" i drugorangirani "Roco Commerce" na e-aukciji spuštali cijene ispod tržišnih i isplativih cijena.
- Da su na ovaj način onemogućili gospodarske subjekte "Demus" d.o.o. Sarajevo, "Ame" d.o.o. Breza i "Mušinbegović Gradnja" d.o.o. Visoko, da sudjeluju na e-aukciji.
- Da u prilog toj činjenici ide i izjava gospodarskog subjekta "Ame" d.o.o. Breza navodi da **nije uspio niti jednom izvršiti spuštanje cijene ponude na e-aukciju, jer su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Roco Commerce" u startu naglo, vrtoglavo oborili cijene**

daleko ispod donje granice vrijednosti i ekonomske isplativosti, te da on tu nije mogao ništa kao ni ostali ponuđači,

- Da gospodarski subjekt "Demus" nije sudjelovao u navedenom postupku iz razloga što su ponuđači "KOMGRAD - ZE" i "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno, koji su se takmičili na e-aukciji svoje prvobitne ponude spustili ispod cijene koja je prihvatljiva za "Demus" d.o.o. Sarajevo, te su istu smatrali nedovoljnom za ostvarivanje profita,
- Da je isto potvrdio i gospodarski subjekt "Mušinbegović Gradnja" koji smatra da su gospodarski subjekti "Ado -trans", "Roco - Commerce" i "Komgrad- Ze" u zajedničkom dogovoru zlouporabili postupak e-aukcije kako bi "Ado - Trans" dobio ugovor o javnoj nabavi, a svi drugi ponuđači bili onemogućeni da sudjeluju na istoj,
- Da je sukladno navedenom dana 29.03.2023. godine, donesena Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača gospodarskog subjekta "KOMGRAD - ZE" d.o.o. Zenica, sukladno kriteriju "najniža cijena".
- Da je izabrani ponuđač "Komgrad - Ze" propustio rok za dostavu dokaza o kvalificiranosti iz članka 45. stavak (2) točke od a) do d) Zakona o javnim nabavama,
- Da je ponuđač "Komgrad - Ze" svoje ponašanje i odustajanje od ugovora pokušao opravdati navodima da je razlog zbog kojeg je cijena više puta spuštana rezultat nesporazuma između direktora i radnika koji je bio zadužen da vodi e - aukciju, jer je direktor naložio da se tijekom e - aukcije cijena može spuštati do cca 10% od prvoplasirane ponuda, a radnik koji je bio zadužen da bude operater u postupcima e - aukcije je protumačio da se cijena spušta u iznosu od 10%, te je proveo i disciplinski postupak protiv operatera kojem je izrečena mjera, pismena opomena pred otkaz ugovora o radu,
- Da je Konkurencijsko vijeće aktima od 08.04.2024. godine, od 11.07.2024. godine i od 01.08.2024. godine, pod prijetnjom novčane kazne iz članka kazne 49. Zakona o konkurenciji zatražilo od gospodarskog subjekta "Komgrad - Ze" da dostavi podatke u svezi s postupcima javnih nabava za period od 2021. do 2023. godine sa posebnim osvrtom na činjenicu da li su i ranije bili diskvalificirani zbog nedostavljanja podataka o postupcima i razlozima nedostavljanja dokumentacije, kao i dostave cjelokupnu korespondenciju i dokumentaciju vezanu za sporni postupak javne nabave sa preslikom knjige protokola, kao i da dostave dostavu cjelokupne dokumentacije u svezi sa disciplinskim postupkom zaposlenika koji je provodio e - aukciju,
- Da "Komgrad - Ze" ni nakon više urgencija nije nikada postupio po nalogima Konkurencijskog vijeća, a što je bio dužan u smislu članka 35. stavak (1) pod a) Zakona o konkurenciji kojim je utvrđeno da su u provođenju postupka, stranke i druge pravne i fizičke osobe dužne na zahtjev Konkurencijskog vijeća ili službene osobe dostaviti sve potrebne obavijesti u formi pisanih podnesaka ili usmenih izjava, te dostaviti na uvid potrebne podatke i dokumentaciju bez obzira na kojem se mediju nalaze,
- Da u vezi sa navedenim može se zaključiti da je gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" Konkurencijskom vijeću dao lažnu izjavu, te da je gospodarski subjekt "Komgrad-Ze" znao šta radi

- prilikom spuštanja cijene na e-aukciji i bio svjestan da će na isti način nanijeti nesagledivu štetu ponuđačima koje je svojim postupcima onemogućio da sudjeluju na e-aukciji,
- Da je dana 06.04.2023. godine općinski načelnik donio Odluku o dodjeli Ugovora drugorangiranom ponuđaču, gospodarskom subjektu "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno,
 - Da gospodarski subjekt "Roco - Commerce" također nije dostavio traženu dokumentaciju, te da svoje ponašanje na e-aukciji ničim nije opravdao niti jednim smislenim argumentom,
 - Da nije istinita tvrdnja gospodarskog subjekta "Roco - Commerce" da u tijeku trajanja e - aukcije niti jednom ponuđaču nisu vidljivi podaci ostalih ponuđača i koji od ostalih ponuđača smanjuje cijenu svoje ponude, jer je isti zaprimio zapisnik sa otvaranja ponude dana 17.03.2024. godine, a e-aukcija je održana 22.03.2024. godine, te je unaprijed znao na e-aukciji čija je koja ponuda i koji ponuđač spušta cijenu ponude u kojem trenutku,
 - Da se gospodarski subjekt "Roco - Commerce" i na drugim postupcima javnih nabava ponašao na način da sudjeluje na e-aukciji, te odustaje od ugovora o javnoj nabavi koji je dobio na način da nije dostavi dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama (dokaz: Podnesak Općine Ilijaš broj 04/4-11-2532/24, postupak javne nabave radova "radovi na izgradnji puta u naselju Vratuša broj postupka 976-1-3-68/23),
 - Da je svojim postupanjem onemogućio ostalim ponuđačima da sudjeluju na e-aukciji, jer je spuštao cijenu ponude ispod svake cijene isplativosti, što su potvrdili u svojim izjavama ponuđači "Demus" d.o.o. Sarajevo, "Ame" d.o.o. Breza i "Mušibegović Gradnja" d.o.o. Visoko,
 - Da je gospodarski subjekt "Roco Commerce" i ranije imao suradnju sa gospodarskim subjektom "Ado Trans" i to između ostalog u postupku nabave koju je proveo ugovorni organ Uprava za ceste Kantona 10, pod nazivom "Vanredno održavanje i sanacija cesta", Obavijest o nabavi broj 1146-1-3-8-3-2/23, gdje je sudjelovao zajedno sa ponuđačem "Ado - Trans" d.o.o. Visoko kao grupa ponuđača, ali da nisu dobili ugovor, te se suradnja nije do kraja provela,
 - Da je na kraju Općinski načelnik dana 14.04.2023. godine donio Odluku o dodjeli Ugovora trećerangiranom ponuđaču gospodarskom subjektu "ADO - TRANS" d.o.o. Visoko,
 - Da je prema njegovoj izjavi, gospodarski subjekt "Ado-Trans" kao trećerangirani ponuđač u spomom postupku javne nabave dostavio svoju ponudu na iznos od 302.468,46 KM, što je predstavljalo najnižu dostavljenu inicijalnu odnosno početnu cijenu ponude, te nije sudjelovao u e-aukciji, jer mu nije bilo isplativo,
 - Da je "Ado - Trans" dao lažnu izjavu, istovjetnu kao i gospodarski subjekt "Roco Commerce", da u tijeku trajanja e - aukcije niti jednom ponuđaču nisu vidljivi podaci ostalih ponuđača i koji od ostalih ponuđača smanjuje cijenu svoje ponude, jer je isti putem fax-a zaprimio zapisnik sa otvaranja ponude dana 17.03.2024. godine, a e-aukcija je održana 22.03.2024. godine,
 - Da je ista osoba predala ponudu za gospodarski subjekt "Ado - Trans" i "Roco Commerce" što je potvrdio i vještak grafološke struke tj. utvrđeno je da je "jedan

isti skriptor vjerovatno ispisao oba sporna parafna potpisa u rubrikama "Dobavljač" na dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-3/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ADO - TRANS DOO" Visoko je dana 17.03.2023. godine u 10,35 sati..." i dokumentu "POTVRDA o prijemu ponude" Općine Breza broj 02/1-2-11-512-4/23 od 17.03.2023. godine na ime "Dobavljač" "ROCO COMMERCE" d.o.o. Livno je dana 17.03.2023. godine u 10,36..."

- Da je "Ado - Trans" na kraju potpisao ugovor i izvršio radove iz ugovora o nabavi.
- Da je "Ado - Trans" u je posljednje tri godine imao poslovnu suradnju sa društvom "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica na realizaciji dva ugovora za njih u kojima je bio u ulozi podizvođača i poslove iznajmljivanja mehanizacije (finišera) društva "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica za ugradnju asfaltne mase,
- Da je Podnositelj prijave i prije nego što je zaključen ugovor imao indicije da postoji dogovor između ponuđača "Ado-Trans", "Komgrad-Ze" i "Roco Commerce" i da je znao će "Ado -Trans" kao trećerangirani ponuđač na kraju dobiti ugovor, o čemu je blagovremeno obavijestio i Općinu Breza i Konkurencijsko vijeće,

9. Zabranjeni sporazum

Članak 4. stavak (1) Zakona propisuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata (u daljem tekstu: sporazumi) koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na:

- a) Izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovinskih uvjeta;
- b) ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja;
- c) podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja;
- d) primjenu različitih uvjeta za istovjetne transakcije s drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
- e) zaključivanje takvih sporazuma kojima se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi s predmetom sporazuma.

Sukladno članku 3. stavak (1) Zakona o javnim nabavama ugovorni organi dužan je da postupi transparentno, da se u postupku javne nabave prema kandidatima/ponuđačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u svezi s predmetom nabave i njegovom svrhom.

Članak 4. stavak (1) točka a) Zakona o javnim nabavama propisuje da je ugovorni organ u smislu ovog zakona svaka institucija vlasti u BiH, entitetima, Brčko distriktu BiH, na razini kantona, grada ili općine (institucija vlasti na državnoj razini, entitetskoj ili lokalnoj razini).

Kandidat/Ponuđač kome je dostavljen prijedlog ugovor u postupku javne nabave od strane ugovornog organa u svrhu dokaza o ispunjavanju uvjeta iz članka 45. (lična sposobnost) i članka 47. (ekonomska i finansijska sposobnost) Zakona o javnim nabavama dužan je dostaviti original ili ovjerenu presliku dokumentacije kojom dokazuje traženo iz navedenih članaka Zakona.

Članak 52. stavak (12) Zakona o javnim nabavama propisuje da su ponuđači u postupku javne nabave, dužni da podnesu svoju ponudu bez narušavanja tržišne konkurencije u smislu zabranjenih

dogovora sa ponuđačima, te da je za postupke zaštite tržišne konkurencije nadležno Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine.

Članak 72. stavak (3) Zakona o javnim nabavama je propisao:

"Ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang listi odmah nakon najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač:

- a) Propusti dostaviti original ili ovjerenu presliku dokumentacije iz čl. 45. i 47. ovog zakona, ne stariju od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude ili zahtjeva za sudjelovanje, u roku koji odredi ugovorni organ; ili
- b) Propusti dostaviti dokumentaciju koja je bila uvjet za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti sukladno propisima u Bosni i Hercegovini: ili
- c) U pisanoj formi odbije ugovor; ili
- d) Propusti dostaviti garancije za izvršenje ugovora sukladno uvjetima iz tenderske dokumentacije i u roku koji mu je odredio ugovorni organ; ili
- e) Odbije zaključenje ugovora pod uvjetima navedenim u tenderskoj dokumentaciji i ponudi koju je dostavio."

Odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", broj 66/16 uređeni su uvjeti i način korištenja e-aukcije u postupku dodjele ugovora putem otvorenog i ograničenog postupka, pregovaračkog postupka sa objavom obavijesti o nabavi i konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda.

Prema Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije ugovorni organi su od 01.01.2020. godine dužni za sve postupke javne nabave iz članka 1. stavak (1) ovog pravilnika, kod kojih se koristi najniža cijena kao kriterij za dodjelu ugovora, predvidjeti provođenje e-aukcije u sustavu e-Nabavke.

Članak 1. stavak (3) Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije propisuje da je e-aukcija način provođenja dijela postupka javne nabave, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sustavu e-Nabavke (u daljem tekstu: sistem e-Nabavke).

Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda.

Sukladno odredbama ovog Pravilnika, ponuđači su imali mogućnost sukladno članku 8. Pravilnika snižavati cijenu u rasponu od 1,1% do 10% najniže početne cijene svih ponuda.

Na taj način ponuđači su mogli, prilikom nadmetanja na e-aukciji, da ponude samo cijenu koja je niža od trenutno najniže cijene.

Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, te na temelju izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Propisi o zaštiti tržišne konkurencije primjenjuju se na postupke javnih nabava u situacijama kada imamo sporazum između gospodarskih subjekata koji se u tim postupcima javljaju kao ponuđači, a koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu i ovi sporazumi predstavljaju najteže oblike povrede Zakona o konkurenciji.

Odredbom članka 4. stavak (1) Zakona točke b) i c) utvrđeno je da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prećutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se ogleda u ograničavanju i kontroli proizvodnje,

tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja (točka b)) i podjeli tržišta ili izvora snabdijevanja (točka c)).

Sukladno praksi Suda EU, da bi postojao "sporazum" u smislu članka 101. stavak (1) UFEU, koji sadržajno odgovara članku 4. stavak (1) Zakona, dovoljno je da su predmetni gospodarski subjekti izrazili zajedničku volju da se na tržištu ponašaju na određeni način (presuda ACFChemiefarm, točka 112), dok oblik u kojem se ta usklađenost ispoljava nije sam po sebi od odlučujućeg značaja (presuda Volkswagen, točka 37).

Da bi ograničenje predstavljalo sporazum u smislu članka 4. Zakona nije nužno da ga stranke smatraju pravno obavezujućim. Doista, u tajnom kartelu kojem su strane itekako svjesne nezakonitosti svog ponašanja, jasno je da ne mogu imati namjeru da njihov tajni sporazumi imaju bilo kakvu ugovornu snagu. Sporazum, u smislu članka 4. Zakona, može postojati ako stranke postignu konsenzus o planu koji ograničava ili bi mogao ograničiti njihovu slobodu određivanjem linije njihovog zajedničkog djelovanja ili uzdržavanja od djelovanja na tržištu. Nisu potrebni nikakvi postupci izvršenja koji bi mogli biti predviđeni u slučaju obligacionog ugovora, niti je potrebno da takav ugovor bude u pisanoj obliku.

Gospodarski subjekti "Ado-Trans" d.o.o. Visoko, "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno ne predstavljaju povezane sudionike na tržištu, zbog čega se između ostalog, prilikom podnošenja ponuda na javnim nabavama smatraju izravnim konkurentima i ne smiju usaglašeno djelovati i svoje ponude su bili dužni da sukladno članku 52. stavak (12) Zakona o javnim nabavama podnesu bez narušavanja tržišne konkurencije u smislu zabranjenih dogovora sa ponuđačima.

Pravo je svakog gospodarskog subjekta da samostalno određuje svoju politiku koju namjerava provoditi na tržištu, ali treba imati u vidu da iako taj zahtjev samostalnosti ne isključuje pravo gospodarskih subjekata da se na razuman način prilagode utvrđenom ili predviđenom ponašanju konkurenata, on se ipak snažno protivi svakom izravnom ili neizravnom kontaktu između takvih subjekata koji bi mogao kako utjecati na tržišno ponašanje sadašnjih ili potencijalnih konkurenata tako i otkriti jednom takvom konkurentu ponašanje za koje se gospodarski subjekt odlučio ili koje namjerava provoditi na tržištu, kada je cilj i/ili posljedica tih kontakata stvaranje uvjeta tržišne konkurencije koji ne odgovaraju normalnim uvjetima na predmetnom tržištu, uz vođenje računa o naravi proizvoda ili pruženih usluga, o važnosti i broju gospodarskih subjekata, te o veličini navedenog tržišta (presuda TMobile Netherlands, točka 33, Dole Food točka 120, u - Suiker Unive, točka 174.).

Gospodarski subjekti "Ado-Trans" d.o.o. Visoko, "Komgrad-Ze" d.o.o. Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno svoje ponude nisu podnosili neovisno, te su međusobno dogovorili i usaglasili poslovnu strategiju izravnom ili neizravnom razmjenom informacija u cilju da onemoguće druge sudionike u postupku nabave da učestvuju u nadmetanju na e-aukciji u postupku javne nabave ugovornog organa Općine Breza pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik, koji je objavljen na portalu javne nabave 24.02.2023. godine obavještenjem o nabavi broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine, tj. da dobiju ugovor o javnoj nabavi.

U spornom postupku nabave ponuđači "Roco Commerce", "Komgrad Ze" i "Ado - Trans" su usklađeno djelovali, na način da su gospodarski subjekti "Roco Commerce", "Komgrad Ze" onemogućili ostale ponuđače da se dalje takmičenje, jer su spuštali cijenu svoje znatno ispod tržišne cijene i planiranih proračunskih sredstava ugovornog organa, te istovremeno omogućili trećem ponuđaču u rangu, gospodarskom subjektu "Ado - Trans" da ostane sa svojom ponudom u okviru tržišnih cijena, nakon što su

isti kao prethodna dva ponuđača odustali od svojih ponuda u narednom toku postupka.

U svezi s tim, očito je da je zajedničko djelovanje sva tri gospodarska subjekta protiv kojih se vodio postupak, bilo unaprijed osmišljeno i iscenirano, s obzirom na to da su ponuđači "Komgrad - Ze" i "Rocco - Commerce" koji su hitro, neprirodno oborili ponude, odustali od istih ne dostavivši kvalifikacionu dokumentaciju u zakonskom roku, na koji način su zbunili ostale ponuđače ne ostavivši im prostor za djelovanje, a istovremeno "počistivši" put da firma "Ado - Trans" bude proglašena najpovoljnijim ponuđačem sa cijenom ponude bez e-aukcije.

Budući da su zabrana sudjelovanja u protivtržišnim djelovanjima i sporazumima kao i sankcije prekršitelja općepoznati, uobičajeno je da se radnje obuhvaćene takvim djelovanjima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti i da je dokumentacija u svezi s tim svedena na minimum, zbog čega je često potrebno određene detalje rekonstruirati dedukcijom. O postojanju protivtržišnog djelovanja ili sporazuma može se zato zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina mogu tvoriti dokaz povrede pravila tržišnog takmičenja (presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, tačke 64. i 65.), koje su u ovom predmetu i više nego dokazane.

Gospodarski subjekt "Komgrad" je znao ili je morao znati da njegovo ponašanje na e-aukciji predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje, koluziju u kojoj je učestvovao, a koja je bila dio zajedničkog djelovanja usmjerenog na ograničavanje konkurencije u postupku javne nabave Općine Breza, te je svojim ponašanjem doprinio ishodu postupka javne nabave kojim je ograničio sve druge ponuđače da dobiju priliku da se takmiče na e-aukciji tj. da se takmiče da dobiju ugovor o nabavi.

Gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" nije opravdao svoje ponašanje na e-aukciji legitimnim poslovnim razlozima na način što se pozivao na neznanje operatera koji je provodio e-aukciju, jer za to nije, osim svoje pisane izjave, dostavio Konkurencijskom vijeću niti jedan materijalni dokaz. Naprotiv, cijelo vrijeme je ignorirao zahtjeve i urgencije Konkurencijskog vijeća za dostavu dodatnih obrazloženja, podataka i dokumentacije.

Gospodarski subjekt "Komgrad" se nije ogradio od "ponašanja operatera", niti je obavijestio ugovorni organ da odustaje od postupka javne nabave odmah po saznanju za rezultate e-aukcije, nego je ostavio ugovorni organ cijelo vrijeme u zabludi, bez ijednog akta "činjenja" kojim bi dao do znanja ugovornom organu da nije sposoban ispoštovati cijenu koju je ponudio na e-aukciji.

Na kraju gospodarski subjekt "Komgrad" ni nakon više urgencija nije dostavio dokaz Konkurencijskom vijeću da je proveo disciplinski postupak protiv operatera, na čiju grešku u radu se poziva, jer je nedvosmisleno jasno da je u ovom postupku imao samo jedan cilj, a to je da se spriječi bilo koji drugi, osim gospodarskom subjektu "Ado - Trans", da dobije ugovor o nabavi.

Nadalje, gospodarski subjekt "Roco Commerce" je znao ili je morao znati da njegovo ponašanje na e-aukciji predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje tj. koluziju u kojoj je sudjelovao, a koja je bila dio plana usmjerenog na ograničavanje konkurencije u postupku javne nabave Općine Breza i svojim ponašanjem je doprinio ishodu postupka javne nabave kojim je ograničio sve druge ponuđače da uopće dobiju priliku da se takmiče na e-aukciji tj. da se takmiče da dobiju ugovor o nabavi.

Gospodarski subjekt "Roco Commerce" nije dostavio Konkurencijskom vijeću nijedan dokaz kojim može objasniti i dokazati svoje ponašanje na e-aukciji legitimnim poslovnim razlozima.

Na kraju, gospodarski subjekt "Ado - Trans" koji je na početku ponudio tržišnu cijenu koja je bila isplativa nije niti sudjelovao na e-aukciji, niti je planirao da na istoj učestvuje jer je

znao da će gospodarski subjekti "Roco Commerce" i "Komgrad-Ze" spuštati cijene svojih ponuda ispod tržišnih, blokirati druge ponuđače da sudjeluju, te na kraju odustati od ugovora o nabavi i njemu ostaviti čist prostor da zaključi ugovor.

Dokazano je u postupku da su se sva tri gospodarska subjekta dobro poznavala i legitimno surađivala u nekim drugim prilikama i postupcima, kao što je i dokazano da je ista osoba predala ponudu za ponuđače "Ado - Trans" d.o.o. Visoko i "Roco Commerce" d.o.o. Livno. Dva ponuđača sa različitih zemljopisnih područja su zajedno predali ponudu, i to ne može ukazivati ni na šta drugo nego na unaprijed dogovorenu suradnju između istih.

Gospodarski subjekt "Ado - Trans" je znao ili je morao znati da njegovo ponašanje na e-aukciji predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje tj. koluziju u kojoj je sudjelovao, a koja je bila dio plana usmjerenog na ograničavanje konkurencije u postupku javne nabave Općine Breza i svojim ponašanjem je doprinio ishodu postupka javne nabave kojim je ograničio sve druge ponuđače da uopće dobiju priliku da se takmiče na e-aukciji tj. da se takmiče da dobiju ugovor o nabavi.

Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku ispitivalo u okviru Zakona o konkurenciji, a sukladno sa propisanim nadležnostima, da li je došlo do zabranjenog konkurencijskog djelovanja iz članka 4. stavak (1) Zakona, te je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, dostavljenih dokaza, kao i argumentacije stranaka iznesenih tijekom postupka, neosporno utvrdilo da su gospodarski subjekti "Ado - Trans" d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozrakovići bb, 71320 Visoko, "Komgrad - Ze" d.o.o. Zenica, Bistua Nuova 17, 72000 Zenica i "Roco Commerce" d.o.o. Livno, Župana Želimira bb, 80101 Livno u postupku javne nabave ugovornog organa Općine Breza pod nazivom Sanacija dijela lokalne ceste Breza - Mahmutović Rijeka, dionica Bulbulušići - Grabovik, koji je objavljen na portalu javne nabave 24.02.2023. godine putem obavijesti o nabavi broj 726-1-3-6-3-4/23 i u "Službenom glasniku BiH" broj 14/23 dana 03.03.2023. godine, **dogovorili i usaglasili poslovnu strategiju izravnom ili neizravnom razmjenom informacija**, te su na taj način sklopili zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke b) i c) Zakona o konkurenciji, kojim su značajno ograničili i narušili tržišnu konkurenciju na mjerodavnom tržištu.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. i 7. izreke Rješenja.

10. Novčana kazna

Sukladno članku 48. stavak (1) točke a) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% (deset) vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako sklopi zabranjeni sporazum ili na koji drugi način sudjeluje u sporazumu kojim je narušena, ograničena ili spriječena konkurencija u smislu članka 4. ovog Zakona.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu članka 52. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je na temelju finansijskih izvješća stranaka protiv kojih se vodio predmetni postupak, utvrdilo da je gospodarski subjekt "Ado-Trans" u 2022. godini kao godini koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona ostvario ukupni prihod u iznosu od (...)**¹ KM, gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" ukupni prihod u iznosu od (...)** KM, a gospodarski subjekt "Roco-Commerce" ukupni prihod u iznosu od (...)**KM.

Kako je Konkurencijsko vijeće nesporno utvrdilo da su gospodarski subjekti "Ado-Trans", "Komgrad-Ze" i "Roco - Commerce" zaključili zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1)

¹ (...)** podaci predstavljaju poslovnu tajnu

тачке б) и с) Закона, Конкуренцијско вјеће је господарским субјектима изрекло новчану казну висини од по (...)***% укупног прихода, те је господарском субјекту "Ado - Trans" изрекло новчану казну у износу од 68.295,40 КМ, господарском субјекту "Komgrad-Ze" новчану казну у износу од 73.171,60 КМ, а господарском субјекту "Roco-Commerce" новчану казну у износу од 68.334,40 КМ.

Iako postoji osobna odgovornost svakog od gospodarskih subjekata zbog sudjelovanja u sporazumu odnosno usklađenom djelovanju, koja se poslije reflektira u vrstu i težinu kazne, gospodarski subjekti se smatraju saučesnicima, te se smatra da su odgovorni za "ukupnu povredu".

Kao otežavajuću okolnost, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir činjenicu da se zabranjeni sporazumi u javnim nabavama smatraju glavnim faktorom rizika u efikasnu javnu potrošnju, i isti spadaju u teška ograničenja tržišne konkurencije.

Oni predstavljaju najteži oblik povrede pravila tržišne konkurencije naročito iz razloga, što su javne nabave jedan od najkonkretnijih oblika javne potrošnje, jer im je svrha osigurati izvođenje radova, nabavu robe ili usluga koje građani izravno koriste, što se između ostalog odnosi i na građevinske radove niskogradnje tj. sanacije ili gradnje cesta. Javne nabave u velikoj mjeri utječu na gospodarski rast, društveni napredak i ispunjavanje važnog cilja države da pruži kvalitetne usluge građanima. Građani imaju pravo na to da se javna sredstva troše na najefikasniji, najučinkovitiji, najtransparentniji, najodgovorniji i najpravedniji način kako bi mogli koristiti kvalitetne javne usluge, te na kraju i dalje imati povjerenja u javne institucije. Cilj svih tajnih sporazuma tj. zabranjenih sporazuma u području javnih nabava je da se unaprijed utvrđenom ponudaču omogućiti sklapanje ugovora, a takav sporazum umanjuje korisne učinke poštenog, transparentnog, konkurentnog tržišta javne nabave usmjerenog na ulaganje, jer gospodarskim subjektima ograničavaju pristup tom tržištu, a javnim naručiteljima, ugovornim organima, smanjuju mogućnost izbora. Prisutnost tajnih (zabranjenih) sporazuma na tržištu javne nabave odvrća gospodarske subjekte koji poštuju zakon o javnim nabavama od sudjelovanja u postupcima dodjele ili ulaganja u projekte javnog sektora. Time su naročito pogođeni gospodarski subjekti koji pokušavaju ili trebaju razviti svoje poslovanje, posebno mala i srednja poduzeća. Jednako su pogođeni i gospodarski subjekti koji su željni razviti inovativna rješenja za potrebe javnog sektora (Obavijest o alatima za borbu protiv tajnih sporazuma u području javnih nabava i smjernice za primjenu s tim povezane temelje za isključenje br. 2021/C/91/01).

Olakšavajućih okolnosti nije bilo.

Konkurencijsko vijeće je smatra da je s ovako izrečenom novčanom kaznom ostvaren cilj njezina izricanja u smislu odvrćanja od povreda Zakona o konkurenciji, ne samo gospodarskih subjekata protiv kojih se vodio postupak, veći u odnosu na ostale adresate Zakona o konkurenciji.

Slijedom navedenog je odlučeno kao u točki 2., 3. i 4. izreke Rješenja.

Sukladno članku 49. stavak (1) točka a) Zakona, Konkurencijsko vijeće može izreći gospodarskim subjektima novčane kazne koje ne prelaze 1,0% (jedan) uкупног прихода господарског субјекта у претходној години пословања, ако не поспе по захтеву у смислу чланка 33. и 35. Закона, уколико достављају неточне или погрешне информације или не осигурају потребне информације у оквиру датог рока.

Sukladno stavku (2) istog članka Zakona, Konkurencijsko vijeće može izreći i odgovornim osobama gospodarskih subjekata iz stavka (1) ovog članka novčane kazne u износу од 5.000,00 КМ до 15.000,00 КМ.

Naime, Konkurencijsko vijeće se u više navrata (aktima od 08.04.2024. godine, od 11.07.2024. godine i od 01.08.2024. godine) obraćalo gospodarskom subjektu "Komgrad - Ze" pod

prijetnjom novčane kazne iz članka 49. Zakona o konkurenciji da dostavi podatke u vezi sa postupcima javnih nabava za period od 2021. do 2023. godine sa posebnim osvrtom na činjenicu da li su i ranije bili diskvalificirani zbog nedostavljanja podataka o postupcima i razlozima nedostavljanja dokumentacije, kao i dostave cjelokupnu korespondenciju i dokumentaciju vezanu za sporni postupak javne nabave sa preslikom knjige protokola, kao i da dostave dostavu cjelokupne dokumentacije u svezi sa disciplinskim postupkom zaposlenika koji je provodio e-aukciju.

Gospodarski subjekt "Komgrad - Ze" ni nakon više urgencija nije nikada postupio po nalogima Konkurencijskog vijeća, a što je bio dužan u smislu članka 35. stavak (1) pod a) Zakona o konkurenciji kojim je utvrđeno da su u provođenju postupka, stranke i druga pravna i fizička lica dužna na zahtjev Konkurencijskog vijeća ili službenog lica dostaviti sva potrebna obavještenja u formi pisanih podnesaka ili usmenih izjava, te dostaviti na uvid potrebne podatke i dokumentaciju bez obzira na kojem se mediju nalaze.

S obzirom da gospodarski subjekt "Komgrad Ze" do dana donošenja ovog rješenja nije postupio po zahtjevu Konkurencijskog vijeća u smislu članka 35. Zakona odnosno u okviru ostavljenih rokova nije dostavio tražene podatke, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 49. stavak (2) Zakona izreкло novчанu казну u износу од 5.000,00 КМ (pethiljadakonvertibilnihmaraka) direktoru Muhamedu Šibonjiću, kao odgovornom licu gospodarskog subjekta "Komgrad Ze".

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 6. izreke Rješenja.

11. Troškovi postupka

Člankom 105. stavak (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje).

Sukladno stavku (3) istog članka Zakona o upravnom postupku, kada je postupak pokrenut po službenoj dužnosti okončan povoljno po stranku, troškove postupka snosi organ koji je postupak pokrenuo.

Zahtjev za naknadu troškova su podnijeli gospodarski subjekti "Ado - Trans" i "Roco Commerce".

Sukladno članku 108. Zakona o upravnom postupku je utvrđeno da će organ koji donosi rješenje, u rješenju kojim se postupak završava, odrediti ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti.

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da je postupak okončan na štetu gospodarskih subjekata "Ado - Trans" i "Roco Commerce", Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 8. izreke Rješenja.

12. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijama, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-04-26-3-003-56/24
07. studenoga 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, v. r.

93

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (2) тачка е), члана 42. став (1) тачка ц), члана 48. став (1) тачка б), а у вези са чланом 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) у поступку покренутом по Закључку о покретању поступка по службеној дужности број: УП – 05-26-2-039-5/23 од 27.11.2023. године против Јавног предузећа "Гријање" д.о.о. Какањ, Алије Изетбеговића 51, 72240 Какањ,

заступаног по Семиру Мушији, адвокату из Какња, Алије Изетбеговића Л-06, ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја, на 16. сједници одржаној дана 07.11.2024. године, донијело је

РЈЕШЕЊЕ

- УТВРЂУЈЕ СЕ** да Јавно предузеће Гријање д.о.о. Какња, Алије Изетбеговића 51, 72240 Какња није извршило злоупотребу доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији на релевантном тржишту дистрибуције топлотне енергије на подручју Општине Какња.
- Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурenciјски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурenciјски савјет) је путем контакт обрасца веб странице www.bihkonk.gov.ba, дана 27.11.2023. године под бројем: УП-01-26-039-1-1/23, запримио Пријаву физичког лица (..)**¹ против привредног субјекта Јавног предузећа Гријање д.о.о. Какња, Алије Изетбеговића 51 Какња, (у даљем тексту: ЈП "Гријање" Какња).

У својој пријави г. (..)** наводи како се више пута обраћао Ј.П. Гријање Какња ради искључења из система гријања, међутим увијек је добивао одбијеницу уз образложење како је његов стан дио енергетске цјелине (зграде) те да је немогуће извршити искључење из система гријања.

У циљу утврђивања свих релевантних чињеница, Конкурenciјски савјет је привредном субјекту "ЈП Гријање" Какња упутио захтјеве за достављањем података и информација актом број: УП – 05-26-2-039-3/23 од 14.02.2024. године и актом број: УП – 05-26-2-039-5/23 од 27.02.2024. године.

ЈП "Гријање" Какња је у остављеном року доставило одговор на напријед наведене захтјеве дана 26.02.2024. године и дана 13.03.2024.

Конкурenciјски савјет је оцијенио да није могуће безведеног поступка утврдити постојање злоупотребе доминантног положаја из члана 10. Закона о конкуренцији, те је у смислу члана 32. став (2) Закона дана 24.04.2024. године донијело Закључак о покретању поступка број: УП – 05-26-2-039-10/23 против привредног субјекта ЈП Гријање д.о.о. Какња, Алије Изетбеговића 51, 72240 Какња, ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја.

Дана 01.08.2024. године Конкурenciјски савјет је продужио рок за доношење коначног рјешења за додатна три мјесеца Закључком број: 05-26-2-039-34/23.

1. Поступак по Закључку о покретању поступка по службеној дужности

Конкурenciјски савјет је у складу са чланом 33. став (1) Закона, дана 24.04.2024. године актом број: УП – 05-26-2-039-14/23 доставио Закључак о покретању поступка на читовање ЈП "Гријање" Какња.

Тражени одговор на Закључак, привредни субјект ЈП "Гријање" Какња је доставио дана 15.05.2024. године у којем се наводи следеће:

- Да је Општинско вијеће Какња на сједници одржаној дана 28.03.2023. године донијело нову Одлуку о загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем и Услове за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу, који прописи су

објављени у "Службеним новинама Општине Какња", број 4/23 од 09.03.2023. године,

- Да је одредбом члана 24. став (4) Услови за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу прописано је следеће: "пословни простори или станови који су дио енергетске цјелине, могу се појединачно трајно искључивати из даљинског гријања уколико за то постоје техничке могућности и ако тиме не би угрозили квалитет гријања сусједних станова.",
- Да из цитиране одредбе произилази да постоји правни основ да се стан који је дио енергетске цјелине трајно искључи из система даљинског гријања,
- Да би постојала злоупотреба доминантног положаја од стране ЈП "Гријање" Какња спрам лица (..)** или било којег другог лица то би морало подразумевати да је лице (..)** или био које друго лице поднијело захтјев за искључење са мреже даљинског гријања након што је Општинско вијеће Какња донијело наведене акте, међутим именовано лице у периоду од 28.03.2023. године до дана подношења пријаве Конкурenciјском савјету није поднијело захтјев за искључење са мреже даљинског гријања,
- Да сходно наведеном није тачна тврдња да привредни субјект ЈП "Гријање" након доношења нове Одлуке и Услови злоупотребава доминантни положај и онемогућава искључење са мреже даљинског гријања физичком лицу, (..)**,
- Да је пред Конкурenciјским савјетом раније такођер по пријави (..)** за вријеме важења Одлуке о загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем ("Службене новине Општине Какња", бр. 2/15, 9/16, 11/17 и 10/18) и Услови за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу ("Службене новине Општине Какња", бр. 2/15, 9/16, 11/17 и 10/18) по истом основу вођен поступак,
- Да наведени поступак није окончан у року из члана 41. став (1) тачка ц) Закона о конкуренцији, те се у смислу одредбе члана 11. став (2) Закона сматра да се закљученим споразумом односно поступањем привредни субјект не злоупотребава доминантан положај,
- Да у овом поступку није могуће расправљати о актима који више нису на правној снази и који се не примјењују, као што није могуће расправљати о захтјевима за искључењем са мреже даљинског гријања поднесеном за вријеме важења ранијих прописа,
- Да је дана 18.04.2024. године запримљен Захтјев у чијем потпису је насловљен (..)** и гдје потпис није у оригиналу, већ је исти у неовјереној копији, запримљен у ЈП БХ Пошта д.о.о. Какња дана 17.04.2024. године, те да је у истом том Захтјеву у десном углу прве странице, написано Роттердам 02.04.2024. године, као и да је дана 24.04.2024. године запримљен нови садржајно идентичан Захтјев, у чијем потпису је насловљен (..)** и гдје је потпис у оригиналу односно потпис је хемијском оловком плаве боје, запримљен у ЈП БХ Пошту д.о.о. Какња дана 24.04.2024. године, гдје је у десном углу прве странице написано Роттердам 02.04.2024. године,

¹ (..)** - подаци представљају пословну тајну

- Да из садржаја наведеног захтјева произилази да се исти подноси на основу прописа који су на правној снази, али имајући у виду чињеницу да су оба наведена захтјева запримљена у пошти Какањ у дане 17.04. 2024. године и 24.04.2024. године, а како на ковертама у којима су наведени Захтјеви достављени није назначен пошиљалац, те како је предузећу из кореспонденције од претходне године познато да (...) ** борави у Холандији, ради пословне сигурности предузећа и одржавања опће правне сигурности, препорученом пошиљком ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ је на адресу са које су Захтјеви одаслати, ул. Алије Изетбеговића 127 зграда Ц, 72240 Какањ упутило допис у којем се тражи изјашњење (...) ** да ли је наведене акте Захтјеве потписао лично или је то неко треће лице,
- Да уколико (...) ** потврди аутентичност захтјева да ће то значити да је именовани тек 18.04.2024. године (датум пријема у ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ) поднио захтјев за искључење, а што је у супротности са оним што је навео Конкурентијском савјету у Поднеску од 19.11.2023. године,
- Да (...) ** након ступања на снагу нових прописа никада није поднио захтјев за искључењем свог стана са система даљинског гријања, па спрам њега и није било могуће подузети било какве радње које би евентуално представљале злоупотребу доминантног положаја.

Конкурентијски савјет је, у циљу утврђивања свих релевантних чињеница, Закључак о покретању поступка и Одговор привредног субјекта "ЈП "Гријање" Какањ на Закључак, доставио (...) ** дана 30.05.2024. године (акт број: УП – 05-26-2-039-18/23).

(...) ** је дана 08.06.2024. године доставио очитовање дана 10.06.2024. године запримљено под бројем УП – 05-26-2-039-20/23, како слиједи:

- Да је од 2016. године покушавао на разне начине да се искључи са система даљинског гријања, најприје трајно, а затим по инструкцији Омбудсмена за заштиту потрошача, привремено са могућношћу продужења (што би било у складу са тадашњом Одлуком о загријавању у Какњу) или да добије умањење рачуна ради некористења услуга ЈП "Гријање" Какањ,
- Да је основни циљ био трајно искључење јер је стан ненастањен, те да не посједује уговор у писаној форми,
- Да је у другој половини августа 2023. године био на информативном разговору код г. Челебића директора ЈП "Гријање" Какањ са поновно истом темом, плаћања услуга коју нико не користи,
- Да му исти приликом разговора ниједном није споменуо промјену Одлуке о загријавању у Какњу и увођења опције трајног искључења мада је знао да (...) ** захтјеве подноси већ годинама и да је заинтересован за искључење, те да се већ дуго покушава ријешити беспотребних трошкова,
- Да је директор само споменуо могућност дјелимичног умањења рачуна (40%) за особе у чијем стану је смањен квалитет гријања и да то евентуално могу затражити,
- Да тек накнадно од људи који имају исте проблеме (живе у иностранству, а наплаћује им се услуга за празан стан) сазнаје за промјену Одлуке о

загријавању, те се у децембру 2023. године поново обраћа Конкурентијском савјету за помоћ,

- Да на основу информација добивених од Конкурентијског савјета и након објашњења о измијењеној Одлуци подноси захтјев за трајно искључење,
- Да је захтјев подносио више пута, путем е-маила 06.04.2024. године (који је заједно са бројем телефона дао секретарици ЈП "Гријање", а који су изгубили), препорученом поштом својеручно потписано и адресирано путем рођака који живи у Роттердаму и који га је предао на пошту у Какњу затворено, те на крају 24.05.2024. године препорученом пошиљком из Роттердама,
- да је закључак да ЈП "Гријање" на све начине избегава искључити његов стан из система даљинског гријања, јер би тиме започела лавина захтјева људи који имају исти интерес, а у општини Какањ их је на десетине, можда и стотине,
- Да у погледу само Одлуке у којој се каже да се станови који су дио енергетске цјелине могу појединачно трајно искључити уколико постоје техничке могућности и ако тиме не би угрозили квалитет гријања сусједних станова, питање је шта се под овим подразумијева тј. нигдје се конкретно не наводи које то техничке услове мора испуњавати један стан за искључење, нити шта се подразумијева под угрозити квалитет гријања сусједних станова,
- Да би то требало да значи да у његовом стану мора бити температура 30 степени да би гријао околне станове и да не би дове до "потхлађивања" , а нигдје на свијету не постоји закон који би га обавезао колику температуру ће имати у свом стану и да мора да грије комшије,
- Да је добио позив од техничког директора ЈП "Гријање" који му је понудио умањење трошкова за 40%, те су такве умањене рачуне слали три мјесеца, а онда по сазнању за поступак пред Конкурентијским савјетом поново слали пуне рачуне, а познато ми је да су и раније умањивали рачуне за 40% једном малом броју људи,
- Да његов циљ никада није било погађање као на пијаци него трајно и правно утемељено рјешење како је већ предочено Препорукама Омбудсмена за права потрошача, Законом о облигационом односима, те засновано на релевантним судским пресудама између осталог и Уставног суда БиХ,
- Да не жели рјешавање само свог проблема него и проблема многобројних људи који живе у иностранству, а имају стан у Какњу,
- Да након што је поднио захтјев за трајно искључење, потврдио вјеродостојност потписа е-маилом, очекујем конкретан технички поткријепљен одговор и коначно рјешење проблема.

Дана 28.06.2024. године Конкурентијски савјет је под бројем: УП – 05-26-2-039-24/23 запримио поднесак ЈП "Гријање" Какањ у којем се наводи следеће:

- Да је ЈП "Гријање" Какањ дана 07.06.2024. године путем поште запримило и Захтјев за трајним искључењем са мреже даљинског гријања и од стране (...) **, настањене у СР Њемачкој,
- Да је на оба наведена захтјева достављен одговор којим су обавијештени да се позивају на сарадњу у

циљу заједничког изнајмљења техничког рјешења ради искључења њихових етажних јединица са мреже даљинског гријања,

- Да се наведено цијени важним из разлога доказивања да ЈП "Гријање" не ради никакву злоупотребу доминантног положаја спрам било кога, па тако ни спрам лица (.)**, који упорно једностраним радњама наноси штету овом предузећу, а да заправо до данас није подузео нити једну конкретну радњу, како би уз заједнички интерес, као и уз поштивање интереса осталих власника станова зграде у којој се налази и стан именованог, дошли до рјешења и именованог искључили са мреже даљинског гријања,
- Да ЈП "Гријање" нема интерес спрам било кога злоупотребљавати доминантни положај, те доказима у овом поступку то и потврђује.

Дана 08.08.2024. године ЈП "Гријање" Какањ је поднеском запримљеним дана 08.08.2024. године одговорило на захтјев за доставу додатних података Конкурентијског савјета број УП – 05-26-2-039-33/23 од 29.07.2024. године, у којем се између осталог наводи сљедеће:

- Да је корисник стана у којем живи (.)** од 2010. до 2018. године живјела Савановић Мара мајка именованог, а од 2018. године до данас је корисник (.)** па су тако издавани и рачуни,
- Да са корисницима за овај стан од 2010. године до 2023. године немају потписане уговоре, из разлога јер се ради о уговорном односу између ЈП "Гријање" Какањ као даваоца услуге и, између осталих, горе наведених физичких лица као корисника комуналне услуге, те истичу да не постоји обавеза закључивања писменог уговора, с обзиром да се ради о дјелатности од опћег интереса, те да су Законом о комуналним дјелатностима Зеничко – добојског кантона ("Службене новине Зеничко - добојског кантона", број 17/08) и одлукама Опћине Какањ као подзаконским актима прописана права и обавезе између даваоца и корисника комуналних услуга.
- Да се изузетно по захтјеву корисника услуге, права и обавезе даваоца и корисника комуналних услуга могу регулисати и писменим уговором, али да горе наведена лица то нису никад захтијевала,
- Да су корисници услуге гријања обавијештени о ступању на снагу нове Одлуке о загријавању објавом у "Службеним новинама Општине Какањ", путем средстава јавног информисања, те пријеносом сједнице Општинског вијећа на којој је усвојена нова Одлука о загријавању, као и на службеној интернет страници ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ.,
- Да (.)** није нуђено искључење, с обзиром да је исти у преговорима и својим захтјевима за утврђивање квалитета гријања увијек тражио да плаћа умањење рачуна, што се може видјети из захтјева које је именовани подносио,
- Да су услови за трајно искључење станова који су дио енергетске цјелине дефинирани Правилником о трајном искључењу корисника са система даљинског гријања усвојеног од стране Надзорног одбора предузећа дана 24.07.2024. године (у даљем тексту: Правилник).

2. Усмена расправа

ЈП "Гријање" је путем пуномоћника предложило одржавање усмене расправе и извођење доказа у Одговору на Закључак о покретању поступка од 15.05.2024. године.

У складу са чланом 140. Закона о управном поступку службена особа која води поступак одређује, на своју иницијативу или на приједлог странке, усмену расправу у сваком случају кад је то корисно за разјашњење ствари, те је у вези с тим прихваћен приједлог и заказана усмена расправа, на којој је планирано да се саслуша директор ЈП "Гријања" Муамер Челебић, у својству странке.

(.)** је обавијестио Конкурентијски савјет да није у могућности да путује, али је предложио да се саслуша путем видео позива.

Како Закон о управном поступку не познаје одржавање усмене расправе путем видео линка, то се није могли приступити позивању свједока (.)**, али су у обзир узете све изјаве који је именовани достављао Конкурентијском савјету током поступка.

Усмена расправа је одржана дана 17.09.2024. године.

На усменој расправи је саслушан директор ЈП "Гријање" Какањ, Муамер Челебић, у својству странке, који је између осталог изјавио сљедеће:

- Да претходна одлука није дозвољавала искључење, те да се новом одлуком исто омогућило,
- Да су корисницима који нису у могућности да буду искључени из техничких разлога понудили да плаћају 30% просјечне цијене или други паушални износ или да судски вјештак утврди који би то износ био,
- Да је г-дин (.)** потписао споразум и да је искључен са система гријања, као и још неколико корисника који су поднијели захтјев за искључење,
- Да је ЈП "Гријање" у претходном периоду искључило са мреже кућу (.)**, која је била самостални објекат, али да није искључило стан ради тога што Одлука није омогућавала искључење станова који су дио енергетске цјелине,
- Да је (.)** долазио у пословне просторије ЈП "Гријање" Какањ, те да је био задовољан договором који је постигнут а то је да му се умањи рачун за гријање,
- Да су провјеравали аутентичност потписа, јер су им у року од пет дана дошла два писма, од тога прво писмо је било у копији и сматрали су да је неко то предао за њега, али је за пет дана дошао и оригинал тог писма и то је изазвало сумњу у то шта се дешава, упоредили су поднесак који је потписивао у фирми и онда послали упит да се изјасни о томе да ли је његов потпис и шта се дешава са тим,
- Да се тренутно рјешава и случај (.)** која је у Њемачкој, те да ће именована након потписивања споразума такођер бити искључена са мреже,
- Да немају праксу искључења корисника у току сезоне, јер се мора прекинути испорука топлотне енергије цијелој згради, али је технички изведиво,
- Да се уговори закључују са новим корисницима и са онима код којих долази до промјене одређених елемената уговора.

Поред наведеног, у свом завршном излагању ЈП "Гријање" наводи сљедеће: "ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ је на основу свих изнесених чињеница, предложених и проведених доказа, доказало да не врши злоупотребу доминантног положаја из члана 10. став 2. тачка д) Закона о конкуренцији. Од момента ступања на снагу нове Одлуке о

загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем и Услове за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу, који прописи су објављени у Службеним новинама Општине Какањ број: 4/23 од 09.03.2023. године, до дана 04.06.2024. године ЈП "Гријање" формално правно није запримило ни један захтјев за искључењем етажне јединице са система даљинског гријања која је дио енергетске цјелине. Дана 04.06.2024. године запримљен је Захтјев (..) ** за трајним искључењем са система даљинског гријања, док је дана 07.06.2024. године на протокол предузећа запримљен Захтјев кориснице (..) **. На наведене захтјеве предузеће је путем препоручене поште доставило своје одговоре у којима су корисници обавјештени о могућности искључења са система даљинског гријања, те да се њихови захтјеви даље третирају као намјера за трајним искључењем. Све наведено достављено је Конкурнцијском савјету. Дана 24.07.2024. године Надзорни одбор ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ донио је Правилник о трајном искључењу корисника са Система даљинског гријања, о чијим одредбама су упознати корисници који су исказали намјеру за трајним искључењем. Након ступања на снагу наведеног Правилника, предузеће је са корисницима (..) ** и (..) **, закључило Споразуме о искључењу са система даљинског гријања. Ради се о корисницима чије су етажне јединице дијелови енергетске цјелине.....Дакле, од 09.03.2023. године (Усвојена нова Одлука о загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем и Услови за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу) до 24.07.2024. године (Усвојен Правилник о трајном искључењу корисника са Система даљинског гријања) ЈП "Гријање" је запримило укупно 3 захтјева за искључење са система даљинског гријања корисника/власника етажних јединица, те је по свим захтјевима промптно поступило. Из напријед описаног, неспорно је да ЈП "Гријање" од момента ступања на снагу нове Одлуке о загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем и Услови за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу активно подузима радње на искључењу оних корисника који то желе са Система даљинског гријања. Понашање ЈП "Гријања" д.о.о. Какањ далеко је од понашања које представља злоупотребу доминантног положаја"

На усменој расправи, представницима ЈП "Гријање" Какањ је уручен поднесак (..) ** од 13.09.2024. године у којем се наводи да именовани није задовољан постигнутим споразумом на којег је морао да пристане, јер није имао времена да проведе вјештачење. Такођер, из ЈП "Гријања" су тражили да се вјештак обраћа Јавном предузећу "Гријање" Какањ службеним путем за шта се није имало времена, имајући у виду да су према његовом мишљењу да представници Гријања неажурни. То би значило да би именовани ушао у нову сезону гријања и био дужан да плаћа 100% цијене, јер није имао времена да добије на вријеме налаз вјештака. У вези са наведеним против своје воље је пристао на понуђене услове Споразума.

ЈП "Гријање" је доставило одговор на поднесак у остављеном року дана 24.09.2024. године запримљен под бројем УП – 05-26-2-039-44/23, те наводе како слиједи:

- Да није тачна констатација да је у Правилнику о трајном искључењу корисника са система даљинског гријања, који је донесен од стране Надзорног одбора ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ, превидљиво обавезно плаћања паушала,
- Да је одредбом члана 5. став (5) наведеног Правилника предвиђено да се количина загријавања искљученог објекта (загријавање

објекта од вертикала) може израчунати ангажовањем вјештака машинске струке или одредити у паушалном износу,

- Да се паушални износ одређује искључиво уз обострану сагласност дистрибутера (ЈП "Гријање" Какањ) и корисника,
- Да је као друга опција предвиђен паушал, али и то само уз сагласност обе стране,
- Да усвојеним Правилником ЈП "Гријање" има правни основ да поступа на описани начин приликом вршења радњи искључења објеката са система даљинског гријања,
- Да је (..) ** са ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ, уз властиту изричиту сагласност, закључно писмени Споразум о искључењу, поступку и начину провођења радњи искључења са система даљинског гријања, темељем којег је преузео права и обавезе, те у коначном темељем којег је стан именованог искључен са система даљинског гријања.

3. Правни оквир поступка

Конкурнцијски савјет је у току поступка примјенио одредбе Закона о конкуренцији, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), као и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такођер, Конкурнцијски савјет је узео у обзир и одредбе Закона о комуналним дјелатностима ("Службене новине Зеничко-добојског кантона", број 17/08 и 9/11-аутентично тумачење) (у даљем тексту: Закон о комуналним дјелатностима), Закона о заштити потрошача Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/06 и 88/15) (у даљем тексту: Закон о заштити потрошача у БиХ), Одлуке о загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем ("Службене новине Општине Какањ", број 4/23), и Услови за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања ("Сл. новине Општине Какањ", број 4/23).

4. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјенивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Чланом 4. став (1) тачка 3) Закона о комуналним дјелатностима прописано да се под снабдијевање топлотном енергијом подразумевају послови производње и дистрибуције паре, вреле воде, топле воде, санитарне топле воде мрежом до подстанице корисника, укључујући и

подстаницу, односно главни запорни вентил који се налази испред или у објекту као и заједнички мјерни инструмент утрошка топлотне енергије у објектима колективног и индивидуалног становања.

Чланом 2. Одлуке о загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем је предвиђено да је загријавање стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем комунална дјелатност од посебног јавног интереса за Општину Какањ, а чланом 6. ст. (1) и (2) да је испоручилац топлотне енергије ЈП "Електропривреда БиХ" д.д. Сарајево, Термоелектрана "Какањ" Какањ, а давалац комуналне услуге ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ (дистрибутер).

Привредни субјект ЈП Гријање Какањ је регистрован за дјелатност дистрибуције топлотне енергије коју и обавља, те је на основу наведеног, Конкурентијски савјет у предметном поступку одредио релевантно тржиште производа као тржиште дистрибуција топлотне енергије.

С обзиром да се снабдијевању топлотном енергијом врши на подручју Општине Какањ, релевантно тржиште у географском смислу је утврђено као географско подручје Општине Какањ.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је одредио да је релевантно тржиште предметног поступка, тржиште дистрибуције топлотне енергије на подручју Општине Какањ.

5. Доминантни положај

Члан 9. став (1) Закона прописује да привредни субјект има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такођер узимајући у обзир удио тог привредног субјекта на тржишту, учешће које на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге запрете за улазак других привредних субјеката на тржиште.

Члан 9. став (2) Закона претпоставља да привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће веће од 40,0%.

Члан 2. Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја даље разрађује појам доминантног положаја, те одређује да привредни субјект на релевантном тржишту производа или услуга има доминантан положај, када се због своје тржишне снаге може понашати и дјеловати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, и на тај начин ограничава или спречава ефикасну конкуренцију.

Подручје на којем се врши испорука топлотне енергије је подручје општине Какања, град и приградска насеља која су покривена системом даљинског гријања, а ЈП "Гријање" Какањ је једини субјект који врши дистрибуцију топлотне енергије системом даљинског гријања на подручју општине Какањ.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је утврдио да привредни субјекат ЈП "Гријање" Какањ има доминантни положај на релевантном тржишту предметног поступка.

6. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања свих релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, као и података којима располаже Конкурентијски савјет и које је прикупило током истраге која је претходно проведена као и у току поступка, утврђено је слиједеће:

Прописи који регулишу дјелатност производње и дистрибуције топлотне енергије, односно позитивни прописи којима су регулисана права и обавезе корисника услуга и ЈП Гријање Какањ као даваоца услуге су: Закон о комуналним дјелатностима, Одлука о загријавању стамбеног и пословног

простора у Какњу даљинским гријањем и Услови за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу.

Чланом 4. став (1) тачка 3) Закона о комуналним дјелатностима је прописано да се под снабдијевање топлотном енергијом подразумевају послови производње и дистрибуције паре, вреле воде, топле воде, санитарне топле воде мрежом до подстанице корисника, укључујући и подстаницу, односно главни запорни вентил који се налази испред или у објекту као и заједнички мјерни инструмент утрошка топлотне енергије у објектима колективног и индивидуалног становања.

Чланом 13. став (4) Закона о комуналним дјелатностима прописано је да корисник не може отказати кориштење комуналне услуге ако то техничке могућности не дозвољавају, односно ако би се тиме угрозио квалитет кориштења и стандард других корисника, те ако би се тиме негативно утицало на околиш".

Ранијом Одлуком о загријавању стамбеног и пословног простора Какања даљинским гријањем и Условима за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања – Пречишћен текст ("Службене новине Општине Какањ", бр. 2/2015, 9/2016., 11/2017 и 10/2018) било је предвиђено да ће трајно искључење, само по захтјеву власника објекта, одобрити Дистрибутер, али само за цијели индивидуални објекат као енергетску цјелину. Такођер, постојало је ограничење да се са мреже искључе простори или станови који су дио енергетске цјелине, због нарушавања топлотне равнотеже објекта која је дефинисана пројектом по ком су изведене инсталације гријања, те да само у случају да сви власници простора или станови истовремено поднесу писмени захтјев за трајно искључење.

Општинско вијеће Какањ на сједници одржаној дана 28.03.2023. године донијело нову Одлуку о загријавању стамбеног и пословног простора у Какњу даљинским гријањем и Условима за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу, који прописи су објављени у "Службеним новинама Општине Какањ", број 4/23 од 09.03.2023. године.

Корисници услуга гријања су обавијештени о ступању на снагу нове Одлуке о загријавању објавом у "Службеним новинама Општине Какањ", путем средстава јавног информисања, те пријеносом сједнице Општинског вијећа на којој је усвојена нова Одлука о загријавању, те на службеној страници ЈП "Гријање" Какањ.

Општинско вијеће је доношењем нове Одлуке о загријавању и нових Улова за испоруку и преузимање топлотне енергије, отворило могућност за искључење и пословних простора или станова који су дио енергетске цјелине, уколико за то постоје техничке могућности и ако тиме не би угрозили квалитет гријања сусједних станова.

С тим у вези, утврђени су нови услови трајно искључење под којима се корисник може искључити из система даљинског гријања, те је у складу са чланом 24. став (4) Улова за испоруку и преузимање топлотне енергије из даљинског гријања у Какњу прописано да се пословни простори или станови који су дио енергетске цјелине, могу се појединачно трајно искључивати из даљинског гријања уколико за то постоје техничке могућности и ако тиме не би угрозили квалитет гријања сусједних станова."

Из цитиране одредбе произилази да након доношење нове Одлуке и Улова постоји правни основ да се стан који је дио енергетске цјелине трајно искључи из система даљинског гријања.

Физичко лице (...) са својом породицом више од 20 година живи у Холандији, а у Какњу је између осталог власник стана у ул. Алије Изетбеговића 71Ц од 2016. године.

Захтјев за искључење у складу са новом Одлуком и Условима (...) је поднио дана 18.04.2024. године и дана 24.04.2024. године, али је ЈП "Гријање" је довело у сумњу непријед наведене потписе, те је од стране овог корисника тражило да потврди вјеродостојност потписа, који је именовани потврдио накнадно путем е-маила.

У тренутку подношења захтјева (...) нису постојали прописи из којих би се могло утврдити које техничке услове мора испуњавати један стан за искључење, нити шта се подразумијева под угрозити квалитет гријања сусједних станова, јер је Надзорни одбор ЈП "Гријање" д.о.о. Какањ тек дана 24.07.2024. године донио Правилник о трајном искључењу корисника са система даљинског гријања.

Поступак искључења станова и пословних простора који су дио енергетске цјелине прописан је чланом 5. Правилника прописан поступак искључења станова, којим је прописано да се искључење врши на начин да власник који жели трајно искључење пословног простора и стана из енергетске цјелине омогући демонтажу радијаторских вентила, блицирање радијатора и цијеви од радијатора, те наведено подразумијева да власник за извршење радњи искључења омогући радницима Дистрибутера приступ унутрашњости објекта (члан 5. став (1) Правилника).

Објекат који је дио енергетске цјелине, а који се топлотном енергијом снабдијева из система даљинског гријања може се искључити под условом да власник објекта поднесе писани захтјев Дистрибутеру за искључење из система даљинског гријања, уз прилагање доказа о власништву над предметним објектом (ЗК извадак) (члан 5. став (2) Правилника).

За објекте кроз које пролазе вертикале (вертикалне цијеви) а које служе за провођење топлотне енергије за сусједне објекте (јединице) и од којих ће се искључени објекат наставити дјелимично загријавати, власник ће бити у обавези плаћати мјесечну накнаду за вријеме сезоне гријања, на име наведеног дјелимичног загријавања (члан 5. став (3) Правилника).

Количина загријавања искљученог објекта ће бити предметом утврђивања по сваком појединачном захтјеву за искључење (члан 5. став (4) Правилника).

Одредбом члана 5. став (5) наведеног Правилника предвиђено је да се количина загријавања искљученог објекта (загријавање објекта од вертикала) може израчунати ангажовањем вјештака машинске струке или одредити у паушалном износу,

Прије него се приступи искључењу објекта са система даљинског гријања власник објекта и Дистрибутер ће закључити писмени Споразум о поступку и начину провођења радњи искључења са система даљинског гријања, укључујући одређивање количине загријавања објекта кроз који пролазе вертикалне цијеви.

Конкуренијски савјет је утврдило да је Гријање Какањ једини субјект који врши испоруку топлотне енергије системом даљинског гријања, и да је зона топлификације дефинисана као град и приградска насеља Општине Какањ колективни стамбени објекти и дио индивидуалних стамбених објеката, те је неспоран његов доминантан положај, због којег се може у значајној мјери понашати и дјеловати независно од својих купаца и потрошача, али као такав доминантни положај сам по себи не представља забрањено конкуренијско дјеловање.

У складу са чланом 10. став (1) Закона о конкуренцији, забрањена је свака злоупотреба доминантног положаја једног

или више привредних субјеката на релевантном тржишту. Злоупотреба доминантног положаја, у складу са одредбама члана 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији, посебно се односи на закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Анализирајући прикупљене податке Конкуренијски савјет је утврдио да Гријање Какањ након доношења нове Одлуке, Услови и Правилника омогућило искључење корисницима који су поднијели захтјев за искључење.

Тачно је да су представници ЈП "Гријање" тражили да се потврди идентитет особа које су поднијеле захтјев, јер исте не живе у Босни и Херцеговини, али физичка лица која нису у могућности лично да дођу дужна су у складу са прописима којима су уређени облигациони односи да ангажују пуномоћника за обављање радњи у вези са искључењем.

ЈП "Гријање" до доношења нове Одлуке и нових Услови није имало правни основ за искључење корисника станова и пословних простора који су дио енергетске цјелине, а услови за искључење су се коначно стекли доношењем Правилника о искључењу.

Иако Конкуренијски савјет сматра да је привредни субјект ЈП "Гријање" Какањ Правилник о искључењу требао донијети много раније, одмах након доношења Одлуке и Услови, не може се утврдити да је ЈП "Гријање" злоупотребило свој доминантни положај јер је управо доношењем Правилника прописало услове за искључење, те закључило споразуме о искључењу са одређеним корисницима.

(...) је у више наврата изјавио да се не слаже са условима Споразума о искључењу који је потписао, међутим Конкуренијски савјет није надлежан да утврђује мане воље Споразума, јер је исто у надлежности судова.

Такођер, Конкуренијски савјет не види сметњу да било који корисник након закључивања Споразума са којим није задовољан проведе вјештачење и затражи корекцију фиксног дијела трошкова које је дужан плаћати јер вертикалне цијеви пролазе кроз његов стан.

У складу са непријед наведеним, Конкуренијски савјет је утврдило да привредни субјект ЈП "Гријање" Какањ није злоупотребило доминантни положај јер је неспорно утврђена чињеница је након доношења Одлуке, Услови и Правилника о искључењу, омогућио трајно искључење станова и пословних простора који су дио енергетске цјелине, чиме су се стекли сви услови за искључење корисника са система централног гријања у Какњу.

Слиједом наведеног, одлучено је као у тачки 1. и 2. диспозитива овог Рјешења.

Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Број УП - 05-26-2-039-45/23

07. новембра 2024. године
Сарајево

Предсједник
Иво Јеркић, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (2) tačka e), člana 42. stav (1) tačka c), člana 48. stav (1) tačka b), a u vezi sa članom 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) u postupku pokrenutom po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP - 05-26-2-039-5/23 od 27.11.2023.

godine protiv Javnog preduzeća "Grijanje" d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj, zastupanog po Semiru Mušiji, advokatu iz Kaknja, Alije Izetbegovića L-06, radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- UTVRĐUJE SE** da Javno preduzeće Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj nije izvršilo zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji na relevantnom tržištu distribucije toplotne energije na području općine Kakanj.
- Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je putem kontakt obrasca web stranice www.bihkonk.gov.ba, dana 27.11.2023. godine pod brojem: UP-01-26-039-1-1/23, zaprimilo Prijavu fizičkog lica (..)**¹ protiv privrednog subjekta Javnog preduzeća Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51 Kakanj, (u daljem tekstu: JP "Grijanje" Kakanj).

U svojoj prijavi g. (..)** navodi kako se više puta obraćao J.P. Grijanje Kakanj radi isključenja iz sistema grijanja, međutim uvijek je dobivao odbijenicu uz obrazloženje kako je njegov stan dio energetske cjeline (zgrade) te da je nemoguće izvršiti isključenje iz sistema grijanja.

U cilju utvrđivanja svih relevantnih činjenica, Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu "JP Grijanje" Kakanj uputilo zahtjeve za dostavljanjem podataka i informacija aktom broj: UP – 05-26-2-039-3/23 od 14.02.2024. godine i aktom broj: UP – 05-26-2-039-5/23 od 27.02.2024. godine.

JP "Grijanje" Kakanj je u ostavljenom roku dostavilo odgovor na naprijed navedene zahtjeve dana 26.02.2024. godine i dana 13.03.2024. godine.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. Zakona o konkurenciji, te je u smislu člana 32. stav (2) Zakona dana 24.04.2024. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: UP – 05-26-2-039-10/23 protiv privrednog subjekta JP Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj, radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja.

Dana 01.08.2024. godine Konkurencijsko vijeće je produžilo rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna tri mjeseca Zaključkom broj: 05-26-2-039-34/23.

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, dana 24.04.2024. godine aktom broj: UP – 05-26-2-039-14/23 dostavilo Zaključak o pokretanju postupka na očitovanje JP "Grijanje" Kakanj.

Traženi odgovor na Zaključak, privredni subjekt JP "Grijanje" Kakanj je dostavio dana 15.05.2024. godine u kojem se navodi sljedeće:

- Da je Općinsko vijeće Kakanj na sjednici održanoj dana 28.03.2023. godine donijelo novu Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u "Službenim novinama Općine Kakanj", broj 4/23 od 09.03.2023. godine,

- Da je odredbom člana 24. stav (4) Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju propisano je sljedeće: "poslovni prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, mogu se pojedinačno trajno isključivati iz daljinskog grijanja ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova.",
- Da iz citirane odredbe proizilazi da postoji pravni osnov da se stan koji je dio energetske cjeline trajno isključi iz sistema daljinskog grijanja,
- Da bi postojala zloupotreba dominantnog položaja od strane JP "Grijanje" Kakanj spram lica (..)** ili bilo kojeg drugog lica to bi moralo podrazumijevati da je lice (..)** ili bio koje drugo lice podnijelo zahtjev za isključenje sa mreže daljinskog grijanja nakon što je Općinsko vijeće Kakanj donijelo navedene akte, međutim imenovano lice u periodu od 28.03.2023. godine do dana podnošenja prijave Konkurencijskom vijeću nije podnijelo zahtjev za isključenje sa mreže daljinskog grijanja,
- Da shodno navedenom nije tačna tvrdnja da privredni subjekt JP "Grijanje" nakon donošenja nove Odluke i Uslova zloupotrebjava dominantni položaj i onemogućava isključenje sa mreže daljinskog grijanja fizičkom licu, (..)**,
- Da je pred Konkurencijskim vijećem ranije također po prijavi (..)** za vrijeme važenja Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem ("Službene novine Općine Kakanj", br. 2/15, 9/16, 11/17 i 10/18) i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju ("Službene novine Općine Kakanj", br. 2/15, 9/16, 11/17 i 10/18) po istom osnovu vođen postupak,
- Da navedeni postupak nije okončan u roku iz člana 41. stav (1) tačka c) Zakona o konkurenciji, te se u smislu odredbe člana 11. stav (2) Zakona smatra da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem privredni subjekt ne zloupotrebjava dominantan položaj,
- Da u ovom postupku nije moguće raspravljati o aktima koji više nisu na pravnoj snazi i koji se ne primjenjuju, kao što nije moguće raspravljati o zahtjevima za isključenjem sa mreže daljinskog grijanja podnesenom za vrijeme važenja ranijih propisa,
- Da je dana 18.04.2024. godine zaprimljen Zahtjev u čijem potpisu je naslovljen (..)** i gdje potpis nije u originalu, već je isti u neovjerenoj kopiji, zaprimljen u JP BH Pošta d.o.o. Kakanj dana 17.04.2024. godine, te da je u istom tom Zahtjevu u desnom uglu prve stranice, napisano Rotterdam 02.04.2024. godine, kao i da je dana 24.04.2024. godine zaprimljen novi sadržajno identičan Zahtjev, u čijem potpisu je naslovljen (..)** i gdje je potpis u originalu odnosno potpis je hemijskom olovkom plave boje, zaprimljen u JP BH Poštu d.o.o. Kakanj dana 24.04.2024. godine, gdje je u desnom uglu prve stranice napisano Rotterdam 02.04.2024. godine,
- Da iz sadržaja navedenog zahtjeva proizilazi da se isti podnosi na osnovu propisa koji su na pravnoj snazi, ali imajući u vidu činjenicu da su oba navedena zahtjeva zaprimljena u pošti Kakanj u dane 17.04.2024. godine i 24.04.2024. godine, a kako na kovertama u kojima su navedeni Zahtjevi dostavljeni nije naznačen pošiljalac, te kako je preduzeću iz korespondencije od prethodne godine poznato da (..)** boravi u Holandiji, radi poslovne sigurnosti preduzeća i održavanja opće

¹ (..)** - podaci predstavljaju poslovnu tajnu

- pravne sigurnosti, preporučenom pošiljkom JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj je na adresu sa koje su Zahtjevi odaslali, ul. Alije Izetbegovića 127 zgrada C, 72240 Kakanj uputilo dopis u kojem se traži izjašnjenje (..)** da li je navedene akte Zahtjeve potpisao lično ili je to neko treće lice,
- Da ukoliko (..)** potvrdi autentičnost zahtjeva da će to značiti da je imenovani tek 18.04.2024. godine (datum prijema u JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj) podnio zahtjev za isključenje, a što je u suprotnosti sa onim što je naveo Konkurencijskom vijeću u Podnesku od 19.11.2023. godine,
 - Da (..)** nakon stupanja na snagu novih propisa nikada nije podnio zahtjev za isključenjem svog stana sa sistema daljinskog grijanja, pa spram njega i nije bilo moguće poduzeti bilo kakve radnje koje bi eventualno predstavljale zloupotrebu dominantnog položaja.

Konkurencijsko vijeće je, u cilju utvrđivanja svih relevantnih činjenica, Zaključak o pokretanju postupka i Odgovor privrednog subjekta "JP "Grijanje" Kakanj na Zaključak, dostavilo (..)** dana 30.05.2024. godine (akt broj: UP – 05-26-2-039-18/23).

(..)** je dana 08.06.2024. godine dostavio očitovanje dana 10.06.2024. godine zaprimljeno pod brojem UP – 05-26-2-039-20/23, kako slijedi:

- Da je od 2016. godine pokušavao na razne načine da se isključi sa sistema daljinskog grijanja, najprije trajno, a zatim po instrukciji Ombudsmena za zaštitu potrošača, privremeno sa mogućnošću produženja (što bi bilo u skladu sa tadašnjom Odlukom o zagrijavanju u Kaknju) ili da dobije umanjenje računa radi nekorištenja usluga JP "Grijanje" Kakanj,
- Da je osnovni cilj bio trajno isključenje jer je stan nenastanjen, te da ne posjeduje ugovor u pisanoj formi,
- Da je u drugoj polovini avgusta 2023. godine bio na informativnom razgovoru kod g. Čelebića direktora JP "Grijanje" Kakanj sa ponovno istom temom, plaćanja usluga koju niko ne koristi,
- Da mu isti prilikom razgovora nijednom nije spomenuo promjenu Odluke o zagrijavanju u Kaknju i uvođenja opcije trajnog isključenja mada je znao da (..)** zahtjeve podnosi već godinama i da je zainteresovan za isključenje, te da se već dugo pokušava riješiti bespotrebnih troškova,
- Da je direktor samo spomenuo mogućnost djelimičnog umanjenja računa (40%) za osobe u čijem stanu je smanjen kvalitet grijanja i da to eventualno mogu zatražiti,
- Da tek naknadno od ljudi koji imaju iste probleme (žive u inostranstvu, a naplaćuje im se usluga za prazan stan) saznaje za promjenu Odluke o zagrijavanju, te se u decembru 2023. godine ponovo obraća Konkurencijskom vijeću za pomoć,
- Da na osnovu informacija dobivenih od Konkurencijskog vijeća i nakon objašnjenja o izmijenjenoj Odluci podnosi zahtjev za trajno isključenje,
- Da je zahtjev podnosio više puta, putem e-maila 06.04.2024. godine (koji je zajedno sa brojem telefona dao sekretarici JP "Grijanje", a koji su izgubili), preporučenom poštom svojeručno potpisano i adresirano putem rođaka koji živi u Roterdamu i koji ga je predao na poštu u Kaknju zatvoreno, te na kraju 24.05.2024. godine preporučenom pošiljkom iz Rotterdama,

- da je zaključak da JP "Grijanje" na sve načine izbjegava isključiti njegov stan iz sistema daljinskog grijanja, jer bi time započela lavina zahtjeva ljudi koji imaju isti interes, a u općini Kakanj ih je na desetine, možda i stotine,
- Da u pogledu samo Odluke u kojoj se kaže da se stanovi koji su dio energetske cjeline mogu pojedinačno trajno isključiti ukoliko postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova, pitanje je šta se pod ovim podrazumijeva tj. nigdje se konkretno ne navodi koje to tehničke uslove mora ispunjavati jedan stan za isključenje, niti šta se podrazumijeva pod ugroziti kvalitet grijanja susjednih stanova,
- Da bi to trebalo da znači da u njegovom stanu mora biti temperatura 30 stepeni da bi grijao okolne stanove i da ne bi doveo do "pothlađivanja", a nigdje na svijetu ne postoji zakon koji bi ga obavezao koliku temperaturu će imati u svom stanu i da mora da grije komšije,
- Da je dobio poziv od tehničkog direktora JP "Grijanje" koji mu je ponudio umanjenje troškova za 40%, te su takve umanjene račune slali tri mjeseca, a onda po saznanju za postupak pred Konkurencijskim vijećem ponovo slali pune račune, a poznato mi je da su i ranije umanjivali račune za 40% jednom malom broju ljudi,
- Da njegov cilj nikada nije bilo pogađanje kao na pijaci nego trajno i pravno utemeljeno rješenje kako je već predočeno Preporukama Ombudsmena za prava potrošača, Zakonom o obligacionom odnosima, te zasnovano na relevantnim sudskim presudama između ostalog i Ustavnog suda BiH,
- Da ne želi rješavanje samo svog problema nego i problema mnogobrojnih ljudi koji žive u inostranstvu, a imaju stan u Kaknju,
- Da nakon što je podnio zahtjev za trajno isključenje, potvrdio vjerodostojnost potpisa e-mailom, očekujem konkretan tehnički potkrijepljen odgovor i konačno rješenje problema.

Dana 28.06.2024. godine Konkurencijsko vijeće je pod brojem: UP – 05-26-2-039-24/23 zaprimilo podnesak JP "Grijanje" Kakanj u kojem se navodi sljedeće:

- Da je JP "Grijanje" Kakanj dana 07.06.2024. godine putem pošte zaprimilo i Zahtjev za trajnim isključenjem sa mreže daljinskog grijanja i od strane (..)**, nastanjene u SR Njemačkoj,
- Da je na oba navedena zahtjeva dostavljen odgovor kojim su obaviješteni da se pozivaju na saradnju u cilju zajedničkog iznalaženja tehničkog rješenja radi isključenja njihovih etažnih jedinica sa mreže daljinskog grijanja,
- Da se navedeno cijeni važnim iz razloga dokazivanja da JP "Grijanje" ne radi nikakvu zloupotrebu dominantnog položaja spram bilo koga, pa tako ni spram lica (..)**, koji uporno jednostranim radnjama nanosi štetu ovom preduzeću, a da zapravo do danas nije poduzeo niti jednu konkretnu radnju, kako bi uz zajednički interes, kao i uz poštovanje interesa ostalih vlasnika stanova zgrade u kojoj se nalazi i stan imenovanog, došli do rješenja i imenovanog isključili sa mreže daljinskog grijanja,
- Da JP "Grijanje" nema interes spram bilo koga zloupotrebjavati dominantni položaj, te dokazima u ovom postupku to i potvrđuje.

Dana 08.08.2024. godine JP "Grijanje" Kakanj je podneskom zaprimljenim dana 08.08.2024. godine odgovorilo na

zahtjev za dostavu dodatnih podataka Konkurencijskog vijeća broj UP – 05-26-2-039-33/23 od 29.07.2024. godine, u kojem se između ostalog navodi sljedeće:

- Da je korisnik stana u kojem živi (...) ** od 2010. do 2018. godine živjela Savanović Mara majka imenovanog, a od 2018. godine do danas je korisnik (...) ** pa su tako izdavani i računi,
- Da sa korisnicima za ovaj stan od 2010. godine do 2023. godine nemaju potpisane ugovore, iz razloga jer se radi o ugovornom odnosu između JP "Grijanje" Kakanj kao davaoca usluge i, između ostalih, gore navedenih fizičkih lica kao korisnika komunalne usluge, te ističu da ne postoji obaveza zaključivanja pismenog ugovora, s obzirom da se radi o djelatnosti od općeg interesa, te da su Zakonom o komunalnim djelatnostima Zeničko - dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko - dobojskog kantona", broj 17/08) i odlukama Općine Kakanj kao podzakonskim aktima propisana prava i obaveze između davaoca i korisnika komunalnih usluga.
- Da se izuzetno po zahtjevu korisnika usluge, prava i obaveze davaoca i korisnika komunalnih usluga mogu regulisati i pismenim ugovorom, ali da gore navedena lica to nisu nikad zahtijevala,
- Da su korisnici usluge grijanja obaviješteni o stupanju na snagu nove Odluke o zagrijavanju objavom u "Službenim novinama Općine Kakanj", putem sredstava javnog informisanja, te prijenosom sjednice Općinskog vijeća na kojoj je usvojena nova Odluka o zagrijavanju, kao i na službenoj internet stranici JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj,
- Da (...) ** nije nudeno isključenje, s obzirom da je isti u pregovorima i svojim zahtjevima za utvrđivanje kvaliteta grijanja uvijek tražio da plaća umanjenje računa, što se može vidjeti iz zahtjeva koje je imenovani podnosio,
- Da su uslovi za trajno isključenje stanova koji su dio energetske cjeline definirani Pravilnikom o trajnom isključenju korisnika sa sistema daljinskog grijanja usvojenog od strane Nadzornog odbora preduzeća dana 24.07.2024. godine (u daljem tekstu: Pravilnik).

2. Usmena rasprava

JP "Grijanje" je putem punomoćnika predložilo održavanje usmene rasprave i izvođenje dokaza u Odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka od 15.05.2024. godine.

U skladu sa članom 140. Zakona o upravnom postupku službena osoba koja vodi postupak određuje, na svoju inicijativu ili na prijedlog stranke, usmenu raspravu u svakom slučaju kad je to korisno za razjašnjenje stvari, te je u vezi s tim prihvaćen prijedlog i zakazana usmena rasprava, na kojoj je planirano da se sasluša direktor JP "Grijanje" Muamer Čelebić, u svojstvu stranke.

(...) ** je obavijestio Konkurencijsko vijeće da nije u mogućnosti da putuje, ali je predložio da se sasluša putem video poziva.

Kako Zakon o upravnom postupku ne poznaje održavanje usmene rasprave putem video linka, to se nije mogli pristupiti pozivanju svjedoka (...) **, ali su u obzir uzete sve izjave koji je imenovani dostavljao Konkurencijskom vijeću tokom postupka.

Usmena rasprava je održana dana 17.09.2024. godine.

Na usmenoj raspravi je saslušan direktor JP "Grijanje" Kakanj, Muamer Čelebić, u svojstvu stranke, koji je između ostalog izjavio sljedeće:

- Da prethodna odluka nije dozvoljavala isključenje, te da se novom odlukom isto omogućilo,
- Da su korisnicima koji nisu u mogućnosti da budu isključeni iz tehničkih razloga ponudili da plaćaju 30%

prosječne cijene ili drugi paušalni iznos ili da sudski vještak utvrdi koji bi to iznos bio,

- Da je gospodin (...) ** potpisao sporazum i da je isključen sa sistema grijanja, kao i još nekoliko korisnika koji su podnijeli zahtjev za isključenje,
- Da je JP "Grijanje" u prethodnom periodu isključilo sa mreže kuću (...) **, koja je bila samostalni objekat, ali da nije isključilo stan radi toga što Odluka nije omogućivala isključenje stanova koji su dio energetske cjeline,
- Da je (...) ** dolazio u poslovne prostorije JP "Grijanje" Kakanj, te da je bio zadovoljan dogovorom koji je postignut, a to je da mu se umanj račun za grijanje,
- Da su provjeravali autentičnost potpisa, jer su im u roku od pet dana došla dva pisma, od toga prvo pismo je bilo u kopiji i smatrali su da je neko to predao za njega, ali je za pet dana došao i original tog pisma i to je izazvalo sumnju u to šta se dešava, uporedili su podnesak koji je potpisivao u firmi i onda poslali upit da se izjasni o tome da li je njegov potpis i šta se dešava sa tim,
- Da se trenutno rješava i slučaj (...) ** koja je u Njemačkoj, te da će imenovana nakon potpisivanja sporazuma također biti isključena sa mreže,
- Da nemaju praksu isključenja korisnika u toku sezone, jer se mora prekinuti isporuka toplotne energije cijeloj zgradi, ali je tehnički izvodivo,
- Da se ugovori zaključuju sa novim korisnicima i sa onima kod kojih dolazi do promjene određenih elemenata ugovora.

Pored navedenog, u svom završnom izlaganju JP "Grijanje" navodi sljedeće: "JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj je na osnovu svih iznesenih činjenica, predloženih i provedenih dokaza, dokazalo da ne vrši zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 10. stav 2. tačka d) Zakona o konkurenciji. ... Od momenta stupanja na snagu nove Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u Službenim novinama Općine Kakanj broj: 4/23 od 09.03.2023. godine, do dana 04.06.2024. godine JP "Grijanje" formalno pravno nije zaprimilo ni jedan zahtjev za isključenjem etažne jedinice sa sistema daljinskog grijanja koja je dio energetske cjeline. Dana 04.06.2024. godine zaprimljen je Zahtjev (...) ** za trajnim isključenjem sa sistema daljinskog grijanja, dok je dana 07.06.2024. godine na protokol preduzeća zaprimljen Zahtjev korisnice (...) **. Na navedene zahtjeve preduzeće je putem preporučene pošte dostavilo svoje odgovore u kojima su korisnici obaviješteni o mogućnosti isključenja sa sistema daljinskog grijanja, te da se njihovi zahtjevi dalje tretiraju kao namjera za trajnim isključenjem. Sve navedeno dostavljeno je Konkurencijskom vijeću. Dana 24.07.2024. godine Nadzorni odbor JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj donio je Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa Sistema daljinskog grijanja, o čijim odredbama su upoznati korisnici koji su iskazali namjeru za trajnim isključenjem. Nakon stupanja na snagu navedenog Pravilnika, preduzeće je sa korisnicima (...) ** i (...) **, zaključilo Sporazume o isključenju sa sistema daljinskog grijanja. Radi se o korisnicima čije su etažne jedinice dijelovi energetske cjeline....- ..Dakle, od 09.03.2023. godine (Usvojena nova Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju) do 24.07.2024. godine (Usvojen Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa Sistema daljinskog grijanja) JP "Grijanje" je zaprimilo ukupno 3 zahtjeva za isključenje sa sistema daljinskog grijanja korisnika/vlasnika etažnih jedinica, te je po svim zahtjevima promptno postupilo. Iz

naprijed opisanog, nesporno je da JP "Grijanje" od momenta stupanja na snagu nove Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju aktivno poduzima radnje na isključenju onih korisnika koji to žele sa Sistema daljinskog grijanja. Ponašanje JP "Grijanja" d.o.o. Kakanj daleko je od ponašanja koje predstavlja zloupotrebu dominantnog položaja".

Na usmenoj raspravi, predstavnicima JP "Grijanje" Kakanj je uručen podnesak (...)** od 13.09.2024. godine u kojem se navodi da imenovani nije zadovoljan postignutim sporazumom na kojeg je morao da pristane, jer nije imao vremena da provede vještačenje. Također, iz JP "Grijanja" su tražili da se vještak obraća Javnom preduzeću "Grijanje" Kakanj službenim putem za šta se nije imalo vremena, imajući u vidu da su prema njegovom mišljenju da predstavnici Grijanja neažurni. To bi značilo da bi imenovani ušao u novu sezonu grijanja i bio dužan da plaća 100% cijene, jer nije imao vremena da dobije na vrijeme nalaz vještaka. U vezi sa navedenim protiv svoje volje je pristao na ponuđene uslove Sporazuma.

JP "Grijanje" je dostavilo odgovor na podnesak u ostavljenom roku dana 24.09.2024. godine zaprimljen pod brojem UP – 05-26-2-039-44/23, te navode kako slijedi:

- Da nije tačna konstatacija da je u Pravilniku o trajnom isključenju korisnika sa sistema daljinskog grijanja, koji je donesen od strane Nadzornog odbora JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj, predviđeno obavezno plaćanja paušala,
- Da je odredbom člana 5. stav (5) navedenog Pravilnika predviđeno da se količina zagrijavanja isključenog objekta (zagrijavanje objekta od vertikala) može izračunati angažovanjem vještaka mašinske struke ili odrediti u paušalnom iznosu,
- Da se paušalni iznos određuje isključivo uz obostranu saglasnost distributera (JP "Grijanje" Kakanj) i korisnika,
- Da je kao druga opcija predviđen paušal, ali i to samo uz saglasnost obje strane,
- Da usvojenim Pravilnikom JP "Grijanje" ima pravni osnov da postupa na opisani način prilikom vršenja radnji isključenja objekata sa sistema daljinskog grijanja,
- Da je (...)** sa JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj, uz vlastitu izričitu saglasnost, zaključio pismeni Sporazum o isključenju, postupku i načinu provođenja radnji isključenja sa sistema daljinskog grijanja, temeljem kojeg je preuzeo prava i obaveze, te u konačnom temeljem kojeg je stan imenovanog isključen sa sistema daljinskog grijanja.

3. Pravni okvir postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 17/08 i 9/11-autentično tumačenje) (u daljem tekstu: Zakon o komunalnim djelatnostima), Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/06 i 88/15) (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti potrošača u BiH), Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem ("Službene novine Općine Kakanj", broj

4/23), i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja ("Službene novine Općine Kakanj", broj 4/23).

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Članom 4. stav (1) tačka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano da se pod snabdijevanje toplotnom energijom podrazumijevaju poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode, sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.

Članom 2. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem je predviđeno da je zagrijavanje stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem komunalna djelatnost od posebnog javnog interesa za Općinu Kakanj, a članom 6. st. (1) i (2) da je isporučilac toplotne energije JP "Elektroprivreda BiH" d.d. Sarajevo, Termoelektrana "Kakanj" Kakanj, a davalac komunalne usluge JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj (distributer).

Privredni subjekt JP Grijanje Kakanj je registrovan za djelatnost distribucije toplotne energije koju i obavlja, te je na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku odredilo relevantno tržište proizvoda kao tržište distribucije toplotne energije.

S obzirom da se snabdijevanju toplotnom energijom vrši na području Općine Kakanj, relevantno tržište u geografskom smislu je utvrđeno kao geografsko područje općine Kakanj.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odredilo da je relevantno tržište predmetnog postupka, tržište distribucije toplotne energije na području općine Kakanj.

5. Dominantni položaj

Član 9. stav (1) Zakona propisuje da privredni subjekt ima dominantan položaj na relevantnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog privrednog subjekta na tržištu, učešće koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih privrednih subjekata na tržište.

Član 9. stav (2) Zakona pretpostavlja da privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na relevantnom tržištu ima učešće veće od 40,0%.

Član 2. Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja dalje razrađuje pojam dominantnog položaja, te određuje da privredni subjekt na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju.

Područje na kojem se vrši isporuka toplotne energije je područje Općine Kakanja, grad i prigradska naselja koja su pokrivena sistemom daljinskog grijanja, a JP "Grijanje" Kakanj je jedini subjekt koji vrši distribuciju toplotne energije sistemom daljinskog grijanja na području općine Kakanj.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekat JP "Grijanje" Kakanj ima dominantni položaj na relevantnom tržištu predmetnog postupka.

6. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i podataka kojima raspolaže Konkurencijsko vijeće i koje je prikupilo tokom istrage koja je prethodno provedena kao i u toku postupka, utvrđeno je slijedeće:

Propisi koji regulišu djelatnost proizvodnje i distribucije toplotne energije, odnosno pozitivni propisi kojima su regulisana prava i obaveze korisnika usluga i JP Grijanje Kakanj kao davaoca usluge su: Zakon o komunalnim djelatnostima, Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju.

Članom 4. stav (1) tačka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima je propisano da se pod snabdijevanjem toplotnom energijom podrazumijevaju poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode, sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.

Članom 13. stav (4) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano je da korisnik ne može otkazati korištenje komunalne usluge ako to tehničke mogućnosti ne dozvoljavaju, odnosno ako bi se time ugrozio kvalitet korištenja i standard drugih korisnika, te ako bi se time negativno uticalo na okoliš.

Ranijom Odlukom o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Kaknja daljinskim grijanjem i Uslovima za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja – Prečišćen tekst ("Službene novine Općine Kakanj", br. 2/2015, 9/2016., 11/2017 i 10/2018) bilo je predviđeno da će trajno isključenje, samo po zahtjevu vlasnika objekta, odobriti Distributer, ali samo za cijeli individualni objekat kao energetske cjeline. Također, postojalo je ograničenje da se sa mreže isključe prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, zbog narušavanja toplotne ravnoteže objekta koja je definisana projektom po kom su izvedene instalacije grijanja, te da samo u slučaju da svi vlasnici prostora ili stanovi istovremeno podnesu pismeni zahtjev za trajno isključenje.

Općinsko vijeće Kakanj na sjednici održanoj dana 28.03.2023. godine donijelo novu Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u "Službenim novinama Općine Kakanj", broj 4/23 od 09.03.2023. godine.

Korisnici usluga grijanja su obaviješteni o stupanju na snagu nove Odluke o zagrijavanju objavom u Službenim novinama Općine Kakanj, putem sredstava javnog informisanja, te prijenosom sjednice Općinskog vijeća na kojoj je usvojena nova Odluka o zagrijavanju, te na službenoj stranici JP "Grijanje" Kakanj.

Općinsko vijeće Općine Kakanj je donošenjem nove Odluke o zagrijavanju i novih Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije, otvorilo mogućnost za isključenje i poslovnih prostora ili stanova koji su dio energetske cjeline, ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova.

S tim u vezi, utvrđeni su novi uslovi trajnog isključenja pod kojima se korisnik može isključiti iz sistema daljinskog grijanja, te je u skladu sa članom 24. stav (4) Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju propisano da se poslovni prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, mogu pojedinačno trajno isključivati iz daljinskog grijanja ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova."

Iz citirane odredbe proizilazi da nakon donošenje nove Odluke i Uslova postoji pravni osnov da se stan koji je dio energetske cjeline trajno isključi iz sistema daljinskog grijanja.

Fizičko lice (.)** sa svojom porodicom više od 20 godina živi u Holandiji, a u Kaknju je između ostalog vlasnik stana u ul. Alije Izetbegovića 71C od 2016. godine.

Zahtjev za isključenje u skladu sa novom Odlukom i Uslovima (.)** je podnio dana 18.04.2024. godine i dana 24.04.2024. godine, ali je JP "Grijanje" je dovelo u sumnju naprijed navedene potpise, te je od strane ovog korisnika tražilo da potvrdi vjerodostojnost potpisa, koji je imenovani potvrdio naknadno putem e-maila.

U trenutku podnošenja zahtjeva (.)** nisu postojali propisi iz kojih bi se moglo utvrditi koje tehničke uslove mora ispunjavati jedan stan za isključenje, niti šta se podrazumijeva pod ugroziti kvalitet grijanja susjednih stanova, jer je Nadzorni odbor JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj tek dana 24.07.2024. godine donio Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa sistema daljinskog grijanja.

Postupak isključenja stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline propisan je članom 5. Pravilnika propisan postupak isključenja stanova, kojim je propisano da se isključenje vrši na način da vlasnik koji želi trajno isključenje poslovnog prostora i stana iz energetske cjeline omogućiti demontažu radijatorskih ventila, blindiranje radijatora i cijevi od radijatora, te navedeno podrazumijeva da vlasnik za izvršenje radnji isključenja omogućiti radnicima Distributera pristup unutrašnjosti objekta (član 5. stav (1) Pravilnika).

Objekat koji je dio energetske cjeline, a koji se toplotnom energijom snabdijeva iz sistema daljinskog grijanja može se isključiti pod uslovom da vlasnik objekta podnese pisani zahtjev Distributeru za isključenje iz sistema daljinskog grijanja, uz prilaganje dokaza o vlasništvu nad predmetnim objektom (ZK izvadak) (član 5. stav (2) Pravilnika).

Za objekte kroz koje prolaze vertikalne (vertikalne cijevi) a koje služe za provođenje toplotne energije za susjedne objekte (jedinice) i od kojih će se isključeni objekat nastaviti djelimično zagrijavati, vlasnik će biti u obavezi plaćati mjesečnu naknadu za vrijeme sezone grijanja, na ime navedenog djelimičnog zagrijavanja (član 5. stav (3) Pravilnika).

Količina zagrijavanja isključenog objekta će biti predmetom utvrđivanja po svakom pojedinačnom zahtjevu za isključenje (član 5. stav (4) Pravilnika).

Odredbom člana 5. stav (5) navedenog Pravilnika predviđeno je da se količina zagrijavanja isključenog objekta (zagrijavanje objekta od vertikala) može izračunati angažovanjem vještaka mašinske struke ili odrediti u paušalnom iznosu,

Prije nego se pristupi isključenju objekta sa sistema daljinskog grijanja vlasnik objekta i Distributer će zaključiti pismeni Sporazum o postupku i načinu provođenja radnji isključenja sa sistema daljinskog grijanja, uključujući određivanje količine zagrijavanja objekta kroz koji prolaze vertikalne cijevi.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Grijanje Kakanj jedini subjekt koji vrši isporuku toplotne energije sistemom daljinskog grijanja, i da je zona toplifikacije definisana kao grad i prigradska naselja Općine Kakanj kolektivni stambeni objekti i dio individualnih stambenih objekata, te je nesporan njegov dominantan položaj, zbog kojeg se može u značajnoj mjeri

ponašati i djelovati nezavisno od svojih kupaca i potrošača, ali kao takav dominantni položaj sam po sebi ne predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje.

U skladu sa članom 10. stav (1) Zakona o konkurenciji, zabranjena je svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu. Zloupotreba dominantnog položaja, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji, posebno se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Analizirajući prikupljene podatke Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Grijanje Kakanj nakon donošenja nove Odluke, Uslova i Pravilnika omogućilo isključenje korisnicima koji su podnijeli zahtjev za isključenje.

Tačno je da su predstavnici JP "Grijanje" tražili da se potvrdi identitet osoba koje su podnijele zahtjev, jer iste ne žive u Bosni i Hercegovini, ali fizička lica koja nisu u mogućnosti lično da dođu dužna su u skladu sa propisima kojima su uređeni obligacioni odnosi da angažuju punomoćnika za obavljanje radnji u vezi sa isključenjem.

JP "Grijanje" do donošenja nove Odluke i novih Uslova nije imalo pravni osnov za isključenje korisnika stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline, a uslovi za isključenje su se konačno stekli donošenjem Pravilnika o isključenju.

Iako Konkurencijsko vijeće smatra da je privredni subjekt JP "Grijanje" Kakanj Pravilnik o isključenju trebao donijeti mnogo ranije, odmah nakon donošenja Odluke i Uslova, ne može se utvrditi da je JP "Grijanje" zloupotrijebilo svoj dominantni položaj jer je pravo donošenjem Pravilnika propisalo uslove za isključenje, te zaključilo sporazume o isključenju sa određenim korisnicima.

(..)** je u više navrata izjavio da se ne slaže sa uslovima Sporazuma o isključenju koji je potpisao, međutim Konkurencijsko vijeće nije nadležno da utvrđuje mane volje Sporazuma, jer je isto u nadležnosti sudova.

Također, Konkurencijsko vijeće ne vidi smetnju da bilo koji korisnik nakon zaključivanja Sporazuma sa kojim nije zadovoljan provede vještačenje i zatraži korekciju fiksnog dijela troškova koje je dužan plaćati jer vertikalne cijevi prolaze kroz njegov stan.

U skladu sa naprijed navedenim, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da privredni subjekt JP "Grijanje" Kakanj nije zloupotrijebilo dominantni položaj jer je nesporno utvrđena činjenica je nakon donošenja Odluke, Uslova i Pravilnika o isključenju, omogućio trajno isključenje stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline, čime su se stekli svi uslovi za isključenje korisnika sa sistema centralnog grijanja u Kaknju.

Sljedom navedenog, odlučeno je kao u tački 1. i 2. dispozitiva ovog Rješenja.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-05-26-2-039-45/23
07. novembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (2) tačka e), članka 42. stavak (1) tačka c), članka 48. stavak (1) tačka b), a u svezi sa člankom 10. stavak (2) tačka d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) u postupku pokrenutom po Zaključku o

pokretanju postupka po službenoj dužnosti broj: UP - 05-26-2-039-5/23 od 27.11.2023. godine protiv Javnog poduzeća "Grijanje" d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj, zastupanog po Semiru Mušiji, odvjetniku iz Kaknja, Alije Izetbegovića L-06, radi utvrđivanja postojanja zlouporabe vladajućeg položaja, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- 1. UTVRĐUJE SE** da Javno poduzeće Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj nije izvršilo zlouporabu vladajućeg položaja iz članka 10. stavak (2) tačka d) Zakona o konkurenciji na mjerodavnom tržištu distribucije toplotne energije na području općine Kakanj.
- 2.** Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je putem kontakt obrasca web stranice www.bihkonk.gov.ba, dana 27.11.2023. godine pod brojem: UP-01-26-039-1-1/23, zaprimilo Prijavu fizičkog lica (..)**¹ protiv gospodarskog subjekta Javnog poduzeća Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51 Kakanj, (u daljem tekstu: JP "Grijanje" Kakanj).

U svojoj prijavi g. (..)** navodi kako se više puta obraćao J.P. Grijanje Kakanj radi isključenja iz sustava grijanja, međutim uvijek je dobivao odbijenicu uz obrazloženje kako je njegov stan dio energetske cjeline (zgrade) te da je nemoguće izvršiti isključenje iz sustava grijanja.

U cilju utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, Konkurencijsko vijeće je gospodarskom subjektu "JP Grijanje" Kakanj uputilo zahtjeve za dostavakljanjem podataka i informacija aktom broj: UP - 05-26-2-039-3/23 od 14.02.2024. godine i aktom broj: UP - 05-26-2-039-5/23 od 27.02.2024. godine.

JP "Grijanje" Kakanj je u ostavakljenom roku dostavilo odgovor na naprijed navedene zahtjeve dana 26.02.2024. godine i dana 13.03.2024. godine.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 10. Zakona o konkurenciji, te je u smislu članka 32. stavak (2) Zakona dana 24.04.2024. godine donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: UP - 05-26-2-039-10/23 protiv gospodarskog subjekta JP Grijanje d.o.o. Kakanj, Alije Izetbegovića 51, 72240 Kakanj, radi utvrđivanja postojanja zlouporabe vladajućeg položaja.

Dana 01.08.2024. godine Konkurencijsko vijeće je produžilo rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna tri mjeseca Zaključkom broj: 05-26-2-039-34/23.

1. Postupak po Zaključku o pokretanju postupka po službenoj dužnosti

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa člankom 33. stavak (1) Zakona, dana 24.04.2024. godine aktom broj: UP - 05-26-2-039-14/23 dostavilo Zaključak o pokretanju postupka na očitovanje JP "Grijanje" Kakanj.

Traženi odgovor na Zaključak, gospodarski subjekt JP "Grijanje" Kakanj je dostavilo dana 15.05.2024. godine u kojem se navodi sljedeće:

- Da je Općinsko vijeće Kakanj na sjednici održanoj dana 28.03.2023. godine donijelo novu Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u "Službenim

¹ (..)** - podatci predstavljaju poslovnu tajnu

- novinama Općine Kakanj", broj 4/23 od 09.03.2023. godine,
- Da je odredbom članka 24. stavak (4) Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju propisano je sljedeće: "poslovni prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, mogu se pojedinačno trajno isključivati iz daljinskog grijanja ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitetu grijanja susjednih stanova.",
 - Da iz citirane odredbe proizilazi da postoji pravni temelj da se stan koji je dio energetske cjeline trajno isključi iz sustava daljinskog grijanja,
 - Da bi postojala zlouporaba vladajućeg položaja od strane JP "Grijanje" Kakanj spram osobe (..)** ili bilo koje druge osobe to bi moralo podrazumijevati da je osoba (..)** ili bio koja druga osoba podnijela zahtjev za isključenje sa mrežedaljinskog grijanja nakon što je Općinsko vijeće Kakanj donijelo navedene akte, međutim imenovana osoba u periodu od 28.03.2023. godine do dana podnošenja prijave Konkurencijskom vijeću nije podnijela zahtjev za isključenje sa mreže daljinskog grijanja,
 - Da shodno navedenom nije točna tvrdnja da gospodarski subjekt JP "Grijanje" nakon donošenja nove Odluke i Uslova zlouporabljava vladajući položaj i onemogućava isključenje sa mreže daljinskog grijanja fizičkoj osobi, (..)**,
 - Da je pred Konkurencijskim vijećem ranije također prijavio (..)** za vrijeme važenja Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem ("Službene novine Općine Kakanj", br. 2/15, 9/16, 11/17 i 10/18) i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju ("Službene novine Općine Kakanj", br. 2/15, 9/16, 11/17 i 10/18) po istom temelju vođen postupak,
 - Da navedeni postupak nije okončan u roku iz članka 41. stavak (1) točka c) Zakona o konkurenciji, te se u smislu odredbe članka 11. stavak (2) Zakona smatra da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem gospodarski subjekt ne zlouporabljava vladajući položaj,
 - Da u ovom postupku nije moguće raspravljati o aktima koji više nisu na pravnoj snazi i koji se ne primjenjuju, kao što nije moguće raspravljati o zahtjevima za isključenjem sa mreže daljinskog grijanja podnesenom za vrijeme važenja ranijih propisa,
 - Da je dana 18.04.2024. godine zaprimljen Zahtjev u čijem potpisu je naslovljen (..)** i gdje potpis nije u originalu, već je isti u neovjerenoj preslici, zaprimljen u JP BH Pošta d.o.o. Kakanj dana 17.04.2024. godine, te da je u istom tom Zahtjevu u desnom uglu prve stranice, napisano Rotterdam 02.04.2024. godine, kao i da je dana 24.04.2024. godine zaprimljen novi sadržajno istovjetan Zahtjev, u čijem potpisu je naslovljen (..)** i gdje je potpis u originalu odnosno potpis je hemijskom olovkom plave boje, zaprimljen u JP BH Poštu d.o.o. Kakanj dana 24.04.2024. godine, gdje je u desnom uglu prve stranice napisano Rotterdam 02.04.2024. godine,
 - Da iz sadržaja navedenog zahtjeva proizilazi da se isti podnosi na temelju propisa koji su na pravnoj snazi, ali imajući u vidu činjenicu da su oba navedena zahtjeva zaprimljena u pošti Kakanj u dane 17.04.2024. godine i 24.04.2024. godine, a kako na kovertama u kojima su navedeni Zahtjevi dostavljeni nije naznačen pošiljatelj, te kako je poduzeću iz korespondencije od prethodne godine poznato da (..)** boravi u Holandiji, radi poslovne sigurnosti poduzeća i održavanja opće pravne sigurnosti, preporučenom pošiljkom JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj je na adresu sa koje su Zahtjevi odaslali, ul. Alije Izetbegovića 127 zgrada C, 72240 Kakanj uputilo dopis u kojem se traži izjašnjenje (..)** da li je navedene akte Zahtjeve potpisao osobno ili je to neka treća osoba,
 - Da ukoliko (..)** potvrdi autentičnost zahtjeva da će to značiti da je imenovani tek 18.04.2024. godine (datum prijema u JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj) podnio zahtjev za isključenje, a što je u suprotnosti sa onim što je naveo Konkurencijskom vijeću u Podnesku od 19.11.2023. godine,
 - Da (..)** nakon stupanja na snagu novih propisa nikada nije podnio zahtjev za isključenjem svog stana sa sustava daljinskog grijanja, pa spram njega i nije bilo moguće poduzeti bilo kakve radnje koje bi eventualno predstavljale zlouporabu vladajućeg položaja.
- Konkurencijsko vijeće je, u cilju utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, Zaključak o pokretanju postupka i Odgovor gospodarskog subjekta "JP "Grijanje" Kakanj na Zaključak, dostavilo (..)** dana 30.05.2024. godine (akt broj: UP – 05-26-2-039-18/23).
- (..)** je dana 08.06.2024. godine dostavio očitovanje dana 10.06.2024. godine zaprimljeno pod brojem UP – 05-26-2-039-20/23, kako slijedi:
- Da je od 2016. godine pokušavao na razne načine da se isključi sa sustava daljinskog grijanja, najprije trajno, a zatim po instrukciji Ombudsmena za zaštitu potrošača, privremeno sa mogućnošću produženja (što bi bilo u skladu sa tadašnjom Odlukom o zagrijavanju u Kaknju) ili da dobije umanjenje računa radi nekorištenja usluga JP "Grijanje" Kakanj,
 - Da je osnovni cilj bio trajno isključenje jer je stan nenastanjen, te da ne posjeduje ugovor u pisanoj formi,
 - Da je u drugoj polovini kolovoza 2023. godine bio na informativnom razgovoru kod g. Čelebića direktora JP "Grijanje" Kakanj sa ponovno istom temom, plaćanja usluga koju niko ne koristi,
 - Da mu isti prilikom razgovora nijednom nije spomenuo promjenu Odluke o zagrijavanju u Kaknju i uvođenja opcije trajnog isključenja mada je znao da (..)** zahtjeve podnosi već godinama i da je zainteresiran za isključenje, te da se već dugo pokušava riješiti bespotrebnih troškova,
 - Da je direktor samo spomenuo mogućnost djelimičnog umanjenja računa (40%) za osobe u čijem stanu je smanjena kvaliteta grijanja i da to eventualno mogu tražiti,
 - Da tek naknadno od ljudi koji imaju iste probleme (žive u inozemstvu, a naplaćuje im se usluga za prazan stan) saznaje za promjenu Odluke o zagrijavanju, te se u prosincu 2023. godine ponovo obraća Konkurencijskom vijeću za pomoć,
 - Da na temelju informacija dobivenih od Konkurencijskog vijeća i nakon objašnjenja o izmijenjenoj Odluci podnosi zahtjev za trajno isključenje,
 - Da je zahtjev podnosio više puta, putem e-maila 06.04.2024. godine (koji je zajedno sa brojem telefona dao sekretarici JP "Grijanje", a koji su izgubili), preporučenom poštom svojeručno potpisano i adresirano putem rođaka koji živi u Roterdamu i koji ga je predao na poštu u Kaknju zatvoreno, te na kraju

- 24.05.2024. godine preporučenom pošiljkom iz Rotterdama,
- da je zaključak da JP "Grijanje" na sve načine izbjegava isključiti njegov stan iz sustava daljinskog grijanja, jer bi time započela lavina zahtjeva ljudi koji imaju isti interes, a u općini Kakanj ih je na desetine, možda i stotine,
 - Da u pogledu samo Odluke u kojoj se kaže da se stanovi koji su dio energetske cjeline mogu pojedinačno trajno isključiti ukoliko postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitetu grijanja susjednih stanova, pitanje je šta se pod ovim podrazumijeva tj. nigdje se konkretno ne navodi koje to tehničke uvjete mora ispunjavati jedan stan za isključenje, niti šta se podrazumijeva pod ugroziti kvalitetu grijanja susjednih stanova,
 - Da bi to trebalo da znači da u njegovom stanu mora biti temperatura 30 stepeni da bi grijao okolne stanove i da ne bi doveo do "pothlađivanja", a nigdje na svijetu ne postoji zakon koji bi ga obvezao koliku temperaturu će imati u svom stanu i da mora da grije susjede,
 - Da je dobio poziv od tehničkog direktora JP "Grijanje" koji mu je ponudio umanjenje troškova za 40%, te su takve umanjene račune slali tri mjeseca, a onda po saznanju za postupak pred Konkurencijskim vijećem ponovo slali pune račune, a poznato mi je da su i ranije umanjivali račune za 40% jednom malom broju ljudi,
 - Da njegov cilj nikada nije bilo pogađanje kao na pijaci nego trajno i pravno utemeljeno rješenje kako je već predočeno Preporukama Ombudsmena za prava potrošača, Zakonom o obligacionom odnosima, te zasnovano na mjerodavnim sudskim presudama između ostalog i Ustavnog suda BiH,
 - Da ne želi rješavanje samo svog problema nego i problema mnogobrojnih ljudi koji žive u inozemstvu, a imaju stan u Kakanju,
 - Da nakon što je podnio zahtjev za trajno isključenje, potvrdio vjerodostojnost potpisa e-mailom, očekujem konkretan tehnički potkrijepljen odgovor i konačno rješenje problema.

Dana 28.06.2024. godine Konkurencijsko vijeće je pod brojem: UP – 05-26-2-039-24/23 zaprimilo podnesak JP "Grijanje" Kakanj u kojem se navodi sljedeće:

- Da je JP "Grijanje" Kakanj dana 07.06.2024. godine putem pošte zaprimilo i Zahtjev za trajnim isključenjem sa mreže daljinskog grijanja i od strane (...)**, nastanjene u SR Njemačkoj,
- Da je na oba navedena zahtjeva dostavljen odgovor kojim su obaviješteni da se pozivaju na saradnju u cilju zajedničkog iznalaženja tehničkog rješenja radi isključenja njihovih etažnih jedinica sa mreže daljinskog grijanja,
- Da se navedeno cijeni važnim iz razloga dokazivanja da JP "Grijanje" ne radi nikakvu zlouporabu vladajućeg položaja spram bilo koga, pa tako ni spram lica (...)**, koji uporno jednostranim radnjama nanosi štetu ovom poduzeću, a da zapravo do danas nije poduzeo niti jednu konkretnu radnju, kako bi uz zajednički interes, kao i uz poštivanje interesa ostalih vlasnika stanova zgrade u kojoj se nalazi i stan imenovanog, došli do rješenja i imenovanog isključili sa mreže daljinskog grijanja,
- Da JP "Grijanje" nema interes spram bilo koga zlouporabiti vladajući položaj, te dokazima u ovom postupku to i potvrđuje.

Dana 08.08.2024. godine JP "Grijanje" Kakanj je podneskom zaprimljenim dana 08.08.2024. godine odgovorio na zahtjev za dostavu dodatnih podataka Konkurencijskog vijeća broj UP – 05-26-2-039-33/23 od 29.07.2024. godine, u kojem se između ostalog navodi sljedeće:

- Da je korisnik stana u kojem živi (...)** od 2010. do 2018. godine živjela Savanović Mara majka imenovanog, a od 2018. godine do danas je korisnik (...)** pa su tako izdavani i računi,
- Da sa korisnicima za ovaj stan od 2010. godine do 2023. godine nemaju potpisane ugovore, iz razloga jer se radi o ugovornom odnosu između JP "Grijanje" Kakanj kao davatelja usluge i, između ostalih, gore navedenih fizičkih osoba kao korisnika komunalne usluge, te ističu da ne postoji obveza zaključivanja pismenog ugovora, s obzirom da se radi o djelatnosti od općeg interesa, te da su Zakonom o komunalnim djelatnostima Zeničko – dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko - dobojskog kantona", broj 17/08) i odlukama Općine Kakanj kao podzakonskim aktima propisana prava i obveze između davatelja i korisnika komunalnih usluga.
- Da se izuzetno po zahtjevu korisnika usluge, prava i obveze davatelja i korisnika komunalnih usluga mogu regulirati i pismenim ugovorom, ali da gore navedene osobe to nisu nikad zahtijevale,
- Da su korisnici usluge grijanja obaviješteni o stupanju na snagu nove Odluke o zagrijavanju objavom u "Službenim novinama Općine Kakanj", putem sredstava javnog informiranja, za prijenosom sjednice Općinskog vijeća na kojoj je usvojena nova Odluka o zagrijavanju, kao i na službenoj internet stranici JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj,
- Da (...)** nije nuđeno isključenje, s obzirom da je isti u pregovorima i svojim zahtjevima za utvrđivanje kvalitete grijanja uvijek tražio da plaća umanjenje računa, što se može vidjeti iz zahtjeva koje je imenovani podnio,
- Da su uvjeti za trajno isključenje stanova koji su dio energetske cjeline definirani Pravilnikom o trajnom isključenju korisnika sa sustava daljinskog grijanja usvojenog od strane Nadzornog odbora poduzeća dana 24.07.2024. godine (u daljem tekstu: Pravilnik).

2. Usmena rasprava

JP "Grijanje" je putem punomoćnika predložilo održavanje usmene rasprave i izvođenje dokaza u Odgovoru na Zaključak o pokretanju postupka od 15.05.2024. godine.

Sukladno članku 140. Zakona o upravnom postupku službena osoba koja vodi postupak određuje, na svoju inicijativu ili na prijedlog stranke, usmenu raspravu u svakom slučaju kad je to korisno za razjašnjenje stvari, te je u vezi s tim prihvaćen prijedlog i zakazana usmena rasprava, na kojoj je planirano da se sasluša direktor JP "Grijanje" Muamer Čelebić, u svojstvu stranke.

(...)** je obavijestio Konkurencijsko vijeće da nije u mogućnosti da putuje, ali je predložio da se sasluša putem video poziva.

Kako Zakon o upravnom postupku ne poznaje održavanje usmene rasprave putem video linka, to se nije mogli pristupiti pozivanju svjedoka (...)**, ali su u obzir uzete sve izjave koji je imenovani dostavljao Konkurencijskom vijeću tijekom postupka.

Usmena rasprava je održana dana 17.09.2024. godine.

Na usmenoj raspravi je saslušan direktor JP "Grijanje" Kakanj, Muamer Čelebić, u svojstvu stranke, koji je između ostalog izjavio sljedeće:

- Da prethodna odluka nije dozvoljavala isključenje, te da se novom odlukom isto omogućilo,

- Da su korisnicima koji nisu u mogućnosti da budu isključeni iz tehničkih razloga ponudili da plaćaju 30% prosječne cijene ili drugi paušalni iznos ili da sudski vještak utvrdi koji bi to iznos bio,
- Da je gospodin (..) ** potpisao sporazum i da je isključen sa sustava grijanja, kao i još nekoliko korisnika koji su podnijeli zahtjev za isključenje,
- Da je JP "Grijanje" u prethodnom periodu isključilo sa mreže kuću (..) **, koja je bila samostalni objekat, ali da nije isključilo stan radi toga što Odluka nije omogućivala isključenje stanova koji su dio energetske cjeline,
- Da je (..) ** dolazio u poslovne prostorije JP "Grijanje" Kakanj, te da je bio zadovoljan dogovorom koji je postignut, a to je da mu se umanjí račun za grijanje,
- Da su provjeravali autentičnost potpisa, jer su im u roku od pet dana došla dva pisma, od toga prvo pismo je bilo u preslici i smatrali su da je neko to predao za njega, ali je za pet dana došao i original tog pisma i to je izazvalo sumnju u to šta se dešava, uporedili su podnesak koji je potpisivao u firmi i onda poslali upit da se izjasni o tome da li je njegov potpis i šta se dešava sa tim,
- Da se trenutno rješava i slučaj (..) ** koja je u Njemačkoj, te da će imenovana nakon potpisivanja sporazuma također biti isključena sa mreže,
- Da nemaju praksu isključenja korisnika u tijeku sezone, jer se mora prekinuti isporuka toplotne energije cijeloj zgradi, ali je tehnički izvodivo,
- Da se ugovori zaključuju sa novim korisnicima i sa onima kod kojih dolazi do promjene određenih elemenata ugovora.

Pored navedenog, u svom završnom izlaganju JP "Grijanje" navodi sljedeće: "JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj je na temelju svih iznesenih činjenica, predloženi i provedeni dokazi, dokazalo da ne vrši zlouporabu vladajućeg položaja iz članka 10. stavak 2. točka d) Zakona o konkurenciji. Od momenta stupanja na snagu nove Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslove za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u "Službenim novinama Općine Kakanj", broj 4/23 od 09.03.2023. godine, do dana 04.06.2024. godine JP "Grijanje" formalno pravno nije zaprimilo ni jedan zahtjev za isključenjem etažne jedinice sa sustava daljinskog grijanja koja je dio energetske cjeline. Dana 04.06.2024. godine zaprimljen je Zahtjev (..) ** za trajnim isključenjem sa sustava daljinskog grijanja, dok je dana 07.06.2024. godine na protokol poduzeća zaprimljen Zahtjev korisnice (..) **. Na navedene zahtjeve poduzeće je putem preporučene pošte dostavakilo svoje odgovore u kojima su korisnici obavješteni o mogućnosti isključenja sa sustava daljinskog grijanja, te da se njihovi zahtjevi dalje tretiraju kao namjera za trajnim isključenjem. Sve navedeno dostavakljeno je Konkurencijskom vijeću. Dana 24.07.2024. godine Nadzorni odbor JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj donio je Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa Sustava daljinskog grijanja, o čijim odredbama su poznati korisnici koji su iskazali namjeru za trajnim isključenjem. Nakon stupanja na snagu navedenog Pravilnika, poduzeće je sa korisnicima (..) ** i (..) **, zaključilo Sporazume o isključenju sa sustava daljinskog grijanja. Radi se o korisnicima čije su etažne jedinice dijelovi energetske cjeline....-..Dakle, od 09.03.2023. godine (Usvojena nova Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslovi za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju) do 24.07.2024. godine (Usvojen Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa Sustava daljinskog grijanja) JP "Grijanje" je zaprimilo ukupno 3 zahtjeva za

isključenje sa sustava daljinskog grijanja korisnika/vlasnika etažnih jedinica, te je po svim zahtjevima promptno postupilo. Iz naprijed opisanog, nesporno je da JP "Grijanje" od momenta stupanja na snagu nove Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uslova za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju aktivno poduzima radnje na isključenju onih korisnika koji to žele sa Sustava daljinskog grijanja. Ponašanje JP "Grijanja" d.o.o. Kakanj daleko je od ponašanja koje predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja".

Na usmenoj raspravi, predstavnicima JP "Grijanje" Kakanj je uručen podnesak (..) ** od 13.09.2024. godine u kojem se navodi da imenovani nije zadovoljan postignutim sporazumom na kojeg je morao da pristane, jer nije imao vremena da provede vještačenje. Također, iz JP "Grijanja" su tražili da se vještak obraća Javnom poduzeću "Grijanje" Kakanj službenim putem za šta se nije imalo vremena, imajući u vidu da su prema njegovom mišljenju da predstavnici Grijanja neažurni. To bi značilo da bi imenovani ušao u novu sezonu grijanja i bio dužan da plaća 100% cijene, jer nije imao vremena da dobije na vrijeme nalaz vještaka. U vezi sa navedenim protiv svoje volje je pristao na ponudene uvjete Sporazuma.

JP "Grijanje" je dostavilo odgovor na podnesak u ostavljenom roku dana 24.09.2024. godine zaprimljen pod brojem UP – 05-26-2-039-44/23, te navode kako slijedi:

- Da nije točna konstatacija da je u Pravilniku o trajnom isključenju korisnika sa sustava daljinskog grijanja, koji je donesen od strane Nadzornog odbora JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj, prevideno obavezno plaćanja paušala,
- Da je odredbom članka 5. stavak (5) navedenog Pravilnika predviđeno da se količina zagrijavanja isključenog objekta (zagrijavanje objekta od vertikalala) može izračunati angažovanjem vještaka strojarske struke ili odrediti u paušalnom iznosu,
- Da se paušalni iznos određuje isključivo uz obostranu suglasnost distributera (JP "Grijanje" Kakanj) i korisnika,
- Da je kao druga opcija predviđen paušal, ali i to samo uz suglasnost obje strane,
- Da usvojenim Pravilnikom JP "Grijanje" ima pravni temelj da postupa na opisani način prilikom vršenja radnji isključenja objekata sa sustava daljinskog grijanja,
- Da je (..) ** sa JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj, uz vlastitu izričitu suglasnost, zaključio pismeni Sporazum o isključenju, postupku i načinu provođenja radnji isključenja sa sustava daljinskog grijanja, temeljem kojeg je preuzeo prava i obveze, te u konačnom temeljem kojeg je stan imenovanog isključen sa sustava daljinskog grijanja.

3. Pravni okvir postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 17/08 i 9/11-autentično tumačenje) (u daljem tekstu: Zakon o komunalnim djelatnostima), Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/06 i 88/15) (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti potrošača u BiH),

Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem ("Službene novine Općine Kakanj", broj 4/23), i Uvjeta za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja ("Službene novine Općine Kakanj", broj 4/23).

4. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Člankom 4. stavak (1) točka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano da se pod snabdijevanje toplotnom energijom podrazumijevaju poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode, sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.

Člankom 2. Odluke o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem je predviđeno da je zagrijavanje stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem komunalna djelatnost od posebnog javnog interesa za Općinu Kakanj, a člankom 6. st. (1) i (2) da je isporučitelj toplotne energije JP "Elektroprivreda BiH" d.d. Sarajevo, Termoelektrana "Kakanj" Kakanj, a davatelj komunalne usluge JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj (distributer).

Gospodarski subjekt JP Grijanje Kakanj je registriran za djelatnost distribucije toplotne energije koju i obavlja, te je na temelju navedenog, Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku odredilo mjerodavno tržište proizvoda kao tržište distribucije toplotne energije.

S obzirom da se snabdijevanju toplotnom energijom vrši na području Općine Kakanj, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu je utvrđeno kao zemljopisno područje općine Kakanj.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odredilo da je mjerodavno tržište predmetnog postupka, tržište distribucije toplotne energije na području općine Kakanj.

5. Vladajući položaj

Članak 9. stavak (1) Zakona propisuje da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu roba ili usluga, ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, također uzimajući u obzir udio tog gospodarskog subjekta na tržištu, učešće koje na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih gospodarskih subjekata na tržište.

Članak 9. stavak (2) Zakona pretpostavlja da gospodarski subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba ili usluga ako na mjerodavnom tržištu ima učešće veće od 40,0%.

Članak 2. Odluke o definiranju kategorije vladajućeg položaja dalje razrađuje pojam vladajućeg položaja, te određuje da gospodarski subjekt na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga ima vladajući položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može

ponašati i djelovati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava djelotvornu konkurenciju.

Područje na kojem se vrši isporuka toplotne energije je područje općine Kakanja, grad i prigradska naselja koja su pokrivena sustavom daljinskog grijanja, a JP "Grijanje" Kakanj je jedini subjekt koji vrši distribuciju toplotne energije sustavom daljinskog grijanja na području općine Kakanj.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da gospodarski subjekat JP "Grijanje" Kakanj ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu predmetnog postupka.

6. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i podataka kojima raspolaže Konkurencijsko vijeće i koje je prikupilo tijekom istrage koja je prethodno provedena kao i u toku postupka, utvrđeno je slijedeće:

Propisi koji reguliraju djelatnost proizvodnje i distribucije toplotne energije, odnosno pozitivni propisi kojima su regulirana prava i obveze korisnika usluga i JP Grijanje Kakanj kao davatelja usluge su: Zakon o komunalnim djelatnostima, Odluka o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uvjeti za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju.

Člankom 4. stavak (1) točka 3) Zakona o komunalnim djelatnostima je propisano da se pod snabdijevanjem toplotnom energijom podrazumijevaju poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode, sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji se nalazi ispred ili u objektu kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektima kolektivnog i individualnog stanovanja.

Člankom 13. stavak (4) Zakona o komunalnim djelatnostima propisano je da korisnik ne može otkazati korištenje komunalne usluge ako to tehničke mogućnosti ne dozvoljavaju, odnosno ako bi se time ugrozio kvalitet korištenja i standard drugih korisnika, te ako bi se time negativno utjecalo na okoliš.

Ranijom Odlukom o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora Kaknja daljinskim grijanjem i Uvjetima za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja – Prečišćen tekst ("Službene novine Općine Kakanj", br. 2/2015, 9/2016., 11/2017 i 10/2018) bilo je predviđeno da će trajno isključenje, samo po zahtjevu vlasnika objekta, odobriti Distributer, ali samo za cijeli individualni objekat kao energetska cjelinu. Također, postojalo je ograničenje da se sa mreže isključe prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, zbog narušavanja toplotne ravnoteže objekta koja je definirana projektom po kom su izvedene instalacije grijanja, te da samo u slučaju da svi vlasnici prostora ili stanovi istovremeno podnesu pismeni zahtjev za trajno isključenje.

Općinsko vijeće Kakanj na sjednici održanoj dana 28.03.2023. godine donijelo novu Odluku o zagrijavanju stambenog i poslovnog prostora u Kaknju daljinskim grijanjem i Uvjetima za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju, koji propisi su objavljeni u "Službenim novinama Općine Kakanj", broj 4/23 od 09.03.2023. godine.

Korisnici usluga grijanja su obaviješteni o stupanju na snagu nove Odluke o zagrijavanju objavom u Službenim novinama Općine Kakanj, putem sredstava javnog informiranja, te prijenosom sjednice Općinskog vijeća na kojoj je usvojena nova Odluka o zagrijavanju, te na službenoj stranici JP "Grijanje" Kakanj.

Općinsko vijeće Općine Kakanj je donošenjem nove Odluke o zagrijavanju i novih Uvjeta za isporuku i preuzimanje toplotne energije, otvorilo mogućnost za isključenje i poslovnih prostora ili stanova koji su dio energetske cjeline, ukoliko za to postoje

tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitet grijanja susjednih stanova.

S tim u vezi, utvrđeni su novi uvjeti trajnog isključenja pod kojima se korisnik može isključiti iz sustava daljinskog grijanja, te je u skladu sa člankom 24. stavak (4) Uvjeta za isporuku i preuzimanje toplotne energije iz daljinskog grijanja u Kaknju propisano da se poslovni prostori ili stanovi koji su dio energetske cjeline, mogu pojedinačno trajno isključivati iz daljinskog grijanja ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti i ako time ne bi ugrozili kvalitetu grijanja susjednih stanova."

Iz citirane odredbe proizilazi da nakon donošenje nove Odluke i Uvjeta postoji pravni temelj da se stan koji je dio energetske cjeline trajno isključi iz sustava daljinskog grijanja.

Fizička osoba (.)** sa svojom porodicom više od 20 godina živi u Holandiji, a u Kaknju je između ostalog vlasnik stana u ul. Alije Izetbegovića 71C od 2016. godine.

Zahtjev za isključenje u skladu sa novom Odlukom i Uvjetima (.)** je podnio dana 18.04.2024. godine i dana 24.04.2024. godine, ali je JP "Grijanje" je dovelo u sumnju naprijed navedene potpise, te je od strane ovog korisnika tražilo da potvrdi vjerodostojnost potpisa, koji je imenovani potvrdio naknadno putem e-maila.

U trenutku podnošenja zahtjeva (.)** nisu postojali propisi iz kojih bi se moglo utvrditi koje tehničke uvjete mora ispunjavati jedan stan za isključenje, niti šta se podrazumijeva pod ugroziti kvalitetu grijanja susjednih stanova, jer je Nadzorni odbor JP "Grijanje" d.o.o. Kakanj tek dana 24.07.2024. godine donio Pravilnik o trajnom isključenju korisnika sa sustava daljinskog grijanja.

Postupak isključenja stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline propisan je člankom 5. Pravilnika propisan postupak isključenja stanova, kojim je propisano da se isključenje vrši na način da vlasnik koji želi trajno isključenje poslovnog prostora i stana iz energetske cjeline omogućiti demontažu radijatorskih ventila, blindiranje radijatora i cijevi od radijatora, te navedeno podrazumijeva da vlasnik za izvršenje radnji isključenja omogućiti radnicima Distributera pristup unutrašnjosti objekta (članak 5. stavak (1) Pravilnika).

Objekat koji je dio energetske cjeline, a koji se toplotnom energijom snabdijeva iz sustava daljinskog grijanja može se isključiti pod uvjetom da vlasnik objekta podnese pisani zahtjev Distributeru za isključenje iz sustava daljinskog grijanja, uz prilaganje dokaza o vlasništvu nad predmetnim objektom (ZK izvadak) (članak 5. stavak (2) Pravilnika).

Za objekte kroz koje prolaze vertikalne (vertikalne cijevi) a koje služe za provođenje toplotne energije za susjedne objekte (jedinice) i od kojih će se isključeni objekat nastaviti djelimično zagrijavati, vlasnik će biti u obvezi plaćati mjesečnu naknadu za vrijeme sezone grijanja, na ime navedenog djelimičnog zagrijavanja (članak 5. stavak (3) Pravilnika).

Količina zagrijavanja isključenog objekta će biti predmetom utvrđivanja po svakom pojedinačnom zahtjevu za isključenje (članak 5. stavak (4) Pravilnika).

Odredbom članka 5. stavak (5) navedenog Pravilnika predviđeno je da se količina zagrijavanja isključenog objekta (zagrijavanje objekta od vertikala) može izračunati angažiranjem vještaka strojarske struke ili odrediti u paušalnom iznosu,

Prije nego se pristupi isključenju objekta sa sustava daljinskog grijanja vlasnik objekta i Distributer će zaključiti pismeni Sporazum o postupku i načinu provođenja radnji isključenja sa sustava daljinskog grijanja, uključujući određivanje količine zagrijavanja objekta kroz koji prolaze vertikalne cijevi.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Grijanje Kakanj jedini subjekt koji vrši isporuku toplotne energije sustavom daljinskog grijanja, i da je zona toplifikacije definirana kao grad i prigradska naselja Općine Kakanj kolektivni stambeni objekti i dio

individualnih stambenih objekata, te je nesporn njegov vladajući položaj, zbog kojeg se može u značajnoj mjeri ponašati i djelovati neovisno od svojih kupaca i potrošača, ali kao takav vladajući položaj sam po sebi ne predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje.

Sukladno članku 10. stavak (1) Zakona o konkurenciji, zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više gospodarskih subjekata na mjerodavnom tržištu. Zlouporaba vladajućeg položaja, u skladu sa odredbama članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji, posebno se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uvjetuje da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.

Analizirajući prikupljene podatke Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Grijanje Kakanj nakon donošenja nove Odluke, Uvjeta i Pravilnika omogućilo isključenje korisnicima koji su podnijeli zahtjev za isključenje.

Tačno je da su predstavnici JP "Grijanje" tražili da se potvrdi identitet osoba koje su podnijele zahtjev, jer iste ne žive u Bosni i Hercegovini, ali fizičke osobe koja nisu u mogućnosti lično da dođu dužne su u skladu sa propisima kojima su uređeni obligacioni odnosi da angažuju punomoćnika za obavljanje radnji u svezi sa isključenjem.

JP "Grijanje" do donošenja nove Odluke i novih Uvjeta nije imalo pravni temelj za isključenje korisnika stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline, a uvjeti za isključenje su se konačno stekli donošenjem Pravilnika o isključenju.

Iako Konkurencijsko vijeće smatra da je gospodarski subjekt JP "Grijanje" Kakanj Pravilnik o isključenju trebao donijeti mnogo ranije, odmah nakon donošenja Odluke i Uslova, ne može se utvrditi da je JP "Grijanje" zloupotrijebio svoj vladajući položaj jer je upravo donošenjem Pravilnika propisalo uvjete za isključenje, te zaključilo sporazume o isključenju sa određenim korisnicima.

(.)** je u više navrata izjavio da se ne slaže sa uvjetima Sporazuma o isključenju koji je potpisao, međutim Konkurencijsko vijeće nije nadležno da utvrđuje mane volje Sporazuma, jer je isto u nadležnosti sudova.

Također, Konkurencijsko vijeće ne vidi smetnju da bilo koji korisnik nakon zaključivanja Sporazuma sa kojim nije zadovoljan provede vještačenje i zatraži korekciju fiksnog dijela troškova koje je dužan plaćati jer vertikalne cijevi prolaze kroz njegov stan.

Sukladno naprijed navedenom, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da gospodarski subjekt JP "Grijanje" Kakanj nije zloupotrijebio vladajući položaj jer je nesporno utvrđena činjenica je nakon donošenja Odluke, Uvjeta i Pravilnika o isključenju, omogućio trajno isključenje stanova i poslovnih prostora koji su dio energetske cjeline, čime su se stekli svi uvjeti za isključenje korisnika sa sustava središnjeg grijanja u Kaknju.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u točkama 1. i 2. izreke ovog Rješenja.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijama, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP - 05-26-2-039-45/23

07. studenoga 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, v. r.

94

Конкyренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени

гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредног субјекта "Open Pass Limited", 53, Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Sliema SLM 1902, Малта, заступан по Адвокатском уреду "Марић&Џо Сарајево, Мехмеда Спахе 26, запримљеној дана 14.12.2023. године под бројем УП -05-26-1-041-1/23, на 16. сједници одржаној дана 07.11.2024. године, донијело је

РЈЕШЕЊЕ

- Оцјенује се допуштеном концентрација учесника на тржишту снабдијевања непрехрамбеним производима, тржишту снабдијевања свјежим воћем, тржишту снабдијевања свјежим поврћем, тржишту снабдијевања некарварљивим поврћем у лименкама и стаклу и тржишту снабдијевања слатким намазним производима у Босни и Херцеговини, а која ће настати стицањем већинске контроле привредног субјекта "Open Pass Limited", Sliema SLM Малта под контролом подузетника Павла Вујновца (заједно с другим друштвима под директном контролом: "ПВ Група") над привредним субјектом "Fortenova Group MidCO B.V." Амстердам, Холандија.
- Обавезује се привредни субјект "Open Pass Limited" Малта, да уплати административну таксу у износу од 5.000,00 КМ (петхиљадаконвертибилних марака) у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
- Ово Рјешење о концентрацији се уписује у Регистар концентрација.
- Ово Рјешење ће бити објављено у "Службеним новинама БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренијски савјет) је дана 14.12.2023. године запримио, под бројем УП-05-26-1-041-1/23 Пријаву намјере концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредног субјекта "Open Pass Limited", 53., Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Sliema SLM 1902, Малта, (у даљем тексту: "Open Pass" или "Подносилац пријаве") који намјерава да стекне потпуну контролу на трајној основи над привредним субјектом "Fortenova Group MidCO B.V." Herikerbergweg 238, Luna ArenA, 1101 CM Амстердам, Холандија (у даљем тексту: "Фортенова Група" или Циљно друштво)

Увидом у Пријаву намјере концентрације, утврђено је да иста није потпуна у смислу члана 30. Закона и чл. 9., 10., 11. и 12. Одлуке о начину подношења пријаве и критерији за оцјену концентрације привредних субјеката ("Службене новине БиХ", број 34/10), те је Конкуренијски савјет дана затражио допуну пријаве концентрације, коју је Подносилац пријаве допунио закључно са 10.06.2024. године.

По пријему тражене документације Конкуренијски савјет је утврдио да је пријава комплетна, те у складу са чланом 30. став (3) Закона, издао Потврду о пријему комплетне и уредне Пријаве, дана 06.11.2024. године број УП-05-26-1-041-24/23.

Подносилац пријаве је навео, у смислу члана 30. став (2) Закона, да ће концентрација бити пријављена Европској комисији, Ауторитету за конкуренцију Косова, Агенцији за заштиту конкуренције Црне Горе, Комисији за заштиту конкуренције Републике Сјеверне Македоније и Комисији за заштиту конкуренције Србије.

Концентрација је одобрена од стране Ауторитета за конкуренцију Косова, Комисије за заштиту конкуренције Републике Сјеверне Македоније, Агенције за заштиту конкуренције Црне Горе, Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије и Европске комисије.

Конкуренијски савјет је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, издао Обавјештење о пријави концентрације број УП-05-26-1-041-7/23 од 24.04.2024. године, које је у дневној штампи објављено дана 29.04.2024. године, у којем су позване све заинтересоване стране на достављање писаних коментара у вези спровођења исте.

На наведену обавијест приговор је путем овлаштеног пуномоћника SBK ART LLC, друштво са ограниченом одговорношћу, Схходненскауа улица 6, општина Лужни Тусино, Москва, Руска Федерација, запримљен од стране Конкуренијског савјета, дана 07.05.2024. године под бројем УП-05-26-1-041-9/23.

1. Учесници концентрације

Учесници предметне концентрације су "Open Pass Limited", 53., Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Sliema SLM 1902, Малта и "Forte Nova Group MidCo B.V." Herikerbergweg 238, Luna Arena, 1101 CM Амстердам, Холандија.

1.1. Подносилац пријаве концентрације, привредни субјект "OPEN PASS LIMITED" Малта

Подносилац пријаве концентрације, привредни субјект "Open Pass Limited" је холдинг компанија са сједиштем на адреси 53, Office 2, Sir Adrian Dingle Street, Sliema SLM, 1902, Малта, регистрован дана 11.05.2020 године под бројем Ц 95571 у Пословном регистру Малте.

(..)**¹

1.1.1. Повезана привредна друштва Подносиоца пријаве у Босни и Херцеговини

"ПВ Група" је активна у различитим секторима и своје активности обавља преко разних подружница од којих свака послује под различитим брендovima.

Већина компанија у "ПВ Групи" је у власништву "Energia Naturalis" д.о.о. Вуковар, Кардинала Алојза Степинца 27, 32000 Вуковар, Република Хрватска (у даљем тексту: "Energia Naturalis" или "ENNA HRVATSKA") која је активна у различитим тржишним сегментима, преко разних подружница. "ENNA" је важан инвеститор у Хрватској и широј регији, а посебно је активна у области обновљиве енергије, транспорта и логистике, као и снабдијевања воћем и поврћем.

(..)**

Повезани привредни субјекти Подносиоца пријаве у Босни и Херцеговини индиректно преко "ПВ Групе" су:

- "ENNA Опскрба БХ" д.о.о. Сарајево
- "ENNA Fruit" д.о.о. Градишка
- "PPD" д.о.о. Сарајево.

1.1.1.1. Привредни субјект "ENNA Опскрба БХ" д.о.о. Сарајево

Привредни субјект "ENNA Опскрба БХ" д.о.о. Сарајево, Тешањска број 24а, 71000 Сарајево је према Актуелном изводу из судског регистра број 065-0-Per3-23-013855 од 13.12.2023. године, регистрован у судском регистру Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем 65-01-0436-23, са уписаним основним капиталом у износу од 1.000.000,00 КМ.

(..)**

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "ENNA Опскрба БХ" д.о.о. Сарајево је **трговина електричном енергијом и трговина плинном дистрибуцијском мрежом.**

¹ (..)** - податци представљају пословну тајну

1.1.1.2. Привредни субјект "Прво планинарско друштво" д.о.о. Сарајево

Привредни субјект "ППД" д.о.о. Сарајево, Тешањска 24а, 71000 Сарајево је према Актуелном изводу из судског регистра број 065-0-Per3-23-013856 од 13.12.2023. године, регистрован у судском регистру Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем 65-01-0970-17, са уписаним основним капиталом у износу од 50.000,00 КМ.

(..)**

1.1.1.3. Привредни субјект "ENNA Fruit" д.о.о. Градишка

Привредни субјект "ENNA Fruit" д.о.о. Градишка, улица ХВИ крајишке бригаде број 1, 78400 Градишка, је према Актуелном изводу из судског регистра број 057-0-Per-3-24-000072 од 05.01.2024. године, регистрован у судском регистру Округног привредног суда у Бањалуци под матичним бројем 1-16626-00, са уписаним основним капиталом у износу од 106.684,08 КМ.

(..)**

1.2. Циљно друштво "Fortenova Group MidCo B.V."

Привредни субјект "Fortenova Group MidCo B.V." Herikerbergweg 238, Luna ArenA, 1101 ЦМ Амстердам, Холандија регистровано при Пословном регистру Холандске Привредне коморе под регистарским бројем 75572435.

(..)**

Власничка структура носилаца ДР права у привредном субјекту "Fortenova TopCo" и тиме индиректно у привредном субјекту "Fortenova MidCo B.V."

(..)**

1.2.1. Повезани привредни субјекти Циљног друштва у Босни и Херцеговини

У Босни и Херцеговини Циљно друштво је присутан преко повезаног привредног субјекта "Фортенова Група" дионичко друштво за управљање Загреб, Маријана Чавића 1, Загреб, Република Хрватска.

Привредни субјект "Фортенова група" у Босни и Херцеговини има следећа повезана друштва и то:

1. Конзум д.о.о. Сарајево
2. Супер картица д.о.о. Сарајево
3. ПИК БХ д.о.о. Лакташи
4. Сарајевски кисељак д.о.о. Кисељак
5. Звијезда д.о.о. Сарајево
6. Мерцатор - БХ д.о.о. Сарајево, престао постојати у новембру 2023. године након спајања са Конзум д.о.о. Сарајево,
7. М-БЛ д.о.о. Бања Лука.

1.2.1.1. Привредни субјект Конзум д.о.о. Сарајево

Привредни субјект "Конзум" д.о.о. Сарајево, Каменолом 10, 71000 Сарајево је према Актуелном изводу из судског регистра број 065-0-Per3-23-013554 од 17.12.2023. године регистрован у судском регистру Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем 65-01-0623, са уписаним основним капиталом у износу од 238.601.540,00 КМ.

(..)**

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "Конзум" је трговина на велико и мало у неспецијализованим продавницама.

1.2.1.2. Привредни субјект "Супер Картица" д.о.о. Сарајево

Привредни субјект "Супер Картица" д.о.о. Сарајево, Ложионичка 16, 71000 Сарајево је према Актуелном изводу из судског регистра број 065-0-Per3 - 23-013552 од 07.12.2023. године регистрован у судском регистру Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем 65-01-

0192-14, са уписаним основним капиталом у износу од 2.000,00 КМ.

(..)**

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "Супер картица" је **пружање услуга програма лојалности купаца.**

1.2.1.3. Привредни субјект " ПИК БХ" д.о.о. Лакташи

Привредни субјект "ПИК БХ" д.о.о. Лакташи, Светосавска улица бб, Гламочани, 78250 Лакташи је према Актуелном изводу из судског регистра број 057-0-Per3-23-005641 од 12.12.2023. године регистрован у судском регистру Округног привредног суда у Бањалуци под матичним бројем 057-0-Per-3-23-005641, са уписаним основним капиталом у износу од 100.000,00 КМ.

(..)**

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "ПИК БХ" је **трговина на велико месом и месним производима.**

1.2.1.4 Привредни субјект "Сарајевски кисељак" д.о.о. Кисељак

Привредни субјект "Сарајевски кисељак" друштво са ограниченом одговорношћу за експлоатацију минералних вода и пливона, Кисељак, Краљице Мира 7, 71250 Кисељак, је према Актуелном изводу из судског регистра број 065-0-Per3-23-013555 од 07.12.2023. године регистрован у судском регистру Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем 51-01-0359-19, са уписаним основним капиталом у износу од 18.577.800,00 КМ.

(..)**

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "Сарајевски кисељак" д.о.о. Кисељак је **производња освежавајућих напитака, производња минералне воде и других флашираних пића.**

1.2.1.5. Привредни субјект "Звијезда" д.о.о. Сарајево

Друштво за трговину и производњу "Звијезда" д.о.о. Сарајево, Рајловачка бб, 71000 Сарајево, је према Актуелном изводу из судског регистра број 065-0-Per3-23-013556 од 07.12.2023. године, регистрован у судском регистру Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем 65-01-0828-08, са уписаним основним капиталом у износу од 605.976,00 КМ.

(..)**

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "Звијезда" је **трговина на велико млијеком, млијечним производима, јајима, јестивим уљем и мастима.**

1.2.1.6. Привредни субјект "Мерцатор БХ" д.о.о. Сарајево

Привредни субјект "Мерцатор БХ" Сарајево, Блажуј бб, 71000 Сарајево, у 100% власништву привредног субјекта "Фортенова Група " д.д. за управљање Загреб, Република Хрватска, је према Актуелном изводу из судског регистра број 065-0-Per3-23-013557 од 07.12.2023. године **брисан** је у новембру 2023. године услед припајања привредном субјекту "Конзум" д.о.о. Сарајево.

Претежна дјелатност привредног субјекта "Мерцатор БХ" је **трговина на велико и мало у неспецијализованим продавницама** и као такав је наставио да постоји као бренд у власништву привредног субјекта "Конзум" д.о.о. Сарајево.

1.2.1.7. Привредни субјект "М-БЛ" д.о.о. Бања Лука

Привредни субјект "М-БЛ" д.о.о. Бања Лука, Алеја Светог Саве број 69, 78000 Бања Лука, је према Актуелном изводу из судског регистра број 057-0-Per-3-23-005640 од 12.12.2023. године, регистрован у судском регистру Округног привредног суда у Бањалуци под матичним бројем

57-01-0255-17, са уписаним основним капиталом у износу од 1.000,00 КМ.

(..)**

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "М-БЛ" је трговина на мало у неспецијализованим продавницама претежно прехранбеним производима, пићима и духанским производима.

2. Обавеза пријаве концентрације

Обавеза пријаве концентрације привредних субјеката, у смислу члана 14. став (1) тачка б) Закона, постоји ако укупни годишњи приход сваког од најмање два привредна субјекта учесника концентрације остварена продајом роба и/или услуга на тржишту Босне и Херцеговине износе најмање 8 милиона КМ по завршном рачуну у години која је претходила концентрацији, или ако је њихов заједнички удио на релевантном тржишту већи од 40,0%.

(..)**

Годишњи приход учесника концентрације представља укупне приходе (без пореза на додану вриједност и других пореза који се директно односе на учеснике концентрације на тржишту Босне и Херцеговине) у смислу члана 9. тачка х) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријума за оцјену концентрација привредних субјеката.

3. Правни оквир оцјене намјере концентрације

Конкуренијски савјет је у provedби поступка оцјене предметних концентрација примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службене новине БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о начину подношења пријаве и критеријума за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службене новине БиХ", број 34/10), те Закон о управном поступку ("Службене новине БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/07, 41/13 и 53/16).

Конкуренијски савјет је у складу са чланом 43. став (7) Закона, при израчунавању укупних годишњих прихода учесника концентрације, користио критерије и стандарде Обавијести Европске комисије о рачунању укупног прихода у складу са Уредбом Вијећа (ЕЕЗ) број 4064/89 о контроли концентрација привредних субјеката.

4. Правни основ концентрације

У Пријави концентрације и допуни пријаве концентрације Подносилац пријаве наводи да ПВ Група (преко Open Pass-a) намјерава да стекне јединствену појединачну контролу у смислу члана 12. став (1) алинеја б) подалинеја 1) Закона о конкуренцији над Циљним друштвом.

(..)**

Слиједом наведеног, правни облик предметне концентрације је стицање контроле једног привредног субјекта над другим, куповином већине удјела основног капитала у смислу одредби члана 12. став (1) тачка б) подтачка 1) Закона.

5. Обавјештење о пријави концентрације

Конкуренијски савјет је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, издао Обавјештење о пријави концентрације број УП-05-26-1-041-7/23 од 24.04.2024. године, које је у дневној штампи објављено дана 29.04.2024. године, у којем су позване све заинтересоване стране на достављање писаних коментара у вези спровођења исте.

(..)**

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренијски савјет) је дана 01.07.2024. године под бројем УП -05-26-1-041-18/23 донио Закључак којим се захтјев "SBK ART LLC" Јужни Тусино, Москва, Руска Федерација за признањем статуса странке у поступку, одбацује као преурањен, јер Конкуренијски савјет није

усвојио Закључак о покретању поступка за оцјену концентрације, који се доноси у случајевима када постоји основана сумња да ће се концентрацијом нарушити тржишна концентрација на тржишту.

У складу са чланом 17. Закона о конкуренцији ("Службене новине БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) Конкуренијски савјет приликом процјене намјераване концентрације анализирао ефекте који за посљедицу имају значајно нарушавање тржишне конкуренције, односно да ли се таквом концентрацијом ствара или јача доминантни положај, а нарочито:

- a) Структуру релевантног тржишта,
- b) Ефекте концентрације на остале стварне или потенцијалне конкуренте,
- c) Положај учесника конкуренцији, њихове тржишне удјеле, економску и финансијску снагу,
- d) Могућност и избор добављача и корисника,
- e) Економске, правне и друге препреке уласка на тржиште,
- f) Ниво унутрашње и међународне конкурентности учесника у концентрацији,
- g) Трендове понуде и потражње релевантних роба и/или услуга,
- h) Трендове техничког и економског развоја
- i) Интересе потрошача.

У складу са напријед наведеним, Конкуренијски савјет приликом оцјене пријаве концентрације није надлежан да анализира правну ваљаност уговора или неког другог правног основа концентрације (споразума, меморандума о разумијевању, писма намјере и слично), него само да утврди који ће ефекат иста имати на тржиште Босне и Херцеговине.

У Изјашњењу привредног субјекта "SBK ART LLC" нису достављене чињенице и докази који указују на то да ће концентрација довести до стварања или јачања доминантног положаја учесника концентрације, што је била сврха објављеног обавјештења.

Рјешење којим се одобрава нека пријава концентрације не значи ни у ком случају да ће се иста провести и да је одређени уговор правно ваљан, те свака заинтересована страна може да оспорава ваљаност уговора или неког другог правног основа концентрације пред надлежним судовима, али не и пред Конкуренијским савјетом.

Привредни субјект "SBK ART LLC" је приликом достављања Изјашњења доставио и захтјев да му се након што стекне статус странке у поступку, одобри увид у спис и да исти буде обавијештен о току поступка. Имајући у виду чињеницу да Конкуренијски савјет привредном субјекту "SBK ART LLC" није одобрио статус странке у поступку, тј. исти захтјев је одбацило као преурањен, није одобрен увид у спис, који у складу са чланом 37. Закона о конкуренцији имају само странке у поступку.

Међутим, Конкуренијски савјет је обавијестио привредни "SBK ART LLC", да ће исти као заинтересовану трећу страну, обавијестити путем овлаштеног пуномоћника о стању предмета, на начин који сматра примјереним, уколико донесе Закључак о покретању поступка.

Закључак о покретању поступка се доноси у складу са чланом 18. став (1) Закона, у случају ако Конкуренијски савјет утврди постојање основане сумње да би спровођење концентрације могло имати за посљедицу негативне ефекте који могу значајно нарушавати конкуренцију на релевантном тржишту, што није био случај у овом предмету.

6. Анализа релевантног тржишта и оцјена концентрације

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона о конкуренцији, те чл. 2.. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа

/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље, према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјект дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Подносилац пријаве наводи да даје информације о релевантним тржиштима на којима стране имају преклапајуће активности у Босни и Херцеговини и тржиштима на којима концентрација може према његовом мишљењу имати ефекте тј. гдје постоје стварни или потенцијални вертикални односи између активности учесника концентрације.

Подносилац пријаве предлаже да се релевантна тржишта у сврху ове Пријаве дефинишу, како слиједи:

- тржиште снабдијевања непрехрамбеним производима на veleprodajном нивоу у Босни и Херцеговини,
- тржиште снабдијевања свјежим воћем на veleprodajном нивоу у Босни и Херцеговини,
- тржиште снабдијевања свјежим поврћем на veleprodajном нивоу у Босни и Херцеговини,
- тржиште снабдијевања некарљивим поврћем у лименкама и стаклу у Босни и Херцеговини,
- тржиште снабдијевања слатким намазним производима у Босни и Херцеговини.

(..)**

Полазећи од производа који потрошачи сматрају замјенивим у погледу њиховог својства, уобичајене намјене и цијене, Конкурентијски савјет је приликом одређивања релевантног тржишта прије свега имао у виду активности циљног друштва, као и тржишта на којима ће концентрација имати ефекте тј. тржишта на којима постоје вертикалне везе између пословања учесника у концентрацији, а све у складу са праксом Конкурентијског савјета и Европске комисије.

Конкурентијски савјет је на тај начин уважио приједлог Подносиоца пријаве, те је као релевантно тржиште производа одредио следећа тржишта снабдијевања тј. veleprodaje и малопродаје: 1. непрехрамбеним производима, 2. свјежим воћем, 3. свјежим поврћем, 4. некарљивим поврћем у лименкама и стаклу и 5. слатким намазним производима.

Трансакција се одвија у позадини реструктурирања Фортенова Групе које се подузима како би се постигла дионичка структура Фортенова Групе која не укључује санкциониране акционаре, јер постојеће присуство ових санкционисаних акционара представља директну пријетњу континуитету Фортенова Групе. Између осталих, Фортенова Група је имала проблема са привлачењем потребних средстава. Осим тога, према новодима Подносиоца пријаве, добављачи ИТ инфраструктуре разматрали су прекид испоруке ИТ инфраструктуре за Фортенова Групу. Имајући у виду широк контекст концентрације, враћањем повјерења тржишта у Фортенова Групу, ова трансакција може довести до развоја побољшаних и потенцијално нових производа као резултат повећаних истраживачких и развојних напора, на крају корист потрошача у Босни и Херцеговини.

Потрошачи би могли имати користи од широког спектра избора и понуде високог квалитета коју нуди Фортенова Група у Босни и Херцеговини, која ће бити боље опремљена за наставак понуде и потенцијално улагање у висококвалитетне производње и ниво услуга. То би могло резултирати побољшаним задовољством и укупним потрошачким искуством.

Конкурентијски савјет је анализом релевантних података, у смислу члана 17. Закона, оцијенио да спровођењем предметне концентрације неће доћи до нарушавања тржишне конкуренције, односно стварања или јачања доминантне позиције учесника концентрације, (..)**.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је оцијенио допуштеном предметну концентрацију у смислу члана 18. став (2) тачка а) Закона, као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

7. Административна такса

Подносилац пријаве је на ово Рјешење, у складу са чланом 2. став (1) тарифни број 107. тачка д) под 1) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) дужан платити административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са наведеним, Конкурентијски савјет је донио одлуку као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

8. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овога Рјешења.

Број УП-05-26-1-041-26/23

07. новембра 2024. године

Сарајево

Предсједник

Иво Јеркић, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka d), a u vezi sa čl. 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po Prijavi koncentracije privrednog subjekta "Open Pass Limited", 53, Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Slemma SLM 1902, Malta, zastupan po Advokatskom uredu "Marić&Co Sarajevo, Mehmeda Spahića 26, zaprimljenoj dana 14.12.2023. godine pod brojem UP-05-26-1-041-1/23, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE

1. Ocjenjuje se dopuštеном концентрацијом учесника на тржишту снабдијевања непрехрамбеним производима, тржишту снабдијевања свјежим воћем, тржишту снабдијевања свјежим поврћем, тржишту снабдијевања некарљивим поврћем у лименкама и стаклу и тржишту снабдијевања слатким намазним производима у Босни и Херцеговини, а која ће настати стјецанјем већинске контроле привредног субјекта "Open Pass Limited", Slemma SLM Malta под контролом подузетника Павла Вујновца (заједно с другим друштвима под директном контролом: "PV Група") над привредним субјектом "Fortenova Group MidCO B.V" Amsterdam, Holandija.
2. Обавезује се привредни субјект "Open Pass Limited" Malta, да уплати административну таксу у износу од 5.000,00 КМ (pethiljadakonvertibilnih maraka) у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

3. Ovo Rješenje o koncentraciji se upisuje u Registar koncentracija.
4. Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 14.12.2023. godine zaprimilo, pod brojem UP-05-26-1-041-1/23 Prijavu namjere koncentracije (u daljem tekstu: Prijava) privrednog subjekta "Open Pass Limited", 53., Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Sliema SLM 1902, Malta, (u daljem tekstu: "Open Pass" ili "Podnosilac prijave") koje namjerava steći potpunu kontrolu na trajnoj osnovi nad privrednim subjektom "Fortenova Group MidCo B.V." Herikerbergweg 238, Luna ArenA, 1101 CM Amsterdam, Holandija (u daljem tekstu: "Fortenova Grupa" ili Ciljno društvo).

Uvidom u Prijavu namjere koncentracije, utvrđeno je da ista nije potpuna u smislu člana 30. Zakona i čl. 9., 10., 11. i 12. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracije privrednih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10), te je Konkurencijsko vijeće dana zatražilo dopunu prijave koncentracije, koju je Podnosilac prijave dopunio zaključno sa 10.06.2024. godine.

Po prijemu tražene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je prijava kompletna, te u skladu sa članom 30. stav (3) Zakona, izdalo Potvrdu o prijemu kompletne i uredne Prijave, dana 06.11.2024. godine broj UP-05-26-1-041-24/23.

Podnosilac prijave je naveo, u smislu člana 30. stav (2) Zakona, da će koncentracija biti prijavljena Evropskoj komisiji, Autoritetu za konkurenciju Kosova, Agenciji za zaštitu konkurencije Crne Gore, Komisiji za zaštitu konkurencije Republike Sjeverne Makedonije i Komisiji za zaštitu konkurencije Srbije.

Koncentracija je odobrena od strane Autoriteta za konkurenciju Kosova, Komisije za zaštitu konkurencije Republike Sjeverne Makedonije, Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore, Komisije za zaštitu konkurencije Republike Srbije i Evropske komisije.

Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa članom 16. stav (4) Zakona, izdalo Obavještenje o prijavi koncentracije broj UP-05-26-1-041-7/23 od 24.04.2024. godine, koje je u dnevnoj štampi objavljeno dana 29.04.2024. godine, u kojem su pozvane sve zainteresovane strane na dostavljanje pisanih komentara u vezi provođenja iste.

Na navedenu obavijest prigovor je putem ovlaštenog punomoćnika SBK ART LLC, društvo sa ograničenom odgovornošću, Skhodnenskaya ulica 6, općina Južni Tusino, Moskva, Ruska Federacija, zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća, dana 07.05.2024. godine pod brojem UP-05-26-1-041-9/23.

1. Učesnici koncentracije

Učesnici predmetne koncentracije su "Open Pass Limited", 53., Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Sliema SLM 1902, Malta i "Forte Nova Group MidCo B.V." Herikerbergweg 238, Luna ArenA, 1101 CM Amsterdam, Holandija.

1.1. Podnosilac prijave koncentracije, privredni subjekt "OPEN PASS LIMITED" Malta

Podnosilac prijave koncentracije, privredni subjekt "Open Pass Limited" je holding kompanija sa sjedištem na adresi 53, Office 2, Sir Adrian Dingle Street, Sliema SLM, 1902, Malta, registrovan dana 11.05.2020 godine pod brojem C 95571 u Poslovnom registru Malte.

(..)**¹

1.1.1. Povezana privredna društva Podnosioca prijave u Bosni i Hercegovini

"PV Grupa" je aktivna u različitim sektorima i svoje aktivnosti obavlja preko raznih podružnica od kojih svaka posluje pod različitim brendovima.

Većina kompanija u "PV Grupi" je u vlasništvu "Energia Naturalis" d.o.o. Vukovar, Kardinala Alojza Stepinca 27, 32000 Vukovar, Republika Hrvatska (u daljem tekstu: "Energia Naturalis" ili "ENNA HRVATSKA") koja je aktivna u različitim tržišnim segmentima, preko raznih podružnica. "ENNA" je važan investitor u Hrvatskoj i široj regiji, a posebno je aktivna u oblasti obnovljive energije, transporta i logistike, kao i snaddijevanja voćem i povrćem.

(..)**

Povezani privredni subjekti Podnosioca prijave u Bosni i Hercegovini indirektno preko "PV Grupe" su:

- "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo
- "ENNA Fruit" d.o.o. Gradiška
- "PPD" d.o.o. Sarajevo.

1.1.1.1. Privredni subjekt "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo

Privredni subjekt "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo, Tešanjaska broj 24a, 71000 Sarajevo je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013855 od 13.12.2023. godine, registrovan u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0436-23, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 1.000.000,00 KM.

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo je **trgovina električnom energijom i trgovina plinom distribucijskom mrežom.**

1.1.1.2. Privredni subjekt "Prvo plinarsko društvo" d.o.o. Sarajevo

Privredni subjekt "PPD" d.o.o. Sarajevo, Tešanjaska 24a, 71000 Sarajevo je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013856 od 13.12.2023. godine, registrovan u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0970-17, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 50.000,00 KM.

(..)**

1.1.1.3. Privredni subjekt "ENNA Fruit" d.o.o. Gradiška

Privredni subjekt "ENNA Fruit" d.o.o. Gradiška, ulica XVI krajiške brigade broj 1, 78400 Gradiška, je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 057-0-Reg-Z-24-000072 od 05.01.2024. godine, registrovan u sudskom registru Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci pod matičnim brojem 1-16626-00, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu ud 106.684,08 KM.

(..)**

1.2. Ciljno društvo "Fortenova Group MidCo B.V."

Privredni subjekt "Fortenova Group MidCo B.V." Herikerbergweg 238, Luna ArenA, 1101 CM Amsterdam, Holandija registrovano pri Poslovnom registru Holandske Privredne komore pod registarskim brojem 75572435.

(..)**

Vlasnička struktura nosilaca DR prava u privrednom subjektu "Fortenova TopCo" i time indirektno u privrednom subjektu "Fortenova MidCo B.V."

(..)**

¹ (..)** - podaci predstavljaju poslovnu tajnu

1.2.1. Povezani privredni subjekti Ciljnog društva u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini Ciljno društvo je prisutno preko povezanog privrednog subjekta "Fortenova Grupa" dioničko društvo za upravljanje Zagreb, Marijana Čavića 1, Zagreb, Republika Hrvatska.

Privredni subjekt "Fortenova grupa" u Bosni i Hercegovini ima sljedeća povezana društva i to:

1. Konzum d.o.o. Sarajevo
2. Super kartica d.o.o. Sarajevo
3. PIK BH d.o.o. Laktaši
4. Sarajevski kiseljak d.o.o. Kiseljak
5. Zvijezda d.o.o. Sarajevo
6. Mercator - BH d.o.o. Sarajevo, pretao postojati u novembru 2023. godine nakon spajanja sa Konzum d.o.o. Sarajevo,
7. M-BL d.o.o. Banja Luka.

1.2.1.1. Privredni subjekt Konzum d.o.o. Sarajevo

Privredni subjekt "Konzum" d.o.o. Sarajevo, Kamenolom 10, 71000 Sarajevo je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013554 od 17.12.2023. godine registrovan u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0623, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 238.601.540,00 KM.

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "Konzum" je trgovina na veliko i malo u nespecijalizovanim prodavnicama.

1.2.1.2. Privredni subjekt "Super Kartica" d.o.o. Sarajevo

Privredni subjekt "Super Kartica" d.o.o. Sarajevo, Ložionička 16, 71000 Sarajevo je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013552 od 07.12.2023. godine registrovan u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0192-14, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 2.000,00 KM.

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "Super kartica" je pružanje usluga programa lojalnosti kupaca.

1.2.1.3. Privredni subjekt "PIK BH" d.o.o. Laktaši

Privredni subjekt "PIK BH" d.o.o. Laktaši, Svetosavska ulica bb, Glamočani, 78250 Laktaši je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 057-0-Reg-Z-23-005641 od 12.12.2023. godine registrovan u sudskom registru Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci pod matičnim brojem 057-0-Reg-Z-23-005641, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 100.000,00 KM.

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "PIK BH" je trgovina na veliko mesom i mesnim proizvodima.

1.2.1.4. Privredni subjekt "Sarajevski kiseljak" d.o.o. Kiseljak

Privredni subjekt "Sarajevski kiseljak" društvo sa ograničenom odgovornošću za eksploataciju mineralnih voda i plinova, Kiseljak, Kraljice Mira 7, 71250 Kiseljak, je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013555 od 07.12.2023. godine registrovan u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 51-01-0359-19, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 18.577.800,00 KM.

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "Sarajevski kiseljak" d.o.o. Kiseljak je proizvodnja osvježavajućih napitaka, proizvodnja mineralne vode i drugih flaširanih pića.

1.2.1.5. Privredni subjekt "Zvijezda" d.o.o. Sarajevo

Društvo za trgovinu i proizvodnju "Zvijezda" d.o.o. Sarajevo, Rajlovačka bb, 71000 Sarajevo, je prema Aktuelnom

izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013556 od 07.12.2023. godine, registrovan u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0828-08, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 605.976,00 KM.

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "Zvijezda" je trgovina na veliko mlijekom, mliječnim proizvodima, jajima, jestivim uljem i mastima.

1.2.1.6. Privredni subjekt "Mercator BH" d.o.o. Sarajevo

Privredni subjekt "Mercator BH" Sarajevo, Blažuj bb, 71000 Sarajevo, u 100% vlasništvu privrednog subjekta "Fortenova Grupa" d.d. za upravljanje Zagreb, Republika Hrvatska, je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013557 od 07.12.2023. godine brisan je u novembru 2023. godine usljed pripajanja privrednom subjektu "Konzum" d.o.o. Sarajevo.

Pretežna djelatnost privrednog subjekta "Mercator BH" je trgovina na veliko i malo u nespecijalizovanim prodavnicama i kao takav je nastavio da postoji kao brend u vlasništvu privrednog subjekta "Konzum" d.o.o. Sarajevo.

1.2.1.7. Privredni subjekt "M-BL" d.o.o. Banja Luka

Privredni subjekt "M-BL" d.o.o. Banja Luka, Aleja Svetog Save broj 69, 78000 Banja Luka, je prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj 057-0-Reg-Z-23-005640 od 12.12.2023. godine, registrovan u sudskom registru Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci pod matičnim brojem 57-01-0255-17, sa upisanim osnovnim kapitalom u iznosu od 1.000,00 KM.

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "M-BL" je trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama pretežno prehrambenim proizvodima, pićima i duhanskim proizvodima.

2. Obaveza prijave koncentracije

Obaveza prijave koncentracije privrednih subjekata, u smislu člana 14. stav (1) tačka b) Zakona, postoji ako ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva privredna subjekta učesnika koncentracije ostvarena prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznose najmanje 8 miliona KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udio na relevantnom tržištu veći od 40,0%.

(..)**

Godišnji prihod učesnika koncentracije predstavlja ukupne prihode (bez poreza na dodanu vrijednost i drugih poreza koji se direktno odnose na učesnike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine) u smislu člana 9. tačka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijuma za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

3. Pravni okvir ocjene namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provedbi postupka ocjene predmetnih koncentracija primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10), te Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/07, 41/13 i 53/16).

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona, pri izračunavanju ukupnih godišnjih prihoda učesnika koncentracije, koristilo kriterije i standarde Obavijesti Evropske komisije o računanju ukupnog prihoda u skladu sa Uredbom Vijeća (EEZ) broj 4064/89 o kontroli koncentracija privrednih subjekata.

4. Pravni osnov koncentracije

U Prijavi koncentracije i dopuni prijave koncentracije Podnosilac prijave navodi da PV Grupa (preko Open Pass-a) namjerava da stekne jedinstvenu pojedinačnu kontrolu u smislu

člana 12. stav (1) alineja b) podalineja 1) Zakona o konkurenciji nad Ciljnim društvom.

(..)**

Slijedom navedenog, pravni oblik predmetne koncentracije je stjecanje kontrole jednog privrednog subjekta nad drugim, kupovinom većine udjela osnovnog kapitala u smislu odredbi člana 12. stav (1) tačka b) podtačka 1) Zakona.

5. Obavještenje o prijavi koncentracije

Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa članom 16. stav (4) Zakona, izdalo Obavještenje o prijavi koncentracije broj UP-05-26-1-041-7/23 od 24.04.2024. godine, koje je u dnevnoj štampi objavljeno dana 29.04.2024. godine, u kojem su pozvane sve zainteresovane strane na dostavljanje pisanih komentara u vezi provođenja iste.

(..)**

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 01.07.2024. godine pod brojem UP-05-26-1-041-18 /23 donijelo Zaključak kojim se zahtjev "SBK ART LLC" Južni Tusino, Moskva, Ruska Federacija za priznanjem statusa stranke u postupku, odbacuje kao preuranjen, jer Konkurencijsko vijeće nije usvojilo Zaključak o pokretanju postupka za ocjenu koncentracije, koji se donosi u slučajevima kada postoji osnovana sumnja da će se koncentracijom narušiti tržišna koncentracija na tržištu.

U skladu sa članom 17. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) Konkurencijsko vijeće prilikom procjene namjeravane koncentracije analizira efekte koji za posljedicu imaju značajno narušavanje tržišne konkurencije, odnosno da li se takvom koncentracijom stvara ili jača dominantni položaj, a naročito:

- a) Strukturu relevantnog tržišta,
- b) Efekte koncentracije na ostale stvarne ili potencijalne konkurente,
- c) Položaj učesnika konkurenciji, njihove tržišne udjele, ekonomsku i finansijsku snagu,
- d) Mogućnost i izbor dobavljača i korisnika,
- e) Ekonomske, pravne i druge prepreke ulaska na tržište,
- f) Nivo unutrašnje i međunarodne konkurentnosti učesnika u koncentraciji,
- g) Trendove ponude i potražnje relevantnih roba i/ili usluga,
- h) Trendove tehničkog i ekonomskog razvoja
- i) Interese potrošača.

U skladu sa naprijed navedenim, Konkurencijsko vijeće prilikom ocjene prijave koncentracije nije nadležno da analizira pravnu valjanost ugovora ili nekog drugog pravnog osnova koncentracije (sporazuma, memoranduma o razumijevanju, pisma namjere i slično), nego samo da utvrdi koji će efekat ista imati na tržište Bosne i Hercegovine.

U Izjašnjenju privrednog subjekta "SBK ART LLC" nisu dostavljene činjenice i dokazi koji ukazuju na to da će koncentracija dovesti do stvaranja ili jačanja dominantnog položaja učesnika koncentracije, što je bila svrha objavljenog obavještenja.

Rješenje kojim se odobrava neka prijava koncentracije ne znači ni u kom slučaju da će se ista provesti i da je određeni ugovor pravno valjan, te svaka zainteresovana strana može da osporava valjanost ugovora ili nekog drugog pravnog osnova koncentracije pred nadležnim sudovima, ali ne i pred Konkurencijskim vijećem.

Privredni subjekt "SBK ART LLC" je prilikom dostavljanja Izjašnjenja dostavio i zahtjev da mu se nakon što stekne status stranke u postupku, odobri uvid u spis i da isti bude obavješten o toku postupka. Imajući u vidu činjenicu da Konkurencijsko vijeće privrednom subjektu "SBK ART LLC" nije odobrilo status stranke u postupku, tj. isti zahtjev je odbacilo kao preuranjen, nije

odobren uvid u spis, koji u skladu sa članom 37. Zakona o konkurenciji imaju samo stranke u postupku.

Međutim, Konkurencijsko vijeće je obavijestilo privredni "SBK ART LLC", da će isti kao zainteresovanu treću stranu, obavijestiti putem ovlaštenog punomoćnika o stanju predmeta, na način koji smatra primjerenim, ukoliko donese Zaključak o pokretanju postupka.

Zaključak o pokretanju postupka se donosi u skladu sa članom 18. stav (1) Zakona, u slučaju ako Konkurencijsko vijeće utvrdi postojanje osnovane sumnje da bi provođenje koncentracije moglo imati za posljedicu negativne efekte koji mogu značajno narušavati konkurenciju na relevantnom tržištu, što nije bio slučaj u ovom predmetu.

6. Analiza relevantnog tržišta i ocjena koncentracije

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona o konkurenciji, te čl. 2.. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje, prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Podnosilac prijave navodi da daje informacije o relevantnim tržištima na kojima strane imaju preklapajuće aktivnosti u Bosni i Hercegovini i tržištima na kojima koncentracija može prema njegovom mišljenju imati efekte tj. gdje postoje stvarni ili potencijalni vertikalni odnosi između aktivnosti učesnika koncentracije.

Podnosilac prijave predlaže da se relevantna tržišta u svrhu ove Prijave definišu, kako slijedi:

- tržište snabdijevanja neprehrambenim proizvodima na veleprodajnom nivou u Bosni i Hercegovini,
- tržište snabdijevanja svježim voćem na veleprodajnom nivou u Bosni i Hercegovini,
- tržište snabdijevanja svježim povrćem na veleprodajnom nivou u Bosni i Hercegovini,
- tržište snabdijevanja nekvarljivim povrćem u limenkama i staklu u Bosni i Hercegovini,
- tržište snabdijevanja slatkim namaznim proizvodima u Bosni i Hercegovini.

(..)**

Polazeći od proizvoda koji potrošači smatraju zamjenjivim u pogledu njihovog svojstva, uobičajene namjene i cijene, Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja relevantnog tržišta prije svega imalo u vidu aktivnosti ciljnog društva, kao i tržišta na kojima će koncentracija imati efekte tj. tržišta na kojima postoje vertikalne veze između poslovanja učesnika u koncentraciji, a sve u skladu sa praksom Konkurencijskog vijeća i Evropske komisije.

Konkurencijsko vijeće je na taj način uvažilo prijedlog Podnosioca prijave, te je kao relevantno tržište proizvoda odredilo sljedeća tržišta snabdijevanja tj. veleprodaje i maloprodaje: 1. neprehrambenim proizvodima, 2. svježim voćem, 3. svježim povrćem, 4. nekvarljivim povrćem u limenkama i staklu i 5. slatkim namaznim proizvodima.

Transakcija se odvija u pozadini restrukturiranja Fortenova Grupe koje se poduzima kako bi se postigla dionička struktura Fortenova Grupe koja ne uključuje sankcionirane dioničare, jer

postojeće prisustvo ovih sankcionisanih dioničara predstavlja direktnu prijetnju kontinuitetu Fortenova Grupe. Između ostalih, Fortenova Grupa je imala problema sa privlačenjem potrebnih sredstava. Osim toga, prema novodima Podnosioca prijave, dobavljači IT infrastrukture razmatrali su prekid isporuke IT infrastrukture za Fortenova Grupu. Imajući u vidu širok kontekst koncentracije, vraćanjem povjerenja tržišta u Fortenova Grupi, ova transakcija može dovesti do razvoja poboljšanih i potencijalno novih proizvoda kao rezultat povećanih istraživačkih i razvojnih napora, na krajnju korist potrošača u Bosni i Hercegovini. Potrošači bi mogli imati koristi od širokog spektra izbora i ponude visokog kvaliteta koju nudi Fortenova Grupa u Bosni i Hercegovini, koja će biti bolje opremljena za nastavak ponude i potencijalno ulaganje u visokokvalitetne proizvodnje i nivo usluga. To bi moglo rezultirati poboljšanim zadovoljstvom i ukupnim potrošačkim iskustvom.

Konkurencijsko vijeće je analizom relevantnih podataka, u smislu člana 17. Zakona, ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće doći do narušavanja tržišne konkurencije, odnosno stvaranja ili jačanja dominantne pozicije učesnika koncentracije, (...)*.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo dopuštenom predmetnu koncentraciju u smislu člana 18. stav (2) tačka a) Zakona, kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

7. Administrativna taksa

Podnosilac prijave je na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. stav (1) tarifni broj 107. tačka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa navedenim, Konkurencijsko vijeće je donijelo odluku kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

8. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj UP-05-26-1-041-26/23

07. novembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1) točka d), a u svezi sa čl. 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po Prijavi koncentracije gospodarskog subjekta "Open Pass Limited", 53, Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Slemma SLM 1902, Malta, zastupan po Odvjetničkom uredu "Marić&Co Sarajevo, Mehmeda Spahe 26, zaprimljenoj dana 14.12.2023. godine pod brojem UP-05-26-1-041-1/23, na 16. sjednici održanoj dana 07.11.2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE

1. Ocjenjuje se dopuštenom koncentracija sudionika na tržištu opskrbe neprehrambenim proizvodima, tržištu opskrbe svježim voćem, tržištu opskrbe svježim povrćem, tržištu opskrbe nekvarljivim povrćem u limenkama i staklu i tržištu opskrbe slatkim namaznim proizvodima u Bosni i Hercegovini, a koja će nastati stjecanjem većinske kontrole gospodarskog subjekta "Open Pass Limited", Slemma SLM Malta pod kontrolom poduzetnika Pavla Vujnovca (zajedno s drugim društvima pod direktnom kontrolom: "PV Grupa")

2. nad gospodarskim subjektom "Fortenova Group MidCO B.V." Amsterdam, Holandija.
2. Obavezuje se gospodarski subjekt "Open Pass Limited" Malta, da uplati administrativnu pristojbu u iznosu od 5.000,00 KM (pettisućakonvertibilnih maraka) u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
3. Ovo Rješenje o koncentraciji se upisuje u Registar koncentracija.
4. Ovo Rješenje bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 14.12.2023. godine zaprimilo, pod brojem UP-05-26-1-041-1/23 Prijavu namjere koncentracije (u daljem tekstu: Prijava) gospodarskog subjekta "Open Pass Limited", 53., Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Slemma SLM 1902, Malta, (u daljem tekstu: "Open Pass" ili "Podnositelj prijave") koje namjerava steći potpunu kontrolu na trajnom temelju nad gospodarskim subjektom "Fortenova Group MidCO B.V." Herikerbergweg 238, Luna ArenA, 1101 CM Amsterdam, Holandija (u daljem tekstu: "Fortenova Grupa" ili Ciljno društvo).

Uvidom u Prijavu namjere koncentracije, utvrđeno je da ista nije potpuna u smislu članka 30. Zakona i čl. 9., 10., 11. i 12. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijumima za ocjenu koncentracije gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10), te je Konkurencijsko vijeće dana zatražilo dopunu prijave koncentracije, koju je Podnositelj prijave dopunio zaključno sa 10.06.2024. godine.

Po prijemu tražene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je prijava kompletna, te sukladno sa člankom 30. stavak (3) Zakona, izdalo Potvrdu o prijemu kompletne i uredne Prijave, dana 06.11.2024. godine broj UP-05-26-1-041-24/23.

Podnositelj prijave je naveo, u smislu članka 30. stavak (2) Zakona, da će koncentracija biti prijavljena Europskoj komisiji, Autoritetu za tržišno natjecanje, Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja Crne Gore, Komisiji za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Sjeverne Makedonije i Komisiji za zaštitu tržišnog natjecanja Srbije.

Koncentracija je odobrena od strane Autoriteta za zaštitu tržišnog natjecanja Kosova, Komisije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Sjeverne Makedonije, Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Crne Gore, Komisije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Srbije i Europske komisije.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno članku 16. stavak (4) Zakona, izdalo Obavijest o prijavi koncentracije broj UP-05-26-1-041-7/23 od 24.04.2024. godine, koje je u dnevnom tisku objavljeno dana 29.04.2024. godine, u kojem su pozvane sve zainteresirane strane na dostavljanje pisanih komentara u vezi provedbe iste.

Na navedenu obavijest prigovor je putem ovlaštenog punomoćnika SBK ART LLC, društvo sa ograničenom odgovornošću, Skhodnenskaya ulica 6, općina Južni Tusino, Moskva, Ruska Federacija, zaprimljen od strane Konkurencijskog vijeća, dana 07.05.2024. godine pod brojem UP-05-26-1-041-9/23.

1. Sudionici koncentracije

Sudionici predmetne koncentracije su "Open Pass Limited", 53, Office 2, Sir Adrian Dingli Street, Slemma SLM 1902, Malta i "Forte Nova Group MidCo B.V." Herikerbergweg 238, Luna ArenA, 1101 CM Amsterdam, Holandija.

1.1. Podnositelj prijave koncentracije, gospodarski subjekt "OPEN PASS LIMITED" Malta

Podnositelj prijave koncentracije, gospodarski subjekt "Open Pass Limited" je holding tvrtka sa sjedištem na adresi 53, Office 2, Sir Adrian Dingle Street, Sliema SLM, 1902, Malta, registriran dana 11.05.2020 godine pod brojem C 95571 u Poslovnom registru Malte.

(..)**¹

1.1.1. Povezana gospodarska društva Podnosioca prijave u Bosni i Hercegovini

"PV Grupa" je aktivna u različitim sektorima i svoje aktivnosti obavlja preko raznih podružnica od kojih svaka posluje pod različitim brendovima.

Većina tvrtki u "PV Grupi" je u vlasništvu "Energia Naturalis" d.o.o. Vukovar, Kardinala Alojza Stepinca 27, 32000 Vukovar, Republika Hrvatska (u daljem tekstu: "Energia Naturalis" ili "ENNA HRVATSKA") koja je aktivna u različitim tržišnim segmentima, preko raznih podružnica. "ENNA" je važan investitor u Hrvatskoj i široj regiji, a posebno je aktivna u oblasti obnovljive energije, transporta i logistike, kao i opskrbe voćem i povrćem.

(..)**

Povezani gospodarski subjekti Podnosioca prijave u Bosni i Hercegovini neizravno preko "PV Grupe" su:

- "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo
- "ENNA Fruit" d.o.o. Gradiška
- "PPD" d.o.o. Sarajevo.

1.1.1.1. Gospodarski subjekt "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo

Gospodarski subjekt "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo, Tešanjaska broj 24a, 71000 Sarajevo je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013855 od 13.12.2023. godine, registriran u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0436-23, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 1.000.000,00 KM.

(..)**

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "ENNA Opskrba BH" d.o.o. Sarajevo je **trgovina električnom energijom i trgovina gasom distribucijskom mrežom.**

1.1.1.2. Gospodarski subjekt "Prvo plinarsko društvo" d.o.o. Sarajevo

Gospodarski subjekt "PPD" d.o.o. Sarajevo, Tešanjaska 24a, 71000 Sarajevo je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013856 od 13.12.2023. godine, registriran u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0970-17, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 50.000,00 KM.

(..)**

1.1.1.3. Gospodarski subjekt "ENNA Fruit" d.o.o. Gradiška

Gospodarski subjekt "ENNA Fruit" d.o.o. Gradiška, ulica XVI krajiške brigade broj 1, 78400 Gradiška, je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 057-0-Reg-Z-24-000072 od 05.01.2024. godine, registrira u sudskom registru Okružnog gospodarskog suda u Banjoj Luci pod matičnim brojem 1-16626-00, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 106.684,08 KM.

(..)**

1.2. Ciljno društvo "Fortenova Group MidCo B.V."

Gospodarski subjekt "Fortenova Group MidCo B.V." Herikerbergweg 238, Luna Arena, 1101 CM Amsterdam, Holandija registrirano pri Poslovnom registru Holandske Gospodarske komore pod registarskim brojem 75572435.

(..)**

Vlasnička struktura nositelja DR prava u gospodarskom subjektu "Fortenova TopCo" i time neizravno u gospodarskom subjektu "Fortenova MidCo B.V."

(..)**

1.2.1. Povezani gospodarski subjekti Ciljnog društva u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini Ciljno društvo je prisutno preko povezanog gospodarskog subjekta "Fortenova Grupa" dioničko društvo za upravljanje Zagreb, Marijana Čavića 1, Zagreb, Republika Hrvatska.

Gospodarski subjekt "Fortenova grupa" u Bosni i Hercegovini ima sljedeća povezana društva i to:

1. Konzum d.o.o. Sarajevo
2. Super kartica d.o.o. Sarajevo
3. PIK BH d.o.o. Laktaši
4. Sarajevski kiseljak d.o.o. Kiseljak
5. Zvijezda d.o.o. Sarajevo
6. Mercator - BH d.o.o. Sarajevo, prestao postojati u novembru 2023. godine nakon spajanja sa Konzum d.o.o. Sarajevo,
7. M-BL d.o.o. Banja Luka.

1.2.1.1. Gospodarski subjekt Konzum d.o.o. Sarajevo

Gospodarski subjekt "Konzum" d.o.o. Sarajevo, Kamenolom 10, 71000 Sarajevo je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013554 od 17.12.2023. godine registriran u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0623, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 238.601.540,00 KM.

(..)**

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "Konzum" je trgovina na veliko i malo u nespecijaliziranim trgovinama.

1.2.1.2. Gospodarski subjekt "Super Kartica" d.o.o. Sarajevo

Gospodarski subjekt "Super Kartica" d.o.o. Sarajevo, Ložionička 16, 71000 Sarajevo je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ - 23-013552 od 07.12.2023. godine registriran u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0192-14, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 2.000,00 KM.

(..)**

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "Super kartica" je **pružanje usluga programa lojalnosti kupaca.**

1.2.1.3. Gospodarski subjekt "PIK BH" d.o.o. Laktaši

Gospodarski subjekt "PIK BH" d.o.o. Laktaši, Svetosavska ulica bb, Glamočani, 78250 Laktaši je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 057-0-Reg-Z-23-005641 od 12.12.2023. godine registriran u sudskom registru Okružnog gospodarskog suda u Banjoj Luci pod matičnim brojem 057-0-Reg-Z-23-005641, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 100.000,00 KM.

(..)**

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "PIK BH" je **trgovina na veliko mesom i mesnim proizvodima.**

1.2.1.4. Gospodarski subjekt "Sarajevski kiseljak" d.o.o. Kiseljak

Gospodarski subjekt "Sarajevski kiseljak" društvo sa ograničenom odgovornošću za eksploitaranje mineralnih voda i gasova, Kiseljak, Kraljice Mira 7, 71250 Kiseljak, je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013555 od 07.12.2023. godine registriran u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 51-01-0359-19, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 18.577.800,00 KM.

(..)**

¹ (..)** - podatci predstavljaju poslovnu tajnu

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "Sarajevski kiseljak" d.o.o. Kiseljak je **proizvodnja osvježavajućih napitaka, proizvodnja mineralne vode i drugih flaširanih pića.**

1.2.1.5. Gospodarski subjekt "Zvijezda" d.o.o. Sarajevo

Društvo za trgovinu i proizvodnju "Zvijezda" d.o.o. Sarajevo, Rajlovačka bb, 71000 Sarajevo, je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013556 od 07.12.2023. godine, registriran u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 65-01-0828-08, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 605.976,00 KM.

(..)**

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "Zvijezda" je **trgovina na veliko mlijekom, mliječnim proizvodima, jajima, jestivim uljem i mastima.**

1.2.1.6. Gospodarski subjekt "Mercator BH" d.o.o. Sarajevo

Gospodarski subjekt "Mercator BH" Sarajevo, Blažuj bb, 71000 Sarajevo, u 100% vlasništvu gospodarskog subjekta "Fortenova Grupa" d.d. za upravljanje Zagreb, Republika Hrvatska, je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 065-0-RegZ-23-013557 od 07.12.2023. godine **brisan** je u studenom 2023. godine usljed pripajanja gospodarskom subjektu "Konzum" d.o.o. Sarajevo.

Pretežita djelatnost gospodarskog subjekta "Mercator BH" je **trgovina na veliko i malo u nespecijaliziranim prodavnicama** i kao takav je nastavio da postoji kao brend u vlasništvu gospodarskog subjekta "Konzum" d.o.o. Sarajevo.

1.2.1.7. Gospodarski subjekt "M-BL" d.o.o. Banja Luka

Gospodarski subjekt "M-BL" d.o.o. Banja Luka, Aleja Svetog Save broj 69, 78000 Banja Luka, je prema Aktualnom izvodu iz sudskog registra broj 057-0-Reg-Z-23-005640 od 12.12.2023. godine, registriran u sudskom registru Okružnog gospodarskog suda u Banjoj Luci pod matičnim brojem 57-01-0255-17, sa upisanim temeljnim kapitalom u iznosu od 1.000,00 KM.

(..)**

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "M-BL" je **trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavnicama pretežito prehrambenim proizvodima, pićima i duhanskim proizvodima.**

2. Obveza prijave koncentracije

Obveza prijave koncentracije gospodarskih subjekata, u smislu članka 14. stavak (1) točka b) Zakona, postoji ako ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva gospodarska subjekta sudionika koncentracije ostvarena prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznose najmanje 8 milijuna KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udjel na mjerodavnom tržištu veći od 40,0%.

(..)**

Godišnji prihod sudionik koncentracije predstavlja ukupne prihode (bez poreza na dodanu vrijednost i drugih poreza koji se izravno odnose na sudionike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine) u smislu članka 9. točka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata.

3. Pravni okvir ocjene namjere koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provedbi postupka ocjene predmetnih koncentracija primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10), te Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/07, 41/13 i 53/16).

Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 43. stavak (7) Zakona, pri izračunavanju ukupnih godišnjih prihoda sudionika koncentracije, koristilo kriterijume i standarde Obavijesti Europske komisije o izračunu ukupnog prihoda sukladno Uredbi Vijeća (EEZ) broj 4064/89 o kontroli koncentracija gospodarskih subjekata.

4. Pravni temelj koncentracije

U Prijavi koncentracije i dopuni prijave koncentracije Podnositelj prijave navodi da PV Grupa (preko Open Pass-a) namjerava da stekne jedinstvenu pojedinačnu kontrolu u smislu članka 12. stavak (1) alineja b) podalineja 1) Zakona o konkurenciji nad Ciljnim društvom.

(..)**

Slijedom navedenog, pravni oblik predmetne koncentracije je stjecanje kontrole jednog gospodarskog subjekta nad drugim, kupovinom većine udjela temeljnog kapitala u smislu odredbi članka 12. stavak (1) točka b) podtočka 1) Zakona.

5. Obavijest o prijavi koncentracije

Konkurencijsko vijeće je, sukladno članom 16. stav (4) Zakona, izdalo Obavještenje o prijavi koncentracije broj UP-05-26-1-041-7/23 od 24.04.2024. godine, koje je u dnevnom tisku objavljeno dana 29.04.2024. godine, u kojem su pozvane sve zainteresirane strane na dostavljanje pisanih komentara u vezi provedbe iste.

(..)**

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 01.07.2024. godine pod brojem UP-05-26-1-041-18 /23 donijelo Zaključak kojim se zahtjev "SBK ART LLC" Južni Tusino, Moskva, Ruska Federacija za priznanjem statusa stranke u postupku, odbacuje kao preuranjen, jer Konkurencijsko vijeće nije usvojilo Zaključak o pokretanju postupka za ocjenu koncentracije, koji se donosi u slučajevima kada postoji osnovana sumnja da će se koncentracijom narušiti tržišno natjecanje na tržištu.

Sukladno članku 17. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) Konkurencijsko vijeće prilikom procjene namjeravane koncentracije analizira efekte koji za posljedicu imaju značajno narušavanje tržišnog natjecanja, odnosno da li se takvom koncentracijom stvara ili jača vladajući položaj, a naročito:

- Strukturu mjerodavnog tržišta,
- Učinke koncentracije na ostale stvarne ili potencijalne konkurente,
- Položaj sudionika konkurenciji, njihove tržišne udjele, gospodarsku i finansijsku snagu,
- Mogućnost i izbor dobavljača i korisnika,
- Gospodarske, pravne i druge prepreke ulaska na tržište,
- Nivo unutarnje i međunarodne konkurentnosti sudionika u koncentraciji,
- Trendove ponude i potražnje mjerodavnih roba i/ili usluga,
- Trendove tehničkog i gospodarskog razvoja
- Interese potrošača.

Sukladno naprijed navedenom, Konkurencijsko vijeće prilikom ocjene prijave koncentracije nije nadležno analizirati pravnu valjanost ugovora ili nekog drugog pravnog temelja koncentracije (sporazuma, memoranduma o razumijevanju, pisma namjere i slično), nego samo da utvrdi koji će učinak ista imati na tržište Bosne i Hercegovine.

U Izjašnjenju gospodarskog subjekta "SBK ART LLC" nisu dostavljene činjenice i dokazi koji ukazuju na to da će koncentracija dovesti do stvaranja ili jačanja vladajućeg položaja sudionika koncentracije, što je bila svrha objavljene obavijesti.

Rješenje kojim se odobrava neka prijava koncentracije ne znači ni u kom slučaju da će se ista provesti i da je određeni ugovor pravno valjan, te svaka zainteresirana strana može da osporava valjanost ugovora ili nekog drugog pravnog temelja koncentracije pred nadležnim sudovima, ali ne i pred Konkurencijskim vijećem.

Gospodarski subjekt "SBK ART LLC" je prilikom dostavljanja Izjašnjenja dostavio i zahtjev da mu se nakon što stekne status stranke u postupku, odobri uvid u spis i da isti bude obaviješten o toku postupka. Imajući u vidu činjenicu da Konkurencijsko vijeće gospodarskom subjektu "SBK ART LLC" nije odobrilo status stranke u postupku, tj. isti zahtjev je odbacilo kao preuranjen, nije odobren uvid u spis, koji sukladno članku 37. Zakona o konkurenciji imaju samo stranke u postupku.

Međutim, Konkurencijsko vijeće je obavijestilo gospodarski "SBK ART LLC", da će isti kao zainteresiranu treću stranu, obavijestiti putem ovlaštenog punomoćnika o stanju predmeta, na način koji smatra primjerenim, ukoliko donese Zaključak o pokretanju postupka.

Zaključak o pokretanju postupka se donosi sukladno članku 18. stavak (1) Zakona, u slučaju ako Konkurencijsko vijeće utvrdi postojanje osnovane sumnje da bi provedba koncentracije mogla imati za posljedicu negativne učinke koji mogu znatno narušavati konkurenciju na mjerodavnom tržištu, što nije bio slučaj u ovom predmetu.

6. Analiza mjerodavnog tržišta i ocjena koncentracije

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona o konkurenciji, te čl. 2.. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje, prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvata cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Podnositelj prijave navodi da daje informacije o mjerodavnim tržištima na kojima strane imaju preklapajuće aktivnosti u Bosni i Hercegovini i tržištima na kojima koncentracija može prema njegovom mišljenju imati učinke tj. gdje postoje stvarni ili potencijalni vertikalni odnosi između aktivnosti sudionika koncentracije.

Podnositelj prijave predlaže da se mjerodavna tržišta u svrhu ove Prijave definišu, kako slijedi:

- tržište opskrbe neprehrambenim proizvodima na veleprodajnom nivou u Bosni i Hercegovini,
- tržište opskrbe svježim voćem na veleprodajnom nivou u Bosni i Hercegovini,
- tržište opskrbe svježim povrćem na veleprodajnom nivou u Bosni i Hercegovini,
- tržište opskrbe nekvarljivim povrćem u limenkama i staklu u Bosni i Hercegovini,
- tržište opskrbe slatkim namaznim proizvodima u Bosni i Hercegovini.

(..)**

Polazeći od proizvoda koji potrošači smatraju zamjenjivim u pogledu njihovog svojstva, uobičajene namjene i cijene, Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja mjerodavnog tržišta prije svega imalo u vidu aktivnosti ciljnog društva, kao i

tržišta na kojima će koncentracija imati efekte tj. tržišta na kojima postoje vertikalne veze između poslovanja sudionika u koncentraciji, a sve sukladno sa praksom Konkurencijskog vijeća i Europske komisije.

Konkurencijsko vijeće je na taj način uvažilo prijedlog Podnosioca prijave, te je kao mjerodavno tržišta proizvoda odredilo sljedeća tržišta opskrbe tj. veleprodaje i maloprodaje: 1. neprehrambenim proizvodima, 2. svježim voćem, 3. svježim povrćem, 4. nekvarljivim povrćem u limenkama i staklu i 5. slatkim namaznim proizvodima.

Tranzakcija se odvija u pozadini restrukturiranja Fortenova Grupe koje se oduzima kako bi se postigla dionička struktura Fortenova Grupe koja ne uključuje sankcionirane dioničare, jer postojeće prisustvo ovih sankcioniranih dioničara predstavlja izravnu prijetnju kontinuitetu Fortenova Grupe. Između ostalih, Fortenova Grupa je imala problema sa privlačenjem potrebnih sredstava. Osim toga, prema novodima Podnosioca prijave, dobavljači IT infrastrukture razmatrali su prekid isporuke IT infrastrukture za Fortenova Grupu. Imajući u vidu širok kontekst koncentracije, vraćanjem povjerenja tržišta u Fortenova Grupi, ova tranzakcija može dovesti do razvoja poboljšanih i potencijalno novih proizvoda kao rezultat povećanih istraživačkih i razvojnih napora, na krajnju korist potrošača u Bosni i Hercegovini. Potrošači bi mogli imati koristi od širokog spektra izbora i ponude visokog kvaliteta koju nudi Fortenova Grupa u Bosni i Hercegovini, koja će biti bolje opremljena za nastavak ponude i potencijalno ulaganje u visokokvalitetne proizvodnje i nivo usluga. To bi moglo rezultirati poboljšanim zadovoljstvom i ukupnim potrošačkim iskustvom.

Konkurencijsko vijeće je analizom mjerodavnih podataka, u smislu članka 17. Zakona, ocijenilo da provedbom predmetne koncentracije neće doći do narušavanja tržišnog natjecanja, odnosno stvaranja ili jačanja vladajuće pozicije sudionika koncentracije, (..)**.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo dopuštenom predmetnu koncentraciju u smislu članka 18. stavak (2) točka a) Zakona, kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

7. Administrativna pristojba

Podnositelj prijave je na ovo Rješenje, sukladno članku 2. stavak (1) tarifni broj 107. točka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno navedenom, Konkurencijsko vijeće je donijelo odluku kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

8. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijama, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj UP-05-26-1-041-26/23

07. studenoga 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, v. r.

РЕГУЛАТОРНА АГЕНЦИЈА ЗА
КОМУНИКАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГВОИНЕ

95

На основу члана 8. став 4, члана 37. став 1. тачка а), члана 38. и члана 39. став 1. Закона о комуникацијама ("Службени гласник БиХ", бр. 31/03, 75/06, 32/10 и 98/12),

Савјет Регулаторне агенције за комуникације, на 3. сједници одржаној дана 19.12.2024. године, донио је

ПРАВИЛО 97/2024 О УСЛОВИМА ПРУЖАЊА ЈАВНИХ ЕЛЕКТРОНСКИХ КОМУНИКАЦИОНИХ УСЛУГА И ОДНОСИМА С КРАЈЊИМ КОРИСНИЦИМА

ДИО ПРВИ - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

- (1) Правилу о условима пружања јавних електронских комуникационих услуга и односима с крајњим корисницима (у даљњем тексту: Правило) одређују се основни принципи пружања јавних електронских комуникационих услуга, обавезе оператера јавних електронских комуникационих услуга у погледу односа с крајњим корисницима, стандарди квалитета електронских комуникационих услуга, као и врста и садржај података које објављује Регулаторна агенција за комуникације (у даљњем тексту: Агенција).
- (2) Овим правилу врши се усклађивање са сљедећим правним актима Европске уније (у даљњем тексту: ЕУ):
 - а) с одредбама члана 1, члана 2. став 1. тачке (1), (4), (8), (14), (29) и (40), члана 99, те члана 101. до члана 108, те одредбама чланова 112. и 114. и Прилогом VI Директиве (ЕУ) 2018/1972 Европског парламента и Савјета од 11. децембра 2018. године о Европском законнику електронских комуникација (у даљњем тексту: Директива (ЕУ) 2018/1972);
 - б) Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2019/2243 од 17. децембра 2019. године о утврђивању шаблона за сажетак уговора за пружаоце јавно доступних електронских комуникационих услуга у складу с Директивом (ЕУ) 2018/1972 Европског парламента и Савјета;
 - ц) Директивом 2002/58/ЕЗ Европског парламента и Савјета од 12. јула 2002. године о обради личних података и заштити приватности у области електронских комуникација (у даљњем тексту: Директива 2002/58/ЕЗ);
 - д) с одредбом члана 4. Уредбе (ЕУ) 2015/2120 Европског парламента и Савјета од 25. новембра 2015. године о утврђивању мјера у вези с приступом отвореном интернету, те о измјени Директиве 2002/22/ЕЗ о универзалној услузи и правима корисника у вези с електронским комуникационим мрежама и услугама и Уредбе (ЕУ) бр. 531/2012 о ромингу у јавним мобилним комуникационим мрежама у Унији.
- (3) Навођење правних аката ЕУ из става (2) овог члана врши се искључиво у сврху праћења и информисања о преузимању правне тековине ЕУ у законодавство Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Изузеће од примјене)

- (1) Ово правило се не примјењује на услуге које се не сматрају електронском комуникационом услугом или дијелом понуде електронске комуникационе услуге. На условне продаје таквих услуга, примјењују се одредбе других одговарајућих прописа.
- (2) Овим правилу се не уређују међусобни односи између оператера поводом пружања електронских комуникационих услуга. На такве међуоператерске услуге, примјењују се Закон о комуникацијама, правила Агенције донесена на основу тог закона, као и одредбе

дозвола и посебних прописа и одлука из надлежности Агенције.

Члан 3.

(Употреба израза)

Ријечи које су ради прегледности у овом правилу наведене у једном роду, без дискриминације се односе и на мушки и на женски род.

Члан 4.

(Дефиниције)

Појмови коришћени у овом правилу имају сљедећа значења:

- а) Дистрибуција означава пренос аудио-визуелних медијских услуга и медијских услуга радија жичаним или бежичним путем до крајњег корисника;
- б) Електронска комуникациона мрежа означава систем преноса и тамо гдје је примјењиво уређаје за комутацију и усмјеравање и друге ресурсе, укључујући пасивне мрежне елементе који омогућавају пренос сигнала помоћу жичаних, радио, оптичких или других електромагнетских средстава, укључујући сателитске мреже, фиксне (с комутацијом кола и пакета, укључујући интернет) и мобилне мреже, електроенергетске кабловске системе, у мјери у којој се користе за пренос сигнала, радиодифузне мреже и мреже кабловске телевизије, без обзира на врсту информација које преносе;
- ц) Електронска комуникациона услуга је услуга која се по правилу пружа уз накнаду путем електронских комуникационих мрежа и обухвата услугу приступа интернету, комуникациону услугу између особа и услуга које се састоје у потпуности или већим дијелом од преноса сигнала, укључујући услугу дистрибуције медијских садржаја и услугу комуникације између машина. Ова услуга не обухвата услугу производње медијског садржаја и обављања уредничке контроле над медијским садржајем који се преноси путем електронских комуникационих мрежа и услуга;
- д) Електронска пошта је свака текстуална, гласовна, звучна или сликовна порука послата преко јавне комуникационе мреже, која се може сачувати у мрежи или у терминалној опреми примаоца све док је прималац не преузме;
- е) Јавна електронска комуникациона мрежа је електронска комуникациона мрежа која се у потпуности или претежно користи за пружање јавно доступних електронских комуникационих услуга и омогућава пренос информација између завршних тачака мреже;
- ф) Јавна електронска комуникациона услуга је електронска комуникациона услуга која је јавно доступна на тржишној основи;
- г) Комуникациона услуга између особа заснована на коришћењу нумерације је комуникациона услуга између особа која омогућава комуникацију употребом додијелене нумерације, односно броја или бројева из националног или међународних планова нумерације;
- х) Комуникациона услуга између особа која није заснована на коришћењу нумерације је комуникациона услуга између особа која омогућава комуникацију без употребе додијелене нумерације, односно броја или бројева из

- националног или међународних планова нумерације;
- и) Кориснички уговор је уговор закључен између крајњег корисника који захтијева прикључење и коришћење јавне електронске комуникационе мреже и/или јавно доступних електронских комуникационих услуга и оператора који пружа електронске комуникационе мреже и/или услуге. Под корисничким уговором се не сматрају уговори склопљени у поступку јавних набавки електронских комуникационих услуга;
- ј) Крајњи корисник је физичко или правно лице које користи или захтијева коришћење јавне електронске комуникационе услуге;
- к) Оператер је правно лице које пружа или је овлашћено да пружа јавне електронске комуникационе мреже и/или јавно доступне електронске комуникационе услуге, а којем је Агенција додјелила неку од дозвола за пружање јавних електронских комуникационих услуга;
- л) Подаци о локацији позиваоца су подаци из мрежне инфраструктуре или из мобилних уређаја који су обрађени у јавним мобилним електронским комуникационим мрежама, а који показују географску локацију мобилне терминалне опреме крајњег корисника и подаци о физичкој адреси завршне тачке мреже у јавним фиксним електронским комуникационим мрежама;
- м) Подаци о саобраћају су било који подаци обрађени у сврху преноса комуникације електронском комуникационом мрежом или у сврху обрачуна и наплате трошкова;
- н) Повреда личних података означава повреду безбједности података која доводи до ненамјерног или незаконитог уништавања, губитка, измјене, неовлашћеног разоткривања личних података или приступа личним подацима који се преносе, чувају или на други начин обрађују у вези с пружањем јавно доступних електронских комуникационих услуга;
- о) Прикључна тачка мреже је физичка локација на којој се крајњем кориснику омогућава приступ јавној електронској комуникационој мрежи, а која се, када се ради о мрежама које укључују комутацију или усмјеравање, препознаје уз помоћ посебне мрежне адресе која може бити повезана с бројем или именом крајњег корисника;
- п) Терминална опрема је производ, односно његова компонента, која се, у потпуности или дјелимично, користи за пружање електронских комуникационих услуга, прикључује се, директно или индиректно, било којим путем (жичаним, путем оптичког влакна или електромагнетним системом), на интерфејсе јавних електронских комуникационих мрежа;
- р) Трајни носач података је средство које крајњем кориснику омогућава чување информација које су му лично упућене и којима може накнадно приступити током одговарајућег времена у сврхе за које су те информације намијењене и које омогућавају непромијењену репродукцију сачуваних информација, укључујући, али не ограничавајући се на папир, меморијске картице, УСБ меморијске стикове, ЦД, ДВД и електронску пошту;

- с) Услуга с додатном вриједношћу је услуга која се пружа путем јавних електронских комуникационих мрежа и услуга уз употребу посебних бројева или посебних кодова из плана нумерације или плана адресирања, у сврху остваривања приступа унапријед одређеним додатним садржајима или с њима повезаним услугама, изван обима јавних комуникација.

ДИО ДРУГИ - ОПШТИ УСЛОВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИСТУП И КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ КОМУНИКАЦИОНИХ УСЛУГА

Члан 5.

(Опште одредбе о правима корисника)

- (1) Оператер не смије на крајње кориснике примјењивати различите захтјеве или услове пружања, приступа или употребе електронских комуникационих мрежа или услуга, који се односе посебно на држављанство, боравиште или мјесто пословања крајњег корисника, осим у случају постојања објективно оправданих разлога.
- (2) Одредбе овога правила се на одговарајући начин примјењују и на кориснике услуга код којих се плаћање врши унапријед (припејд услуге).
- (3) Оператер је дужан да, у складу са својим техничком могућностима, обезбиди једнаку доступност својих услуга особама с инвалидитетом.

Члан 6.

(Основна права и обавезе крајњих корисника)

- (1) Крајњи корисник јавних електронских комуникационих услуга има право, посебно да:
 - а) приступи ажурираним информацијама о важећим цијенама и тарифама, општим и посебним условима пружања јавних електронских комуникационих услуга које оператер електронских комуникационих услуга објављује у складу с чланом 11. овог правила;
 - б) на захтјев крајњег корисника, омогући оператеру провјеру и праћење стварне и минималне брзине услуге широкопојасног приступа интернету путем фиксне мреже;
 - ц) поднесе захтјев за закључивање уговора, у складу с чланом 16. овог правила;
 - д) у року који одреди оператер, у писаном или електронском облику буде обавијештен о непостојању техничких могућности уз навођење разлога за одбијање захтјева, у складу с чланом 17. овог правила;
 - е) закључи уговор и користи услуге које су предмет уговора у складу с чланом 15. овог правила;
 - ф) у року не краћем од 30 дана прије истека обавезног периода трајања на који је кориснички уговор закључен, буде обавијештен да обавезни период трајања уговора престаје, а на начин дефинисан чланом 13. овог правила;
 - г) користи услуге које су предмет корисничког уговора у складу с одредбама закљученог уговора;
 - х) буде обавијештен о измјенама услова корисничког уговора у складу с чланом 13. овог правила;
 - и) да му се омогући контрола трошкова у складу с члановима 31. и 32. овог правила;
 - ј) прими рачун у складу с чланом 29. овог правила;
 - к) раскине уговор у складу с чланом 25. овог правила;
 - л) му буде додијељен број, да буде обавијештен о промјени броја, те поднесе захтјев за промјену броја у складу с чланом 26. овог правила;

- м) поднесе приговор на квалитет услуге, испуњавање уговорених услова или обрачун за плаћање услуге; и
 - н) без накнаде, путем СМС поруке буде обавијештен да је пријављен на гостујућу мрежу у складу с чланом 7. овог правила.
- (2) Крајњи корисник јавних електронских комуникационих услуга је дужан, посебно да:
- а) користи електронске комуникационе услуге на начин дефинисан уговором; и
 - б) плати све пристигле и неплаћене обавезе у складу с чланом 29. овог правила.

Члан 7.

(Основна права и обавезе оператера)

- (1) Оператер јавних електронских комуникационих услуга има право, посебно да:
- а) одбије захтјев за закључивање корисничког уговора у складу с чланом 17. овог правила;
 - б) наплати све пристигле и неплаћене обавезе у складу с чланом 29. овог правила; и
 - ц) у цијеновнику утврди цијене прикључка и коришћења јавних електронских комуникационих услуга у складу с чланом 28. овог правила.
- (2) Оператер јавних електронских комуникационих услуга у мобилним електронским комуникационим мрежама дужан је својим крајњим корисницима одредити и објавити контакт мјесто за пријављивање губитка или крађе СИМ картице. По пријему такве пријаве, оператер је обавезан да одмах, а најкасније 30 минута по пријави, блокира коришћење изгубљене или украдене картице, те крајњем кориснику да детаљна упутства о даљњем поступању.
- (3) Оператер јавних електронских комуникационих услуга у мобилним електронским комуникационим мрежама дужан је да путем СМС поруке, без накнаде, обавијести крајње кориснике о цијенама позива, СМС порука и податковног саобраћаја у тренутку када се крајњи корисник пријави на гостујућу мрежу у роингу. Оператери јавних комуникационих услуга у мобилним електронским комуникационим мрежама обавезни су да кориснику, на његов захтјев, омогуће искључење примања информативних порука о цијенама позива, СМС порука и податковног саобраћаја.
- (4) Оператер јавних електронских комуникационих услуга у фиксним мрежама дужан је да минималне (гарантоване) брзине широкопојасног приступа интернету дефинише на једнак начин како дефинише максималне брзине широкопојасног приступа интернету.
- (5) Оператер јавних комуникационих услуга у мобилним мрежама дужан је да процијене максималне и оглашава брзине широкопојасног приступа интернету оглашава на начин да уз наведену брзину јасно назначи да је она остварива само у одговарајућим условима (текст мора бити назначен у истој величини и фонту). Крајњи корисник може се информисати о брзинама широкопојасног приступа интернету у мобилним електронским комуникационим мрежама путем сертификованог алата за мјерење брзина широкопојасног приступа интернету, имплементираног од стране Агенције.
- (6) Оператер јавних комуникационих услуга у фиксним мрежама дужан је да одреди минималну брзину широкопојасног приступа интернету у долазном и одлазном смјеру за све пакете на начин да она

представља вриједност од најмање 70% од максималне уговорене брзине широкопојасног приступа интернету.

- (7) У случају приговора крајњег корисника на брзину широкопојасног приступа интернету путем фиксне електронске комуникационе мреже, крајњи корисник дужан је да достави оператеру резултате минимално три (3) мјерења спроведена током периода од пет (5) узастопних дана уз обавезу највише једног мјерења унутар 24 сата. Мјерење се обавља путем сертификованог алата за мјерење брзина широкопојасног приступа интернету, имплементираног од стране Агенције. Резултати мјерења представљају одговарајући доказ у поступку рјешавања приговора крајњег корисника. Мјерење се може поновити, у зависности од околности, од стране оператера, Агенције или правне особе овлашћене од стране Агенције.
- (8) Оператер јавних електронских комуникационих услуга у фиксној електронској комуникационој мрежи дужан је да крајњем кориснику у уговору/специфичним условима/општим условима јасно назначи обавезу мјерења брзине из става (6) овог члана за случај подношења приговора на брзину широкопојасног приступа интернету.
- (9) У случају да оператер јавних електронских комуникационих услуга у фиксној електронској комуникационој мрежи није обезбиједио крајњем кориснику уговорену, односно минималну брзину широкопојасног приступа интернету, дужан је да крајњем кориснику понуди раскид уговора без обавезе плаћања накнаде, а у случају да крајњи корисник не жели раскинути уговор, оператер је дужан да крајњем кориснику омогући прелазак на пакет с мањом брзином широкопојасног приступа интернету или да умањи цијену мјесечне претплате, по избору корисника.

Члан 8.

(Предуслови за пружање услуга)

- (1) Прије почетка пружања услуга, оператер је дужан да сачини:
- а) опште услове пословања,
 - б) посебне/специфичне услове пружања/коришћења јавних електронских комуникационих услуга,
 - ц) цијеновник услуга.
- (2) Оператер је дужан да у року и на начин прописан Законом о комуникацијама и овим Правилком објави документе из става (1) овог члана, а ако је обавезан, дужан је да поднесе и захтјев за издавање сагласности на услове пословања, услове пружања/коришћења јавних електронских комуникационих услуга и цијене својих јавних електронских комуникационих услуга.
- (3) Јавне електронске комуникационе услуге могу се пружати само ако су испуњени услови из ставова (1) и (2) овог члана, уз обавезу да понуда тих услуга мора бити учињена јавно, на начин прописан овим правилком.

ДИО ТРЕЋИ - УСЛОВИ ЗА ПРИСТУП И КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ КОМУНИКАЦИОНИХ УСЛУГА

ПОГЛАВЉЕ I. УСЛОВИ ПОСЛОВАЊА И ЦЈЕНОВНИК УСЛУГА

Члан 9.

(Општи услови пословања)

- (1) Оператер је дужан да сачини јасне и недвосмислене опште услове пословања којима се одређују основне обавезе и права оператера и крајњег корисника. Општи услови пословања морају бити јавно доступни.

- (2) Посебни услови коришћења јавних електронских комуникационих услуга произилазе из општих услова пословања и морају бити усклађени с њима.
- (3) Посебни услови коришћења јавних електронских комуникационих услуга морају садржавати јасан опис услуге, услове за пружање/коришћење услуге, те датум почетка примјене.
- (4) Општи услови пословања, између осталог, морају садржавати:
- а) основни опис услуга разумљив за крајњег корисника;
 - б) одредбе о начину и условима заснивања, трајања, преноса, продужења, раскида и престанка уговора, укључујући и начин обрачуна накнаде за раскид уговора прије истека рока на који је уговор закључен;
 - ц) информације о могућности позивања бројева хитних служби без накнаде, могућностима обезбјеђивања података о локацији позиваоца, као и о ограничењима позива према тим бројевима;
 - д) одредбе о правима и обавезама корисника у вези с преносом броја;
 - е) начин и услове наплате претплате/накнаде крајњим корисницима;
 - ф) врсте забрана и ограничења у коришћењу јавних електронских комуникационих услуга које корисник може затражити без плаћања накнада;
 - г) одредбе којима се дефинише ниво квалитета услуге која се пружа;
 - х) одредбе о накнади штете или повраћају уплаћених средстава које ће се примјењивати у случајевима када није задовољен уговорени ниво квалитета услуге;
 - и) одредбе о начину рјешавања приговора и спорова;
 - ј) одредбе о поступку у случају неплаћања дуговања за пружене услуге;
 - к) одредбе о условима коришћења опреме везане за кориснички уговор, а посебно:
 - 1) услове коришћења и поврата опреме након престанка уговора, уз посебно дефинисање рокова за повраћај опреме у случају постојања обавезе повраћаја, и
 - 2) услове замјене опреме у случају губитка, квара или промјена услова коришћења услуге;
 - л) одредбе о поступању у случају злоупотребе услуге;
 - м) информације о корисничкој служби као и надлежној служби оператера за рјешавање приговора крајњег корисника услуга;
 - н) одредбе о захтјеву за заснивање/промјени/раскиду уговорног односа;
 - о) одредбе о коришћењу услуга с додатном вриједношћу;
 - п) одредбе о заштити малолетних лица;
 - р) одредбе о начину поступања с личним подацима крајњих корисника;
 - с) одредбе о заштити приватности.
- (5) Оператери који пружају услугу широкопојасног приступа интернету путем фиксне мреже осим информација из става (4) овог члана, дужни су обезбиједити и сљедеће информације:
- а) о мјерама управљања саобраћајем и њиховим утицајем на квалитет услуге приступа интернету, приватности крајњих корисника и заштити личних података;
 - б) о начину на који свако ограничење количине података, протока и осталих параметара квалитета услуге може утицати на квалитет услуге приступа интернету, а нарочито на коришћење садржаја, апликација и услуга;
 - ц) о правним средствима доступним крајњим корисницима у случају сваке разлике до које долази стално или редовно, између стварног квалитета услуге приступа интернету у погледу брзине или других параметара квалитета и уговореног квалитета.
- (6) Агенција ће наложити оператеру да измијени, допуни или укине поједине одредбе општих услова пословања и посебних услова пружања/коришћења јавних електронских комуникационих услуга, ако утврди да су у супротности са Законом о комуникацијама и прописима донесеним на основу Закона.

Члан 10.

(Обавјештавање/сагласност Агенције о условима пружања услуга)

- (1) Оператер је дужан да опште услове пословања, посебне услове пружања/коришћења услуга и цијене услуга, као и све њихове измјене, достави Агенцији најкасније 15 дана прије објаве.
- (2) Оператер не смије примјењивати измјене општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга и цијена услуга које су неповољније за постојеће крајње кориснике, прије истека рока од 30 дана од дана њихове објаве.
- (3) Уколико је за примјену општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга и цијена услуга, Законом о комуникацијама прописана обавеза прибављања сагласности Агенције, оператер је дужан да опште услове пословања, посебне услове пружања/коришћења услуга и цијене услуга достави Агенцији ради давања сагласности, најкасније 45 дана прије почетка њихове примјене, осим у случају из става (5) овог члана када је рок за доставу 15 дана прије почетка њихове примјене.
- (4) Агенција је дужна да у року од 15 дана од дана пријема општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга и цијена услуга, оцијени њихову усклађеност са Законом о комуникацијама и одредбама овог правила.
- (5) Ако су измјене општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга и цијена услуга искључиво у корист крајњих корисника, могу се примјењивати на постојеће крајње кориснике с даном објаве тих измјена, а у случају из става (3) овог члана, по добијању сагласности Агенције. Нове услуге/тарифни пакети/опције, за које је неопходно прибавити сагласност Агенције, оператер може примјењивати по добијању сагласности Агенције.
- (6) Одредбе услова пословања које су сачињене на основу других прописа, чија примјена није у надлежности Агенције, нису предмет давања сагласности Агенције.

Члан 11.

(Објава услова пословања)

- (1) Оператер је дужан да објави опште услове пословања, посебне услове пружања/коришћења услуга и цијене услуга, као и све њихове измјене, прије њиховог ступања на снагу на својој интернетској страници на видљивом и лако доступном мјесту.
- (2) Ако су измјене општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга и цијена услуга у потпуности неповољнији за крајњег корисника,

постојећи крајњи корисник на којег се измјене односе има право да раскине уговор без накнаде, односно има право на повраћај неискоришћеног, а од стране корисника уплаћеног, новчаног износа у року од 30 дана од дана пријема обавјештења из члана 13. овог правила, осим у случају ако су те измјене посљедица регулаторних обавеза, измјена велепродајних цијена на које оператер јавних електронских комуникационих услуга нема утицај или других обавеза утврђених од стране надлежних институција.

Члан 12.

(Промотивне/акционе понуде)

- (1) У случају увођења промотивних/акционих понуда, као краткорочних и привремених погодности за кориснике електронских комуникационих услуга које не представљају трајне измјене цјеновника, оператери су дужни да такву акциону понуду најаве Агенцији најкасније осам (8) дана прије њене примјене.
- (2) Приликом најаве промотивних/акционих понуда, оператери су дужни да наведу: тачан назив промотивне/акционе понуде, период примјене, опис услуга/тарифних модела који су обухваћени промотивном/акционом понудом, садржај погодности које се нуде, услове пружања/коришћења промотивне/акционе понуде, начин активације промотивне/акционе понуде и цијене коришћења услуга/тарифних модела.
- (3) Промотивном/акционом понудом сматра се понуда услуга и цијена услуга који трају укупно шест мјесеци, у току једне календарске године.
- (4) По истеку периода од шест мјесеци, оператер је обавезан да промотивну/акциону понуду повуче из понуде или да је уврсти у сталну понуду.
- (5) Оператер је дужан да на својој интернетској страници, на видљивом мјесту, објави све промотивне/акционе понуде, с јасно назначеним даном ступања на снагу и периодом важења промотивне понуде. Истекле промотивне понуде оператер је дужан да чува на својој интернетској страници до истека обавезног периода трајања уговора закључених у оквиру промотивне/акционе понуде.

Члан 13.

(Форма и начин информисања корисника о измјенама цијена и услова пружања јавних електронских комуникационих услуга)

- (1) Оператер је дужан да, најмање 30 дана прије ступања измјене на снагу, на јасан и разумљив начин, на трајном медију, обавијести крајњег корисника о промјени цијена, општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга који су у било којем смислу неповољнији за крајњег корисника, као и о праву крајњег корисника на раскид уговора прије истека периода на који је закључен без обавезе плаћања трошкова везаних за раскид уговора, односно праву на повраћај неискоришћеног, а од стране корисника уплаћеног новчаног износа.
- (2) У случају да је измјена цијена посљедица регулаторних обавеза, измјене велепродајне цијене на које оператер јавних електронских комуникационих услуга нема утицај или других обавеза утврђених од стране надлежних институција, крајњи корисник нема право на раскид уговора прије истека периода на који је закључен без обавезе плаћања трошкова везаних за раскид уговора, односно право на повраћај неискоришћеног, а од стране корисника уплаћеног новчаног износа.

- (3) Оператер је дужан да, најмање 30 дана прије ступања измјена на снагу, објави обавјештење о измјенама цијена, општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга на посебној подстраници, којој се приступа директно с главне веб-странице оператера, а која мора бити именована на начин да назив картице показује да је намијењена за објаву измјена цијена и услова пружања јавних електронских комуникационих услуга. Обавјештење о измјенама цијена, општих услова пословања, посебних услова пружања/коришћења услуга који су искључиво у корист крајњег корисника и о увођењу нових услуга/тарифних пакета/тарифних опција оператер је обавезан да објави на начин наведен у овом ставу на дан почетка примјене.
- (4) Оператер је дужан да, у року из става (1) овог члана, крајњем кориснику пошаље обавјештење на један од сљедећих начина:
 - а) електронском поштом, уколико има адресу електронске поште; или
 - б) СМС поруком којом ће га обавијестити о промјенама услова и цијена и истовремено омогућити директну електронску повезницу на веб-страницу из става (2) овог члана; или
 - ц) путем корисничког портала, ако је крајњи корисник регистровани корисник таквог портала; или
 - д) путем ИПТВ платформе; или
 - е) путем мобилне или сличне апликације, ако је омогућено аутоматско обавјештавање крајњег корисника без подношења захтјева (тзв. пуш поруке, поп-ап поруке и сл.).
- (5) У случају да оператер није у могућности да достави обавјештење ни на један од начина из става (4) овог члана, дужан је да крајњем кориснику достави писано обавјештење на адресу на коју се крајњем кориснику доставља рачун. Обавјештење може бити достављено заједно с рачуном за извршене услуге. Ако оператер крајњем кориснику доставља рачун путем електронске поште, обавјештење мора бити достављено одвојено од рачуна и без другог садржаја.

- (6) Крајњи корисник је дужан да, приликом потписивања уговора, изабере начин на који ће примати обавјештења, дефинисан у ставовима (4) и (5) овог члана.
- (7) Оператер је дужан да крајње кориснике унапријед плаћене услуге (припејд), за које нема друге контакт податке, обавијести СМС поруком о промјенама услова и цијена у року из става (1) овог члана и истовремено омогући директну електронску повезницу на веб-страницу из става (3) овог члана на којој се налази обавјештење.

- (8) Оператер јавних електронских комуникационих услуга дужан је да постојеће крајње кориснике позове да се изјасне на који од начина, прописаних у ставовима (4) и (5) овог члана, желе примати обавјештења о промјенама услова и цијена и истовремено да их упозори да ће се, уколико се не изјасне, обавјештење достављати на један од начина из ставова (4) и (5) овог члана, које ће у позиви бити јасно наведено.

ПОГЛАВЉЕ II. УГОВОР

Члан 14.

(Листа услуга)

- (1) Оператер је дужан да сачини и објави листу услуга које нуди и пружа крајњим корисницима. Оператер листу услуга може сачинити и објавити као саставни дио општих услова или као посебан документ.

- (2) Закључивањем корисничког уговора, крајњи корисник стиче право да користи услуге које пружа оператер, а према тарифном моделу/пакету који је изабрао. Крајњи корисник може да поднесе захтјев за промјену тарифног модела/пакета уколико испуњава услове дефинисане општим условима/специфичним условима/цјеновником оператера.
- (3) Закључивањем корисничког уговора, крајњи корисник стиче право на коришћење додатних услуга које оператер дефинише у својој листи услуга, по цијени утврђеној у важећем цјеновнику и под условима дефинисаним у општим условима/специфичним условима/цјеновнику.
- (4) Оператер је дужан да крајњем кориснику, на захтјеву за активацију додатне услуге, пружи јасну информацију да се додатна услуга неће моћи користити у случају раскида основног корисничког уговора. Уколико је за додатну услугу уговорена посебна уговорна обавеза, оператер је дужан да крајњем кориснику, на захтјеву за активацију додатне услуге, пружи јасну информацију да она представља самосталну обавезу која ће се у случају раскида основног корисничког уговора посебно наплаћивати.
- (5) Активирање и деактивирање додатних услуга, у зависности од врсте услуге, врши се:
- у писаној форми, потписивањем захтјева/ анекса/уговора;
 - позивом на одговарајући телефонски број одређен за ту сврху (аудио-снимак);
 - слањем СМС поруке на одговарајући телефонски број одређен за ту сврху;
 - путем web self care портала; или
 - на други начин који је доступан крајњем кориснику, а дефинисан општим условима/ специфичним условима/цјеновником оператера.
- Члан 15.
(Трајање и садржај корисничког уговора)
- (1) Права и обавезе између оператера и крајњих корисника уређују се корисничким уговором, а на основу претходно поднесеног захтјева.
- (2) Кориснички уговор се у правилу закључује на неодређено вријеме, уз могућност закључивања уговора с обавезним периодом трајања.
- (3) Обавезни период трајања корисничког уговора, закљученог између крајњег корисника и оператера јавних електронских комуникационих услуга, осим пружаоца комуникационе услуге између особе која не користи нумерацију и оператера пружаоца услуга комуникације између машина, не може бити дужи од 24 мјесеца, при чему оператери јавних електронских комуникационих услуга морају нудити и уговоре у трајању од 12 мјесеци.
- (4) Обавезни период трајања корисничког уговора из става (3) овога члана не примјењује се на посебно закључен уговор за прикључак на мреже, нарочито на мреже врло високог капацитета, који укључују плаћање на рате и не укључују терминалну опрему.
- (5) Аутоматско продужење обавезног периода трајања корисничког уговора из става (3) овог члана није допуштено. Истеком обавезног периода трајања корисничког уговора, оператер је дужан да настави пружати уговорене услуге под условима уговореним у претплатничком уговору у складу с важећим општим/посебним условима и цјеновником.
- (6) Саставни дио корисничког уговора чине општи услови пословања, посебни услови коришћења уговорених услуга, цјеновник услуга и сажетак уговора, који су важећи у тренутку закључивања уговора и све измјене и допуне наведених докумената које су извршене у складу с одредбама овог правила.
- (7) Кориснички уговор, општи услови пословања и посебни услови пружања/коришћења услуга морају бити писани једноставним језиком, разумљивим просјечном кориснику услуга.
- (8) Кориснички уговор, између осталог, мора садржавати:
- име и адресу крајњег корисника, односно назив и сједиште оператера;
 - услугу која се уговара (опис услуге (назив услуге/тарифног модела), цијену и начин плаћања једнократне и мјесечне накнаде, за оператере мобилних електронских комуникационих мрежа наводе се информације шта је укључено у понуду (нпр. укључене минуте разговора, количине податковног саобраћаја, попусти и сл.), те информације о условима коришћења услуга након прекорачења количина укључених у понуду);
 - начин обезбјеђивања услуге, укључујући вријеме успоставе прикључка;
 - ниво квалитета услуге која се нуди;
 - врсту услуге одржавања која се нуди и услуге подршке крајњим корисницима које се пружају, као и начин приступа тим услугама;
 - прописана ограничења која намеће оператер, а која се односе на коришћење испоручене терминалне опреме;
 - информацију о томе на који начин се могу добити ажурирани подаци о свим цијенама које се примјењују, као и о условима одржавања;
 - форму и начин комуникације с крајњим корисником;
 - трајање корисничког уговора и услови за његов раскид, укључујући и начин обрачуна накнаде која се наплаћује у случају пријевременог раскида корисничког уговора;
 - издавање и плаћање мјесечног рачуна и мјере које ће се примјењивати у случају неплаћања мјесечног рачуна;
 - мјере које ће се примјењивати у случају злоупотребе позива према хитним службама, узнемиравања других корисника и нарушавања безбједности и интегритета електронске комуникационе мреже;
 - накнаде и договоре о повраћају средстава који се примјењују уколико се не испуни уговорени квалитет услуга;
 - одредбе које регулишу приговор и рјешавање спорова.
- (9) Саставним дијелом корисничког уговора сматрају се електронски записи из евиденције оператера за активирање и деактивирање јавне електронске комуникационе услуге електронским путем (СМС порука, позив на број, веб-страница, имејл и сл.).
- (10) Услуге које самим укључивањем/додјељивањем могу прузроковати трошкове крајњем кориснику или трећој страни, у случају када крајњи корисник није сам предузео радње за покретање наведене услуге, оператер може укључити само на захтјев крајњег корисника. Ово се не односи на пуштање нових функционалности, којима се побољшавају могућности коришћења постојећих услуга, о чему ће крајњи корисник претходно бити обавијештен.

- (11) Оператер јавних електронских комуникационих услуга у мобилној електронској комуникационој мрежи, искључиво за кориснике унапријед плаћене услуге (припејд), може ограничити мобилни уређај и податковни уређај за приступ интернету (УСБ стик) на рад унутар властите мреже у случају ако крајњи корисник купује уређај. Оператер је дужан да, на захтјев крајњег корисника, након 12 мјесеци коришћења услуге уз предочење рачуна о куповини мобилног уређаја, без накнаде, у року од 5 дана, омогући коришћење уређаја у осталим мрежама.
- (12) У случају закључивања корисничког уговора у којем постоји одређени пробни период коришћења услуге, унутар којег је крајњи корисник може отказати без накнаде, оператер је дужан да у корисничком уговору/специфичним условима наведе одредбе о трајању пробног периода и услове отказа услуге унутар пробног периода.
- (13) Оператер не смије условљавати крајњег корисника закључивањем корисничког уговора за јавну електронску комуникациону услугу, укључујући и прикључак на јавну електронску комуникациону мрежу, закључивањем корисничког уговора за другу јавну електронску комуникациону услугу или куповину терминалне опреме.
- (14) Одредбе овог члана на одговарајући начин примјењују се и на кориснике услуга код којих се плаћање врши унапријед (припејд услуге).
- (15) На уговоре закључене на даљину и уговоре закључене изван пословних просторија оператера, на одговарајући начин се примјењују одредбе посебних закона.

Члан 16.

(Захтјев за закључивање корисничког уговора)

- (1) Захтјев за закључивање корисничког уговора подноси се на начин и у облику који прописује оператер.
- (2) Образац захтјева из става (1) овог члана мора садржавати:
- име и презиме и адресу физичког лица, односно назив и сједиште правног лица, подносиоца захтјева;
 - врсту јавне електронске комуникационе услуге која се уговара;
 - цијену услуге или назив ставке важећег цјеновника оператера према којем ће се наплаћивати уговорена услуга;
 - трајање корисничког уговора;
 - сагласност о начину доставе обавјештења;
 - сагласност за објаву личних података у телефонском именику и телефонској служби информација;
 - сагласност за примање информација за потребе директног маркетинга.
- (3) По пријему захтјева за закључивање корисничког уговора у фиксној јавној електронској комуникационој мрежи, оператер је дужан да, у року који одреди, писаним или електронским путем или на други начин који је могуће доказати (нпр. телефонски позив), обавијести подносиоца захтјева о непостојању техничке могућности за пружање услуге, наводећи разлоге одбијања захтјева.
- (4) Оператер је дужан да се придржава уобичајених поступака за провјеру идентитета крајњег корисника, поштујући при томе одредбе посебних закона.

Члан 17.

(Одбијање захтјева за закључивање корисничког уговора)

- (1) Оператер може одбити захтјев за заснивање корисничког односа у сљедећим случајевима:
- ако подносилац захтјева има било какво доспјело, а неизмирено дуговање према оператеру. Оператер не може одбити захтјев због дуговања у случајевима када крајњи корисник наведена дуговања оспорава у судском или којем другом вансудском поступку, осим у случају када се ради о истој врсти услуге између истих уговорних страна;
 - ако постоји основана сумња да подносилац захтјева неће бити у могућности да подмири своја будућа дуговања;
 - ако подносилац захтјева не достави све потребне документе;
 - ако постоје ограничења која се односе на капацитет и техничке могућности оператера;
 - оператер може у општим условима утврдити и друге разлоге за одбијање захтјева.
- (2) Ако подносилац захтјева пружи одговарајуће осигурање плаћања, као што су банкарска гаранција, депозит и сл., те када су испуњени остали услови, оператер мора прихватити захтјев за заснивање корисничког односа.
- (3) О одбијању захтјева за закључивање корисничког уговора оператер доноси одлуку у писаној форми.
- (4) Оператер је дужан да предвиди све мјере из става (1) овог члана у својим општим условима пословања, као и све случајеве или околности када их може примјенити. Оператер је посебно дужан да води рачуна о томе да примјеном таквих мјера не заснује дискриминацију према било којој групи или врсти корисника услуге.

Члан 18.

(Упознавање са садржајем корисничког уговора)

- (1) Оператер, осим оператера пружаоца услуга комуникације између машина, дужан је да крајњим корисницима, прије закључивања уговора, без накнаде обезбиједи кратак и читљив сажетак уговора на прописаном образцу.
- (2) Сажетак уговора из става (1) овог члана мора садржавати:
- пословно име, адресу сједишта оператера, адресу за пријем приговора уколико се она разликује од адресе сједишта, адресу електронске поште;
 - одјељак "Услуге и опрема": основне карактеристике услуге која се пружа самостално или у пакету и терминалне опреме (нпр. услуге фиксне говорне телефоније, мобилне говорне телефоније, мобилног приступа интернету, фиксног приступа интернету, услугу за дистрибуцију ТВ сигнала. За пакете услуга описује се, према потреби, и врста терминалне опреме те услуге, као што су телевизијски пакети, видео на захтјев или друге медијске услуге. За услугу дистрибуције ТВ сигнала и за услуге у пакетима који укључују такве услуге могу се описати понуђене врсте телевизијских пакета ако није могуће пописати све канале укључене у пакет. Опис услуге, према потреби, садржи количине позива, порука, података и примјењива правила за ролинг);
 - одјељак "Брзине интернетске услуге и правна средства у случају проблема":
 - везано за услугу приступа интернету, јасно и разумљиво објашњење о минималној,

- уобичајено доступној, максималној и оглашеној брзини преузимања и читавања у случају фиксне мреже или о процијеној максималној и оглашеној брзини преузимања и читавања у случају мобилне мреже,
- 2) везано за услугу приступа интернету, јасно и разумљиво објашњење о правним средствима која су доступна крајњем кориснику у случају трајне или повремене разлике између стварног и уговореног квалитета услуге приступа интернету у погледу протока или других параметара квалитета;
- д) одјелак "Цијене": податке о цијенама, висини једнократне накнаде за прикључење јавне електронске комуникационе услуге, периодичне накнаде и накнаде повезане с потрошњом, цијена терминалне опреме, сви временски ограничени попусти, те информације о цијенама додатних услуга ако су доступне. Ако се примјењује промотивна цијена, мора се јасно навести заједно с периодом у којем попуст вриједи и пуном цијеном без попушта;
- е) одјелак "Трајање, обнова и раскид": трајање корисничког уговора, као и услове под којима се кориснички уговор продужава и раскида, накнаде за пријеврмени раскид и начин коришћења терминалне опреме;
- ф) одјелак "Могућности за крајње кориснике с инвалидитетом": информације о доступности услуге за крајње кориснике с инвалидитетом;
- г) одјелак "Друге важне информације".
- (3) Сажетак уговора мора бити написан језиком који је крајњим корисницима лако читљив и разумљив.
- (4) Исписан сажетак уговора не смије бити дужи од еквивалента једне странице формата А4, осим у оправданим случајевима. За пакете услуга, сажетак уговора не смије бити дужи од три странице, осим у оправданим случајевима.
- (5) Информације у сажетку уговора наводе се редослиједом наведеним у ставу (2) овог члана у вертикалном формату.
- (6) Сажетак уговора мора бити написан фонтом величине 10 тачака, а у оправданим околностима фронт се може смањити. У случају смањења фонта, крајњем кориснику се мора омогућити да сажетак уговора увећа електронским средствима или да на захтјев крајњег корисника добије сажетак уговора с фонтом величине од најмање 10 тачака.

Члан 19.

(Уговори изван пословних просторија)

- (1) Кориснички уговор закључен изван пословних просторија оператера сматра се закљученим на дан потписивања документације од стране корисника, а рок за раскид уговора тече од дана закључивања уговора.
- (2) Образац захтјева за закључивање корисничког уговора мора садржавати све информације дефинисане чланом 16. овог правила, као и информацију о праву на раскид корисничког уговора.
- (3) На остале одредбе у вези са закључењем уговора изван пословних просторија, примјењују се одредбе прописа о заштити потрошача.

Члан 20.

(Закључивање уговора на даљину)

- (1) Уговор закључен путем интернета и путем телефона сматра се корисничким уговором закљученим на даљину.

- (2) Интернетска страница оператера, путем које корисник услуга закључује кориснички уговор, мора садржавати податке о условима за попуњавање захтјева за закључивање корисничког уговора, укључујући и рок за реализацију услуге од стране оператера, облик у којем ће кориснички уговор бити доступан крајњем кориснику, начин идентификације и исправљања грешака прије слања захтјева за закључивање корисничког уговора, услове коришћења услуге и цијеновник који мора бити доступан крајњем кориснику како би их могао сачувати и одшампати, врста електронске услуге/тарифног модела који се уговара, цијене електронских услуга, услове плаћања и трајање корисничког уговора.
- (3) У случају закључивања уговора на даљину путем телефона, особа која представља оператера обавезна је да, поред свих информација о услузи дефинисаних Законом о заштити потрошача, наведе: да кориснички уговор може закључити само особа која ће по том уговору постати крајњи корисник, односно крајњи корисник унапријед плаћене услуге (припејд), да крајњи корисник пристајањем на понуду путем телефона закључује уговор на даљину и да ће уговор добити на трајном носачу података, да крајњи корисник, не наводећи разлоге, може раскинути уговор у року од 15 дана од дана закључивања корисничког уговора, снима ли се разговор и у коју сврху, те, прије завршетка разговора, добити несумњиву потврду од крајњег корисника да пристаје на закључивање уговора на даљину.
- (4) У случају закључивања уговора на даљину, оператер је дужан да кориснику без одгањања достави примјерак корисничког уговора на трајном носачу података. Уговор мора садржавати, поред елемената дефинисаних чланом 15. овог правила, и информације да је на одређени датум и на који начин корисник договорио закључивање новог и/или измјену постојећег уговора на даљину.
- (5) Уговор закључен на даљину сматра се закљученим на дан када га потпишу обе уговорне стране, односно када крајњи корисник достави потврду своје сагласности на уговор, од којег дана тече и рок за раскид уговора.

Члан 21.

(Непоштене одредбе корисничког уговора)

Кориснички уговор не смије садржавати непоштене услове, односно одредбе које узрокују знатну неравнотежу у правима и обавезама уговорних страна на штету крајњег корисника. Као непоштене одредбе се сматрају, али нису ограничене на:

- а) могућност наплате поновног укључења у ситуацији када је до искључења дошло грешком оператера;
- б) могућност привременог прекида пружања услуга или раскида уговора, ако је крајњи корисник повриједио одредбе неког другог уговора склопљеног с истим оператером;
- ц) могућност избјегавања или ограничавања испуњавања уговорних обавеза на штету крајњег корисника;
- д) могућност да коришћење јавне електронске комуникационе услуге буде условљено коришћењем неке друге услуге или опреме која није неопходна и потребна за пружање тражене услуге.

Члан 22.

(Пренос корисничког уговора)

- (1) Кориснички уговор у фиксној мрежи може се пренијети на друго физичко или правно лице, без накнаде, под условом да нови корисник настави с коришћењем услуге на истој локацији преко истих прикључака на мрежу.
- (2) Пренос корисничког уговора у мобилној мрежи може се извршити без накнаде само ако нови корисник настави користити исти кориснички број.
- (3) Под преносом корисничког уговора подразумијева се пренос свих права и обавеза из уговора о заснивању корисничког односа на треће лице.
- (4) У случају смрти корисника или престанка постојања правног лица, наследник, члан породичног домаћинства или правни сљедбеник може оператеру поднијети захтјев за пренос уговора уколико наставља користити услугу путем исте прикључне тачке мреже и броја. Оператер је дужан да пренесе уговор под условом да нови корисник испуњава све услове предвиђене за заснивање уговорног односа.

Члан 23.

(Привремено обустављање пружања јавне електронске комуникационе услуге)

- (1) Оператер може привремено обуставити пружање услуге крајњем кориснику, и то:
 - а) ако су кориснички уређај или инсталација неисправни, до отклањања сметњи, а најдуже 30 дана;
 - б) ако крајњи корисник не дозволи преглед исправности терминалне опреме и припадајуће инсталације за коју постоји сумња да узрокује штетне сметње у јавној електронској комуникационој мрежи, о чему је крајњи корисник упозорен писаним путем - до 15 дана;
 - ц) ако наступе техничке сметње у јавној електронској комуникационој мрежи на коју су прикључени терминални уређаји или на терминалном уређају који је у надлежности оператера - до отклањања сметњи;
 - д) ако се изводе радови у јавној електронској комуникационој мрежи на коју су прикључени уређаји - до завршетка радова;
 - е) ако корисник не измири дуговања за обављене електронске комуникационе услуге ни у року од 15 дана од достављања опомене, а није поднио приговор на износ којим је задужен;
 - ф) ако се утврди да крајњи корисник врши злоупотребу услуге - до 15 дана.
- (2) Оператер има право да у својим општим условима дефинише и друге разлоге, осим разлога наведених у ставу (1) овог члана, због којих се може привремено обуставити пружање услуге крајњем кориснику.
- (3) Оператер је дужан да, у најкраћем могућем року, обавијести крајњег корисника о разлозима који су довели до привремене обуставе пружања услуге крајњем кориснику.
- (4) За вријеме трајања привремене обуставе пружања услуге, крајњем кориснику се морају омогућити долазни позиви када се налази на територији Босне и Херцеговине те одлазни позиви према хитним службама и бесплатном броју службе за кориснике оператера.
- (5) Оператер је дужан да крајњем кориснику, на његов захтјев, без накнаде, привремено обустави пружање услуге једном у календарској години у трајању од 1 до 3 мјесеца. У општим условима пословања/специфичним

условима/цјеновнику, оператер може утврдити и дужи рок привременог искључења према захтјеву крајњег корисника.

- (6) Оператери су дужни да у својим општим условима наведу услове и рокове поновног укључења привремено искључене услуге, те да укажу на последице неотклањања узрока због којег је дошло до привременог обустављања пружања услуге.

Члан 24.

(Престанак важења корисничког уговора)

- (1) Уговор између крајњег корисника и оператера јавних електронских комуникационих услуга престаје важити:
 - а) раскидом корисничког уговора;
 - б) смрћу крајњег корисника који је физичко лице, односно престанком постојања крајњег корисника који је правно лице.
- (2) Насљедници, односно чланови породичног домаћинства обавезни су да оператеру доставе доказ о смрти крајњег корисника.
- (3) Ако насљедници, односно чланови породичног домаћинства, након смрти крајњег корисника, наставе да користе јавне електронске комуникационе услуге садржане у његовом уговору, обавезни су да од оператера затраже пренос корисничког уговора на своје име.
- (4) Оператер има право да у својим условима пословања дефинише и друге разлоге, осим разлога наведених у ставу (1) овог члана, због којих може доћи до престанка важења корисничког уговора.
- (5) Оператер је дужан да, у случају трајног искључења корисничке терминалне опреме и раскида уговора, у најкраћем могућем року обавијести крајњег корисника о разлозима који су довели до трајног искључења и датуму када је наступио раскид уговора.

Члан 25.

(Раскид корисничког уговора)

- (1) Оператер има право да раскине уговор:
 - а) ако крајњи корисник или друго лице понови исту врсту злоупотребе и након што је једном привремено искључен из истих разлога;
 - б) ако крајњи корисник не отклони неисправности на корисничком уређају или инсталацији у року од 30 дана од дана привременог искључења;
 - ц) ако крајњи корисник не дозволи преглед исправности терминалне опреме ни након истека рока од 15 дана од дана привременог искључења;
 - д) ако крајњи корисник не измири доспјело, а неспорно дуговање за обављене електронске комуникационе услуге у року од 30 дана од дана привременог искључења.
- (2) Оператер има право да у својим општим условима дефинише и друге разлоге, осим разлога наведених у ставу (1) овог члана, због којих може настати раскид корисничког уговора.
- (3) Када крајњи корисник затражи раскид корисничког уговора, оператер, уз писано обавјештење о раскиду и датуму када наступа раскид, мора омогућити раскид уговора и у случају постојања потраживања оператера према крајњем кориснику и то:
 - а) код уговора у фиксној мрежи, у отказном року од 10 радних дана од дана у који је раскид затражен; и
 - б) код уговора у мобилној мрежи, у отказном року од три радна дана од дана у који је раскид затражен.
- (4) Оператер је дужан да омогући раскид уговора на исти начин, односно путем истих канала путем којих је омогућено склапање уговора. У општим условима

пословања, оператери су дужни да наведу начин на који крајњи корисници могу затражити раскид корисничког уговора (укључена могућност раскида уговора електронским путем и путем телефона).

- (5) Корисничким уговором се може утврдити да, уколико крајњи корисник раскине уговор или је уговор раскинут кривицом крајњег корисника прије истека периода обавезног трајања уговора, крајњи корисник је дужан платити трошкове:
- мјесечне накнаде за преостали период обавезног трајања уговора, као и преостале мјесечне рате за терминалну опрему која је купљена уз услугу; или
 - накнаду у висини разлике између пуне цијене и попушта оствареног на услуге и терминалну опрему, ако је плаћање те накнаде повољније за крајњег корисника.
- (6) У случају раскида уговора прије истека периода обавезног трајања уговора, оператер је дужан, у свако вријеме, без одгађања, а најкасније у року од три радна дана, у затраженом облику дати информацију крајњем кориснику о износу дуговања, те начину уплате дуговања. Захтјев крајњег корисника може бити поднесен усмено, писаним или електронским путем. Информација о износу дуговања мора садржавати датум обрачуна, датум почетка и краја уговорне обавезе, податак о оствареним попустима на производе и услуге, као и мјесечним накнадама за остатак периода обавезног трајања уговора.

Члан 26.

(Додјела и промјена корисничког броја)

- При заснивању корисничког односа, оператер јавних електронских комуникационих услуга додјељује кориснички број из распона бројева које је Агенција додјелила оператеру.
- У случају промјене корисничког броја због измене Плана бројева за телефонске услуге у Босни и Херцеговини, оператер јавних електронских комуникационих услуга обавезан је да обавијести крајњег корисника о промјени броја у року од најмање 60 дана прије обављене промјене ако је крајњи корисник правно лице, односно најмање 30 дана прије обављене промјене ако је корисник физичко лице. Оператер јавних електронских комуникационих услуга крајњем кориснику доставља обавјештење на начин како је дефинисано чланом 13. овог правила.
- Промјена корисничког броја може се извршити по захтјеву крајњег корисника, подношењем писаног захтјева оператеру јавних електронских комуникационих услуга, уколико за то постоје техничке могућности, за шта оператер може наплатити одговарајућу накнаду дефинисану цјеновником.

Члан 27.

(Пресељење прикључка)

- Крајњи корисник може поднијети писани захтјев оператеру јавних електронских комуникационих услуга за пресељење корисничке терминалне опреме на другу локацију у оквиру његове јавне електронске комуникационе мреже.
- Уколико постоје техничке могућности, оператер је дужан извршити пресељење у року који је утврдио општим условима пружања јавних електронских комуникационих услуга.
- Ако оператер нема техничке могућности да изврши пресељење, дужан је да о томе писаним путем обавијести крајњег корисника у року који је дефинисао

општим условима пружања јавних електронских комуникационих услуга.

- За пресељење корисничке терминалне опреме, оператер може наплатити накнаду дефинисану цјеновником.

ПОГЛАВЉЕ III. ЦЈЕНОВНИК

Члан 28.

(Цјеновник)

- Оператер је дужан сачинити цјеновник свих његових јавних електронских комуникационих услуга, који садржи принципе обрачуног система, цијене појединих услуга, пакета услуга и других додатних услуга.
- Цјеновник услуга, између осталог, мора садржавати:
 - цијену која се зарачунава за трајање позива, количину пренесених података или по услузи и пакету услуга, као и цијене за друге додатне услуге које су у понуди;
 - цијену за успостављање позива, уколико се то посебно наплаћује;
 - обрачуноску јединицу;
 - информације о уобичајним попустима и бонусима;
 - обрачуноски период за услуге;
 - начин плаћања услуге;
 - накнаде у вези с преносом броја;
 - накнаде које произилазе из раскида уговора.
- Све цијене исказане у цјеновнику морају бити исказане у складу са законом.
- У случају укидања услуге, односно пакета услуга или других додатних услуга, оператер мора обавијестити крајњег корисника услуге на начин дефинисан чланом 13. овог правила, најмање 30 дана прије таквог намјераног укидања, те му понудити други пакет услуга или другу додатну услугу, уколико је то примјениво.

Члан 29.

(Рачун, обрачун цијена и начин плаћања)

- Оператер је дужан да, без накнаде, крајњим корисницима испостави рачун у папирном облику или на захтјев крајњег корисника у електронском облику.
- Рачун мора бити јасан, читљив и лако разумљив крајњем кориснику те треба да садржи све потребне податке који кориснику услуге омогућавају провјеру исправности обрачуна.
- Рачун мора садржавати датум издавања рачуна, рок за плаћање рачуна, као и јасно наведене услове и рокове подношења приговора, те контакт податке службе за кориснике.
- Оператер је дужан да, у општим условима пружања услуга, дефинише датум издавања рачуна и рок у којем је крајњи корисник обавезан да плати рачун. У случају да крајњи корисник није запримио рачун или не посједује рачун из било којег разлога, обавезан је да плати доспјела дуговања у прописаном року, односно крајњи корисник је дужан да затражи рачун ако га није запримио на вријеме.
- Рачун може да садржи и опомену за доспјеле неплаћене обавезе. Опомена садржана на рачуну сматра се писменом опоменом у складу с чланом 23. став (1) тачка е) овог правила.

Члан 30.

(Детаљан испис рачуна)

- Оператер је дужан да, на захтјев крајњег корисника, без накнаде, пружи детаљан испис рачуна за пружене услуге у облику у којем крајњи корисник прима рачун.
- Детаљан испис рачуна мора садржавати:

- а) за сваки позив и текстуалну поруку датум и вријеме успостављања везе, бирани број, трајање позива, количину пренесених података и друге основе обрачуна услуге;
 - б) евиденцију позива према услугама с посебном тарифом, која садржи податке о оператеру услуга с посебном тарифом и о типу услуге, уколико за то постоји техничка могућност.
- (3) Услуге које се не наплаћују, бесплатни позиви и позиви на телефонске бројеве хитних служби неће бити евидентирани на детаљном испису рачуна. Оператер је дужан да наведене податке на захтјев достави надлежним органима за потребе вођења судских поступака.

ПОГЛАВЉЕ IV. ЗАШТИТА КРАЈЊИХ КОРИСНИКА

Члан 31.

(Заштита од прекомјерне потрошње)

- (1) Ако се услуге приступа интернету или јавне електронске комуникационе услуге обрачунавају на основу обрачуног периода или количине потрошње, оператери који пружају те услуге обавезни су да крајњим корисницима, а у складу са својим техничким могућностима, омогуће праћење и контролу употребе сваке од уговорених услуга, укључујући приступ благовременим подацима о нивоу потрошње уговорених услуга (тарифног пакета, тарифног модела, тарифне опције).
- (2) Оператер јавне говорне комуникационе услуге или услуге приступа интернету дужан је да крајњем кориснику достави бесплатно обавјештење путем електронске поруке или позива о сваком неуобичајеном и изненадном повећању трошкова коришћења јавних електронских комуникационих услуга током сваког појединачног обрачуног периода.
- (3) У случају оправдане сумње на злоупотребу у коришћењу услуга, по упозорењу из става (2) овог члана, оператер може обуставити пружање одређене услуге, при чему поновно укључење може бити условљено пријевременом уплатом новчаног износа који представља недоспјела потраживања за текући обрачуноски период.
- (4) Ако оператер није крајњег корисника правовремено упозорио о прекомјерној потрошњи, крајњи корисник је дужан да плати износ дуговања до тренутка када су се испунили услови за обавјештавање крајњег корисника и од тренутка када га је оператер обавијестио.
- (5) Ако оператер није уопште упозорио крајњег корисника о прекомјерној потрошњи, крајњи корисник је дужан да плати износ дуговања до тренутка када су се испунили услови за обавјештавање крајњег корисника о прекомјерној потрошњи.
- (6) Пружалац јавне говорне комуникационе услуге или услуге приступа интернету дужан је да у својим условима пословања дефинише критеријуме и процедуру утврђивања неуобичајене потрошње и искључења крајњих корисника, као и друге мјере за заштиту од прекомјерне потрошње.

Члан 32.

(Забрана одлазних позива и порука)

Оператер је дужан да омогући крајњем кориснику на његов захтјев и без накнаде:

- а) забрану одређених врста одлазних позива, која се односи искључиво на позиве који се наплаћују, при чему је оператер дужан да омогући позивање

бројева према хитним службама и бесплатном броју службе за кориснике оператера;

- б) забрану одлазних позива, слања СМС порука и преноса података када мјесечни трошкови тих услуга пређу износ који је унапријед одређен уговором, у складу са својим техничким могућностима;
- ц) забрану слања и/или примања кратких текстуалних порука (СМС поруке) и мултимедијских порука (ММС поруке) у оквиру услуга с додатном вриједношћу.

Члан 33.

(Информисање крајњих корисника)

- (1) Оператер је дужан да крајњем кориснику омогући бесплатан приступ служби за кориснике на начин да му се омогући и разговор с контакт особом у служби за кориснике.
- (2) Оператер је дужан обавјештавати све крајње кориснике о могућностима забране позива које су им доступне, а посебно о могућностима наведеним у овом правилу. Крајњим корисницима обавјештење се доставља на један од начина дефинисаних чланом 13. овог правила.

Члан 34.

(Оглашавање услуге)

- (1) Сваки оглас за услугу мора садржавати опис услуге или информацију на који начин се може добити потпун опис услуге, те цијену услуге. Опис услуге мора бити написан на начин да је јасан, лако разумљив и читљив за корисника.
- (2) Приликом оглашавања јавне електронске комуникационе услуге, у огласу обавезно требају бити објављени назив оператера и његова веб-адреса.
- (3) У огласу услуга не смије бити означена као "бесплатна" ако је потребно било какво додатно плаћање (нпр. плаћање накнаде за успоставу позива). Посебне користи које се остварују употребом услуге не смију бити означене као "бесплатне" него као поклон, односно бонус који се добије за коришћење услуге. Услуга не смије бити означена као "неограничена" уколико садржи одређена ограничења (нпр. ограничења у количини саобраћаја).

Члан 35.

(Поступање у случају приговора или рекламације)

- (1) Оператер је дужан да у својим општим условима пословања детаљно пропише поступак подношења и рјешавања приговора крајњег корисника на износ којим је задужен за пружене услуге, приговор на квалитет услуге те приговор због повреде одредаба уговора.
- (2) Оператер мора, осим путем испостављеног рачуна, упознати крајње кориснике услуга и на други прикладан начин с условима подношења приговора из става (1) овог члана у складу с општим условима пословања, а нарочито о роковима и начину подношења приговора, називу и сједишту, посебној адреси електронске поште и телефакса надлежне службе оператера за рјешавање приговора.
- (3) Када за то постоје услови, крајњи корисник може поднијети и притужбу Агенцији у складу с важећим прописима Агенције.
- (4) Оператер је дужан да евидентира пријем сваког писаног приговора, на начин да евиденција садржи датум пријема приговора те датум до којег крајњем кориснику треба упутити писани одговор на приговор. Наведену евиденцију оператер је дужан да на захтјев достави Агенцији.

**ДИО ЧЕТВРТИ - КВАЛИТЕТ ЈАВНИХ
ЕЛЕКТРОНСКИХ КОМУНИКАЦИОНИХ УСЛУГА**

Члан 36.

(Опште одредбе о квалитету јавних електронских комуникационих услуга)

- (1) Оператер за пружање јавних електронских комуникационих услуга мора испунити основне техничке услове у складу с међународним стандардима, одредбама овог правила и другим одговарајућим прописима донесеним од стране Агенције.
- (2) Оператер је дужан да утврди мјесто и узрок сметњи и кварова у свом систему, те предузме све неопходне мјере за њихово отклањање, при чему се мора водити рачуна о брзини и ефективности отклањања сметњи и кварова.
- (3) Оператер је одговоран за обезбјеђивање квалитета јавних електронских комуникационих услуга у складу с међународним стандардима, одредбама овог правила и другим одговарајућим прописима донесеним од стране Агенције.
- (4) Носиоци дозволе за коришћење радиофреквенционог спектра за пружање услуга путем мобилних приступних система дужни су да на својој интернетској страници објаве мапе покривености територије Босне и Херцеговине сигналом својих мобилних мрежа, за сваку од постојећих технологија појединачно.

Члан 37.

(Мјерење квалитета услуга)

- (1) Агенција ће посебним прописом дефинисати параметре квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга, те форму и облик извјештаја.
- (2) Оператер је дужан да у општим условима пружања јавних електронских услуга дефинише на који начин се крајњи корисник може информисати о параметрима квалитета.

**ДИО ПЕТИ - ПОСЕБНЕ ОБАВЕЗЕ ОПЕРАТЕРА
ПОГЛАВЉЕ I. ПОСЕБНЕ ОБАВЕЗЕ ОПЕРАТЕРА
ПРЕМА КРАЈЊИМ КОРИСНИЦИМА**

Члан 38.

(Услуге везане у пакет)

- (1) Ако оператер нуди крајњем кориснику пакет услуга или пакет услуга и терминалну опрему, који обухватају најмање услугу приступа интернету или јавно доступну комуникациону услугу између особа које користе нумерацију, примјењују се одредбе овог правила.
- (2) За свако значајно одступање стварних параметара квалитета сваке појединачне услуге везане у пакет, које је трајно или се често понавља, крајњи корисник може поднијети приговор оператеру, односно крајњи корисник има право на раскид уговора у погледу свих појединачних услуга везаних у пакет, без обавезе плаћања трошкова у вези с раскидом уговора.
- (3) Обавезно трајање уговора за услуге везане у пакет, оператер не смије продужити, у случају накнадног уговарања додатних услуга или куповине терминалне опреме, осим ако крајњи корисник изричито пристане на продужење обавезног трајања уговора.

Члан 39.

(Доступност услуге)

- (1) Оператер који пружа јавну електронску комуникациону услугу и услугу приступа интернету путем јавне електронске комуникационе мреже, у случају изузетно тешког квара мреже или у случају више силе, дужан је да предузме све неопходне мјере како би се

обезбиједила највећа могућа доступност наведених услуга.

- (2) Оператер који пружа јавну говорну комуникациону услугу дужан је да предузме све неопходне мјере да обезбиједи непрекидан приступ хитним службама и непрекидан пренос јавних упозорења.

Члан 40.

(Злонамјерни или узнемиравајући позиви, СМС поруке и ММС поруке)

- (1) Оператер којем крајњи корисник у писаном или електронском облику пријави (опише начин и садржај, оквирни датум и вријеме) пријем злонамјерних или узнемиравајућих позива, СМС или ММС порука, дужан је да забиљежи и чува податке о позивајућем броју или поруци, датум и вријеме позива или СМС/ММС поруке или покушаја позивања.
- (2) Ако оператер на основу пријаве из става (1) овог члана утврди да су злонамјерни или узнемиравајући позив или СМС/ММС порука упућени с броја његовог крајњег корисника, обавезан је да том крајњем кориснику упути упозорење, односно да, у случају поновног узнемиравања, предузме друге одговарајуће мјере ради спречавања даљњег узнемиравања.
- (3) Ако оператер на основу пријаве из става (1) овог члана утврди да су злонамјерни или узнемиравајући позив или СМС/ММС порука упућени с корисничког броја у мрежи другог оператера, обавезан је да пријаву из става (1) овог члана проследи том оператеру на даљње разматрање.
- (4) Оператери су обавезни да међусобно сарађују ради праћења и откривања злонамјерних или узнемиравајућих позива или СМС/ММС порука, а нарочито ради размјене података о броју с којег су и на који су упућени злонамјерни или узнемиравајући позив или СМС/ММС порука и поступања по прослијеђеним пријавама из става (3) овог члана.

Члан 41.

(Аутоматско преусмјеравање позива)

Оператер је дужан да крајњем кориснику омогући, на једноставан начин и без накнаде, заустављање аутоматског преусмјеравања позива које је извршила трећа страна на терминалну опрему крајњег корисника.

Члан 42.

(Услуге с додатном вриједношћу)

Агенција може посебним прописима одредити услове пружања услуга с додатном вриједношћу.

Члан 43.

(Јавни именик)

- (1) Оператер који пружа јавно доступне електронске комуникационе услуге између особа које користе нумерацију, дужан је да сачини и редовно ажурира јавни телефонски именик својих крајњих корисника, а који мора бити јавно доступан свим корисницима у електронском облику (оператер је обавезан да објави именик у електронској форми на својој веб-страници који ће омогућити употребу засновану на функцијама претраживања).
- (2) Укључивање личних података (име и презиме, односно назив правног лица, адреса и претплатнички број) у јавни телефонски именик је могуће само уз изричито пристанак крајњих корисника.
- (3) Оператер који пружа јавно доступне електронске комуникационе услуге између особа које користе нумерацију, дужан је да свим крајњим корисницима

- обезбједи приступ служби давања информација о бројевима крајњих корисника.
- (4) Оператер који пружа јавно доступне електронске комуникационе услуге између особа које користе нумерацију дужан је да, без накнаде, обавјести крајње кориснике, прије уписа њихових личних података у јавни именик, о сврси именика, доступности личних података преко услуге обавјештења те о могућностима за претрагу личних података од стране трећих лица преко функције претраге у електронској форми именика.
 - (5) Оператер који пружа јавно доступне електронске комуникационе услуге између особа које користе нумерацију дужан је да крајњем кориснику, чији се лични подаци налазе у јавно доступном телефонском именику, омогући провјеру или исправку података, као и брисање личних података из јавно доступног телефонског именика, на једноставан начин и без накнаде.
 - (6) Оператер који пружа јавно доступне комуникационе услуге између особа које користе нумерацију дужан је да прибави додатни пристанак крајњег корисника прије омогућавања употребе података из именика, за било коју сврху јавног именика која није претраживање личних података на основу имена и презимена или назива крајњег корисника или минимума других његових идентификационих ознака.
 - (7) Одредбе ставова (4) и (5) овог члана примјењују се на крајње кориснике који су физичка лица. Правна лица не могу тражити ограничење уписа података нужних за основну идентификацију и комуникацију у јавни именик.

ПОГЛАВЉЕ II. ПОСЕБНЕ ОБАВЕЗЕ ОПЕРАТЕРА О ОБРАДИ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА И ЗАШТИТИ ПРИВАТНОСТИ

Члан 44.

(Област примјене)

Одредбе овог поглавља не односе се на активности које се односе на јавну безбједност, одбрану, државну одбрану те активности државе у области кривичног права.

Члан 45.

(Безбједност и интегритет електронских комуникационих мрежа и услуга)

- (1) Оператер је дужан да, ради обезбјеђивања безбједности и интегритета јавних електронских комуникационих мрежа и услуга, повјерљивости електронских комуникација, као и заштите личних података, саобраћаја и локације, предузима одговарајуће техничке и организационе мјере, а нарочито мјере за превенцију и минимизацију утицаја безбједносних инцидената по кориснике и међуповезане мреже, као и мјере за обезбјеђивање непрекидности рада јавних комуникационих мрежа и услуга. Мјере које оператер предузима одређују се примјерено степену опасности за безбједност мреже примјеном расположивих техничких и технолошких рјешења и примјерено трошковима тих мјера.
- (2) Ако оператер пружа услугу користећи јавну електронску комуникациону мрежу, припадајућа средства или услуге другог оператера, дужан је да сарађује с тим оператером ради заштите безбједности и интегритета електронске комуникационе мреже и услуга.
- (3) У случају посебне опасности повреде безбједности и интегритета јавних комуникационих мрежа и услуга

(нпр. неовлашћени приступ, значајан губитак података, угрожавање повјерљивости комуникације, безбједност личних података и друго), оператер је дужан да, чим сазна за ову опасност, обавјести крајње кориснике својих услуга о тој опасности путем своје веб-странице или на други погодан начин. Ако је опасност изван обима мјера које предузима оператер, корисници морају бити обавјештени и о расположивим мјерама за отклањање опасности и/или њених посљедица, укључујући и могуће трошкове тих мјера.

- (4) Мјере из става (1) овог члана нарочито се спроводе ради спречавања и умањивања утицаја безбједносних инцидената на кориснике услуга и повезане електронске комуникационе мреже, а посебно ради обезбјеђивања безбједности услуга и заштите корисника од злонамјерних активности, електронских саботажа, превара трећих лица и злоупотреба било које врсте.
- (5) Оператер је дужан да одреди одговорну особу за спровођење мјера из овога члана.
- (6) Мјере из става (1) овог члана морају најмање:
 - а) обезбједити да личним подацима могу приступати само овлашћена лица, у законом дозвољене сврхе;
 - б) штитити пренешене или сачуване податке од случајног или незаконитог уништења, случајног губитка или измјене те неовлашћеног или незаконитог чувања, обраде, приступа или откривања;
 - ц) обезбједити примјену безбједносне политике у односу на обраду личних података.
- (7) Оператер је дужан да, без одлагања, обавјести Агенцију, Агенцију за заштиту личних података Босне и Херцеговине и надлежно тијело за одговор на рачунарске безбједносне инциденте (ЦЕРТ) писаним путем о повреди безбједности или губитку интегритета од значајног утицаја на рад њихових мрежа или пружање њихових услуга. Агенција може обавјестити јавност или захтијевати од оператера јавних комуникационих мрежа и оператера јавно доступних електронских комуникационих услуга да обавјесте јавност о таквој повреди безбједности или губитку интегритета, ако утврди да је такво обавјештење у јавном интересу.

Члан 46.

(Поведа личних података у електронским комуникацијама)

- (1) У случају повреде личних података, оператер је дужан да, без одлагања, обавјести Агенцију за заштиту личних података Босне и Херцеговине о насталој повреди. Обавјештење мора садржавати опис посљедица настале повреде те предложене или предузете мјере ради отклањања узрока повреде.
- (2) Оператер је дужан да, без одлагања, обавјести крајњег корисника ако повреда личних података може штетно утицати на личне податке или приватност корисника. Обавјештење мора садржавати опис природе повреде личних података, уз упућивање крајњег корисника на овлашћено лице оператера код којег се могу добити ближи подаци, као и приједлог мјера за ублажавање негативне посљедице повреде личних података.
- (3) Оператер је дужан да води евиденцију повреда личних података, која садржи податке о узроку повреде личних података, посљедицама настале повреде и предузетим мјерама заштите.
- (4) Подаци из евиденције из става (3) овог члана могу се користити само за намјене евидентирања повреде личних података.

Члан 47.

(Повјерљивост електронских комуникација)

- (1) У сврху обезбјеђивања повјерљивости комуникација и с тим повезаних података о саобраћају који се шаљу преко јавне електронске комуникационе мреже и јавне електронске комуникационе услуге, забрањено је слушање, прислушкивање, чување и сваки облик пресретања или надзора електронских комуникација и припадајућих података о саобраћају од стране других лица, без пристанка корисника те комуникације, осим у случајевима утврђеним посебним законом и прописима донесеним на основу закона.
- (2) Забрана из става (1) овога члана не односи се на техничко складиштење података које је неопходно за пренос комуникације, не задирући притом у принципе заштите повјерљивости података.
- (3) Одредбе става (1) овога члана не односе се на снимање комуникација и с њима повезаних података о саобраћају који служе у сврху доказивања комерцијалних трансакција или другим пословним комуникацијама на изричит захтјев крајњег корисника.
- (4) Коришћење јавних електронских комуникационих мрежа за чување података и приступ подацима и информацијама ускладиштеним на терминалној опреми корисника, дозвољено је под условом да је корисник за то дао сагласност, након упознавања с намјеном обраде и чувања података. Дозвољено је техничко складиштење или приступ подацима о комуникацији, без пристанка корисника те комуникације, ако је једина сврха да се изврши пренос података преко јавне електронске комуникационе мреже или у случају потребе да на захтјев корисника оператер пружи ту услугу.

Члан 48.

(Подаци о саобраћају)

- (1) Оператер који обрађује и чува податке о саобраћају крајњег корисника, дужан је да те податке избрише или их обради и сачува тако да није могуће препознати о којем лицу се ради, када подаци о саобраћају више нису неопходни за пренос комуникације, с изузетком:
 - а) података који су неопходни ради израде рачуна за услуге или међуповезивање, а који се могу обрађивати до истека законом предвиђеног рока за рекламацију или наплату потраживања;
 - б) података које оператер користи ради промоције и продаје јавних електронских комуникационих услуга или пружања услуга с додатном вриједношћу, који се могу обрађивати на начин и у периоду потребном за маркетинг и продају или пружање тих услуга, ако је крајњи корисник, на којег се ти подаци односе, дао своју претходну сагласност. Прије давања сагласности, крајњи корисници морају бити обавијештени о врстама података о саобраћају који се обрађују, као и о сврси и трајању такве обраде. Крајњи корисници имају право да у сваком моменту повуку претходну сагласност за обраду података;
 - ц) података који се задржавају у складу с одредбама прописа који уређују задржавање података.
- (2) За потребе из става (1) тачка а) овог члана, оператер је дужан да у општим условима дефинише који ће се подаци о саобраћају обрађивати и колико дуго, а у циљу упознавања крајњих корисника.
- (3) Обрада података о саобраћају, у складу са ставом (1) овог члана, допуштена је искључиво овлашћеним лицима оператера који раде на пословима наплаћивања услуга или управљања саобраћајем, питањима крајњих

корисника, откривања превара (злоупотреба), промоције јавних електронских комуникационих услуга или пружања услуга с додатном вриједношћу и мора бити ограничено на оно што је неопходно у сврху таквих активности.

- (4) Одредбе става (1) и (3) овог члана не односе се на извјештавање Агенције и других надлежних органа о подацима о саобраћају који су од значаја за одлучивање у споровима, нарочито споровима у вези с приступом и међуповезивањем или наплаћивањем услуга.

Члан 49.

(Приказивање броја)

- (1) Оператер који нуди услугу приказивања позивајућег броја дужан је да омогући крајњем кориснику, који је упутио позив, да на једноставан начин и бесплатно забрани приказ његовог броја за сваки појединачни позив или за све позиве.
- (2) Одредба из става (1) овог члана није примјенљива на позиве који се упућују хитним службама.
- (3) Оператер који нуди услугу приказивања позивајућег броја дужан је да омогући крајњем кориснику искључивање приказивања долазних позива на једноставан начин и без накнаде, уз разумну употребу ове могућности.
- (4) Оператер који нуди услугу приказивања позивајућег броја дужан је да омогући на једноставан начин одбијање долазних позива са скривеном идентификацијом.
- (5) Одредбе овог члана примјењују се и на долазне и одлазне позиве према другим државама.
- (6) Оператер који нуди могућност приказа позивајућег броја дужан је да у својим општим условима дефинише услове коришћења наведене услуге.
- (7) Оператер може ограничити могућност забране приказивања позивајућег броја:
 - а) привремено, на захтјев корисника који тражи да се уђе у траг узнемиравајућим или злонамјерним позивима, при чему ће оператер податке о идентификацији корисника који позива обрадити, ускладиштити и учинити доступним, у складу с посебним законом;
 - б) на захтјев надлежних органа, ради процесуирања података о локацији, као и одазивања на те позиве и без сагласности корисника.

Члан 50.

(Подаци о локацији)

- (1) Оператер јавних електронских комуникационих мрежа и јавних електронских комуникационих услуга може обрађивати податке о локацији крајњег корисника, који нису подаци о саобраћају, само када се обраде тако да се не могу довести у везу с одређеним лицем или на основу претходне сагласности крајњег корисника, на начин и у времену које је неопходно за пружање услуге с додатном вриједношћу. Крајњи корисник може опозвати сагласност у било којем тренутку.
- (2) Оператер јавних електронских комуникационих мрежа и јавних електронских комуникационих услуга дужан је да обавијести крајњег корисника, прије прибављања претходне сагласности из става (1) овога члана, о врсти података о локацији који ће се обрађивати, о сврси и трајању обраде те о томе да ли ће ти подаци бити достављени трећој страни ради пружања услуге с додатном вриједношћу.
- (3) Оператер је дужан да омогући крајњем кориснику који је дао сагласност за обраду података из става (1) овога члана да на једноставан начин и без накнаде привремено

одбије обраду података о локацији, при сваком повезивању на мрежу или преносу комуникације.

- (4) Обраду података о локацији из овог члана могу вршити само лица која овласти оператер или трећа лица која пружају услуге с додатном вриједношћу и она мора бити ограничена на најмању мјеру неопходну за пружање услуга с додатном вриједношћу.
- (5) Одредбе става (1) овог члана не односе се на податке о локацији који се задржавају у складу с одредбама прописа који уређују задржавање података.

Члан 51.

(Незатражена комуникација)

- (1) Употреба аутоматских говорних уређаја, без људског посредовања (говорни аутомати), факс уређаја или електронске поште, укључујући СМС или ММС за позиве према крајњим корисницима ради директног маркетинга, дозвољено је само уз претходно прибављену сагласност крајњег корисника (примаоца).
- (2) Забрањено је непосредно оглашавање којим се погрешно приказује или прикрива идентитет пошиљаоца електронске поште укључујући СМС или ММС поруке или непосредно оглашавање које не садржи назначену електронску адресу, односно број телефона, путем којег прималац може без накнаде захтијевати спречавање даљњег слања огласних порука, као и слање електронске поруке којом се прималац подстиче да посјећује интернетске странице чија је садржина у супротности с посебним прописима.
- (3) Оператер је дужан да јавно објави електронску адресу за пријављивање нежељених и штетних електронских порука.
- (4) Оператер је дужан да, по пријему доказа о нежељеним и штетним порукама, које су послане од стране његових крајњих корисника, утврди чињенично стање и предузме одговарајуће мјере. У зависности од степена злоупотребе, оператер може опоменути крајњег корисника или привремено онемогућити коришћење услуге о чему мора, без одлагања, обавијестити крајњег корисника на један од начина дефинисаних чланом 13. овог правила.
- (5) Оператер има право да, у случају поновљене злоупотребе, крајњем кориснику трајно онемогући коришћење услуге, односно раскине уговор о коришћењу услуге.

ПОГЛАВЉЕ III. АДМИНИСТРАТИВНЕ ОБАВЕЗЕ ОПЕРАТЕРА

Члан 52.

(Администрирање интернетске странице)

- (1) Оператер је дужан да на својој интернетској страници, на видљивом мјесту, објави опште услове пословања, посебне услове пружања/коришћења услуга и цјеновник услуга. Посебне услове пружања/коришћења услуга по основи којих нови крајњи корисници не могу закључити уговор, оператери су дужни чувати на својој интернетској страници до истека уговора закључених за пружање/коришћење услуга дефинисаних Посебним условима.
- (2) На захтјев заинтересованог лица, оператер је дужан да, без посебне накнаде, стави на увид у електронском облику преглед донесених услова пословања и понуда, с датумима њиховог ступања на снагу и престанка важења, односно рокова важења. Уколико се увид тражи у облику штампаног акта, оператер јавних електронских комуникационих услуга за то може наплатити

одговарајућу накнаду, сходно накнади која се наплаћује за слободан приступ информацијама.

Члан 53.

(Врста и садржај података који се достављају Агенцији)

- (1) Оператер је дужан да на писани захтјев Агенције достави податке и информације неопходне за вршење регулаторних обавеза (као што су подаци о броју крајњих корисника, оствареном саобраћају, оствареним приходима, расходима (за одређене категорије саобраћаја као што је роминг), географском покривању мрежама и услугама, о квалитету пружених услуга, развоју мобилних мрежа, као и друге податке).
- (2) Захтјевом из става (1) овог члана одређује се врста података, сврха њиховог прикупљања и рок у којем је оператер дужан да достави тражене податке и информације.
- (3) Оператер је дужан да Агенцији достави податке и информације у форми и на начин који одреди Агенција у свом писаном захтјеву.
- (4) Изузето од става (2) овог члана, попуњене кварталне упитнике оператери морају доставити Агенцији најкасније 30 дана по истеку сваког тромјесечја календарске године.
- (5) Подаци о саобраћају, приходима и расходима односе се на цијели тражени период, а подаци о броју прикључака и корисника морају се односити на посљедњи дан траженог периода.
- (6) Агенција је дужна да провјери тачност достављених података.
- (7) Агенција ће на кварталном и годишњем нивоу, на својој веб-страници, објавити податке о тржишту електронских комуникација у Босни и Херцеговини.

ДИО ШЕСТИ - ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 54.

(Усклађивање услова пословања)

- (1) Оператери су дужни да ускладе услове свог пословања с одредбама овог правила, у року од 12 мјесеци од дана ступања овог правила на снагу.
- (2) Сви захтјеви за одобравањем услова пословања и цијена јавних електронских комуникационих услуга поднесени до почетка примјене овог правила, ријешити се у складу с прописима и одредбама дозвола који су се примјењивали до почетка примјене овог правила.
- (3) Сви захтјеви за одобравањем услова пословања и цијена јавних електронских комуникационих услуга, поднесени од дана почетка примјене овог правила, ријешити се у складу с одредбама овог правила.
- (4) Уговори о пружању услуга, закључени до дана ступања на снагу усклађених услова пословања, остају на снази у складу с уговореним одредбама.

Члан 55.

(Престанак важења прописа)

На дан почетка примјене овог правила, престаје важити Правило 69/2013 о условима пружања јавних телекомуникационих услуга и односима с крајњим корисницима ("Службени гласник БиХ", број 28/13).

Члан 56.

(Ступање на снагу)

Ово правило ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењиваће се по истеку 12 мјесеци од дана ступања Правила на снагу.

Број 03-02-2-2118-1/24
19. децембра 2024. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета Агенције
Проф др иур **Иза Разија
Мешевих**, с. р.

Na osnovu člana 8. stav 4, člana 37. stav 1. tačka a), člana 38. i člana 39. stav 1. Zakona o komunikacijama ("Službeni glasnik BiH", br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12), Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije, na 3. sjednici održanoj dana 19.12.2024. godine, donijelo je

PRAVILO 97/2024

O USLOVIMA PRUŽANJA JAVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA I ODNOSIMA S KRAJNJIH KORISNICIMA

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

- (1) Pravilom o uslovima pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima (u daljnjem tekstu: Pravilo) određuju se osnovni principi pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga, obaveze operatera javnih elektronskih komunikacijskih usluga u pogledu odnosa s krajnjim korisnicima, standardi kvaliteta elektronskih komunikacijskih usluga, kao i vrsta i sadržaj podataka koje objavljuje Regulatorna agencija za komunikacije (u daljnjem tekstu: Agencija).
- (2) Ovim Pravilom vrši se usklađivanje sa sljedećim pravnim aktima Evropske unije (u daljnjem tekstu: EU):
 - a) s odredbama člana 1, člana 2. stav 1. tačke (1), (4), (8), (14), (29) i (40), člana 99, te člana 101. do člana 108, te odredbama članova 112. i 114. i Prilogom VI Direktive (EU) 2018/1972 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. decembra 2018. godine o Evropskom zakoniku elektronskih komunikacija (u daljnjem tekstu: Direktiva (EU) 2018/1972);
 - b) Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/2243 od 17. decembra 2019. godine o utvrđivanju predloška za sažetak ugovora za pružaoce javno dostupnih elektronskih komunikacijskih usluga u skladu s Direktivom (EU) 2018/1972 Evropskog parlamenta i Vijeća;
 - c) Direktivom 2002/58/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 12. jula 2002. godine o obradi ličnih podataka i zaštiti privatnosti u oblasti elektronskih komunikacija (u daljnjem tekstu: Direktiva 2002/58/EZ);
 - d) s odredbom člana 4. Uredbe (EU) 2015/2120 Evropskog parlamenta i Vijeća od 25. novembra 2015. godine o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu, te o izmjeni Direktive 2002/22/EZ o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektronskim komunikacijskim mrežama i uslugama i Uredbe (EU) br. 531/2012 o romingu u javnim mobilnim komunikacijskim mrežama u Uniji.
- (3) Navođenje pravnih akata EU iz stava (2) ovog člana vrši se isključivo u svrhu praćenja i informiranja o preuzimanju pravne stečevine EU u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Izuzeće od primjene)

- (1) Ovo Pravilo se ne primjenjuje na usluge koje se ne smatraju elektronskom komunikacijskom uslugom ili dijelom ponude elektronske komunikacijske usluge. Na uslove prodaje takvih usluga primjenjuju se odredbe drugih odgovarajućih propisa.
- (2) Ovim Pravilom se ne uređuju međusobni odnosi između operatera povodom pružanja elektronskih komunikacijskih usluga. Na takve međuoperaterske usluge primjenjuju se Zakon o komunikacijama, pravila Agencije donesena na

osnovu tog Zakona, kao i odredbe dozvola i posebnih propisa i odluka iz nadležnosti Agencije.

Član 3.

(Upotreba izraza)

Riječi koje su radi preglednosti u ovom Pravilu navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod.

Član 4.

(Definicije)

Pojmovi korišteni u ovom Pravilu imaju sljedeća značenja:

- a) Distribucija označava prijenos audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija žičanim ili bežičnim putem do krajnjeg korisnika;
- b) Elektronska komunikacijska mreža označava sistem prijenosa i tamo gdje je primjenjivo uređaje za komutaciju i usmjeravanje i druge resurse, uključujući pasivne mrežne elemente koji omogućavaju prijenos signala pomoću žičanih, radio, optičkih ili drugih elektromagnetskih sredstava, uključujući satelitske mreže, fiksne (s komutacijom kola i paketa, uključujući internet) i mobilne mreže, elektroenergetске kablovske sisteme, u mjeri u kojoj se koriste za prijenos signala, radiodifuzne mreže i mreže kablovske televizije, bez obzira na vrstu informacija koje prenose;
- c) Elektronska komunikacijska usluga je usluga koja se po pravilu pruža uz naknadu putem elektronskih komunikacijskih mreža i obuhvata uslugu pristupa internetu, komunikacijsku uslugu između osoba i usluga koje se sastoje u cjelini ili većim dijelom od prijenosa signala, uključujući uslugu distribucije medijskih sadržaja i uslugu komunikacije između mašina. Ova usluga ne obuhvata uslugu proizvodnje medijskog sadržaja i obavljanja uredničke kontrole nad medijskim sadržajem koji se prenosi putem elektronskih komunikacijskih mreža i usluga;
- d) Elektronska pošta je svaka tekstualna, glasovna, zvučna ili slikovna poruka poslana preko javne komunikacijske mreže, koja se može pohraniti u mreži ili u terminalnoj opremi primaoca sve dok je primalac ne preuzme;
- e) Javna elektronska komunikacijska mreža je elektronska komunikacijska mreža koja se u cjelini ili pretežno koristi za pružanje javno dostupnih elektronskih komunikacijskih usluga i omogućava prijenos informacija između završnih tačaka mreže;
- f) Javna elektronska komunikacijska usluga je elektronska komunikacijska usluga koja je javno dostupna na tržišnoj osnovi;
- g) Komunikacijska usluga između osoba zasnovana na korištenju numeracije je komunikacijska usluga između osoba koja omogućava komunikaciju upotrebom dodijeljene numeracije, odnosno broja ili brojeva iz nacionalnog ili međunarodnih planova numeracije;
- h) Komunikacijska usluga između osoba koja nije zasnovana na korištenju numeracije je komunikacijska usluga između osoba koja omogućava komunikaciju bez upotrebe dodijeljene numeracije, odnosno broja ili brojeva iz nacionalnog ili međunarodnih planova numeracije;
- i) Korisnički ugovor je ugovor zaključen između krajnjeg korisnika koji zahtijeva priključenje i korištenje javne elektronske komunikacijske mreže i/ili javno dostupnih elektronskih komunikacijskih usluga i operatera koji pruža elektronske komunikacijske mreže i/ili usluge. Pod korisničkim ugovorom se ne smatraju

- ugovori sklopljeni u postupku javnih nabavki elektronskih komunikacijskih usluga;
- j) Krajnji korisnik je fizičko ili pravno lice koje koristi ili zahtijeva korištenje javne elektronske komunikacijske usluge;
- k) Operater je pravno lice koje pruža ili je ovlašteno da pruža javne elektronske komunikacijske mreže i/ili javno dostupne elektronske komunikacijske usluge, a kojem je Agencija dodjela neku od dozvola za pružanje javnih elektronskih komunikacijskih usluga;
- l) Podaci o lokaciji pozivaoca su podaci iz mrežne infrastrukture ili iz mobilnih uređaja koji su obrađeni u javnim mobilnim elektronskim komunikacijskim mrežama, a koji pokazuju geografsku lokaciju mobilne terminalne opreme krajnjeg korisnika i podaci o fizičkoj adresi završne tačke mreže u javnim fiksnim elektronskim komunikacijskim mrežama;
- m) Podaci o saobraćaju su bilo koji podaci obrađeni u svrhu prijenosa komunikacije elektronskom komunikacijskom mrežom ili u svrhu obračuna i naplate troškova;
- n) Povreda ličnih podataka označava povredu bezbjednosti podataka koja dovodi do nenamjernog ili nezakonitog uništavanja, gubitka, izmjene, neovlaštenog razotkrivanja ličnih podataka ili pristupa ličnim podacima koji se prenose, čuvaju ili na drugi način obrađuju u vezi s pružanjem javno dostupnih elektronskih komunikacijskih usluga;
- o) Priključna tačka mreže je fizička lokacija na kojoj se krajnjem korisniku omogućava pristup javnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži, a koja se, kada se radi o mrežama koje uključuju komutaciju ili usmjeravanje, prepoznaje uz pomoć posebne mrežne adrese koja može biti povezana s brojem ili imenom krajnjeg korisnika;
- p) Terminalna oprema je proizvod, odnosno njegova komponenta, koja se, u cjelini ili djelimično, koristi za pružanje elektronskih komunikacijskih usluga, priključuje se, direktno ili indirektno, bilo kojim putem (žičanim, putem optičkog vlakna ili elektromagnetnim sistemom), na interfejsu javnih elektronskih komunikacijskih mreža;
- r) Trajni nosač podataka je sredstvo koje krajnjem korisniku omogućava čuvanje informacija koje su mu lično upućene i kojima može naknadno pristupiti tokom odgovarajućeg vremena u svrhe za koje su te informacije namijenjene i koje omogućavaju nepromijenjenu reprodukciju sačuvanih informacija, uključujući, ali ne ograničavajući se na papir, memorijske kartice, USB memorijske stikove, CD, DVD i elektronsku poštu;
- s) Usluga s dodatom vrijednošću je usluga koja se pruža putem javnih elektronskih komunikacijskih mreža i usluga uz upotrebu posebnih brojeva ili posebnih kodova iz plana numeracije ili plana adresiranja, u svrhu ostvarivanja pristupa unaprijed određenim dodatnim sadržajima ili s njima povezanim uslugama, izvan obima javnih komunikacija.

DIO DRUGI - OPĆI USLOVI KOJI SE ODNOSE NA PRISTUP I KORIŠTENJE JAVNIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA

Član 5.

(Opće odredbe o pravima korisnika)

- (1) Operater ne smije na krajnje korisnike primjenjivati različite zahtjeve ili uslove pružanja, pristupa ili upotrebe elektronskih komunikacijskih mreža ili usluga, koji se

odnose posebno na državljanstvo, boravište ili mjesto poslovanja krajnjeg korisnika, osim u slučaju postojanja objektivno opravdanih razloga.

- (2) Odredbe ovoga Pravila se na odgovarajući način primjenjuju i na korisnike usluga kod kojih se plaćanje vrši unaprijed (prepaid usluge).
- (3) Operater je dužan da, u skladu sa svojim tehničkom mogućnostima, obezbijedi jednaku dostupnost svojih usluga osobama s invaliditetom.

Član 6.

(Osnovna prava i obaveze krajnjih korisnika)

- (1) Krajnji korisnik javnih elektronskih komunikacijskih usluga ima pravo, posebno da:
- pristupi ažurnim informacijama o važećim cijenama i tarifama, općim i posebnim uslovima pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga koje operater elektronskih komunikacijskih usluga objavljuje u skladu s članom 11. ovog Pravila;
 - na zahtjev krajnjeg korisnika, omogućiti operateru provjeru i praćenje stvarne i minimalne brzine usluge širokopojasnog pristupa internetu putem fiksne mreže;
 - podnese zahtjev za zaključivanje ugovora, u skladu s članom 16. ovog Pravila;
 - u roku koji odredi operater, u pisanom ili elektronskom obliku bude obaviješten o nepostojanju tehničkih mogućnosti uz navođenje razloga za odbijanje zahtjeva, u skladu s članom 17. ovog Pravila;
 - zaključi ugovor i koristi usluge koje su predmet ugovora u skladu s članom 15. ovog Pravila;
 - u roku ne kraćem od 30 dana prije isteka obaveznog perioda trajanja na koji je korisnički ugovor zaključen, bude obaviješten da obavezni period trajanja ugovora prestaje, a na način definiran članom 13. ovog Pravila;
 - koristi usluge koje su predmet korisničkog ugovora u skladu s odredbama zaključenog ugovora;
 - bude obaviješten o izmjenama uslova korisničkog ugovora u skladu s članom 13. ovog Pravila;
 - da mu se omogućiti kontrola troškova u skladu s članovima 31. i 32. ovog Pravila;
 - primi račun u skladu s članom 29. ovog Pravila;
 - raskine ugovor u skladu s članom 25. ovog Pravila;
 - mu bude dodijeljen broj, da bude obaviješten o promjeni broja, te podnese zahtjev za promjenu broja u skladu s članom 26. ovog Pravila;
 - podnese prigovor na kvalitet usluge, ispunjavanje ugovorenih uslova ili obračun za plaćanje usluge; i
 - bez naknade, putem SMS poruke bude obaviješten da je prijavljen na gostujuću mrežu u skladu s članom 7. ovog Pravila.
- (2) Krajnji korisnik javnih elektronskih komunikacijskih usluga je dužan, posebno da:
- koristi elektronske komunikacijske usluge na način definiran ugovorom; i
 - plati sve pristigle i neplaćene obaveze u skladu s članom 29. ovog Pravila.

Član 7.

(Osnovna prava i obaveze operatera)

- (1) Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga ima pravo, posebno da:
- odbije zahtjev za zaključivanje korisničkog ugovora skladu s članom 17. ovog Pravila;
 - naplati sve pristigle i neplaćene obaveze u skladu s članom 29. ovog Pravila; i
 - u cjenovniku utvrdi cijene priključka i korištenja javnih elektronskih komunikacijskih usluga u skladu s članom 28. ovog Pravila.

- (2) Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga u mobilnim elektronskim komunikacijskim mrežama dužan je svojim krajnjim korisnicima odrediti i objaviti kontakt-mjesto za prijavljivanje gubitka ili krađe SIM kartice. Po prijemu takve prijave, operater je obavezan odmah, a najkasnije 30 minuta po prijavi, blokirati korištenje izgubljene ili ukradene kartice, te krajnjem korisniku dati detaljna uputstva o daljnjem postupanju.
- (3) Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga u mobilnim elektronskim komunikacijskim mrežama dužan je putem SMS poruke, bez naknade, obavijestiti krajnje korisnike o cijenama poziva, SMS poruka i podatkovnog saobraćaja u trenutku kada se krajnji korisnik prijavi na gostujuću mrežu u romingu. Operateri javnih komunikacijskih usluga u mobilnim elektronskim komunikacijskim mrežama obavezni su korisniku, na njegov zahtjev, omogućiti isključenje primanja informativnih poruka o cijenama poziva, SMS poruka i podatkovnog saobraćaja.
- (4) Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga u fiksnim mrežama dužan je minimalne (garantirane) brzine širokopojasnog pristupa internetu definirati na jednak način kako definira maksimalne brzine širokopojasnog pristupa internetu.
- (5) Operater javnih komunikacijskih usluga u mobilnim mrežama dužan je procijenjene maksimalne i oglašavane brzine širokopojasnog pristupa internetu oglašavati na način da uz navedenu brzinu jasno naznači da je ona ostvariva samo u odgovarajućim uslovima (tekst mora biti naznačen u istoj veličini i fontu). Krajnji korisnik može se informirati o brzinama širokopojasnog pristupa internetu u mobilnim elektronskim komunikacijskim mrežama putem certificiranog alata za mjerenje brzina širokopojasnog pristupa internetu, implementiranog od strane Agencije.
- (6) Operater javnih komunikacijskih usluga u fiksnim mrežama dužan je odrediti minimalnu brzinu širokopojasnog pristupa internetu u dolaznom i odlaznom smjeru za sve pakete na način da ona predstavlja vrijednost od najmanje 70% od maksimalne ugovorene brzine širokopojasnog pristupa internetu.
- (7) U slučaju prigovora krajnjeg korisnika na brzinu širokopojasnog pristupa internetu putem fiksne elektronske komunikacijske mreže, krajnji korisnik dužan je dostaviti operateru rezultate minimalno tri (3) mjerenja provedena tokom perioda od pet (5) uzastopnih dana uz obavezu najviše jednog mjerenja unutar 24 sata. Mjerenje se obavlja putem certificiranog alata za mjerenje brzina širokopojasnog pristupa internetu, implementiranog od strane Agencije. Rezultati mjerenja predstavljaju odgovarajući dokaz u postupku rješavanja prigovora krajnjeg korisnika. Mjerenje se može ponoviti, u zavisnosti od okolnosti, od strane operatera, Agencije ili pravne osobe ovlaštene od strane Agencije.
- (8) Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga u fiksnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži dužan je krajnjem korisniku u ugovoru/specifičnim uslovima/općim uslovima jasno naznačiti obavezu mjerenja brzine iz stava (6) ovog člana za slučaj podnošenja prigovora na brzinu širokopojasnog pristupa internetu.
- (9) U slučaju da operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga u fiksnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži nije obezbijedio krajnjem korisniku ugovorenu, odnosno minimalnu brzinu širokopojasnog pristupa internetu, dužan je krajnjem korisniku ponuditi raskid ugovora bez obaveze plaćanja naknade, a u slučaju da krajnji korisnik ne želi raskinuti ugovor, operater je dužan krajnjem korisniku

omogućiti prelazak na paket s manjom brzinom širokopojasnog pristupa internetu ili umanjiti cijenu mjesečne pretplate, po izboru korisnika.

Član 8.

(Preduslovi za pružanje usluga)

- (1) Prije početka pružanja usluga, operater je dužan da sačini:
- opće uslove poslovanja,
 - posebne/specifične uslove pružanja/korištenja javnih elektronskih komunikacijskih usluga,
 - cjenovnik usluga.
- (2) Operater je dužan u roku i na način propisan Zakonom o komunikacijama i ovim Pravilom objaviti dokumente iz stava (1) ovog člana, a ako je obavezan, dužan je podnijeti i zahtjev za izdavanje saglasnosti na uslove poslovanja, uslove pružanja/korištenja javnih elektronskih komunikacijskih usluga i cijene svojih javnih elektronskih komunikacijskih usluga.
- (3) Javne elektronske komunikacijske usluge mogu se pružati samo ako su ispunjeni uslovi iz stavova (1) i (2) ovog člana, uz obavezu da ponuda tih usluga mora biti učinjena javno, na način propisan ovim Pravilom.

DIO TREĆI - USLOVI ZA PRISTUP I KORIŠTENJE JAVNIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA

POGLAVLJE I. USLOVI POSLOVANJA I CJENOVNIK USLUGA

Član 9.

(Opći uslovi poslovanja)

- (1) Operater je dužan sačiniti jasne i nedvosmislene opće uslove poslovanja kojima se određuju osnovne obaveze i prava operatera i krajnjeg korisnika. Opći uslovi poslovanja moraju biti javno dostupni.
- (2) Posebni uslovi korištenja javnih elektronskih komunikacijskih usluga proizilaze iz općih uslova poslovanja i moraju biti usklađeni s njima.
- (3) Posebni uslovi korištenja javnih elektronskih komunikacijskih usluga moraju sadržavati jasan opis usluge, uslove za pružanje/korištenje usluge, te datum početka primjene.
- (4) Opći uslovi poslovanja, između ostalog, moraju sadržavati:
- osnovni opis usluga razumljiv za krajnjeg korisnika;
 - odredbe o načinu i uslovima zasnivanja, trajanja, prijenosa, produženja, raskida i prestanka ugovora, uključujući i način obračuna naknade za raskid ugovora prije isteka roka na koji je ugovor zaključen;
 - informacije o mogućnosti pozivanja brojeva hitnih službi bez naknade, mogućnostima obezbjeđivanja podataka o lokaciji pozivaoca, kao i o ograničenjima poziva prema tim brojevima;
 - odredbe o pravima i obavezama korisnika u vezi s prijenosom broja;
 - način i uslove naplate pretplate/naknade krajnjim korisnicima;
 - vrste zabrana i ograničenja u korištenju javnih elektronskih komunikacijskih usluga koje korisnik može zatražiti bez plaćanja naknada;
 - odredbe kojima se definira nivo kvaliteta usluge koja se pruža;
 - odredbe o naknadi štete ili povratu uplaćenih sredstava koje će se primjenjivati u slučajevima kada nije zadovoljen ugovoreni nivo kvaliteta usluge;
 - odredbe o načinu rješavanja prigovora i sporova;
 - odredbe o postupku u slučaju neplaćanja dugovanja za pružene usluge;
 - odredbe o uslovima korištenja opreme vezane za korisnički ugovor, a posebno:

- 1) uslove korištenja i povrata opreme nakon prestanka ugovora, uz posebno definiranje rokova za povrat opreme u slučaju postojanja obaveze povrata, i
 - 2) uslove zamjene opreme u slučaju gubitka, kvara ili promjena uslova korištenja usluge;
 - l) odredbe o postupanju u slučaju zloupotrebe usluge;
 - m) informacije o korisničkoj službi kao i nadležnoj službi operatera za rješavanje prigovora krajnjeg korisnika usluga;
 - n) odredbe o zahtjevu za zasnivanje/promjeni/raskidu ugovornog odnosa;
 - o) odredbe o korištenju usluga s dodatnom vrijednošću;
 - p) odredbe o zaštiti maloljetnih lica;
 - r) odredbe o načinu postupanja s ličnim podacima krajnjih korisnika;
 - s) odredbe o zaštiti privatnosti.
- (5) Operateri koji pružaju uslugu širokopojasnog pristupa internetu putem fiksne mreže osim informacija iz stava (4) ovog člana, dužni su obezbijediti i sljedeće informacije:
- a) o mjerama upravljanja saobraćajem i njihovim uticajem na kvalitet usluge pristupa internetu, privatnosti krajnjih korisnika i zaštiti ličnih podataka;
 - b) o načinu na koji svako ograničenje količine podataka, protoka i ostalih parametara kvaliteta usluge može uticati na kvalitet usluge pristupa internetu, a naročito na korištenje sadržaja, aplikacija i usluga;
 - c) o pravnim sredstvima dostupnim krajnjim korisnicima u slučaju svake razlike do koje dolazi stalno ili redovno, između stvarnog kvaliteta usluge pristupa internetu u pogledu brzine ili drugih parametara kvaliteta i ugovorenog kvaliteta.
- (6) Agencija će naložiti operateru da izmijeni, dopuni ili ukine pojedine odredbe općih uslova poslovanja i posebnih uslova pružanja/korištenja javnih elektronskih komunikacijskih usluga, ako utvrdi da su u suprotnosti sa Zakonom o komunikacijama i propisima donesenim na osnovu Zakona.

Član 10.

(Obavještanje/saglasnost Agencije o uslovima pružanja usluga)

- (1) Operater je dužan opće uslove poslovanja, posebne uslove pružanja/korištenja usluga i cijene usluga, kao i sve njihove izmjene, dostaviti Agenciji najkasnije 15 dana prije objave.
- (2) Operater ne smije primjenjivati izmjene općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga i cijena usluga koje su nepovoljnije za postojeće krajnje korisnike, prije isteka roka od 30 dana od dana njihove objave.
- (3) Ukoliko je za primjenu općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga i cijena usluga, Zakonom o komunikacijama propisana obaveza pribavljanja saglasnosti Agencije, operater je dužan opće uslove poslovanja, posebne uslove pružanja/korištenja usluga i cijene usluga dostaviti Agenciji radi davanja saglasnosti, najkasnije 45 dana prije početka njihove primjene, osim u slučaju iz stava (5) ovog člana kada je rok za dostavu 15 dana prije početka njihove primjene.
- (4) Agencija je dužna u roku od 15 dana od dana prijema općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga i cijena usluga, ocijeniti njihovu usklađenost sa Zakonom o komunikacijama i odredbama ovog Pravila.
- (5) Ako su izmjene općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga i cijena usluga isključivo u korist krajnjih korisnika, mogu se primjenjivati na postojeće krajnje korisnike s danom objave tih izmjena, a u slučaju iz stava (3) ovog člana, po dobijanju saglasnosti Agencije. Nove usluge/tarifni paketi/opcije, za koje je neophodno

pribaviti saglasnost Agencije, operater može primjenjivati po dobijanju saglasnosti Agencije.

- (6) Odredbe uslova poslovanja koje su sačinjene na osnovu drugih propisa, čija primjena nije u nadležnosti Agencije, nisu predmet davanja saglasnosti Agencije.

Član 11.

(Objava uslova poslovanja)

- (1) Operater je dužan objaviti opće uslove poslovanja, posebne uslove pružanja/korištenja usluga i cijene usluga, kao i sve njihove izmjene, prije njihovog stupanja na snagu na svojoj internet-stranici na vidljivom i lako dostupnom mjestu.
- (2) Ako su izmjene općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga i cijena usluga u potpunosti nepovoljniji za krajnjeg korisnika, postojeći krajnji korisnik na kojeg se izmjene odnose ima pravo raskinuti ugovor bez naknade, odnosno ima pravo na povrat neiskorištenog, a od strane korisnika uplaćenog, novčanog iznosa u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja iz člana 13. ovog Pravila, osim u slučaju ako su te izmjene posljedica regulatornih obaveza, izmjena veleprodajnih cijena na koje operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga nema uticaj ili drugih obaveza utvrđenih od strane nadležnih institucija.

Član 12.

(Promotivne/akcijske ponude)

- (1) U slučaju uvođenja promotivnih/akcijskih ponuda, kao kratkoročnih i privremenih pogodnosti za korisnike elektronskih komunikacijskih usluga koje ne predstavljaju trajne izmjene cjenovnika, operateri su dužni takvu akcijsku ponudu najaviti Agenciji najkasnije 8 dana prije njene primjene.
- (2) Prilikom najave promotivnih/akcijskih ponuda, operateri su dužni navesti: tačan naziv promotivne/akcijske ponude, period primjene, opis usluga/tarifnih modela koji su obuhvaćeni promotivnom/akcijskom ponudom, sadržaj pogodnosti koje se nude, uslove pružanja/korištenja promotivne/akcijske ponude, način aktivacije promotivne/akcijske ponude i cijene korištenja usluga/tarifnih modela.
- (3) Promotivnom/akcijskom ponudom smatra se ponuda uslova i cijena usluga koji traju ukupno šest mjeseci, u toku jedne kalendarske godine.
- (4) Po isteku perioda od šest mjeseci, operater je obavezan promotivnu/akcijsku ponudu povući iz ponude ili je uvrstiti u stalnu ponudu.
- (5) Operater je dužan da na svojoj internet-stranici, na vidljivom mjestu, objavi sve promotivne/akcijske ponude, s jasno naznačenim danom stupanja na snagu i periodom važenja promotivne ponude. Istekle promotivne ponude operater je dužan čuvati na svojoj internet-stranici do isteka obaveznog perioda trajanja ugovora zaključenih u okviru promotivne/akcijske ponude.

Član 13.

(Forma i način informiranja korisnika o izmjenama cijena i uslova pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga)

- (1) Operater je dužan, najmanje 30 dana prije stupanja izmjene na snagu, na jasan i razumljiv način, na trajnom mediju, obavijestiti krajnjeg korisnika o promjeni cijena, općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga koji su u bilo kojem smislu nepovoljniji za krajnjeg korisnika, kao i o pravu krajnjeg korisnika na raskid ugovora prije isteka perioda na koji je zaključen bez obaveze plaćanja troškova vezanih za raskid ugovora, odnosno pravu na povrat neiskorištenog, a od strane korisnika uplaćenog novčanog iznosa.
- (2) U slučaju da je izmjena cijena posljedica regulatornih obaveza, izmjene veleprodajne cijene na koje operater javnih

- elektronskih komunikacijskih usluga nema uticaj ili drugih obaveza utvrđenih od strane nadležnih institucija, krajnji korisnik nema pravo na raskid ugovora prije isteka perioda na koji je zaključen bez obaveze plaćanja troškova vezanih za raskid ugovora, odnosno pravo na povrat neiskorištenog, a od strane korisnika uplaćenog novčanog iznosa.
- (3) Operater je dužan, najmanje 30 dana prije stupanja izmijena na snagu, objaviti obavještenje o izmjenama cijena, općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga na posebnoj podstranici, kojoj se pristupa direktno s glavne web-stranice operatera, a koja mora biti imenovana na način da naziv kartice pokazuje da je namijenjena za objavu izmijena cijena i uslova pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga. Obavještenje o izmjenama cijena, općih uslova poslovanja, posebnih uslova pružanja/korištenja usluga koji su isključivo u korist krajnjeg korisnika i o uvođenju novih usluga/tarifnih paketa/tarifnih opcija operater je obavezan objaviti na način naveden u ovom stavu na dan početka primjene.
- (4) Operater je dužan, u roku iz stava (1) ovog člana, krajnjem korisniku poslati obavještenje na jedan od sljedećih načina:
- elektronskom poštom, ukoliko ima adresu elektronske pošte; ili
 - SMS porukom kojom će ga obavijestiti o promjenama uslova i cijena i istovremeno omogućiti direktnu elektronsku poveznicu na web-stranicu iz stava (2) ovog člana; ili
 - putem korisničkog portala, ako je krajnji korisnik registrirani korisnik takvog portala; ili
 - putem IPTV-platforme; ili
 - putem mobilne ili slične aplikacije, ako je omogućeno automatsko obavješćavanje krajnjeg korisnika bez podnošenja zahtjeva (tzv. push poruke, pop-up poruke i sl.).
- (5) U slučaju da operater nije u mogućnosti dostaviti obavještenje ni na jedan od načina iz stava (4) ovog člana, dužan je krajnjem korisniku dostaviti pisano obavještenje na adresu na koju se krajnjem korisniku dostavlja račun. Obavještenje može biti dostavljeno zajedno s računom za izvršene usluge. Ako operater krajnjem korisniku dostavlja račun putem elektronske pošte, obavještenje mora biti dostavljeno odvojeno od računa i bez drugog sadržaja.
- (6) Krajnji korisnik je dužan, prilikom potpisivanja ugovora, odabrati način na koji će primati obavještenja, definiran u stavovima (4) i (5) ovog člana.
- (7) Operater je dužan krajnje korisnike unaprijed plaćene usluge (prepaid), za koje nema druge kontakt-podatke, obavijestiti SMS porukom o promjenama uslova i cijena u roku iz stava (1) ovog člana i istovremeno omogućiti direktnu elektronsku poveznicu na web-stranicu iz stava (3) ovog člana na kojoj se nalazi obavještenje.
- (8) Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga dužan je postojeće krajnje korisnike pozvati da se izjasne na koji od načina, propisanih u stavovima (4) i (5) ovog člana, žele primati obavještenja o promjenama uslova i cijena i istovremeno ih upozoriti da će se, ukoliko se ne izjasne, obavještenje dostavljati na jedan od načina iz stavova (4) i (5) ovog člana, koje će u pozivu biti jasno navedeno.

POGLAVLJE II. UGOVOR

Član 14.

(Lista usluga)

- (1) Operater je dužan sačiniti i objaviti listu usluga koje nudi i pruža krajnjim korisnicima. Operater listu usluga može sačiniti i objaviti kao sastavni dio općih uslova ili kao poseban dokument.

- (2) Zaključivanjem korisničkog ugovora, krajnji korisnik stiče pravo da koristi usluge koje pruža operater, a prema tarifnom modelu/paketu koji je odabrao. Krajnji korisnik može podnijeti zahtjev za promjenu tarifnog modela/paketa ukoliko ispunjava uslove definirane općim uslovima/specifičnim uslovima/cjenovnikom operatera.
- (3) Zaključivanjem korisničkog ugovora, krajnji korisnik stiče pravo na korištenje dodatnih usluga koje operater definira u svojoj listi usluga, po cijeni utvrđenoj u važećem cjenovniku i pod uslovima definiranim u općim uslovima/specifičnim uslovima/cjenovniku.
- (4) Operater je dužan krajnjem korisniku, na zahtjevu za aktivaciju dodatne usluge, pružiti jasnu informaciju da se dodatna usluga neće moći koristiti u slučaju raskida osnovnog korisničkog ugovora. Ukoliko je za dodatnu uslugu ugovorena posebna ugovorna obaveza, operater je dužan krajnjem korisniku, na zahtjevu za aktivaciju dodatne usluge, pružiti jasnu informaciju da ona predstavlja samostalnu obavezu koja će se u slučaju raskida osnovnog korisničkog ugovora posebno naplaćivati.
- (5) Aktiviranje i deaktiviranje dodatnih usluga, u zavisnosti od vrste usluge vrši se:
- u pisanoj formi potpisivanjem zahtjeva/aneksa/ugovora;
 - pozivom na odgovarajući telefonski broj određen za tu svrhu (audiosnimak);
 - slanjem SMS poruke na odgovarajući telefonski broj određen za tu svrhu;
 - putem web self care portala; ili
 - na drugi način koji je dostupan krajnjem korisniku, a definiran općim uslovima/specifičnim uslovima/cjenovnikom operatera.

Član 15.

(Trajanje i sadržaj korisničkog ugovora)

- (1) Prava i obaveze između operatera i krajnjih korisnika uređuju se korisničkim ugovorom, a na osnovu prethodno podnesenog zahtjeva.
- (2) Korisnički ugovor se u pravilu zaključuje na neodređeno vrijeme, uz mogućnost zaključivanja ugovora s obaveznim periodom trajanja.
- (3) Obavezni period trajanja korisničkog ugovora, zaključenog između krajnjeg korisnika i operatera javnih elektronskih komunikacijskih usluga, osim pružaoca komunikacijske usluge između osobe koja ne koristi numeraciju i operatera pružaoca usluga komunikacije između mašina, ne može biti duži od 24 mjeseca, pri čemu operateri javnih elektronskih komunikacijskih usluga moraju nuditi i ugovore u trajanju od 12 mjeseci.
- (4) Obavezni period trajanja korisničkog ugovora iz stava (3) ovoga člana ne primjenjuje se na posebno zaključen ugovor za priključak na mreže, naročito na mreže vrlo visokog kapaciteta, koji uključuju plaćanje na rate i ne uključuju terminalnu opremu.
- (5) Automatsko produženje obaveznog perioda trajanja korisničkog ugovora iz stava (3) ovog člana nije dopušteno. Istekom obaveznog perioda trajanja korisničkog ugovora, operater je dužan nastaviti pružati ugovorene usluge pod uslovima ugovorenim u pretplatničkom ugovoru u skladu s važećim općim/posebnim uslovima i cjenovnikom.
- (6) Sastavni dio korisničkog ugovora čine opći uslovi poslovanja, posebni uslovi korištenja ugovorenih usluga, cjenovnik usluga i sažetak ugovora, koji su važeći u trenutku zaključivanja ugovora i sve izmjene i dopune navedenih dokumenata koje su izvršene u skladu s odredbama ovog Pravila.

- (7) Korisnički ugovor, opći uslovi poslovanja i posebni uslovi pružanja/korištenja usluga moraju biti pisani jednostavnim jezikom, razumljivim prosječnom korisniku usluga.
- (8) Korisnički ugovor, između ostalog, mora sadržavati:
- ime i adresu krajnjeg korisnika, odnosno naziv i sjedište operatera;
 - uslugu koja se ugovara (opis usluge (naziv usluge/tarifnog modela), cijenu i način plaćanja jednokratne i mjesečne naknade, za operatere mobilnih elektronskih komunikacijskih mreža navode se informacije šta je uključeno u ponudu (npr. uključene minute razgovora, količine podatkovnog saobraćaja, popusti i sl.), te informacije o uslovima korištenja usluga nakon prekoračenja količina uključenih u ponudu);
 - način obezbjeđivanja usluge, uključujući vrijeme uspostave priključka;
 - nivo kvaliteta usluge koja se nudi;
 - vrstu usluge održavanja koja se nudi i usluge podrške krajnjim korisnicima koje se pružaju, kao i način pristupa tim uslugama;
 - propisana ograničenja koja nameće operater, a koja se odnose na korištenje isporučene terminalne opreme;
 - informaciju o tome na koji način se mogu dobiti ažurirani podaci o svim cijenama koje se primjenjuju, kao i o uslovima održavanja;
 - formu i način komunikacije s krajnjim korisnikom;
 - trajanje korisničkog ugovora i uslovi za njegov raskid, uključujući i način obračuna naknade koja se naplaćuje u slučaju prijevremenog raskida korisničkog ugovora;
 - izdavanje i plaćanje mjesečnog računa i mjere koje će se primjenjivati u slučaju neplaćanja mjesečnog računa;
 - mjere koje će se primjenjivati u slučaju zloupotrebe poziva prema hitnim službama, uznemiravanja drugih korisnika i narušavanja bezbjednosti i integriteta elektronske komunikacijske mreže;
 - naknade i dogovore o povratu sredstava koji se primjenjuju ukoliko se ne ispuni ugovoreni kvalitet usluga;
 - odredbe koje reguliraju prigovor i rješavanje sporova.
- (9) Sastavnim dijelom korisničkog ugovora smatraju se elektronski zapisi iz evidencije operatera za aktiviranje i deaktiviranje javne elektronske komunikacijske usluge elektronskim putem (SMS poruka, poziv na broj, web-stranica, e-mail i sl.).
- (10) Usluge koje samim uključivanjem/dodjeljivanjem mogu pruzrokovati troškove krajnjem korisniku ili trećoj strani, u slučaju kada krajnji korisnik nije sam poduzeo radnje za pokretanje navedene usluge, operater može uključiti samo na zahtjev krajnjeg korisnika. Ovo se ne odnosi na puštanje novih funkcionalnosti, kojima se poboljšavaju mogućnosti korištenja postojećih usluga, o čemu će krajnji korisnik prethodno biti obaviješten.
- (11) Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga u mobilnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži, isključivo za korisnike unaprijed plaćene usluge (prepaid), može ograničiti mobilni uređaj i podatkovni uređaj za pristup internetu (USB stik) na rad unutar vlastite mreže u slučaju ako krajnji korisnik kupuje uređaj. Operater je dužan, na zahtjev krajnjeg korisnika, nakon 12 mjeseci korištenja usluge uz predočenje računa o kupovini mobilnog uređaja, bez naknade, u roku od 5 dana, omogućiti korištenje uređaja u ostalim mrežama.
- (12) U slučaju zaključivanja korisničkog ugovora u kojem postoji određeni probni period korištenja usluge, unutar kojeg je krajnji korisnik može otkazati bez naknade, operater je dužan da u korisničkom ugovoru/specifičnim uslovima navede odredbe o trajanju probnog perioda i uslove otkaza usluge unutar probnog perioda.
- (13) Operater ne smije uslovljavati krajnjeg korisnika zaključivanjem korisničkog ugovora za javnu elektronsku komunikacijsku uslugu, uključujući i priključak na javnu elektronsku komunikacijsku mrežu, zaključivanjem korisničkog ugovora za drugu javnu elektronsku komunikacijsku uslugu ili kupovinu terminalne opreme.
- (14) Odredbe ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se i na korisnike usluga kod kojih se plaćanje vrši unaprijed (prepaid usluge).
- (15) Na ugovore zaključene na daljinu i ugovore zaključene izvan poslovnih prostorija operatera, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe posebnih zakona.
- Član 16.
(Zahtjev za zaključivanje korisničkog ugovora)
- (1) Zahtjev za zaključivanje korisničkog ugovora podnosi se na način i u obliku koji propisuje operater.
- (2) Obrazac zahtjeva iz stava (1) ovog člana mora sadržavati:
- ime i prezime i adresu fizičkog lica, odnosno naziv i sjedište pravnog lica, podnosioca zahtjeva;
 - vrstu javne elektronske komunikacijske usluge koja se ugovara;
 - cijenu usluge ili naziv stavke važećeg cjenovnika operatera prema kojem će se naplaćivati ugovorena usluga;
 - trajanje korisničkog ugovora;
 - saglasnost o načinu dostave obavještenja;
 - saglasnost za objavu ličnih podataka u telefonskom imeniku i telefonskoj službi informacija;
 - saglasnost za primanje informacija za potrebe direktnog marketinga.
- (3) Po prijemu zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora u fiksnoj javnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži, operater je dužan, u roku koji odredi, pisanim ili elektronskim putem ili na drugi način koji je moguće dokazati (npr. telefonski poziv), obavijestiti podnosioca zahtjeva o nepostojanju tehničke mogućnosti za pružanje usluge, navodeći razloge odbijanja zahtjeva.
- (4) Operater je dužan da se pridržava uobičajenih postupaka za provjeru identiteta krajnjeg korisnika, poštujući pri tome odredbe posebnih zakona.
- Član 17.
(Odbijanje zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora)
- (1) Operater može odbiti zahtjev za zasnivanje korisničkog odnosa u sljedećim slučajevima:
- ako podnosilac zahtjeva ima bilo kakvo dospjelo, a neizmireno dugovanje prema operateru. Operater ne može odbiti zahtjev zbog dugovanja u slučajevima kada krajnji korisnik navedena dugovanja osporava u sudskom ili kojem drugom vansudskom postupku, osim u slučaju kada se radi o istoj vrsti usluge između istih ugovornih strana;
 - ako postoji osnovana sumnja da podnosilac zahtjeva neće biti u mogućnosti da podmiri svoja buduća dugovanja;
 - ako podnosilac zahtjeva ne dostavi sve potrebne dokumente;
 - ako postoje ograničenja koja se odnose na kapacitet i tehničke mogućnosti operatera;
 - operater može u općim uslovima utvrditi i druge razloge za odbijanje zahtjeva.
- (2) Ako podnosilac zahtjeva pruži odgovarajuće osiguranje plaćanja, kao što su bankarska garancija, depozit i sl., te

kada su ispunjeni ostali uslovi, operater mora prihvatiti zahtjev za zasnivanje korisničkog odnosa.

- (3) O odbijanju zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora operater donosi odluku u pisanoj formi.
- (4) Operater je dužan predvidjeti sve mjere iz stava (1) ovog člana u svojim općim uslovima poslovanja, kao i sve slučajeve ili okolnosti kada ih može primijeniti. Operater je posebno dužan voditi računa o tome da primjenom takvih mjera ne zasnuje diskriminaciju prema bilo kojoj grupi ili vrsti korisnika usluge.

Član 18.

(Upoznavanje sa sadržajem korisničkog ugovora)

- (1) Operater, osim operatera pružaoca usluga komunikacije između mašina, dužan je krajnjim korisnicima, prije zaključivanja ugovora, bez naknade obezbijediti kratak i čitljiv sažetak ugovora na propisanom obrascu.
- (2) Sažetak ugovora iz stava (1) ovog člana mora sadržavati:
 - a) poslovno ime, adresu sjedišta operatera, adresu za prijem prigovora ukoliko se ona razlikuje od adrese sjedišta, adresu elektronske pošte;
 - b) odjeljak "Usluge i oprema": osnovne karakteristike usluge koja se pruža samostalno ili u paketu i terminalne opreme (npr. usluge fiksne govorne telefonije, mobilne govorne telefonije, mobilnog pristupa internetu, fiksnog pristupa internetu, uslugu za distribuciju TV-signalu. Za pakete usluga opisuje se, prema potrebi, i vrsta terminalne opreme te usluge, kao što su televizijski paketi, video na zahtjev ili druge medijske usluge. Za uslugu distribucije TV-signalu i za usluge u paketima koji uključuju takve usluge mogu se opisati ponudene vrste televizijskih paketa ako nije moguće popisati sve kanale uključene u paket. Opis usluge, prema potrebi, sadrži količine poziva, poruka, podataka i primjenjiva pravila za roming);
 - c) odjeljak "Brzine internetske usluge i pravna sredstva u slučaju problema":
 - 1) vezano za uslugu pristupa internetu, jasno i razumljivo objašnjenje o minimalnoj, uobičajeno dostupnoj, maksimalnoj i oglašenoj brzini preuzimanja i učitavanja u slučaju fiksne mreže ili o procijenjenoj maksimalnoj i oglašenoj brzini preuzimanja i učitavanja u slučaju mobilne mreže,
 - 2) vezano za uslugu pristupa internetu, jasno i razumljivo objašnjenje o pravnim sredstvima koja su dostupna krajnjem korisniku u slučaju trajne ili povremene razlike između stvarnog i ugovorenog kvaliteta usluge pristupa internetu u pogledu protoka ili drugih parametara kvaliteta;
 - d) odjeljak "Cijene": podatke o cijenama, visini jednokratne naknade za priključenje javne elektronske komunikacijske usluge, periodične naknade i naknade povezane s potrošnjom, cijena terminalne opreme, svi vremenski ograničeni popusti, te informacije o cijenama dodatnih usluga ako su dostupne. Ako se primjenjuje promotivna cijena, mora se jasno navesti zajedno s periodom u kojem popust vrijedi i punom cijenom bez popusta;
 - e) odjeljak "Trajanje, obnova i raskid": trajanje korisničkog ugovora, kao i uslove pod kojima se korisnički ugovor produžava i raskida, naknade za prijevremeni raskid i način korištenja terminalne opreme;
 - f) odjeljak "Mogućnosti za krajnje korisnike s invaliditetom": informacije o dostupnosti usluge za krajnje korisnike s invaliditetom;

- g) odjeljak "Druge važne informacije".
- (3) Sažetak ugovora mora biti napisan jezikom koji je krajnjim korisnicima lako čitljiv i razumljiv.
- (4) Ispisan sažetak ugovora ne smije biti duži od ekvivalenta jedne stranice formata A4, osim u opravdanim slučajevima. Za pakete usluga, sažetak ugovora ne smije biti duži od tri stranice, osim u opravdanim slučajevima.
- (5) Informacije u sažetku ugovora navode se redoslijedom navedenim u stavu (2) ovog člana u vertikalnom formatu.
- (6) Sažetak ugovora mora biti napisan fontom veličine 10 tačaka, a u opravdanim okolnostima font se može smanjiti. U slučaju smanjenja fonta, krajnjem korisniku se mora omogućiti da sažetak ugovora uveća elektronskim sredstvima ili da na zahtjev krajnjeg korisnika dobije sažetak ugovora s fontom veličine od najmanje 10 tačaka.

Član 19.

(Ugovori van poslovnih prostorija)

- (1) Korisnički ugovor zaključen van poslovnih prostorija operatera smatra se zaključenim na dan potpisivanja dokumentacije od strane korisnika, a rok za raskid ugovora teče od dana zaključivanja ugovora.
- (2) Obrazac zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora mora sadržavati sve informacije definirane članom 16. ovog Pravila, kao i informaciju o pravu na raskid korisničkog ugovora.
- (3) Na ostale odredbe u vezi sa zaključenjem ugovora van poslovnih prostorija primjenjuju se odredbe propisa o zaštiti potrošača.

Član 20.

(Zaključivanje ugovora na daljinu)

- (1) Ugovor zaključen putem interneta i putem telefona smatra se korisničkim ugovorom zaključenim na daljinu.
- (2) Internet-stranica operatera, putem koje korisnik usluga zaključuje korisnički ugovor, mora sadržavati podatke o uslovima za popunjavanje zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora, uključujući i rok za realizaciju usluge od strane operatera, oblik u kojem će korisnički ugovor biti dostupan krajnjem korisniku, način identifikacije i ispravljanja grešaka prije slanja zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora, uslove korištenja usluge i cjenovnik koji mora biti dostupan krajnjem korisniku kako bi ih mogao sačuvati i odšampati, vrsta elektronske usluge/tarifnog modela koji se ugovara, cijene elektronskih usluga, uslove plaćanja i trajanje korisničkog ugovora.
- (3) U slučaju zaključivanja ugovora na daljinu putem telefona, osoba koja predstavlja operatera obavezna je, pored svih informacija o usluzi definiranih Zakonom o zaštiti potrošača, navesti: da korisnički ugovor može zaključiti samo osoba koja će po tom ugovoru postati krajnji korisnik, odnosno krajnji korisnik unaprijed plaćene usluge (prepaid), da krajnji korisnik pristajanjem na ponudu putem telefona zaključuje ugovor na daljinu i da će ugovor dobiti na trajnom nosaču podataka, da krajnji korisnik, ne navodeći razloge, može raskinuti ugovor u roku od 15 dana od dana zaključivanja korisničkog ugovora, snima li se razgovor i u koju svrhu, te, prije završetka razgovora, dobiti nesumnjivu potvrdu od krajnjeg korisnika da pristaje na zaključivanje ugovora na daljinu.
- (4) U slučaju zaključivanja ugovora na daljinu, operater je dužan korisniku bez odgađanja dostaviti primjerak korisničkog ugovora na trajnom nosaču podataka. Ugovor mora sadržavati, pored elemenata definiranih članom 15. ovog Pravila, i informacije da je na određeni datum i na koji način korisnik dogovorio zaključivanje novog i/ili izmjenu postojećeg ugovora na daljinu.

- (5) Ugovor zaključen na daljinu smatra se zaključenim na dan kada ga potpišu obje ugovorne strane, odnosno kada krajnji korisnik dostavi potvrdu svoje saglasnosti na ugovor, od kojeg dana teče i rok za raskid ugovora.

Član 21.

(Nepoštene odredbe korisničkog ugovora)

Korisnički ugovor ne smije sadržavati nepoštene uslove, odnosno odredbe koje uzrokuju znatnu neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu krajnjeg korisnika. Kao nepoštene odredbe se smatraju, ali nisu ograničene na:

- mogućnost naplate ponovnog uključanja u situaciji kada je do isključenja došlo greškom operatera;
- mogućnost privremenog prekida pružanja usluga ili raskida ugovora, ako je krajnji korisnik povrijedio odredbe nekog drugog ugovora sklopljenog s istim operaterom;
- mogućnost izbjegavanja ili ograničavanja ispunjavanja ugovornih obaveza na štetu krajnjeg korisnika;
- mogućnost da korištenje javne elektronske komunikacijske usluge bude uslovljeno korištenjem neke druge usluge ili opreme koja nije neophodna i potrebna za pružanje tražene usluge.

Član 22.

(Prijenos korisničkog ugovora)

- Korisnički ugovor u fiksnoj mreži može se prenijeti na drugo fizičko ili pravno lice, bez naknade, pod uslovom da novi korisnik nastavi s korištenjem usluge na istoj lokaciji preko istih priključaka na mrežu.
- Prijenos korisničkog ugovora u mobilnoj mreži može se izvršiti bez naknade samo ako novi korisnik nastavi koristiti isti korisnički broj.
- Pod prijenosom korisničkog ugovora podrazumijeva se prijenos svih prava i obaveza iz ugovora o zasnivanju korisničkog odnosa na treće lice.
- U slučaju smrti korisnika ili prestanka postojanja pravnog lica, nasljednik, član porodičnog domaćinstva ili pravni sljedbenik može operateru podnijeti zahtjev za prijenos ugovora ukoliko nastavlja koristiti uslugu putem iste priključne tačke mreže i broja. Operater je dužan prenijeti ugovor pod uslovom da novi korisnik ispunjava sve uslove predviđene za zasnivanje ugovornog odnosa.

Član 23.

(Privremeno obustavljanje pružanja javne elektronske komunikacijske usluge)

- Operater može privremeno obustaviti pružanje usluge krajnjem korisniku, i to:
 - ako je korisnički uređaj ili instalacija neispravna, do otklanjanja smetnji, a najduže 30 dana;
 - ako krajnji korisnik ne dozvoli pregled ispravnosti terminalne opreme i pripadajuće instalacije za koju postoji sumnja da uzrokuje štetne smetnje u javnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži, o čemu je krajnji korisnik upozoren pisanim putem - do 15 dana;
 - ako nastupe tehničke smetnje u javnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži na koju su priključeni terminalni uređaji ili na terminalnom uređaju koji je u nadležnosti operatera - do otklanjanja smetnji;
 - ako se izvode radovi u javnoj elektronskoj komunikacijskoj mreži na koju su priključeni uređaji - do završetka radova;
 - ako korisnik ne izmiri dugovanja za obavljene elektronske komunikacijske usluge ni u roku od 15 dana od dostavljanja opomene, a nije podnio prigovor na iznos kojim je zadužen;

- f) ako se utvrdi da krajnji korisnik vrši zloupotrebu usluge - do 15 dana.

- Operater ima pravo u svojim općim uslovima definirati i druge razloge, osim razloga navedenih u stavu (1) ovog člana, zbog kojih se može privremeno obustaviti pružanje usluge krajnjem korisniku.
- Operater je dužan, u najkraćem mogućem roku, obavijestiti krajnjeg korisnika o razlozima koji su doveli do privremene obustave pružanja usluge krajnjem korisniku.
- Za vrijeme trajanja privremene obustave pružanja usluge, krajnjem korisniku se moraju omogućiti dolazni pozivi kada se nalazi na teritoriji Bosne i Hercegovine, te odlazni pozivi prema hitnim službama i besplatnom broju službe za korisnike operatera.
- Operater je dužan krajnjem korisniku, na njegov zahtjev, bez naknade, privremeno obustaviti pružanje usluge jednom u kalendarskoj godini u trajanju od 1 do 3 mjeseca. U općim uslovima poslovanja/specifičnim uslovima/cjenovniku, operater može utvrditi i duži rok privremenog isključenja prema zahtjevu krajnjeg korisnika.
- Operateri su dužni u svojim općim uslovima navesti uslove i rokove ponovnog uključanja privremeno isključene usluge, te ukazati na posljedice neotklanjanja uzroka zbog kojeg je došlo do privremenog obustavljanja pružanja usluge.

Član 24.

(Prestanak važenja korisničkog ugovora)

- Ugovor između krajnjeg korisnika i operatera javnih elektronskih komunikacijskih usluga prestaje važiti:
 - raskidom korisničkog ugovora;
 - smrću krajnjeg korisnika koji je fizičko lice, odnosno prestankom postojanja krajnjeg korisnika koji je pravno lice.
- Nasljednici, odnosno članovi porodičnog domaćinstva obavezni su operateru dostaviti dokaz o smrti krajnjeg korisnika.
- Ako nasljednici, odnosno članovi porodičnog domaćinstva, nakon smrti krajnjeg korisnika, nastave koristiti javne elektronske komunikacijske usluge sadržane u njegovom ugovoru, obavezni su od operatera zatražiti prijenos korisničkog ugovora na svoje ime.
- Operater ima pravo u svojim uslovima poslovanja definirati i druge razloge, osim razloga navedenih u stavu (1) ovog člana, zbog kojih može doći do prestanka važenja korisničkog ugovora.
- Operater je dužan, u slučaju trajnog isključenja korisničke terminalne opreme i raskida ugovora, u najkraćem mogućem roku obavijestiti krajnjeg korisnika o razlozima koji su doveli do trajnog isključenja i datumu kada je nastupio raskid ugovora.

Član 25.

(Raskid korisničkog ugovora)

- Operater ima pravo da raskine ugovor:
 - ako krajnji korisnik ili drugo lice ponovi istu vrstu zloupotrebe i nakon što je jednom privremeno isključen iz istih razloga;
 - ako krajnji korisnik ne otkloni neispravnosti na korisničkom uređaju ili instalaciji u roku od 30 dana od dana privremenog isključenja;
 - ako krajnji korisnik ne dozvoli pregled ispravnosti terminalne opreme ni nakon isteka roka od 15 dana od dana privremenog isključenja;
 - ako krajnji korisnik ne izmiri dospjelo, a nesporno dugovanje za obavljene elektronske komunikacijske usluge u roku od 30 dana od dana privremenog isključenja.

- (2) Operater ima pravo u svojim općim uslovima definirati i druge razloge, osim razloga navedenih u stavu (1) ovog člana, zbog kojih može nastati raskid korisničkog ugovora.
- (3) Kada krajnji korisnik zatraži raskid korisničkog ugovora, operater, uz pisano obavještenje o raskidu i datumu kada nastupa raskid, mora omogućiti raskid ugovora i u slučaju postojanja potraživanja operatera prema krajnjem korisniku i to:
 - a) kod ugovora u fiksnoj mreži, u otkaznom roku od 10 radnih dana od dana u koji je raskid zatražen; i
 - b) kod ugovora u mobilnoj mreži, u otkaznom roku od tri radna dana od dana u koji je raskid zatražen.
- (4) Operater je dužan omogućiti raskid ugovora na isti način, odnosno putem istih kanala putem kojih je omogućeno sklapanje ugovora. U općim uslovima poslovanja, operateri su dužni navesti način na koji krajnji korisnici mogu zatražiti raskid korisničkog ugovora (uključena mogućnost raskida ugovora elektronskim putem i putem telefona).
- (5) Korisničkim ugovorom se može utvrditi da, ukoliko krajnji korisnik raskine ugovor ili je ugovor raskinut krivicom krajnjeg korisnika prije isteka perioda obaveznog trajanja ugovora, krajnji korisnik je dužan platiti troškove:
 - a) mjesečne naknade za preostali period obaveznog trajanja ugovora, kao i preostale mjesečne rate za terminalnu opremu koja je kupljena uz uslugu; ili
 - b) naknadu u visini razlike između pune cijene i popusta ostvarenog na usluge i terminalnu opremu, ako je plaćanje te naknade povoljnije za krajnjeg korisnika.
- (6) U slučaju raskida ugovora prije isteka perioda obaveznog trajanja ugovora, operater je dužan, u svako vrijeme, bez odgode, a najkasnije u roku od tri radna dana, u zatraženom obliku dati informaciju krajnjem korisniku o iznosu dugovanja, te načinu uplate dugovanja. Zahtjev krajnjeg korisnika može biti podnesen usmeno, pisanim ili elektronskim putem. Informacija o iznosu dugovanja mora sadržavati datum obračuna, datum početka i kraja ugovorne obaveze, podatak o ostvarenim popustima na proizvode i usluge, kao i mjesečnim naknadama za ostatak perioda obaveznog trajanja ugovora.

Član 26.

(Dodjela i promjena korisničkog broja)

- (1) Pri zasnivanju korisničkog odnosa, operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga dodjeljuje korisnički broj iz raspona brojeva koje je Agencija dodijelila operateru.
- (2) U slučaju promjene korisničkog broja zbog izmjene Plana brojeva za telefonske usluge u Bosni i Hercegovini, operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga obavezan je obavijestiti krajnjeg korisnika o promjeni broja u roku od najmanje 60 dana prije obavljene promjene ako je krajnji korisnik pravno lice, odnosno najmanje 30 dana prije obavljene promjene ako je korisnik fizičko lice. Operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga krajnjem korisniku dostavlja obavještenje na način kako je definirano članom 13. ovog Pravila.
- (3) Promjena korisničkog broja može se izvršiti po zahtjevu krajnjeg korisnika, podnošenjem pisanog zahtjeva operateru javnih elektronskih komunikacijskih usluga, ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti, za šta operater može naplatiti odgovarajuću naknadu definiranu cjenovnikom.

Član 27.

(Preseljenje priključka)

- (1) Krajnji korisnik može podnijeti pisani zahtjev operateru javnih elektronskih komunikacijskih usluga za preseljenje korisničke terminalne opreme na drugu lokaciju u okviru njegove javne elektronske komunikacijske mreže.

- (2) Ukoliko postoje tehničke mogućnosti, operater je dužan izvršiti preseljenje u roku koji je utvrdio općim uslovima pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga.
- (3) Ako operater nema tehničke mogućnosti da izvrši preseljenje, dužan je o tome pisanim putem obavijestiti krajnjeg korisnika u roku koji je definirao općim uslovima pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga.
- (4) Za preseljenje korisničke terminalne opreme, operater može naplatiti naknadu definiranu cjenovnikom.

POGLAVLJE III. CJENOVNIK

Član 28.

(Cjenovnik)

- (1) Operater je dužan sačiniti cjenovnik svih njegovih javnih elektronskih komunikacijskih usluga, koji sadrži principe obračunskog sistema, cijene pojedinih usluga, paketa usluga i drugih dodatnih usluga.
- (2) Cjenovnik usluga, između ostalog, mora sadržavati:
 - a) cijenu koja se zaračunava za trajanje poziva, količinu prenesenih podataka ili po usluzi i paketu usluga, kao i cijene za druge dodatne usluge koje su u ponudi;
 - b) cijenu za uspostavu poziva, ukoliko se to posebno naplaćuje;
 - c) obračunsku jedinicu;
 - d) informacije o uobičajnim popustima i bonusima;
 - e) obračunski period za usluge;
 - f) način plaćanja usluge;
 - g) naknade vezane za prijenos broja;
 - h) naknade koje proizilaze iz raskida ugovora.
- (3) Sve cijene iskazane u cjenovniku moraju biti iskazane u skladu sa zakonom.
- (4) U slučaju ukidanja usluge, odnosno paketa usluga ili drugih dodatnih usluga, operater mora obavijestiti krajnjeg korisnika usluge na način definiran članom 13. ovog Pravila, najmanje 30 dana prije takvog namjeravanog ukidanja, te mu ponuditi drugi paket usluga ili drugu dodatnu uslugu, ukoliko je to primjenjivo.

Član 29.

(Račun, obračun cijena i način plaćanja)

- (1) Operater je dužan, bez naknade, krajnjim korisnicima ispostaviti račun u papirnom obliku ili na zahtjev krajnjeg korisnika u elektronskom obliku.
- (2) Račun mora biti jasan, čitljiv i lako razumljiv krajnjem korisniku, te treba sadržavati sve potrebne podatke koji korisniku usluge omogućavaju provjeru ispravnosti obračuna.
- (3) Račun mora sadržavati datum izdavanja računa, rok za plaćanje računa, kao i jasno navedene uslove i rokove podnošenja prigovora, te kontakt-podatke službe za korisnike.
- (4) Operater je dužan, u općim uslovima pružanja usluga, definirati datum izdavanja računa i rok u kojem je krajnji korisnik obavezan račun platiti. U slučaju da krajnji korisnik nije zaprimio račun ili ne posjeduje račun iz bilo kojeg razloga, obavezan je platiti dospjela dugovanja u propisanom roku, odnosno krajnji korisnik dužan je zatražiti račun ako ga nije zaprimio na vrijeme.
- (5) Račun može sadržavati i opomenu za dospjele neplaćene obaveze. Opomena sadržana na računu smatra se pismenom opomenom u skladu s članom 23. stav (1) tačka e) ovog Pravila.

Član 30.

(Detaljan ispis računa)

- (1) Operater je dužan, na zahtjev krajnjeg korisnika, bez naknade, pružiti detaljan ispis računa za pružene usluge u obliku u kojem krajnji korisnik prima račun.

- (2) Detaljan ispis računa mora sadržavati:
- za svaki poziv i tekstualnu poruku datum i vrijeme uspostave veze, birani broj, trajanje poziva, količinu prenesenih podataka i druge osnove obračuna usluge;
 - evidenciju poziva prema uslugama s posebnom tarifom, koja sadrži podatke o operateru usluga s posebnom tarifom i o tipu usluge, ukoliko za to postoji tehnička mogućnost.
- (3) Usluge koje se ne naplaćuju, besplatni pozivi i pozivi na telefonske brojeve hitnih službi neće biti evidentirani na detaljnom ispisu računa. Operater je dužan navdene podatke na zahtjev dostaviti nadležnim organima za potrebe vođenja sudskih postupaka.

POGLAVLJE IV. ZAŠTITA KRAJNJIH KORISNIKA

Član 31.

(Zaštita od prekomjerne potrošnje)

- Ako se usluge pristupa internetu ili javne elektronske komunikacijske usluge obračunavaju na osnovu obračunskog perioda ili količine potrošnje, operateri koji pružaju te usluge obavezni su krajnjim korisnicima, a u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, omogućiti praćenje i kontrolu upotrebe svake od ugovorenih usluga, uključujući pristup blagovremenim podacima o nivou potrošnje ugovorenih usluga (tarifnog paketa, tarifnog modela, tarifne opcije).
- Operater javne govorne komunikacijske usluge ili usluge pristupa internetu dužan je krajnjem korisniku dostaviti besplatno obavještenje putem elektronske poruke ili poziva o svakom neuobičajenom i iznenadnom povećanju troškova korištenja javnih elektronskih komunikacijskih usluga tokom svakog pojedinačnog obračunskog perioda.
- U slučaju opravdane sumnje na zloupotrebu u korištenju usluga, po upozorenju iz stava (2) ovog člana, operater može obustaviti pružanje određene usluge, pri čemu ponovno uključenje može biti uslovljeno prijevremenom uplatom novčanog iznosa koji predstavlja nedospjela potraživanja za tekući obračunski period.
- Ako operater nije krajnjeg korisnika pravovremeno upozorio o prekomjernoj potrošnji, krajnji korisnik je dužan platiti iznos dugovanja do trenutka kada su se ispunili uslovi za obavještanje krajnjeg korisnika i od trenutka kada ga je operater obavijestio.
- Ako operater nije uopće upozorio krajnjeg korisnika o prekomjernoj potrošnji, krajnji korisnik je dužan platiti iznos dugovanja do trenutka kada su se ispunili uslovi za obavještanje krajnjeg korisnika o prekomjernoj potrošnji.
- Pružalac javne govorne komunikacijske usluge ili usluge pristupa internetu dužan je u svojim uslovima poslovanja definirati kriterije i proceduru utvrđivanja neuobičajene potrošnje i isključenja krajnjih korisnika, kao i druge mjere za zaštitu od prekomjerne potrošnje.

Član 32.

(Zabrana odlaznih poziva i poruka)

Operater je dužan omogućiti krajnjem korisniku na njegov zahtjev i bez naknade:

- zabranu određenih vrsta odlaznih poziva, koja se odnosi isključivo na pozive koji se naplaćuju, pri čemu je operater dužan omogućiti pozivanje brojeva prema hitnim službama i besplatnom broju službe za korisnike operatera;
- zabranu odlaznih poziva, slanja SMS poruka i prijenosa podataka kada mjesečni troškovi tih usluga pređu iznos koji je unaprijed određen ugovorom, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima;

- zabranu slanja i/ili primanja kratkih tekstualnih poruka (SMS poruke) i multimedijjskih poruka (MMS poruke) u okviru usluga s dodatnom vrijednošću.

Član 33.

(Informiranje krajnjih korisnika)

- Operater je dužan krajnjem korisniku omogućiti besplatan pristup službi za korisnike na način da mu se omogući i razgovor s kontakt-osobom u službi za korisnike.
- Operater je dužan obavještavati sve krajnje korisnike o mogućnostima zabrane poziva koje su im dostupne, a posebno o mogućnostima navedenim u ovom Pravilu. Krajnjim korisnicima obavještenje se dostavlja na jedan od načina definiranih članom 13. ovog Pravila.

Član 34.

(Oglašavanje usluge)

- Svaki oglas za uslugu mora sadržavati opis usluge ili informaciju na koji način se može dobiti potpun opis usluge, te cijenu usluge. Opis usluge mora biti napisan na način da je jasan, lako razumljiv i čitljiv za korisnika.
- Prilikom oglašavanja javne elektronske komunikacijske usluge, u oglasu obavezno trebaju biti objavljeni naziv operatera i njegova web-adresa.
- U oglasu usluga ne smije biti označena kao "besplatna" ako je potrebno bilo kakvo dodatno plaćanje (npr. plaćanje naknade za uspostavu poziva). Posebne koristi koje se ostvaruju upotrebom usluge ne smiju biti označene kao "besplatne" nego kao poklon, odnosno bonus koji se dobije za korištenje usluge. Usluga ne smije biti označena kao "neograničena" ukoliko sadrži određena ograničenja (npr. ograničenja u količini saobraćaja).

Član 35.

(Postupanje u slučaju prigovora ili reklamacije)

- Operater je dužan svojim općim uslovima poslovanja detaljno propisati postupak podnošenja i rješavanja prigovora krajnjeg korisnika na iznos kojim je zadužen za pružene usluge, prigovor na kvalitet usluge, te prigovor zbog povrede odredaba ugovora.
- Operater mora, osim putem ispostavljenog računa, upoznati krajnje korisnike usluga i na drugi prikladan način s uslovima podnošenja prigovora iz stava (1) ovog člana u skladu s općim uslovima poslovanja, a posebno o rokovima i načinu podnošenja prigovora, nazivu i sjedištu, posebnoj adresi elektronske pošte i telefaksa nadležne službe operatera za rješavanje prigovora.
- Kada za to postoje uslovi, krajnji korisnik može podnijeti i pritužbu Agenciji u skladu s važećim propisima Agencije.
- Operater je dužan evidentirati prijem svakog pisanog prigovora, na način da evidencija sadrži datum prijema prigovora, te datum do kojeg krajnjem korisniku treba uputiti pisani odgovor na prigovor. Navedenu evidenciju operater je dužan na zahtjev dostaviti Agenciji.

DIO ČETVRTI - KVALITET JAVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA

Član 36.

(Opće odredbe o kvalitetu javnih elektronskih komunikacijskih usluga)

- Operater za pružanje javnih elektronskih komunikacijskih usluga mora ispuniti osnovne tehničke uslove u skladu s međunarodnim standardima, odredbama ovog Pravila i drugim odgovarajućim propisima donesenim od strane Agencije.
- Operater je dužan utvrditi mjesto i uzrok smetnji i kvarova u svom sistemu, te poduzeti sve neophodne mjere za njihovo otklanjanje, pri čemu se mora voditi računa o brzini i efektivnosti otklanjanja smetnji i kvarova.

- (3) Operater je odgovoran za obezbjeđivanje kvaliteta javnih elektronskih komunikacijskih usluga u skladu s međunarodnim standardima, odredbama ovog Pravila i drugim odgovarajućim propisima donesenim od strane Agencije.
- (4) Nosioci dozvole za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sistema dužni su na svojoj internet-stranici objaviti mape pokrivenosti teritorije Bosne i Hercegovine signalom svojih mobilnih mreža, za svaku od postojećih tehnologija pojedinačno.

Član 37.

(Mjerenje kvaliteta usluga)

- (1) Agencija će posebnim propisom definirati parametre kvaliteta javno dostupnih elektronskih komunikacijskih usluga, te formu i oblik izvještaja.
- (2) Operater je dužan u općim uslovima pružanja javnih elektronskih usluga definirati na koji način se krajnji korisnik može informirati o parametrima kvaliteta.

DIO PETI - POSEBNE OBAVEZE OPERATERA POGLAVLJE I. POSEBNE OBAVEZE OPERATERA PREMA KRAJNJIM KORISNICIMA

Član 38.

(Usluge vezane u paket)

- (1) Ako operater nudi krajnjem korisniku paket usluga ili paket usluga i terminalnu opremu, koji obuhvataju najmanje uslugu pristupa internetu ili javno dostupnu komunikacijsku uslugu između osoba koje koriste numeraciju, primjenjuju se odredbe ovog Pravila.
- (2) Za svako značajno odstupanje stvarnih parametara kvaliteta svake pojedinačne usluge vezane u paket, koje je trajno ili se često ponavlja, krajnji korisnik može podnijeti prigovor operateru, odnosno krajnji korisnik ima pravo na raskid ugovora u pogledu svih pojedinačnih usluga vezanih u paket, bez obaveze plaćanja troškova vezanih za raskid ugovora.
- (3) Obavezno trajanje ugovora za usluge vezane u paket, operater ne smije produžiti, u slučaju naknadnog ugovaranja dodatnih usluga ili kupovine terminalne opreme, osim ako krajnji korisnik izričito pristane na produženje obaveznog trajanja ugovora.

Član 39.

(Dostupnost usluge)

- (1) Operater koji pruža javnu elektronsku komunikacijsku uslugu i uslugu pristupa internetu putem javne elektronske komunikacijske mreže, u slučaju izuzetno teškog kvara mreže ili u slučaju više sile, dužan je poduzeti sve neophodne mjere kako bi se obezbijedila najveća moguća dostupnost navedenih usluga.
- (2) Operater koji pruža javnu govornu komunikacijsku uslugu dužan je poduzeti sve neophodne mjere da obezbijedi neprekidan pristup hitnim službama i neprekidan prijenos javnih upozorenja.

Član 40.

(Zlonamjerni ili uznemiravajući pozivi, SMS poruke i MMS poruke)

- (1) Operater kojem krajnji korisnik u pisanom ili elektronskom obliku prijavi (opiše način i sadržaj, okvirni datum i vrijeme) prijem zlonamjernih ili uznemiravajućih poziva, SMS ili MMS poruka, dužan je zabilježiti i čuvati podatke o pozivajućem broju ili poruci, datum i vrijeme poziva ili SMS/MMS poruke ili pokušaja pozivanja.
- (2) Ako operater na osnovu prijave iz stava (1) ovog člana utvrdi da je zlonamjerni ili uznemiravajući poziv ili SMS/MMS poruka upućen s broja njegovog krajnjeg korisnika, obavezan je tom krajnjem korisniku uputiti

upozorenje, odnosno, u slučaju ponovnog uznemiravanja, poduzeti druge odgovarajuće mjere radi sprječavanja daljnjeg uznemiravanja.

- (3) Ako operater na osnovu prijave iz stava (1) ovog člana utvrdi da je zlonamjerni ili uznemiravajući poziv ili SMS/MMS poruka upućen sa korisničkog broja u mreži drugog operatera, obavezan je prijavu iz stava (1) ovog člana prosljediti tom operateru na daljnje razmatranje.
- (4) Operateri su obavezni međusobno saradivati radi praćenja i otkrivanja zlonamjernih ili uznemiravajućih poziva ili SMS/MMS poruka, a naročito radi razmjene podataka o broju s kojeg je i na koji je upućen zlonamjerni ili uznemiravajući poziv ili SMS/MMS poruka i postupanja po prosljeđenim prijavama iz stava (3) ovog člana.

Član 41.

(Automatsko preusmjerenje poziva)

Operater je dužan krajnjem korisniku omogućiti, na jednostavan način i bez naknade, zaustavljanje automatskog preusmjerenja poziva koje je izvršila treća strana na terminalnu opremu krajnjeg korisnika.

Član 42.

(Usluge s dodatnom vrijednošću)

Agencija može posebnim propisima odrediti uslove pružanja usluga s dodatnom vrijednošću.

Član 43.

(Javni imenik)

- (1) Operater koji pruža javno dostupne elektronske komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju, dužan je sačiniti i redovno ažurirati javni telefonski imenik svojih krajnjih korisnika, a koji mora biti javno dostupan svim korisnicima u elektronskom obliku (operater je obavezan objaviti imenik u elektronskoj formi na svojoj web-stranici koji će omogućiti upotrebu zasnovanu na funkcijama pretraživanja).
- (2) Uključivanje ličnih podataka (ime i prezime, odnosno naziv pravnog lica, adresa i pretplatnički broj) u javni telefonski imenik je moguće samo uz izričiti pristanak krajnjih korisnika.
- (3) Operater koji pruža javno dostupne elektronske komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju, dužan je svim krajnjim korisnicima obezbijediti pristup službi davanja informacija o brojevima krajnjih korisnika.
- (4) Operater koji pruža javno dostupne elektronske komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju dužan je, bez naknade, obavijestiti krajnje korisnike, prije upisa njihovih ličnih podataka u javni imenik, o svrsi imenika, dostupnosti ličnih podataka preko usluge obavještenja, te o mogućnostima za pretragu ličnih podataka od strane trećih lica preko funkcije pretrage u elektronskoj formi imenika.
- (5) Operater koji pruža javno dostupne elektronske komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju dužan je krajnjem korisniku, čiji se lični podaci nalaze u javno dostupnom telefonskom imeniku, omogućiti provjeru ili ispravku podataka, kao i brisanje ličnih podataka iz javno dostupnog telefonskog imenika, na jednostavan način i bez naknade.
- (6) Operater koji pruža javno dostupne komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju dužan je pribaviti dodatni pristanak krajnjeg korisnika prije omogućavanja upotrebe podataka iz imenika, za bilo koju svrhu javnog imenika koja nije pretraživanje ličnih podataka na osnovu imena i prezimena ili naziva krajnjeg korisnika ili minimuma drugih njegovih identifikacionih oznaka.

- (7) Odredbe stavova (4) i (5) ovog člana primjenjuju se na krajnje korisnike koji su fizička lica. Pravna lica ne mogu tražiti ograničenje upisa podataka nužnih za osnovnu identifikaciju i komunikaciju u javni imenik.

POGLAVLJE II. POSEBNE OBAVEZE OPERATERA O OBRADI LIČNIH PODATAKA I ZAŠTITI PRIVATNOSTI

Član 44.

(Oblast primjene)

Odredbe ovog poglavlja ne odnose se na aktivnosti koje se odnose na javnu bezbjednost, odbranu, državnu odbranu, te aktivnosti države u oblasti krivičnog prava.

Član 45.

(Bezbjednost i integritet elektronskih komunikacijskih mreža i usluga)

- (1) Operater je dužan, radi obezbjeđivanja bezbjednosti i integriteta javnih elektronskih komunikacijskih mreža i usluga, povjerljivosti elektronskih komunikacija, kao i zaštite ličnih podataka, saobraćaja i lokacije, poduzimati odgovarajuće tehničke i organizacione mjere, a posebno mjere za prevenciju i minimizaciju uticaja bezbjednosnih incidenata po korisnike i međupovezane mreže, kao i mjere za obezbjeđivanje neprekidnosti rada javnih komunikacijskih mreža i usluga. Mjere koje operater poduzima određuju se primjereno stepenu opasnosti za bezbjednost mreže primjenom raspoloživih tehničkih i tehnoloških rješenja i primjereno troškovima tih mjera.
- (2) Ako operater pruža uslugu koristeći javnu elektronsku komunikacijsku mrežu, pripadajuća sredstva ili usluge drugog operatera, dužan je saradivati s tim operaterom radi zaštite bezbjednosti i integriteta elektronske komunikacijske mreže i usluga.
- (3) U slučaju posebne opasnosti povrede bezbjednosti i integriteta javnih komunikacijskih mreža i usluga (npr. neovlašteni pristup, značajan gubitak podataka, ugrožavanje tajnosti komunikacije, bezbjednost ličnih podataka i drugo), operater je dužan da, čim sazna za ovu opasnost, obavijesti krajnje korisnike svojih usluga o toj opasnosti putem svoje web-stranice ili na drugi pogodan način. Ako je opasnost izvan obima mjera koje poduzima operater, korisnici moraju biti obaviješteni i o raspoloživim mjerama za otklanjanje opasnosti i/ili njenih posljedica, uključujući i moguće troškove tih mjera.
- (4) Mjere iz stava (1) ovog člana naročito se sprovode radi sprječavanja i umanjivanja uticaja bezbjednosnih incidenata na korisnike usluga i povezane elektronske komunikacijske mreže, a posebno radi obezbjeđivanja bezbjednosti usluga i zaštite korisnika od zlonamjernih aktivnosti, elektronskih sabotaza, prevara trećih lica i zloupotreba bilo koje vrste.
- (5) Operater je dužan odrediti odgovornu osobu za provođenje mjera iz ovoga člana.
- (6) Mjere iz stava (1) ovog člana moraju najmanje:
 - a) obezbijediti da ličnim podacima mogu pristupati samo ovlaštena lica, u zakonom dozvoljene svrhe;
 - b) štiti prenošene ili sačuvane podatke od slučajnog ili nezakonitog uništenja, slučajnog gubitka ili izmjene, te neovlaštenog ili nezakonitog čuvanja, obrade, pristupa ili otkrivanja;
 - c) obezbijediti primjenu sigurnosne politike u odnosu na obradu ličnih podataka.
- (7) Operater je dužan, bez odlaganja, obavijestiti Agenciju, Agenciju za zaštitu ličnih podataka Bosne i Hercegovine i nadležno tijelo za odgovor na računarske bezbjednosne incidente (CERT) pisanim putem o povredi bezbjednosti ili gubitku integriteta od značajnog uticaja na rad njihovih mreža ili pružanje njihovih usluga. Agencija može

obavijestiti javnost ili zahtijevati od operatera javnih komunikacijskih mreža i operatera javno dostupnih elektronskih komunikacijskih usluga da obavijeste javnost o takvoj povredi bezbjednosti ili gubitku integriteta, ako utvrdi da je takvo obavještenje u javnom interesu.

Član 46.

(Povreda ličnih podataka u elektronskim komunikacijama)

- (1) U slučaju povrede ličnih podataka, operater je dužan, bez odlaganja, obavijestiti Agenciju za zaštitu ličnih podataka Bosne i Hercegovine o nastaloj povredi. Obavještenje mora sadržavati opis posljedica nastale povrede, te predložene ili poduzete mjere radi otklanjanja uzroka povrede.
- (2) Operater je dužan, bez odlaganja, obavijestiti krajnjeg korisnika ako povreda ličnih podataka može štetno uticati na lične podatke ili privatnost korisnika. Obavještenje mora sadržavati opis prirode povrede ličnih podataka, uz upućivanje krajnjeg korisnika na ovlašteno lice operatera kod kojeg se mogu dobiti bliži podaci, kao i prijedlog mjera za ublažavanje negativne posljedice povrede ličnih podataka.
- (3) Operater je dužan voditi evidenciju povreda ličnih podataka, koja sadrži podatke o uzroku povrede ličnih podataka, posljedicama nastale povrede i poduzetim mjerama zaštite.
- (4) Podaci iz evidencije iz stava (3) ovog člana mogu se koristiti samo za namjene evidentiranja povrede ličnih podataka.

Član 47.

(Povjerljivost elektronskih komunikacija)

- (1) U svrhu obezbjeđivanja povjerljivosti komunikacija i s tim povezanih podataka o saobraćaju koji se šalju preko javne elektronske komunikacijske mreže i javne elektronske komunikacijske usluge, zabranjeno je slušanje, prisluškivanje, čuvanje i svaki oblik presretanja ilinadzora elektronskih komunikacija i pripadajućih podataka o saobraćaju od strane drugih lica, bez pristanka korisnika te komunikacije, osim u slučajevima utvrđenim posebnim zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.
- (2) Zabrana iz stava (1) ovoga člana ne odnosi se na tehničku pohranu podataka koja je nužna za prijenos komunikacije, ne zadirući pritom u načela zaštite tajnosti podataka.
- (3) Odredbe stava (1) ovoga člana ne odnose se na snimanje komunikacija i s njima povezanih podataka o saobraćaju koji služe u svrhu dokazivanja komercijalnih transakcija ili drugim poslovnim komunikacijama na izričit zahtjev krajnjeg korisnika.
- (4) Korištenje javnih elektronskih komunikacijskih mreža za čuvanje podataka i pristup podacima i informacijama uskladištenim na terminalnoj opremi korisnika, dozvoljeno je pod uslovom da je korisnik za to dao saglasnost, nakon upoznavanja s namjenom obrade i čuvanja podataka. Dozvoljeno je tehničko skladištenje ili pristup podacima o komunikaciji, bez pristanka korisnika te komunikacije, ako je jedina svrha da se izvrši prijenos podataka preko javne elektronske komunikacijske mreže ili u slučaju potrebe da na zahtjev korisnika operater pruži tu uslugu.

Član 48.

(Podaci o saobraćaju)

- (1) Operater koji obrađuje i čuva podatke o saobraćaju krajnjeg korisnika, dužan je te podatke izbrisati ili ih obraditi i sačuvati tako da nije moguće prepoznati o kojem licu se radi, kada podaci o saobraćaju više nisu neophodni za prijenos komunikacije, s izuzetkom:
 - a) podataka koji su neophodni radi izrade računa za usluge ili međupovezivanje, a koji se mogu obrađivati do isteka zakonom predviđenog roka za reklamaciju ili naplatu potraživanja;

- b) podataka koje operater koristi radi promocije i prodaje javnih elektronskih komunikacijskih usluga ili pružanja usluga s dodatnom vrijednošću, koji se mogu obrađivati na način i u periodu potrebnom za marketing i prodaju ili pružanje tih usluga, ako je krajnji korisnik, na kojeg se ti podaci odnose, dao svoju prethodnu saglasnost. Prije davanja saglasnosti, krajnji korisnici moraju biti obaviješteni o vrstama podataka o saobraćaju koji se obrađuju, kao i o svrsi i trajanju takve obrade. Krajnji korisnici imaju pravo u svakom momentu povući prethodnu saglasnost za obradu podataka;
- c) podataka koji se zadržavaju u skladu s odredbama propisa koji uređuju zadržavanje podataka.
- (2) Za potrebe iz stava (1) tačka a) ovog člana, operater je dužan u općim uslovima definirati koji će se podaci o saobraćaju obrađivati i koliko dugo, a u cilju upoznavanja krajnjih korisnika.
- (3) Obrada podataka o saobraćaju, u skladu sa stavom (1) ovog člana, dopuštena je isključivo ovlaštenim licima operatera koji rade na poslovima naplaćivanja usluga ili upravljanja saobraćajem, pitanjima krajnjih korisnika, otkrivanja prevara (zloupotreba), promocije javnih elektronskih komunikacijskih usluga ili pružanja usluga s dodatnom vrijednošću i mora biti ograničeno na ono što je nužno u svrhu takvih aktivnosti.
- (4) Odredbe stavova (1) i (3) ovog člana ne odnose se na izvještavanje Agencije i drugih nadležnih organa o podacima o saobraćaju koji su od značaja za odlučivanje u sporovima, naročito sporovima u vezi s pristupom i međupovezivanjem ili naplaćivanjem usluga.

Član 49.

(Prikazivanje broja)

- (1) Operater koji nudi uslugu prikazivanja pozivajućeg broja, dužan je omogućiti krajnjem korisniku, koji je uputio poziv, da na jednostavan način i besplatno zabrani prikaz njegovog broja za svaki pojedinačni poziv ili za sve pozive.
- (2) Odredba iz stava (1) ovog člana nije primjenjiva na pozive koji se upućuju hitnim službama.
- (3) Operater koji nudi uslugu prikazivanja pozivajućeg broja dužan je omogućiti krajnjem korisniku isključivanje prikazivanja dolaznih poziva na jednostavan način i bez naknade, uz razumnu upotrebu ove mogućnosti.
- (4) Operater koji nudi uslugu prikazivanja pozivajućeg broja dužan je omogućiti na jednostavan način odbijanje dolaznih poziva sa skrivenom identifikacijom.
- (5) Odredbe ovog člana primjenjuju se i na dolazne i odlazne pozive prema drugim državama.
- (6) Operater koji nudi mogućnost prikaza pozivajućeg broja, dužan je u svojim općim uslovima definirati uslove korištenja navedene usluge.
- (7) Operater može ograničiti mogućnost zabrane prikazivanja pozivajućeg broja:
- a) privremeno, na zahtjev korisnika koji traži da se uđe u trag uznemiravajućim ili zlonamjernim pozivima, pri čemu će operater podatke o identifikaciji korisnika koji poziva obraditi, uskladištiti i učiniti dostupnim, u skladu s posebnim zakonom;
- b) na zahtjev nadležnih organa, radi procesuiranja podataka o lokaciji, kao i odazivanja na te pozive i bez saglasnosti korisnika.

Član 50.

(Podaci o lokaciji)

- (1) Operater javnih elektronskih komunikacijskih mreža i javnih elektronskih komunikacijskih usluga može obrađivati podatke o lokaciji krajnjeg korisnika, koji nisu podaci o

saobraćaju, samo kada se obrade tako da se ne mogu dovesti u vezu s određenim licem ili na osnovu prethodne saglasnosti krajnjeg korisnika, na način i u vremenu koje je neophodno za pružanje usluge s dodatnom vrijednošću. Krajnji korisnik može opozvati saglasnost u bilo kojem trenutku.

- (2) Operater javnih elektronskih komunikacijskih mreža i javnih elektronskih komunikacijskih usluga dužan je obavijestiti krajnjeg korisnika, prije pribavljanja prethodne saglasnosti iz stava (1) ovoga člana, o vrsti podataka o lokaciji koji će se obrađivati, o svrsi i trajanju obrade, te o tome da li će ti podaci biti dostavljeni trećoj strani radi pružanja usluge s dodatnom vrijednošću.
- (3) Operater je dužan omogućiti krajnjem korisniku koji je dao saglasnost za obradu podataka iz stava (1) ovoga člana, da na jednostavan način i bez naknade privremeno odbije obradu podataka o lokaciji, pri svakom povezivanju na mrežu ili prijenosu komunikacije.
- (4) Obradu podataka o lokaciji iz ovog člana mogu vršiti samo lica koja ovlasti operater ili treća lica koja pružaju usluge s dodatnom vrijednošću i ona mora biti ograničena na najmanju mjeru neophodnu za pružanje usluga s dodatnom vrijednošću.
- (5) Odredbe stava (1) ovog člana ne odnose se na podatke o lokaciji koji se zadržavaju u skladu s odredbama propisa koji uređuju zadržavanje podataka.

Član 51.

(Nezatražena komunikacija)

- (1) Upotreba automatskih govornih uređaja, bez ljudskog posredovanja (govorni automati), faks uređaja ili elektronske pošte, uključujući SMS ili MMS za pozive prema krajnjim korisnicima radi direktnog marketinga, dozvoljeno je samo uz prethodno pribavljenu saglasnost krajnjeg korisnika (primaoca).
- (2) Zabranjeno je neposredno oglašavanje kojim se pogrešno prikazuje ili prikriva identitet pošiljaoca elektronske pošte uključujući SMS ili MMS poruke ili neposredno oglašavanje koje ne sadrži naznačenu elektronsku adresu, odnosno broj telefona, putem kojeg primalac može bez naknade zahtijevati sprječavanje daljnjeg slanja oglasnih poruka, kao i slanje elektronske poruke kojom se primalac podstiče da posjećuje internet-stranice čija je sadržina u suprotnosti s posebnim propisima.
- (3) Operater je dužan javno objaviti elektronsku adresu za prijavljivanje neželjenih i štetnih elektronskih poruka.
- (4) Operater je dužan, po prijemu dokaza o neželjenim i štetnim porukama, koje su poslane od strane njegovih krajnjih korisnika, utvrditi činjenično stanje i poduzeti odgovarajuće mjere. U zavisnosti od stepena zloupotrebe, operater može opomenuti krajnjeg korisnika ili privremeno onemogućiti korištenje usluge o čemu mora, bez odlaganja, obavijestiti krajnjeg korisnika na jedan od načina definiranih članom 13. ovog Pravila.
- (5) Operater ima pravo, u slučaju ponovljene zloupotrebe, krajnjem korisniku trajno onemogućiti korištenje usluge, odnosno raskinuti ugovor o korištenju usluge.

POGLAVLJE III. ADMINISTRATIVNE OBAVEZE OPERATERA

Član 52.

(Administriranje internet-stranice)

- (1) Operater je dužan na svojoj internet-stranici, na vidljivom mjestu, objaviti opće uslove poslovanja, posebne uslove pružanja/korištenja usluga i cjenovnik usluga. Posebne uslove pružanja/korištenja usluga po osnovi kojih novi krajnji korisnici ne mogu zaključiti ugovor, operateri su

dužni čuvati na svojoj internet-stranici do isteka ugovora zaključenih za pružanje/korištenje usluga definiranih Posebnim uslovima.

- (2) Na zahtjev zainteresiranog lica, operater je dužan, bez posebne naknade, staviti na uvid u elektronskom obliku pregled donesenih uslova poslovanja i ponuda, s datumima njihovog stupanja na snagu i prestanka važenja, odnosno rokova važenja. Ukoliko se uvid traži u obliku štampanog akta, operater javnih elektronskih komunikacijskih usluga za to može naplatiti odgovarajuću naknadu, shodno naknadi koja se naplaćuje za slobodan pristup informacijama.

Član 53.

(Vrsta i sadržaj podataka koji se dostavljaju Agenciji)

- (1) Operater je dužan na pisani zahtjev Agencije dostaviti podatke i informacije neophodne za vršenje regulatornih obaveza (kao što su: podaci o broju krajnjih korisnika, ostvarenom saobraćaju, ostvarenim приходима, rashodima (za određene kategorije saobraćaja kao što je roming), geografskom pokrivanju mrežama i uslugama, o kvalitetu pruženih usluga, razvoju mobilnih mreža, kao i druge podatke).
- (2) Zahtjevom iz stava (1) ovog člana određuje se vrsta podataka, svrha njihovog prikupljanja i rok u kojem je operater dužan dostaviti tražene podatke i informacije.
- (3) Operater je dužan Agenciji dostaviti podatke i informacije u formi i na način koji odredi Agencija u svom pisanom zahtjevu.
- (4) Izuzetno od stava (2) ovog člana, popunjene kvartalne upitnike operateri moraju dostaviti Agenciji najkasnije 30 dana po isteku svakog tromjesečja kalendarske godine.
- (5) Podaci o saobraćaju, приходима i rashodima odnose se na cijeli traženi period, a podaci o broju priključaka i korisnika moraju se odnositi na posljednji dan traženog perioda.
- (6) Agencija je dužna provjeriti tačnost dostavljenih podataka.
- (7) Agencija će na kvartalnom i godišnjem nivou, na svojoj web-stranici, objaviti podatke o tržištu elektronskih komunikacija u Bosni i Hercegovini.

DIO ŠESTI – ZAVRŠNE ODREDBE

Član 54.

(Usklađivanje uslova poslovanja)

- (1) Operateri su dužni uskladiti uslove svog poslovanja s odredbama ovog Pravila, u roku od 12 mjeseci od dana stupanja Pravila na snagu.
- (2) Svi zahtjevi za odobravanjem uslova poslovanja i cijena javnih elektronskih komunikacijskih usluga podneseni do početka primjene ovog Pravila, riješit će se u skladu s propisima i odredbama dozvola koji su se primjenjivali do početka primjene ovog Pravila.
- (3) Svi zahtjevi za odobravanjem uslova poslovanja i cijena javnih elektronskih komunikacijskih usluga, podneseni od dana početka primjene ovog Pravila, riješit će su u skladu s odredbama ovog Pravila.
- (4) Ugovori o pružanju usluga, zaključeni do dana stupanja na snagu usklađenih uslova poslovanja, ostaju na snazi u skladu s ugovorenim odredbama.

Član 55.

(Prestanak važenja propisa)

Na dan početka primjene ovog Pravila prestaje važiti Pravilo 69/2013 o uslovima pružanja javnih telekomunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima ("Službeni glasnik BiH", broj 28/13).

Član 56.

(Stupanje na snagu)

Ovo Pravilo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se po proteku 12 mjeseci od dana stupanja Pravila na snagu.

Broj 03-02-2-2118-1/24
19. decembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća Agencije
Prof. dr. iur. **Iza Razija**
Mešević, s. r.

Na temelju članka 8. stavak 4., članka 37. stavak 1. točka a), članka 38. i članka 39. stavak 1. Zakona o komunikacijama ("Službeni glasnik BiH", br. 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12), Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije, na 3. sjednici održanoj dana 19.12.2024. godine, donijelo je

PRAVILO 97/2024

O UVJETIMA PRUŽANJA JAVNIH ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA I ODNOSIMA S KRAJNJIM KORISNICIMA

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet)

- (1) Pravilom o uvjetima pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima (u daljnjem tekstu: Pravilo) određuju se osnovni principi pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga, obveze operatora javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u pogledu odnosa s krajnjim korisnicima, standardi kvalitete elektroničkih komunikacijskih usluga, kao i vrsta i sadržaj podataka koje objavljuje Regulatorna agencija za komunikacije (u daljnjem tekstu: Agencija).
- (2) Ovim Pravilom vrši se usklađivanje sa sljedećim pravnim aktima Europske unije (u daljnjem tekstu: EU):
- s odredbama članka 1., članka 2. stavak 1. točke (1), (4), (8), (14), (29) i (40), članka 99., te članka 101. do članka 108., te odredbama članaka 112. i 114. i Prilogom VI. Direktive (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. godine o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (u daljnjem tekstu: Direktiva (EU) 2018/1972);
 - Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/2243 od 17. prosinca 2019. godine o utvrđivanju predloška za sažetak ugovora za pružatelje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga u skladu s Direktivom (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća;
 - Direktivom 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. godine o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (u daljnjem tekstu: Direktiva 2002/58/EZ);
 - s odredbom članka 4. Uredbe (EU) 2015/2120 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. godine o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu, te o izmjeni Direktive 2002/22/EZ o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama i Uredbe (EU) br. 531/2012 o roamingu u javnim mobilnim komunikacijskim mrežama u Uniji.
- (3) Navođenje pravnih akata EU iz stavka (2) ovog članka vrši se isključivo u svrhu praćenja i informiranja o preuzimanju pravne stečevine EU u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

(Izuzeće od primjene)

- (1) Ovo se Pravilo ne primjenjuje na usluge koje se ne smatraju elektroničkom komunikacijskom uslugom ili dijelom ponude elektroničke komunikacijske usluge. Na uvjete prodaje takvih usluga primjenjuju se odredbe drugih odgovarajućih propisa.
- (2) Ovim se Pravilom ne uređuju međusobni odnosi između operatora povodom pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga. Na takve međuoperatorske usluge primjenjuju se Zakon o komunikacijama, pravila Agencije donesena na temelju tog Zakona, kao i odredbe dozvola i posebnih propisa i odluka iz nadležnosti Agencije.

Članak 3.

(Upotreba izraza)

Riječi koje su radi preglednosti u ovom Pravilu navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod.

Članak 4.

(Definicije)

Pojmovi korišteni u ovom Pravilu imaju sljedeća značenja:

- a) Distribucija označava prijenos audiovizualnih medijskih usluga i medijskih usluga radija žičanim ili bežičnim putem do krajnjeg korisnika;
- b) Elektronička komunikacijska mreža označava sustav prijenosa i tamo gdje je primjenjivo uređaje za komutaciju i usmjeravanje i druge resurse, uključujući pasivne mrežne elemente koji omogućuju prijenos signala pomoću žičanih, radio, optičkih ili drugih elektromagnetskih sredstava, uključujući satelitske mreže, fiksne (s komutacijom kola i paketa, uključujući internet) i mobilne mreže, elektroenergetske kablovske sustave, u mjeri u kojoj se koriste za prijenos signala, radiodifuzne mreže i mreže kablovske televizije, bez obzira na vrstu informacija koje prenose;
- c) Elektronička komunikacijska usluga je usluga koja se po pravilu pruža uz naknadu putem elektroničkih komunikacijskih mreža i obuhvaća uslugu pristupa internetu, komunikacijsku uslugu između osoba i usluga koje se sastoje u cjelini ili većim dijelom od prijenosa signala, uključujući uslugu distribucije medijskih sadržaja i uslugu komunikacije između uređaja. Ova usluga ne obuhvaća uslugu proizvodnje medijskog sadržaja i obavljanja uredničke kontrole nad medijskim sadržajem koji se prenosi putem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga;
- d) Elektronička pošta je svaka tekstualna, glasovna, zvučna ili slikovna poruka poslana preko javne komunikacijske mreže, koja se može pohraniti u mreži ili u terminalnoj opremi primatelja sve dok je primatelj ne preuzme;
- e) Javna elektronička komunikacijska mreža je elektronička komunikacijska mreža koja se u cjelini ili pretežno koristi za pružanje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga i omogućuje prijenos informacija između završnih točaka mreže;
- f) Javna elektronička komunikacijska usluga je elektronička komunikacijska usluga koja je javno dostupna na tržišnoj osnovi;
- g) Komunikacijska usluga između osoba zasnovana na korištenju numeracije je komunikacijska usluga između osoba koja omogućuje komunikaciju upotrebom dodijeljene numeracije, odnosno broja ili brojeva iz nacionalnog ili međunarodnih planova numeracije;

- h) Komunikacijska usluga između osoba koja nije zasnovana na korištenju numeracije je komunikacijska usluga između osoba koja omogućuje komunikaciju bez upotrebe dodijeljene numeracije, odnosno broja ili brojeva iz nacionalnog ili međunarodnih planova numeracije;
- i) Korisnički ugovor je ugovor zaključen između krajnjeg korisnika koji zahtijeva priključenje i korištenje javne elektroničke komunikacijske mreže i/ili javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga i operatora koji pruža elektroničke komunikacijske mreže i/ili usluge. Pod korisničkim ugovorom se ne smatraju ugovori sklopljeni u postupku javnih nabava elektroničkih komunikacijskih usluga;
- j) Krajnji korisnik je fizička ili pravna osoba koja koristi ili zahtijeva korištenje javne elektroničke komunikacijske usluge;
- k) Operator je pravna osoba koja pruža ili je ovlaštena da pruža javne elektroničke komunikacijske mreže i/ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge, a kojem je Agencija dodijelila neku od dozvola za pružanje javnih elektroničkih komunikacijskih usluga;
- l) Podatci o lokaciji pozivatelja su podatci iz mrežne infrastrukture ili iz mobilnih uređaja koji su obrađeni u javnim mobilnim elektroničkim komunikacijskim mrežama, a koji pokazuju geografsku lokaciju mobilne terminalne opreme krajnjeg korisnika i podatci o fizičkoj adresi završne točke mreže u javnim fiksnim elektroničkim komunikacijskim mrežama;
- m) Podatci o prometu su bilo koji podatci obrađeni u svrhu prijenosa komunikacije elektroničkom komunikacijskom mrežom ili u svrhu obračuna i naplate troškova;
- n) Povreda osobnih podataka označava povredu sigurnosti podataka koja dovodi do nenamjernog ili nezakonitog uništavanja, gubitka, izmjene, neovlaštenog razotkrivanja osobnih podataka ili pristupa osobnim podacima koji se prenose, čuvaju ili na drugi način obrađuju u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga;
- o) Priključna točka mreže je fizička lokacija na kojoj se krajnjem korisniku omogućuje pristup javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži, a koja se, kada se radi o mrežama koje uključuju komutaciju ili usmjeravanje, prepoznaje uz pomoć posebne mrežne adrese koja može biti povezana s brojem ili imenom krajnjeg korisnika;
- p) Terminalna oprema je proizvod, odnosno njegova komponenta, koja se, u cjelini ili djelomično, koristi za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga, priključuje se, izravno ili neizravno, bilo kojim putem (žičanim, putem optičkog vlakna ili elektromagnetnim sustavom), na sučelja javnih elektroničkih komunikacijskih mreža;
- r) Trajni nosač podataka je sredstvo koje krajnjem korisniku omogućuje čuvanje informacija koje su mu osobno upućene i kojima može naknadno pristupiti tijekom odgovarajućeg vremena u svrhe za koje su te informacije namijenjene i koje omogućuju nepromijenjenu reprodukciju sačuvanih informacija, uključujući, ali ne ograničavajući se na papir, memorijske kartice, USB memorijske stickove, CD, DVD i elektroničku poštu;
- s) Usluga s dodatom vrijednošću je usluga koja se pruža putem javnih elektroničkih komunikacijskih mreža i

usluga uz upotrebu posebnih brojeva ili posebnih kodova iz plana numeracije ili plana adresiranja, u svrhu ostvarivanja pristupa unaprijed određenim dodatnim sadržajima ili s njima povezanim uslugama, izvan opsega javnih komunikacija.

DIO DRUGI - OPĆI UVJETI KOJI SE ODOSE NA PRISTUP I KORIŠTENJE JAVNIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA

Članak 5.

(Opće odredbe o pravima korisnika)

- (1) Operator ne smije na krajnje korisnike primjenjivati različite zahtjeve ili uvjete pružanja, pristupa ili upotrebe elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, koji se odnose posebno na državljanstvo, boravište ili mjesto poslovanja krajnjeg korisnika, osim u slučaju postojanja objektivno opravdanih razloga.
- (2) Odredbe ovoga Pravila se na odgovarajući način primjenjuju i na korisnike usluga kod kojih se plaćanje vrši unaprijed (prepaid usluge).
- (3) Operator je dužan, u skladu sa svojim tehničkom mogućnostima, osigurati jednaku dostupnost svojih usluga osobama s invaliditetom.

Članak 6.

(Osnovna prava i obveze krajnjih korisnika)

- (1) Krajnji korisnik javnih elektroničkih komunikacijskih usluga ima pravo, posebice:
 - a) pristupiti ažurnim informacijama o važećim cijenama i tarifama, općim i posebnim uvjetima pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga koje operator elektroničkih komunikacijskih usluga objavljuje u skladu s člankom 11. ovog Pravila;
 - b) na zahtjev krajnjeg korisnika, omogućiti operatoru provjeru i praćenje stvarne i minimalne brzine usluge širokopojasnog pristupa internetu putem fiksne mreže;
 - c) podnijeti zahtjev za zaključivanje ugovora, u skladu s člankom 16. ovog Pravila,
 - d) u roku koji odredi operator, u pisanom ili elektroničkom obliku biti obaviješten o nepostojanju tehničkih mogućnosti uz navođenje razloga za odbijanje zahtjeva, u skladu s člankom 17. ovog Pravila;
 - e) zaključiti ugovor i koristiti usluge koje su predmet ugovora u skladu s člankom 15. ovog Pravila;
 - f) u roku ne kraćem od 30 dana prije isteka obveznog razdoblja trajanja na koji je korisnički ugovor zaključen, biti obaviješten da obvezno razdoblje trajanja ugovora prestaje, a na način definiran člankom 13. ovog Pravila;
 - g) koristiti usluge koje su predmet korisničkog ugovora u skladu s odredbama zaključenog ugovora;
 - h) biti obaviješten o izmjenama uvjeta korisničkog ugovora u skladu s člankom 13. ovog Pravila,
 - i) da mu se omogući kontrola troškova u skladu s člancima 31. i 32. ovog Pravila;
 - j) primiti račun u skladu s člankom 29. ovog Pravila;
 - k) raskinuti ugovor u skladu s člankom 25. ovog Pravila;
 - l) da mu bude dodijeljen broj, da bude obaviješten o promjeni broja, te da podnese zahtjev za promjenu broja u skladu s člankom 26. ovog Pravila;
 - m) podnijeti prigovor na kvalitetu usluge, ispunjavanje ugovorenih uvjeta ili obračun za plaćanje usluge; i
 - n) bez naknade, putem SMS poruke biti obaviješten da je prijavljen na gostujuću mrežu u skladu s člankom 7. ovog Pravila.

- (2) Krajnji korisnik javnih elektroničkih komunikacijskih usluga dužan je, posebice:

- a) koristiti elektroničke komunikacijske usluge na način definiran ugovorom; i
- b) platiti sve pristigle i neplaćene obveze u skladu s člankom 29. ovog Pravila.

Članak 7.

(Osnovna prava i obveze operatora)

- (1) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga ima pravo, posebice:
 - a) odbiti zahtjev za zaključivanje korisničkog ugovora skladu s člankom 17. ovog Pravila;
 - b) naplatiti sve pristigle i neplaćene obveze u skladu s člankom 29. ovog Pravila; i
 - c) u cjenovniku utvrditi cijene priključka i korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u skladu s člankom 28. ovog Pravila.
- (2) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u mobilnim elektroničkim komunikacijskim mrežama dužan je svojim krajnjim korisnicima odrediti i objaviti kontakt-mjesto za prijavljivanje gubitka ili krađe SIM kartice. Po prijemu takve prijave, operator je obavezan odmah, a najkasnije 30 minuta po prijavi, blokirati korištenje izgubljene ili ukradene kartice, te krajnjem korisniku dati detaljne upute o daljnjem postupanju.
- (3) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u mobilnim elektroničkim komunikacijskim mrežama dužan je putem SMS poruke, bez naknade, obavijestiti krajnje korisnike o cijenama poziva, SMS poruka i podatkovnog prometa u trenutku kada se krajnji korisnik prijavi na gostujuću mrežu u roamingu. Operatori javnih komunikacijskih usluga u mobilnim elektroničkim komunikacijskim mrežama obvezni su korisniku, na njegov zahtjev, omogućiti isključenje primanja informativnih poruka o cijenama poziva, SMS poruka i podatkovnog prometa.
- (4) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u fiksnim mrežama dužan je minimalne (garantirane) brzine širokopojasnog pristupa internetu definirati na jednak način kako definira maksimalne brzine širokopojasnog pristupa internetu.
- (5) Operator javnih komunikacijskih usluga u mobilnim mrežama dužan je procijenjene maksimalne i oglašavane brzine širokopojasnog pristupa internetu oglašavati na način da uz navedenu brzinu jasno naznači da je ona ostvariva samo u odgovarajućim uvjetima (tekst mora biti naznačen u istoj veličini i fonu). Krajnji korisnik može se informirati o brzinama širokopojasnog pristupa internetu u mobilnim elektroničkim komunikacijskim mrežama putem certificiranog alata za mjerenje brzina širokopojasnog pristupa internetu, implementiranog od strane Agencije.
- (6) Operator javnih komunikacijskih usluga u fiksnim mrežama dužan je odrediti minimalnu brzinu širokopojasnog pristupa internetu u dolaznom i odlaznom smjeru za sve pakete na način da ona predstavlja vrijednost od najmanje 70 % od maksimalne ugovorene brzine širokopojasnog pristupa internetu.
- (7) U slučaju prigovora krajnjeg korisnika na brzinu širokopojasnog pristupa internetu putem fiksne elektroničke komunikacijske mreže, krajnji korisnik je dužan dostaviti operatoru rezultate minimalno tri (3) mjerenja provedena tijekom razdoblja od pet (5) uzastopnih dana uz obvezu najviše jednog mjerenja unutar 24 sata. Mjerenje se obavlja putem certificiranog alata za mjerenje brzina širokopojasnog pristupa internetu, implementiranog od strane Agencije. Rezultati mjerenja predstavljaju odgovarajući dokaz u

- postupku rješavanja prigovora krajnjeg korisnika. Mjerenje se može ponoviti, u ovisnosti od okolnosti, od strane operatora, Agencije ili pravne osobe ovlaštene od strane Agencije.
- (8) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u fiksnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži dužan je krajnjem korisniku u ugovoru/specifičnim uvjetima/općim uvjetima jasno naznačiti obvezu mjerenja brzine iz stavka (6) ovog članka za slučaj podnošenja prigovora na brzinu širokopojsnog pristupa internetu.
- (9) U slučaju da operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u fiksnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži nije osigurao krajnjem korisniku ugovorenu, odnosno minimalnu brzinu širokopojsnog pristupa internetu, dužan je krajnjem korisniku ponuditi raskid ugovora bez obveze plaćanja naknade, a u slučaju da krajnji korisnik ne želi raskinuti ugovor, operator je dužan krajnjem korisniku omogućiti prelazak na paket s manjom brzinom širokopojsnog pristupa internetu ili umanjiti cijenu mjesečne pretplate, po izboru korisnika.

Članak 8.

(Preduvjeti za pružanje usluga)

- (1) Prije početka pružanja usluga, operator je dužan sačinuti:
- opće uvjete poslovanja;
 - posebne/specifične uvjete pružanja/korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga;
 - cjenovnik usluga.
- (2) Operator je dužan u roku i na način propisan Zakonom o komunikacijama i ovim Pravilom objaviti dokumente iz stavka (1) ovog članka, a ako je obavezan, dužan je podnijeti i zahtjev za izdavanje suglasnosti na uvjete poslovanja, uvjete pružanja/korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga i cijene svojih javnih elektroničkih komunikacijskih usluga.
- (3) Javne elektroničke komunikacijske usluge mogu se pružati samo ako su ispunjeni uvjeti iz stavaka (1) i (2) ovog članka, uz obvezu da ponuda tih usluga mora biti učinjena javno, na način propisan ovim Pravilom.

DIO TREĆI - UVJETI ZA PRISTUP I KORIŠTENJE JAVNIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA POGLAVLJE I. UVJETI POSLOVANJA I CJENOVNIK USLUGA

Članak 9.

(Opći uvjeti poslovanja)

- (1) Operator je dužan sačinuti jasne i nedvosmislene opće uvjete poslovanja kojima se određuju osnovne obveze i prava operatora i krajnjeg korisnika. Opći uvjeti poslovanja moraju biti javno dostupni.
- (2) Posebni uvjeti korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga proizlaze iz općih uvjeta poslovanja i moraju biti usklađeni s njima.
- (3) Posebni uvjeti korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga moraju sadržavati jasan opis usluge, uvjete za pružanje/korištenje usluge, te datum početka primjene.
- (4) Opći uvjeti poslovanja, između ostalog, moraju sadržavati:
- osnovni opis usluga razumljiv za krajnjeg korisnika;
 - odredbe o načinu i uvjetima zasnivanja, trajanja, prijenosa, produljenja, raskida i prestanka ugovora, uključujući i način obračuna naknade za raskid ugovora prije isteka roka na koji je ugovor zaključen;
 - informacije o mogućnosti pozivanja brojeva hitnih službi bez naknade, mogućnostima osiguravanja podataka o lokaciji pozivatelja, kao i o ograničenjima poziva prema tim brojevima;

- odredbe o pravima i obvezama korisnika u vezi s prijenosom broja;
 - način i uvjete naplate pretplate/naknade krajnjim korisnicima;
 - vrste zabrana i ograničenja u korištenju javnih elektroničkih komunikacijskih usluga koje korisnik može zatražiti bez plaćanja naknada;
 - odredbe kojima se definira razina kvalitete usluge koja se pruža;
 - odredbe o naknadi štete ili povratu uplaćenih sredstava koje će se primjenjivati u slučajevima kada nije zadovoljen ugovorena razina kvalitete usluge;
 - odredbe o načinu rješavanja prigovora i sporova;
 - odredbe o postupku u slučaju neplaćanja dugovanja za pružene usluge;
 - odredbe o uvjetima korištenja opreme vezane za korisnički ugovor, a posebno:
 - uvjete korištenja i povrata opreme nakon prestanka ugovora, uz posebno definiranje rokova za povrat opreme u slučaju postojanja obveze povrata, i
 - uvjete zamjene opreme u slučaju gubitka, kvara ili promjena uvjeta korištenja usluge;
 - odredbe o postupanju u slučaju zloupotrebe usluge;
 - informacije o korisničkoj službi kao i nadležnoj službi operatora za rješavanje prigovora krajnjeg korisnika usluga;
 - odredbe o zahtjevu za zasnivanje/promjeni/raskidu ugovornog odnosa;
 - odredbe o korištenju usluga s dodatnom vrijednošću;
 - odredbe o zaštiti maloljetnih osoba;
 - odredbe o načinu postupanja s osobnim podacima krajnjih korisnika;
 - odredbe o zaštiti privatnosti.
- (5) Operatori koji pružaju uslugu širokopojsnog pristupa internetu putem fiksne mreže osim informacija iz stavka (4) ovog članka, dužni su osigurati i sljedeće informacije:
- o mjerama upravljanja prometom i njihovim utjecajem na kvalitetu usluge pristupa internetu, privatnosti krajnjih korisnika i zaštiti osobnih podataka,
 - o načinu na koji svako ograničenje količine podataka, protoka i ostalih parametara kvalitete usluge može utjecati na kvalitetu usluge pristupa internetu, a naročito na korištenje sadržaja, aplikacija i usluga;
 - o pravnim sredstvima dostupnim krajnjim korisnicima u slučaju svake razlike do koje dolazi stalno ili redovito, između stvari kvalitete usluge pristupa internetu u pogledu brzine ili drugih parametara kvalitete i ugovorene kvalitete.
- (6) Agencija će naložiti operatoru da izmijeni, dopuni ili ukine pojedine odredbe općih uvjeta poslovanja i posebnih uvjeta pružanja/korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga, ako utvrdi da su u suprotnosti sa Zakonom o komunikacijama i propisima donesenim na temelju Zakona.

Članak 10.

(Obavještanje/suglasnost Agencije o uvjetima pružanja usluga)

- (1) Operator je dužan opće uvjete poslovanja, posebne uvjete pružanja/korištenja usluga i cijene usluga, kao i sve njihove izmjene, dostaviti Agenciji najkasnije 15 dana prije objave.
- (2) Operator ne smije primjenjivati izmjene općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga i cijena usluga koje su nepovoljnije za postojeće krajnje korisnike, prije isteka roka od 30 dana od dana njihove objave.
- (3) Ukoliko je za primjenu općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga i cijena usluga, Zakonom o

komunikacijama propisana obveza pribavljanja suglasnosti Agencije, operator je dužan opće uvjete poslovanja, posebne uvjete pružanja/korištenja usluga i cijene usluga dostaviti Agenciji radi davanja suglasnosti, najkasnije 45 dana prije početka njihove primjene, osim u slučaju iz stavka (5) ovog članka kada je rok za dostavu 15 dana prije početka njihove primjene.

- (4) Agencija je dužna u roku od 15 dana od dana prijema općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga i cijena usluga, ocijeniti njihovu usklađenost sa Zakonom o komunikacijama i odredbama ovog Pravila.
- (5) Ako su izmjene općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga i cijena usluga isključivo u korist krajnjih korisnika, mogu se primjenjivati na postojeće krajnje korisnike s danom objave tih izmjena, a u slučaju iz stavka (3) ovog članka, po dobivanju suglasnosti Agencije. Nove usluge/tarifne pakete/opcije, za koje je neophodno pribaviti suglasnost Agencije, operator može primjenjivati po dobivanju suglasnosti Agencije.
- (6) Odredbe uvjeta poslovanja koje su sačinjene na temelju drugih propisa, čija primjena nije u nadležnosti Agencije, nisu predmet davanja suglasnosti Agencije.

Članak 11.

(Objava uvjeta poslovanja)

- (1) Operator je dužan objaviti opće uvjete poslovanja, posebne uvjete pružanja/korištenja usluga i cijene usluga, kao i sve njihove izmjene, prije njihovog stupanja na snagu na svojoj internetskoj stranici na vidljivom i lako dostupnom mjestu.
- (2) Ako su izmjene općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga i cijena usluga u potpunosti nepovoljniji za krajnjeg korisnika, postojeći krajnji korisnik, na kojeg se izmjene odnose, ima pravo raskinuti ugovor bez naknade, odnosno ima pravo na povrat neiskorištenog, a od strane korisnika uplaćenog, novčanog iznosa u roku od 30 dana od dana prijema obavijesti iz članka 13. ovog Pravila, osim u slučaju ako su te izmjene posljedica regulatornih obveza, izmjena veleprodajnih cijena na koje operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga nema utjecaj ili drugih obveza utvrđenih od strane nadležnih institucija.

Članak 12.

(Promotivne/akcijske ponude)

- (1) U slučaju uvođenja promotivnih/akcijskih ponuda, kao kratkoročnih i privremenih pogodnosti za korisnike elektroničkih komunikacijskih usluga koje ne predstavljaju trajne izmjene cjenovnika, operatori su dužni takvu akcijsku ponudu najaviti Agenciji najkasnije 8 dana prije njezine primjene.
- (2) Prilikom najave promotivnih/akcijskih ponuda, operatori su dužni navesti: točan naziv promotivne/akcijske ponude, razdoblje primjene, opis usluga/tarifnih modela koji su obuhvaćeni promotivnom/akcijskom ponudom, sadržaj pogodnosti koje se nude, uvjete pružanja/korištenja promotivne/akcijske ponude, način aktivacije promotivne/akcijske ponude i cijene korištenja usluga/tarifnih modela.
- (3) Promotivnom/akcijskom ponudom smatra se ponuda uvjeta i cijena usluga koji traju ukupno šest mjeseci u tijeku jedne kalendarske godine.
- (4) Po isteku razdoblja od šest mjeseci, operator je obavezan promotivnu/akcijsku ponudu povući iz ponude ili je uvrstiti u stalnu ponudu.
- (5) Operator je dužan na svojoj internetskoj stranici, na vidljivom mjestu, objaviti sve promotivne/akcijske ponude, s jasno naznačenim danom stupanja na snagu i razdobljem važenja promotivne ponude. Istekle promotivne ponude operator je dužan čuvati na svojoj internetskoj stranici do

isteka obveznog razdoblja trajanja ugovora zaključenih u okviru promotivne/akcijske ponude.

Članak 13.

- (Forma i način informiranja korisnika o izmjenama cijena i uvjeta pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga)
- (1) Operator je dužan, najmanje 30 dana prije stupanja izmjene na snagu, na jasan i razumljiv način, na trajnom mediju, obavijestiti krajnjeg korisnika o promjeni cijena, općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga koji su u bilo kojem smislu nepovoljniji za krajnjeg korisnika, kao i o pravu krajnjeg korisnika na raskid ugovora prije isteka razdoblja na koji je zaključen bez obveze plaćanja troškova vezanih za raskid ugovora, odnosno pravu na povrat neiskorištenog, a od strane korisnika uplaćenog novčanog iznosa.
 - (2) U slučaju da je izmjena cijena posljedica regulatornih obveza, izmjene veleprodajne cijene na koje operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga nema utjecaj ili drugih obveza utvrđenih od strane nadležnih institucija, krajnji korisnik nema pravo na raskid ugovora prije isteka razdoblja na koji je zaključen bez obveze plaćanja troškova vezanih za raskid ugovora, odnosno pravo na povrat neiskorištenog, a od strane korisnika uplaćenog novčanog iznosa.
 - (3) Operator je dužan, najmanje 30 dana prije stupanja izmijena na snagu, objaviti obavijest o izmjenama cijena, općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga na posebnoj podstranici, kojoj se pristupa izravno s glavne web-stranice operatora, a koja mora biti imenovana na način da naziv kartice pokazuje da je namijenjena za objavu izmijena cijena i uvjeta pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga. Obavijest o izmjenama cijena, općih uvjeta poslovanja, posebnih uvjeta pružanja/korištenja usluga koji su isključivo u korist krajnjeg korisnika i o uvođenju novih usluga/tarifnih paketa/tarifnih opcija operator je obavezan objaviti na način naveden u ovom stavku na dan početka primjene.
 - (4) Operator je dužan, u roku iz stavka (1) ovog članka, krajnjem korisniku poslati obavijest na jedan od sljedećih načina:
 - a) elektroničkom poštom, ukoliko ima adresu elektroničke pošte; ili
 - b) SMS porukom kojom će ga obavijestiti o promjenama uvjeta i cijena i istovremeno omogućiti izravnu elektroničku poveznicu na web-stranicu iz stavka (2) ovog članka; ili
 - c) putem korisničkog portala, ako je krajnji korisnik registrirani korisnik takvog portala; ili
 - d) putem IPTV-platforme; ili
 - e) putem mobilne ili slične aplikacije, ako je omogućeno automatsko obavještanje krajnjeg korisnika bez podnošenja zahtjeva (tzv. push poruke, pop-up poruke i sl.).
 - (5) U slučaju da operator nije u mogućnosti dostaviti obavijest ni na jedan od načina iz stavka (4) ovog članka, dužan je krajnjem korisniku dostaviti pisanu obavijest na adresu na koju se krajnjem korisniku dostavlja račun. Obavijest može biti dostavljena zajedno s računom za izvršene usluge. Ako operator krajnjem korisniku dostavlja račun putem elektroničke pošte, obavijest mora biti dostavljena odvojeno od računa i bez drugog sadržaja.
 - (6) Krajnji korisnik je dužan, prilikom potpisivanja ugovora, odabrati način na koji će primati obavijesti, definiran u stavcima (4) i (5) ovog članka.
 - (7) Operator je dužan krajnje korisnike unaprijed plaćene usluge (prepaid), za koje nema druge kontakt-podatke, obavijestiti SMS porukom o promjenama uvjeta i cijena u roku iz stavka

- (1) ovog članka i istovremeno omogućiti izravnu elektroničku poveznicu na web-stranicu iz stavka (3) ovog članka na kojoj se nalazi obavijest.
- (8) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga dužan je postojeće krajnje korisnike pozvati da se izjasne na koji od načina, propisanih u stavcima (4) i (5) ovog članka, žele primati obavijesti o promjenama uvjeta i cijena i istovremeno ih upozoriti da će se, ukoliko se ne izjasne, obavijest dostavljati na jedan od načina iz stavaka (4) i (5) ovog članka, koji će u pozivu biti jasno naveden.

POGLAVLJE II. UGOVOR

Članak 14.

(Lista usluga)

- (9) Operator je dužan sačiniti i objaviti listu usluga koje nudi i pruža krajnjim korisnicima. Operator listu usluga može sačiniti i objaviti kao sastavni dio općih uvjeta ili kao poseban dokument.
- (10) Zaključivanjem korisničkog ugovora, krajnji korisnik stječe pravo da koristi usluge koje pruža operator, a prema tarifnom modelu/paketu koji je odabrao. Krajnji korisnik može podnijeti zahtjev za promjenu tarifnog modela/paketa ukoliko ispunjava uvjete definirane općim uvjetima/specifičnim uvjetima/cjenovnikom operatora.
- (11) Zaključivanjem korisničkog ugovora, krajnji korisnik stječe pravo na korištenje dodatnih usluga koje operator definira u svojoj listi usluga, po cijeni utvrđenoj u važećem cjenovniku i pod uvjetima definiranim u općim uvjetima/specifičnim uvjetima/cjenovniku.
- (12) Operator je dužan krajnjem korisniku, na zahtjevu za aktivaciju dodatne usluge, pružiti jasnu informaciju da se dodatna usluga neće moći koristiti u slučaju raskida osnovnog korisničkog ugovora. Ukoliko je za dodatnu uslugu ugovorena posebna ugovorna obveza, operator je dužan krajnjem korisniku, na zahtjevu za aktivaciju dodatne usluge, pružiti jasnu informaciju da ona predstavlja samostalnu obvezu koja će se u slučaju raskida osnovnog korisničkog ugovora posebno naplaćivati.
- (13) Aktiviranje i deaktiviranje dodatnih usluga, u ovisnosti o vrsti usluge vrši se:
- u pisanoj formi potpisivanjem zahtjeva/aneksa/ugovora;
 - pozivom na odgovarajući telefonski broj određen za tu svrhu (audiozapis);
 - slanjem SMS poruke na odgovarajući telefonski broj određen za tu svrhu;
 - putem web self care portala; ili
 - na drugi način koji je dostupan krajnjem korisniku, a definiran općim uvjetima/specifičnim uvjetima/cjenovnikom operatora.

Članak 15.

(Trajanje i sadržaj korisničkog ugovora)

- (1) Prava i obveze između operatora i krajnjih korisnika uređuju se korisničkim ugovorom, a na temelju prethodno podnesenog zahtjeva.
- (2) Korisnički se ugovor u pravilu zaključuje na neodređeno vrijeme, uz mogućnost zaključivanja ugovora s obveznim razdobljem trajanja.
- (3) Obvezno razdoblje trajanja korisničkog ugovora, zaključenog između krajnjeg korisnika i operatora javnih elektroničkih komunikacijskih usluga, osim pružatelja komunikacijske usluge između osobe koja ne koristi numeraciju i operatora pružatelja usluga komunikacije između uređaja, ne može biti dužji od 24 mjeseca, pri čemu operatori javnih elektroničkih komunikacijskih usluga moraju nuditi i ugovore u trajanju od 12 mjeseci.

- (4) Obvezno razdoblje trajanja korisničkog ugovora iz stavka (3) ovoga članka ne primjenjuje se na posebno zaključen ugovor za priključak na mreže, naročito na mreže vrlo visokog kapaciteta, koji uključuju plaćanje na rate i ne uključuju terminalnu opremu.
- (5) Automatsko produljenje obveznog razdoblja trajanja korisničkog ugovora iz stavka (3) ovog članka nije dopušteno. Istekom obveznog razdoblja trajanja korisničkog ugovora, operator je dužan nastaviti pružati ugovorene usluge pod uvjetima ugovorenim u pretplatničkom ugovoru u skladu s važećim općim/posebnim uvjetima i cjenovnikom.
- (6) Sastavni dio korisničkog ugovora čine opći uvjeti poslovanja, posebni uvjeti korištenja ugovorenih usluga, cjenovnik usluga i sažetak ugovora, koji su važeći u trenutku zaključivanja ugovora i sve izmjene i dopune navedenih dokumenata koje su izvršene u skladu s odredbama ovog Pravila.
- (7) Korisnički ugovor, opći uvjeti poslovanja i posebni uvjeti pružanja/korištenja usluga moraju biti pisani jednostavnim jezikom, razumljivim prosječnom korisniku usluga.
- (8) Korisnički ugovor, između ostalog, mora sadržavati:
- ime i adresu krajnjeg korisnika, odnosno naziv i sjedište operatora;
 - uslugu koja se ugovara (opis usluge (naziv usluge/tarifnog modela), cijenu i način plaćanja jednokratne i mjesečne naknade, za operatore mobilnih elektroničkih komunikacijskih mreža navode se informacije što je uključeno u ponudu (npr. uključene minute razgovora, količine podatkovnog prometa, popusti i sl.), te informacije o uvjetima korištenja usluga nakon prekoračenja količina uključenih u ponudu);
 - način osiguravanja usluge, uključujući vrijeme uspostave priključka;
 - razinu kvalitete usluge koja se nudi;
 - vrstu usluge održavanja koja se nudi i usluge podrške krajnjim korisnicima koje se pružaju, kao i način pristupa tim uslugama;
 - propisana ograničenja koja nameće operator, a koja se odnose na korištenje isporučene terminalne opreme;
 - informaciju o tome na koji način se mogu dobiti ažurirani podatci o svim cijenama koje se primjenjuju, kao i o uvjetima održavanja;
 - formu i način komunikacije s krajnjim korisnikom;
 - trajanje korisničkog ugovora i uvjeti za njegov raskid, uključujući i način obračuna naknade koja se naplaćuje u slučaju prijevremenog raskida korisničkog ugovora;
 - izdavanje i plaćanje mjesečnog računa i mjere koje će se primjenjivati u slučaju neplaćanja mjesečnog računa;
 - mjere koje će se primjenjivati u slučaju zloupotrebe poziva prema hitnim službama, uznemiravanja drugih korisnika i narušavanja sigurnosti i integriteta elektroničke komunikacijske mreže;
 - naknade i dogovore o povratu sredstava koji se primjenjuju ukoliko se ne ispuni ugovorena kvaliteta usluga;
 - odredbe koje reguliraju prigovor i rješavanje sporova.
- (9) Sastavnim dijelom korisničkog ugovora smatraju se elektronički zapisi iz evidencije operatora za aktiviranje i deaktiviranje javne elektroničke komunikacijske usluge elektroničkim putem (SMS poruka, poziv na broj, web-stranica, e-pošta i sl.).
- (10) Usluge koje samim uključivanjem/dodjeljivanjem mogu pruzrokovati troškove krajnjem korisniku ili trećoj strani, u

- slučaju kada krajnji korisnik nije sam poduzeo radnje za pokretanje navedene usluge, operator može uključiti samo na zahtjev krajnjeg korisnika. Ovo se ne odnosi na puštanje novih funkcionalnosti, kojima se poboljšavaju mogućnosti korištenja postojećih usluga, o čemu će krajnji korisnik prethodno biti obaviješten.
- (11) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u mobilnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži, isključivo za korisnike unaprijed plaćene usluge (prepaid), može ograničiti mobilni uređaj i podatkovni uređaj za pristup internetu (USB stick) na rad unutar vlastite mreže u slučaju ako krajnji korisnik kupuje uređaj. Operator je dužan, na zahtjev krajnjeg korisnika, nakon 12 mjeseci korištenja usluge uz predočenje računa o kupnji mobilnog uređaja, bez naknade, u roku od 5 dana, omogućiti korištenje uređaja u ostalim mrežama.
- (12) U slučaju zaključivanja korisničkog ugovora u kojem postoji određeno probno razdoblje korištenja usluge, unutar kojeg je krajnji korisnik može otkazati bez naknade, operator je dužan u korisničkom ugovoru/specifičnim uvjetima navesti odredbe o trajanju probnog razdoblja i uvjete otkaza usluge unutar probnog razdoblja.
- (13) Operator ne smije uvjetovati krajnjeg korisnika zaključivanjem korisničkog ugovora za javnu elektroničku komunikacijsku uslugu, uključujući i priključak na javnu elektroničku komunikacijsku mrežu, zaključivanjem korisničkog ugovora za drugu javnu elektroničku komunikacijsku uslugu ili kupnju terminalne opreme.
- (14) Odredbe ovog članka se na odgovarajući način primjenjuju i na korisnike usluga kod kojih se plaćanje vrši unaprijed (prepaid usluge).
- (15) Na ugovore zaključene na daljinu i ugovore zaključene izvan poslovnih prostorija operatora, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe posebnih zakona.
- Članak 16.
- (Zahtjev za zaključivanje korisničkog ugovora)
- (1) Zahtjev za zaključivanje korisničkog ugovora podnosi se na način i u obliku koji propisuje operator.
- (2) Obrazac zahtjeva iz stavka (1) ovog članka mora sadržavati:
- ime i prezime i adresu fizičke osobe, odnosno naziv i sjedište pravne osobe, podnosioca zahtjeva;
 - vrstu javne elektroničke komunikacijske usluge koja se ugovara;
 - cijenu usluge ili naziv stavke važećeg cjenovnika operatora prema kojem će se naplaćivati ugovorena usluga;
 - trajanje korisničkog ugovora;
 - suglasnost o načinu dostave obavijesti;
 - suglasnost za objavu osobnih podataka u telefonskom imeniku i telefonskoj službi informacija;
 - suglasnost za primanje informacija za potrebe izravnog marketinga.
- (3) Po prijemu zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora u fiksnoj javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži, operator je dužan, u roku koji odredi, pisanim ili elektroničkim putem ili na drugi način koji je moguće dokazati (npr. telefonski poziv), obavijestiti podnosioca zahtjeva o nepostojanju tehničke mogućnosti za pružanje usluge, navodeći razloge odbijanja zahtjeva.
- (4) Operator je dužan pridržavati se uobičajenih postupaka za provjeru identiteta krajnjeg korisnika, poštujući pri tome odredbe posebnih zakona.
- Članak 17.
- (Odbijanje zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora)
- (1) Operator može odbiti zahtjev za zasnivanje korisničkog odnosa u sljedećim slučajevima:
- ako podnositelj zahtjeva ima bilo kakvo dospjelo, a neizmireno dugovanje prema operatoru. Operator ne može odbiti zahtjev zbog dugovanja u slučajevima kada krajnji korisnik navedena dugovanja osporava u sudskom ili kojem drugom izvensudskom postupku, osim u slučaju kada se radi o istoj vrsti usluge između istih ugovornih strana;
 - ako postoji osnovana sumnja da podnositelj zahtjeva neće biti u mogućnosti podmiriti svoja buduća dugovanja;
 - ako podnositelj zahtjeva ne dostavi sve potrebne dokumente;
 - ako postoje ograničenja koja se odnose na kapacitet i tehničke mogućnosti operatora;
 - operator može u općim uvjetima utvrditi i druge razloge za odbijanje zahtjeva.
- (2) Ako podnositelj zahtjeva pruži odgovarajuće osiguranje plaćanja, kao što su bankarska garancija, depozit i sl., te kada su ispunjeni ostali uvjeti, operator mora prihvatiti zahtjev za zasnivanje korisničkog odnosa.
- (3) O odbijanju zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora operator donosi odluku u pisanoj formi.
- (4) Operator je dužan predvidjeti sve mjere iz stavka (1) ovog članka u svojim općim uvjetima poslovanja, kao i sve slučajeve ili okolnosti kada ih može primijeniti. Operator je posebno dužan voditi računa o tome da primjenom takvih mjera ne zasnuje diskriminaciju prema bilo kojoj skupini ili vrsti korisnika usluge.
- Članak 18.
- (Upoznavanje sa sadržajem korisničkog ugovora)
- (1) Operator, osim operatora pružatelja usluga komunikacije između uređaja, dužan je krajnjim korisnicima, prije zaključivanja ugovora, bez naknade osigurati kratak i čitljiv sažetak ugovora na propisanom obrascu.
- (2) Sažetak ugovora iz stavka (1) ovog članka mora sadržavati:
- poslovno ime, adresu sjedišta operatora, adresu za prijem prigovora ukoliko se ona razlikuje od adrese sjedišta, adresu elektroničke pošte;
 - odjeljak "Usluge i oprema": osnovne karakteristike usluge koja se pruža samostalno ili u paketu i terminalne opreme (npr. usluge fiksne govorne telefonije, mobilnog pristupa internetu, fiksnog pristupa internetu, uslugu za distribuciju TV-signalna. Za pakete usluga opisuje se, prema potrebi, i vrsta terminalne opreme te usluge, kao što su televizijski paketi, video na zahtjev ili druge medijske usluge. Za uslugu distribucije TV-signalna i za usluge u paketima koji uključuju takve usluge mogu se opisati ponudene vrste televizijskih paketa ako nije moguće popisati sve kanale uključene u paket. Opis usluge, prema potrebi, sadrži količine poziva, poruka, podataka i primjenjiva pravila za roaming);
 - odjeljak "Brzine internetske usluge i pravna sredstva u slučaju problema":
 - u vezi s uslugom pristupa internetu, jasno i razumljivo objašnjenje o minimalnoj, uobičajeno dostupnoj, maksimalnoj i oglašenoj brzini preuzimanja i učitavanja u slučaju fiksne mreže ili o procijenjenoj maksimalnoj i oglašenoj brzini preuzimanja i učitavanja u slučaju mobilne mreže,
 - u vezi s uslugom pristupa internetu, jasno i razumljivo objašnjenje o pravnim sredstvima koja su dostupna krajnjem korisniku u slučaju trajne ili povremene razlike između stvarne i

- ugovorene kvalitete usluge pristupa internetu u pogledu protoka ili drugih parametara kvalitete;
- d) odjeljak "Cijene": podatke o cijenama, visini jednokratne naknade za priključenje javne elektroničke komunikacijske usluge, periodične naknade i naknade povezane s potrošnjom, cijena terminalne opreme, svi vremenski ograničeni popusti, te informacije o cijenama dodatnih usluga ako su dostupne. Ako se primjenjuje promotivna cijena, mora se jasno navesti zajedno s razdobljem u kojem popust vrijedi i punom cijenom bez popusta;
 - e) odjeljak "Trajanje, obnova i raskid": trajanje korisničkog ugovora kao i uvjete pod kojim se korisnički ugovor produžuje i raskida, naknade za prijevremeni raskid i način korištenja terminalne opreme;
 - f) odjeljak "Mogućnosti za krajnje korisnike s invaliditetom": informacije o dostupnosti usluge za krajnje korisnike s invaliditetom;
 - g) odjeljak "Druge važne informacije".
- (3) Sažetak ugovora mora biti napisan jezikom koji je krajnjim korisnicima lako čitljiv i razumljiv.
 - (4) Ispisan sažetak ugovora ne smije biti dulji od ekvivalenta jedne stranice formata A4, osim u opravdanim slučajevima. Za pakete usluga, sažetak ugovora ne smije biti dulji od tri stranice, osim u opravdanim slučajevima.
 - (5) Informacije u sažetku ugovora navode se redoslijedom navedenim u stavku (2) ovog članka u okomitom formatu.
 - (6) Sažetak ugovora mora biti napisan fontom veličine 10 točaka, a u opravdanim okolnostima font se može smanjiti. U slučaju smanjenja fonta, krajnjem korisniku se mora omogućiti da sažetak ugovora uveća elektroničkim sredstvima ili da na zahtjev krajnjeg korisnika dobije sažetak ugovora s fontom veličine od najmanje 10 točaka.

Članak 19.

(Ugovori izvan poslovnih prostorija)

- (1) Korisnički ugovor zaključen izvan poslovnih prostorija operatora smatra se zaključenim na dan potpisivanja dokumentacije od strane korisnika, a rok za raskid ugovora teče od dana zaključenja ugovora.
- (2) Obrazac zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora mora sadržavati sve informacije definirane člankom 16. ovog Pravila, kao i informaciju o pravu na raskid korisničkog ugovora.
- (3) Na ostale odredbe u vezi sa zaključenjem ugovora izvan poslovnih prostorija primjenjuju se odredbe propisa o zaštiti potrošača.

Članak 20.

(Zaključivanje ugovora na daljinu)

- (1) Ugovor zaključen putem interneta i putem telefona smatra se korisničkim ugovorom zaključenim na daljinu.
- (2) Internetska stranica operatora, putem koje korisnik usluga zaključuje korisnički ugovor, mora sadržavati podatke o uvjetima za popunjavanje zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora, uključujući i rok za realizaciju usluge od strane operatora, oblik u kojem će korisnički ugovor biti dostupan krajnjem korisniku, način identifikacije i ispravljanja grešaka prije slanja zahtjeva za zaključivanje korisničkog ugovora, uvjete korištenja usluge i cjenovnik koji mora biti dostupan krajnjem korisniku kako bi ih mogao sačuvati i odšampati, vrsta elektroničke usluge/tarifnog modela koji se ugovara, cijene elektroničkih usluga, uvjete plaćanja i trajanje korisničkog ugovora.
- (3) U slučaju zaključivanja ugovora na daljinu putem telefona, osoba koja predstavlja operatora obvezna je pored svih informacija o usluzi, definiranih Zakonom o zaštiti

potrošača, navesti: da korisnički ugovor može zaključiti samo osoba koja će po tom ugovoru postati krajnji korisnik, odnosno krajnji korisnik unaprijed plaćene usluge (prepaid), da krajnji korisnik pristajanjem na ponudu putem telefona zaključuje ugovor na daljinu i da će ugovor dobiti na trajnom nosaču podataka, da krajnji korisnik, ne navodeći razloge, može raskinuti ugovor u roku od 15 dana od dana zaključivanja korisničkog ugovora, snima li se razgovor i u koju svrhu te, prije završetka razgovora, dobiti nesumnjivu potvrdu od krajnjeg korisnika da pristaje na zaključivanje ugovora na daljinu.

- (4) U slučaju zaključivanja ugovora na daljinu, operator je dužan korisniku bez odgađanja dostaviti primjerak korisničkog ugovora na trajnom nosaču podataka. Ugovor mora sadržavati, pored elemenata definiranih člankom 15. ovog Pravila, i informacije da je na određeni datum i na koji način korisnik dogovorio zaključivanje novog i/ili izmjenu postojećeg ugovora na daljinu.
- (5) Ugovor zaključen na daljinu smatra se zaključenim na dan kada ga potpišu obje ugovorne strane, odnosno kada krajnji korisnik dostavi potvrdu svoje suglasnosti na ugovor, od kojeg dana teče i rok za raskid ugovora.

Članak 21.

(Nepoštene odredbe korisničkog ugovora)

Korisnički ugovor ne smije sadržavati nepoštene uvjete, odnosno odredbe koje uzrokuju znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu krajnjeg korisnika. Nepoštenim odredbama se smatraju, ali nisu ograničene na:

- a) mogućnost naplate ponovnog uključanja u situaciji kada je do isključenja došlo greškom operatora;
- b) mogućnost privremenog prekida pružanja usluga ili raskida ugovora, ako je krajnji korisnik povrijedio odredbe nekog drugog ugovora sklopljenog s istim operatorom;
- c) mogućnost izbjegavanja ili ograničavanja ispunjavanja ugovornih obveza na štetu krajnjeg korisnika;
- d) mogućnost da korištenje javne elektroničke komunikacijske usluge bude uslovljeno korištenjem neke druge usluge ili opreme koja nije neophodna i potrebna za pružanje tražene usluge.

Članak 22.

(Prijenos korisničkog ugovora)

- (1) Korisnički ugovor u fiksnoj mreži može se prenijeti na drugu fizičku ili pravnu osobu, bez naknade, pod uvjetom da novi korisnik nastavi s korištenjem usluge na istoj lokaciji preko istih priključaka na mrežu.
- (2) Prijenos korisničkog ugovora u mobilnoj mreži može se izvršiti bez naknade samo ako novi korisnik nastavi koristiti isti korisnički broj.
- (3) Pod prijenosom korisničkog ugovora podrazumijeva se prijenos svih prava i obveza iz ugovora o zasnivanju korisničkog odnosa na treću osobu.
- (4) U slučaju smrti korisnika ili prestanka postojanja pravne osobe, nasljednik, član obiteljskog kućanstva ili pravni sljedbenik može operatoru podnijeti zahtjev za prijenos ugovora ukoliko nastavlja koristiti uslugu putem iste priključne točke mreže i broja. Operator je dužan prenijeti ugovor pod uvjetom da novi korisnik ispunjava sve uvjete predviđene za zasnivanje ugovornog odnosa.

Članak 23.

(Privremeno obustavljanje pružanja javne elektroničke komunikacijske usluge)

- (1) Operator može privremeno obustaviti pružanje usluge krajnjem korisniku, i to:

- a) ako je korisnički uređaj ili instalacija neispravna, do otklanjanja smetnji, a najdulje 30 dana;
 - b) ako krajnji korisnik ne dozvoli pregled ispravnosti terminalne opreme i pripadajuće instalacije, za koju postoji sumnja da uzrokuje štetne smetnje u javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži, o čemu je krajnji korisnik upozoren pisanim putem - do 15 dana;
 - c) ako nastupe tehničke smetnje u javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži na koju su priključeni terminalni uređaji ili na terminalnom uređaju koji je u nadležnosti operatora - do otklanjanja smetnji;
 - d) ako se izvode radovi u javnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži na koju su priključeni uređaji - do završetka radova;
 - e) ako korisnik ne izmiri dugovanja za obavljene elektroničke komunikacijske usluge ni u roku od 15 dana od dostavljanja opomene, a nije podnio prigovor na iznos kojim je zadužen;
 - f) ako se utvrdi da krajnji korisnik vrši zloupotrebu usluge - do 15 dana.
- (2) Operator ima pravo u svojim općim uvjetima definirati i druge razloge, osim razloga navedenih u stavku (1) ovog članka, zbog kojih se može privremeno obustaviti pružanje usluge krajnjem korisniku.
 - (3) Operator je dužan, u najkraćem mogućem roku, obavijestiti krajnjeg korisnika o razlozima koji su doveli do privremene obustave pružanja usluge krajnjem korisniku.
 - (4) Za vrijeme trajanja privremene obustave pružanja usluge, krajnjem korisniku se moraju omogućiti dolazni pozivi kada se nalazi na teritoriju Bosne i Hercegovine, te odlazni pozivi prema hitnim službama i besplatnom broju službe za korisnike operatora.
 - (5) Operator je dužan krajnjem korisniku, na njegov zahtjev, bez naknade, privremeno obustaviti pružanje usluge jednom u kalendarskoj godini u trajanju od 1 do 3 mjeseca. U općim uvjetima poslovanja/specifičnim uvjetima/cjenovniku, operator može utvrditi i dulji rok privremenog isključenja prema zahtjevu krajnjeg korisnika.
 - (6) Operatori su dužni u svojim općim uvjetima navesti uvjete i rokove ponovnog uključenja privremeno isključene usluge, te ukazati na posljedice neotklanjanja uzroka zbog kojeg je došlo do privremenog obustavljanja pružanja usluge.

Članak 24.

(Prestanak važenja korisničkog ugovora)

- (1) Ugovor između krajnjeg korisnika i operatora javnih elektroničkih komunikacijskih usluga prestaje važiti:
 - a) raskidom korisničkog ugovora;
 - b) smrću krajnjeg korisnika koji je fizička osoba, odnosno prestankom postojanja krajnjeg korisnika koji je pravna osoba.
- (2) Nasljednici, odnosno članovi porodičnog domaćinstva obvezni su operateru dostaviti dokaz o smrti krajnjeg korisnika.
- (3) Ako nasljednici, odnosno članovi obiteljskog kućanstva, nakon smrti krajnjeg korisnika, nastave koristiti javne elektroničke komunikacijske usluge sadržane u njegovom ugovoru, obvezni su od operatora zatražiti prijenos korisničkog ugovora na svoje ime.
- (4) Operator ima pravo u svojim uvjetima poslovanja definirati i druge razloge, osim razloga navedenih u stavku (1) ovog članka, zbog kojih može doći do prestanka važenja korisničkog ugovora.
- (5) Operator je dužan, u slučaju trajnog isključenja korisničke terminalne opreme i raskida ugovora, u najkraćem mogućem roku, obavijestiti krajnjeg korisnika o razlozima koji su

doveli do trajnog isključenja i datumu kada je nastupio raskid ugovora.

Članak 25.

(Raskid korisničkog ugovora)

- (1) Operator ima pravo raskinuti ugovor:
 - a) ako krajnji korisnik ili druga osoba ponovi istu vrstu zloupotrebe i nakon što je jednom privremeno isključen iz istih razloga;
 - b) ako krajnji korisnik ne otkloni neispravnosti na korisničkom uređaju ili instalaciji u roku od 30 dana od dana privremenog isključenja;
 - c) ako krajnji korisnik ne dozvoli pregled ispravnosti terminalne opreme ni nakon isteka roka od 15 dana od dana privremenog isključenja;
 - d) ako krajnji korisnik ne izmiri dospjelo, a nesporno dugovanje za obavljene elektroničke komunikacijske usluge u roku od 30 dana od dana privremenog isključenja.
- (2) Operator ima pravo u svojim općim uvjetima definirati i druge razloge, osim razloga navedenih u stavku (1) ovog članka, zbog kojih može nastati raskid korisničkog ugovora.
- (3) Kada krajnji korisnik zatraži raskid korisničkog ugovora, operator, uz pisanu obavijest o raskidu i datumu kada nastupa raskid, mora omogućiti raskid ugovora i u slučaju postojanja potraživanja operatora prema krajnjem korisniku i to:
 - a) kod ugovora u fiksnoj mreži, u otkaznom roku od 10 radnih dana od dana u koji je raskid zatražen; i
 - b) kod ugovora u mobilnoj mreži, u otkaznom roku od tri radna dana od dana u koji je raskid zatražen.
- (4) Operator je dužan omogućiti raskid ugovora na isti način, odnosno putem istih kanala putem kojih je omogućeno sklapanje ugovora. U općim uvjetima poslovanja, operatori su dužni navesti način na koji krajnji korisnici mogu zatražiti raskid korisničkog ugovora (uključena mogućnost raskida ugovora elektroničkim putem i putem telefona).
- (5) Korisničkim ugovorom može se utvrditi da, ukoliko krajnji korisnik raskine ugovor ili je ugovor raskinut krivicom krajnjeg korisnika prije isteka razdoblja obveznog trajanja ugovora, krajnji korisnik je dužan platiti troškove:
 - a) mjesečne naknade za preostalo razdoblje obveznog trajanja ugovora kao i preostale mjesečne rate za terminalnu opremu koja je kupljena uz uslugu; ili
 - b) naknadu u visini razlike između pune cijene i popusta ostvarenog na usluge i terminalnu opremu, ako je plaćanje te naknade povoljnije za krajnjeg korisnika.
- (6) U slučaju raskida ugovora prije isteka razdoblja obveznog trajanja ugovora, operator je dužan, u svako vrijeme, bez odgode, a najkasnije u roku od tri radna dana, u zatraženom obliku dati informaciju krajnjem korisniku o iznosu dugovanja, te načinu uplate dugovanja. Zahtjev krajnjeg korisnika može biti podnesen usmeno, pisanim ili elektroničkim putem. Informacija o iznosu dugovanja mora sadržavati datum obračuna, datum početka i kraja ugovorne obveze, podatak o ostvarenim popustima na proizvode i usluge, kao i mjesečnim naknadama za ostatak razdoblja obveznog trajanja ugovora.

Članak 26.

(Dodjela i promjena korisničkog broja)

- (1) Pri zasnivanju korisničkog odnosa, operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga dodjeljuje korisnički broj iz raspona brojeva koje je Agencija dodijelila operatoru.
- (2) U slučaju promjene korisničkog broja zbog izmjene Plana brojeva za telefonske usluge u Bosni i Hercegovini, operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga je obavezan obavijestiti krajnjeg korisnika o promjeni broja u roku od

najmanje 60 dana prije obavljene promjene ako je krajnji korisnik pravna osoba, odnosno najmanje 30 dana prije obavljene promjene ako je korisnik fizička osoba. Operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga krajnjem korisniku dostavlja obavijest na način kako je definirano člankom 13. ovog Pravila.

- (3) Promjena korisničkog broja može se izvršiti po zahtjevu krajnjeg korisnika, podnošenjem pisanog zahtjeva operatoru javnih elektroničkih komunikacijskih usluga, ukoliko za to postoje tehničke mogućnosti, za šta operator može naplatiti odgovarajuću naknadu definiranu cjenovnikom.

Članak 27.

(Preseljenje priključka)

- (1) Krajnji korisnik može podnijeti pisani zahtjev operatoru javnih elektroničkih komunikacijskih usluga za preseljenje korisničke terminalne opreme na drugu lokaciju u okviru njegove javne elektroničke komunikacijske mreže.
- (2) Ukoliko postoje tehničke mogućnosti, operator je dužan izvršiti preseljenje u roku koji je utvrdio općim uvjetima pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga.
- (3) Ako operator nema tehničke mogućnosti da izvrši preseljenje, dužan je o tome pisanim putem obavijestiti krajnjeg korisnika u roku koji je definirao općim uvjetima pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga.
- (4) Za preseljenje korisničke terminalne opreme, operator može naplatiti naknadu definiranu cjenovnikom.

POGLAVLJE III. CJENOVNIK

Članak 28.

(Cjenovnik)

- (1) Operator je dužan sačiniti cjenovnik svih njegovih javnih elektroničkih komunikacijskih usluga, koji sadrži principe obračunskog sustava, cijene pojedinih usluga, paketa usluga i drugih dodatnih usluga.
- (2) Cjenovnik usluga, između ostalog, mora sadržavati:
- cijenu koja se zaračunava za trajanje poziva, količinu prenesenih podataka ili po usluzi i paketu usluga, kao i cijene za druge dodatne usluge koje su u ponudi;
 - cijenu za uspostavu poziva, ukoliko se to posebno naplaćuje;
 - obračunsku jedinicu;
 - informacije o uobičajnim popustima i bonusima;
 - obračunsko razdoblje za usluge;
 - način plaćanja usluge;
 - naknade vezane za prijenos broja;
 - naknade koje proizlaze iz raskida ugovora.
- (3) Sve cijene iskazane u cjenovniku moraju biti iskazane u skladu sa zakonom.
- (4) U slučaju ukidanja usluge, odnosno paketa usluga ili drugih dodatnih usluga, operator mora obavijestiti krajnjeg korisnika usluge na način definiran člankom 13. ovog Pravila, najmanje 30 dana prije takvog namjeravanog ukidanja, te mu ponuditi drugi paket usluga ili drugu dodatnu uslugu, ukoliko je to primjenjivo.

Članak 29.

(Račun, obračun cijena i način plaćanja)

- (1) Operator je dužan, bez naknade, krajnjim korisnicima ispostaviti račun u papiratom obliku ili na zahtjev krajnjeg korisnika u elektroničkom obliku.
- (2) Račun mora biti jasan, čitljiv i lako razumljiv krajnjem korisniku, te treba sadržavati sve potrebne podatke koji korisniku usluge omogućuju provjeru ispravnosti obračuna.
- (3) Račun mora sadržavati datum izdavanja računa, rok za plaćanje računa, kao i jasno navedene uvjete i rokove podnošenja prigovora, te kontakt-podatke službe za korisnike.

- (4) Operator je dužan, u općim uvjetima pružanja usluga, definirati datum izdavanja računa i rok u kojem je krajnji korisnik obavezan račun platiti. U slučaju da krajnji korisnik nije zaprimio račun ili ne posjeduje račun iz bilo kojeg razloga, obavezan je platiti dospjela dugovanja u propisanom roku, odnosno krajnji korisnik je dužan zatražiti račun ako ga nije zaprimio na vrijeme.

- (5) Račun može sadržavati i opomenu za dospjele neplaćene obveze. Opomena sadržana na računu smatra se pismenom opomenom u skladu s člankom 23. stavak (1) točka e) ovog Pravila.

Članak 30.

(Detaljan ispis računa)

- (1) Operator je dužan, na zahtjev krajnjeg korisnika, bez naknade, pružiti detaljan ispis računa za pružene usluge u obliku u kojem krajnji korisnik prima račun.
- (2) Detaljan ispis računa mora sadržavati:
- za svaki poziv i tekstualnu poruku datum i vrijeme uspostave veze, birani broj, trajanje poziva, količinu prenesenih podataka i druge osnove obračuna usluge;
 - evidenciju poziva prema uslugama s posebnom tarifom, koja sadrži podatke o operatoru usluga s posebnom tarifom i o tipu usluge, ukoliko za to postoji tehnička mogućnost.
- (3) Usluge koje se ne naplaćuju, besplatni pozivi i pozivi na telefonske brojeve hitnih službi neće biti evidentirani na detaljnom ispisu računa. Operator je dužan navdene podatke na zahtjev dostaviti nadležnim organima za potrebe vođenja sudskih postupaka.

POGLAVLJE IV. ZAŠTITA KRAJNJIH KORISNIKA

Članak 31.

(Zaštita od prekomjerne potrošnje)

- (1) Ako se usluge pristupa internetu ili javne elektroničke komunikacijske usluge obračunavaju na temelju obračunskog razdoblja ili količine potrošnje, operatori koji pružaju te usluge obavezni su krajnjim korisnicima, a u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, omogućiti praćenje i kontrolu upotrebe svake od ugovorenih usluga, uključujući pristup blagovremenim podacima o razini potrošnje ugovorenih usluga (tarifnog paketa, tarifnog modela, tarifne opcije).
- (2) Operator javne govorne komunikacijske usluge ili usluge pristupa internetu dužan je krajnjem korisniku dostaviti besplatnu obavijest putem elektroničke poruke ili poziva o svakom neuobičajenom i iznenadnom povećanju troškova korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga tijekom svakog pojedinačnog obračunskog razdoblja.
- (3) U slučaju opravdane sumnje na zloupotrebu u korištenju usluga, po upozorenju iz stavka (2) ovog članka, operator može obustaviti pružanje određene usluge, pri čemu ponovno uključenje može biti uvjetovano prijevremenom uplatom novčanog iznosa koji predstavlja nedospjela potraživanja za tekuće obračunsko razdoblje.
- (4) Ako operator nije krajnjeg korisnika pravovremeno upozorio o prekomjernoj potrošnji, krajnji korisnik je dužan platiti iznos dugovanja do trenutka kada su se ispunili uvjeti za obavještanje krajnjeg korisnika i od trenutka kada ga je operator obavijestio.
- (5) Ako operator nije uopće upozorio krajnjeg korisnika o prekomjernoj potrošnji, krajnji korisnik je dužan platiti iznos dugovanja do trenutka kada su se ispunili uvjeti za obavještanje krajnjeg korisnika o prekomjernoj potrošnji.
- (6) Pružatelj javne govorne komunikacijske usluge ili usluge pristupa internetu dužan je u svojim uvjetima poslovanja definirati kriterije i proceduru utvrđivanja neuobičajene

potrošnje i isključena krajnjih korisnika, kao i druge mjere za zaštitu od prekomjerne potrošnje.

Članak 32.

(Zabrana odlaznih poziva i poruka)

Operator je dužan omogućiti krajnjem korisniku na njegov zahtjev i bez naknade:

- zabranu određenih vrsta odlaznih poziva, koja se odnosi isključivo na pozive koji se naplaćuju, pri čemu je operator dužan omogućiti pozivanje brojeva prema hitnim službama i besplatnom broju službe za korisnike operatora;
- zabranu odlaznih poziva, slanja SMS poruka i prijenosa podataka kada mjesečni troškovi tih usluga prijeđu iznos koji je unaprijed određen ugovorom, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima;
- zabranu slanja i/ili primanja kratkih tekstualnih poruka (SMS poruke) i multimedijских poruka (MMS poruke) u okviru usluga s dodatnom vrijednošću.

Članak 33.

(Informiranje krajnjih korisnika)

- Operator je dužan krajnjem korisniku omogućiti besplatan pristup službi za korisnike na način da mu se omogući i razgovor s kontakt-osobom u službi za korisnike.
- Operator je dužan obavještavati sve krajnje korisnike o mogućnostima zabrane poziva koje su im dostupne, posebice o mogućnostima navedenima u ovom Pravilu. Krajnjim korisnicima obavijest se dostavlja na jedan od način definiranih člankom 13. ovog Pravila.

Članak 34.

(Oglašavanje usluge)

- Svaki oglas za uslugu mora sadržavati opis usluge ili informaciju na koji način se može dobiti potpun opis usluge, te cijenu usluge. Opis usluge mora biti napisan na način da je jasan, lako razumljiv i čitljiv za korisnika.
- Prilikom oglašavanja javne elektroničke komunikacijske usluge, u oglasu obvezno trebaju biti objavljeni naziv operatora i njegova web-adresa.
- U oglasu usluga ne smije biti označena kao "besplatna" ako je potrebno bilo kakvo dodatno plaćanje (npr. plaćanje naknade za uspostavu poziva). Posebne koristi koje se ostvaruju upotrebom usluge ne smiju biti označene kao "besplatne" nego kao poklon, odnosno bonus koji se dobije za korištenje usluge. Usluga ne smije biti označena kao "neograničena" ukoliko sadrži određena ograničenja (npr. ograničenja u količini prometa).

Članak 35.

(Postupanje u slučaju prigovora ili reklamacije)

- Operator je dužan svojim općim uvjetima poslovanja detaljno propisati postupak podnošenja i rješavanja prigovora krajnjeg korisnika na iznos kojim je zadužen za pružene usluge, prigovor na kvalitetu usluge, te prigovor zbog povrede odredbi ugovora.
- Operator mora, osim putem ispostavljenog računa, upoznati krajnje korisnike usluga i na drugi prikladan način s uvjetima podnošenja prigovora iz stavka (1) ovog članka u skladu s općim uvjetima poslovanja, posebice o rokovima i načinu podnošenja prigovora, nazivu i sjedištu, posebno adresi elektroničke pošte i telefaksa nadležne službe operatora za rješavanje prigovora.
- Kada za to postoje uvjeti, krajnji korisnik može podnijeti i pritužbu Agenciji u skladu s važećim propisima Agencije.
- Operator je dužan evidentirati prijem svakog pisanog prigovora, na način da evidencija sadrži datum prijema prigovora, te datum do kojeg krajnjem korisniku treba

uputiti pisani odgovor na prigovor. Navedenu evidenciju operator je dužan na zahtjev dostaviti Agenciji.

DIO ČETVRTI - KVALITETA JAVNIH ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJSKIH USLUGA

Članak 36.

(Opće odredbe o kvaliteti javnih elektroničkih komunikacijskih usluga)

- Operator za pružanje javnih elektroničkih komunikacijskih usluga mora ispuniti osnovne tehničke uvjete u skladu s međunarodnim standardima, odredbama ovog Pravila i drugim odgovarajućim propisima donesenim od strane Agencije.
- Operator je dužan utvrditi mjesto i uzrok smetnji i kvarova u svom sustavu, te poduzeti sve neophodne mjere za njihovo otklanjanje, pri čemu se mora voditi računa o brzini i efektivnosti otklanjanja smetnji i kvarova.
- Operator je odgovoran za osiguravanje kvalitete javnih elektroničkih komunikacijskih usluga u skladu s međunarodnim standardima, odredbama ovog Pravila i drugim odgovarajućim propisima donesenim od strane Agencije.
- Nositelji dozvole za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sustava dužni su na svojoj internetskoj stranici objaviti mape pokrivenosti teritorija Bosne i Hercegovine signalom svojih mobilnih mreža, za svaku od postojećih tehnologija pojedinačno.

Članak 37.

(Mjerenje kvalitete usluga)

- Agencija će posebnim propisom definirati parametre kvalitete javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga, te formu i oblik izvješća.
- Operator je dužan u općim uvjetima pružanja javnih elektroničkih usluga definirati na koji način se krajnji korisnik može informirati o parametrima kvalitete.

DIO PETI - POSEBNE OBVEZE OPERATORA POGLAVLJE I. POSEBNE OBVEZE OPERATORA PREMA KRAJNJIM KORISNICIMA

Članak 38.

(Usluge vezane u paket)

- Ako operator nudi krajnjem korisniku paket usluga ili paket usluga i terminalnu opremu, koji obuhvaćaju najmanje uslugu pristupa internetu ili javno dostupnu komunikacijsku uslugu između osoba koje koriste numeraciju, primjenjuju se odredbe ovog Pravila.
- Za svako značajno odstupanje stvarnih parametara kvalitete svake pojedinačne usluge vezane u paket, koje je trajno ili se često ponavlja, krajnji korisnik može podnijeti prigovor operatoru, odnosno krajnji korisnik ima pravo na raskid ugovora u pogledu svih pojedinačnih usluga vezanih u paket, bez obveze plaćanja troškova vezanih za raskid ugovora.
- Obvezno trajanje ugovora za usluge vezane u paket operator ne smije produljiti u slučaju naknadnog ugovaranja dodatnih usluga ili kupnje terminalne opreme, osim ako krajnji korisnik izričito pristane na produljenje obveznog trajanja ugovora.

Članak 39.

(Dostupnost usluge)

- Operator koji pruža javnu elektroničku komunikacijsku uslugu i uslugu pristupa internetu putem javne elektroničke komunikacijske mreže, u slučaju izuzetno teškog kvara mreže ili u slučaju više sile, dužan je poduzeti sve neophodne mjere kako bi se osigurala najveća moguća dostupnost navedenih usluga.

- (2) Operator koji pruža javnu govornu komunikacijsku uslugu dužan je poduzeti sve neophodne mjere da osigura neprekidan pristup hitnim službama i neprekidan prijenos javnih upozorenja.

Članak 40.

(Zlonamjerni ili uznemiravajući pozivi, SMS poruke i MMS poruke)

- (1) Operator kojem krajnji korisnik u pisanom ili elektroničkom obliku prijavi (opiše način i sadržaj, okviri datum i vrijeme) prijem zlonamjernih ili uznemiravajućih poziva, SMS ili MMS poruka, dužan je zabilježiti i čuvati podatke o pozivajućem broju ili poruci, datum i vrijeme poziva ili SMS/MMS poruke ili pokušaja pozivanja.
- (2) Ako operator na temelju prijave iz stavka (1) ovog članka utvrdi da je zlonamjerni ili uznemiravajući poziv ili SMS/MMS poruka upućen s broja njegovog krajnjeg korisnika, obavezan je tom krajnjem korisniku uputiti upozorenje, odnosno, u slučaju ponovnog uznemiravanja, poduzeti druge odgovarajuće mjere radi sprječavanja daljnjeg uznemiravanja.
- (3) Ako operator na temelju prijave iz stavka (1) ovog članka utvrdi da je zlonamjerni ili uznemiravajući poziv ili SMS/MMS poruka upućen s korisničkog broja u mreži drugog operatora, obavezan je prijavu iz stavka (1) ovog članka prosljediti tom operatoru na daljnje razmatranje.
- (4) Operatori su obavezni međusobno surađivati radi praćenja i otkrivanja zlonamjernih ili uznemiravajućih poziva ili SMS/MMS poruka, a naročito radi razmjene podataka o broju s kojeg je i na koji je upućen zlonamjerni ili uznemiravajući poziv ili SMS/MMS poruka i postupanja po prosljeđenim prijavama iz stavka (3) ovog članka.

Članak 41.

(Automatsko preusmjeravanje poziva)

Operator je dužan krajnjem korisniku omogućiti, na jednostavan način i bez naknade, zaustavljanje automatskog preusmjeravanja poziva, koje je izvršila treća strana na terminalnu opremu krajnjeg korisnika.

Članak 42.

(Usluge s dodatnom vrijednošću)

Agencija može posebnim propisima odrediti uvjete pružanja usluga s dodatnom vrijednošću.

Članak 43.

(Javni imenik)

- (1) Operator koji pruža javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju, dužan je sačiniti i redovito ažurirati javni telefonski imenik svojih krajnjih korisnika, a koji mora biti javno dostupan svim korisnicima u elektroničkom obliku (operator je obavezan objaviti imenik u elektroničkoj formi na svojoj web-stranici koji će omogućiti upotrebu zasnovanu na funkcijama pretraživanja).
- (2) Uključivanje osobnih podataka (ime i prezime, odnosno naziv pravne osobe, adresa i pretplatnički broj) u javni telefonski imenik moguće je samo uz izričiti pristanak krajnjih korisnika.
- (3) Operator koji pruža javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju, dužan je svim krajnjim korisnicima osigurati pristup službi davanja informacija o brojevima krajnjih korisnika.
- (4) Operator koji pruža javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju dužan je, bez naknade, obavijestiti krajnje korisnike, prije upisa njihovih osobnih podataka u javni imenik, o svrsi imenika, dostupnosti osobnih podataka preko

usluge obavijesti, te o mogućnostima za pretragu osobnih podataka od strane trećih osoba preko funkcije pretrage u elektroničkoj formi imenika.

- (5) Operator koji pruža javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju dužan je krajnjem korisniku, čiji se osobni podatci nalaze u javno dostupnom telefonskom imeniku, omogućiti provjeru ili ispravku podataka, kao i brisanje osobnih podataka iz javno dostupnog telefonskog imenika, na jednostavan način i bez naknade.
- (6) Operator koji pruža javno dostupne komunikacijske usluge između osoba koje koriste numeraciju dužan je pribaviti dodatni pristanak krajnjeg korisnika prije omogućavanja upotrebe podataka iz imenika, za bilo koju svrhu javnog imenika koja nije pretraživanje osobnih podataka na temelju imena i prezimena ili naziva krajnjeg korisnika ili minimuma drugih njegovih identifikacijskih oznaka.
- (7) Odredbe stavaka (4) i (5) ovog članka primjenjuju se na krajnje korisnike koji su fizičke osobe. Pravne osobe ne mogu tražiti ograničenje upisa podataka nužnih za osnovnu identifikaciju i komunikaciju u javni imenik.

POGLAVLJE II. POSEBNE OBVEZE OPERATORA O OBRADI OSOBNIH PODATAKA I ZAŠTITI PRIVATNOSTI

Članak 44.

(Područje primjene)

Odredbe ovog poglavlja ne odnose se na aktivnosti koje se odnose na javnu sigurnost, obranu, državnu obranu, te aktivnosti države u području kaznenoga prava.

Članak 45.

(Sigurnost i integritet elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga)

- (1) Operator je dužan, radi osiguravanja sigurnosti i integriteta javnih elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, povjerljivosti elektroničkih komunikacija, kao i zaštite osobnih podataka, prometa i lokacije, poduzimati odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere, a posebice mjere za prevenciju i minimizaciju utjecaja sigurnosnih incidenata po korisnike i međupovezane mreže, kao i mjere za osiguravanje neprekidnosti rada javnih komunikacijskih mreža i usluga. Mjere koje operator poduzima određuju se primjereno stupnju opasnosti za sigurnost mreže primjenom raspoloživih tehničkih i tehnoloških rješenja i primjereno troškovima tih mjera.
- (2) Ako operator pruža uslugu koristeći javnu elektroničku komunikacijsku mrežu, pripadajuća sredstva ili usluge drugog operatora, dužan je surađivati s tim operatorom radi zaštite sigurnosti i integriteta elektroničke komunikacijske mreže i usluga.
- (3) U slučaju posebne opasnosti povrede sigurnosti i integriteta javnih komunikacijskih mreža i usluga (npr. neovlašteni pristup, značajan gubitak podataka, ugrožavanje tajnosti komunikacije, sigurnost osobnih podataka i drugo), operator je dužan, čim sazna za ovu opasnost, obavijestiti krajnje korisnike svojih usluga o toj opasnosti putem svoje web-stranice ili na drugi pogodan način. Ako je opasnost izvan opsega mjera koje poduzima operator, korisnici moraju biti obaviješteni i o raspoloživim mjerama za otklanjanje opasnosti i/ili njenih posljedica, uključujući i moguće troškove tih mjera.
- (4) Mjere iz stavka (1) ovog članka, naročito se provode radi sprječavanja i umanjivanja utjecaja sigurnosnih incidenata na korisnike usluga i povezane elektroničke komunikacijske mreže, a posebno radi osiguravanja sigurnosti usluga i

- zaštite korisnika od zlonamjernih aktivnosti, elektroničkih sabotaza, prijevара trećih osoba i zloupotreba bilo koje vrste.
- (5) Operator je dužan odrediti odgovornu osobu za provođenje mjera iz ovoga članka.
- (6) Mjere iz stavka (1) ovog članka moraju najmanje:
- osigurati da osobnim podacima mogu pristupati samo ovlaštene osobe, u zakonom dozvoljene svrhe;
 - štititi prenošene ili sačuvane podatke od slučajnog ili nezakonitog uništenja, slučajnog gubitka ili izmjene, te neovlaštenog ili nezakonitog čuvanja, obrade, pristupa ili otkrivanja;
 - osigurati primjenu sigurnosne politike u odnosu na obradu osobnih podataka.
- (7) Operator je dužan, bez odlaganja, obavijestiti Agenciju, Agenciju za zaštitu osobnih podataka Bosne i Hercegovine i nadležno tijelo za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CERT) pisanim putem o povredi sigurnosti ili gubitku integriteta od značajnog utjecaja na rad njihovih mreža ili pružanje njihovih usluga. Agencija može obavijestiti javnost ili zahtijevati od operatora javnih komunikacijskih mreža i operatora javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga da obavijeste javnost o takvoj povredi sigurnosti ili gubitku integriteta, ako utvrdi da je takva obavijest u javnom interesu.

Članak 46.

(Povredа osobnih podataka u elektroničkim komunikacijama)

- U slučaju povrede osobnih podataka, operator je dužan, bez odlaganja, obavijestiti Agenciju za zaštitu osobnih podataka Bosne i Hercegovine o nastaloj povredi. Obavijest mora sadržavati opis posljedica nastale povrede, te predložene ili poduzete mjere radi otklanjanja uzroka povrede.
- Operator je dužan, bez odlaganja, obavijestiti krajnjeg korisnika ako povredа osobnih podataka može štetno utjecati na osobne podatke ili privatnost korisnika. Obavijest mora sadržavati opis prirode povrede osobnih podataka, uz upućivanje krajnjeg korisnika na ovlaštenu osobu operatora kod koje se mogu dobiti bliži podatci, kao i prijedlog mjera za ublažavanje negativne posljedice povrede osobnih podataka.
- Operator je dužan voditi evidenciju povredа osobnih podataka, koja sadrži podatke o uzroku povrede osobnih podataka, posljedicama nastale povrede i poduzetim mjerama zaštite.
- Podatci iz evidencije iz stavka (3) ovog članka mogu se koristiti samo za namjene evidentiranja povrede osobnih podataka.

Članak 47.

(Povjerljivost elektroničkih komunikacija)

- U svrhu osiguravanja povjerljivosti komunikacija i s tim povezanih podataka o prometu koji se šalju preko javne elektroničke komunikacijske mreže i javne elektroničke komunikacijske usluge, zabranjeno je slušanje, prisluškivanje, čuvanje i svaki oblik presretanja ilinadzora elektroničkih komunikacija i pripadajućih podataka o prometu od strane drugih osoba, bez pristanka korisnika te komunikacije, osim u slučajevima utvrđenim posebnim zakonom i propisima donesenima na temelju zakona.
- Zabrana iz stavka (1) ovoga članka ne odnosi se na tehničku pohranu podataka koja je nužna za prijenos komunikacije, ne zadirući pritom u načela zaštite tajnosti podataka.
- Odredbe stavka (1) ovoga članka ne odnose se na snimanje komunikacija i s njima povezanih podataka o prometu koji služe u svrhu dokazivanja komercijalnih transakcija ili drugim poslovnim komunikacijama na izričit zahtjev krajnjeg korisnika.

- Korištenje javnih elektroničkih komunikacijskih mreža za čuvanje podataka i pristup podacima i informacijama uskladištenim na terminalnoj opremi korisnika, dozvoljeno je pod uvjetom da je korisnik za to dao suglasnost, nakon upoznavanja s namjenom obrade i čuvanja podataka. Dozvoljeno je tehničko skladištenje ili pristup podacima o komunikaciji, bez pristanka korisnika te komunikacije, ako je jedina svrha da se izvrši prijenos podataka preko javne elektroničke komunikacijske mreže ili u slučaju potrebe da na zahtjev korisnika operator pruži tu uslugu.

Članak 48.

(Podatci o prometu)

- Operator koji obrađuje i čuva podatke o prometu krajnjeg korisnika, dužan je te podatke izbrisati ili ih obraditi i sačuvati tako da nije moguće prepoznati o kojoj osobi se radi, kada podatci o prometu više nisu neophodni za prijenos komunikacije, s izuzetkom:
 - podataka koji su neophodni radi izrade računa za usluge ili međupovezivanje, a koji se mogu obrađivati do isteka zakonom predviđenog roka za reklamaciju ili naplatu potraživanja;
 - podataka koje operator koristi radi promocije i prodaje javnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili pružanja usluga s dodatnom vrijednošću, koji se mogu obrađivati na način i u razdoblju potrebnom za marketing i prodaju ili pružanje tih usluga, ako je krajnji korisnik, na kojeg se ti podatci odnose, dao svoju prethodnu suglasnost. Prije davanja suglasnosti, krajnji korisnici moraju biti obaviješteni o vrstama podataka o prometu koji se obrađuju, kao i o svrsi i trajanju takve obrade. Krajnji korisnici imaju pravo u svakom trenutku povući prethodnu suglasnost za obradu podataka;
 - podataka koji se zadržavaju u skladu s odredbama propisa koji uređuju zadržavanje podataka.
- Za potrebe iz stavka (1) točka a) ovog članka, operator je dužan u općim uvjetima definirati koji će se podatci o prometu obrađivati i koliko dugo, a u cilju upoznavanja krajnjih korisnika.
- Obrada podataka o prometu, u skladu sa stavkom (1) ovog članka, dopuštena je isključivo ovlaštenim osobama operatora koji rade na poslovima naplaćivanja usluga ili upravljanja prometom, pitanjima krajnjih korisnika, otkrivanja prijevара (zloupotreba), promocije javnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili pružanja usluga s dodatnom vrijednošću i mora biti ograničeno na ono što je nužno u svrhu takvih aktivnosti.
- Odredbe stavaka (1) i (3) ovog članka ne odnose se na izvještavanje Agencije i drugih nadležnih organa o podacima o prometu koji su od značaja za odlučivanje u sporovima, naročito sporovima u vezi s pristupom i međupovezivanjem ili naplaćivanjem usluga.

Članak 49.

(Prikazivanje broja)

- Operator koji nudi uslugu prikazivanja pozivajućeg broja, dužan je omogućiti krajnjem korisniku, koji je uputio poziv, da na jednostavan način i besplatno zabrani prikaz njegovog broja za svaki pojedinačni poziv ili za sve pozive.
- Odredba iz stavka (1) ovog članka nije primjenjiva na pozive koji se upućuju hitnim službama.
- Operator koji nudi uslugu prikazivanja pozivajućeg broja dužan je omogućiti krajnjem korisniku isključivanje prikazivanja dolaznih poziva na jednostavan način i bez naknade, uz razumnu upotrebu ove mogućnosti.

- (4) Operator koji nudi uslugu prikazivanja pozivajućeg broja, dužan je omogućiti na jednostavan način odbijanje dolaznih poziva sa skrivenom identifikacijom.
- (5) Odredbe ovog članka primjenjuju se i na dolazne i odlazne pozive prema drugim državama.
- (6) Operator koji nudi mogućnost prikaza pozivajućeg broja, dužan je u svojim općim uvjetima definirati uvjete korištenja navedene usluge.
- (7) Operator može ograničiti mogućnost zabrane prikazivanja pozivajućeg broja:
 - a) privremeno, na zahtjev korisnika koji traži da se uđe u trag uznemiravajućim ili zlonamjnim pozivima, pri čemu će operator podatke o identifikaciji korisnika koji poziva obraditi, uskladištiti i učiniti dostupnim, u skladu s posebnim zakonom;
 - b) na zahtjev nadležnih organa, radi procesuiranja podataka o lokaciji, kao i odazivanja na te pozive i bez suglasnosti korisnika.
- (3) Operator je dužan javno objaviti elektroničku adresu za prijavljivanje neželjenih i štetnih elektroničkih poruka.
- (4) Operator je dužan, po prijemu dokaza o neželjenim i štetnim porukama, koje su poslane od strane njegovih krajnjih korisnika, utvrditi činjenično stanje i poduzeti odgovarajuće mjere. U ovisnosti o stupnju zloupotrebe, operator može opomenuti krajnjeg korisnika ili privremeno onemogućiti korištenje usluge o čemu mora, bez odlaganja, obavijestiti krajnjeg korisnika na jedan od načina definiranih člankom 13. ovog Pravila.
- (5) Operator ima pravo, u slučaju ponovljene zloupotrebe, krajnjem korisniku trajno onemogućiti korištenje usluge, odnosno raskinuti ugovor o korištenju usluge.

POGLAVLJE III. ADMINISTRATIVNE OBVEZE OPERATORA

Članak 52.

(Administriranje internetske stranice)

- (1) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih mreža i javnih elektroničkih komunikacijskih usluga može obrađivati podatke o lokaciji krajnjeg korisnika, koji nisu podatci o prometu, samo kada se obrade tako da se ne mogu dovesti u vezu s određenom osobom ili na temelju prethodne suglasnosti krajnjeg korisnika, na način i u vremenu koje je neophodno za pružanje usluge s dodatnom vrijednošću. Krajnji korisnik može opozvati suglasnost u bilo kojem trenutku.
- (2) Operator javnih elektroničkih komunikacijskih mreža i javnih elektroničkih komunikacijskih usluga dužan je obavijestiti krajnjeg korisnika, prije pribavljanja prethodne suglasnosti iz stavka (1) ovoga članka, o vrsti podataka o lokaciji koji će se obrađivati, o svrsi i trajanju obrade, te o tome hoće li ti podatci biti dostavljeni trećoj strani radi pružanja usluge s dodatnom vrijednošću.
- (3) Operator je dužan omogućiti krajnjem korisniku koji je dao suglasnost za obradu podataka iz stavka (1) ovoga članka, da na jednostavan način i bez naknade privremeno odbije obradu podataka o lokaciji, pri svakom povezivanju na mrežu ili prijenosu komunikacije.
- (4) Obradu podataka o lokaciji iz ovog članka mogu vršiti samo osobe koje ovlasti operator ili treće osobe koje pružaju usluge s dodatnom vrijednošću i ona mora biti ograničena na najmanju mjeru neophodnu za pružanje usluga s dodatnom vrijednošću.
- (5) Odredbe stavka (1) ovoga članka ne odnose se na podatke o lokaciji koji se zadržavaju u skladu s odredbama propisa koji uređuju zadržavanje podataka.

Članak 51.

(Nezatražena komunikacija)

- (1) Upotreba automatskih govornih uređaja, bez ljudskog posredovanja (govorni automati), faks uređaja ili elektroničke pošte, uključujući SMS ili MMS za pozive prema krajnjim korisnicima radi izravnoga marketinga, dozvoljeno je samo uz prethodno pribavljenu suglasnost krajnjeg korisnika (primatelja).
- (2) Zabranjeno je neposredno oglašavanje kojim se pogrešno prikazuje ili prikriva identitet pošiljalca elektroničke pošte uključujući SMS ili MMS poruke ili neposredno oglašavanje koje ne sadrži naznačenu elektroničku adresu, odnosno broj telefona, putem kojeg primatelj može bez naknade zahtijevati sprječavanje daljnjeg slanja oglasnih poruka, kao i slanje elektroničke poruke kojom se primatelj potiče da posjećuje internetske stranice čiji je sadržaj u suprotnosti s posebnim propisima.

- (1) Operator je dužan na svojoj internetskoj stranici, na vidljivom mjestu, objaviti opće uvjete poslovanja, posebne uvjete pružanja/korištenja usluga i cjenovnik usluga. Posebne uvjete pružanja/korištenja usluga po osnovi kojih novi krajnji korisnici ne mogu zaključiti ugovor, operatori su dužni čuvati na svojoj internetskoj stranici do isteka ugovora zaključenih za pružanje/korištenje usluga definiranih Posebnim uvjetima.
 - (2) Na zahtjev zainteresirane osobe, operator je dužan, bez posebne naknade, staviti na uvid u elektroničkom obliku pregled donesenih uvjeta poslovanja i ponuda, s datumima njihovog stupanja na snagu i prestanka važenja, odnosno rokova važenja. Ukoliko se uvid traži u obliku tiskanog akta, operator javnih elektroničkih komunikacijskih usluga za to može naplatiti odgovarajuću naknadu, u skladu s naknadom koja se naplaćuje za slobodan pristup informacijama.
- Članak 53.
- (Vrsta i sadržaj podataka koji se dostavljaju Agenciji)
- (1) Operator je dužan na pisani zahtjev Agencije dostaviti podatke i informacije neophodne za vršenje regulatornih obveza (kao što su: podatci o broju krajnjih korisnika, ostvarenom prometu, ostvarenim приходima, rashodima (za određene kategorije prometa kao što je roaming), geografskom pokrivanju mrežama i uslugama, o kvaliteti pruženih usluga, razvoju mobilnih mreža, kao i druge podatke).
 - (2) Zahtjevom iz stavka (1) ovog članka određuje se vrsta podataka, svrha njihovog prikupljanja i rok u kojem je operator dužan dostaviti tražene podatke i informacije.
 - (3) Operator je dužan Agenciji dostaviti podatke i informacije u formi i na način koji odredi Agencija u svom pisanom zahtjevu.
 - (4) Izuzetno od stavka (2) ovog članka, popunjene kvartalne upitnike operatori moraju dostaviti Agenciji najkasnije 30 dana po isteku svakog tromjesečja kalendarske godine.
 - (5) Podatci o prometu, приходima i rashodima odnose se na cijelo traženo razdoblje, a podatci o broju priključaka i korisnika moraju se odnositi na zadnji dan traženog razdoblja.
 - (6) Agencija je dužna provjeriti točnost dostavljenih podataka.
 - (7) Agencija će na kvartalnoj i godišnjoj razini, na svojoj web-stranici, objaviti podatke o tržištu elektroničkih komunikacija u Bosni i Hercegovini.

DIO ŠESTI – ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 54.

(Usklađivanje uvjeta poslovanja)

- (1) Operatori su dužni uskladiti uvjete svog poslovanja s odredbama ovog Pravila, u roku od 12 mjeseci od dana stupanja Pravila na snagu.
- (2) Svi zahtjevi za odobravanjem uvjeta poslovanja i cijena javnih elektroničkih komunikacijskih usluga podneseni do početka primjene ovog Pravila, riješit će se u skladu s propisima i odredbama dozvola koji su se primjenjivali do početka primjene ovog Pravila.
- (3) Svi zahtjevi za odobravanjem uvjeta poslovanja i cijena javnih elektroničkih komunikacijskih usluga, podneseni od dana početka primjene ovog Pravila, riješit će su u skladu s odredbama ovog Pravila.
- (4) Ugovori o pružanju usluga, zaključeni do dana stupanja na snagu usklađenih uslova poslovanja, ostaju na snazi u skladu s ugovorenim odredbama.

Članak 55.

(Prestanak važenja propisa)

Na dan početka primjene ovog Pravila prestaje važiti Pravilo 69/2013 o uvjetima pružanja javnih telekomunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima ("Službeni glasnik BiH", broj 28/13).

Članak 56.

(Stupanje na snagu)

Ovo Pravilo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se po proteku 12 mjeseci od dana stupanja Pravila na snagu.

Broj 03-02-2-2118-1/24
19. prosinca 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća Agencije
Prof. dr. iur. **Iza Razija**
Mešević, v. r.

САДРЖАЈ

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

91	Рјешење број УП-02-26-3-024-114/19 (српски језик)	1
	Рјешење број УП-02-26-3-024-114/19 (bosanski jezik)	47
	Рјешење број УП-02-26-3-024-114/19 (hrvatski jezik)	88
92	Рјешење број УП-04-26-3-003-56/24 (српски језик)	129
	Рјешење број УП-04-26-3-003-56/24 (bosanski jezik)	143
	Рјешење број УП-04-26-3-003-56/24 (hrvatski jezik)	156
93	Рјешење број УП-05-26-2-039-45/23 (српски језик)	168
	Рјешење број УП-05-26-2-039-45/23 (bosanski jezik)	174
	Рјешење број УП-05-26-2-039-45/23 (hrvatski jezik)	180

94	Рјешење број УП-05-26-1-041-26/23 (српски језик)	185
	Рјешење број УП-05-26-1-041-26/23 (bosanski jezik)	189
	Рјешење број УП-05-26-1-041-26/23 (hrvatski jezik)	193

РЕГУЛАТОРНА АГЕНЦИЈА ЗА КОМУНИКАЦИЈЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

95	Правило 97/2024 о условима пружања јавних електронских комуникационих услуга и односима с крајњим корисницима (српски језик)	196
	Pravilo 97/2024 о uslovima pružanja javnih elektronskih komunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima (bosanski jezik)	212
	Pravilo 97/2024 о uvjetima pružanja javnih elektroničkih komunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima (hrvatski jezik)	225

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издавач: ЈП НИО Службени лист БиХ Ц. Биједића 39/III, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина Директор и одговорни уредник: Драган Прусина Техничка припрема: Уредништво ЈП НИО Службени лист БиХ Штампа: УНИОНИНВЕСТПЛАСТИКА д. д. Сарајево За штампању: Мухамед Мирвић Телефони: Централа: 033 72 20 30 Директор: 033 72 20 61 Уредништво: 033 72 20 38 Рачуноводство: 033 72 20 48 Служба за правне и опште послове: 033 72 20 51 Претплата: 033 72 20 54 Огласни одјел: 033 72 20 49 и 72 20 50 Комерцијала са пословницом и продајом: 033 72 20 43 Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна:	UNICREDIT BANK ДД 338-320-22000052-11 ASA BANKA ДД Сарајево 134-470-10067655-09 ADDIKO BANK АД Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12 RAIFFEISEN BANK DD ВиН Сарајево 161-000-00071700-57 Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка листа. Идентификацијски број 4200226120002 Порески број 01071019 ПДВ број 200226120002 Претплата за I полугодиште 2025. године на "Службени гласник Босне и Херцеговине", 120,00 КМ. Web издање: http://www.sluzbenilist.ba Годишња претплата 240,00 КМ по кориснику e-mail: redakcija@slist.ba - oglasis@slist.ba - pretplata@slist.ba - racunovodstvo@slist.ba - jnb.komercijala@slist.ba
--	---